

БРАМ СТОКЪР

ДРАКУЛА

БРАМ СТОКЪР ДРАКУЛА

Превод: Слави Ганев

chitanka.info

Разгръщате единствено по рода си издание на „Дракула“. То съдържа цялото произведение — без пропуски, без добавени сцени, без преиначени изрази и думи. Включените бележки към него поясняват непознатото за съвременния читател, тълкуват замислите на автора и препращат към мненията на изтъкнати специалисти.

Добавени са две приложения: „Гостът на Дракула“ — публикуваната посмъртно като отделен разказ първа глава от оригиналния ръкопис на книгата, и интервю с автора, взето през 1897 г., които да допълнят разбирането на читателя за Брам Стокър, за неговата епоха и за неостаряващия му шедьовър.

Велика книга!

Нийл Геймън

Талантливият Брам Стокър показва много от страните на върховния ужас в редица романи. Най-добър от всички тях обаче е прочутият „Дракула“, превърнал се в еталон за съвременното представяне на смразяващия вампирски фолклор.

Х. Ф. Лъвкрафт

Необичайното не бива да се заклеймява. То е част от теб... Чудовището на Франкенщайн говори за страданията и погледа си към живота. Дракула — за романтиката на собственото си съществуване. Тези чудовища имат гледна точка.

Клайв Баркър

Дракула е повече от възплъщение на готическия злодей. Той се е превърнал в един от трайните символи в съвременната художествена литература. Ще е нужно нещо повече от чесън, светена вода и колове, за да го изчерпим... и цял легион критици, за да го обясним.

Рамзи Кембъл

Този превод се посвещава на Радостина Горанова и всички от форума Т.К., особено Иван Атанасов.

СЛАВИ ГАНЕВ

ОГЛЕДАЛОТО НА СТОКЪР

„Един ден дяволът беше в изключително добро настроение, защото бе направил огледало...“

Ханс Кристиан
Андерсен

Огледалото е творение на дявола, създадено, за да отразява душата на онзи, който се огледа в него. Плодът на себелюбието — порочното желание да наблюдаваш сам себе си, проблясва още с първите лъчи на литературата чрез мита за Нарцис и продължава да ни заслепява в басните на Лафонтен и приказките на Андерсен.

Като че ли този грях никога не се е отнасял за писателя Брам Стокър. Авторът на „Дракула“ ни оставя толкова малко сведения за личния си живот, че сякаш сам се е скрил под плаща на своя прочут герой. Вечната нощ пада над ирландеца на 20 април 1912 г., сенките на времето отвличат душата му, обгръщат я в мрак и ни оставят хиляди догадки. Чудовището на Стокър, някога споделяло неговата участ, излиза от своя литературен затвор и започва да се храни с въображението на публиката. Читателите все по-често попадат на кръвопийци от древни аристократични родове, които спят в ковчези и таят неприязън към разпятия и чесън. Вампирът напада киното, театъра, изобразителното изкуство, музиката, компютърните игри. Стотици творци му отдават част от вдъхновението си. От мрачен силует днес той се е превърнал в плът и кръв, от неясна готическа енигма — в един от най-известните и преекспонирани символи на попкултурата: веднъж е зловещият, изпълнен с ярост Кристофър Лий, друг път — разсмиващият до сълзи Лесли Нилсън, веднъж е виртуозен любовник, друг път — хищен звяр, неспособен да обича. За разлика от

него Стокър остава в другата крайност. Двамата разменят ролите си. Както отбелязва Барбара Белфорд в биографията, която пише за ирландеца, вече нямаме Брам-Стокъровия „Дракула“, а Брам Стокър на „Дракула“. Героят като че ли е обрал цялата слава, а Стокър никога не е поглеждал в огледало. За него то остава просто „отвратителна дрънкулка на човешката суета“. Но дали?

След като Кристофър Марлоу и Уилям Шекспир неволно хвърлят първите семена на готиката с драмите „Д-р Фауст“, „Макбет“ и „Хамлет“, са нужни сто и петдесет години, преди жанрът да изкристализира за пръв път в „Замъкът Отранто“ (1764) на Хорас Уолпоул и още толкова, за да достигне своя връх с „Франкенщайн или новият Прометей“ (1818). Могъщата проза на Мери Шели е толкова впечатляваща, че събира в себе си цялата енергия на литературната епоха и дори я щрихира с нюансите на ужаса. Оттук нататък готиката прекъсва застоялото си съществуване. Тя започва да расте с бързи темпове. Цяло поколение автори гради върху мрачните ѝ основи: Едгар Алън По оставя десетки шедьоври на късата проза, Робърт Луис Стивънсън описва „Странният случай с доктор Джекил и мистър Хайд“, Шеридан льо Фану създава красивата кръвопийка „Кармила“. Десетки майстори на словото подготвят почвата за първия истински роман на ужаса — „Дракула“. Стокър събира в своето произведение всички достижения на готиката и литературата на страшното: от харизматичния злодей, обгърнат в мрак, до огледалния светъл образ на протагониста, от красивата романтика до визуалния хорър и сексуалното насилие, от трескавото напрежение до свежия хумор и пародията.

Въпреки че при мисълта за тази книга в ума на незапознатия с нея читател изниква повърхностна история за смърт, разложение, страх и вампири, произведението съдържа много повече. В него са вплетени редица философски теми, които остават встрани от сюжета на популярните филмови екранизации. Стилът на автора е толкова самобитен, че цялостна сценична версия, която да представя всичко в пълнота, е просто невъзможна. Той се спира на всички важни теми, които съпътстват последните години на Викторианската ера.

Такава е онази за „новата жена“, която е дейна, освободена и не живее според старите патриархални порядки. В целия си роман Стокър

поддържа мнението, че жената е равна на мъжа такава, каквато е, без да му подражава.

Наред с нея се заражда и „новият век“ със своите технически достижения. Разумът постепенно измества мистичното, фолклора и цялата им романтика, като дава логични обяснения на природните явления. „Всеки ден виждаме около нас появата на нови възприятия, които се смятат за нови и които са си старите, претендиращи да бъдат млади.“, заявява Ван Хелзинг с абсурдния си изказ. „Дракула“ е роман за края на предразсъдъците, правещи последно усилие да съществуват, преди да бъдат унищожени от съвременieto. И все пак ирационалното продължава да живее в десетки псевдонауки като физиогномиката, спиритуализма, криминологичните теории на Ломброзо и Нордау, защото „отминалите векове са имали и имат сила, която простата «модерност» не може да погуби.“

Две години преди Зигмунд Фройд да публикува своята книга „Тълкуване на сънища“ (1899), Стокър сякаш използва неговата теория за цензурирането на сънищата от човешкото съзнание за целите на художествената проза. Зад маската на привидно обикновени сцени той насища действието с еротика. Този похват е изключително могъщ и специфичен за автора. Създадените чрез него асоциации проникват в ума на читателя, дори той да не го желае.

Всички игри на думи, анаграми, кодове и други послания в книгата, които Стокър вплита в текста ненатрапчиво, ни показват, че е обожавал най-различни главоблъсканици, също като древен вампир.

Това превръща книгата в огледало, отразяващо една цяла епоха, прелома между два века и душата на самия Стокър.

През целия си живот той не оставя по-бележито произведение от „Дракула“ и още приживе печели похвалите на критиката и съвременниците си. Сър Артър Конан Дойл заявява в свое писмо до Стокър: „Пиша, за да Ви изразя какво голямо удоволствие беше за мен четенето на «Дракула». Мисля, че е най-добрата демонична история, на която съм попадал от много години насам.“ Британският всекидневник „Дейли Мейл“ излиза със статия, според която творческите умения на писателя са на по-високо ниво от тези на литературни гиганти като Мери Шели, Едгар Алън По, Ан Радклиф и Емили Бронте, а хумористичното списание „Пънч“ нарича героя на Стокър „първи братовчед на Мефистофел“.

Произведението не е единственият образец на „вампирската литература“ от периода. Изпреварват го редица автори като Гьоте („Коринтската невеста“), лорд Байрон („Гяурът“), Полидори („Вампирът“) и много други. То обаче се оказва истински шедьовър, който утвърждава редици стереотипи в цялото изкуство. Влиянието на „Дракула“ е толкова силно, че към настоящия момент едноименният граф е най-филмираният герой в цялата история на киното след Шерлок Холмс.

Въпреки че ужасът изживява истински апогей през XIX и началото на XX в., той остава встрани от погледите на българските книгоиздатели. Може би изобилието от реални сцени на насилие в онези години отблъсква нашите читатели от тази литература. Ето защо „Дракула“ не намира своя път към българската публика. Това не става и след 1944 г., тъй като хорърът е заклеймен от официалната социалистическа критика. Жанрът е считан за вулгаризация на готиката, предизвикваща нервни болести, психически проблеми и криминални прояви.

Едва в началото на 90-те години източноевропейските издатели отварят очи за литературата на страшното. „Дракула“ е една от първите книги, в които се прицелват. Така през 1990 г. тя се появява в Румъния, Полша, Естония, през 1991 г. в Литва, през 1993 г. в Русия и едва през 2002 г. в Украйна. Повечето от тези издания са непълни. В това отношение България не прави изключение. През 1991 г. на нашия книжен пазар се появява авторизиран вариант на романа с обем около 1/3 от този на оригинала. Той излиза още два пъти: през 2002 и 2009 г. Но защо да слушаме как някой ни описва със свои думи и размишления душата на един автор, когато можем сами да се взрем в отражението ѝ със собствените си очи?

Читателю, ти разгръщаш най-точното и пълно българско издание на Брам-Стокървия „Дракула“. То съдържа цялото произведение без пропуски, без добавени сцени, без преиначени изрази и думи. Включените бележки към него поясняват непознатото за съвременния читател, тълкуват замислите на автора и препращат към мненията на изтъкнати стокърведи.

Добавени са две приложения: „Гостът на Дракула“ — публикуваната посмъртно като отделен разказ първа глава от оригиналния ръкопис на книгата и интервю с автора, взето през 1897

г., които да допълнят разбирането на читателя за Брам Стокър, неговото време и шедьовъра му.

Това е огледалото на Стокър — една вещ, пленила частица от душата му, за да бъде тя достойние за всички нас.

Слави Ганев

14 март 2015 г.

На моя скъп приятел ХОУМИ-БЕГ^[1]

Как последващите записки са били поставени в този ред, ще стане ясно при четенето им. Всичко излишно е било премахнато, за да се изтъкне като прост факт една история, която си противоречи почти напълно с възможностите на съвременните разбирания. За нито едно от изложените минали събития паметта не би могла да е изневерила, защото всички подобрани записки са водени по същото време от гледната точка и в рамките на известното за онези, които са ги съставили.

[1] Хоуми-бег — псевдоним на сър Томас Хенри Хол Кейн (1853–1931), писател и драматург от Викторианската и Едуартианската епоха. ↑

ГЛАВА I

ДНЕВНИКЪТ НА ДЖОНАТАН ХАРКЪР (ВОДЕН СТЕНОГРАФСКИ)

3 май. Бистриц^[2]. Напуснахме Мюнхен в 8:35 вечерта на 1 май и пристигнахме във Виена рано следващата сутрин. Това трябваше да се случи в 6:46, но влакът закъсня с час. Будапеща ми се видя удивителна при беглия ми поглед от влака и кратката ми разходка по улиците. Внимавах да не се отдалечавам много от гарата, защото поради късното ни пристигане щяхме да тръгнем възможно най-близо до редовното разписание. Чувството, което изпитах, беше, че напускаме Запада и навлизаме в Изтока. Най-западният от великолепните мостове над Дунава, който тук достига величествена ширина и дълбочина, ни отведе сред традициите на турското управление^[3].

Потеглихме тъкмо навреме и след мръкване пристигнахме в Клаузенбург^[4]. Там пренощувах в хотел Royale^[5]. Обядвах, или по-скоро вечерях пиле, стотвено някак с червен пипер, доста вкусно, но сухо (Бел.: да взема рецептата за Мина). Попитах келнера и той ми каза, че се нарича *parrika hendl*^[6] и понеже е национално ястие, бих могъл да попадна на него навсякъде в Карпатите. Повърхностните ми познания по немски се оказаха доста полезни, дори не виждам как бих могъл да се справя без тях.

В Лондон, когато разполагах с известно време, посетих Британския музей^[7] и проучих Трансилвания сред книгите и картите в библиотеката. Беше ми хрумнало, че малко предварителни знания за тази страна едва ли ще се окажат безполезни в делата ми с местен благородник. Открих, че областта, назована от него, се намира в най-източните краища на страната и непосредствено граничи с три други владения: Трансилвания, Молдова и Буковина^[8], в сърцето на Карпатите — един от най-дивите и слабо познати райони на Европа. Не успях да попадна на рисунка или труд, който сочи точното местоположение на замъка Дракула, тъй като все още няма карти на

местността, сравними с тези на нашата Орднанс сървей^[9], но открих, че Бистриц, градът с пощенски клон, посочен от граф Дракула, е добре известно място. Тук ще водя някои от бележките си, за да опресняват паметта ми, докато обсъждам пътуването си с Мина.

Населението на Трансилвания се състои от четири различни националности: саксонците^[10] на юг, с тях съжителстват власите, които произхождат от даките. На запад са унгарците, а на изток и север — секеите^[11]. Отивам при последните — те се считат за потомци на Атила и хуните. Може и да е така, защото, когато унгарците завладели страната през единадесети век, заварили там хуните. Прочетох, че всички познати суеверия на този свят са събрани в подковата на Карпатите^[12], все едно са център на някакъв въображаем водовъртеж. Ако е така, престоят ми може да е доста интересен. (Бел.: да разпитам графа за всичко това.)

Не спях добре въпреки сравнително удобното легло, защото ме спохождаха всякакви причудливи сънища. Може би кучето, което виеше цяла нощ под прозореца ми, има нещо общо с това, или пък е била паприката, заради която изпих цялата вода от гарафата си, но пак останах жаден. Към сутринта вече спях и ме събуди настоятелното чукане по вратата, затова предполагам, че тогава съм бил унесен в дълбок сън. За закуска имаше още паприка, нещо като каша от царевично брашно, за което ми казаха, че е mamaliga^[13] и патладжани, пълнени с кайма — превъзходно ястие, което наричат impletata^[14]. (Бел.: да взема рецептата и за него.) Трябваше да побързам с храната, защото влакът тръгваше малко преди осем поне по разписание, но след като се втурнах към гарата и пристигнах в 7:30, се наложи да чакам във вагона повече от час, преди да потеглим. Сякаш колкото по на изток отиваш, толкова по-неточни са влаковете. Какви ли са в Китай?

През целия ден сякаш се лутахме през страна, пълна с всевъзможни красоти. Понякога виждахме малки градчета или замъци по върховете на непристъпни стръмнини също като в старите требници^[15]. Подминавахме реки и потоци, които изглежда предизвикваха големи разливи, ако се съди по широките и каменисти крайбрежни ивици от двете им страни. Нужна е много вода и силно течение, за да се оголят така бреговете на една река. На всяка гара по тези места имаше групи хора, понякога тълпи, облечени в най-

различни дрехи. Някои бяха точно като нашите селяни или онези във Франция и Германия, докато минавах оттам — с къси палта, заоблени шапки и домашно ушити панталони, други обаче бяха доста чудновати. Жените изглеждаха красиви, но не и отблизо, защото бяха грубовати в кръста. Ръкавите на всички бяха чисто бели и широки, с различни кройки, повечето носеха големи колани, от които висяха ивици от някаква материя, прилични на тези по балетните рокли, а под тях, разбира се, имаше фусти. Най-странни на вид бяха словаците, които изглеждаха и по-диви от останалите с големите си каубойски шапки, огромни развлачени мръснобели панталони, ленени ризи и грамадни кожени колани, широки почти фут^[16] и обсипани с месингови капси. Носеха високи ботуши с натъпкани в тях крачоли, имаха дълги черни коси и гъсти мустаци. Не изглеждаха симпатични, но бяха доста живописни. В някоя постановка веднага бихме ги определили за някоя стара пасмина ориенталски разбойници. Въпреки това, както други ми обясниха, те били безобидни и по-скоро малодушни по природа.

Здрачът преминаваше в нощ, когато стигнахме Бистриц, който е много интересно и старинно място. Градът се намира практически на границата с Буковина — свързва ги проходът Борго^[17]. Това е причината за бурната му история, чиито белези несъмнено личат. Преди петдесет години поредица от големи пожари на пет пъти причинили ужасни опустошения, а в самото начало на седемнадесети век градът претърпял триседмична обсада, в която загинали 13 000 души^[18] — жертви на войната, подобаващо подпомогната от глад и болести.

Граф Дракула ме бе насочил да отседна в хотел „Golden Krone“^[19], който за моя голяма радост ми се стори крайно старомоден — разбира се, исках да видя колкото мога повече от местните привички. Явно ме очакваха, защото, когато доближих вратата, се оказах лице в лице с наглед ведра възрастна жена, облечена в типичната селска носия: бяла риза и дълга двойна престилка от цветна материя, покрила предната и задната част на тялото, толкова впита, че граничеше с неблагопристойност. Когато се приближих, тя се поклони и каза:

— Негг^[20] англичанинът?

— Да — отвърнах, — Джонатан Харкър.

Тя се усмихна и каза нещо на възрастния мъж с бяла риза, който я беше последвал до вратата. Той отиде някъде и се върна с писмо:

Приятелю,
добре дошъл в Карпатите. Очаквам Ви с нетърпение. Наспете се добре тази нощ. Дилижансът тръгва за Буковина утре в три. Едно място е запазено за Вас. Моят екипаж ще Ви очаква при прохода Борго, за да Ви откара при мен. Вярвам, че пътуването Ви от Лондон е било приятно и че ще се насладите на престоая си в моята красива страна.

Ваш приятел,
ДРАКУЛА^[21].

4 май. Научих, че съдържателят на хотела е получил писмо от графа, с нареждане да ми запази най-доброто място в каретата, но щом попитах за подробности, той се отнесе някак резервирано и се престори, че му е непонятен немският ми. Нямах как да е вярно, защото до този момент ме разбираше прекрасно или поне отговаряше на въпросите ми, сякаш беше така. Той се спогледа уплашено със съпругата си — възрастната жена, която ме посрещна, и смотолехи, че не знае нищо повече, освен че парите за пътуването ми са пристигнали с писмо. Когато го попитах дали познава граф Дракула и дали може да ми разкаже нещо за неговия замък, и двамата с жена му се прекръстиха, отвърнаха, че не знаят нищо, и отказаха да говорят повече. Потегляхме толкова скоро, че няхах време да попитам другиго, всичко изглеждаше много загадъчно и при всяко положение обезпокоително.

Точно преди да тръгна, старицата се качи до стаята ми и заприказва доста истерично:

— Трябва ли да тръгвате? О, млади Негг, трябва ли да тръгвате?

Бе толкова развълнувана, че сякаш забравяше немския си, доколкото го знаеше, и смесваше с него някакъв друг, напълно непознат за мен език. Успях да следя мисълта ѝ само чрез много

въпроси. Когато ѝ казах, че трябва да тръгвам веднага и че ме чака важна работа, тя ме попита:

— Знаете ли кой ден е?

Отвърнах, че е четвърти май. Тя поклати глава с думите:

— О, да! Това ми е известно! Зная! А вие знаете ли кой ден е това?

На отговора ми, че не разбирам, тя отвърна:

— Навечерието на Свети Георги е. Не знаете ли, че довечера, когато удари полунощ, ще се развилнеят всички зли твари по света? Знаете ли накъде отивате и какво ви очаква?

Опитах се да успокоя явната ѝ тревога, но без успех. Накрая тя падна на колене и ме замоли да не тръгвам или поне да отложам с ден-два потеглянето си. Всичко това беше много нелепо и ме накара да се чувствам неудобно. Все пак имаше работа за вършене и не можех да позволя нещо да ми попречи. По тази причина се опитах да я изправам и заявих колкото можеше по-сериозно, че съм ѝ благодарен, но задължението ми е неотложно и трябва да вървя. Тогава тя стана, избърса очи и свали разпятieto от врата си, сетне ми го предложи. Не знаех как да постъпя, защото като англиканец са ме учили да приемам подобни предмети като идолопоклоннически^[22], ала ми се стори доста неучтиво да откажа на старицата — мислеше ми доброто, а и тя бе в такова състояние... Предполагам, че бе прочела колебанието в лицето ми, защото постави розария^[23] на врата ми, каза „Заради майка ви!“ и след това излезе от стаята.

Пиша тези редове, докато чакам каретата, която, разбира се, закъснява, а разпятieto още виси на врата ми. Не знам дали е заради страховете на старицата, различните призрачни суеверия от този край или пък самото разпятие, но не чувствам духа си спокоен както обикновено. Ако това тефтерче достигне Мина преди мен, нека то ѝ предаде моето „сбогом“. Ето я и каретата!

5 май. Замъкът. Дрезгавината на утрото се разнесе и слънцето е високо над далечния хоризонт, нащърбен сякаш — от дървета ли, от хълмове ли, не знам, защото от толкова далеч и големите, и малките неща се преплитат едно с друго. Не ми се спи, а тъй като няма да ме безпокоят, докато не се събудя сам, пиша, докато сънят ме пребори.

Имам много странни неща за разказване и за да не си въобрази читателят, че съм обядвал обилно, преди да напусна Бистриц, нека опиша точно менюто си. Ядох нещо, което тук наричат „хайдушка скара“ — нанизани на клечки късчета пушена сланина, лук и телешко, подправени с червен пипер и опечени на огън — ястие, просто колкото лондонската котешка храна!^[24] Виното беше златен медиаш^[25], странно тръпчиво на езика, но не и неприятно. От него пих само две чаши и нищо друго.

Когато се качих на каретата, кочияшът още не беше заел мястото си и го видях да разговаря със съдържателката. Определено ме обсъждаха, защото от време на време поглеждаха насам, а някои от хората на пейката до вратата — която наричат с дума, означаваща „клюкарник“ — отидоха да слушат, след което ме заглеждаха състрадателно. Доста думи се повтаряха — причудливи за мен думи, поради разноликия национален характер на тълпата. Тихо извадих многоезичния си речник от чантата и ги затърсих. Трябва да отбележа, че не ме окуражиха думи като: Ordog^[26] — Сатана, rokol^[27] — ад, stregoica^[28] — вещица, vrolok и vlkoslak — едното е на словашки, а другото на сервски^[29] и двете се използват за нещо, което е или върколак, или вампир. (Бел.: да попитам графа за тези суеверия.)

Когато потеглихме, тълпата пред вратата на странноприемницата вече значително се бе разраснала. Всички се прекръстиха и ме посочиха с по два пръста^[30]. С мъка убедих един от останалите пътници да ми каже какво означава това. В началото не искаше да отговори, но когато научи, че съм англичанин, обясни, че било заклинание против уроки. Не ми бе особено приятно така да започне пътуването ми към непознато място за среща с непознат — но всички наоколо изглежда ми желяеха доброто и искрено ми съчувстваха, така че не можех да не се трогна. Никога няма да забравя последния миг, в който зърнах двора на странноприемницата и пъстрата тълпа от кръстещи се хора около широкия му свод, а оттатък него раззеления олеандър и портокаловите дървета в зелени дървени саксии, скупчени в центъра на двора. Тогава нашият колар, чиито широки ленени гащи, наричани гъоц, скриваха цялата капра на каретата, изплющя с камшика над четирите подредени рамо до рамо дребни кончета и така започна пътешествието ни.

Скоро призрачните ми страхове се изгубиха и от поглед, и от мислите ми наред красотата на пейзажите, въпреки че ако знаех езика или по-скоро езиците, които говореха спътниците ми, едва ли щях тъй лесно да се отърся от тях. Пътувахме през зелена полегата шир, осеяна с гори и дъбрави, тук-там стръмни хълмове, увенчани с гъсталаци или чифликчийски къщи със зидани фронтонни стени откъм пътя^[31]. Навсякъде цъфтяха диви овошки: ябълки, сливи, круши, череша; подминавайки ги отблизо, виждах венчелистчетата, обсипали зелената трева под дърветата. Пътят лъкатушеше сред зелените възвишения на онова, което тук наричат Mittel Land^[32] — и ту се показваше, ту се скриваше зад обраслите завой, а отстрани го притискаха рехавите краища на боровите гори, пропъззели тук-там по склоновете като огнени езици. Пътят беше неравен, но летяхме по него направо с трескава бързина. Тогава не можех да разбера за какво е тази припряност, но явно коларят не възнамеряваше да изгуби нито секунда, преди да е достигнал Борго Прунд^[33]. Казаха ми, че този път е отличен през лятото, но сега още не е възстановен след зимните снегове. По това той се отличава от останалите пътища през Карпатите — отколешна традиция е да не се поддържат особено добре. Някога хоспадарите^[34] не ги ремонтирали, за да не си помисли турчинът, че подготвят придвижването на чужда войска и така да ускорят войната, която винаги била на изстрел разстояние.

Отвъд тумбестите зелени хълмове на Mittel Land гористи склонове се простираха чак до непристъпните стръмнини на Карпатите. Те се издигаха отляво и отдясно, а светлината на следобедното слънце откриваше всички прелестни цветове на тази красива планинска верига: тъмносиньо и лилаво в сенките на върховете, зелено и кафяво, където растителност и скали се срещаха. Безкрайната панорама от нащърбени чукари и заострени зъбери се губеше в далечината, където величествено се извисяваха заснежените върхове. Когато слънцето взе да се скрива от погледите ни, тук-там през могъщи наглед разриви в скалите виждахме белите отблясъци на водопади. Един от спътниците ми ме бутна по ръката, докато фучахме край подножието на един хълм, и посочи високия заснежен връх, който, колкото и да лъкатушихме по пътя, като че все се намираше точно пред нас:

— Вижте! Isten szek!^[35] Божият престол — и се прекръсти почтително.

Докато продължавахме по безкрайния си път, а зад нас слънцето захождаше все по-ниско и по-ниско, следобедните сенки пропълзяваха наоколо. За сметка на това заснеженият връх още ловеше залеза и сякаш сияеше отвътре в изящно бледорозово. От време на време подминавахме чехи и словаци, всички в живописни премени, но мнозина ги мъчеше гуша^[36]. Край пътя имаше много кръстове и щом минехме покрай тях, спътниците ми се прекръстваха. Тук-там виждахме селяни и селянки, коленичили пред олтари. Не се обръщаха, докато приближавахме. Изглежда молитвеният унес ги бе погълнал напълно и нямаха ни очи, ни уши за нищо друго. Много от нещата ми бяха нови: например купи сено по дърветата^[37], тук-там красиви брезови горички, чиито бели стебла светеха като сребро през меката зеленина на листата им. От време на време се разминавахме с обичайната за тези места селска каруца — leiter-wagon^[38], чиито сегменти се нагаждаха към неравностите на пътя като змийски гръбнак. На тази каруца се возеше немалка група от селяни — завръщаха се у дома, загърнати в овчи кожи: чехите в бели, а словаците в боядисани. Последните също като копиеносци бяха понесли със себе си дълги геги с брадва на върха^[39]. Когато денят преваля, застудя рязко, а сгъстяващият се сумрак сля сенките на дърветата — дъбове, букове и борове; макар и докато се изкачвахме през прохода, притъмнелите ели в долините между хребетите още изпъкваха на фона на късния сняг. Понякога, тъй като части от пътя минаваха през боровите гори, в мрака те сякаш ни обгръщаха, а гъстите сивкави мъгли, усукали се около дърветата, създаваха крайно причудливо и силно впечатление, което ме върна към вълненията и зловещите фантазии от този следобед, преди падащият залез като по чудо да разпръсне призрачните облаци, които иначе пълзят непрестанно над долините на Карпатите. Случваше се хълмовете да са толкова стръмни, че конете не можеха да продължат бързо при все припряния ни колар. Исках да сляза и да ги преведа, както правим в Англия, но той не искаше и да чуе.

— Не, не — каза той, — не бива да се разхождате тук. Кучетата са много свирепи. — След което добави, явно с черен хумор, защото се огледа наоколо, за да срещне одобрителните усмивки на останалите:

— Така или иначе и преди да заспите може да ви се случат подобни премеждия.

Спря за малко само веднъж, за да запали фенерите си.

Когато притъмня, сред пътниците се появи някакво вълнение и непрестанно го заговаряха с увещания да побърза още. Той безмилостно зашиба конете с дългия си камшик и с необуздани насърчаващи викове ги принуди да напрегнат сили. Тогава през мрака видях сивкаво петно светлина, сякаш в хълмовете имаше пролука. Вълнението на пътниците растеше. С луда скорост каретата заподскача на големите си кожени ресори и се залюшка като лодка в бурно море. Залових се здраво. Пътят се изравни и сякаш полетяхме по него. Сетне планините се скупчиха отвед, смръщени над нас. Навлизахме в прохода Борго. Един след друг неколцина пътници ми натикаха в ръцете дарове тъй настойчиво, че не смеех да откажа. Бяха все чудати и разнообразни, но поднесени с искрено доброжелание, хубава дума и благослов, както и онази странна смесица от боязливи жестове, които бях видял пред хотела в Бистриц — прекръстване и знака против уроки. Докато препускахме, коларят се привеждаше напред, а от всички страни на каретата пътниците подадоха глави, взирайки се с нескрит интерес в тъмата. Или се случваше нещо много вълнуващо, или предстоеше. Заразпитвах спътниците си, но никой не ми даде дори най-малко обяснение. Всичко това продължи още известно време, докато най-накрая съзряхме източния край на прохода, където той се разширяваше. Мрачни гъсти облаци се кълбяха над нас, а във въздуха тегнеше буря, като че планинската верига разделяше небето надве и сега се бяхме озовали под гръмотевичната му част. Заоглеждах се за превоза, който щеше да ме посрещне и отведе при графа. Очаквах всеки момент да видя блясък на светилници в нощта, но навсякъде бе мрак. Мъждукаха единствено собствените ни фенери, на чиято светлина парата от преуморените ни коне се носеше на бели валма. Белият песъчлив път продължаваше пред нас, но по него нямаше и следа от превозно средство. Пътниците се прибраха в каретата с облекчени въздишки, които звучаха като подигравка със собственото ми разочарование. Вече се чудех как е най-добре да постъпя, когато, поглеждайки часовника си, коларят каза на останалите нещо толкова тихо и с такъв нисък тон, че едва го долових. Стори ми се, че е

„Подранихме с час“. След това се обърна към мен и каза на немски, по-лош и от моя:

— Никъде не виждам нечий екипаж. Изглежда никой не очаква почитаемия ни Herr. Сега той ще продължи с нас до Буковина и ще се върне утре или вдругиден. По-добре вдругиден.

Докато говореше, конете зацвилиха, запръхтяха и се вдигнаха на задните си крака, тъй че се наложи коларят да ги овладее. Тогава, наред всеобщи викове и кръстене, зад нас се показва файтон с четири коня. Застигна ни и спря до нас. Фенерите ни хвърлиха отблясъци по впрегнатите въгленочерни коне, великолепни животни. Кочияшът бе висок, с дълга кестенява брада и огромна черна шапка, която скриваше лицето му. Когато той се обърна към нас, зърнах само две блеснали очи, които ми се сториха червени на светлината от фенерите.

— Подранили сте, приятелю — каза той на коларя, който отвърна, заеквайки:

— Английският Herr бързаше.

— И предполагам затова му предложихте да продължи към Буковина — отговори странникът. — Не можете да ме заблудите, приятелю. Знам твърде много, а конете ми са бързи.

Докато говореше, светлината на фенера откри безжалостната му усмивка с яркочервени устни и остри зъби, бели като слонова кост. Един от спътниците ми прошепна на друг стих от Бюргеровата „Ленора“^[40]:

Denn die Todten reiten schnell
(Защото мъртвите бързо препускат)

Странният кочияш явно чу тези думи, защото погледна със сияеща усмивка. Пътникът отвърна поглед, вдигна два пръста и се прекръсти.

— Дайте ми багажа на Herr англичанина — каза кочияшът и с необичайна пъргавина чантите ми бяха подадени и пренесени във файтона. Слязох отстрани на каретата — файтонът бе близо до нея, а кочияшът ми помагаше, хванал ръката ми като в стоманени клещи. Силата му сякаш беше невероятна. Без да продума, той тръсна юздите, конете потеглиха и потънахме в мрака на прохода. Погледнах назад и

видях парата от конете на каретата на светлината от фенерите и силуетите на доскорошните си спътници, които още се кръстеха. После коларят изплющя с камшика, подвикна на конете и те продължиха към Буковина. Щом се скриха в тъмата, ме налегна самота и почувствах необясним хлад. Ала после усетих пелерина върху раменете си и одеяло върху коленете.

— Нощта е мразовита, mein Herr^[41] — каза кочияшът на превъзходен немски, — а моят господар, графът, нареди да се погрижа всячески за вас. В случай че поискате, под седалката има павурче сливовиц (местното сливово бренди).

Не пих, но ме успокояваше да знам, че е там. Чувствах се странно — и доста уплашен. Мисля, че ако имаше друга възможност, щях да избира нея, вместо да се захващам с това изпълнено с неизвестности среднощно пътешествие. Файтонът се движеше напред с бързо темпо, после направихме пълен завой и продължихме отново в права посока. Струваше ми се, че просто минаваме отново и отново по един и същи път, затова си избрах ориентир и открих, че е така. Искаше ми се да попитам кочияша какво означава всичко това, но наистина се боях да го сторя, защото си помислих, че в моето положение възражението ми щеше да остане безплодно, в случай че се бавехме нарочно. Скоро обаче ми стана любопитно колко е часът и запалих клечка кибрит, за да погледна часовника си. Оставаха няколко минути до полунощ. Това ме поразих вероятно заради всеизвестните суеверия относно този час, подсилени от неотдавнашните ми преживявания. Зачаках със свито сърце.

Тогава откъм една ферма, далеч надолу по пътя, започна да вие куче — продължителен отчаян вой, който сякаш издаваше страх. Поде го второ куче, после трето и четвърто, докато, понесен с вятъра, който свистеше тихо през прохода, не се превърна в диво стенание. То сякаш долиташе отвсякъде през нощния мрак и стигаше докъдето можех да си въобразя. Отначало конете започнаха да се дърпат и се вдигнаха на задните си крака, ала кочияшът им заговори благо и те се усмириха, но потрепваха и се потяха като избягали след внезапна уплаха. Тогава в далечината отворед из планината започна още по-силен и пронизителен вой: вълци. Той оказа еднакво въздействие и върху мен, и върху конете — прииска ми се да скоча от файтона и да побягна, а те отново се изправиха на задните си крака и заблъскаха с копита в земята.

Кочияшът трябваше да впрегне цялата си огромна сила, за да ги укроти. След няколко минути обаче слухът ми привикна към звука, а конете бяха вече достатъчно спокойни, за да слезе при тях водачът им. Той ги галеше и успокоително им шепнеше, както съм чувал, че правят дресьорите на коне. Грижите му имаха забележителен ефект, понеже скоро животните отново станаха послушни, макар че все още трепереха. Кочияшът отново зае мястото си и тръсна юздите. Потеглихме вихрено. Този път, когато достигнахме другия край на прохода, той рязко зави надясно по един тесен път.

Около нас се издигаха дървета, които на места оформяха сводове точно над нас, докато накрая препускахме като в тунел. Огромни смръщени скали ни обграждаха дръзко като стражи от всички страни. Въпреки че бяхме заслонени, чувахме усиления се вятър, който виеше и стенеше между чукарите, а клоните на дърветата се удряха един в друг. Ставаше все по-студено и по-студено, заваля фин ситен снежец и скоро и ние заедно с всичко около нас се оказахме под бялата пелена. По пронизващия вятър още се носеше кучешкият вой, макар да отслабваше колкото повече напредвахме. Все повече приближаваше обаче вълчият, сякаш зверовете ни обграждаха от всички страни. Уплаших се ужасно, конете — също. Кочияшът обаче не изглеждаше ни най-малко смутен. Въртеше глава ту наляво, ту надясно, но аз не виждах нищо в мрака.

Внезапно далеч вляво съзрях слаб трепкащ син пламък. Кочияшът го видя в същия миг, веднага спря конете, скочи на земята и изчезна в мрака. Не знаех какво да сторя, а още по-малко — когато воят приближи. Но докато се чудех, кочияшът ненадейно се появи, зае мястото си, без да продума, и подновихме пътуването си. Като че ли съм заспал и засънувал случилото се, защото сякаш се повтаряше до безкрай, а сега, когато си го припомням, ми се струва като ужасен кошмар. Веднъж пламъкът се появи толкова близо до пътя, че дори в заобикалящата ни тъма можех да наблюдавам какво прави кочияшът. Бързо стигна до мястото, където се издигаше синият огън, който вероятно беше много слаб, защото не хвърляше никаква светлина, и като събра няколко камъка, ги подреди в нещо като символ. Веднъж се появи странно оптично явление: когато кочияшът застана между мен и пламъка, той не го скри и още виждах призрачното синьо трепкане. Това ме стресна, но трая твърде кратко и помислих, че очите са ме

подвели, докато съм се взирал в мрака. След това известно време нямаше сини пламъци и се понесохме напред през тъмата, придружени от воя на вълците край нас, които сякаш ни следваха в движещ се кръг.

Веднъж кочияшът се отдалечи повече, отколкото преди, а докато го нямаше, конете се разтрепериха повече от всякога, запръхтяха и се разцвилиха от уплаха. Не виждах причина, защото воят бе спрял, но точно тогава луната, носеща се през черните облаци, се показва иззад назъбения превал на надвисналата край нас обрасла с борове скала. На светлината ѝ видях обръча от вълци с бели зъби, изплезени червени езици, жилести крайници и рунтава козина. В злокобната тишина наоколо те бяха стотици пъти по-страховити, отколкото докато виеха. Аз се бях вцепенил от уплаха. Единствено когато човек се озове лице в лице с подобни ужаси, може истински да ги почувства.

Всички вълци едновременно нададоха вой, сякаш лунната светлина им оказва някакво особено въздействие. Конете подскочиха, изправиха се на задните си крака и се огледаха така безпомощно, че сърцето ми се сви. Ала страховитият жив обръч ги притискаше от всички страни и те бяха принудени да останат в него. Завиках кочияша, понеже ми се струваше, че единственият ни шанс е да пробием някак през обръча и да му помогнем да стигне до нас. Крещях и удрях отстрани по файтона, надявайки се, че шумът ще уплаши вълците от тази посока и той ще получи възможност да достигне клопката, в която се намирахме. Как се появи, не разбрах, но щом дочух гласа му, извисен във властна повеля, погледнах по посока на звука и го видях на пътя. Махна с дългите си ръце, сякаш отстраняваше невидима преграда, а вълците заотстъпваха назад. Точно тогава плътен облак премина през челото на луната и отново падна мрак.

Когато зрението ми привикна, кочияшът се качваше във файтона, а вълците бяха изчезнали. Бе толкова необичайно и загадъчно, че ме завладя неописуем страх и не смеех да помръдна или проговоря. Като че ли препускаме в безвремие, вече почти в пълен мрак, защото гъстите облаци скриваха луната. Изкачвахме се, понякога се спускахме за кратко, но после продължавахме все нагоре. Внезапно осъзнах, че кочияшът дърпа юздите на конете във вътрешния двор на огромен порутен замък, от чиито високи черни прозорци не проблясваше нито лъч и чиито изпочупени зъбери образуваха нащърбена линия върху озареното от луната небе^[42].

[2] Бистриц (дн. Бистрица) — град в Трансилвания, Румъния. Когато Брам Стокър пише „Дракула“, тази географска област е част от Австро-Унгария. ↑

[3] Традициите на турското управление — в течение на турско-австрийски войни Княжество Трансилвания периодично сменя своя сюзерен между Османската и Хабсбургската империя, като в определени моменти се намира и под двойната им власт. Това води до едновременното наличие на турско, австрийско и унгарско влияние в управлението, които се запазват под една или друга форма и след освобождението на Трансилвания от Хабсбургите през 1683 г. с битката при Виена. ↑

[4] Клаузенбург (дн. Клуж-Напока) — столица на Трансилвания в австро-унгарския ѝ период. ↑

[5] Royale (фр.) — Кралски. ↑

[6] Paprika hendl — от австро-баварския диалект на немския език: „паприковано печено пиле“. Ястие, разпространено в днешните Австрия, Унгария и Румъния. ↑

[7] Британски музей — един от най-големите музеи на света, основан през 1753 г. в Лондон. ↑

[8] Велико княжество Трансилвания и Херцогство Буковина — съставни автономни части на Австро-Унгария. Княжество Молдова се обединява с Влахия през 1866 г. и образува съвременна Румъния. ↑

[9] Орднанс сървей — изпълнителна агенция, подведомствена на правителството на Обединеното кралство, която има ролята на национална картографска агенция от основаването си през 1791 г. ↑

[10] Трансилвански саксонци — германски народ, който през XII в. се заселил в южните части на Кралство Унгария. Основната му задача в миналото е била да защитава южните граници на държавата от неприятелски набези. ↑

[11] Секеи — народ, който етнически се числи към унгарската група. Населява основно Секейския край — регион, който географски влиза в рамките на Трансилвания. Секеите са известни преди всичко с огромната роля, която играят в отбиването на турските нашествия над Кралство Унгария през Средновековието. ↑

[12] Подковата на Карпатите — географски Карпатите имат форма на подкова. ↑

[13] Mamaliga (рум.) — типично румънско ястие, подобно на българския качамак. ↑

[14] Impletata (рум.) — думата обозначава румънско ястие и е смесица от няколко румънски думи: impletita — вид сплетен хляб, umpluta — напълнен, и impanata — издълбан. В Румъния тези названия се използват за различни видове пълнени зеленчуци (Barbara Brodman, James E. Doan — „The Universal Vampire: Origins and Evolution of a Legend“, Fairleigh Dickinson, 2013). ↑

[15] Требник — според някои изследователи (Noel Montague-Etienne Rarignac, „The Theology of Dracula: Reading the Book of Stoker as Sacred Text“, McFarland, 2012) на това място Стокър има предвид френския готически часослов „Много богатите часове на херцог дьо Бери“ от XV в., чиито множество илюстрации често съдържат елементи, подобни на описаните. Календарните изображения на различните месеци през годината, които са типични за един часослов, тук винаги изобразяват на заден план различните замъци на богатия херцог. ↑

[16] фут — британска мярка за дължина, равна на 30,48 см. ↑

[17] Борго (дн. Тихуца) — проход в Източните Карпати. Свързва Бистриц с буковинския град Ватра Дорней. ↑

[18] „(...) загубата на 13000 души.“ — от бележките на автора, водени в процеса на работа по романа (в Robert Eighteen-Bisang, Elizabeth Miller — Bram Stoker's Notes for Dracula, McFarland, p. 241), става ясно, че петте пожара са действителни и са се развили в периода от 1836 до 1859 г., а голямата обсада се е случила през 1602 г. Градът често е бил изложен на набези от монголи и татари. ↑

[19] Golden Krone (нем.) — Златната корона. ↑

[20] Herr (нем.) — господин. ↑

[21] Дракула — произлиза от влашката дума Dracul, която има значенията „дракон“ и „дявол“. ↑

[22] „(...) идолопоклоннически.“ — Англиканската църква не почита разпятието като свещено и дори го отхвърля и заклеймява като идол. Тя приема само обикновения кръст. ↑

[23] Розарий — традиционна католическа молитвена броеница, която обикновено е достатъчно дълга, за да се носи около шията. Завършва винаги с разпятие. ↑

[24] Лондонска котешка храна — преди появата на пакетирана храна за домашни любимци във Великобритания са използвали нарязано на дребно месо (предимно конско), което се е закупувало от продавачи, които минавали по улиците с ръчни колички. ↑

[25] Медиаш — град в Трансилвания, някога известен с виното си. ↑

[26] Ördög (унг.) — демон от древната унгарска митология, който въплъщава всички тъмни сили на света. След християнизацията на унгарците се отъждествява с Дявола. ↑

[27] Pokol (унг.) — ад.; унгарска дума със славянски произход, срв. с бълг. *пъкъл*. — Бел. NomaD. ↑

[28] Stregoica (рум.) — вещица. ↑

[29] Серви — хора от циганския етнос, които се формират като група в Украйна, но предците им пристигат там от Сърбия (откъдето идва и названието им). По-късно се разселват из различни части на Източна и Централна Европа, включително Унгария. В днешно време споменатият от Брам Стокър език е почти изчезнал, а сервите използват предимно руски, украински и други чужди думи. ↑

[30] „(...) посочиха с по два пръста.“ — въпреки че този жест е познат в различни разновидности, типичният се прави с показалец и кутре. Значението му се обяснява по-долу. ↑

[31] „(...) фронтонна стена откъм пътя.“ — страничната стена на къща с триъгълен двукрил покрив. Типичните унгарски къщи в миналото са били строени с тази стена откъм пътя. ↑

[32] Mittel Land (нем.) — Средна земя. ↑

[33] Борго Прунд (дн. Прунду Биргеулуй) — село на ок. 20 км западно от Бистриц и на ок. 30 км западно от прохода Борго. ↑

[34] Хоспадар — или „хосподар“ е титла, която заедно с „воевода“ се е носела от управниците на различни, най-често несамостоятелни, държави на Балканите през Средновековието, вкл. Трансилвания. ↑

[35] Isten szek (унг.) — някои изследователи на романа смятат, че става дума за намиращата се в Трансилвания планина Калимани, която представлява вулканичен комплекс и е част от Карпатите (Carol M. Davison — „Bram Stoker’s Dracula: Sucking Through the Century, 1897-1997“, Carol Margaret Davison, p. 59). ↑

[36] Гуша — заболяване, което причинява уголемяване на щитовидната жлеза. Тук става дума за „ендемичната гуша“ — разновидност на болестта, която най-често се среща в планински райони поради природния недостиг на йод. ↑

[37] „(...) купи със сено по дърветата (...)“ — сеното е сложено там, за да съхне и да не задържа влага от дъждовете. ↑

[38] Leiter-wagon (нем.) — дървена двуосна каруца, чиито две странични стени на корпуса изглеждат точно като еднораменни стълби. ↑

[39] „(...) геги с брадва на върха“ — имат се предвид т.нар. „овчарски брадви“, които са типични за Словакия, Унгария, Чехия, Полша и Украйна. Били са използвани от овчарите в Карпатите, като са им служели едновременно за бастуни, оръжия и инструменти. ↑

[40] Готфрид Август Бюргер (1747–1794) — германски поет, чиято най-известна балада „Ленора“ оказва силно влияние над други писатели от същата епоха, особено представителите на романтизма, готиката и ужаса. Сюжетът разказва за младата Ленора, която напразно очаква своя годеник Вилхелм да се върне от война. Една нощ призрачен конник, който изглежда като него, я посещава и увещава да се качи на коня му, за да я отведе до брачното им ложе. По време на пътуването им Ленора пита защо бързат толкова. Именно тогава конникът използва прочутата фраза. ↑

[41] Mein Herr (нем.) — уважаеми господине. ↑

[42] Завършекът на тази глава и описанието на предхождащото го пътуване прилича на последния разказ в сборника *Les mille et un fantômes* (1849) на Александър Дюма — баща. Книгата е издадена на български под заглавието „Хиляда и един призрака“ от изд. „Агро Алфа“ през 1991 г. (с. 90–120). Описано е пътуване на чужденка през Карпатите, което съдържа подобни природни пейзажи, отново е спомената поемата „Ленора“ и в неговия край главната героиня се озовава във вътрешния двор на стар молдовски замък. Замъкът Дракула от едноименния роман също се намира в близост до Молдова. Замъкът от историята на Дюма се нарича Бранкован, а предполагаемият истински замък, който Стокър взима като вдъхновение, носи името Бран. И двата са обитавани от вампири. Друг голям френски автор — Жул Верн издава през 1893 г. романа си *Le Château des Carpathes*, преведен още същата година на български под

името „Замъкът в Карпатските планини“. Д-р Елизабет Милър (в: „A Dracula Handbook“, Xlibris, 2005, p.78) счита, че от този роман Стокър е почерпил първоначалната си идея. Тя обаче сама си противоречи, като признава на същото място, че авторът на „Дракула“ започва работата си през 1890 г., т.е. три години преди Верн, но пък 41 след Дюма, от когото вероятно и двамата са били повлияни. ↑

ГЛАВА II

ДНЕВНИКЪТ НА ДЖОНАТАН ХАРКЪР — ПРОДЪЛЖЕНИЕ

5 май. Трябва да съм заспал, иначе със сигурност бих забелязал, че пристигаме на толкова забележително място. В тъмното вътрешният двор имаше доста просторен вид и тъй като няколко мрачни пътеки водеха от него през високи заоблени сводове, вероятно изглеждаше по-голям, отколкото е всъщност. Още не съм го виждал денем.

Когато файтонът спря, кочияшът скочи от него и протегна ръка, за да ми помогне да слеза. Отново нямаше как да пренебрегна изключителната му сила. Ръката му беше като стоманено менгеме, с което можеше да смаже моята, стига да пожелае. След това взе багажа ми и го остави до мен, недалеч от огромна врата, стара и обкована с големи железни гвоздеи, под изпъкнала арка от масивен камък. Дори в сумрака виждах, че сводът е богато резбован с украса, силно повредена от времето и стихииите. Докато стоях там, кочияшът се качи отново на капрата и тръсна юздите. Конете потеглиха напред и всички изчезнаха в един от тъмните засводени входове.

Не знаех какво да направя, затова просто стоях мълчаливо. Нямаше нито звънец, нито чукало, а гласът ми едва ли можеше да се чуе през тези смръщени стени и мрачни прозорци. Сякаш чакането продължи безкрайно, а в ума ми нахлуха колебания и тревоги. Къде ли бях попаднал и сред какви хора? В що за зловещо приключение се бях впуснал? Нима е обичаен ден в живота на един адвокатски чиновник, изпратен да разясни покупката на лондонски имот на един чужденец? Адвокатски чиновник ли? На Мина не би й харесало. Адвокат! Точно преди да напусна Лондон, получих вест, че съм издържал изпитите си и вече съм правоспособен адвокат^[43]! Разтърках очи и се оципах, за да се уверя, че не сънувам. Всичко ми изглеждаше като страховит кошмар. Очаквах внезапно да се събудя у дома, а зората да припълзва с мъка през прозореца, както понякога се чувствах след твърде дълъг

работен ден. Ала след болката от ошипването разбрах, че очите не ме лъжат. Наистина бях буден и в Карпатите. Можех само търпеливо да зачакам утрото.

Тъкмо бях стигнал до този извод, когато дочух тежки стъпки иззад голямата врата, а през пролуките ѝ видях проблясъците на приближаваща светлина. След това се раздрънчаха вериги и изтракаха масивни резета. В ключалката шумно простърга ключ, неизползван отдавна, и огромната врата се отвори.

На прага стоеше висок възрастен мъж, гладко обръснат, но с големи бели мустаци, облечен изцяло в черно без нито петънце друг цвят по себе си. В ръка държеше старинен сребърен светилник, а пламъкът гореше, непредпазен от лампено шише, глобус или нещо подобно, поради което хвърляше трепкащи сенки, докато трепереше на течението от отворената врата. С изтънчен жест на дясната си ръка старецът ме покани да вляза и на отличен английски, макар и със странна интонация, ми рече:

— Добре дошли в дома ми! Влезте свободно и по собствена воля!

Не направи нито крачка, за да ме посрещне, а застина като статуя, сякаш приветствието му го беше вкаменило. Веднага обаче щом пристъпих през прага, той невъздържано пристъпи напред и протягайки ръка, сграбчи моята със сила, от която потрепнах. Болката не се смекчи, въпреки че дланта му бе леденостудена — повече мъртвешка, отколкото на жив човек.

— Добре дошъл в дома ми — каза той отново. — Елате свободно. Идете си със здраве и оставете малко от щастието, което носите!

Силата на ръкостискането ми напомняше толкова на кочияша, чието лице така и не видях, че за момент се поколебах дали той не е човекът, с когото разговарях сега.

— Граф Дракула? — запитах, за да се уверя.

— Аз съм Дракула — с тези думи той се поклони учтиво — и ви каня с добре дошли в моя дом, г-н Харкър. Влезте! Нощният въздух е мразовит, а и вие сигурно се нуждаете от храна и почивка.

Докато говореше, закачи лампата на стената, излезе навън и взе багажа ми. Преди да успея да му попреча, вече го беше внесъл. Възразих, но той упорстваше:

— Не, сър, вие сте мой гост. Късно е и хората ми не са на разположение. Нека сам се погрижа за вашето удобство.

Той настоя да пренесе нещата ми през коридора нагоре по висока вита стълба и след това по още един широк коридор, по чиито каменен под стъпките ни отекваха тежко. Накрая графът отвори една масивна врата и с радост видях зад нея добре осветена стая, в която имаше маса, разстлана за вечеря, и голяма камина, в която горяха и пращяха наскоро наредени цепеници.

Графът спря, оставяйки чантите ми, затвори врата и прекоси стаята — отвори друга врата, която водеше до малко осмоъгълно помещение като че ли без прозорци и осветено от една-единствена лампа. В другия му край отвори трета врата и ми направи знак да вляза. Гледката беше добре дошла: просторна спалня, добре осветена и затоплена от друга камина, която бумтеше глухо през широкия комин. Той също беше накладен неотдавна, защото по-горните цепеници все още не бяха разпалени. Графът остави багажа ми вътре и се оттегли, като, преди да затвори вратата, каза:

— След пътуването си имате нужда да се освежите, като се погрижите за тоалета си. Вярвам, че ще намерите всичко, което ви трябва. Когато сте готов, елате в другата стая, там ще намерите вашата вечеря поднесена.

Светлината, топлината и любезното посрещане на графа сякаш разсеяха всички мои съмнения и страхове. И така, върнал си обичайното присъствие на духа, осъзнах, че съм гладен като вълк, затова набързо оправих тоалета си и отидох в другата стая.

Вечерята вече бе сервирана. Моят домакин, облегнат на каменната зидария от едната страна на голямата камина, направи елегантен жест към масата и каза:

— Моля, седнете и вечеряйте, както желаете. Вярвам, че ще ме извините, задето няма да се присъединя към вас, защото се храня следобед, а не по това време.

Подадох му запечатаното писмо, което г-н Хокинс ми беше поверил. Той го прочете внимателно и с приветлива усмивка ми го върна, за да погледна и аз. Един от пасажите със сигурност ме развълнува приятно:

С голямо съжаление Ви уведомявам, че пристъп на подагра^[44], от която трайно страдам, не ми позволява никакви пътувания за известно време. Радвам се обаче, че мога да изпратя достоен заместник — някого, на когото имам пълно доверие. Той е млад, деен, даровит посвоему и много предан по нрав. Дискретен е, тактичен и работи за мен още от момче. Ще бъде на Ваше разположение по всяко време на престоая си и ще се съобразява с Вашите желания по всички въпроси.

Графът пристъпи напред и сам вдигна похлупака на една чиния и аз веднага се захванах с превъзходното печено пиле в нея. Освен с него вечерях и с малко сирене, салатата и две чаши от бутилка отлежало токайско^[45]. Докато се хранех, графът ме разпита подробно за пътуването и постепенно му разказах всичко, което ми се бе случило.

Дотогава вече бях приключил с вечерята и по молба на домакиня ми придърпах стола си до камината и запалих пурата, която ми предложи, като се извини, че той самият не пуши. Сега имах възможност да го огледам внимателно и открих у него много отличителни физиогномични черти^[46]. Лицето му беше изразително, много изразително: тънък орлов нос с изпъкнала гърбица и странно извити ноздри, високо куполовидно чело и рядка коса по слепоочията, но пък гъста навсякъде другаде. Грамадните му рошави вежди с изобилни къдрави косми бяха почти склучени над носа. Устата, доколкото се виждаше под тежките мустаци, беше присвита в доста студено изражение. Зъбите му бяха странно заострени и бели. Подаваха се пред устните, чиято силна руменина говореше за удивителна жизненост у човек на тази възраст. Колкото до останалото, ушите му бяха бледи и изключително заострени, а брадичката — широка и ясно изразена, страните му бяха стегнати, макар и изпити. Целият му вид беше необичайно бледен.

До този момент на светлината от огъня дланите му, отпуснати на коленете, ми се бяха сторили фини и бели. Ала сега, отблизо, нямаше как да не забележа, че са по-скоро груби, широки и с къси дебели пръсти. Странно наистина, но по опакото на дланта му имаше косми.

Ноктите му бяха дълги, тънки и отрязани така, че да са заострени в края.

Когато графът се приведе към мен и ме докосна, нямаше как да не ме побият тръпки. Не знам дали заради противния му дъх, но ме обзе ужасно чувство на погнуса, което, колкото и да опитвах, не успях да прикрия. Той явно забеляза това, отдръпна се и със студена усмивка, която разкри още повече издадените му зъби, седна отново от своята страна на камината. Известно време и двамата мълчахме. Погледнах през прозорец, видях първите слаби проблясъци на зората. Загадъчна тишина сякаш обгръщаше всичко, но щом се заслушах, дочух, сякаш откъм долината под нас, безброй вълци.

— Чуйте ги — каза графът със сияещи очи. — Тези рожби на нощта. Каква музика творят!

Предполагам, че видя в лицето ми нещо странно, защото добави:

— О, господине, вие, жителите на града, не можете да вникнете в душата на един ловец. Но — каза той, като се изправи — вероятно сте уморен. Спалнята ви е готова и утре ще можете да спите докогато пожелаете. Налага ми се да отсъствам до следобед. Така че лека нощ и приятни сънища!

С любезен поклон той отвори вратата, която водеше до осмоъгълната стаичка, и влязох в спалнята си...

Нося се в море от изумление. Съмнявам се. Страхувам се. Обземат ме странни мисли, които не смея да призная и пред самия себе си. Боже, опази ме поне заради тези, които са ми скъпи!^[47]

7 май. Отново е рано сутрин. Починах си и прекарах приятно отминалото денонощие. Спах до късно през деня и се събудих сам. След като се облякох, отидох в стаята, където бяхме вечеряли. Там открих сервирана студена закуска и каничка кафе, която, за да се запази горещца, беше поставена на плочата пред камината. На масата имаше картичка: *Налага ми се да отсъствам известно време. Не ме чакайте. Д.*^[48]

Седнах и се насладих на обилната храна. След това се огледах за звънче, за да уведомя слугите, че съм приключил, но не открих. Предвид изключителните признаци на благосъстояние край мен, в този дом са налице и странни липси. Сервизът на масата е златен и толкова

красиво изработен, че навярно е с несметна стойност. Завесите, балдахинът на леглото ми, тапицерията на столовете и канапетата са от изключително скъпи великолепни материи. Трябва някога да са стрували пословична сума, защото вече са на векове, а състоянието им е отлично. Виждал съм подобни в Хемптън Корт^[49], но там бяха износени, изтъркани и проядени от молци. Но въпреки това в нито една от стаите няма огледало дори на тоалетката. Трябваше да взема бръснарското огледалце от чантата си, за да се обръсна и среща. Все още не съм видял слуги, нито пък съм чул каквото и да било в близост до замъка освен воя на вълците. По някое време, след като приключих с храната — не знам дали да я нарека закуска или вечеря, защото беше между пет и шест часа, — потърсих нещо за четене, тъй като не исках да се разхождам из замъка без разрешението на графа. В стаята обаче нямаше нищо такова: нито книга, нито вестник, нито дори принадлежности за писане, затова отворих една друга врата в стаята и открих нещо като библиотека. Срещу моята врата имаше още една, но се оказа заключена.

В библиотеката открих за своя голяма радост цели рафтове с английски книги и подвързани томове вестници и списания. Масата в средата беше отрупана с английска периодика, макар и не скорошна. Книгите бяха на най-разнообразна тематика, но всички свързани с Англия, английския начин на живот, обичаи и обноски: история, география, политика, политическа икономия, ботаника, геология, право. Имаше дори справочници като „Лондонски указател“^[50], „Червените“ и „Сините“ книги^[51], алманаха „Уитакърс“^[52], „Списъците на командния състав на армията и флотата“^[53] и нещо, което ме зарадва — „Юридическия справочник“^[54].

Докато разглеждах книгите, вратата се отвори и влезе графът. Той ме поздрави сърдечно и изрази надежда, че съм си починал добре през нощта.

— Радвам се — каза той след това, — че сте открили това място, защото със сигурност тук има много неща, които ще ви заинтересуват. Тези приятели — и той прокара ръка по някои от книгите — ми бяха верни през последните няколко години. Откакто ми хрумна идеята да отида в Лондон, са ме развличали дълги часове. Чрез тях опознах вашата велика Англия, а да я опознаеш, означава да я обикнеш. Копнея да се разхождам по оживените улици на вашия огромен Лондон, да

бъда сред вихъра и кипежа на човешкото множество, да споделям живота му, промените му, смъртта му и всичко онова, което го прави каквото е. Но уви! Все още познавам езика ви само от книгите. На вас, приятелю, ви изглежда, че го владеея.

— Но, графе — казах аз, — вие знаете и говорите английски съвършено!

Той се поклони дълбоко.

— Благодаря ви, приятелю, за вашата преласкава оценка, но все пак се боя, че съм едва в началото на пътя, който искам да извървя. Вярно е, знам граматиката и думите, но все още не умея да ги изговарям.

— Всъщност — казах аз — изговаряте ги отлично.

— Не е така — отвърна той. — Добре знам, че по говора и маниерите ми във вашия Лондон всеки би разбрал, че съм чужденец. Това не ми е достатъчно. Тук аз съм благородник, аз съм бояр^[55], простолюдието ме познава, тук съм господар. Но един пришълец в чужда земя^[56]... та той е никой. Хората не го познават, а да не го познават, означава да не ги е грижа за него. Ще бъда доволен, когато съм като останалите, така че никой да не се спира, когато ме види, и да не прекъсва речта си, щом чуе моята, с „Да-ха! Чужденец!“. Толкова дълго съм бил господар, че искам да си остана такъв или поне да нямам такъв. Дошъл сте не само като представител на моя приятел Питър Хокинс от Ексетър^[57], за да ми разкажете относно новото ми имение в Лондон. Вярвам, че вие ще останете тук да си починете известно време с мен, така че от вас да усвоя английската интонация^[58] — и бих желал да ми посочвате всяка грешката^[59] в речта ми, дори и най-малката. Съжалявам, че се налагаше да отсъствам толкова дълго днес, но знам, че ще простите на някой с толкова много важни задължения.

Разбира се, казах всичко, което ми хрумна, за да му засвидетелствам, че съм на негово разположение, и попитах дали мога да посещавам тази стая, когато пожелаея.

— Да, разбира се — отговори той и добави: — стига да желаете, може да се разхождате навсякъде в замъка, освен където вратите са заключени. Там едва ли бихте поискали да отидете. Има причина нещата да са такива, каквито са, и ако виждахте през моите очи, ако ви

беше известно онова, което и на мен, вероятно щяхте да разберете по-добре.

След като му казах, че съм сигурен в това, той продължи:

— Ние сме в Трансилвания, а Трансилвания не е Англия. Нашият живот не е като вашия, много неща ще ви се сторят необичайни. Нещо повече, от това, което ми разказахте за досегашните ви преживявания, разбирам, че сте донякъде наясно със странностите ни.

Оттам подехме дълъг разговор. И тъй като бе видно, че му се приказва дори единствено заради самото говорене, го попитах много неща за онова, което ми се бе случило или ми бе направило впечатление. Понякога той отклоняваше темата или твърдеше, че не разбира, но по-често отговаряше най-искрено на всичките ми запитвания. В течение на разговора придобих смелост и поисках да ми обясни някои от странните неща от изминалата нощ като например защо кочияшът следваше сините пламъци, които беше видял. Той ми обясни, че имало поверие, според което през една определена нощ в годината — всъщност именно предната — когато злите духове бродят безпрепятствено, сините пламъци обозначават заровено имане.

— Било е скрито — продължи той — в местността, която сте прекосили през изминалата нощ, това е несъмнено. През вековете власи, саксонци и турци са воювали за нея. Та по онези места едва ли има и фут пръст, който да не е бил напоен от човешка кръв на бранници или пък нашественици. Някога в онези времена австрийци и унгарци прииждали с орди, а родолюбиви люде излизали да ги посрещнат — мъже и жени, старци и дори деца — чакали сред канарите над прохода нашествениците да приближат, за да ги погубят, отприщвайки върху им унищожителни лавини. Когато врагът триумфирал, не открил много, защото всякаква плячка била в обятията на родната земя.

— Но как — заговорих аз — е останало неоткрита толкова дълго, щом като има сигурен знак къде се намирала, стига човек само да си направи труда да погледне?

Графът се усмихна, устните му се плъзнаха над венците и се подадоха необичайно дългите и остри кучешки зъби.

— Защото селянинът по сърце е глупав и малодушен! — отвърна той. — Пламъците се появяват само в една нощ, а тогава никой местен, ако има как, не би прекрачил прага си. И уважаеми господине, даже да

го направи, не ще знае какво да стори. Та дори селянинът, за когото ми разказвате как е отбелязал мястото на пламъка, няма да знае къде да търси собствения си знак през деня. Мога да се закълна, че даже вие не бихте могли да намерите тези места отново?

— Тук сте прав — заявих аз. — Знаем не повече от мъртвите къде да ги откриваме.

След това преминахме на други теми.

— Хайде — каза той накрая, — разкажете ми за Лондон и къщата, която сте ми осигурили.

С извинение за проявената небрежност отидох в стаята си, за да взема документите от чантата. Докато ги подреждах, от съседното помещение се раздрънчаха порцелан и сребърни подноси, а когато се върнах там, масата бе разчистена, а лампата запалена, тъй като стаята дотогава бе потънала в мрак. Кабинетът — или ако му приляга повече библиотеката — също вече беше осветен и вътре заварих графа, излегнат на канапето, от всички възможно беше избрал да четем точно английски пътеводител „Брадшоу“^[60]. Щом влязох, той премести книгите и листовите от масата и заедно заразглеждахме всевъзможни скици, актове, чертежи. Интересуваше го всичко и ми зададе безброй въпроси относно мястото и околностите му. Несъмнено беше проучил предварително всичко, което бе успял да открие за квартала, защото в крайна сметка очевидно знаеше много повече от мен. Когато отбелязах това, той отвърна:

— Да, но, приятелю, това не е ли необходимо? Когато отида там, ще се окажа напълно сам и моят близък Харкър Джонатан — о, простете, подведох се по обичая ни да започваме с бащиното име^[61] — моят близък Джонатан Харкър няма да бъде край мен, за да ме поправя и да ми помага. Той ще е на километри от мен, в Ексетър, и вероятно ще работи върху правни документи заедно с другия мой приятел Питър Хокинс. И така!

Задълбочихме се в подробностите около покупко-продажбата на имението в Пърфлийт^[62]. След като изложих обстоятелствата и подготвих за изпращане писмо до г-н Хокинс, към което приложих подписаните от графа необходими документи, той започна да ме разпитва как съм се натъкнал на толкова подходящо място. Прочетох му бележките, които бях направил тогава и които ще изложа тук:

„В Пърфлийт край един второстепенен път попаднах на точно такова място, каквото би било подходящо. Пред него беше поставено овехтяло обявление, че имотът е за продан. Заобикаля го висока старинна ограда от тежки камъни, неподдържана от много години. Затворените порти са от масивен стар дъб и проядено от ръжда желязо.

Имението се нарича «Карфакс», без съмнение изопачаване на старото *Quatre face*^[63], защото четирите страни на къщата съответстват с основните посоки на компаса. Цялото се състои от около двадесет акра, от край до край обградени от вече споменатата здрава каменна стена. Множество дървета в имота на места го скриват в сумрак. В него се намира и един дълбок и тъмен вир или може би малко езеро, което явно е било подхранено от последните няколко пролетни сезона, защото водата е бистра и се оттича в пълноводен поток. Къщата е много голяма и от всички отминали епохи, бих казал, че принадлежи към Средновековието, тъй като на места зидарията е от изключително груб камък, а прозорците са само няколко, нависоко и с яки железни решетки. Прилича на част от донжон^[64] и е в близост до една стара църква или параклис, в която не успях да вляза, защото нямах ключ за вратата, водеща от къщата до нея, но я заснех от различни ъгли с моя кодак^[65]. Пристройките са много разпръснати и поради това бих могъл само да предполагам каква площ заема имотът, но навярно е извънредно обширна. Наоколо има само няколко къщи, една от които много голяма, наскоро разширена и преустроена в частна лудница. От двора на имението обаче няма изглед към нея.“

— Радвам се, че имението е старо и просторно — каза той, след като привърших. — Аз самият съм от древен род и животът в новостроена къща би ме погубил. Един дом не може да стане пригоден за живеене само след ден, пък и в крайна сметка с колко малко дни се изнизва един век. Това, че има старовремски параклис, също е чудесно. Ние, трансилванските велможи, не обичаме да си представяме, че костите ни може да почиват сред тези на обикновените смъртни. Не търся нито развлечения и веселие, нито ведрата ласка на слънчевите лъчи и блясъка на водата, които радват младите и безгрижните. Вече не съм млад и сърцето ми, след изтощителни години траур над покойните, не знае що е радост. Освен това стените на моя замък са порутени, мрачните силуети са многобройни и вятърът стене мразовито през

счупените зъбери и прозорци. Обичам сянката и завета и да бъда сам с мислите си, когато мога.

По някаква причина думите и изражението му не си съответстваха или просто особената му осанка придаваше на усмивката му злокобен и мрачен оттенък.

Малко по-късно графът ме помоли да събера всичките си документи и като се извини, ме остави сам. През краткото му отсъствие заразглеждах някои от книгите около мен. Една от тях беше атлас, който още щом разгърнах, се отвори на Англия, от което личеше, че тази карта често е била използвана. Открих, че някои места са означени с кръгчета. Когато се вгледах, забелязах, че едно от тях беше близо до източната част на Лондон — точно където е разположено новото му имение. Другите две обозначаваха Ексетър и Уитби на Йоркширското крайбрежие^[66].

Измина повече от половин час, преди графът да се върне.

— Аха! — възкликна той. — Още ли сте над книжката? Добре! Но не бива вечно да работите. Елате, съобщиха ми, че вечерята ви е готова.

Той ме хвана под ръка и отидохме в съседната стая, където на масата вече ме очакваше превъзходна вечеря. Графът отново се извини, понеже бил вечерял по време на отсъствието си от дома. Но подобно на предишната нощ той седна и побеседва с мен, докато се хранех. След това, също като вчера, запалих пура, а Дракула ми правеше компания, като бърбеше и задаваше въпроси по всевъзможни теми часове наред. Усещах, че става много късно, но не възразявах, защото се чувствах задължен да откликвам всячески на желанията на домакиня си. Продължителният сън от предния ден още ме крепеше и затова не ми се спеше, но така и не успях да свикна с хладината, която винаги ме облива, щом се зазори, което посвоему е момент на рязка промяна. Казват, че хората на смъртен одър обикновено издъхват при първите утринни проблясъци или на прелома между нощ и ден. Когато някой, уморен или прикован на пост, така да се каже, изпита тази промяна, със сигурност би го повярвал. Неочаквано през свежия утринен въздух до нас, необичайно пронизителен, достигна зов на петел. Граф Дракула скочи на крака и каза:

— Гледай ти, отново е сутрин! Колко небрежно от моя страна да ви държа буден толкова дълго. Не бива тъй увлекателно да беседвате с

мен за скъпата ми нова английска родина, за да не забравям колко бързо лети времето.

След изтънчен поклон той бързо си отиде.

Влязох в стаята си и дръпнах завесите, но не видях нищо интересно. Прозорецът ми гледаше към вътрешния двор и налице бе само топлата сивота на зазоряващото се небе. Така че дръпнах отново завесите и написах горното изложение на отминалия ден.

8 май. Започнах да се боя, че съм твърде многословен в този дневник, но сега се радвам, че още от началото навлязох в детайли, защото има нещо странно в това място и всичко тук, което няма как да не ме смущава. Иска ми се да бях в безопасност надалеч или никога да не бях идвал. Може би тези необичайни нощни бодърствания ми се отразяват така, но де да бяха само те! Ако имаше с кого да споделя, бих могъл да го понеса, но няма никого. Мога да приказвам само с графа, а той... Страхувам се, че тук аз самият съм единственото живо човешко същество. Нека бъда прозаичен, доколкото го позволяват фактите. Ще ми помогне да го превъзмогна, пък и въображението ми не бива да излиза извън контрол. Ако това се случи — загубен съм. Нека веднага опиша обстоятелствата си... или какви изглеждат.

Бях дремнал само няколко часа и усетих, че не ми се спи повече, затова станах. Бях закачил тоалетното си огледалце край прозореца и тъкмо започвах да се бръсна, когато внезапно усетих ръка на рамото си и чух графа:

— Добро утро.

Стреснах се, защото за мое изумление не го бях видял, макар в огледалото да се отразяваше цялата стая зад мен. Тогава съм се порязал леко, но не съм забелязал. След като отвърнах на поздрава, обърнах се към огледалото, за да видя как така съм се заблудил. Този път грешка не можеше да има, защото стоеше близо до мен и можех да го видя през рамото си. Но нямаше отражение! В цялата стая нямаше и следа от друг човек с изключение на мен. Това беше изумително и при толкова много други странности усилваше онази неясна моя тревога всеки път, когато графът бе наблизил. В същия миг усетих, че от порязването по брадичката ми се е стекла малко кръв. Оставих бръснача и се извърнах наполовина, оглеждайки за пластир. Щом

графът видя лицето ми, очите му пламнаха с демонична свирепост и той внезапно се опита да ме сграбчи за гърлото. Отдръпнах се и ръката му докосна броеницата на разпятието ми. Това моментално го промени, защото яростта му отмина толкова бързо и почти не можех да повярвам, че я е имало.

— Внимавайте — каза той, — внимавайте с порязванията. По тези земи са по-опасни, отколкото си мислите — а след това той грабна огледалото и продължи: — А това е проклетата вещ, която направи белята. Отвратителна дрънкулка на човешката суета. Дотук с нея!

С един замах на страховитата си ръка той отвори масивния прозорец и запрати навън огледалото, което се разби на хиляди парчета върху камъните на вътрешния двор. След това се оттегли, без да каже и дума. Беше много неприятно, защото не се сещам как да се бръсна от сега нататък, освен да се оглеждам в капачето на часовника си или в дъното на кутията за бръснарския ми сапун, която, за щастие, е метална.

В трапезарията закуската вече беше сервирана, но никъде не открих графа и затова се храних сам. Необичайно е, че досега не съм го виждал да яде или пие. Толкова странен човек! След закуска направих кратък оглед на замъка. Излязох на стълбището и открих една стая с изглед на юг. Панорамата бе великолепна и от мястото си можех да ѝ се наслажда изцяло. Замъкът е на самия ръб на страховитата пропаст. Камък, пуснат от прозореца, би падал хиляда фута, без да се удари в нищо! Докъдето поглед стига, всичко е море от зелени корони, което на места пропада в бездънни бездни. Тук-там през горите блестят сребърните нишки на реки, лъкатушещи в дълбоките клисури.

Но сега сърце не ми дава да описвам тези красоти, защото след като се нагледах на пейзажа, продължих с обиколката си. Врати, врати, врати навсякъде и всички заключени или залостени. Няма друг изход освен през прозорците.

Този замък е същински затвор, а аз — негов пленник!

[43] Адвокат — авторът използва думите *solicitor's clerk* и *solicitor*, които нямат точен еквивалент в българската правна система, поради което тук са преведени като „адвокатски чиновник“ и „адвокат“. В Англия лицата с адвокатска професия са две групи — *solicitor* и *barrister*, като първите имат право да се явяват само пред съд

от по-нисша инстанция и да дават консултации, поради което имат пряк контакт с клиентите, а вторите могат да пледират пред всички съдилища, но нямат директна връзка с клиента, а вместо това с неговия solicitor. Solicitor's clerk имат ролята на помощници на solicitor, под чиито надзор работят. Те се занимават напр. с документацията в кантората. С течение на времето тези чиновници набират опит и след преминаване на курс и успешно полагане на изпит могат сами да станат solicitor. Всъщност тази процедура е чест начин за една кантора да си създаде обещаващи кадри. ↑

[44] Подагра — болест от вида на артритата, причинена от натрупване на кристали пикочна киселина в ставите, най-често на един от палците на краката. Води до остри болезнени ставни кризи. ↑

[45] Токайско вино — едно от най-изисканите и скъпи вина в света, произвеждано в обл. Токай в Унгария от векове. През XVII в. районът се намира в рамките на полунезависимото Княжество Трансилвания, като произвежданото в него вино е основен източник на доходи в хазната. За него френският крал Луи XIV възкликва: „Вино за крале, крал на виното!“. ↑

[46] Физиогномика — псевдонаука, според която външният вид на човека и неговата душевност са в пряка връзка. Често тя търси уподобяване качествата на човешкото лице и тяло с тези на различни животни, за да ги свърже с определен темперамент. През XIX в. особено популярни стават средновековните проучвания на италианеца Джанбатиста делла Порта (1535–1615) и французина Шарл льо Брун (1619–1690), чиито творби Стокър вероятно е познавал. Редица писатели от периода използват разбиранята на тази „наука“ при описанията на героите си, сред тях са: Балзак, Дикенс, Томас Харди, Едгар Алън По и много др. Брам Стокър сам е бил поддръжник на физиогномистските идеи и притежавал обширна литература по въпроса (Glover, David — „*Vampires, Mummies, and Liberals: Bram Stoker and the Politics of Popular Fiction*“. Durham: Duke UP, 1996, p. 72). Освен в „Дракула“, където е използвал различни животински белези (на прилеп и вълк) в описанието на едноименния си герой, той си служи с такива похвати и напр. в „Леговището на белия червей“ (1911), където героят Едгар Касуол е описан с лицеви белези, оприличаващи го на орел. ↑

[47] Предполага се, че прототип на Дракула е сър Хенри Ървинг (1838–1905), известен актьор и дългогодишен приятел и работодател на Брам Стокър. Част от външния му вид наистина съвпада с този на графа (челото, веждите, носа). Негов специалитет били злодеите. При запознанството им актьорът поканил Стокър на вечеря и заедно осъмнали в приказки. Ървинг е говорил с особена интонация, защото произхожда от Югозападна Англия. (Beiford, В. „Bram Stoker. A biography of the author of Dracula“, Weidenfeld and Nicolson, L., p. 70–75) ↑

[48] „Не ме чакайте. Д.“ — в споменатия по-горе разказ на Дюма главната героиня също намира подобна бележка на сутринта след пристигането си в замъка. ↑

[49] Хемптън Корт — дворец в Англия, построен през 1514 г. по времето на крал Хенри VIII като кралска резиденция. През 1834 г. е реконструиран и отворен за посетители. ↑

[50] „Лондонски указател“ — книга, разделена на секции като изкуство, образование здраве и т.н., която предлага информация за намиращите се в града театри, музеи, училища, болници и пр. ↑

[51] „Червени“ и „Сини“ книги — официални справочни издания в Обединеното кралство, чиито названия произхождат от цветовете на кориците им. Днес „Червените“ книги представляват финансов бюлетин и бюджетен отчет, който съдържа икономически анализи и обобщение на данъчните пера в бюджета, но по времето на Стокър са съдържали списък на благородниците в страната. „Сините“ осигуряват подробни бюджетни предвиждания за националния продукт, приходите и разходите. ↑

[52] Алманах „Уитъкърс“ — справочник, излизащ от 1868 г. до днес, който съдържа статии, списъци и таблици, обхващащи широк кръг теми, като образование, йерархичната система на аристокрацията, здравни, социални, културни въпроси и др. ↑

[53] „Списъците на командния състав на армията и флотата“ — ежегодни списъци от регистърен тип, публикувани официално за пръв път през XVIII в., които съдържат данните на военните кораби и редовните, запасните и пенсионираните офицери във флотата и останалите войски на Обединеното кралство. ↑

[54] „Юридически справочник“ — съдържа имена на адвокати, съдии и други лица с професии в правната сфера, както и данни за

връзка с тях. ↑

[55] Бояр — вариант за произнасяне на „боляр“, разпространен в по-голямата част от славяноезичния свят. ↑

[56] „(...) пришълец в чужда земя (...)“ — фраза, която Мойсей изрича при раждането на първия му син, Изход 2:22 (библейските цитати са по „Библия“, Издава Св. Синод на Българската църква, С., 1992). Библейските паралели в книгата са многобройни. Четирима от героите (Джонатан, Мина, Луси и д-р Сюърд) водят свои дневници, описващи едни и същи събития, като сведенията им понякога се припокриват. Вероятно тук авторът търси паралел с четиримата евангелисти от Библията. ↑

[57] Ексетър — град в Югозападна Англия. ↑

[58] „(...) английската интонация.“ — Джонатан е от Югозападна Англия, т.е. Дракула би усвоил интонацията на Хенри Ървинг, за която вече се спомена. ↑

[59] „Грешката“, вместо „грешка“ — Брам Стокър умишлено допуска грешка в речта на Дракула, като не поставя неопределителния член пред „error“, който следва да е „an“. Тук този похват е представен чрез определителен член за ж.р., поради липсата на съответното граматическо правило в българския език. ↑

[60] Пътеводител „Брадшоу“ — месечно издание на английския картограф Джордж Брадшоу, което съдържа разписания за железниците на Обединеното кралство. ↑

[61] „(...) започваме с бащиното име“ — в предварителните бележки по романа Брам Стокър е написал „В унгарския собственото име е на последно място — Буда Адам, не Адам Буда“. Следователно родният език на Дракула е унгарският, а не румънският (Robert Eighteen-Bisang, Elizabeth Miller. „Bram Stoker’s Notes for Dracula“, McFarland, p. 212–213). ↑

[62] Пърфлийт — предградие на Лондон на няколко километра от града. ↑

[63] Quatre face (фр.) — „четирилик“. Използва се за постройка, чиито четири външни стени не са свързани с тези на друга сграда. ↑

[64] Донжон — главна кула на крепост. Служи като последна защита, когато останалите части на замъка са във вражески ръце. ↑

[65] Кодак — през XIX в. във Великобритания името на тази марка е нарицателно за фотоапарат. Бележките към романа, цитирани

по-горе, съдържат автентична фотография, която Стокър е направил със своя кодак на стар параклис. ↑

[66] Уитби — град на източното крайбрежие на Йоркшир, Северна Англия, разположен при устието на р. Еск. ↑

ГЛАВА III

ДНЕВНИКЪТ НА ДЖОНАТАН ХАРКЪР — ПРОДЪЛЖЕНИЕ

КОГАТО осъзнах, че съм затворник, ме обзе някакво безумие. Затичах се нагоре-надолу по стълбището, опитвах се да отворя всяка врата и поглеждах през всеки прозорец, но не след дълго примирението надви всичко останало: бях безпомощен. Сега, няколко часа по-късно, когато си спомням това, мисля, че трябва да ме е обхванала някаква лудост, защото се държах като плъх в капан. Все пак, щом се убедих, че съм безпомощен, седнах тихо — по-тихо, отколкото съм вършил каквото и да било в живота си — и започнах да обмислям какво е най-добре да предприема.

Все още размишлявам и досега не съм достигнал задоволително решение. Само за едно съм сигурен, че няма смисъл да разкривам намеренията си на графа. Той знае добре, че съм в плен, а след като сам ми го е причинил и несъмнено има своите мотиви за това, единствено би ме измамил, ако му споделя всичко. Засега считам, че единственият ми възможен план е да държа очите си нащрек, а опасенията и това, което знам — за себе си. Разбирам: или съм заблуден като малко дете от собствените си страхове, или наистина се намирам в безизходно положение и ако последното е вярно, тогава имам нужда и ще имам нужда занапред от целия си разсъдък, за да го преодоля.

Едва бях стигнал до този извод, когато огромната входна врата хлопна — графът се бе върнал. Той не дойде веднага в библиотеката, така че предпазливо стигнах в стаята си, където го заварих да оправя леглото. Това беше странно, но само потвърждаваше подозренията ми — в замъка нямаше прислуга. След това го видях през процепа на пантите да приготвя масата в трапезарията и се убедих напълно, понеже, ако изпълнява сам всички тези прислужнически задължения, това е сигурно доказателство, че няма никой друг, който да ги върши.

Този факт ме стресна, защото ако бе така, графът най-вероятно е бил кочияшът, който ме доведе тук. Страшна мисъл, защото какво ли тогава означава способността му да повелява на вълците само с мълчаливо вдигане на ръка. Защо всички в Бистриц и спътниците ми след това се бояха толкова много за мен? Защо ми подариха разпятието, чесъна, дивата роза, офиката^[67]? Благословена да е онази толкова добра жена, която окачи розария на врата ми! Изпитвам спокойствие и сила всеки път, щом го докосна. Странно, че онова, на което съм възпитан да гледам с неодобрение като на идолопоклонничество, би ми помогнало в моменти на самота и тревоги. Дали нещо се крие в неговата същност, или просто чрез него си спомням за съпричастността и утехата на онези хора? Някой път, ако се измъкна оттук, трябва да обмисля този въпрос. В това време е необходимо да науча всичко, което мога, за граф Дракула, тъй като би ми помогнало да разбере. Довечера може би ще ми разкаже за себе си, ако отклоня разговора в тази посока. Трябва да внимавам много, за да не събудя подозренията му.

Полунощ. Имах продължителен разговор с графа. Зададох му няколко въпроса за трансилванската история, които много го въодушевиха. Разказваше за събития, хора и особено за битки сякаш през собствените си очи. По-късно обясни, че за един *бояр* гордостта на неговия род и име е и негова собствена гордост, че тяхната слава е и негова слава, че тяхната съдба е и негова съдба. Винаги, когато говореше за своя род, казваше „ние“ и често използваше множествено число като крал. Искан ми се да можех да запиша всичко дословно, защото според мен беше много увлекателно. Разказът му сякаш обхващаше цялата история на страната. Колкото повече говореше, толкова повече се вълнуваше. Обикаляше из стаята, подръпвайки буйния си бял мустак, и впиваше пръсти във всичко, което докоснеше, сякаш за да го смачка със страшна сила. Ще запиша възможно най-точно едно от нещата, които разказа, защото посвоему описва историята на неговия род:

— Ние — секеите, имаме право да се гордеем, защото във вените ни тече кръвта на много безстрашни народи, които са се били лъвски за господство. Тук, във водовъртежа на европейските нации, племето

на угрите^[68] донесе от Исландия бойния дух, дарен им от Тор и Один^[69] и с който техните берсерки се вихреха с гибелно стремление по европейските брегове, а също и по азиатските и дори африканските, докато народите не помислиха, че ги връхлитат същински върколаци^[70]. Тук пък срещнаха хуните, чиято войнствена ярост опустошаваше земята като жив огън, докато гинещите народи не повярваха, че в жилите им тече кръвта на онези стари вещици, които, прокудени от Скития^[71], се сношили с дяволите в пустинята^[72]. Глупци, глупци! Кой дявол и коя вещица са били някога велики колкото Атила, чиято кръв е в тези вени? — Той вдигна ръце. — Какво чудно има, че сме били завоеватели? Че бяхме горди? Че когато маджарите, ломбардите, аварите^[73], българите или турците прииждаха с хиляди по границите ни, ги отблъсквахме? Странно ли е, че когато Арпад и неговите легиони се понесоха по унгарската ни родина и достигнаха границата, ни завариха вече тук? Че Nonfoglalas беше завършен на това място^[74]? Когато унгарският порой се изля на изток, секеите бяха приети като кръвни братя от победоносните маджари и в продължение на векове защитата на границата с турските земи бе нам поверена и дори нещо повече — вечният дълг на гранични стражници, защото, както турците казват, „водата спи, но не и врагът“. Коя друга от четирите нации поемаше „кървавия меч“ с по-голяма готовност и при бойния зов се тълпеше под знамената на краля? Кога беше изкупен големият срам на моя народ — срамът при Косово^[75], когато влашките и маджарските байраци бяха прегазени от полумесеца? Не друг, а един воевода от собствената ми кръв прекоси Дунава и разгроми турците на собствената им земя! Истински Дракула! Проклет да бъде недостойният му брат, който след неговата гибел продаде народа си на турчина в робско безчестие!^[76] Не бе ли точно онзи победоносен Дракула, който вдъхнови един друг свой родственик от по-късна епоха отново и отново да повежда войските си през великата река в турските земи? Който, отблъснат, се връщаше отново и отново, и отново, въпреки че трябваше сам да напуска окървавеното поле, на което воините му са били изклани, защото знаеше, че дори сам накрая ще възтържествува! Казваха, че мисли само за себе си. Ха! Че колко струва селячеството без предводител? Къде приключва войната, поведена без ум и сърце? Отново, когато след битката при Мохач

отхвърлихме унгарския хомот, ние от рода Дракула бяхме сред водачите им, защото духът ни не можеше да понесе, че не бяхме свободни^[77]. Ех, млади господине, секеите — и родът Дракула, тяхна живителна кръв, техен ум и меч — могат да се похвалят с история, каквато никналите като гъби Хабсбурги и Романови^[78] никога не биха достигнали. Дните на война приключиха. Сега кръвта е твърде скъпа в тези времена на позорен мир, а славата на великите народи е като свършена приказка.

Вече бе почти призори и се отправихме към спалните си. (Бел.: този дневник ужасно напомня първите страници от „Арабски нощи“^[79] или духа на Хамлетовия баща — при първи петли всичко се отлага до следващата вечер^[80].)

12 май. Нека започна с факти — оскъдни прозаични факти, потвърдени от книжа и числа, така че не би могло да има съмнение за тях. Не бива да ги бъркам с преживяванията, които почиват на собствените ми наблюдения и спомени. Снощи, когато графът дойде от стаята си, започна да ме разпитва по юридически въпроси и процедури. Бях прекарал изтощителен ден над книжата и колкото да не бездействам, прегледах материята, на която ме изпитваха в Линкълнс Ин^[81]. В запитванията на графа личеше определена целенасоченост, затова ще се опитам да ги поставя в последователност. В определен момент това може да ми бъде от някаква полза.

Първо ме попита дали в Англия можеш да имаш двама или повече адвокати. Казах му, че ако пожелае, може да си наеме и дузина, но че не е добра идея една сделка да е поверена на повече от един, тъй като не биха могли да работят едновременно, а смяната им със сигурност ще бъде във вреда на интересите му. Той като че ме разбра отлично и попита дали би представлявало някаква практическа трудност да си има човек, който да следи, да кажем, за банковите операции, а друг да се грижи за корабните превози, в случай че има нужда от съдействие някъде далеч от дома на банковия му повереник. Помолих го да обясни по-подробно, за да съм сигурен, че няма да го подведа.

— Ще онагледя — каза той. — Вашият и мой приятел, г-н Питър Хокинс, който живее в сянката на прекрасната ви катедрала в

Ексетър^[82] далеч от Лондон, ми купува чрез ваша милост този мой имот в Лондон. Добре! Сега ми позволете да бъда откровен, та да не се чудите защо съм потърсил услугите на някого толкова отдалечен от Лондон вместо на местен адвокат. Причината беше да не обслужва ничий тамошен интерес, освен моя собствен, понеже някой, който пребивава в Лондон, би имал известни собствени намерения или приятели, за които да се погрижи, се отклоних толкова в търсенето на представител, чиито усилия да бъдат само в моя полза. Да допуснем, че имам многобройни делови отношения и решавам да превозвам стоки, да кажем, до Нюкасъл или Дърам, или Харуич, или Доувър^[83]. Не би ли могло това да бъде свършено по-лесно чрез консигнацията^[84] му на някой от тези пристанища?

Отговорих му, че определено така ще е най-лесно, но и че ние, адвокатите, сме изградили посредническа система помежду си и работата на разстояние може да се свърши на местно ниво под нарежданията на който и да е адвокат, като клиентът, оставяйки се в ръцете на едного, може да получи удовлетворение, без да си дава допълнителен труд.

— Но — започна той — бих имал свободата и сам да ръководя нещата. Не е ли така?

— Разбира се — отвърнах, — деловите хора често правят така, когато не искат всичките им начинания да бъдат известни другиму.

— Добре! — възкликна той и заразително как се извършва консигнация, нужните документи за целта и за всички трудности, които биха могли да възникнат, но и да бъдат предотвратени с предвидливост.

Разясних му всичко, доколкото можах, а той остави у мен впечатлението, че би бил отличен адвокат, защото нямаше нищо, за което да не се сети или да не предвиди. За някого, който никога не е бил в Англия и който не е имал много делови занимания, притежаваше забележителни знания и находчивост.

Когато задоволи любопитството си по тези въпроси и потвърдих всичко, доколкото можах, в книгите, които бяха на разположение, графът внезапно се изправи и попита:

— Случайно да сте писали до приятеля ви г-н Питър Хокинс или до някого друго след първото ви писмо?

С чувство на горчивина отвърнах, че не съм, тъй като досега не ми се е открила възможност да кореспондирам с когото и да било.

— Тогава напишете сега, мой млади приятелю — каза той, поставяйки тежката си ръка на рамото ми, — пишете на общия ни приятел и до всички останали и кажете, ако обичате, че ще останете с мен още месец.

— Нима искате да остана толкова дълго? — Само при мисълта за това сърцето ми се сви.

— Много бих желал. Нещо повече, няма да приема отказ. Когато вашият господар, работодател или както го наричате, се ангажира някой да дойде от негово име, подразбираше се, че този някой ще обслужва само моите интереси. А аз не съм им поставял ограничения. Не е ли така?

Какво можех да направя, освен покорно да приема? Засягаше се интересът на г-н Хокинс, не моят, и трябваше да помисля за него вместо за себе си. Освен това, докато граф Дракула говореше, имаше нещо в погледа и поведението му, което ми напомни, че съм пленник и че дори да не исках, не бих имал избор. Графът съзря победата си в примирението ми и надмощието си в разтревоженото ми изражение и веднага реши да се възползва от тях по свой собствен лицемерен, недопускащ възражение начин:

— Умолявам ви, добри ми млади приятелю, в писмата си да не се впускате във въпроси извън деловите. Без съмнение близките ви ще се радват да узнаят, че сте добре и очакват с нетърпение да се върнете у дома. Не е ли така?

Докато говореше, той ми подаде три листа за писма и три плика. Всички те бяха от най-тънката хартия за чуждестранна поща. Погледнах към тях, след това към него и забелязах дискретната му усмивка и острите кучешки зъби върху червената му долна устна, по която разбрах, сякаш го беше изрекъл, че трябва да внимавам какво пиша, защото ще може да го прочете. По тази причина твърдо реших да включа само формалности, но тайно да напиша по-подробно писмо на г-н Хокинс, а също и на Мина. На нея бих могъл да пиша стенографски, което би объркало графа, в случай че го види. Когато привърших двете си писма, седнах спокойно и зачетох книга. В това време графът надраска няколко бележки, току хвърляйки поглед в някоя от книгите на масата. След това той взе моите две и ги сложи

при своите, остави настрана принадлежностите си за писане, а в мига, в който вратата се затвори зад него, се надвесих над писмата, обърнати върху масата, и ги заразглеждах. Не изпитвах угризения — предвид обстоятелствата чувствах, че трябва да се браня по всеки възможен начин.

Едно от писмата беше адресирано до Самюъл Ф. Билингтън, „Кресънт“ № 7 в Уитби, другото — до Нег Лойтнер във Варна, третото беше до „Каутс & Ко.“^[85] в Лондон и четвъртото — до Herren Клопщок & Билройт, банкери, в Будапеща. Второто и четвъртото не бяха запечатани. Тъкмо щях да ги разгледам, когато бравата помръдна. Отпуснах се отново назад, като едва успях да върна писмата на местата им и да отворя отново книгата, преди графът да влезе с още едно писмо в ръка. Той взе останалите от масата и внимателно им залепи марки. След това се обърна към мен и каза:

— Вярвам, че ще ми простите, но имам много работа за вършене тази вечер, при това поверителна. Ще откриете всичките си досегашни удобства, надявам се.

На вратата той се обърна и след кратко мълчание добави:

— Нека ви посъветвам, скъпи млади приятелю, не, нека най-сериозно ви предупредя, че дори да се наложи да напуснете тези покои, не бива по каквито и да е причини да заспivate другаде в замъка. Той е стар, изпълнен с много спомени, а неразумните, заспали не където трябва, ги очакват кошмари. Внимавайте! В случай че сега или по друго време сънят ви надвие или е възможно да го стори, побързайте към собствената си спалня или насам, защото така почивката ви ще е необезпокоявана. Но ако не внимавате, тогава...

Той завърши зловещо, потривайки ръце, все едно ги мие.

Бързо разбрах какво означава това. Само не бях сигурен дали има по-ужасен сън от чудовищната, страховита пелена на мрак и тайнственост, която сякаш ме обгръщаше.

По-късно. Потвърждавам последните си думи отвъд всякакво съмнение. Никъде не бих се побоял да заспя, стига той да не е там. Закачих разпятieto върху таблата на леглото си, където и ще си остане — предполагам, че така почивката ми ще бъде лишена от сънища. Когато той си тръгна, отидох в стаята си. След известно време, в което

не дочух и звук, излязох и се изкачих по каменното стълбище към помещението с гледка на юг. За разлика от задушавачата тъмнина на вътрешния двор в онези обширни простори се долавяше някаква свобода, макар и да бе недостижима за мен. Гледайки навън, осъзнавах, че наистина съм в затвор, и почувствах жажда за глътка свеж въздух, дори изтръгнат от нощта. Започвам да усещам, че тези безсънни нощи ми се отразяват зле. Съсипват нервите ми. Стръскам се от собствената си сянка и съм изпълнен с всякакви ужасяващи фантазии. Бог ми е свидетел, грозните ми стракове за това прокълнато място са основателни! Гледах навън към прелестната шир, окъпана в ефирно жълта лунна светлина, докато не се проясни почти като през деня. Далечните хълмове се стопяваха в нежната светлина, а сенките в долините и клисурите се превърнаха в кадифена тъмнина. Девствената красота ме разведри. Във всяка моя глътка въздух имаше спокойствие и утеха. Щом се надвесих от прозореца, погледът ми улови нещо, което се движеше един етаж по-долу и малко вляво от мен точно откъдето ми се струваше, според подредбата на помещенията, че следва да се намират прозорците на графа. Прозорецът, пред който стоях, беше висок и дълбок^[86], с каменен мулион^[87] и макар повреден от лошото време, все още беше цял. Несъмнено рамката я нямаше отдавна. Дръпнах се зад каменната зидария и внимателно надникнах навън.

Видях главата на графа да се подава от прозореца. Не видях лицето, но го познах по тила и движението на гърба и ръцете. Нямаше как да сбъркам дланите, които имах толкова много удобни случаи да наблюдавам. В началото ме обзе любопитство и дори лека насмешка — учудващо е колко малко е нужно на човек, за да се заинтригува и разведри, когато е в положението на затворник. Чувствата ми обаче преминаха в отвращение и ужас, щом тялото му бавно се подаде навън и запълзя надолу по стената на замъка над чудовищната бездна с *главата надолу*, а плащът му се вееше около него подобно на огромни криле. Първоначално не можах да повярвам на очите си. Помислих, че това е илюзия на лунните лъчи, някаква необичайна игра на сенките, но не откъснах поглед — не можеше да има грешка. Пръстите на ръцете и краката му се впираха в ръбовете на камъните, оголени от хоросана под натиска на годините, и така, използвайки всяка издатина и неравност, той се придвижваше със значителна скорост точно както гущер лази по стена.

Що за човек е това или що за същество се крие в човешка кожа? Чувствам, че уплахата от това кошмарно място ме надвива. Боя се, ужасно се боя, а не виждам изход. От всички страни ме обкръжават страхове, за които не смея и да помисля...

15 май. Още веднъж видях как графът излиза навън като гущер. Той се придвижи по диагонал няколкостотин фута надолу и силно наляво, а после потъна в някаква дупка или прозорец. Щом главата му се скри, се надвесих и се опитах да видя повече, но напразно — разстоянието беше прекалено голямо и не предоставяше подходящ ъгъл за наблюдение. Разбрах, че е напуснал замъка, и реших да се възползвам, за да разгледам повече от него, отколкото бях дръзвал дотогава. Върнах се обратно в стаята, взех лампата и една по една пробвах да отворя всички врати. Бяха заключени, както и очаквах, а ключалките им — относително нови. Слязох по каменното стълбище до залата, в която бях влязъл първоначално. Оказа се, че мога достатъчно лесно да дръпна резетата и да откача масивните вериги, но вратата беше заключена, а ключът липсваше! Вероятно е в стаята на графа. Трябва да следя кога ще е отключена, за да го взема и да избягам. Продължих, проучвайки щателно различните стълбища и коридори, и се опитвах да отворя вратите в тях. Една-две малки стаички в близост до залата бяха отворени, но в тях нямаше какво да се види освен стари мебели, прашасвали с векове и проядени от молци. Все пак накрая намерих една врата в най-горната част на стълбището, която, макар да изглеждаше заключена, поддаде леко при натиск. Опитах по-силно и забелязах, че всъщност не е заключена, а се противеше, защото пантите ѝ бяха поразхлабени и се бе отпуснала с цялата си тежест на пода. Имах възможност, която можеше да не получа отново, затова се напрегнах и след много опити я избутах колкото да успея да вляза. Сега се намирах в крило от замъка, което беше по-надясно от познатите ми стаи и етаж по-надолу. От прозорците виждах, че анфиладата^[88] е разположена по протежение на южната част от замъка, като последната стая гледаше едновременно на запад и юг. От тази и другата страна зееше огромна пропаст. Замъкът се извисяваше от ръба на величествена скала, съвършено непревземаем от три страни, а тук, където нито прашки и лъкове, нито

кулверини^[89] могат да ги достигнат, се намираха огромни прозорци, осигурявайки светлина и спокойствие, иначе недостижими в една отбранителна позиция. На запад имаше обширна долина, а оттатък нея в далечината се издигаха връх след връх, огромни назъбени планински твърдини, отвесната скала, осеяна с офика и глог, чиито корени се вплитаха в пукнатините, пролуките и процепите по камъка. По всяка вероятност в отминали времена това крило от замъка е било предпочитано от дамите поради обзавеждането, което внушаваше повече комфорт, отколкото бях виждал досега. Прозорците бяха без завеси и жълтата лунна светлина, лееща се през ромбоидните касети^[90], освен че позволяваше дори да се видят цветове, смекчаваше вида на изобилния прах, който се стелеше навсякъде, и прикриваше в известна степен следите на времето и молците. Лампата ми не беше от голяма полза на брилянтната лунна светлина, но бях доволен, че съм я взел със себе си, защото в тук царуваше ужасна самота, която смразяваше кръвта ми и ме караше да настръхвам. Във всеки случай беше по-добре, отколкото да стоя сам в стаите, които намразих покрай посещенията на графа, и след като опитах да поозаптя нервите си, ме обля приятно спокойствие. И ето ме тук на малка дъбова маса, където вероятно в стари времена някоя почтена дама е съчинявала с много размисления и свян своето разкривено от трепереца ръка любовно писмо. Записвам стенографски в дневника си всичко, откакто го затворих за последно. Деветнайсети век безмилостно ни владее, но тук, освен ако сетивата не ме лъжат, отминалите векове са имали и имат сила, която простата „модерност“ не може да погуби.

По-късно: сутринта на 16 май. Боже, опази разсъдъка ми, защото друго не ми е останало. Безопасността ми и обещанията за нея са минало. Докато живея, се надявам само на едно — да не обезумея, ако, разбира се, вече не съм. Ако съм с всичкия си, ме влудява мисълта, че от всички противни неща, които се спотайват в това проклето място, графът най-малко ме ужасява, че мога да се уповавам само на него, макар и само докато съм му от полза. Боже всемогъщи! Милостиви Боже! Дари ме със спокойствие, отвъд него наистина безумие лежи^[91]. Някои неща, които досега ме объркваха, започнаха да ми се изясняват.

До този момент никога не съм разбирал какво е имал предвид Шекспир, когато неговият Хамлет казва:

*„Плочките ми! Бързо, плочките ми!
Тук да запиша, че“ и пр.*^[92],

защото сега, чувствайки се сякаш собственият ми разум се е смахнал или като че обзелата ме паника ще го помрачи окончателно, се обръщам към дневника си за утеха. Навикът да записвам всичко изчерпателно би трябвало да ми донесе покой.

Тайнственото предупреждение на графа от по-рано ме беше смразило, но когато мисля за него сега, се чувствам дори по-уплашен, защото в бъдеще той ще има страховита власт над мен. Ще се боя да подложка на съмнение която и да е негова дума!

След като приключих с бележките в дневника и за щастие прибрах тефтерчето и писалката в джоба си, се почувствах сънен. Спомних си за предупреждението на Дракула, но се изкуших да му се възпротивя. Желанието за сън ме беше завладяло, а заедно с него и упорството, което винаги е негов спътник. Нежната лунна светлина ме успокояваше, а просторът навън ми даде усещане за свобода, което ме ободри. Твърдо реших тази вечер да не се връщам в онези обладани от меланхолия стаи, а да спя тук, където някога дамите са прекарвали времето си, пеели и живеели честито, докато нежните им сърца са тъжали за възлюбените им далеч от тях, в разгара на безмилостни войни. Придърпах от единия ъгъл масивно канапе близо до ъгъла, така че докато лежа, да наблюдавам прелестната гледка на изток и юг и без да ме е грижа или да мисля за праха, се настроих за сън.

Предполагам, че съм заспал. Надявам се да е било така, но се опасявам в противното, понеже всичко, което последва, изглеждаше поразително истинско — толкова, че сега под ярката, обилна утринна светлина не мога изобщо да повярвам, че е било само сън.

Не бях сам. Стаята беше същата, непроменена, откакто бях влязъл. На ярката луна виждах по пода отпечатъците си там, където бях стъпвал сред отдавнашния прах. И наред тази светлина точно срещу себе си видях три млади жени, благородни дами по облекло и осанка. Тогава си помислих, че сигурно сънувам, понеже, макар луната

да беше зад тях, не хвърляха никакви сенки на пода. Те се приближиха, известно време ме наблюдаваха и след това си зашушукаха. Две бяха смугли и подобно на графа имаха носове със силно изпъкнали гърбици и големи тъмни пронизващи очи, които изглеждаха почти червени, когато контрастираха с бледожълтата месечина. Другата беше светла, много светла. Златните ѝ къдри бяха буен водопад, а очите — бледи сапфири. Това лице ми се видя познато във връзка с някакъв неясен страх, но точно тогава не се сецах защо и откъде^[93]. Зъбите и на трите бяха искрящо бели и блестяха като перли между сладострастните им рубинени устни. В тях имаше нещо, което ме накара да бъда несигурен в чувствата си — едновременно копнеж и същевременно смъртен страх. В сърцето си изпитвах порочна изгаряща страст да ме целуват с червените си устни. Не е хубаво, че пиша това, защото някой ден може да попадне пред очите на Мина и да я нарани, но това е истината. Те отново си пошушнаха, а след това и трите се засмяха мелодично и звънливо, но и толкова пронизително, че този звук не би могъл да излезе измежду нежните устни на човек. Беше като натрапчивата звънлива сладост на чаши с вода, когато на тях свири умела в това ръка. Русото момиче кокетно наклони глава, а другите две започнаха да я уговарят.

— Хайде! — каза едната. — Ти си първа, ние ще сме след това. Твое е правото да започнеш.

— Той е млад и силен, ще има целувки за трите ни — добави другата.

Аз лежах тихо и премрежил поглед, ги очаквах със сладостна агония. Златокосото момиче пристъпи напред и се наведе над мен толкова, че чувствах как дъхът ѝ ме облива. Беше сладък, сладък като мед и караше сетивата ми да трепнат точно като гласа ѝ — но с горчивина, криеща се под тази сладост, неприятна горчивина, каквато се усеща в мириса на кръв.

Страхувах се да отворя очи, но изпод клепки виждах достатъчно добре. Момичето коленичи и се приведе над мен изкусително. То съзнателно насищаше действията си със страст, която едновременно възбужда и отблъсква. Изви шия и облиза алените си устни като някое животно така, че виждах как на лунната светлина блести влагата по тях и по червения ѝ език, който се плъзна по острите бели зъби. Тя свеждаше глава по-надолу и по-надолу, а с нея и устните си, които

подминаха устата и брадичката ми и изглежда се отправяха към гърлото. Тогава спря и чух млясващия звук, който издаваше с език, когато облизваше зъби и устни, и чувствах жаркия ѝ дъх по врата си. Кожата ми там потръпна, както когато гъделичкаща ръка се доближава все по-близо до нея. Усещах нежния тръпнещ допир на устните ѝ по свръхчувствителната кожа на гърлото ми и твърдите върхове на два остри зъба, които само я докоснаха и спряха. Затворих очи в изтощителен екстаз и зачаках... зачаках с разтуптяно сърце.

В същия миг обаче друго усещане ме прониза като мълния. Долових присъствието на графа, сякаш беше обладан от буреносна ярост. Неволно отворих очи и видях как силната му ръка сграбчва изящната шия на светлокосата жена и с великанска сила я дръпна назад. Сините очи се напълниха с гняв, белите зъби изскърцаха бясно, а бледите ѝ страни пламнаха червени от раздразнение. А графът! Никога не съм си представял подобна страховита ярост, дори у демоните в пъкъла. Очите му направо горяха. Червеното им сияние беше толкова жарко, сякаш иззад тях лумтяха адски пламъци. Лицето му бе мъртвешки бледо с черти, изострени като опънати струни. Гъстите му вежди, които бяха смръщени над носа, приличаха на набъбващ къс нажежен до бяло метал. С един свиреп замах на ръката си той изблъска жената от себе си и след това направи жест към другите, все едно ги пъди. Беше същото повелително движение с ръка, което вече бях видял да използва срещу вълците. Той заговори ниско, почти шепнейки, но въпреки това гласът му раздираше въздуха и кънтеше из цялата стая:

— Как смееете да го докосвате? Която и да е от вас! Как смееете да вдигате очи към него, щом съм забранил? Назад ви казвам! Този мъж ми принадлежи! Внимавайте на какво си играете с него, защото иначе ще се разправяте с мен.

Светлокосото момиче се засмя с кокетна подигравателност и се извърна към него с думите:

— Ти сам никога не си обичал и никога не обичаш!

Другите жени се присъединиха към нея и стаята се огласи от звъна на този сподавен пронизителен бездушен смях толкова, че едва запазих сваяст. Звучаха като ликуващи дяволици. Тогава графът загледа съсредоточено лицето ми и се обърна към тях с тих шепот:

— Не, аз също мога да обичам. Самите вие го знаете отпреди. Не е ли така? Е, обещавам ви, че щом приключа с него, ще го целувате на воля. Сега вървете! Вървете! Трябва да го събудя, защото има работа за вършене.

— Нищо ли няма да получим тази вечер? — каза една от трите с тих смях и посочи торбата, която графът беше хвърлил на пода — в нея сякаш мърдаше нещо живо.

В отговор той кимна. Една от жените скочи напред и я отвори. Ако слухът не ми е изневерил, се чу въздишка и тихо стенание като на дете, почти останало без дъх. Жените се приближиха в кръг. Бях вцепенен от ужас, но когато погледнах, те изчезнаха, а с тях и страховитата торба. В близост нямаше врата и едва ли биха могли да минат покрай мен, без да забележа. Сякаш се стопиха сред лунните лъчи и минаха през прозореца, защото зърнах неясните им силуети миг преди напълно да избледнеят.

Тогава страхът ме облада докрай и изпаднах в несвяст.

[67] Офика — дърво, което расте предимно в планински райони. Дава малки червени плодове подобно на дивата калина. Според фолклора отблъсква вампири и други мъртъвци, вдигнати от гроба. Счита се, че ако някой избягва да мине покрай нея, е нечист. По тези причини в миналото дървото се е използвало за изработка на кръстове и озеленяване на гробища (Barb Karg, Arjean Spaite, Rick Sutherland, „The Everything Vampire Book. From Vlad the Impaler to the vampire Lestat — a history of vampires in literature, film and legend“, F+W Media, Inc., NY, 2009, p. 127). ↑

[68] Угри — номадски евразийски племена, част от които са унгарците. ↑

[69] Один — върховен бог в митологията на германските народи и крал на останалите богове; Тор — негов син, бог на гръмотевиците и плодородието. ↑

[70] „(...) берсерки (...) върколаци.“ — викингски воители. Преди бой те изпадали в дива ярост, която не им позволявала да се контролират. В битка влизали без брони и щитове, а само с по едно оръжие във всяка ръка и наметнати в мечи или вълчи кожи, което ги оприличава на върколаци. ↑

[71] Скития — обширен регион, обитаван в древността от скитските племена. Простира се над голяма част от Украинските степи, Северен Кавказ, Южна Русия и Казахстан. ↑

[72] „(...) се сношили с дяволите в пустинята.“ — тази легенда е разказана в „История и деяния на гетите“ от остготския историк Йорданес. Според нея, когато готите се преселвали, достигнали Скития. Там крал Филимер разкрил сред народа си „някакви вещици“, които изпратил в изгнание. Те се лутали дълго в пустошта и накрая се отдали на нечистите духове, които я населявали. От децата им произлезли хуните (гл. XXIV, 120–123). ↑

[73] Ломбарди — германско племе, което основава свое кралство в днешна Северна Италия; авари — номадско евразийско племе, произхождащо от Северен Кавказ, което завзема днешните унгарски и трансилвански земи през VI в. ↑

[74] „(...) Арпад (...) Nonfoglalas (...)“ — велик княз на обединените унгарски племена, чийто баща Алмош водил неуспешна война срещу България през 894–895 г., при която претърпял такова тежко поражение, че унгарският народ бил принуден да напусне досегашните си поселения и да се засели в трансилванските земи под водачеството на Арпад. Процесът на овладяването на тези земи носи названието „хонфоглалаш“ (бг: „завладяване на родината“). ↑

[75] Срамът при Косово — има се предвид битката при Косово поле от 1389 г., когато след продължителен и тежък сблъсък турците успяват да победят обединените сили на част от балканските народи. ↑

[76] „(...) Дракула (...) брат (...) робско безчестие!“ — За историческите личности на тези трима представители на рода Дракула има разногласия в критиката. Някои считат, че първият е Янош Хуняди (1407–1456), който наистина води ожесточени войни с турците и ги побеждава на собствена земя при обсадата на Белград (1456). Той обаче не е имал брат-предател, нито е бил член на историческия род Дракула. Тези обстоятелства обаче присъстват в живота на Влад III Дракула, известен като Набучвача, който често погрешно се отъждествява с литературния герой тук и който е водил многобройни победоносни войни с турците отвъд Дунав. Неговият брат — Раду III Красивия, приема исляма и с помощта на своя любовник — султан Мехмед II, успява да овладее трона на брат си, който по това време е пленник в Унгария. Раду бил провъзгласен за

паша на Влахия и така „продал народа си“. Третият Дракула вероятно е самият разказвач, който не е бил историческа личност, а е измислен от Брам Стокър. ↑

[77] Битката при Мохач — победоносна битка за турците от 1526 г., в която загива унгарският крал Лаош II с голяма част от благородниците и войската си. След нея Унгария е разделена на три — Турска Унгария (анексирана от османците), Хабсбургска Унгария (става част от Хабсбургската монархия) и Кралство Източна Унгария, което се намира под турски васалитет. В последствие то се превръща в полунезависимото Княжество Трансилвания (1570). Вероятно това „отделяне“ Дракула определя като освободително. ↑

[78] Хабсбурги — немски владетелски род, който управлява Испания, Португалия, Мексико, Австро-Унгария и др. държави; Романови — царската династия на Русия. ↑

[79] „Арабски ноци“ — заглавието на първото британско издание на „Хиляда и една нощ“. Там Шехерезада разказва своите приказки всяка нощ до първи петли или докато изгрее зората. ↑

[80] „Хамлетовия баща (...) следващата вечер.“ В Шекспировата трагедия „Хамлет“ духът на Хамлетовия баща изчезва, щом пропее петел (действие I, сцена I). От сцена II научаваме, че „петелът“ е „като вестител на Зората/ (...) пробужда божеството на деня;/ затуй от въздух, пръст, вода и огън/ изплашените духове-скиталци,/ щом чуели го, втурвали се всеки/ към своята стихия.“ Последният текст е повлиял силно автора на този роман, така че коя е стихията на Дракула, вж. по-долу. Цитатите са в превод на Валери Петров (Шекспир, Уил. — „Хамлет“, Отечество, С., 1985). ↑

[81] Линкълнс Ин — адвокатско сдружение в Лондон, което издава разрешения за практикуване на юристи след провеждане на изпит. ↑

[82] „(...) катедрала в Ексетър.“ — има се предвид катедралата „Сейнт Питър“, построена през XII в. и напълно преустроена в готически стил в самото начало на XV в. ↑

[83] Нюкасъл, Дърам, Харуич, Доувър — пристанищни градове в различни части на о. Великобритания. ↑

[84] Консигнация — вид сделка, при която един търговец натоварва друг да продаде негова стока от свое име и от свое

помещение, но за негова сметка (Герджиков, Огн. „Търговски сделки“, ИК „Труд и право“, С., 2008, с. 147). ↑

[85] „Каутс & Ко.“ — британска банка, основана 1692 г. и съществуваща до днес. Хенри Ървинг често е водил кореспонденция с нея, тъй като тя е обслужвала театър „Лицеум“ в годините, когато Стокър е бил негов управител. Различни писма, често с почерка на автора на „Дракула“, но носещи подписа на Ървинг, могат да бъдат прочетени на www.henryirving.co.uk. Останалите споменати хора и дружества вероятно са измислени. ↑

[86] Дълбок прозорец — прозорец, който е поставен в ниша. Ако дълбочината му е достатъчно голяма, тя може да се използва като стол, легло или бюро. ↑

[87] Мулион — вертикален елемент от камък, дърво или метал, който разделя прозорец, врата или друг отвор в стена на отделни части, наречени касети. ↑

[88] Анфилада — група от стаи, подредени по права линия и свързани помежду си с врати, които лежат на една ос. Така от единия край на анфиладата може да се види другият. Този архитектурен похват се е използвал предимно през барока за замъци и дворци. ↑

[89] Кулверина — средновековен предшественик на мускета. По-късно названието се използва и за вид оръдие. ↑

[90] Ромбоидните касети — става дума за съставните стъклени елементи на касетиран прозорец, които са във формата на ромбове (подобно на шлифован диамант) и обикновено са свързани помежду си с олово, което прави стъклото цялостно. Този вид декорация е бил широко използван през епохата на Тюдорите в Англия. ↑

[91] „(...) отвъд него наистина безумие лежи.“ — Харкър перифразира *О, натам безумие лежи!* (пр. мой) — цитат от Шекспировата трагедия „Крал Лир“ (действие 3, сцена 4), за да съответства на неговото положение. ↑

[92] „Плочките ми! (...)“ — неточен цитат от „Хамлет“ на Уилям Шекспир, в пълен вариант: „Къде е плочката ми да запиша,/ че някой може да ти се усмихва/ и пак да е злодей!“ (действие 1, сцена 5) — в пр. на В. Петров (Шекспир, Уил. — „Хамлет“, Отечество, С., 1985). Хамлет записва преживяванията си, за да успокои душата си, нещо, което Харкър също се нуждае да прави. Може би ако Шекспир нямаше

такова голямо творческо влияние над Брам Стокър, той никога нямаше да напише този роман в епистоларна форма. ↑

[93] „(...) познато (...) откъде.“ — през 1914-а, една година след смъртта на Стокър, е издаден сборникът с негови разкази „Гостът на Дракула“. Под същото заглавие в него е публикувана оригиналната първа глава на „Дракула“, която е била премахната от редакторите в първото издание на романа. В нея по време на пътуването си към Трансилвания гл. герой спира в Мюнхен, където, за да се скрие от снежна буря, влиза в една мраморна гробница. Там за миг зърва лицето на вампирката графиня Долинген. Тук той си спомня именно за нея. Това изречение е оцеляло след редакцията. ↑

ГЛАВА IV

ДНЕВНИКЪТ НА ДЖОНАТАН ХАРКЪР — ПРОДЪЛЖЕНИЕ

Събудих се в собственото си легло. Ако се окаже, че не съм сънувал, графът сигурно ме е отнесъл тук. Опитах се да достигна до задоволителен извод за случилото се, но не открих нищо, в което да не се съмнявам. Честно казано, имаше някои сигурни дребни доказателства като това, че дрехите ми бяха сгънати и подредени по начин, нетипичен за мен. Часовникът ми все още не беше навит, а аз имам навика да правя това тъкмо преди да си легна — и други такива подробности. Тези неща обаче не са достатъчни, тъй като може и да означават, че не съм бил с обичайния си разсъдък, а по една или друга причина несъмнено нещо ме бе разстроило. Трябва да потърся доказателства. Радвам се поне за едно: ако все пак графът ме е отнесъл и съблякъл тук, вероятно е действал бързо, защото съдържанието на джобовете ми беше непокътнато. Сигурен съм, че за него този дневник би бил тайна, която той нямаше да преглътне. Щеше да го вземе и унищожи. Оглеждайки стаята си, макар да си спомням страховете, които будеше у мен, сега ми се струва убежище, защото нищо не би могло да бъде по-ужасно от онези дяволски жени, които дебнеха... които дебнат, за да изпият кръвта ми.

18 май. Слязох отново, за да огледам онази стая на светло, защото *трябваше* да науча истината. Когато стигнах до вратата на върха на стълбището, я намерих затворена. Така силно бе блъсната в касата, че част от дървото се беше разцепило. Забелязах, че резето на ключалката не е дръпнато, но стаята е заключена отвътре. Боя се, че това снощи не е било сън и се налага да го имам предвид оттук нататък.

19 май. Определено съм попаднал в клопка. Снощи графът ме помоли най-ласкаво да напиша три писма: в едното да кажа, че работата ми тук е почти привършена и ще потегля към вкъщи до няколко дни, друго, според което ще тръгна на сутринта, след като го изпратя, и трето, че вече съм напуснал замъка и съм пристигнал в Бистриц. Охотно бих се възпротивил, но почувствах, че понастоящем би било лудост да споря открито с графа, докато се намирам изцяло във властта му. Отказът ми би означавал да пробудя подозренията и гнева му. Известно му е, че знам прекалено много, и не бива да ме оставя жив, за да не се окажа опасен за него. Единствената ми възможност е да отлагам неминуемото. Може би нещо ще ми предостави случай за бягство. В очите му видях онзи надигащ се гняв, който се беше проявил, когато изблъска светлокосата жена от себе си. Той ми обясни, че пощенските станции са нарядко и неблагонадеждни и че написаното от мен сега би вдъхнало спокойствие на близките ми. Също така ми обясни крайно недвусмислено, че по негово бъдещо нареждане второто и третото писмо щели да бъдат задържани в Бистриц, колкото е необходимо, ако по някаква причина обстоятелствата наложат удължаване на престоя ми — да му противореча, значеше да събудя нови подозрения. По тази причина престорено се съгласих и го попитах какви дати трябва да поставя на писмата. Той помисли за минута и след това отвърна:

— Първото трябва да бъде от 12 юни, второто — 19 юни и третото — 29 юни.

Сега знам докъде се простира животът ми. Бог да ми е на помощ!

28 май. Има възможност да избягам или поне да изпратя вести до вкъщи. Шайка цигани са пристигнали в замъка и са настанили катуна си във вътрешния двор. Те са цигани като всички други. Имам бележки за тях в тефтера си. Типични са за тази част от света, макар и сродни с циганите по всичките му краища. В Унгария и Трансилвания са хиляди и живеят отвъд почти всякакви закони. По правило се присламчват към някой местен благородник или бояр и приемат неговото име. Няма страх, нито изповядват религия, освен суеверията си, и говорят само собствените си наречия на циганския език.

Ще напиша някои писма до вкъщи и може би ще убедя циганите да ги изпратят по пощата. Вече говорих с тях през прозореца, за да завържа познанство. Те свалиха шапките си, правиха реверанси и жестикулираха, но разбиха всичко това не по-добре от езика им.

Написах писмата. До Мина е стенографско, а г-н Хокинс просто моля да се свърже с нея. Описах ѝ положението си, но без ужасите, за които мога само да предполагам. Би я разтърсило и изплашило до смърт, ако ѝ разкрия всичко в душата си. Дори да не стигнат до целта, графът и така няма да научи какви тайни знам...

Предадох писмата. Хвърлих ги през решетките на прозореца с една златна монета и направих всички жестове, за които се сетих, за да ги изпратят. Един мъж ги взе и притисна към сърцето си, а после се поклони и ги сложи в каската си. Не можех да направя повече. Крадешком се върнах в кабинета и започнах да чета. Понеже графът не влезе, останах да пиша тук...

Графът дойде. Той седна до мен и докато отваряше две писма, каза с най-спокойния си глас:

— Циганите ми ги дадоха и въпреки че не зная откъде идват, разбира се, ще се погрижа да науча. Нека видим! — сигурно го беше погледнал. — Едното е от вас до моя приятел Питър Хокинс, а другото... — Той отвори плика и се загледа в странните символи. По лицето му се изписа мрачно изражение, а очите му пламнаха жестоко. — Другото е подлост, оскърбление към приятелството и гостоприемството! Не е подписано. Е, значи не би могло да има значение за нас — и той спокойно задържа писмото и плика над пламъка на лампата, който ги погълна.

— Писмото до Хокинс — продължи той, — след като е ваше, разбира се, ще го изпратя. Писмата ви са безценни за мен. Простете, приятелю, че неволно съм счупил печата. Ще го поставите отново, нали?

Поех писмото от него и с вежлив поклон той ми подаде нов плик. Можех само да го адресирам отново и да му го върна мълчаливо. Когато излезе от стаята, долових тихото завъртане на ключа. Минута по-късно отидох и се опитах да отворя, но вратата бе заключена.

Бях заспал на канапето, когато час-два по-късно графът тихо влезе в стаята и ме събуди. Бе вежлив и много ведър.

— Та, приятелю, вие сте уморен? — каза той, като видя, че се събуждам. — Отидете на леглото. Там ще си починете най-добре. Едва ли ще имам удоволствието да разговаряме тази вечер, тъй като има много дела, но вие, надявам се, ще поспите.

Оттеглих се в стаята си, легнах и — казвам го с учудване, спях, без да сънувам. Отчаянието носи присъщото за себе си примирение.

31 май. Когато тази сутрин се събудих, реших да си взема малко хартия и пликове от чантата и да ги сложа в джоба си, така че да пиша, в случай че ми се отдаде възможност, но що за стъписваща изненада! Всеки къс хартия беше изчезнал, нямаше следа и от записките ми, бележките ми за железниците и други методи на пътуване, кредитното писмо^[94], всъщност всичко, което би могло да ми е от полза, ако някога се окажа извън замъка. Седнах, размишлявах известно време и тогава някаква идея ме осени, разтърсих се в големия куфар и гардероба, където бях прибрал дрехите си.

Костюмът, с който бях пътувал, липсваше, а също палтото и пътното ми одеяло. Никъде нямаше и помен от тях. Това изглеждаше като ново злодеяние...

17 юни. Тази сутрин, докато седях на ръба на леглото и си блъсках главата, отвън заплющяха камшици и конски копита зачаткаха и потропваха по каменистата пътека оттатък вътрешния двор. С радост забързах към прозореца и видях как в двора влизат два огромни leiter-wagon, всеки теглен от по осем яки коня, а начело на всеки чифт — словак с широкопола шапка, голям колан, обсипан с капси, мръсни овчи кожи и високи ботуши, понесли дълга гега. Изтичах към вратата с намерение, щом сляза долу, да се присъединя към тях в главната зала, която вероятно бе отворена за тях. И отново изненада: вратата на стаята ми беше заключена отвън.

След това се втурнах към прозореца и се провикнах. Те погледнаха глуповато към мен и ме посочиха, но точно тогава циганският hetman^[95] се появи и като ги видя, им каза нещо, което ги

разсмя. От тук нататък каквото и да опитвах, и жални вопли, и отчаяни молби, дори не ме поглеждаха. Те безцеремонно се обръщаха настрана. На техните *leiter-wagon* бяха натоварени големи правоъгълни сандъци с дръжки от дебело въже. По всяка вероятност бяха празни, съдейки по лекотата, с която словаците ги разтоварваха, а докато ги местеха нехайно, сандъците ехтяха кухо. Накрая бяха подредени на огромна купчина в един от ъглите на двора, а циганите платиха на словаците, които плюха на парите за късмет и всеки от тях, без да бърза, се върна при конете си. Малко по-късно плющенето на камшиците им заглъхна в далечината.

24 юни, преди изгрев. Снощи графът ме остави рано и се заключи в стаята си. Веднага, щом събрах смелост, се затичах нагоре по витата стълба и погледнах през прозореца на юг. Бях решил да следя графа, защото нещо се случваше. Циганите бяха разквартирувани някъде из замъка и вършеха нещо. Знаем, защото и тогава, и сега чувам далечен приглушен шум на кирки и лопати. Каквото и да е това, несъмнено готвят някакво безжалостно злодеяние.

След по-малко от половин час нещо се показва от прозореца на графа. Отдръпнах се назад и се загледах внимателно, докато целият не се показва от него. С нова изненада установих, че е облякъл пътния ми костюм и е преметнал през рамо ужасяващата торба, която трите жени бяха отнесли. Нямах съмнение накъде бе тръгнал, а и че беше в моите дрехи! Значи в това се състои новият му пъклен план: ще заблуди останалите, че виждат мен, като така ще остави доказателство, че съм пуснал собствените си писма в някое градче или село, а и всяко зло, което би могъл да стори, ще ми бъде приписано от местните.

Разгневи ме мисълта, че това се случва, докато съм заключен тук като същински затворник, но без закрилата на закона, право и утеха дори на престъпника.

Имах намерение да следя кога графът ще се върне и дълго време упорито не се откъснах от прозореца. След това забелязвах сред лунните лъчи да се реят малки странни частички. Изглеждаха като много ситни пращинки, които се въртяха в кръг и се съгъстваха в нещо като облачета. Гледах ги, завладян от спокойствие, и някаква тишина

ме отвлече. Облегнах се на амбразурата^[96] удобно, така че да се наслажда по-добре на ефирната им игра.

Нещо ме накара да трепна — нисък жален вой на кучета някъде далеч надолу в долината, скрита от погледа ми. Шумът отекваше по-гръмко в ушите ми и реещите се пращинки образуваха нови форми в унисон със звука, танцувайки на лунната светлина. Собствените ми инстинкти се бунтуваха срещу сънливостта. Самата ми душа се бореше, а полубудните ми сетива се опитваха да отговорят на повика. Бях хипнотизиран! Все по-бързо и по-бързо танцуваха пращинките, а лунното сияние сякаш трептеше, докато се носеха край мен към безкрайния мрак отвъд. Сгъстяваха се все повече, докато не заприличаха по неясните си очертания на привидения. Тогава се сепнах, свестих се и изцяло овладял сетивата си, побягнах с крясъци. Кошмарните силуети, постепенно добиващи плът, принадлежаха на трите призрачни жени, на които бях обречен. Скрих се в стаята си, където се почувствах в безопасност, където луна нямаше, а лампата гореше ярко.

След два часа откъм покоите на графа се чу нещо като остър вопъл, бързо сподавен; а сетне тишина, дълбока и ужасяваща тишина, която ме смрази. С разтуптяно сърце се опитах да отворя вратата, но се оказах заключен в затвора си и не можех да сторя нищо. Седнах и просто заплаках.

Тогава чух звук откъм вътрешния двор — отчаяно ридание на жена. Втурнах се към прозореца, рязко го вдигнах и се взрях навън между решетките. Там наистина имаше жена с разчорлени коси, която държеше ръцете си до сърцето, сякаш бе изтощена от тичане. Беше се облегнала в единия край на портата. Когато ме видя на прозореца, тя се хвърли напред и извика заплашително:

— Чудовище, върни ми детето!

Тя падна на колене, вдигна ръце и изкрещя същото със сърцераздирателен глас. След това започна да къса косите си, заудря се в гърдите, напълно подвластна на отчаянието, подтиквана от силните вълнения. Накрая отново се втурна напред и макар че не можех да я видя, чувах как удря с голи ръце по вратата.

Някъде отвисоко, вероятно от кулата, долових зова на дрезгав металически шепот. Беше гласът на графа. От всички страни на

призива му отговори вълчи вой. Не след дълго една глутница заля вътрешния двор през широкия вход като отприщен язовир.

От жената не се чу и вопъл, а вълчият вой продължи кратко. Скоро се оттеглиха един по един, облизвайки муцуни.

Не можех да я съжаля, защото, като знаех какво се е случило с детето ѝ, си казах, че е по-добре да е мъртва.

Какво да сторя? Какво мога да сторя? Как мога да избягам от този чудовищен гнет на нощта, мрака и страха?

25 юни, сутрин. Никой не знае колко сладко и скъпо за сърцето и очите му може да бъде утрото, докато не е изстрадал нощта. Когато тази сутрин слънцето се издигна до върха на голямата порта срещу моя прозорец, висината, която докосваше, ми напомняше за гълъба от ковчега, който сякаш беше кацнал там^[97]. Страхът се свлече от мен като одежда от мъгла, която се изпари на топлината. Трябва да предприема нещо, докато денят ми вдъхва решителност. Снощи едно от писмата с по-късна дата беше изпратено по пощата — първото от пагубната поредица, чиято цел е да заличи от лицето на земята.

Нека не мисля за това. Време е за действие!

През нощта винаги чувствах тревога, заплаха, някаква опасност или страх. Все още не съм виждал графа на дневна светлина. Възможно ли е да спи, когато другите са будни, или да будува, докато всички спят? Само ако можех да вляза в стаята му! Ала вратата е винаги заключена и няма път за мен.

Да, има, ако дръзнеш да тръгнеш по него. Защо някой друг да не може да отиде там, където той е бил? Виждал съм с очите си как изпълзва от прозореца. Защо да не направя като него и да вляза оттам? Шансовете са нищожни, но тревогата, която изпитвам, е много по-отчайваща. Ще рискувам. Най-страшното би могло да бъде единствено смъртта, а човешката смърт не е като тази на някое малаче и може би ще има път за мен към страхопочитаното Небитие. Боже, подпомагай делото ми! Ако се проваля — тогава сбогом, Мина! Сбогом, мой верни приятелю и втори татко! Сбогом на всички, сбогом, Мина!

По-късно същия ден. Опитах и с Божията помощ се завърнах невредим в стаята. Трябва да запиша всички подробности една след друга. Докато имах още смелост, тръгнах право към прозореца на южната стена и веднага излязох на тесния корниз, който опасваше сградата от тази страна. Камъните са големи и издялани грубо, а с времето хоросанът между тях се е отмил. Събух обувките си и подех отчаяното си премеждие. Погледнах веднъж надолу, за да съм сигурен, че ако внезапно зърна чудовищната бездна, гледката не би ме сломила, но след това държах очите си настрани от нея. Прекрасно знаех посоката и разстоянието до прозореца на графа и се насочих към него с всички сили, възползвайки се от всяка, като не изпусках удобна възможност. Не се чувствах замаян, предполагам защото бях прекалено развълнуван, и след учудващо малко време се озовах на перваза на прозореца, опитвайки се да повдигна рамката. Въпреки това ме изпълваше тревога, докато се навеждах и влизах с краката напред през прозореца. След това се огледах за графа, но за своя радост и изненада открих нещо друго. Стаята беше празна! Бе оскъдно обзаведена със странни вещи, които изглежда никога не са били използвани. Потъналите в прах мебели бяха в почти същия стил като тези от южните стаи. Огледах се за ключа, но го нямаше на вратата и не можех да го намеря никъде другаде. Открих единствено огромна купчина злато в единия ъгъл — всякакво злато: римски, британски, австрийски, унгарски, гръцки и турски пари, покрити с тънък слой прах, сякаш бяха лежали дълго на пода. Всички те бяха на поне триста години. Имаше също верижки и украшения, някои покрити със скъпоценни камъни, но всички стари и потъмнели.

В единия ъгъл на стаята видях масивна врата. Опитах се да я отворя, защото, след като не успях да открия ключа нито за стаята, нито за входната врата, трябваше да продължа търсенето си, или всичките ми действия щяха да се окажат напразни. Вратата бе отворена, оттатък нея един каменен коридор водеше до вито стълбище, което слизаше стръмно надолу. Спуснах се, като внимавах добре къде стъпвам, защото бе тъмно, светлина достигаше само през бойниците в масивната зидария. Най-долу имаше мрачен коридор, подобен на тунел, от който се разнасяше отвратителна мъртвешка миризма на развала — миризмата на прясно разкопана стара земя. По-навътре в тунела вонята стана по-тежка и задушна. Накрая отворих една масивна

врата, оставена открехната, и се озовах в стар порутен параклис, който някога по всяка вероятност е бил използван като гробище. Покривът беше разрушен и на две места имаше стъпала, водещи до гробници, но земята бе наскоро разкопана, а пръстта — натъпкана в големи дървени сандъци, по всяка вероятност онези, които словаците бяха донесли. Нямахме никого наоколо и затърсих изход, водещ по-нататък, но такъв нямаше. След това внимателно разгледах всеки инч от пода, за да не пропусна нещо. Отидох дори в гробниците, където бледата светлина проникваше трудно, макар душата ми да се изпълваше с ужас. Влязох в две от тях, но не видях нищо освен отломки на стари ковчези и купища мръсотия. В третата обаче открих нещо.

Там, в един от големите сандъци, общо петдесет, върху купчина наскоро разровена пръст лежеше графът! Бе или мъртъв, или спеше, не мога да кажа кое от двете. Очите му бяха отворени и безизразни, но не и мъртвешки изцъклени, а страните му излъчваха живителна топлина. Въпреки цялата си бледност устните му бяха червени както винаги. Той обаче не помръдваше, нямаше пулс, не дишаше, сърцето му не биеше. Наведох се над него и се опитах да откроя някакъв признак на живот, но напразно. Едва ли е лежал дълго там, защото миризмата на пръстта би се разнесла за няколко часа. От едната страна на сандъка бе неговият надупчен на места капак. Помислих, че ключовете може да са у него, но когато понечих да ги потърся, зърнах мъртвешкия му поглед, изпълнен с омраза, макар да не съзнаваше за присъствието ми — побягнах от мястото и като излязох от стаята на графа през прозореца, пропълзах отново нагоре по стената на замъка. Като стигнах обратно в моята стая, се хвърлих задъхан на леглото и се замислих...

29 юни. От днешния ден е датата на последното ми писмо и графът пак се постара да докаже, че е автентично, тъй като отново го видях да напуска замъка през същия прозорец в моите дрехи. Когато тръгна надолу по стената като гущер, прииска ми се да имам пушка или друго смъртоносно оръжие, с което бих могъл да го погубя, но се боя, че нищо ръкотворно не може да го нарани. Не се осмелих да дочакам завръщането му, защото се страхувах да не срещна онези сестри магеснички^[98]. Върнах се в библиотеката и се зачетох, докато не заспах.

Събуди ме графът и с най-мрачния поглед, на който човешко същество е способно, ми рече:

— Утре, приятелю, трябва да се разделим. Вие се връщате във вашата прекрасна Англия, а аз — към дела, които биха могли да завършат така, че да не се срещнем никога вече. Писмото ви до вкъщи беше изпратено. Утре няма да съм тук, но всичко за пътуването ви ще бъде готово. Сутринта ще дойдат циганите по свои собствени дела, ще дойдат и някои от словаците. Щом си отидат, файтонът ми ще дойде за вас и ще ви закара до прохода Борго, за да хванете дилижанса от Буковина за Бистриц. Но се надявам, че ще се срещнем отново в замъка Дракула.

Усъмних се в думите му и реших да изпитам искреността му. Искреност! Да напиша тази дума за такова чудовище като него, е кощунство, така че го попитах направо:

— А защо не мога да тръгна довчера?

— Защото, скъпи господине, кочияшът и конете ми отсъстват по поръчение.

— Но аз бих вървял пеша с удоволствие. Искам да си отида още сега.

По лицето му се разля дяволска усмивка, по която разбрах, че в равнодушието му има някаква измама.

— А багажът ви? — каза той.

— Не ме е грижа за него. Мога да изпратя да го вземат по друго време.

Графът стана и с приветлива любезност, която ме накара да разтъркам очи, защото изглеждаше толкова истинска, каза:

— Вие, англичаните, имате поговорка, която ми е по сърце, защото духът ѝ е това, което води нашите *бояри*: „Госта почакай дома, ако тръгне, недей го възпира“.^[99] Елате с мен, скъпи ми млади приятелю. Няма да останете и час в моя дом против волята си, макар да съм натъжен от заминаването ви и че толкова ненадейно го пожелайте. Елате!

Вдигнал лампата, той ме поведе почти церемониално надолу по стълбите и през залата. Внезапно спря.

— Слушайте!

От недалеч се чу воят на много вълци. Сякаш започна, след като той вдигна ръка, както музиката на внушителен оркестър се извисява

под палката на диригента. Той поспря, а после продължи към вратата със същата бавна стъпка, дръпна тежките резета, откачи масивните вериги и се зае да я отваря.

За мое най-голямо учудване видях, че е била отключена. С подозрение разгледах всичко наоколо, но не можах да видя какъвто и да било ключ.

Когато вратата започна да се отваря, виенето на вълците отвън стана по-силно и яростно. Червените им челюсти със скърцащи зъби и лапите със затъпени нокти се подадоха през отварящата се врата. Знаех, че да се възпротивя на графа в този момент е безполезно. С подобни съюзници под негова власт не можех да сторя нищо. Вратата обаче продължаваше бавно да се отваря и между мен и тях стоеше само графът. Внезапно ме осени, че това може да бъде мигът и средството на моята гибел. Щеше да ме даде на вълците, и то защото аз бях поискал. Сатанинската злост на подобен замисъл бе достойна за графа и в последния момент извиках:

— Затворете вратата! Ще почакам до сутринта!

Закрих лице с длани, за да скрия сълзите си на горчиво разочарование. С един замах на мощната си десница графът затръшна вратата, а тежките резета прокълтяха из залата, щом се върнаха обратно на местата си.

Мълчаливо се върнахме в библиотеката и след минута-две отидох в стаята си. Последно видях граф Дракула да ми изпраща въздушна целувка с червен блясък в тържествуващия си поглед и усмивка, на която и Юда би завидял от ада.

По-късно в стаята си, докато възнамерявах да си легна, ми се стори, че долавям шепот откъм вратата. Тихо приближих и се заслушах. Освен ако не ме е излъгал слухът, чух гласът на графа:

— Назад, назад, където ви е мястото! Времето ви още не е настъпило. Чакайте! Имайте търпение! Тази нощ е моя. Утрешната — ваша!

Последва тих звънлив смях. Разгневен, рязко отворих вратата — отвън трите ужасяващи жени облизваха устни. Щом се показах, те побягнаха с дружен зловец смях.

Върнах се в стаята си и паднах на колене. Толкова ли е близо краят? Утре! Утре! Господи, помогни на мен и на тези, на които съм скъп!^[100]

30 юни, сутрин. Това може би са последните думи, които някога ще напиша в този дневник. Събудих се точно преди разсъмване и след като станах, паднах на колене, защото реших, че ако Смъртта дойде, трябва да ме свари подготвен.

Най-после усетих онази едва доловима промяна във въздуха и разбрах, че утрото е дошло. След това петелът приветства изгрева и се почувствах в безопасност. С радост на сърце излязох от стаята и изтичах надолу до залата. Бях видял, че вратата е отключена, и сега бягството ме зовеше. С треперещи от нетърпение ръце откачих веригите и дръпнах тежките резета.

Но вратата не искаше и да помръдне. Облада ме отчаяние. Дълго дърпах вратата, разклащах я, докато накрая, макар и масивна, тя се разтресе в касата си. Видях, че резетата са спуснати. Била е заключена след раздялата ми с графа.

Тогава ме обзе безумно желание на всяка цена да взема онзи ключ и твърдо реших да се добера до стаята на графа, като още веднага се спусна отново по стената. Той може и да ме убие, но смъртта сега изглежда като по-малкото зло. Без да се бавя, се втурнах към източния прозорец и запълзах надолу към стаята на Дракула като предния път. Беше празна, както и очаквах. Никъде не виждах ключа, но камарата злато си стоеше там. Минах през вратата в ъгъла, слязох надолу по витата стълба и през тъмния коридор стигнах до стария параклис. Вече знаех достатъчно добре къде да открия чудовището, което търсех.

Големият сандък седеше на същото място близо до стената, но капакът, положен върху него, не беше закован, а пироните бяха на местата си, готови да бъдат забити. Знаех, че трябва да претърся тялото за ключа, затова вдигнах капака и го подпрях обратно на стената. Видяното изпълни цялата ми душа с ужас. Вътре лежеше графът, но изглеждаше все едно бе върнал младостта си: белите коси и мустаци сега бяха сребристосиви и тъмни, страните му — не толкова изпити, бялата кожа имаше рубиненочервен оттенък, устните аленееха повече от всякога, защото ги обагреше прясна кръв, докато бавно се процеждаше от ъгълчетата на устата му и се стичаше по брадичката и врата. Дори дълбоките очи пламтяха сред издута плът, защото клепачите и торбичките под тях бяха подпухнали. Цялото това

отвратително същество изглеждаше, сякаш беше съвсем преситено с кръв. Той лежеше като някаква отвратителна пиявица, изтощен от чревоугодничеството си. Потреперих от ужас, щом се наведох над него, за да го докосна, а всичките ми сетива се разбунтуваха от този допир, но трябваше да търся, иначе бях загубен. Нощта щеше да завари онази ужасяваща троица да пирува с тялото ми по подобен начин. Претърсих го изцяло, но не успях да открия и следа от ключа. Спрях и се загледах в графа. На подпухналото му лице имаше подигравателна усмивка, която ме вбеси. На това същество помагах да се премести в Лондон — там, където сред милионните тълпи в продължение на векове вероятно би могло да утолява страстния си копнеж за кръв и да си създаде едно ново и постоянно нарастващо обкръжение от полудемони, които ще се угояват за сметка на безпомощните. Самата мисъл бе влудяваща. Обзе ме ужасно желание да избавя света от това чудовище. Нямах подръка никакво смъртоносно оръжие, но грабнах една лопата, която работниците са използвали, за да напълнят сандъците, и като я издигнах високо, стоварих острието ѝ върху омразното лице. Но щом сторих това, главата се извърна към мен и очите ме приковаха с целия ужасяващ плам, който се таи в погледа на базилиск^[101]. Това сякаш ме вкамени, лопатата се извъртя в ръката ми и отскочи от лицето, оставяйки само дълбок прорез над челото. Инструментът се изплъзна от хватката ми и падна напреки на сандъка. Щом го вдигнах, страничната част на острието закачи капака и той падна обратно на мястото си, скривайки противното нещо от погледа ми. Последното, което зърнах, беше подпухналото лице, изцапано с кръв и застинало в злобен присмех, достоен и за най-дълбокия кръг на ада.

Мислех и премислях какъв трябва да бъде следващият ми ход, но огън ми гореше на главата и колкото повече чаках, толкова повече растеше отчаянието ми. Чух в далечината циганска песен, подета от ведри гласове, които се приближаваха, а през песента долавях въртенето на тежки колела и плющенето на камшици. Циганите и словаците, за които графът беше споменал, идваха. Огледах се за последно наоколо и зърнах сандъка, в който беше противното тяло, и като побягнах от мястото, влязох в стаята на графа, решен да се втурна навън в мига, в който вратата се отвори. Наострих уши — от долния етаж в масивната брава проскърца ключ, а тежката врата се отмести.

Сигурно е имало друг вход в замъка или някой е разполагал с ключ за една от залостените врати. След това затрополиха тежките стъпки на много хора и заглъхнаха сред кънтящо ехо в някакъв коридор. Обърнах се, за да изтичам отново надолу към гробницата, където можех да намеря неизвестния ми вход, но в същия миг задуха яростен вятър и вратата към витото стълбище се затръшна с удар, от който прахът по трегерите^[102] се разлетя. Затичах се, за да я задържа, но се оказа твърде бърза. Отново бях пленник и гибелната примка се затягаше около мен неумолимо.

Докато пиша това, от коридора се чуват множество стъпки и трясъкът на тежки предмети в земята — без съмнение сандъците и събраната в тях пръст. Ехтят удари на чук — заковават сандъците. Сега отново долавям тропотът на тежките стъпки в залата заедно с много други, идващи без товар, зад тях.

Гледай ти! Във вътрешния двор и надолу по каменистия път се въртят тежки колела, плющят камшици и циганите пеят в хор, докато се отдалечават.

Сам съм в замъка с онези ужасни жени. Пфу, Мина е жена, а няма нищо общо помежду им. Те са дяволици от Пъкъла!

Няма да остана сам с тях. Ще пробвам да се спусна по стената на замъка по-надолу, отколкото съм опитвал досега. Ще взема и малко от златото със себе си, ако ми потрябва по-късно. Може и да намеря изход от това чудовищно място.

А след това надалеч и напред към дома! Надалеч и напред към най-бързия и близък влак! Надалеч от това прокълнато място, от тази прокълнатата земя, по която дяволът и челядта му още бродят в човешки образ.

Божията милост е за предпочитане пред тази на чудовищата, а пропастта е стръмна и висока. На дъното ѝ човек поне би легнал веќе... като човек. Сбогом на всички! Мина!

[94] Кредитно писмо — нареждане на една банка до друга, което я упълномощава да извърши плащане на точно определена сума или до някакъв лимит на конкретно лице (Герджиков, Огн. „Търговски сделки“, ИК „Труд и право“, С., 2008, с. 266). ↑

[95] Негман — дума, разпространена в различни славянски езици. Произлизаща от старонемското Hauptmann. Означава

„главатар“. ↑

[96] Амбразура — прозорец, при който отворът е по-широк от вътрешната страна на стената и по-тесен от външната. Т.е. се стеснява навън. ↑

[97] „(...) гълъбът от ковчега (...) кацнал там.“ — има се предвид библейската история за Потопа, в която Ной на няколко пъти пуска гълъб от ковчега, за да разбере дали водата се е отдръпнала. Последния път птицата не се връща и къде е кацнала, остава загадка (Битие, гл. 8).

↑

[98] Сестри магеснички (анг: „weird sisters“) — така са наречени трите вещици в Шекспировата трагедия „Макбет“ (д.1, с.3, р.32; д.1, с.5, р.8 и т.н.). На български обикновено се превежда като „орисници“, „вещици“, а по-нови преводи и „вещи сестри“. В „Дракула“, разбира се, става дума за трите жени, които Джонатан среща по-рано. ↑

[99] „Госта почакай (...)“ — Дракула цитира ред 74 от песен XV „Пристигането на Телемах при Евмей“ на Омировата „Одисея“ (пр. от старогръцки Георги Батаклиев, Омир, „Одисея“, Народна култура, С., 1981 г., с.286, р.74). ↑

[100] Вероятно влиянието на Дракула над вълците отново е вдъхновено от Александър Дюма-баща, който през 1857 г. издава своя единствен роман на ужаса — *Le Meneur de loups* (бг.: „Повелителят на вълците“). В него главният герой сключва сделка с дявола и придобива същите способности. По-късно ще разберем, че силите на Дракула имат подобен произход. ↑

[101] Базилиск — митологично същество, цар на всички влечуги. Може да убие само с един поглед. В легендите е описано по различни начини: огромна змия или петел с невероятни размери и опашка на влечуго. ↑

[102] Трегер — носещ елемент, който задържа зидарията над вратите и прозорците, често изпъква от стената. ↑

ГЛАВА V

ПИСМО ОТ Г-ЦА МИНА МЪРИ ДО Г-ЦА ЛУСИ УЕСТЪНРА

9 май

Моя прескъпа Луси,

Извини ме, че дълго отлагах да пиша, но просто бях претрупана с работа. Животът на една помощник-учителка понякога е уморителен. Копнея за компанията ти и за морето, където можем да говорим на воля и да ваем въздушните си кули. Напоследък работих доста усилено, защото не искам да изоставам от учебните занимания на Джонатан, и упражнявах стенографията си много старателно. Ще му бъде полезна, когато се оженим, и ако умея да стенографирам достатъчно добре, бих могла да записвам думите му, а после да ги напечатам на пишещата машина, на която също се уча доста усърдно. Понякога с него си изпращаме стенографски писма, а той води дневник на пътуванията си в чужбина по същия начин. Когато двете сме заедно, и аз ще си водя такъв. Нямам предвид един от онези дневници с по две страници на седмица и неделя, сбита в крайчеца, а такъв, в който мога да пиша винаги, когато пожелая. Не смятам, че някой друг би се заинтересувал особено от него, но това не е и целта ми. Един ден може да го покажа на Джонатан, стига в него да има нещо, което си струва да бъде споделено, но дотогава в него ще се упражнявам. Ще правя това, което знам, че и журналистките вършат: интервюират, описват и опитват да си спомнят разговори. Казаха ми, че с малко тренировки можеш да запомниш всичко, случило се през деня, както и всеки разговор. Но ще видим. Ще ти разкажа всичко за малките си планове, когато се срещнем. Тъкмо получих няколко набързо нахвърлени бележки от Трансилвания. Джонатан е добре и ще се върне след около седмица. Нямам търпение да науча всичко ново при него. Сигурно е много приятно да пътуваш до непознати страни.

Чудя се дали ние — имам предвид Джонатан и аз — някога ще ги посетим заедно. Ето, че бие училищният звънец. Сбогом.

С обич,
МИНА

Когато пишеш, ми разкажи за всичко ново. От много време не си ми казвала нищо. Дочувам мълви, особено за някакъв висок, красив къдрокос мъж???

ПИСМО, ЛУСИ УЕСТЪНРА ДО МИНА МЪРИ

ул. „Чатъм“ №17

Сряда

Моя прескъпа Мина,

Бих казала, че съдиш *твърде* строго, като ме смяташ за лош кореспондент. Писах ти *два пъти*, откакто се разделихме, а твоето последно писмо беше едва *второто*. Освен това нямам какво да кажа. Наистина няма нищо, което би те заинтересувало. Точно сега градът е много приятно място и доста често посещаваме художествени галерии, разхождаме се, яздим в парка. Колкото до високия къдрокос мъж, предполагам, че е бил онзи, който беше с мен на последния концерт. Някой определено клюкарства напразно. Това беше г-н Холмуд. Той често ни посещава и с мама се разбират доста добре. Имат толкова много общи неща, за които да разговарят. Преди известно време срещнахме мъж, който *щеше да бъде точно като за теб*, ако вече не беше сгодена за Джонатан. Красив, заможен и с добър произход, би бил *чудесна* партия. Той е лекар и е много умен. Представи си! Само на двадесет и девет е, а на собствените му грижи е оставена огромна лудница. Г-н Холмуд ми го представи, той ни посети за кратко, а оттогава идва често. Мисля, че е един от най-решителните мъже, които съм виждала, и въпреки това най-спокойният. Изглежда напълно невъзмутим. Мога само да си представям що за непоколебима власт има над пациентите си. Притежава интересния навик да се взира право в лицата на хората, сякаш се опитва да прочете мислите им. Изпробва това доста често върху мен, но сама се лаская, че съм костелив орех. Зная го от отражението си в огледалото. Опитваш ли се понякога да четеш по собственото си лице? *Аз го правя* и мога да ти кажа, че не е лошо занимание и създава повече трудности, отколкото можеш да си

представиш, ако никога не си опитвала. Той казва, че му давам възможност за любопитно психологическо изследване, а аз скромно смятам, че е така.

Както знаеш, нямам особен интерес към дрехите, за да ти опиша модите. Дрехите са празна работа. Позволявам си жаргон, но какво пък, Артър си го позволява всеки ден. Ето, това е всичко.

Мина, споделяли сме всичките си тайни една на друга, откакто бяхме деца. Спали сме заедно, хранили сме се заедно и сме се смели и плакали заедно, а сега, въпреки че вече ти писах, бих искала да ти разкажа още. О, Мина, не можеш ли да отгатнеш? Обичам го. Изчервявам се, докато пиша, защото макар да *мисля*, че и той ме обича, не ми го е казвал с думи. Но, о, Мина, обичам го, обичам го, обичам го! Ето, олекна ми. Иска ми се да бяхме заедно, скъпа, да седим край камината по халати, както често сме правили, за да ти разкрия чувствата си. Не знам как пиша това дори на теб. Страхувам се да спра, защото иначе сигурно ще реша да скъсам писмото, а и не ми се спира, понеже толкова *искам* да ти разкажа всичко. Пиши ми *веднага* и ми кажи какво мислиш. Мина, трябва да приключвам. Лека нощ. Благослови ме в молитвите си и, Мина, моли се за моето щастие.

ЛУСИ

П.С. Не е нужно да ти казвам, че това е тайна. Лека нощ отново.

Л.

ПИСМО, ЛУСИ УЕСТЪРНА ДО МИНА МЪРИ

24 май

Моя прескъпа Мина,

Благодаря, благодаря и пак благодаря за прекрасното писмо! Беше толкова хубаво, че можех да ти споделя и да получа одобрението ти. Скъпа моя, когато вали, вали из ведро. Колко са верни старите поговорки. Ето ме, навършвам двадесет през септември и все още никога не съм имала предложение до днес, не и истинско предложение, а днес имах три. Представи си! ТРИ предложения за един ден! Не е ли страхотно! Съжалявам, наистина искрено съжалявам за двама от тези клетки господата. О, Мина, толкова съм щастлива, че не мога да си намеря място. Три предложения! Но, за бога, не казвай на никое от

момичетата, иначе биха им се завъртели всякакви налудничави мисли и ще си въобразят, че са оскърбени и пренебрегнати, ако още в първия ден у дома не получат поне шест. Някои момичета са толкова суетни! Аз и ти, скъпа Мина, които сме сгодени и скоро веднъж завинаги ще свием брачно гнездо като зрели жени, сме свободни да презираме суетата. Е, трябва да ти разкажа за тримата, но се налага да пазиш тайна, скъпа, от всички, с изключение, разбира се, на Джонатан. Ще му кажеш, защото ако аз бях на твое място, щях със сигурност да кажа на Артър. Една жена би трябвало да споделя всичко със своя съпруг — не мислиш ли така, скъпа? — и трябва да съм откровена. Мъжете обичат жените, особено съпругите им, да бъдат толкова честни, колкото са и те самите, а жените, боя се, невинаги са също толкова искрени, колкото трябва. Е, скъпа, номер Едно пристигна точно преди обяд. Вече ти казах за него — д-р Джон Сюзърд — човекът с лудницата, широката челюст и благородно чело. Външно изглеждаше доста хладнокръвен, но въпреки това бе напрегнат. Определено беше репетиран предварително всякакви дреболии и ги беше запомнил, но за малко да седне на копринената си шапка^[103], което мъжете обикновено не правят, когато са хладнокръвни, а по-късно, когато искаше да изглежда спокоен, не преставаше да си играе с някакъв ланцет^[104] по начин, който почти ме накара да пищя. Говореше без никакви заобикалки, Мина. Обясни ми колко скъпа съм била за него, въпреки че ме познавал от толкова скоро, и какъв би бил животът му с мен, с моята подкрепа и насърчение. Щеше да ми каже колко нещастен ще бъде, ако не го обичам, но когато видях сълзите ми, се нарече грубиянин и допълни, че няма да ме тревожи повече от това. След кратко мълчание попита дали бих могла да го обикна след известно време и когато поклатих глава, ръцете му потрепнаха, поколеба се за момент и поиска да узнае дали не обичам някой друг. Беше много деликатен, като поясни, че не иска да злоупотребява с доверието ми, а само да разбере, защото ако сърцето на жената е свободно, един мъж би имал надежда. И след това, Мина, се почувствах длъжна да му разкрия, че има някой друг. Споделих му само толкова, а след това той се изправи решителен и сериозен, пое ръцете ми в своите и каза, че се надява да бъде щастлива и ако някога имам нужда от приятел, нека го смятам за един от най-верните. О, Мина, скъпа, не можех да спра сълзите си, затова трябва да ме извиниш, че цялото писмо е размазано. Да ти направят

предложение, въобще е много прекрасно и така нататък, но изобщо не е приятно, когато трябва да видиш как клетият човечец, за когото знаеш, че искрено те обича, си тръгва, както изглежда, със съвсем разбито сърце — и да знаеш, че без значение какво ти говори в този миг, ти си излязла от живота му напълно. Скъпа моя, засега трябва да спра дотук, чувствам се толкова потисната, макар и много щастлива.

Вечерта.

Артър тъкмо си отиде и съм в по-добро разположение на духа, отколкото когато прекъснах, така че мога да продължа с разказа ми за случилото се днес. Е, скъпа моя, номер Две дойде след обяд. Той е изключително приятен — американец от Тексас, изглежда толкова млад и ведър, че ми се струва почти невъзможно да е бил на толкова много места и да е преживял такива приключения. Разбирам горката Дездемона, когато опасният поток от думи се излял в ухото ѝ, макар и от черен мъж^[105]. Предполагам, че ние, жените, сме толкова боязливи, че си въобразяваме как някой мъж ще ни пази от всички страхове, и затова се омъжваме за него. Сега знам как бих постъпила, ако бях мъж и се надявах някое момиче да ме обикне. Не, не знам всъщност, ето, че г-н Морис ми разказваше историите си с охота, а Артър никога не го е правил — но скъпа моя, мисля малко прибързано. Г-н Куинси П. Морис ме завари сама. Изглежда мъжът винаги заварва момичето само. Не, не е така, Артър два пъти се опита да си създаде възможност и аз му помагах, доколкото можех — сега не се срамувам да си призная. Трябва предварително да ти кажа, че г-н Морис невинаги говори жаргонно — така да се каже, той никога не го прави спрямо непознати или в тяхно присъствие, понеже наистина е добре образован и притежава изискани обноски, но откри, че американският му жаргон ме развеселява, и винаги, когато край нас нямаше някой, който да се възмути, той се изразяваше по този смешен начин. Боя се, скъпа моя, че му се наложи да си го съчини целия, понеже прилягаше точно на всичко, което имаше да казва. Но това си е нещо, присъщо за жаргона. Не знам за себе си дали някога ще употребявам жаргон, нито дали Артър го одобрява, понеже все още никога не съм го чувала да използва. Е, г-н Морис седна до мен, наглед толкова весел и щастлив, колкото изобщо бе възможно, но забелязах и неспокойствието му. Пое ръката ми в своята и каза изключително нежно:

— Госпожице Луси, зная, че н' съм достоен да подравня в'ъзчиците на малките ви обувки, но предполагам, че ако чакате, докато откриете мъж, който е, ще се присъедините към онез' седем млади жени със светилници, като се гътнете^[106]. Не искате ли просто да се впрегнете рамо до рамо с мен в двоен хомот и да поемем надолу по дългия път?

Той изглеждаше толкова весел и добронамерен, че да му откажа, не бе и наполовина толкова трудно, колкото на клетия д-р Сюърд. И така, отвърнах възможно най-непринудено, че не разбирам нищо от впрягане и все още изобщо не съм обучена да тегля. Тогава той каза, че просто е говорил закачливо и се надява, ако е допуснал грешка, като е сторил така, една толкова непростима, толкова груба и неволна за него грешка, ще му простя. Той наистина изглеждаше сериозен и нямаше как да не откликна поне донякъде по същия начин — знам, Мина, ще ме помислиш за ужасна кокетка — макар че беше невъзможно да не изпитам и задоволство от второто предложение за един ден. И след това, скъпа моя, преди да кажа и дума, той отприщи порой от любовни излияния, полагайки сърцето и душата си в нозете ми. Изглеждаше толкова искрен, че никога повече няма да помисля някой мъж за закачлив и безотговорен само защото от време на време се шегува. Предполагам, че е видял на лицето ми нещо, което го възпря, а след това каза с пламенна решителност, че бих го обичала, ако сърцето ми е свободно:

— Луси, зная, вие сте чистосърдечно момиче. Нямаше да съм тук и да ви говоря така, ако не вярвах, че притежавате възвишен дух чак до дълбините на душата си. Кажете ми като един добър познат на друг — обичате ли някого? И ако има, няма никога повече да ви безпокоя и за илач, но ще ви бъда, ако ми позволите, много верен приятел.

Скъпа моя Мина, защо мъжете са толкова благородни, а ние, жените — толкова недостойни за тях? Ето, аз почти се подигравах на този истински и великодушен джентълмен. Избухнах в сълзи — боя се, скъпа моя, че ще помислиш това писмо за много сладникаво по не една причина — и наистина ми беше много тежко. Защо не е позволено едно момиче да се омъжи за трима мъже или за толкова, колкото я искат, и да спести на всички тези затруднения? Но това е ерес и не бива дори да го споменавам. Радвам се да кажа, че макар и през плач, успях да погледна в смелите очи на г-н Морис и направо му отговорих:

— Да, обичам някого, въпреки че той все още дори не ми е признал любовта си.

Бях права да говоря с него толкова откровенно, защото лицето му наистина се просветли и той протегна двете си ръце, за да поеме моите — мисля, че сама ги поставих в неговите — и сърдечно каза:

— Смелото ми момиче! Струва си повече да закъснея за възможността да ви спечеля, отколкото да пристигна навреме за всяко друго момиче на света. Не плачете, скъпа моя. Ако е заради мен, аз съм си костелив орех и го понасям с вдигнато чело. Но ако това друго приятелче не съзнава щастието си, е, по-добре скоро да се възползва от него или ще има да се разправя с мен. Малко момиче, искреността и решителността ви ме направиха ваш приятел, а това е нещо по-рядко от възлюбен и във всеки случай не е толкова егоистично. Скъпа моя, очаква ме доволно самотен път оттук до Второто пришествие. Няма ли да ми подарите една целувка? Понякога тя би държала тъмнината настрана от мен. Можете да го сторите, знаете, ако желаете, защото онзи друг почтен младеж — сигурно е почтен, скъпа моя, и безупречен или не бихте могла да го обичате — все още не е дал думата си.

Това напълно ме спечели, Мина, понеже *беше* смело и мило от негова страна, а също — благородно като към съперник, нали? Пък и той бе толкова тъжен. Така че се приведох и го целунах. Той стана, без да пуска ръцете ми, и като погледна надолу към лицето ми — боя се, че много се бях изчервила — каза:

— Малко момиче, държа ръцете ви, а вие ме целунахте, ако това не ни прави приятели, нищо друго не би могло. Благодаря за възхитителната ви откровеност към мен и довиждане.

Той стисна ръката ми, сложи си шапката и директно излезе от стаята, без да поглежда назад, без нито една сълза или колебание и без да трепне, а аз плачех като бебе. Ех, защо един такъв мъж трябва да бъде нещастен, щом има толкова момичета, които биха боготворили дори земята, на която стъпва? Знам, че и аз щях, ако бях свободна... само дете не искам да съм такава. Скъпа моя, дълбоко съм разстроена и чувствам, че не мога да опиша щастието си веднага, след като ти разказах това, а не искам да споменавам за номер Три, преди да се успокоя.

Обичам те вечно,
ЛУСИ

П.С. О, за номер Три — няма нужда да ти казвам за номер Три, нали? Освен че всичко беше толкова объркващо. Сякаш изминаха само няколко секунди, откакто влезе в стаята, когато двете му ръце бяха около мен и ме целуваше. Много, много съм щастлива и не знам какво съм направила, за да го заслужа. Трябва само да опитам в бъдеще да покажа, че съм благодарна на Господ за цялата Му доброта към мен, задето ми изпрати такъв възлюбен, такъв съпруг, такъв приятел.

Сбогом^[107].

ДНЕВНИКЪТ НА Д-Р СЮЪРД (ВОДЕН ФОНОГРАФСКИ^[108])

25 май. Днес ми липсва апетит. Не мога да се храня, не мога да почивам, така че вместо това предпочитам да пиша. След неочаквания отказ от вчера се чувствам някак празен. Нищо на света не изглежда толкова жизненоважно, че да си струва усилието... Понеже знаех, че единственият лек за това е работата, слязох долу при пациентите. Избрах си един, който ми беше дал възможност за много интригуващо изследване. Той е толкова чудат, че твърдо реших да го проуча възможно най-добре. Днес сякаш прозрях същината на тайната му по-добре от всякога.

Разпитах го по-подробно отколкото досега, за да се запозная напълно с фактите около халюцинациите му. Вече разбирам, че в действията ми имаше нещо жестоко. Изглежда исках да го задържа върху въпроса за умопомрачението му — нещо, което избягвам с пациентите, както бих странил и от пастта на ада.

(Бел.: при какви обстоятелства не бих избегнал дълбините на пъкъла?) *Omnia Romae venalia sunt*^[109]. Пъкълът си има цена! *Verb. sap.*^[110] Ако зад този ми подтик се крие нещо, ще ми бъде полезно да го проследя *точно*, така че е по-добре да започна. И така...

Р. М. Ренфийлд, aetat^[111] 59. — сангвиничен темперамент, огромна физическа сила, патологично раздразнителен, периоди на мрачно настроение, завършващи с някаква натрапчива идея, която не мога да разбера. Предполагам, че сангвиничният темперамент сам по себе си и натрапливите влияния върху неговото съзнание завършват психичното му състояние. Потенциално опасен, навярно е такъв, ако

не е и себичен. При егоистите предпазливостта пази колкото тях самите, толкова и неприятелите им. Това, което мисля по въпроса, е, че когато азът е определената цел, центростремителната сила се балансира с центробежната, а когато дългът, някаква кауза и т.н. е определената цел, втората сила е върховна и само нещастно събитие или поредица от такива може да я балансира^[112].

ПИСМО, КУИНСИ П. МОРИС ДО Н. Б. АРТЪР ХОЛМУД^[113].

25 май

Скъпи Арт,

Разказвахме си небивалици край лагерните огньове в прериите, превързвахме раните си един на другото, след като опитахме да акостираме на Маркизките^[114] и вдигахме наздравици на брега на Титикака^[115]. Има още небивалици за разказване, нови рани за лекуване и други наздравици за вдигане. Имаш ли нещо против това да стане край моя лагерен огън утре вечер? Нямам колебание да те попитам, след като знам, че една определена лейди е ангажирана с определена вечеря и си свободен. Освен нас ще има само още някой — нашето приятелче от Корея — Джак Сюзърд^[116]. Той също ще дойде. Заедно искаме да споделим сълзите си над винените чаши и да вдигнем наздравица от дън душа за най-щастливия мъж на целия свят, който спечели най-благородното сърце, което Бог е сътворил, и най-ценното, което може да бъде пленено. Обещаваме ти приветливо посрещане, любящи поздравления и наздравица, здрава колкото собствената ти десница. И двамата ще се закълнем да ти помогнем да се върнеш у дома, ако пиеш прекалено жадно за едни определени очи. Ела!

Твой, както винаги и завинаги,
КУИНСИ П. МОРИС

ТЕЛЕГРАМА ОТ АРТЪР ХОЛМУД ДО КУИНСИ П. МОРИС

26 май

Брой ме по всяко време. Нося новини, от които ще наостриш уши.

[103] Копринена шапка — имат се предвид популярните през Викторианската епоха цилиндри. ↑

[104] Ланцет — хирургически инструмент, предшественик на скалпела. За разлика от него е заострен от двете страни. ↑

[105] „Дездемона (...) черен мъж“ — главната героиня в Шекспировата трагедия „Отело“ е запленена от тъмнокожия мавър Отело, който ѝ разказва за приключенията си: „(...) И разказвах за гибелни беди и патила,/ за страшни случки по море и суша,/ за боеве на косъм от смъртта,/ за как веднъж заловен бях във плен,/ продаден в робство и след туй спасен/(...)/ (...)Всичко туй/обичаше да слуша Дездемона/и щом във друга стая къщни грижи/зовяха я, тя свършваше ги бърже/и връщаше се жадно да дослуша/ словата ми (...)“ — д.1, с.3., пр. Валери Петров. ↑

[106] Седем млади жени със светилници — става дума за библейската притча за 10-те девици (Мат. 25:1-13), в която се разказва как те очакват младоженеца. Пет били мъдри и излезли да го посрещнат със светилници и масло, а другите пет били неразумни и оставили маслото си. Когато мъжът наближил, неразумните поискали масло от мъдрите, които обаче им отказали и пратили да си купят от продавачите. В това време младоженецът влязъл с другите пет на сватбата и затворил вратите, а неразумните не допуснал вътре. ↑

[107] За тези сцени Стокър по всяка вероятност се вдъхновява от собствения си живот. В продължение на две години той и неговият близък приятел и съученик Оскар Уайлд (1854–1900) ухажват едновременно Флорънс Балкомб. Въпреки че и двамата ѝ предлагат брак, тя предпочита Стокър. След тази случва Уайлд започва да страни от него и Ирландия. Беглите описания, които имаме за Луси в книгата, приблизително съответстват с външния вид на Флорънс Стокър. Уайлд вероятно е прототип на д-р Сюърд. ↑

[108] Фонограф — апарат, изобретен от Томас Едисън, който служи за записване и възпроизвеждане на звук. Работи с осъчни цилиндри, върху които резец издълбава вибрациите от произнесените думи. След това цилиндърът може да се прослуша чрез игла, подобно на грамофон. ↑

[109] *Omnia Romae venalia sunt* (лат.) — „В Рим всичко било продажно“, т.е. е порочно и подкупно. Фразата се съдържа в гл. 8 от съчинението „Югуртинската война“ на римския историк Гай Салустий Крисп (вж. Салустий — „Исторически съчинения“, ДИ „Наука и изкуство“, С., 1982, с. 32, пр. М. Марков). ↑

[110] *Verb. sap.* — съкратено от *Verbum sat sapienti est* (лат.) — Думата на мъдреците е достатъчна. ↑

[111] *Aetat* (лат.) — възраст. ↑

[112] „(...) може да я балансира.“ — д-р Сюърд има предвид, че вглъбеният в себе си егоист се стреми първо към самосъхранението, защото негова основна цел е собствената му личност, докато ментално болният с фикс идея е опасен, понеже нищо не би го спряло да върви към крайната си цел, дори и собствената му безопасност. ↑

[113] Н.Б. — като син на английски аристократ Артър носи титлата Негово Благородие. ↑

[114] Маркизки острови — островна група в Тихия океан, част от Френска Полинезия. ↑

[115] Титикака — най-голямото езеро в Южна Америка, разположено в Андите. ↑

[116] Джак — умалително на Джон, каквото е името на доктора.
↑

ГЛАВА VI

ДНЕВНИКЪТ НА МИНА МЪРИ

24 юли. Уитби. Луси ме посрещна на гарата, по-очарователна и по-прелестна от всякога, и заедно отидохме до къщата на „Кресънт“^[117], в която имат стаи. Мястото е прекрасно. Малката река Еск^[118] прекосява ниска долина, разширявайки се край пристанището. Пресича я внушителен виадукт^[119] с високи опори, а между тях пейзажът изглежда някак по-далеч, отколкото е всъщност. Долината е прелестно зелена и толкова стръмна, че когато си на някое от възвишенията, от едната ѝ страна виждаш чак до другата, освен ако не се намиращ достатъчно близо, за да погледнеш надолу. Всички къщи в стария град, които са от другата страна, имат червени покриви и изглеждат натрупани безредно една върху друга също като познатите ни снимки от Нюрнберг. Точно отатък града са развалините на абатство Уитби, разграбено от датчаните^[120] и където се развива част от действието в „Мармиън“ — тогава, когато вграждат момичето в стената^[121]. То е изключително величествена руина, необятна, изпълнена с красив и романтичен полъх: съществува легенда, че на един от прозорците се явява дама в бяло. Между него и града има друга църква — енорийската, около която се простира голямо гробище, цялото изпълнено с надгробни камъни. Според мен това е най-приятното място в Уитби, понеже се намира точно над града и има пълен изглед към пристанището и нагоре по целия бряг дотам, където носът, наречен Кетълнес, се връзва в морето. Гробището се спуска толкова стръмно над пристанището, че част от скалната тераса се е свлякла и някои от гробовете са били унищожени. На едно място отломки от каменната им зидария са разпръснати върху песъчливата пътека ниско долу. Алеи кръстосват църковния двор, а край тях са подредени пейки. Хората прекарват по цял ден там, пред красивата гледка, наслаждавайки се на бриза. Често ще работя оттук. Дори сега пиша с тефтера на колене, докато слушам разговора на трима старци,

седнали наблизно. Изглежда не правят нищо по цял ден, а само седят тук и си говорят.

Пристанището се намира под мен, а от далечната му страна навътре в морето се простира дълга гранитна стена с външна чупка в края и наред нея се издига фар. Яка дамба опасва външната ѝ част. От близката страна и тя прави чупка, но в обратната посока, в чийто край също се издига фар. Между двата вълнолома една тясна пролука води към пристанището, което рязко се разширява.

Красиво е при прилив, но отдръпне ли се водата, пресъхва до дъно и остава единствено потокът на Екс между пясъчни насипи, тук-там осеяни с камъни. Извън пристанището на отсамната страна се издига голям риф, чийто остър хребет се издига право зад южния фар. Там, където свършват подводните скали, се носи шамандура с камбана, която се люлее при лошо време и изпраца траурна мелодия по вятъра. Разказват, че когато някой кораб се изгуби, в открито море зазвучават камбани. Трябва да попитам стареца за това. Ето го, идва насам...

Забавно старче. Сигурно е ужасно възрастен, понеже лицето му е съсухрено и сбръчкано като кората на дърво. Каза ми, че е почти на сто и бил моряк в Гренландския риболовен флот, когато се били при Ватерло^[122]. Страхувам се, че е много скептичен човек, защото, когато го попитах за камбанните удари сред морето и бялата лейди в абатството, той отвърна твърде безцеремонно:

— Ни бих са съкълдисвал^[123] за тях, госпожице. Тез' неща вечи съм всички отживелица. Гле'йте, ни казвам, чи никога ни са ста'али, ама казвам, чи ни са по мое време. Те 'сички са много добре за пос'тители, обикалящи и дру'ите кат' тях, ама не и за мила млада лейди кат' вас. Онез скитници от Йорк и Лийдс, коит' все идът Мариновани херин'и и пиат чай и са оглеждат да купят на евтино гагат^[124], биха изповядвали 'сичко. Чудя са кой са'й занимавал да им разправа лъжи — даже да са вестниците, коит' са пълни с шутовщини.

Реших, че той ще е подходящ събеседник, от когото да науча нещо интересно, така че го попитах дали би имал нещо против да ми разкаже нещо за китоловците от едно време. Той тъкмо смяташе да започне, когато часовникът удари шест, при което се изправи с усилие и каза:

— Трябва вече да са замъквам у къщи, госпожице. Унуката ни обича да ча'а, когат' чаят е готов, понеже трябва време да са доклатя пу лествицата^[125], 'щот' има мно'о от нея, и госпожице, вече ми липсва гориво за шкембето, кат' гле'ам по часовника.

Той се отдалечи, куцукайки, и го изпроводи с поглед, докато бързаше, доколкото му се отдаваше, надолу по стълбите. Те са местна забележителност. Водят от града нагоре до църквата. Стотици са — не знам точно колко — и се извиват в плавна дъга. Наклонът им е толкова лек, че кон лесно би се качвал и слизал по тях. Предполагам, че поначало са имали нещо общо с абатството. Аз също ще се прибирам у дома. Луси излезе за няколко визити с майка си и понеже бяха все формални, не отидох с тях. Вече ще са вкъщи.

25 юни. Дойдох тук с Луси преди час и завързахме извънредно интересен разговор с моя стар приятел и другите двама, които винаги идват, за да се присъединят към него. Той определено е уважаемият им оракул^[126] и няма как да не си помисля, че преди години е бил изключително властна личност. С нищо не се съгласява и кара всички да сведат погледи. Ако не може да ги обори, той ги смъмря и след това приема мълчанието им за одобрение. Луси изглеждаше очарователно красива в роклята си от нежен бял лен. Откакто е тук, е добила прелестна руменина. Забелязах, че когато седнахме, старците не се поколебаха и секунда, преди да се приближат, за да седнат край нея. Тя е толкова мила към възрастните хора. Мисля, че те всички се влюбиха в нея от пръв поглед. Дори моят старец се поддаде и не й противоречеше, а вместо това аз го отнесох като за двама. Подхванах го на темата за легендите и той веднага се впусна в нещо като поучение. Ще се опитам да си го спомня и запиша:

— 'Сичко т'ва са шутовщини от игла до конец, туй сий то и нишо друго. Тез' чумосвания и таласъми, и каракон'жули, и баргести^[127], и бутани^[128], и 'сичко кот' има за тях, само уйдисва да разцивря лапетии и сащисани жени. Те ни са дру'о, освен вятър ра'ота. Те и 'сички плашила и личби и увещания са само измъдрица на попове и ваджишки сплетници и влакови хързулвачи да плашат и отвърща'ат глама'ите и да подкокоросват хората да напра'ят нешо, за коет' инак няма рачат. Разлютя'а ма само кат' сетя за тия. За ко кат' ни им сти'а да

печа'ат лъжи на харти'а и да ги разпра'ат от амвона искат да ги дълба'ат и по надгробните ка'ъни? Огледайте са наоколо, на дет' решите, 'сички тез' ка'ъни, вирнали гла'и горе кой как мо'е, доколкото' гордостта му дава, са шатат^[129], напра'а са 'трополясват под теглото на лъжите написани о тях: „Тук почива тялото“ или „Посветено в памет на“, написано на 'сички тях, пък в кажи-речи поло'ината 'ептен не'а тела, па за тяхната памет ни им пука и за илач, камо ли е свещена. Лъжи са 'сичко, нишо, ми лъжи — таки'а или онаки'а! Ей, Богу, ще е небивал калабалък в Деня на страшния съд, когат' се дотърят тук горе в погребалните си кошули^[130], кат' са наблъскат заедно и са мъчат да замъкнат надгробните си ка'ъни със се'е, да дока'ат колко добри са били, някои от тях трепер'ки и тресейки са с ръце, толкоз' залинели и хлъзга'и от лежане под морето, че не'а да'е мо'ат задържат хватката си о тях.

По самодоволната физиономия на старчето и начинът, по който се огледа наоколо за одобрението на другарите си, разбрах, че се фука и по тази причина казах още нещо, за да го задържа на темата:

— Но, г-н Суейлс, едва ли говорите сериозно. Със сигурност не всички тези надгробни камъни са погрешни?

— Лазда^[131]! Мо'е би и 'а някой-друг негрешен, кат' ни смятам, дето изкарват хората прекалено добри, шот' има люде, дет' мислят цокалото е кат' море само да е тяхно. 'Сичко туй е само лъжи. Са погледнете тук, вий дойдохте тук чужда и видяхте тая църковна авлия^[132]. — Кимнах, защото реших, че е по-добре да покажа съгласие, въпреки че свършено не разбирах диалекта му. Знаех само, че става дума за църквата. Той продължи:

— И си рекохте, че 'сички тез' ка'ъни са отгоре хора, дет' са опрятно и скопосно закупчени тука? — Съгласих се отново. — Ха, точно тука идат лъжите. Па то има бая от тия креватчета, дет' са порожни кат' та'аке'ата^[133] на стария Дън петък вечер. — Той смушка с лакът един от придружителите си и те всички се засмяха. — Ей, Богу! Как па ше са другояче? Гле'йте тоя, най-'следния по посока свечното връвище^[134]. Прочетете го!

Отидох там и прочетох:

— Едуард Спенслаг, капитан на търговски кораб, убит от пирати край Андреското крайбрежие^[135], април 1854, ает. 30.

Върнах се и г-н Суейлс заговори:

— Интересно ми 'й кой го 'й донесъл у дома, та да го закупчи тука? Убит край Андреското крайбрежие! И вий ши речете, че тялото му лежи долу? Па аз мога ви ка'а дузина, дет' кокалите им почи'ат с Гренландските моря отгоре — той посочи на север, — или на дет' течението ги'й завлякло. Ка'ъните са около вас. Мо'ете с младите си очи да прочетете малките букви на лъжите оттук. Тоя Брейтуейт Лоури — знаех баща му, потъна с „Лайвли“ край Гренландия през 20-те^[136] или Андрю Удхаус, удави се в същите моря през 1777-ма, или Джон Пакстън, удави се край нос Феървел^[137] година по-късно, или старият Джон Ролингс, дет' с дядо му плавахме заедно, удави се във Финския залив^[138] през 50-те. Вий мислите ли, че 'сички тия мъже ше трябва са втурнат у Уитби, когат' тръбата засвири? Шупе ме е за т'ва!^[139] Ка'ам ви, че когат' дойдат, тук ше е така'а бутаница и толкотня един в друг по тоя път, че ше е кат' бой по леда от е'но време, дет' щяхме да б'ем един с друг от ден до мрак, кат' са опитваме да си превържем раните на светлината от аугога borealis^[140].

Очевидно това беше местна шега, защото старецът се изкикоти силно, а другарите му с удоволствие се присъединиха.

— Но — казах аз — със сигурност не сте напълно прав, понеже изхождате от твърдението, че ще се наложи всичките клетки човеци или душите им да вземат надгробните си камъни в Деня на страшния съд. Мислите ли, че това наистина ще бъде необходимо?

— Ем за какво дру'о ше са тез надгробни камъни? Кажете ми това, госпожице?

— Предполагам за удовлетворение на близките им.

— Предполагате за удовлетворение на близките им! — изрече той с бурна насмешка. — Как ше удовлетвори близките им да знаят, че върху тях са написани лъжи и всеки наоколо знае, че са лъжи? — Той посочи един камък в краката ни, поставен долу като плоча, към който пейката беше прикрепена близо до ръба на скалата. — Прочетете лъжите от този ка'ък паралешка^[141] — каза той. От моето място буквите се виждаха наобратно, но Луси беше по-близо до срещуположната страна, така че се наведе и прочете:

— „Посветено в памет на блаженопочившия Джордж Канън с надежда за славно възкресение, който загина на 29 юли 1873 г., като падна от скалите при Кетълнес. Тази гробница бе издигната от

скърбящата майка вдовица за нейния скъп любим син, единствена нейна мъжка рожба.“ Наистина не виждам нищо особено смешно в това, г-н Суейлс! — Тя произнесе коментара си много сериозно и някак строго.

— Ни 'иждате нищо смешно! Ха! Ха! Т'ва е, 'шото ни снайти, че скърбящата майка беше харпия, коят' го мразеше, шото той беше къпоав — обикновен сакатлия беше, па той я ненавиждаше толкоз, че се самоуби, та тя да ни мое земе застраховката живот, коят' му беше напрайла. Комай си отвя горната част на гла'ата с един стар мускет, дет' го полз'аха да плашат гарги. Н'бил е за гарги де, шото му донесе охли и църни чавки^[142]. Тъй падна от скалите. Пък колкот' до надеждите за славно възкресение, често съм го чу'ал да ми ка'а, че са надя'а да оди в ада, закот майка му била толкоз набожна, че със сигурност ще отиде в рая, и той ни ще да я мъти, дето е била тя. Ся, ней ли тоя ка'ък от 'сякъде — и той почука по него с пръчката си, докато говореше, — ней ли куп лъжи? И не'а ли да разхихика Гавраил, кат' Джорди дойде запъхтян по лествицата с ка'ъка от гробницата, крепящ се на гърбицата му, и помоли да го 'земат за доказателство!

Не знаех какво да кажа, но Луси смени темата на разговора, като каза, докато се поизправяше:

— Но защо ни разказахте за това? Това е любимата ми пейка и не искам да я сменям. Сега ще знам, че от тук нататък се налага да седя до гроба на самоубиец.

— Т'ва не'а ви пакости, хубавице, па мо'е да зарадва бедния Джорди, че толкоз докарана момица седи в скута му. Не'а ви пакости. Та аз седя тука и далеко от тука кажи-речи двайсе' години и ни мий пакостило. Ни са сакълдисвайте за туй, кот' лежи под вас или пък ни лежи! Ши има време са стрясвате, кат' ви'ите надгробните ка'ъни 'сички да бягат на нерде и туй място голо кат' стърнище. Ей го, удря часовникът и тре'а са упътвам. На ваште услуги, дами! — каза и се отдалечи с куцукане.

С Луси останахме още малко, а гледката пред нас беше толкова красива, че се хванахме за ръце и тя отново ми разказа отначало всичко за Артър и предстоящата им сватба. Това леко ме жегна в сърцето, понеже цял месец не бях чувала нищо от Джонатан.

Същият ден. Качих се тук сама, понеже ми е много мъчно. Нямах писмо за мен. Надявам се, че не се е случило нещо лошо с Джонатан. Часовникът тъкмо удари девет. Виждам светлините, пръснати из целия град, понякога във върволици покрай улиците, а друг път самотни точки. Отдясно се простират нагоре по Еск и чезнат в скута на долината. Наляво покривът на старата къща до абатството скрива гледката с черния си силует. Овцете и агнетата бляят в полята далеч зад мен, а от павирания път надолу се чува тропот от магарешки копита. Оркестърът на пристана свири вихрен бърз валс, а по-нататък по вълнолома в една странична улица са се събрали от Армията на спасението^[143]. Нито една от двете групи не чува другата, но оттук чувам и виждам и двете. Чудя се къде е Джонатан и дали си мисли за мен! Искан ми се да беше тук.

ДНЕВНИКЪТ НА Д-Р СЮЪРД

5 юни. Колкото повече разбирам Ренфийлд, толкова по-интересен ми става случаят му. Някои от чертите на характера му са силно развити: егоизъм, потайност и целеустременост. Бих искал да разбера към какво е насочено последното. Изглежда следва някакъв план, но какъв — все още не зная. Негово балансиращо качество е любовта към животните, но и там има такива любопитни отклонения, че понякога ми се струва аномално садистичен. Домашните му любимци са странни. В момента обича да хваща мухи. Понастоящем е събрал толкова много, че ми се наложи да изразя недоволството си. За мое удивление той не побесня, както очаквах, а прие думите ми с простодушна сериозност. Ренфийлд помисли за момент и каза:

— Може ли да получа три дни? Ще ги махна.

Разбира се, отвърнах, че това ще свърши работа. Трябва да го наблюдавам.

18 юни. Вече предпочита паяци и е събрал няколко доста големички в една кутия. Постоянно ги храни с мухите си, чиито брой чувствително се е снижил, макар да използва половината от храната си за тяхна примамка.

1 юли. Паяците му вече са толкова голяма напасть, колкото и мухите, затова днес му казах, че трябва да се отърве от тях. Понеже много се натъжи, му наредих при всяко положение да се отърве поне от някои от тях. Той радостно прие и му дадох същия срок като по-рано за редуцирането им. Пациентът изключително ме погнуса, докато бях с него, понеже когато една противна месарка, охранена със загнила храна, изжува в стаята, той я хвана, за миг я поддържа тържествуващо между палец и показалец и преди да усетя, я сложи в устата си и я изяде. Смъмрих го, но той спокойно възрази, че било много вкусно и здравословно, че било живот, силен живот, и вливало живот и в него. Това ми даде идея или поне рудимент^[144] на такива. Трябва да наблюдавам как ще се отърве от паяците. По всяка вероятност има наум някаква главоблъсканица, понеже води малко тефтерче, в което винаги драска нещо. Изписва цели страници с купища математически символи, основно едноцифрени числа, сбирани в колони, а след това събира сумите по същия начин, като че е „фокусира“ някаква сметка, както го наричат одиторите.

8 юли. В лудостта му има някаква система^[145], а рудиментарната идея в главата ми се развива. Скоро ще се оформи изцяло и тогава, о, несъзнавани мисли^[146]! Ще се наложи да направите път на своите съзнателни сестрици. Няколко дни стоях настрана от приятелчето си, за да забележа, ако има промяна. Нещата са каквито бяха, освен че се е разделил с някои от домашните си любимци и си е намерил един нов. Успял е да хване врабче и дори донякъде го е опитомил. Понеже паяците вече са по-малко, съдя, че способите му за дресура са прости. Останалите обаче са добре нахранени, защото той продължава да примамва мухи с храната си.

19 юли. Нещата прогресират. Моето приятелче вече има цяла колония врабчета, а мухите и паяците са почти ликвидирани. Когато влязох, той изтича към мен и каза, че иска да ме помоли за една голяма услуга, много, много голяма услуга, а междувременно се умилкваше като куче. Попитах го какво иска и той отвърна с известен възторг в гласа и поведението си:

— Котенце, хубаво малко добре охранено игриво котенце, с което да си играя, да дресирам и да храня — и да храня — и да храня!

Не се изненадах, понеже забелязвах как растат любимците му и жизнеността им, но не ми се понрави, че прекрасното му домочадие от дресирани врабци щеше да последва съдбата на мухите и паяците. Казах, че ще помисля, и го попитах дали не би предпочел да има котка вместо малко котенце. Той се предаде на нетърпението си и отвърна:

— О, да, бих искал котка! Помолих за котенце само за да не ми откажете котка. Никой не би ми отказал котенце, нали?

Поклатих глава и казах, че за момента не би било възможно, но ще помисля. Той оклюма, но съзрях в лицето му заплаха, понеже хвърли внезапен и свиреп поглед встрани, който вещаеше убийство. Човекът има недоразвита хомицидна мания^[147]. Ще го изпитам чрез последните му желания, за да видя резултата. Тогава ще зная повече.

10 вечерта. Отново посетих стаята му и го заварих да седи в ъгъла, обзет от мрачни мисли. Когато влязох, той падна на колене пред мен и започна с увещания да му позволя котката, тъй като спасението му зависило от това. Аз обаче бях непоколебим и му казах, че не може, а той безмълвно се върна в ъгъла, и седна, гризейки ноктите си. Трябва да го видя рано сутринта.

20 юли. Навестих Ренфийлд много рано — още преди санитарят да започне обиколките си. Беше станал и когато го заварих, си тананикаше някаква мелодия. Разстилаше захарта, която беше събрал, на прозореца и очевидно отново започваше да лови мухи жизнерадостно и с охота. Огледах се наоколо за птиците му, но не ги видях и попитах къде са. Той отвърна, без да се обръща, че всички са отлетели нанякъде. В стаята имаше няколко пера, а на възглавницата му — капка кръв. Не казах нищо, а вместо това отидох при пазача и му наредих да ми докладва, ако през деня се случи нещо нередно.

11 сутринта. Санитарят току-що беше при мен, за да ми съобщи, че Ренфийлд бил много зле и повърнал цял куп пера.

— Моето мнение, докторе, е — каза той, — че е изял всичките си птици, че просто ги е взел и погълнал живи!

11 вечерта. Тази вечер дадох на Ренфийлд силен опият, достатъчен да приспи дори него, и взех джобното му тефтерче, за да го прегледам. Мисълта, която се върти в ума ми отскоро, е вече завършена, а теорията — доказана. Моят хомициден маниак е особен по вид. Трябва да измисля за него нова класификация, маниак зоофаг (живоядец)^[148]. Желанието му е да погълне възможно най-много животи и си е поставил за цел да постигне това по кумулативен начин: много мухи за един паяк и много паяци за една птица, а след това поиска котка, която да изяде всичките врабчета. Какво ли щеше да последва? Почти би си струвало да довърша експеримента. И бих могъл с достатъчно добри основания. Хората са се присмивали на вивисекцията^[149], а я вижте резултатите от нея днес! Защо науката да не се развива в най-сложното и важно свое направление — познанието за разума? Ако познавах тайната на един такъв ум — държа ли ключа към въображението дори на един лунатик, — бих могъл да разработя свой собствен клон на науката до ниво, в сравнение с което физиологията на Бърдън-Сандерсън^[150] или познанието за разума на Фериър^[151] биха били нищо. Де да имаше достатъчно основание! Не бива да мисля прекалено много за това или може да се изкуша. Добър предлог може да наклони везните в моя полза — нима не е възможно и аз да съм роден с изключителен ум?

Колко добре разсъждаваше този мъж. Лунатиците са способни на отлична мисъл в рамките на собствените си ограничения. Чудя се на много ли животи оценява този на човека, или само на един. Той е приключил сметката съвършено точно и днес е започнал начисто. Колко от нас започват начисто с всеки ден от живота си? Сякаш беше вчера, когато целият ми живот приключи заедно с новата ми надежда и когато наистина започнах на чисто. А така и ще бъде, докато Великият съдник сумира всичко и закрие и моята сметка с положителен или отрицателен баланс. Ех, Луси, Луси, не мога да се сърдя на теб, нито пък на своя приятел, чието щастие е и твое, ала трябва отчаяно да продължа да чакам и да работя. Да работя! И да работя!

Ако само мотивацията ми бе толкова силна, колкото на този мой клет луд приятел — добра безкористна причина, която да ме тласка към работа — бих бил истински щастлив.

ДНЕВНИКЪТ НА МИНА МЪРИ

26 юли. Чувствам тревога и единствената ми утеха е да я излея тук. Това е като да споделиш сама със себе си и същевременно да се изслушаш. Има и нещо в стенографските символи, което ги различава от обикновеното писмо. Тъжа за Луси и за Джонатан. От известно време нямах вести, което беше много обезпокоително, но вчера скъпият г-н Хокинс, любезен както винаги, ми препрати писмо от него. Бях писала на г-н Хокинс, за да го попитам дали не е научил нещо, и той отговори, че запечатаният плик тъкмо е пристигнал. Съдържа само ред, датиран от замъка Дракула — Джонатан пише, че тъкмо е потеглил за дома. Това не му е присъщо, не го разбирам и ме обезпокоява. Освен това, въпреки че Луси е напълно добре, напоследък се върна към стария си навик да ходи насън. Майка ѝ ми каза за това и заедно решихме да заключвам вратата на стаята ни всяка нощ. Г-жа Уестънра си е въобразила, че сомнамбулите винаги излизат по покривите на къщите и вървят по ръбовете на скали, а след това внезапно се събуждат и падат с отчаян вик, отекващ навред. Бедничката, винаги е загрижена за дъщеря си. Разказа ми, че съпругът ѝ, бащата на Луси, имал същия навик и ако не го спирали, всяка нощ ставал, обличал се и излизал. На Луси ѝ предстои сватба през есента и вече планира тоалетите и подредбата на къщата си. Разбирам я, понеже и аз правя същото, само че заедно с Джонатан ще навлезем в живота на много скромни начала и ще правим всичко по силите си, за да свържем двата края. Г-н Холмуд — той е Н. Б. Артър Холмуд, единствен син на лорд Годълминг — ще дойде тук горе много скоро, веднага щом може да напусне града, понеже баща му не е особено добре, и предполагам, че милата Луси брой миговете до неговата поява. Тя иска да го заведе до пейката при скалата в църковния двор и да му покаже красотите на Уитби. Не се съмнявам, че чакането е онова, което я смущава. Тя ще се оправи, когато той пристигне.

27 юли. Никакви новини от Джонатан. Вече съм силно обезпокоена за него, въпреки че не зная защо. Искане ми се да беше писал, дори само ред. Луси започна да ходи насън още по-често и всяка нощ се будя от нейните разходки из стаята. За щастие, времето е толкова горещо, че не би могла да настине, но все пак безпокойството и постоянното будене започват да ми се отразяват и вече ме мъчат нервност и безсъние. Слава Богу, тя е добре със здравето. Г-н Холмуд беше ненадейно повикан от Ринг^[152] при баща си, който се е разболял тежко. Луси се ядосва, че срещата им се отлага, но това сякаш не влияе на вида ѝ. Мъничко е напълняла, а страните ѝ са прелестно румени като рози. Изгубила е анемичния си вид и се моля това да остане така.

3 август. Още една седмица измина, а няма никакви вести от Джонатан дори до г-н Хокинс, от когото разбрах това. Ех, дано не е болен. Със сигурност би писал. Препрочитам онова последно писмо, но то някак не ме удовлетворява. Не е присъщо за него, но все пак носи почерка му. В това не може да има грешка. През изминалата седмица Луси не ходи особено често насън, ала това, което не разбирам, е странната ѝ съсредоточеност — сякаш ме наблюдава дори когато спи. Опитва се да отвори вратата, а когато се окаже заключена, тръгва из стаята, търсейки ключа.

6 август. Още три дни без новини. Това очакване става нетърпимо. Само да знаех докъде да пиша или къде да отида, бих се чувствала по-спокойно, но никой не е получил и дума от Джонатан след онова последно писмо. Трябва само да се моля на Бога за търпение. Луси е по-напрегната от всякога, но иначе е добре. Снощи небето вещаеше лошо време и рибарите казаха, че предстои буря. Трябва да се опитам, като наблюдавам природата, да долавям знаците, които времето дава. Денят е мрачен и докато пиша, слънцето се крие зад гъсти облаци високо над Кетълнес. Сивотата е навсякъде — освен в зелената трева като изумруд сред останалото: сиви камъни по земята; сиви облаци, обагрени в далечината от слънцето, са надвиснали над сивото море, в което пясъчните полуострови се протягаха като сиви пръсти. Морето се мята с рев в плитчините и пясъчните крайбрежия,

обгърнато в морски мъгли, стелещи се към сушата. Хоризонтът се губи в сивите валма. Всичко е необятно. Облаците са струпани като гигантски камъни, а над морето нещо тътне като предвестник на гибел. Тук-там на морския бряг има мрачни силуети, понякога наполовина скрити в мъглата, прилични на „човеци, минаващи като дървета“^[153]. Рибарските лодки се надбягват към дома, издигат се и се спускат в мъртвото вълнение, докато навлизат в пристанището, наклонени почти до крушение. Ето че идва старият г-н Суейлс. Насочил се е право към мен и забелязвам от начина, по който вдига шапката си, че иска да поговорим...

Бях доста трогната от промяната в клетия старец. Когато седна до мен, той много учтиво заяви:

— Искам да ви кажа нещо, госпожице.

Видях, че е обезпокоен, така че поех неговата клета стара, сбръчкана ръка и го помолих да ми каже всичко. Като положи дланта си в моята, той каза:

— Боя се, скъпа моя, че съм ви поразил с всички безбожни неща, коит' бях ка'ал за мъртвите и тям подобните през изминалите седмици, ама не ги мислех и искам да си спомните това, когат' съм си отишъл. Ний, дъртите 'ора, дет' сме изкуфели и с един крак у темната яма, съвсем ни искаме да си мислим за това и ние ни щем да са усещами сряснати за не'о. Затуй му бях отпуснал края, че да си развее'ля малишко сърцето. Ама Господ на обича, госпожице, аз ни са плаша да умра ни малко, само дет' ни ща да умирам, ако мога, тей. Мойто време трябва вече да е бая наближило, закот' съм дърт и сто години са прекалено много за очакванията на който и да било, па аз съм толкоз' близо до туй, че Оня дъртият вече си остри косата. Виждати ли, ни мога да са отърва от навика да са майтапя за туй из един път. То, ченето, ше трака, както си знае. Някой ден наскоро Ангелът на смъртта ще засвири с тромпета си за мен. Ма ни са кахърете и ни хлипайте, скъпа моя! — Той беше видял, че плача. — Ако той трябва да дойде още тази нощ, аз не'а откажа да обадя на повика му. Щот' животът все пак е само ча'ане за нешо различно от туй, дет' пра'йм, пък смъртта е 'сичко, на коет' можем с право да разчитаме. Ама аз съм съгласен, закот' тя ид'а за мен, скъпа моя, и скоро че ше са появи. Мо'е са появи, докат' са оглеждаме и чудим тука. Мо'е би е в тоя вятър над морето, дет' носи с нея крушение и корабни отломки, и скръбна печал, и тъга

на сърцето. Гле'йте! Гле'йте! — извика той неочаквано. — Има нещо в тоя вятър и в думана^[154] отвъд, дет' звучи, дет' изглежда, дет' има вкус и мирис на смърт. То е във въздуха, чувствам, че ид'а. Владико, нека охотно отвърна, щом ме повикат!

Той благоговейно протегна нагоре ръце и повдигна шапката си. Устните му помръдваха, сякаш се молеше. След няколко минути мълчание се изправи, ръкува се с мен, благослови ме, сбогува се и тръгна, куцукайки. Всичко това силно ме развълнува и разстрои.

Зарадвах се, когато бреговият охранител дойде насам с далекогледа си под мишница. Той се спря, за да поговори с мен, както правеше винаги, но през цялото време непрестанно наблюдаваше един странен кораб.

— Не мога да го разпозная — каза той, — на вид е от Русия, но блуждае наоколо по много смахнат начин. Изобщо не знае какво иска. Изглежда вижда задаващата се буря, но не може да реши дали да поеме на север към открито море или да се отбие тук. Вижете го пак! Държи курса си страшно необичайно, не го е грижа за ръката на руля. Сменя позиция с всеки повей на вятъра. До утре по това време ще знаем повече за него.

[117] „Кресънт“ — често име за улица в Англия, сградите, на която са построени в полукръг. Означава „полумесец“. През 1890 г. Брам Стокър отсяда за няколко седмици в хотел на улица „Роял Кресънт“ в Уитби. ↑

[118] Река Еск — река в Северен Йоркшир с дължина едва 45 км, но много пълноводна, която се влива в Северно море при Уитби. ↑

[119] Виадукт — виадуктът Ларпул е завършен през 1884 г., състои се от 13 арки и по него над Еск преминава железницата. ↑

[120] „Абатство Уитби (...) разграбено от датчаните.“ — манастир, създаден през 657 г. от краля на Нортумбрия — Осуиг. Унищожен е напълно от датчаните ок. 870 г. и остава в руини няколко века, когато е построен отново по времето на Вилхелм Завоевателя. Разрушен е отново през 1540 г. от Хенри VIII. До днес забележителните му останки красят местността. ↑

[121] „Мармиън“ — роман в стихове от сър Уолтър Скот, непревеждан на български. Разказва за монахинята Констанс, която се отказва от обета си, за да бъде със своя любим — рицаря Мармиън,

който обаче я изоставя скоро след това заради друга жена. Констанс е осъдена от францисканците да бъде зазидана жива в Ландисфарнския манастир, защото е нарушила клетвата си. ↑

[122] Битка при Ватерло — град в Белгия, където на 18 юни 1815 г. се е състояла решаваща битка между френските войски на Наполеон I Бонапарт и обединените европейски сили, водени от херцог Уелингтън. ↑

[123] Съкълдисвам — притеснявам. От предварителните бележки на Стокър по романа (Robert Eighteen-Bisang, Elizabeth Miller, „Bram Stoker’s Notes for Dracula“, McFarland, p.151) става ясно, че подобен разговор е бил проведен между автора и трима стари рибари в Уитби, отново от там (Ibid., p.143) разбираме, че е използвал книгата „A Glossary of words used in the neighbourhood of Whitby“ на F.K. Robinson от 1875 г., за да изпълни речта на героя си със старошотландски, староскандинавски и най-различни диалектни думи, които и днес се употребяват в Уитби. Заместил съм ги със съответни български еквиваленти. ↑

[124] Гагат — черен скъпоценен камък. Образуван се е при овъгляване на изчезнало преди ок. 180 мил. г. хвойново растение. Уитби и днес е известен с богатите си находища. ↑

[125] Лествица — стълбище. ↑

[126] Уважаемият им оракул (the Sir Oracle) — Шекспир използва това нарицателно във „Венецианският търговец“: „Щом аз, оракулът, откrehна устни,/не бива и мухите да бръмчат!“; — д.1, с.1 (пр. В. Петров). Т.е. човек с голямо самочувствие. ↑

[127] Баргест — голямо призрачно черно куче от британския фолклор — възплъщение на дявола. Обикновено се появява при нечия смърт или я предсказва, като легне пред прага на дома. Легендата е силно разпространена по Йоркширското крайбрежие. ↑

[128] Буган — кръвопиец. ↑

[129] Шатат — залитат. ↑

[130] Кошуля — риза. ↑

[131] Лазда — може би. ↑

[132] Църковна авлия — църковен двор. ↑

[133] Порожни кат’ та’аке’ата — празни като табакерата. ↑

[134] Свечно връвище — алеите в двора на църквата. ↑

[135] Анреското крайбрежие — може би става дума за о. Сан Андрес в Карибско море, макар името Андре да е дадено на два носа и един остров в архипелага Шпицберген, а също и Земята на Андре — местност в източните части на Гренландия. ↑

[136] „Лайвли“ — китоловен кораб, който заедно с „Еск“ — също такъв, се разбива край бреговете на Гренландия през 1826 г. Загиват 65 души. Данни за това дава китоловецът, откривател и теолог п-р Уилям Скорсби в *Narrative of the loss of the Esk and Lively, Greenland whalers, by which sixty-five persons perished.* ↑

[137] Нос Феървел — най-южната точка на Гренландия. ↑

[138] Фински залив — залив на Балтийско море на юг от Финландия, на запад от Русия и на север от Естония. ↑

[139] „Шупе ме е за т’ва!“ — Съмнявам се в това! ↑

[140] *Aurora borealis* (лат.) — северното сияние. ↑

[141] Ка’ък-паралешка — *thruff-steap* в оригинал, от предварителните бележки на автора се разбира, че става дума за т.нар. *table tombs*. При тях гробовете са оформени като каменни маси, върху които са изписани имената, годините на раждане и смърт и пр. на покойника. „Паралешка“ е старинна българска дума за маса. ↑

[142] „(...) охли и църни чавки.“ — конски мухи и черни врани. ↑

[143] Армия на спасението — протестантска благотворителна организация, основана във Великобритания в средата на XIX в. ↑

[144] Рудимент — основа. ↑

[145] „Че е лудост — лудост е, но има някакви система!“ — д.2, с.2 от „Хамлет“ (пр. В. Петров). Т.е. лудостта му крие някаква причина да се държи странно. ↑

[146] Несъзнавани мисли — за науката от XIX в. така се означава несъзнателен ментален процес, който раждат и развиват творческите идеи. Всичко забравено или бегло забелязано дава своето отражение в ума на твореца. ↑

[147] Хомицидна мания — мания за убиване на други хора. ↑

[148] Зоофаг — произлиза от гръцки език. С този термин се означават хищниците в зоологията в противовес на „фитофаг“ (растениеяд). ↑

[149] Вивисекция — от латински *vivus* (жив) и *Sectio* (рязане). Операция върху жив организъм с експериментална или учебна цел. Практикува се най-вече върху животни. ↑

[150] Сър Джон Скот, 1-ви барон Бърдън-Сандерсън (1828–1905) — английски физиолог. Изследва електрическите импулси в животните и растенията. Под наставленията на Чарлз Дарвин открива електрическия импулс в затварящия се механизъм на растението венерина мухоловка, а по-късно на човешкото сърце и електрическите риби. ↑

[151] Джеймс Фредерик Фериър (1808–1864) — шотландски метафизик, създател на епистемологията — дял на философията, изследващ познанието и взаимовръзката му с опознаващия го разум. ↑

[152] Ринг — измислено селище или имение. ↑

[153] „Човеци, минаващи като дървета“ — преди да изцери напълно един слепец, Исус Христос го пита дали вижда нещо, а той му отговаря по този начин (Марк, 8:24). ↑

[154] Думан — мъгла. ↑

ГЛАВА VII

ИЗРЕЗКА ОТ „ДЕЙЛИГРАФ“, 8 АВГУСТ (ЗАЛЕПЕНА В ДНЕВНИКА НА МИНА МЪРИ.)

ОТ ДОПИСНИК.

Уитби.

ЕДНА от най-силните и внезапни бури, наблюдавани някога, тъкмо премина оттук и остави едновременно странни и забележителни последствия. Времето бе малко задушно, но не и необичайно за месец август. Късният следобед тази събота беше по-приятен от обикновено и огромна маса екскурзианти заплануваха вчерашния ден за посещения до Мългрейв Удс^[155], Робин Худс Бей^[156], Ригмил^[157], Рънсуик, Стиърс^[158] и останалите забележителности в околностите на Уитби. Параходите „Ема“ и „Скарборо“ предприеха обиколки нагоре и надолу по крайбрежието и се проведеха необичаен брой пътувания до и от Уитби. Денят беше нетипично хубав до следобед, когато някои от бърбивците, които често посещават църковния двор на Източния склон и от това внушително възвишение наблюдават просторната морска шир, видима на север и изток, обърнаха внимание на перестите облаци, които внезапно се появиха високо в небето от северозапад. След това задуха умерен северозападен вятър, който на барометричен език е степенуван като „№2: лек бриз“. Дежурният брегови охранител докладва, а един стар рибар, който вече повече от половин век е наблюдавал знаците на времето от Източния склон, предсказа, без да търпи възражение, развихрилата се ненадейно буря. Залезът бе прекрасен и величествен със своите диплести, прелестно обагрени облаци, и мнозина се събраха на алеята по протежение на пропастта в двора на старата църква, за да се насладят на този разкош. Преди слънцето да потъне в черния масив на Кетълнес, издигащ се дръзко в

западните небеса, заходът му бе белязан от неизброими облаци във всички цветове на залеза: огнено, мораво, розово, зелено, виолетово и всевъзможни тонове на златисто. А тук-там те образуваха неголеми струпвания, на пръв поглед напълно непрогледни и във всякакви форми, очертани като великански силуети. Художниците не пропуснаха възможността и без съмнение някои от скиците на „Прелюдия към великата буря“ ще украси стените на КА^[159] и КИ^[160] следващия май. Не един капитан се примири, че неговият „кобъл“^[161] или пък „мюл“^[162], както те назовават различните разреди лодки, ще остане в пристанището, докато бурята премине. Късно следобед вятърът утихна напълно. В полунощ цареше мъртвешко безветрие, душна жега и онова повсеместно напрежение, което при приближаване на мълния влияеше на по-чувствителните. В морето се виждаха само няколко светлини, понеже дори крайбрежните параходи, които обикновено се гушат плътно в брега, страняха към морето, а само тук-там се забелязваха рибарски лодки. Единственият платноход, който се открояваше, беше чуждестранна шхуна^[163], вдигнала всички ветрила, на пръв поглед отправена на запад. Безразсъдната смелост или пък невежеството на командирите ѝ беше богата тема за размисъл и докато още се виждаше нещо, имаше няколко опита да ѝ сигнализируют да свие платна в името на безопасността. Преди да се спусне нощта, тя се забелязваше с лениво полюшващи се ветрила, докато се клатушкаше върху бурните морски вълни.

*Прикована, подобно нарисуван ветроход
въз нарисуван океан.^[164]*

Малко след 10 часа затишието във въздуха стана прекалено тягостно и тишината беше толкова осезаема, че блеенето на една овца далеч от брега и лаят на куче в града се чуваха ясно, а игрилата френска мелодия на оркестъра от вълнолома нарушаваше величествената хармония на естествения покой. Скоро след полунощ долетя необичаен звук откъм морето и високо в небето вятърът понесе странен немощен глух ек.

Тогава стихията се развихри изневиделица. С бързина, която тогава изглеждаше невероятна и дори по-късно още ни е трудно да осмислим, природата във всичките си лица се разбунтува отведнъж. Вълните свирепо се надигаха, всяка се извисяваше над своята посестрима, докато само за няколко минути доскоро гладкото като огледало море се превърна в ревящ и ненаситен звяр. Белогребенести талази лудо се блъскаха в равните пясъци и връхлитаха стръмните надвиснали скали, други се разбиваха върху пристаните и пометоха с пяната си светилниците на фаровете, които се издигат в края на всеки от вълноломите на пристанището в Уитби. Вятърът тътнеше подобно на гръм и фучеше с такава сила, че с трудност дори силни мъже стояха на крака или се бяха вкопчили плътно в железните стълбове. Беше сметено за необходимо пристаните да се опразнят изцяло от множеството зяпачи или иначе инцидентите тази нощ щяха стремглаво да се увеличат. В добавка към затрудненията и опасностите в тези часове гъсти валма морска мъгла се понесоха навътре към брега — белите влажни валма витаеха подобно призраци толкова подгизнали и студени, че с малко въображение човек би си помислил, че сенките на онези, изгубени в морето, докосваха живите си събрата с хлъзгавите и хладни мъртвешки длани. Мнозина почувстваха тръпки по гръбнака си, обръгнати от пелените морска мъгла. Понякога те се разнасяха и морето се виждаше на известно разстояние под блясъка на зачестилите светкавици, последвани от толкова внезапни тътнещи трясъци, че цялото небе над нас сякаш потреперваше под гръмовните стъпки на бурята.

Някои от така откритите се гледки бяха изумително величествени и представляваха огромен интерес — морето, високо като планина, с всяка вълна хвърляше към небето огромни маси бяла пяна, която яростната буря сякаш сграбчваше и разпръскваша в пространството. Тук-там рибарска лодка с парцал наместо платно препускаше бясно към укрите преди поредния свиреп пристъп на вятъра. От време на време се виждаха белите криле на запокитена от фурията морска птица. На върха на Източния склон бяха монтирали нов експериментален прожектор, но все още не беше изпробван. Отговорниците му го настроиха и запретърсваха повърхността на морето там, където настъпващата мъгла се разсейваше. Един-два пъти се оказа от особена полза, например когато една рибарска лодка с

планшир^[165] под водата се спусна в пристанището и успя под напътствията на спасителната светлина да не се разбие в кейовете. Всяка лодка, достигнала безопасността на порта, бе съпроводена с радостните възгласи на множеството от брега — възгласи, които за момент сякаш се издигнаха над стихията само за да се изгубят в последвалия ѝ пристъп.

Не след дълго прожекторът откри на известно разстояние шхуна, вдигнала всички платна — както изглежда, същия съд от по-рано този следобед. Дотогава вятърът беше обърнал посоката си на изток и смут обхвана наблюдаващите от скалите, щом осъзнаха ужасната опасност, в която шхуната се намираще. Между нея и пристанището лежеше огромна плоска подводна скала, от която много хубави кораби са си изпатили през годините, а с този вятър щеше да е невъзможно да достигне входа на порта. Приливът почти бе във връхната си точка, но вълните бяха толкова грамадни, че в браздите им почти се виждаха плитчините на брега и шхуната, вдигнала всички ветрила, летеше с такава бързина, че, както се изрази един стар морски вълк, „ще стигне донякъде, но само ако е в Пъкъла“. После морската мъгла отново се спусна, по-гъста от всякога, кълбеста и влажна, и обгърна всичко подобно пепеляв саван, оставяйки на наше разположение само слуховия орган. Така ревът на халата, трясъкът на гръмотевиците и екът на могъщите талози прииждаха през мъгливото небитие дори по-силни отпреди. Лъчите на прожектора бяха съсредоточени върху излаза на пристанището отгатък Източния вълнолом, където предстоеше сблъсъкът, а хората чакаха, затаили дъх. Изведнъж вятърът се измени на североизток и остатъците морска мъгла се стопиха под напора му. И тогава, *mirabile dictu*^[166], между пристаните, понесла се от вълна на вълна с главозамайваща скорост, странната шхуна, подета от вихъра, вдигнала всички платна, се добра до безопасността на пристанището. Прожекторът я проследи и всички ни побиха тръпки от страх — за щурвала^[167] беше привързан труп с оклюмала глава, която се люшкеше ужасяващо насам-натам при всяко движение на кораба. Ничия друга фигура не можеше да се види на палубата. Из въздуха започна да витае вцепеняващо страхопочитание, щом осъзнахме, че корабът като че по чудо е намерил пристан без никакъв кормчия, а направляван от ръката на мъртвец! Всичко обаче се случи по-бързо, отколкото написах тези редове. Шхуната не се спря, а устремена към

пристанището, се хвърли върху наносите пясък и камъчета, довлечени от много приливи и бури в югоизточния ъгъл на вълнолома, издаден под Източния склон, познат на местните като Тейт Хил Пиър.

Разбира се, щом плавателният съд достигна купчината пясък, последва значителен сблъсък. Целият рангоут^[168], такелаж^[169] и щатове^[170] се изопнаха и част от топовия товар^[171] се сгромолясаха долу. Но най-странно от всичко бе, че в същия миг, в който шхуната докосна брега, едно грамадно куче изскочи на палубата от трюма, като че изстреляно от сблъсъка, и се затича напред, а сетне скочи от носа право върху пясъка. Пое право към непристъпната скала, където дворът на църквата се издига над пътечката до Източния вълнолом така отвесно, че някои от плоските надгробни плочи — „ка’ък паралешка“ или „ка’ък паралийчя“, както ги наричат на местен език в Уитби — на практика стърчат от местата, където скалните масиви се бяха свлекли. Животното изчезна в мрака, който сякаш бе по-гъст извън обхвата на прожектора.

Така се случи, че точно в този момент нямаше никого на Тейт Хил Пиър, понеже всички, чиито къщи са в близост, бяха или в леглата, или навън по височините. Затова дежурният брегови охранител от източната страна на пристанището, който веднага хукна надолу към малкия пристан, се качи първи на борда. Отговарящите за прожектора озариха входа на пристанището и след като не видяха нищо, насочиха светлината към призрачния кораб и я задържаха там. Бреговият охранител се спусна към кърмата и когато стигна до кормилото, наведе се да го огледа, но изведнъж се отдръпна, като че обладан от някаква внезапна емоция. Това изглежда възбуди всеобщо любопитство и доста хора се затичаха натам. Има добър заобиколен път от Западния склон през Подвижния мост до Тейт Хил Пиър, но вашият кореспондент е сравнително добър бегач и изпревари тълпата. Когато пристигнах обаче, заварих вече събрала се навалица на пристана, която бреговата охрана и полицията отказваха да пуснат на борда. С благосклонното съгласие на главния лодкар^[172] ми беше разрешено като ваш дописник да се кача на палубата и да бъда част от малка група, която видя мъртвия моряк, докато все още бе завързан за кормилото.

Не беше учудващо, че бреговият охранител се е изненадал или дори стъписал: такава гледка не се вижда често. Мъжът беше

прикрепен само за ръцете, завързани една върху друга към една от спиците на колелото. Между ръката отдолу и дървото имаше разпятие, а нанизът мъниста, към който то принадлежеше, опасваше двете китки и кормилото. Въжета пристягаха всичко здраво. Несретникът навярно е бил седнал по някое време, но плющенето и развяването на платната са оказали въздействие чрез руля на колелото^[173] и са дърпали мъртвеца насам-натам, докато накрая влакната са протрили плътта на китките му до кокал. За състоянието на нещата бяха заведени подробни протоколи, а лекарят — хирургът Дж. М. Кафин от „Ийст Елиът Плейс“ №33 — който дойде веднага след мен, като привърши огледа си, поясни, че човекът трябва да е починал преди точно два дни. В джоба му имаше, внимателно запушена с тапа, празна бутилка с малък свитък хартия, който се оказа допълнение към корабния дневник. Бреговият охранител заяви, че мъжът трябва сам да е обездвижил ръцете си, връзвайки възлите със зъби. Обстоятелството, че брегови охранител беше първи на борда може по-късно да спести някои усложнения в Адмиралския съд^[174], понеже тези служители не могат да претендират възнаграждение за спасяване на имуществото, каквото е правото на всеки цивилен, стъпил пръв на изоставен кораб. Вече обаче юридическите езици се разшаваха и един млад студент по право твърдеше на всеослушание, че собственикът е направил пълен отказ от правата си, тъй като вещта му се държи в нарушение на законите за мортмейн, понеже румпелът като символ, до доказване на противното, на прехвърлено владение, се държи от *мъртвешка ръка*^[175]. Няма нужда да споменавам, че покойният кормчия беше преместен с почести от мястото, на което е удържал с благородство поста си чак до смъртта, непоколебим и доблестен като младия Казабианка^[176], и отнесен в моргата, докато започне следствието.

Ненадейната буря вече преминава и яростта ѝ утихва, тълпите се разпръскват към домовете си, а небето над Йоркширските хълмове^[177] поаленя. Ще изпратя навреме за следващото ни издание по-нататъшни подробности за призрачната шхуна, която като по чудо достигна пристанището сред бурята.

9 август. Развоят на събитията около странното акостиране на призрачния кораб при бурята от снощи е едва ли не по-зашеметяващ

дори от самото събитие. Оказа се, че шхуната е руска от Варна и се казва „Деметра“^[178]. Тя е пълна почти изцяло с баласт от сребърен пясък^[179] и само малко количество товар — известен брой големи дървени сандъци, пълни с рохкава пръст. Те са били изпратени до адвоката, г-н С. Ф. Билингтън, от „Кресънт“ №7 в Уитби, който тази сутрин дойде на борда и официално пое под свое разпореждане доставените му вещи. Руският консул, също представлявайки страните по договора за превоз на товари, формално влезе във владение на кораба и плати всички пристанищни разноски и пр. Днес тук не се обсъжда нищо друго освен странното съвпадение. Длъжностните лица от Комитета по търговия^[180] се увериха особено старателно, че във всичко са били спазени съществуващите предписания. Тъй като случаят ще си остане „деветдневно чудо“^[181], по всяка вероятност са отсъдили, че няма да има причини за последващи жалби. Що се отнася до кучето, което изскочи, щом корабът се удари, мнозина живо се интересуваха от него и не малко от членовете на ДПЖЖ^[182], което е доста силно в Уитби, и опитаха да помогнат на животното. За всеобщо разочарование обаче то не можеше да бъде открито. Изглежда бе изчезнало от града безследно. Може би защото се е уплашило и е стигнало до високите полета, където все още се крие от страх. Някои гледат боязливо на тази възможност, за да не се превърне по-нататък то самото в опасност, понеже, както се оказа, е свиреп звяр. Рано тази сутрин един голям пес, нечистокръвен мастиф, който принадлежи на въглищаря близо до Тейт Хил Пиър, беше намерен мъртъв на пътя срещу двора на своя стопанин. Явно се е сражавал срещу жесток противник, тъй като гръклянт му беше изтръгнат, а коремът — разпорен по дължина, сякаш от нечии безмилостни нокти.

По-късно. С доброжелателството на инспектора от Комитета по търговията ми беше позволено да разгледам корабния дневник на „Деметра“, изряден допреди последните три дни, но не съдържаше нищо особено интригуващо освен сведения за изчезнали мъже. Най-голям интерес обаче представлява свитъкът, открит в бутилката, който днес беше представен на следствието. По-странен разказ от двата, разкрити в тях, не ми е попадал. Тъй като няма причина да се пазят в тайна, ми е разрешено да ги използвам и съответно да ви изпратя

преписка, като пропускам само технически подробности за мореплаване и завеждащия товара. Едва ли не изглежда, сякаш капитанът е бил обладан от някаква мания, преди да навлезе в дълбоки води, която растяла непрестанно през цялото пътуване. Разбира се, изложението ми тук трябва да бъде прието *cum grano*^[183], защото писах под диктовката на един чиновник от руското консулство, който любезно ми превеждаше, тъй като нямахме много време.

КОРАБЕН ДНЕВНИК НА „ДЕМЕТРА“

ВАРНА — УИТБИ

Отбелязано на 18 юли. Случват се толкова странни неща, че ще вода подробни бележки отсега, докато стигнем брега.

На 6 юли приключихме с товаренето — сребърен пясък и сандъци с пръст. По обед вдигаме платна. Източен вятър — силен. Екипаж — петима моряци... двама помощници^[184], готвач и аз (капитан).

На 11 юли при изгрев навлязохме в Босфора. Качиха се турски митничари. Бакшиш. Всичко е точно. На път в 4 следобед.

На 12 юли през Дарданелите. Още митничари и флагман^[185] на караулната ескадра^[186]. Отново бакшиш. Обстойна проверка от митничари, но бърза. Искат скоро да се омитаме. По тъмно преминахме в Архипелага^[187].

На 13 юли преминахме нос Матапан^[188]. Екипажът е недоволен от нещо. Изглеждат уплашени, но не искат да говорят открито.

На 14 юли екипажът беше някак неспокоен. Хората ми са все верни другари, с които съм плавал и преди. Помощникът не може да разбере какво не е наред, те само му казали, че има нещо и се прекръстили. Същия ден той си изпуснал нервите върху един от тях и го ударил. Очаквах жестока кавга, но всичко премина леко.

На 16 юли сутринта помощникът докладва, че един от екипажа — Петровски, е изчезнал. Не можех да си го обясня. Снощи поел вахта^[189] на бакборда^[190] за осем камбани^[191], бил заместен от Абрамов, но не отишъл да си легне в каютата. Мъжете са по-унили от всякога. Всички твърдят, че очаквали подобна ситуация, но не искаха да кажат повече, освен че има *нещо* на борда. Помощникът става много нетърпелив към тях, предчувствам задаващи се неприятности.

Вчера, на 17 юли, един от екипажа — Олгарън, дойде в каютата ми и преизпълнен със страхопочитание сподели, че според него на борда имало непознат мъж. Той каза, че по време на вахта се подслонил в рубката на палубата^[192], понеже имало дъждовна буря, когато видял висок слаб човек, който не приличал на никого от екипажа. Изкачил се по вътрешния трап^[193], тръгнал напред по палубата и изчезнал. Олгарън го последвал предпазливо, но като стигнал носа, не открил никого, а всички люкове били затворени. Суеверният страх го беше хвърлил в паника и се боя, че тя може да се разпространи. За да я потуша, днес ще претърся внимателно целия кораб от форщевена до кърмата^[194].

По-късно през деня събрах целия екипаж и им казах, че щом са убедени в присъствието на още някого на кораба, ще претърсим от форщевен до кърма. Първият помощник е гневен. Каза, че било безумие и съгласието с подобни щури идеи би обезкуражило останалите. Заяви, че ще се заеме да ги държи настрана от пакостите с един хандшпунг^[195]. Оставих го да поеме руля, докато останалите започнаха обстоен оглед със светилници, без да се отдалечават един от друг: преровихме всяко къоше. Понеже имаше само големи дървени сандъци, нямаше никакви закътани местенца, в които да се скрие човек. Мъжете доста се успокоиха, щом диренето приключи, и се върнаха към работа с охота. Първият помощник се мръщеше, но не каза нищо.

22 юли. Последните три дни времето е бурно, всеки чифт ръце е зает с платната — няма време за страхове. Хората изглежда са забравили уплахата си. Помощникът отново е доволен и всички са в

добри отношения. Похвали мъжете за работата в лошото време. Отминахме Гибралтар^[196] и пресякохме Пролива^[197]. Всичко е наред.

24 юли. Сякаш някаква прокоба тегне над кораба. Вече с моряк по-малко навлизаме в Бискайския залив^[198], като ни очаква буйно време, а въпреки това снощи загубихме още един мъж — изчезнал е. Също като първия той си тръгнал от вахта и повече не бил видян. Целият екипаж е в панически страх. Пратиха кръгова петиция^[199], с която молеха на вахта да са по двама, понеже се боят да бъдат сами. Помощникът е ядосан. Страхувам се, че ще има неприятности, тъй като или той, или мъжете ще стигнат до насилие.

28 юли. Четири дни в ада. Натъкнахме се на водовъртеж и стихиен вятър. Ни миг сън за никого. Всички мъжете изнемогват. Трудно ми е да преценя как да поставя вахта, тъй като никой не е подходящ за тази работа. Вторият помощник се зае доброволно да държи курс и да дежури, така че екипажът да си отмъкне няколко часа сън. Вятър — утихващ. Вълни — все още страховити, но не се усещат така силно, защото корабът е по-стабилен.

29 юли. Нова трагедия. Тази нощ имахме единична вахта, защото екипажът беше твърде уморен за двойна. Когато сутрешната смяна отишла на палубата, не могли да намерят никого освен кормчията. Надигна се врява и всички се качиха горе. Претърсихме усърдно, не открийме никого. Сега сме без втори помощник и екипажът е в паника. С първия помощник се разбрахме от тук нататък да ходим въоръжени и да сме нащрек за всичко съмнително.

30 юли. Снощи. Зарадвахме се, че приближаваме Англия. Време — добро, всички платна — вдигнати. Оттеглих се изнемощял и спях дълбоко. Събуди ме помощникът, като ми съобщи, че и вахтеният и кормчията липсват. Освен него оставаме само аз самият и двама моряци екипаж.

1 август. Два дни мъгла и не се мярка нито един кораб. Надявах се, че стигнем ли веднъж в Ламанша, ще мога да сигнализирам за помощ или да се установим някъде. Нямаме налични сили да движим платната, налага се да плаваме пред вятъра. Не смеем да ги спуснем, понеже не бихме могли да ги вдигнем отново. Сякаш се носим към някаква страховита участ. Помощникът сега е по-отчаян от всички останали. Изглежда по-силният му характер вътрешно се е обърнал срещу самия него. Мъжете са надмогнали страха, като работят упорито и търпеливо, готови за най-лошото. Те са руснаци, той — румънец.

2 август, полунощ. След няколко минути сън се събудих от вик, който, както изглежда, се чу откъм моя бакборд^[200]. В мъглата не виждах нищо. Втурнах се на палубата и хукнах към помощника. Каза ми, че чул крясък и се затичал, но нямало и следа от човека на вахта. Отиде си още един. Боже, помогни! Помощникът заяви, че трябва да сме преминали Па дьо Кале^[201], тъй като точно когато дочул вика, мъглата се вдигнала за момент и той видял Норт Форланд^[202]. Ако е така, значи сме излезли в Северно море и само Господ може да ни води в мъглата, която сякаш се движи с нас, а Той изглежда ни е забравил.

3 август. В полунощ отидох да сменя човека на кормилото, но там не открих никого. Вятърът е постоянен и докато се движим пред него, няма отклонения от курса. Не посмях да напусна поста, затова извиках на помощника. След няколко секунди той внезапно изскочи на палубата по фланела. Изглеждаше така слисан и измъчен, че силно се побоях да не си е изгубил ума. Приблужи се и дрезгаво прошепна в ухото ми, сякаш се страхуваше, че сам въздухът може да го чуе:

— То е тук. Сега го знам. Видях го снощи на вахта като човек, висок и слаб и мъртвешки блед. То беше на носа и гледаше през борда. Промъкнах се зад Него и Му дадох да опита ножа ми, но той мина през Него като през въздух. — Докато говореше, той извади ножа си и диво го размаха, след което продължи. — Но То е тук и аз ще Го намеря. То

е в трюма, сигурно в някой от онези сандъци. Ще ги отворя един по един и ще проверя. Вие дръжте руля.

С предупредително изражение и пръст на устните си той слезе. Вееше променлив вятър и не можех да оставя кормилото. Видях го отново да се появява на палубата с кутия за инструменти и фенер и да слиза през предния люк. Той е луд за връзване, беснеещ безумец и опитите да го спра биха били безполезни. Не би могъл да повреди онези големи сандъци: в товарителницата са записани като „клей“ и колкото и да ги блъска насам-натам, не би могъл да им стори нищо. Та ето ме тук, наглеждам руля и пиша тези бележки. Мога само да се уповавам на Бога и да чакам, докато мъглата се разнесе. След това, ако не мога да удържа курс до някое пристанище със съпътстващия ме вятър, ще отрежа платната, ще чакам и ще сигнализирам за помощ...

Сега вече почти всичко приключи. Тъкмо бях започнал да се надявам, че помощникът ще се върне по-спокоен — понеже го чух да удря по нещо в трюма, а работата би му се отразила добре, — когато откъм люка долетя внезапен, изпълнен с ужас крясък, който смрази кръвта ми, и той изхвърча на палубата като изстрелян от оръдие — освирепял безумец с облещени очи и лице, разкривено от страх.

— Помощ! Помощ! — извика той и след това се заозърта в пелената от мъгла.

Ужасът му премина в отчаяние и той промълви със спокоен глас:

— По-добре също да дойдете, капитане, преди да стане твърде късно. Той е там. Вече зная тайната. Морето ще ме спаси от Него, само то ми остава!

Преди да кажа и дума или да се спусна напред, за да го хвана, той скочи на фалшборда^[203] и сам се хвърли в морето. Мисля, че вече и аз зная тайната. Точно този умопомрачен е премахнал хората ми един по един, а сега и сам ги последва. Боже, помогни! Как ще отговарям за тези ужаси, когато стигна пристанището? *Когато* стигна пристанището ли? А ще го бъде ли изобщо?

4 август. Още е мъгливо, изгревът не може да пробие. Знам, че слънцето вече се е показало, защото съм моряк, но иначе по нищо не личи. Не посмях да слеза долу, нито да оставя руля, затова останах тук

цяла нощ и в неясната тъма видях Онова — видях Него! Господи, прости ми, но помощникът беше прав да скочи през борда. Бе по-добре да умреш като човек. Никой не може да възрази на това да загинеш като моряк в сините води. Но аз съм капитан и не трябва да изоставям кораба си. Ще попреча на този демон или чудовище, защото, щом силите започнат да ме напускат, ще завържа ръцете си за кормилото и заедно с тях и онова, което Той — То! — не смее да докосне и тогава, сред попътни или пък насрещни ветрове, ще спася душата и капитанската си чест. Силите ми все повече се топят, а пада нощта. Ако Той може отново да ме погледне в очите, може и да нямам време да реагирам... ако се разбием, тази бутилка вероятно ще бъде открита и онези, които я намерят, може да разберат. Ако не... е, тогава всеки човек ще знае, че съм бил верен на поста си. Боже, Пресвета Дево и светии, помогнете на една клета безпросветна душа, опитваща се да изпълни дълга си... [204]

Разбира се, решението беше открито [205]. Няма никакви доказателства за привеждане. Дори самият той да е, или да не е, извършил убийствата, няма кой да потвърди. Хората тук смятат почти единодушно, че капитанът е истински герой и следва да получи почетно погребение. Вече е планирано тялото му да бъде съпроводено с шествие от лодки на известно разстояние нагоре по Еск, а след това върнато до Тейт Хил Пиър и пренесено по стълбите към абатството, където ще бъде погребано в църковния двор на скалите [206]. Собствениците на повече от хиляда лодки вече заявиха имената си като желаещи да последват капитана до неговия гроб.

Така и не бе открита и следа от грамадното куче. Това бе посрещнато с голяма печал, понеже, съгласно общественото мнение към момента, то ще бъде, струва ми се, осиновено от града. Погребението ще се състои днес и така ще завърши тази поредна „морска мистерия“ [207] [208]

ДНЕВНИКЪТ НА МИНА МЪРИ

8 август. Луси беше много неспокойна снощи и аз също не можах да спя. Бурята беше страховита, ечеше мощно между цилиндрите на комина и ме караше да тръпна. Всеки рязък порив ми се

струваше като далечен изстрел. Колкото и да е странно, Луси не се събуди, на два пъти ставаше и се обличаше. За щастие, всеки път се разсънвах навреме и успявах да я съблека и върна в леглото, без да я събудя. Този сомнамбулизъм е много чудна работа — веднага щом някой ѝ попречи физически, намерението ѝ, ако има такова, се изпарява и тя отстъпва почти както обикновено прави в живота.

Рано сутринта станахме заедно и отидохме до пристанището, за да видим дали нещо се е случило през нощта. Нямаше много хора наоколо и макар слънцето да грееше ярко, а въздухът да бе чист и свеж, големите, свирепи на вид вълни, тъмни наглед заради пяната, която покриваше върховете им като сняг, връхлитаха през тесния отвор към пристанището подобно на побойник през тълпа. Донякъде се зарадвах, че снощи Джонатан не е плавал, а е пътувал по суша. Но, ех, дали е по суша, или по море? Къде и как е? Започвам ужасно да се безпокоя за него. Само ако знаех какво да сторя и дали мога изобщо да направя нещо!

10 август. Погребението на клетия капитан днес беше особено трогателно. Изглежда всеки плавателен съд от пристанището присъстваше, а ковчегът беше носен от капитани по целия път нагоре от Тейт Хил Пиър до църковния двор. Луси дойде с мен и заедно стигнахме рано до старото ни място, а шествието от лодки тръгна нагоре по реката до виадукта и се върна надолу. Гледката беше възхитителна и наблюдавахме процесията почти през целия ѝ път. Клетникът беше положен доста близо до нашата пейка, така че седнахме там, когато настъпи моментът, и видяхме всичко. Горката Луси изглеждаше много разстроена. Тя беше неспокойна и тревожна през цялото време и нямаше как да не си помисля, че нейните нощни съновидения ѝ се отразяват. В нея има нещо много странно: не би ми признала, че съществуват основания за притеснения, или пък, ако има такива, сама не ги съзнава. Не само това, а и тази сутрин клетият стар г-н Суейлс беше открит мъртъв на нашата пейка. Вратът му бил прекършен. По всяка вероятност, както каза лекарят, той е паднал назад върху пейката, уплашен от нещо, тъй като на лицето му бил изписан такъв ужас, че открилите го мъже потръпнали. Бедният мил старец! Сигурно е видял Смъртта с умиращите си очи! Луси е толкова

мила и чувствителна, че всичко ѝ се отразява по-осезаемо, отколкото на останалите. Точно сега тя бе доста разстроена заради нещо дребно, на което аз самата не обърнах особено внимание, въпреки че съм много привързана към животните. Един от мъжете, които често се качват тук горе да наблюдават лодките, дойде с кучето си. Животното винаги е с него. И двамата са тихи, никога не съм виждала мъжа ядосан, нито пък кучето да лае. По време на службата то така и не отиде при стопанина си, който беше на пейката с нас, а на няколко ярда^[209] встрани непрестанно лаеше и виеше. Господарят му говореше благо, след това рязко, а после сърдито, но то нито дойде, нито престана да вдига шум. Гледаше безумно, обзето от някакъв бяс, а цялата му козина беше настръхнала подобно опашката на котарак, заел войнствена поза. Най-накрая мъжът също се ядоса, скочи и ритна животното, след това го хвана за врата и къде го довлачи, къде го хвърли върху надгробната плоча, на която пейката е прикрепена. Веднага щом докосна камъка, бедното същество утихна и цяло затрепери. Не се опита да избяга, а се сви долу, потръпна и се затресе. Беше в такова окаяно състояние, че опитах, макар и без успех, да го успокоя. Луси също се изпълни със съжаление, но не се реши да докосне кучето, а само го погледна измъчено. Ужасно се боя, че по природа е прекалено чувствителна, за да се справя с живота без мъка. Тази нощ ще сънува това, сигурна съм. Всичко накуп ще подхранва сънищата ѝ: корабът, направляван към пристанището от мъртвец, позата му — завързан към кормилото с разпятие и броеница, трогателното погребение, кучето — ту освирепяло, ту ужасено.

Мисля, че ще бъде най-добре за нея да си легне физически изтощена, затова ще я заведа на дълга разходка край скалите на Робин Худс Бей и обратно. Тогава не би трябвало да бъде особено предразположена към ходене насън.

[155] Мългрейв Удс — гора, разположена на ок. 3 мили северно от Уитби. ↑

[156] Робин Худс Бей — рибарско селце на 5 мили южно от Уитби. Според местна легенда било плячкосано от пирати, които Робин Худс победил, за да върне откраднатото на бедните селяни. ↑

[157] Ригмил — воденица, разрушена ок. 1300 г. и построена отново след това, като оттогава носи това име. Намира се край Уитби и

е известна местна забележителност по времето на Стокър, заради което е често посещавана от туристи (Young, George — „A History of Whitby, and Streoneshalh Abbey“, Vol. 1, Clark and Medd, Whitby, 1817, p. 319–321). Днес е превърната в къща и достъпът до околностите ѝ е забранен. ↑

[158] Рънсуик и Стиърс — рибарски селища, северно от Уитби. ↑

[159] Кралска академия по изкуствата — творческа асоциация, която организира публични изложби и се състои от 80 членове в различна област на изкуството. ↑

[160] Кралски институт на художниците акварелисти — организация на акварелистите, която през XIX в. излага творби и на нечленуващи художници в борбата си за признаването на акварелното рисуване като сериозно изкуство в Англия. ↑

[161] Кобъл — плоскодънна рибарска лодка със сплескана кърма, разпространена по Североизточното Британско крайбрежие. ↑

[162] Мюл — разновидност на кобъла, срещащ се на Йоркширското крайбрежие. Кърмата е идентична по форма на носа, което прави лодката вретеновидна. ↑

[163] Шхуна — платноход с поне две мачти. ↑

[164] „Прикован (...) нарисуван океан“ — цитат от „Балада за стария моряк“ на Самюъл Тейлър Колридж (1772–1834). Пр. Атанас Далчев и Александър Муратов. ↑

[165] Планшир — най-горната част от корпуса на плавателен съд, негов „ръб“. ↑

[166] *Mirabile dictu* (лат.) — невероятно да се изрече. ↑

[167] Щурвал — корабно кормило. ↑

[168] Рангоут — съвкупно название на всички дървени части от кораба, които служат за закрепване на платна, светлини, знамена и пр. като например мачтите. ↑

[169] Текелаж — съвкупно название на всички въжета и макари в кораба. ↑

[170] Щаг — въже, опънато между мачтата и кърмата или носа на кораба (т.е. по дължина), което ѝ придава стабилност. ↑

[171] Топов товар — сборът от целия рангоут, такелаж, платна и пр. съоръжения, намиращи се над палубата, които увеличават теглото на кораба, създавайки съпротивление срещу опасен вятър. ↑

[172] Главен лодкар — през XIX в. петият по ред чин в Бреговата на Нейно Величество охрана. Днес титлата не съществува. ↑

[173] Рул — в случая съоръжение в задната част на корпуса, което при движение на кормилото се мести наляво или надясно и навигира кораба, ако обаче нещо измести самия рул, то по обратния ред ще се завърти колелото. ↑

[174] Адмиралски съд — специализирана съдебна институция, която разглежда дела относно морски договори, непозволени увреждания и други аспекти на английското адмиралско право. ↑

[175] Мъртвешка ръка — студентът се шегува, като си играе с думите. Mortmain (ст.фр.) означава „мъртвешка ръка“. Двата закона за нея са приети от крал Едуард I през 1279 и 1290 г. и се прилагат до днес. Според тях се забранява прехвърлянето на владението върху имот на църквата или друга организация, която ще владее без възможност за прехвърляне на вещта с цел избягване на данъци. Така напр. притежателите на имоти са ги прехвърляли на църквата, като продължавали да живеят в тях, за да избегнат наследниците им данъците над наследството. Тъй като фактическият собственик — църквата, никога не умира, хазната се лишава от приходи. Така „мъртвешката ръка“ на църквата ще владее имота формално, а реално това ще прави съотв. наследник, което се наказва с конфискацията на вещта. По тази причина и корабът, който се владее от „мъртвешка ръка“, следва да се конфискува. ↑

[176] Джоканте Казабианка (?-1798) — син на френския адмирал от корсикански произход Луи де Казабианка (1762–1798), който по време на битката при Нил (1798) бил на около 13 години. Той останал на поста си, отреден от баща му, въпреки че корабът им „Ориент“ бил погълнат от пламъци и изоставен от всички останали. Адмиралът вече бил мъртъв и синът му загинал, без да изоставя дълга си. ↑

[177] Йоркширски хълмове — местност, покрита с ниски възвишения, обхващаща Северен (където се намира Уитби) и Източен Йоркшир. ↑

[178] „Деметра“ — на 24 октомври 1885 г. при силна буря руската шхуна „Дмитрий“ успяла по чудо да се добере до Уитби. Сцената била много подобна на описаната тук. Корабът отплавал от Нарва, Русия. Т.е. Варна е анаграма на Нарва. Стокър обожава кодовете и игрите на думи (Beiford, В. „Bram Stoker. A biography of the author of

Dracula“, Weidenfeld and Nicolson, L., p. 222–224). Промяната на името на кораба едва ли е случайно. Според древногръцките митове дъщерята на богинята Деметра — Персефона, била съпруга на Хадес, който обаче имал право да я задържи в своето царство само за 1/3 от годината. В този период траело жежкото средиземноморско лято, което унищожавало реколтата, а след това майка ѝ я връщала обратно. С други думи, корабът тук все едно пристига от царството на сенките. ↑

[179] Сребърен пясък — силициев или кварцов пясък, изчистен от железните оксиди, които иначе покриват отделни зрънца. Това му придава характерен цвят и голяма финост. ↑

[180] Комитет по търговия — департамент на правителството с консултативни функции относно търговските дейности в Обединеното кралство. От втората половина на XIX в. се занимава и с търговско корабоплаване. ↑

[181] „Деветдневно чудо“ — т.е. въпрос, който скоро ще отшуми сред обществото. Фразата е цитирана по Шекспир: „Хенри VI“, ч.3, д.3, с.2 и „Както ви харесва“, д.3, с.2. ↑

[182] Дружество за предотвратяване жестокостта към животните — организация с нестопанска цел, основана през 1824 г. в Обединеното кралство, за да оказва натиск върху законодателната система в посока защита на животните. ↑

[183] Cum grano salis (лат.) — със зрънце сол, т.е. резервирано. ↑

[184] Помощници — помощник-капитани. ↑

[185] Флагман — кораб с флаг, който води останалите в организационна военна единица. ↑

[186] Ескадра — организационна военна единица, състояща се от няколко кораба (4–5). ↑

[187] Архипелага — нарицателно за Бяло море поради многобройните му острови. ↑

[188] Нос Матапан — най-южната точка на Балканите. ↑

[189] Вахта — дежурство на кораб. ↑

[190] Бакборд — лявата страна на кораба, погледнат от носа. ↑

[191] Осем камбани — осем часа. ↑

[192] Палубна рубка — салон на палубата, подобен на стая. ↑

[193] Вътрешен трап — стълба, която води от каютите до горната палуба. ↑

[194] Форщевен — най-предната част на кораба; кърма — най-задната. ↑

[195] Хандшпунг — дървен прът, който се използва за въртене на навивни механизми по кораба. ↑

[196] Гибралтар — най-южната точка на Пиренейския полуостров. Бележи края на Средиземно море и навлизането в Атлантическия океан. ↑

[197] Пролива — нарицателно за Гибралтарския пролив. ↑

[198] Бискайски залив — голям залив в Атлантическия океан, който се намира между Испания и Франция. ↑

[199] Кръгова петиция — петиция, в която имената на участващите са записани в кръг, за да не се разбере кой я е започнал пръв. ↑

[200] Бакборд — тук споменатата вече дума се използва като професионален жаргон за „мое ляво“. ↑

[201] Па дьо Кале — или Доувърски проток, най-тесната част от Ламанша, намираща се в източния му край. ↑

[202] Норт Форланд — нос на Кентското крайбрежие в Англия, намиращ се на север от Па дьо Кале. ↑

[203] Фалшборд — част от страничните части на корабния корпус, която се намира над палубата. „Опасва“ плавателния съд. ↑

[204] С тази част от романа може да се направи паралел с цитираната по-горе „Балада за стария моряк“, където също се разказва за призрачен кораб, в който единственият оцелял е капитанът. Колридж споменава, че сам дяволът направлява плавателния съд. ↑

[205] „(...) решението беше открито“ — при следствени действия в Англия може да се свика жури, което има възможност да вземе различни решения за случилото се според убежденията на членовете си. Ако то приеме „отворено решение“, тогава се съгласява, че смъртният случай е подозрителен, но не би могло да достигне до друго заключение предвид наличните доказателства (например че става дума за убийство или самоубийство). ↑

[206] При посещението си в града Стокър е наблюдавал ежегодното шествие на лодки по Еск, от което е вдъхновена идеята за това странно погребение (Beiford, B. „Bram Stoker. A biography of the author of Dracula“, Weidenfeld and Nicolson, L., p. 225). ↑

[207] „Морска мистерия“ — през 1902 г. Брам Стокър издава роман със същото заглавие. ↑

[208] В тази част някои изследователи са склонни да виждат русофобия и дори славянофобия (Jimmie E. Cain Jr. „Bram Stoker and Russophobia“, McFarland, NC, 2006, р.133 и сл.), защото корабът е руски и отпътува от българско пристанище. Руският екипаж обаче също е жертва, което опровергава тези твърдения. ↑

[209] Ярд — британска мярка за дължина, равна на три фута или 0,9144 м. ↑

ГЛАВА VIII

ДНЕВНИКЪТ НА МИНА МЪРИ

Същият ден, 11 часа вечерта. Ех, толкова съм уморена! Ако не бях превърнала дневника си в задължение, нямаше да го отворя тази нощ. Разходката ни беше прекрасна. След известно време Луси я обзе весело настроение, предполагам, благодарение на няколко добродушни крави, които дойдоха да ни подушат в едно поле край фара и ни изкараха ангелите. Мисля, че забравихме всичко освен, разбира се, обичайните си страхове, и това изглежда ни помогна да започнем на чисто. В Робин Худс Бей пихме по един върховен силен чай в една уютна малка старомодна странноприемница с еркерен прозорец^[210], точно над покритото с водорасли каменисто крайбрежие. Предполагам, че трябва да сме изумили Новата жена с този апетит^[211]. Мъжете не са толкова тесногръди, Бог да ги поживи! След това се разходихме до вкъщи с няколко или по-скоро много спирания за почивка, като непрестанно се бояхме да не се натъкнем на бесни бикове. Луси наистина беше уморена и възнамерявахме да си легнем при първа възможност. Само че пристигна младият кюре^[212] и г-жа Уестънра го помоли да остане за вечеря. Заради това Луси и аз се борихме с „прашната мелничарка“^[213]. Признавам, за мен битката беше тежка, въпреки че съм доста храбра. Мисля, че някой ден епископите трябва да се съберат и да обсъдят създаването на нов ранг кюрета, които не приемат вечери без значение как биха могли да ги притискат, и които ще знаят кога някое момиче е уморено. Луси спи и диша спокойно. Страните ѝ имат повече цвят от обикновено и изглежда толкова, толкова сладка. Ако г-н Холмуд се е влюбил в нея само като я е видял в гостната, се чудя какво би казал, ако я зърне сега. Един ден някои от авторите, които пишат за Новите жени, ще излязат с идеята, че трябва да бъде разрешено на мъжете и жените да се видят един друг заспали, преди да си предложат или да приемат. Но предполагам, че в бъдеще Новата жена не би благоволила само да приема, а ще прави

предложението и сама. А тя също би се справила добре! Има някаква утеха в това. Толкова съм щастлива тази вечер, защото скъпата Луси изглежда по-добре. Наистина вярвам, че проблемите със сънищата са приключили и всичко е вече зад гърба ѝ. Бих се радвала много, ако само знаех дали Джонатан... Бог да го благослови и закриля.

11 август, 3 часа сутринта. Отново пиша в дневника. Не мога да мигна, така че по-добре да пиша. Прекалено съм развълнувана, за да спя. Случи ни се такова премеждие, такова мъчително преживяване. Заспах веднага, щом оставих дневника... Изведнъж се разбудих напълно, седнах с ужасяващо чувство на страх и усещане за празнота около мен. Стаята беше тъмна, така че не можех да видя леглото на Луси. Отидох на пръсти и заопипвах. Беше празно. Запалих клечка кибрит и разбрах, че я няма. Вратата беше затворена, но не и заключена, както я бях оставила. Страхувах се да будя майка ѝ, която напоследък се чувства по-зле от обикновено, така че си наметнах нещо и вече бях готова да я потърся. Докато излизах, ми хрумна, че дрехите, които е облякла, биха могли да ми подскажат съновните ѝ намерения. Пенъоарът ще означава, че е в къщата, роклята — че е навън. Но и двете бяха по местата си. Слава Богу, казах си, не би могла да е далеч, понеже е само по нощница. Изтичах надолу по стълбите и надникнах във всекидневната. Не беше там! След това огледах всички други отворени стаи в къщата с непрестанно нарастващ страх, смразяващ сърцето ми. Най-накрая отидох до входната врата и я намерих отворена. Не широко, но езичето на бравата не беше захванало. Всички в къщата гледат да заключват вратата през нощта, затова се уплаших, че Луси сигурно е излязла. Нямах време да мисля какво може да се е случило. Смътен и всевластен страх помрачи всички подробности. Взех един широк плътен шал и изтичах навън. Часовникът удари един, бях на „Кресънт“ и нямаше жива душа. Минах бързо по „Норт Теръс“^[214], но нямаше и следа от белия силует, който очаквах да видя. От ръба на Западния склон над вълнолома огледах цялото пристанище до Източния с надеждата или пък страха — не знам кое, че ще видя Луси на любимата ни пейка. Луната беше ярка и пълна, пълзяха гъсти черни облаци, които, реещи се, превръщаха цялата сцена в подвижна диорама^[215] от светлина и сянка. За минута-две не виждах нищо,

понеже един облак скриваше църквата „Сейнт Мери“ и всичко около нея с мрака, който хвърляше. Когато отмина, руините на абатството започнаха да се открояват. Тънка ивица светлина, остра като проблясваща сабя, се прокрадна от небето, а църквата и дворът малко по-малко се проясниха. Каквито и да бяха очакванията ми, не останах разочарована, защото там, на любимата ни пейка, сребърният блясък на месеца озари един полуоблегнат силует в снежнобяло. Поредният облак се придвижи твърде бързо и погълна светлината в сянката си, затова не видях повече, но ми се стори, че зад пейката, където бялата фигура сияеше, над нея се надвесваше нещо тъмно. Какво беше то, човек или звяр, не бих могла да кажа. Не губих време, за да го погледна отново, а изхвърчах надолу по стръмните стъпала до вълнолома и през рибния пазар до моста. Това беше единственият път към Източния склон. Градът сякаш бе мъртъв, не видях и жива душа, което ме зарадва, понеже не исках никой да вижда клетата Луси такава. Сякаш тичах безкрайно дълго, безкрайно далеч, коленете ми трепереха, а дъхът ми пресекваше, докато се мъчих нагоре по безбройните стъпала до абатството. Трябва да съм стигнала бързо и все пак ми изглеждаше като че ли краката ми са от олово и всяка става в тялото ми е ръждива. Щом почти стигнах догоре, видях пейката и белия силует — вече бях достатъчно близо да го различа дори сред омаята на сенките. Без съмнение имаше нещо, източено и черно, което се навеждаше над полуоблегнатата бяла фигура. Извиках уплашено:

— Луси! Луси!

То вдигна глава и оттам, където се намирах, видях бяло лице и червени блеснали очи. Луси не отговори и се затичах към входа на църковния двор. Щом влязох, храмът остана между мен и пейката и за около минута тя се изгуби от очите ми. Когато отново я видях, облакът бе преминал и луната блесна толкова ярко, че успях да видя Луси — полуоблегнатата с глава отпусната на облегалката. Бе съвсем сама, а наоколо нямаше и следа от каквото и да е живо същество.

Когато се наведох над нея, видях, че все още спи. Устните ѝ бяха разтворени и тя дишаше — не спокойно както обикновено, а на дълги дълбоки пресекулки, сякаш с всеки дъх се бореше да напълни дробовете си. Щом се приближих, тя вдигна ръка насън и придърпа яката на нощницата си около врата си. Междувременно тръпнеше леко като че от хлад. Наметнах топлия шал върху нея и обгърнах плътно

шията ѝ, понеже се боях нощният въздух да не я простуди до смърт така необлечена. Боях се да я будя рязко, така че, за да ѝ помогна да стане, първо освободих ръцете си, като закопчах шала на врата ѝ с една голяма безопасна игла, но сигурно съм била непохватна в безпокойството си и съм я оципала или убола с нея, понеже малко покъсно, когато дишането ѝ се успокои, тя отново постави ръка на гърлото си и изохка. Завих я грижливо, сложих на краката ѝ обувките си и внимателно започнах да я будя. Отначало не реагира, но сънят ѝ ставаше все по-неспокоен, защото от време на време тя стенеше и въздишаше. Най-накрая, тъй като времето напредваше, а и поради много други причини, реших веднага да я върна у дома. Разтърсих я по-енергично, докато накрая отвори очи и се събуди. Не изглеждаше изненадана да ме види, защото, разбира се, отначало не осъзна къде се намира. Луси е винаги прекрасна, щом се буди, и дори сега, когато тялото ѝ навярно мръзнеше на студа, а умът ѝ до известна степен бе смутен, че се намира необлечена в църковния двор посред нощ, не изгуби присъствие на духа. Тя потръпна леко и ме прегърна. След като ѝ казах веднага да дойде с мен вкъщи, стана без нито дума, послушна като дете. Докато вървахме, чакълът се впиваше в ходилата ми болезнено, а Луси не пропусна да го забележи. Спря и настоя да си взема обувките, но аз не пожелах. Все пак, когато стигнахме пътеката пред църковния двор, където имаше една локва, останала от бурята, нарочно си изцапах стъпалата с кал, така че, докато вървим към дома, ако срещнем някого, да не забележи, че съм боса.

Съдбата беше на наша страна и стигнахме у дома, без да се натъкнем на жива душа. Само веднъж един мъж, наглед не съвсем трезвен, вървеше по улицата срещу нас, но се скрихме в един вход, а той изчезна в един от онези стръмни тесни покрити пасажи, които се срещат тук — или „уиндс“, както ги наричат в Шотландия. През цялото време сърцето ми биеше толкова силно, че ми се струваше, че ще припадна. Бях изпълнена с безпокойство за Луси, не само заради здравето ѝ — защото би могла да пострада от студа, — но и заради нейната репутация, в случай че историята се разнесе. След като влязохме, измих краката и на двете ни, заедно казахме благодарствена молитва и я завих в леглото. Преди да заспи, тя ме помоли — дори умоляваше — да не казвам и дума на никого, дори на майка ѝ, за нейното сомнамбулско премеждие. В началото се поколебах дали да

обещаая, но като се замислих за здравословното състояние на г-жа Уестънра и колко би се угрижила, ако разбере, да не говорим как една такава история може би — дори неминуемо — ще се изопачи, в случай че се разчуе, реших, че е по-разумно да го направя. Надявам се, че постъпих правилно. Заключих вратата, а ключът завързах на китката си, така че вероятно няма да бъда обезпокоявана отново. Луси спи шумно. Отражението на зората е високо и далеч над морето...

Същият ден, по обед. Всичко върви добре. Луси спа, докато не я събудих, и изглежда дори не ме бе помръднала. Нощното приключение явно не ѝ бе навредило, а напротив, беше оказало благотворно влияние, понеже тази сутрин имаше по-добър вид, отколкото през последните седмици. Забелязах със съжаление, че моята непохватност с безопасната игла я е наранила, може би дори сериозно, защото кожата на гърлото ѝ беше прободена. Навярно съм заципала малко от кожата на шията и съм я промушила от край до край, тъй като виждам две червени точки като от леко убождане, а на панделката от нощницата ѝ аленее капка кръв. Когато поднесох извиненията и загрижеността си, тя се засмя, помилва ме и каза, че дори не я боли. За щастие, няма как да остане белег, понеже е прекалено дребно.

Същият ден, нощта. Прекарахме чудесен ден. Въздухът беше чист, слънцето ярко, а бризът — хладен. Обядвахме в Мългрейв Удс. Откараха г-жа Уестънра по пътя, докато ние двете с Луси стигнахме пеш по пътеката покрай скалите и се присъединихме към нея при портала. Беше ми тъжно, понеже нямаше как да не почувствам колко *съвършено* прекрасно щеше да бъде всичко, ако Джонатан бе с мен. Но хайде! Трябва да съм търпелива. Надвечер се разходихме по „Казино Теръс“^[216], послушахме малко хубава музика от Шпор^[217] и Маккензи^[218] и си легнахме рано. Луси изглеждаше по-спокойна, отколкото напоследък, и заспа веднага. Ще заключа вратата и ще скрия ключа както по-рано, въпреки че не очаквам нови неприятности тази нощ.

12 август. Надеждите ми бяха напразни, защото през нощта Луси на два пъти ме събуди с опитите си да излезе. Оказа се нетърпелива дори насън, щом откри, че е заключено, и се върна недоволна в леглото. Разсъних се със зората, а птиците чуруликаха на прозореца. Тя също стана и се зарадвах да видя, че е още по-добре от вчера сутринта. Цялата ѝ предишна жизнерадост изглежда се беше завърнала и тя дойде да се сгуши в мен, за да ми разкаже всичко за Артър. Аз ѝ споделих колко съм разтревожена за Джонатан, а след това тя се опита да ме утеши. Е, донякъде успя. Въпреки че съчувствието не може да промени нещата, поне ги прави по-поносими.

13 август. Още един спокоен ден. Легнах си с ключа на китката, както друг път. Отново се събудих през нощта и видях Луси, седнала в леглото — още спяща, сочеше към прозореца. Тихо станах, дръпнах щорите и погледнах навън. Луната блестеше и нежната светлина в небето и по морето, вплетени заедно във величествено, безмълвно тайнство, бе неизразимо красива. Между мен и сиянието на месечината летеше огромен прилеп и описвайки големи кръгове из въздуха, ту се скриваше, ту се показваше. Един-два пъти ме доближи много, но предполагам, че съм го стреснала, затова отлетя през пристанището към абатството. Когато се извърнах от прозореца, Луси отново си беше легнала и спеше спокойно. Повече не помръдна цяла нощ.

14 август. Прекарах деня в четене и писане на Източния склон. Изглежда Луси се е влюбила също толкова в мястото, колкото и аз. Трудно е да я откъснеш от него, когато стане време да се прибираме за обяд, чай или вечеря. Този следобед тя вметна нещо странно. Отивахме към вкъщи за вечеря, бяхме изкачили стъпалата нагоре от Западния вълнолом и се спряхме да погледаме пейзажа както обикновено. Залязващото слънце, ниско в небето, тъкмо се спускаше зад Кетълнес. Хвърляше алена светлина върху Източния склон и старото абатство и сякаш къпеше всичко в прекрасно розово зарево. Помълчахме, но сетне Луси прошепна сама на себе си:

— И пак червените му очи! Същите са.

Думите ѝ бяха толкова чудновати и непредизвикани, че доста ме стреснаха. Извърнах се леко, така че да я наблюдавам, без да изглежда, че съм се вторачила в нея, и видях, че е в полуунес, със странно изражение на лицето, което не можех съвсем да разгадая. По тази причина не казах нищо, а само проследих погледа ѝ. Явно се бе вгледала в нашата пейка, където седеше самотна тъмна фигура. Малко се стреснах, понеже за момент сякаш очите на непознатия горяха като големи огънове, но щом погледнах отново, илюзията изчезна. Червените лъчи на слънцето блестяха в прозорците на църквата „Сейнт Мери“ зад пейката ни и докато то захождаше, светлината му, отразена и пречупена, сякаш се движеше. Насочих вниманието на Луси към необичайното явление, тя се сепна и дойде на себе си, но въпреки това изглеждаше тъжна. Може би защото си е мислила за онази ужасна нощ там, горе. Никога не я споменаваме, така че не казах нищо и отидохме да вечеряме вкъщи. Луси имаше главоболие и си легна рано. Уверих се, че е заспала, и излязох да се поразтърча. Вървах на запад покрай скалите, изпълнена със сладостна печал, защото си мислех за Джонатан. На връщане у дома лунната светлина беше ярка, толкова ярка, че макар фасадите в нашата част от „Кресънт“ да бяха в сянка, всичко се виждаше добре, затова хвърлих бегъл поглед към нашия прозорец и видях, че Луси наднича навън. Помислих, че вероятно се оглежда за мен, затова извадих кърпичката си и я размахих. Тя не забеляза и изобщо не помръдна. Точно тогава лъчите на месеца се прокраднаха покрай ъгъла на сградата и светлината падна върху прозореца. Ясно се виждаше Луси, отпуснала глава върху дъската под прозореца, затворила очи. Беше дълбоко заспала, а до нея на перваза седеше нещо, подобно на доста голяма птица. Изплаших се, че Луси може да настине, затова се затичах нагоре по стъпалата, но когато влязох в стаята, тя се връщаше обратно в леглото, като дишаше тежко, напълно унесена в сън. Държеше ръка на гърлото си, сякаш за да го предпази от студа.

Не я събудих, а само я завих на топло. Погрижих се вратата да е заключена, а прозорецът — здраво залостен.

Тя е тъй миловидна, докато спи, но е по-бледа от обикновено, а под очите кожата ѝ е изпита и посърнала. Боя се, че нещо я мъчи. Искане ми се да разбере какво.

15 август. Станах по-късно от обичайното. Отпусната и уморена, Луси остана да спи и след като ни извикаха. На закуска ни очакваше приятна изненада. Бащата на Артър е по-добре и иска сватбата да се състои скоро. Тиха радост е изпълнила Луси, а майка ѝ е едновременно щастлива и тъжна. По-късно днес тя ми обясни защо. Скърби, че вече няма да е до своята Луси, но и се радва, че скоро ще има кой да се грижи за дъщеря ѝ. Клетата скъпа мила дама! Сподели ми, че приближава краят ѝ. Не е казала на Луси и ме накара да обещаая, че ще пазя тайна. Лекарят казал, че ѝ остават най-много няколко месеца, сърцето ѝ отслабвало. По всяко време, дори сега, внезапен шок почти със сигурност ще бъде смъртоносен за нея. Ех, благоразумно постъпихме, като скрихме от нея случката, до която доведе сомнамбулизмът на Луси в онази ужасна нощ.

17 август. От цели два дни не съм отваряла дневника. Сърце не ми даваше да пиша. Сякаш някакъв мрачен покров е надвиснал над щастието ни. Никакви новини от Джонатан, Луси изнемощява, а часовете на майка ѝ са преброени. Не разбирам защо Луси вежне така. Храни се, спи добре и се наслаждава на свежия въздух, но руменината по страните ѝ непрестанно чезне и ден след ден става все по-слаба и безжизнена. През нощта я чувам да се задъхва, сякаш не ѝ достига въздух. Винаги държа ключа за вратата завързан за китката ми нощем, но тя става, ходи из стаята и сяда на отворения прозорец. Снощи, когато се събудих, я заварих приведена навън, и като се опитах да я събудя, не можах. Беше в несвяст. Щом успях да я свестя, тя тихо зариде, останала без капчица сила, и си поемаше дъх дълго и мъчително. Когато я попитах как се е озовала на прозореца, тя поклати глава и се обърна настрани. Надявам се, че нейното неразположение няма как да е причинено от онова злощастно убождане с безопасната игла. Едва сега, когато си легна да спи, видях, че малките ранички на врата ѝ не бяха зараснали. Все още са отворени и дори са по-големи, а по края са избледнели. Приличат на малки бели точки с червено по средата. Ако не заздравеят до ден-два, ще настоявам лекарят да ги прегледа.

ПИСМО, „САМЮЪЛ Ф. БИЛИНГТЪН & СИН“, АДВОКАТИ, УИТБИ,

17 август.

Уважаеми господа,

Моля, приемете с настоящото писмо товарителница за стоки, изпратени по Грейт Нортърн Рейлуей^[219]. Същите следва да бъдат доставени в Карфакс, край Пърфийт, незабавно след приемането им на сточна гара Кингс Крос^[220]. Понастоящем къщата е необитаема. Вижте приложените ключове, всички те са с етикети.

Моля депозирайте сандъците, петдесет на брой, които формират пратката, в частично разрушената сграда, която е част от имота и е отбелязана с „А“ на приложената груба скица. Вашият представител лесно ще разпознае местоположението, понеже пристройката е старинният параклис на имението. Стоките тръгват с влака в 9:30 тази нощ и се очакват на Кингс Крос в 4:30 утре следобед. Тъй като довереникът ни желае доставката да се извърши възможно най-скоро, ще сме благодарни, ако наличните Ви работни групи са готови на Кингс Крос в уреченото време и незабавно превозят стоките до местоназначението. За да се избегнат всякакви евентуални забавяния поради каквито и да било необходими плащания към Вашите отдели, прилагаме чек към настоящото писмо за десет паунда (£10). Моля потвърдете получаването му. В случай че разноските се окажат по-малко от тази сума, може да върнете салдото, а ако са по-големи, ние веднага ще изпратим чек за остатъка, когато ни уведомите. На тръгване трябва да оставите ключовете в главната зала на къщата, където собственикът би могъл да ги вземе, когато влезе със собствения си дубликат.

Умоляваме Ви да не приемате, че преминаваме границите на деловата учтивост, увещавайки Ви всячески да подходите с максимална експедитивност.

Уважаеми господа,

искрено Ваши

„Самюъл Ф. Билингтън & син“

ПИСМО ОТ „Г-ДА КАРТЪР, ПАТЕРСЪН & С-ИЕ“

ДО „Г-ДА БИЛИНГТЪН & СИН“, УИТБИ

21 август.

Уважаеми господа,

Искаме да Ви уведомим, че Е 10 са получени и връщаме чек за £1, 17ш., 9п.^[221] стойност на горницата, както сочи сметката на разписката. Стоките са доставени в пълно съответствие с указанията, а пакет с ключовете е оставен в главната зала според вашите нареждания.

Уважаеми господа,

Ваши почитаеми

За^[222] „Картър, Патерсън & с-ие“

ДНЕВНИКЪТ НА МИНА МЪРИ

18 август. Днес съм щастлива и пиша, седнала на пейката в църковния двор. Луси се чувства все по-добре. Снощи тя спа спокойно цяла нощ и не ме събуди нито веднъж. Страните ѝ сякаш отново руменят, макар че все още е печално бледа и помръкнала. Бих го разбрала, ако по природа бе анемична, но не е. Обикновено е весела и изпълнена с жизнерадост. Мрачната сдържаност сякаш тъкмо я беше отминала, когато ми напомни, все едно беше нужно, че на това място, точно на тази пейка, я бях открила заспала. Щом ми го каза, тя тропна игриво с тока на обувката си върху каменната плоча и добави:

— Горките ми малки крачета не вдигнаха много шум тогава! Смея да заявя, че бедния стар г-н Суейлс щеше да ми каже, че е станало така, защото не съм искала да разбудя Джорди.

Като се възползвах от нейната разговорливост, я попитах дали е сънувала нещо онази нощ. Преди да отговори, на челото ѝ се изписа онова сладко нацупено изражение, което Артър — наричам го Артър по нейна привичка — казва, че обича, и това наистина не ме учудва. След малко тя заговори в полуунес, като че се опитваше да си припомни:

— Не беше съвсем сън, защото всичко изглеждаше толкова истинско. Исках само да съм тук, на това място — не знаех защо, понеже се боях от нещо, но не бях наясно точно какво. Помня, макар да предполагам, че бях заспала, как вървя по улиците и по моста. Една риба подскочи, когато минавах, надвесих се, за да я видя, и после, когато се изкачих по стъпалата, чух воя на много кучета, сякаш целият

град беше пълен с тях и всички виеха заедно. След това смътно си спомних за някакъв източен тъмен силует с очи, червени като залеза, който видяхме, и сладост и горчивина едновременно навсякъде край мен. После все едно потъвах в дълбоки зелени води, а ушите ми бучаха, както съм чувала, че става с давеците се, и след това изглежда всичко това премина. Душата ми сякаш излезе от тялото и се понесе във въздуха. Помня, че по едно време Западният фар беше точно под мен, после изпитах някакво мъчително чувство, като че се намирах сред земетресение, върнах се и осъзнах, че ме раздрусваш. Видях те да го правиш, преди да го почувствам.

След това тя се засмя. Прозвуча ми зловещо — слушах я с притаен дъх. Не ми се понрави и реших по-добре да не задържам вниманието ѝ към темата, така че заговорихме за друго и Луси отново се върна към старото си аз. Когато се прибрахме вкъщи, свежият бриз я беше ободрил и бледите ѝ страни бяха наистина по-румени. Майка ѝ се зарадва, щом я видя, и прекарахме една приятна вечер заедно.

19 август. Радост, радост, радост! Макар и не съвсем. Най-накрая вести от Джонатан. Миличкият, бил е болен и затова не е писал. Сега, когато знам това, не се боя да си го мисля или да го кажа. Г-н Хокинс ми препрати писмото, а и сам е писал. Ах, колко любезно! Възнамерявам да тръгна сутринта и ще отида при Джонатан, за да му помогна, а при необходимост ще се грижа за него и ще го отведа у дома. Г-н Хокинс казва, че нямаше да е зле, ако бяхме планирали да се оженим там. Плаках над писмото на добрата сестра, докато не го усетих мокро до гърдите си. То е от Джонатан и трябва да лежи върху сърцето ми, защото той е в моето сърце. Пътуването ми е изцяло планирано, а багажът — готов. Взимам си само една рокля за смяна. Луси ще занесе пътния ми сандък до Лондон и ще го задържи там, докато изпратя някого да го вземе, понеже е възможно да се окаже, че... не бива да пиша повече, ще го спестя и ще го кажа на Джонатан, съпруга ми. Писмото, което той е виждал и докосвал, ще ми бъде утеха, докато се видим.

ПИСМО, СЕСТРА АГАТА, БОЛНИЦА „СВ. ЙОСИФ И СВ. МАРИЯ“,

БУДАПЕЩА, ДО Г-ЦА УИЛХЕЛМИНА МЪРИ

12 август.

Уважаема мадам,

Пиша по желание на г-н Джонатан Харкър, който няма достатъчно сили да направи това сам, въпреки че възстановяването му върви добре благодарение на Господ, Св. Йосиф и Св. Мария. Той бе под наши грижи почти шест седмици, докато страдаше от тежка мозъчна треска^[223]. Сега иска от мен да Ви предам любовта му и да спомена, че чрез това писмо пиша от негово име до г-н Питър Хокинс от Ексетър, за да изразя редом с преданото му уважение неговите извинения за забавянето, както и че цялата работа е свършена. Необходими са му още няколко седмици почивка в нашия санаториум сред хълмовете, но след това ще се върне. Той ме моли да кажа, че няма достатъчно пари у себе си, а би искал да плати за престоя тук, за да могат други в нужда да не просят помощ.

Имайте ми вяра,
състрадателно Ваша
и нека Бог Ви благослови,
СЕСТРА АГАТА^[224]

П.П. Пациентът ми спи и пиша това, за да научите още нещо. Той ми разказа всичко за Вас и че скоро ще бъдете негова съпруга. Бог да Ви благослови и двамата! Преживял е шокиращ страх — така казва нашият лекар, и по време на делириума бълнуванията му бяха ужасяващи: за вълци, отрови и кръв, за призраци и демони. Страхувам се да изброявам още. Грижете се неотклонно още дълго време нищо подобно да не го обезпокоява. Болести като неговата не избледняват лесно. Трябваше да пишем още отдавна, но не знаехме нищо за близките му, а от него никой нищо не можеше да разбере. Той дойде с влака от Клаузенбург и началник-гара там казал на стражаря, че връхлетял в гарата, крещейки за билет към дома. Като разбрали от буйното му поведение, че е англичанин, те му дали билет за най-далечната гара, до която пътува влакът.

Бъдете сигурна, че сме се погрижили добре за него. Той си спечели симпатиите на всички ни с приветливостта и благовъзпитанието си. Наистина се подобрява успешно и без съмнение след няколко седмици ще стъпи на крака. Но бъдете внимателна с него

за негово добро. Моля се на Бога, Св. Йосиф и Св. Мария да имате много, много щастливи години заедно.

ДНЕВНИКЪТ НА Д-Р СЮЪРД

19 август. Странна и внезапна промяна в Ренфийлд от снощи. Към осем часа в поведението му се появи възбуда и той започна да души наоколо като куче, сочещо дивеч с муцуна. Санитарят забелязал поведението му и знаейки за интереса ми към пациента, го насърчил да говори. Ренфийлд обикновено се респектира от него, а понякога дори раболепничи, но тази нощ служителят ми съобщи, че бил доста самоуверен. Изобщо не благоволил да размени и дума с него. Всичко, което възнамерявал да каже, било:

— Не искам да говоря с вас — вие вече сте без значение. Господарят наближи^[225].

Санитарят смята, че го е завладяла някаква форма на внезапна религиозна мания. Ако е така, трябва да следим за усложнения, понеже един силен мъж с комбинация от хомицидна и религиозна мания би могъл да бъде опасен. Съчетанието е страховито. Посетих го в девет часа. Отношението му към мен беше същото като онова спрямо санитаря. В колосалната му себичност разликата между мен и служителя му се струваше нищожна. Прилича на религиозна мания и скоро ще помисли, че сам е Господ. Тези безкрайно малки отлики от човек до човек са прекалено незначителни за едно Всевишно Същество. Само как го раздават тези безумци! Истинският Господ се грижи и врабче да не падне, а Богът, сътворен от човешката суета, не вижда разлика между него и орел. Ех, де хората да знаеха!^[226]

За половин час или повече вълнението на Ренфийлд нарастваше все повече и повече. Не си дадох вид, че го следя, но въпреки това го наблюдавах внимателно. Изведнъж онзи хитър поглед се появи в очите му — същият, който сме свикнали да виждаме, когато един луд докопа някоя идея, а с него и дяволитите движения на главата и гърба му, които се оказа, че санитарите в лудницата познават твърде добре. Той съвсем утихна, отиде, за да седне в края на леглото си с примирение, и се загледа в пространството с помръкнал поглед. Реших, че трябва да разбера дали проявеното безразличие е истинско, или само престорено, и се опитах да подхвана разговор с него за домашните му любимци —

тема, която никога не пропуска да спечели вниманието му. Отначало той не отвърна, но след известно време каза раздразнено:

— Да вървят всичките по дяволите! Хич не ми пука за тях.

— Какво? — рекох аз. — Да не искаш да ми кажеш, че не ти пука за паяците? (Към момента паяците са негово любимо занимание и бележникът му е пълен с колони от дребни числа.)

На това той загадъчно отговори:

— Шаферките радват погледите, които очакват пристигането на невестата, но когато тя се вести, тогава момите не блестят за очите, които са вече изпълнени^[227].

Не смяташе да поясни, а само упорито продължи да седи на леглото си през цялото време, в което останах при него. Тази нощ съм отегчен и потиснат. Мисля само за Луси и колко различни можеха да бъдат нещата. Ако не успея да заспя веднага — хлорал, Морфей на съвремението — $C_2HCl_3O \cdot H_2O$ ^[228]! Трябва да внимавам да не прерасне в навик. Не, няма да взимам тази вечер! Мислите ми са за Луси и няма да я позоря, като ги смесвам с химикали. Ако се наложи, ще будувам цяла нощ...

По-късно. Доволен съм от решението, което взех, още доволен съм, че го спазих. Лежах и се въртях и едва бях чул как часовникът удари два, когато нощният пазач дойде при мен от болничното отделение, за да ми каже, че Ренфийлд е избягал. Набързо се облякох и веднага изтичах долу. Пациентът ми е прекалено опасен, за да се скита наоколо. Неговите хрумвания може да се окажат опасни за онези, които не го познават. Санитарят ме чакаше. Той каза, че го е видял преди няма и десет минути, като изглеждал заспал в леглото си, когато санитарят погледнал през отворчето за наблюдение. Вниманието му било привлечено от звука на рязко отварящия се прозорец. Той се втурнал обратно, видял как краката му изчезват през него и веднага изпратил да ме повикат. Ренфийлд е само по нощното си облекло и не би могъл да бъде далеч. Санитарят сметнал, че ще бъде по-полезно да наблюдава къде би отишъл, отколкото да тръгне след него, тъй като може да загуби следите му, докато излезе през вратата от сградата. Той е грамаден мъж и не можеше да мине през прозореца. Аз съм слаб, така че с негова помощ излязох, но с краката

напред и понеже бяхме само няколко фута над земята, скочих невредим. Санитарят ми каза, че пациентът е свърнал наляво и е поел направо, затова се затичах с всички сили. Когато стигнах отгатакъ дърветата, опасали лудницата, забелязах бял силует да изкачва високата стена, която разделя нашия двор от този на изоставената къща. Веднага хукнах обратно и казах на пазача да вземе трима или четирима души моментално и да ме последва в двора на Карфакс, в случай че нашият приятел се окаже опасен. Сам взех стълба и като прехвърлих стената, я спуснах долу от другата страна. Фигурата на Ренфийлд изчезваше зад ъгъла на къщата и се затичах след него. Открих го от другата страна на сградата да се притиска плътно към старата обкована с желязо дъбова врата на параклиса. Очевидно говореше на някого, но се боях, че ако се приближа повече, за да чувам какво казва, можех най-малкото да го изплаша и тогава щеше да избяга. Да гониш блуждаещ рояк пчели е нищо пред това да преследваш гол лунатик, изпълнен с вълнение от бягството си! След няколко минути обаче видях, че той не забелязва нищо около себе си, и затова се осмелих да се приближа по-близо до него — още повече че моите хора вече бяха прескочили стената и го заобикаляха. Чух го да казва:

— Тук съм да изпълня Вашата повеля, Господарю. Аз съм Ваш раб и Вие ще ме възнаградите, понеже ще бъда верен. Славих Ви дълго и отдалеч. Сега, когато сте близо, очаквам Вашите заповеди и Вие не ще ме отминете, когато въздавате благодат, нали, милостиви Господарю?

Така или иначе той си е себичен стар просяк. Мисли за хлябовете и рибите^[229] дори когато вярва, че сам е в Истинско Присъствие^[230]. Маниите му се смесват тревожно. Когато стеснихме кръга около него, той се бори като тигър. Необикновено силен е, понеже се държеше повече като див звяр, отколкото като човек. Никога преди не съм виждал друг луд в подобен пристъп на гняв и се надявам, че няма повече да ми се случи. Слава Богу, че осъзнахме навреме колко е силен и опасен. С физика и решителност като тези можеше да направи голяма бъркотия, преди да бъде затворен. Във всеки случай сега е обезопасен. Самият Джак Шепърд^[231] не би могъл да се освободи от усмирителната риза, в която е обуздан, а освен това е и окован на стената в изолатора^[232]. Понякога крясъците му са ужасяващи, но

тишината, която ги следва, е дори по-непоносима, защото той вещае убийство с всяко свое движение.

Току-що за пръв път изрече нещо свързано:

— Ще бъда търпелив, Господарю. То иде, иде, иде!

Схванах намека и също отидох. Бях прекалено развълнуван, за да спя, но дневникът ме успокои и чувствам, че тази нощ ще подремна.

[210] Еркереен прозорец — прозорец, издаден напред, извън линията на фасадата, във формата на полукръг, което го прави изпъкнал. ↑

[211] „Новата жена“ — терминът се използва от феминисткото движение в Западна Европа. Става дума за жената, която излиза от установените дотогава морални порядки относно облекло, пушене, пиене на алкохол, роля в семейството и пр. Мина се отнася иронично към тази „Нова жена“, за което се съди от кавичките на „силен чай“, т.е. той не е бил такъв, а напротив. Апетитът и държанието на двете дами в странноприемницата явно е според етикета и морала на викторианското общество. Брам Стокър е бил противник на феминистичното движение, но не и женомразец. Той явно счита, че жената е силна и мъдра такава, каквата е, без да се опитва да подражава на мъжете. ↑

[212] Кюре — помощник на енорийския свещеник. ↑

[213] „Прашната мелничарка“ — название на различни растения от родовете *Artemisia*, *Centaurea*, *Chrysanthemum* и др., понеже листата и стеблата им са покрити с мъх, който прилича на сребрист прах. Тук названието на растението се свързва с прашния или пясъчния човек — митичен герой, разпространен в голяма част от Европа, който поръсва очите на хората с вълшебен прах/пясък, който ги приспива всяка нощ и прави сънищата им щастливи. ↑

[214] „Норт Теръс“ — улица в Уитби, която минава покрай Северно море към Източния склон и пристанището. ↑

[215] Диорама — подвижен сценичен декор във викторианския театър. Представлява голямо триизмерно пано, на фона на което актьорите разиграват сцената, все едно са в картината зад тях. Изображенията се сменят. ↑

[216] „Казино Теръс“ — вероятно несъществуваща улица. ↑

[217] Луи Шпор (1784–1859) — немски композитор и диригент, автор на множество симфонии, опери, концерти за цигулка и др. ↑

[218] Сър Александър Кембъл Маккензи (1847–1935) — шотландски композитор, създал над 90 композиции, най-известен със своите оратории. Автор предимно на произведения за цигулка и пиано. ↑

[219] Грейт Нортърн Рейлуей — жп дружество във Великобритания, съществувало от 1846 до 1923 г., което обслужва линията от гарите Кингс Крос в Лондон до Йорк и нейните разклонения. ↑

[220] Кингс Крос — гара в централен Лондон. ↑

[221] £ 1, 17 ш. 9 п. — 1 паунд, 17 шилинга и 9 пенса. ↑

[222] За — има се предвид, че не е писано лично от тях, а от представител. ↑

[223] Мозъчна треска — не се има предвид физическо заболяване, а тежко състояние на психиката, подобно на умопомрачение. Предизвиква се от силен шок и тежки емоционални травми. Заболяването се среща в редица произведения от XIX в., като историите за Шерлок Холмс, „Граф Монте Кристо“, „Братя Карамазови“ и др. ↑

[224] Сестра Агата — има се предвид монахиня, която е и медицинска сестра в католическия санаториум. ↑

[225] Господарят наближи — перифраза от библейското „покайте се, защото приближи царството небесно“ (Мат. 3:2) и „времето се изпълни, и наближи царството божие“ (Марк. 1:15). ↑

[226] (...) се грижи и врабче да не падне (...) — мотивът отново е библейски: „Не две ли врабчета се продават за един асарий? И ни едно от тях няма да падне на земята без волята на вашия Отец;“ (Мат. 10:29). ↑

[227] „Шаферките (...) не радват очите (...)“ — отново перифраза от Библията (Иоан 3:29). ↑

[228] Хлорал — химическо вещество, което се използва в медицината като опиат и приспивателно, формулата е на неговия воден разтвор. ↑

[229] Хлябовете и рибите — библейска история, в която Иисус нахранил пет хиляди души с пет хляба и две риби (Мат. 14:13-21, Марк. 6:31-44, Лук. 9:11-17, Иоан 6:1-15). ↑

[230] Истинско Присъствие — доктрина, разпространена в православието и католицизма, според която при освещаването си хлябът и виното наистина стават тялото и кръвта Христова, макар да запазват вида и качествата си. Протестантството отрича това и го счита по-скоро за символика. ↑

[231] Джак Шепърд (1702–1724) — известен английски престъпник, занимаващ се с кражби и грабежи, който успява да избяга от четири различни затвора в страната, преди да бъде екзекутиран. ↑

[232] Изолатор — помещение в психиатричните болници, чиито стени са уплътнени с меки материали, за да предотвратят самонараняване на пациента. ↑

ГЛАВА ІХ

ПИСМО, МИНА ХАРКЪР ДО ЛУСИ

УЕСТЪНРА

Будапеща, 24 август.

Моя прескъпа Луси,

Знам, че ще си нетърпелива да научиш всичко, което се случи, след като се разделихме на железопътната гара в Уитби. Е, скъпа моя, стигнах до Хъл^[233] безпроблемно и хванах кораба за Хамбург, а след това там се качих на влака. Чувствам, че трудно мога си спомня каквото и да е от пътуването освен ясната мисъл, че отивам при Джонатан, и понеже се налагаше да полагам грижи за него, беше най-добре да спя колкото мога повече... Ех, заварих любимия си толкова слаб, блед и немощен. Цялата решителност в милите му очи беше изчезнала, а онова самообладание, за което съм ти разказвала, се беше изпарило от лицето му. Той е само отломка от самия себе си и изобщо не помни какво му се е случвало от много време насам. Или поне иска да мисля така, а аз няма да настоявам повече. Преживял е някаква ужасяваща уплаха и се боя, че тя би могла да обремени измъченото му съзнание, ако се опита да си я припомни. Сестра Агата, добро създание, родена за медицинска сестра, ми казва, че бълнувал ужасяващи неща, когато не бил на себе си. Поисках да ми ги преразкаже, но тя само се прекръсти и заяви, че никога няма да го направи, защото несвързаните слова на болните са тайни Божии и ако се наложи една сестра да ги чуе, докато изпълнява задълженията си, трябва да уважи повереното ѝ. Тя е мила хрисима душа и на следващия ден, щом видя, че се тревожа, поде темата отново и след като повтори, че не би могла никога да спомене за какво моят клет любим е бълнувал, добави: „Толкова мога да ви кажа, мила: не беше за нищо нередно, което е направил, и вие като негова бъдеща съпруга нямате основание да се безпокоите. Той не е забравил за вас или това, което ви дължи. Уплахата му беше за безмерни ужасяващи неща, за които никой

смъртен не би могъл да говори“. Милата душица мисли, струва ми се, че може би ревнувам от вероятността злощастният ми любим да се е влюбил в някое друго момиче. Аз да ревнувам Джонатан! И все пак, скъпа, нека ти нашепна: усещам как тръпки на радост ме полазват, когато зная, че никоя друга не е била причина за вълнения. Сега седя до леглото му и наблюдавам лицето му, докато спи. Той се събужда!...

Когато се събуди, ме попита за палтото си, сякаш искаше да вземе нещо от джоба. Помолих сестра Агата и тя донесе всичките му вещи. Видях, че сред тях беше бележникът му, и щях да го помоля за позволение да го прегледам, понеже вече знаех, че може да открия някаква улика за неговата тревога. Предполагам обаче, че трябва да е прочел молбата в очите ми, защото ме отпрати до прозореца, като каза, че искал да бъде напълно сам за момент. След това ме повика обратно и когато дойдох, беше положил ръка върху книгата и ми каза много сериозно:

— Уилхелмина. — Тогава разбрах, че го е обзела искреност като на смъртник, понеже никога, откакто ми предложи да се омъжа за него, не ме беше наричал с това име. — Скъпа, знаеш какво мисля за доверието между съпруг и съпруга: не бива да има никакви тайни и нищо скрито. Преживях жесток удар и когато се опитам да помисля какво го е причинило, ми се завива свят и не разбирам дали всичко е било истина, или видения на безумец. Знаеш, че съм имал мозъчна треска, а това е да си луд. Тайната е тук и аз не искам да я научавам. Искам да започна живота си на чисто още сега, с нашия брак, понеже, скъпа моя, ние бяхме решили да се оженим веднага щом формалностите приключат. Уилхелмина, желаеш ли да споделиш неведението ми? Книгата е тук. Вземи я и я пази, прочети я, ако искаш, но никога не ми позволявай да науча, освен единствено ако някой мой свещен дълг не ми наложи да се върна обратно към онези горчиви часове, описани тук, били те насън или наяве, на сваяст или пък на лудост.

Той падна назад от изтощение, а аз сложих книгата под възглавницата му и го целунах. Поисках от сестра Агата да измоли от игуменката позволение сватбата ни да бъде този следобед и сега чакам отговора й...

Тя дойде и ми каза, че капеланът^[234] на Английската мисионерска църква е бил повикан. До час ще сме женени или веднага щом Джонатан се събуди...

Луси, моментът дойде и си отиде. Чувствам се особено възвишено, но и съм много, много щастлива. Джонатан се събуди около час, след като заспа, и всичко беше готово. Приседна в леглото, подпрян на възглавниците, и заяви своето „Да“ категорично и силно. Аз едва говорех, душата ми така се бе преизпълнила, че дори тази дума сякаш ме задушаваше. Милите сестри бяха толкова сърдечни. Ако е рекъл Господ никога, никога няма да ги забравя, нито пък тежките и сладки отговорности, които поех. Трябва да ти разкажа за сватбения ми подарък. Когато капеланът и сестрите ме оставиха насаме с моя съпруг — ах, Луси, това е първият път, когато пиша думите „моя съпруг“, — когато ме оставиха насаме с моя съпруг, взех книгата изпод възглавницата му, загърнах я в бяла хартия, завързах я с малката бледосиня панделка, която бе около шията ми, излях червен восък върху възела и за печат използвах брачната си халка. След това целунах пакета, показах го на моя съпруг и му казах, че ще го пазя така, а освен всичко той ще ни бъде явно и видимо доказателство за цял живот, че сме си имали взаимно доверие, и никога няма да я отворя освен за негово собствено добро или в изпълнение на някакъв неотменим дълг. Тогава той взе ръката ми в своята и, о, Луси, това беше първият път, когато пое ръката на *своята съпруга*, и отвърна, че няма нещо по-мило на целия свят и ако се наложи, би преживял отново всичко минало, за да го заслужи. Горкичкият, искаше да каже само „част от миналото“, но все още не може да мисли за времето и няма да ме учуди, ако отначало бърка не само месеца, но и годината.

Е, скъпа моя, какво можеш да ми кажеш? Единствено, че съм най-щастливата жена на целия свят и че нямах да ти дам нищо освен самата себе си, живота и доверието ми, и че до края на дните ми ще ти спомогнат любов и вярност. И мила, когато ме целуна и придърпа към себе си с клетите си слаби ръце, почувствах помежду ни свят обет...

Луси, мила, знаеш ли защо ти разказвам всичко това? Не е само защото ми е толкова приятно, но и защото ти си ми била и си ми много скъпа. За мен бе истинска чест да бъда твоя приятелка и да те напътствам, когато излезе от класната стая, за да се подготвиш за

живота навън. Сега ми се иска да видиш, и то през очите на много щастливо омъжена, докъде ме отведе нравственият дълг, така че в твоя собствен брачен живот да те сполети същото благоденствие като мен. Скъпа моя, нека Всемогъщият Господ направи дните ти точно такива, каквито сами обещава да бъдат: дълги и слънчеви часове без сурови ветрове, без отстъпничество, без съмнения. Не бива да ти пожелавам и живот без никаква болка, защото това няма как да се случи, но се надявам, че винаги ще бъдеш щастлива, както съм аз сега. Сбогом, скъпа моя. Ще изпратя това веднага и може би много скоро ще ти пиша отново. Налага се да привършвам, понеже Джонатан се събужда — трябва да се погрижа за моя съпруг!

Вечно твоя, с обич,
МИНА ХАРКЪР

ПИСМО, ЛУСИ УЕСТЪНРА ДО МИНА ХАРКЪР

Уитби, 30 август.

Моя прескъпа Мина,

Изпращам ти океан любов и милиони целувки и нека скоро бъдеш у дома си заедно със съпруга си. Жалко, че не можеш да се прибереш по-скоро, за да поостанеш тук с нас. Здравословният въздух щеше бързо да излекува Джонатан. Той съвършено възстанови и мен. Имам апетит като на корморан, изпълнена съм с жизненост и спя добре. Ще се зарадваш да научиш, че напълно престанах с ходенето насън. Сякаш не съм ставала от леглото цяла седмица, когато, разбира се, успях най-после да спя спокойно. Артър казва, че напълнявам. Между другото, забравих да ти споделя, че той е тук. Само какви разходки правим пеша и с лодка или карета и яздим, и играем тенис, и ловим риба! Обичам го повече от всякога. Той казва, че любовта му към мен също разцъфтява, но се съмнявам, понеже в началото твърдеше, че не би могъл да ме обича повече, отколкото тогава. Но това са безсмислици. Ето, че е тук и ме вика. Така че, засега стига толкова от твоята любяща

ЛУСИ

П.П. Мама ти праща обичта си. Милата тя, изглежда по-добре.

П.П.П. Сватбата ни ще бъде на 28 септември.

20 август. Случаят с Ренфийлд става все по-интересен. Дотолкова се е укротил, че в кратки моменти яростта му секва напълно. В първата седмица след набега си той не преставаше да буйства. Тогава една вечер точно с изгрева на луната той се умири и започна непрекъснато да си мърмори: „Сега мога да чакам. Сега мога да чакам“. Санитарят дойде да ми каже и веднага изтичах долу, за да му хвърля един поглед. Той все още беше с усмирителната риза и в изолатора, но изразът, владял лицето му дотогава, бе изчезнал, а в очите си имаше дори малко от старата умолителна — мога почти да кажа „раболепна“ — смиреност. Бях доволен от настоящото му състояние и наредих да бъде освободен. Санитарите се поколебаха, но най-накрая изпълниха желанието ми без възражения. Странна работа, но пациентът беше достатъчно предразположен, за да забележи недоверието им, защото, като се приближи до мен, той ми прошепна, докато през цялото време ги наблюдаваше скришом:

— Те мислят, че мога да ви нараня! Въобразяват си как аз наранявам вас! Какви глупци!

Да бъда отличен от останалите дори в ума на този клет безумец, някак ме поласка, но въпреки това не мога да проследя мисълта му. Да приема ли, че имаме нещо общо, и би следвало, така да се каже, да сме от една и съща страна на барикадата? Или пък той търси някаква изгода, толкова ценна, че съм му нужен невредим? По-късно трябва да разбере. Тази нощ не иска да продума. Дори предложението за коте или възрастна котка не би го изкушило. Казваше само: „Котки не ме вълнуват. Сега имам да мисля за нещо повече и мога да чакам. Мога да чакам“.

След малко го оставих. Санитарят ми каза, че мирувал точно до преди изгрева, а след това започнал да губи спокойствие и най-накрая се разбуяствал, докато не получил пристъп, който го изтощил дотолкова, че изгубил съзнание и изпаднал в нещо като кома.

... Вече три нощи се случва все същото — беснее цял ден, а след това е тих от изгрева на луната до изгрева на зората. Искане ми се да попадна на някаква следа по случая. Сякаш почти бе под някакво влияние на приливи и отливи. Добро хрумване! Довечера ще играем на

нормални срещу луди. Преди той избяга без помощта ни, тази нощ ще го направи с нея. Ще му дадем шанс и ще приготвим хора да го проследят, в случай че стане необходимо...

23 август. „Неочакваното винаги се случва.“^[235] Колко добре е познавал живота Дизраели. Когато нашето птиче откри клетката отворена, не пожела да отлети, така че всичките ни коварни кроежи се оказаха напразни. Във всеки случай доказахме едно: че моментите на спокойствие продължават задоволително дълго. Оттук нататък ще можем да му отпускате повода за по няколко часа дневно. Дадох разпореждания на санитаря от нощната смяна само да го затвори в изолатора, веднъж щом е спокоен, докато остане час преди изгрева. Тялото на бедния човечец ще се възрадва от подобно облекчение дори ако умът му не би могъл да го осмисли. Гледай ти! Отново неочакваното! Викат ме, пациентът пак е избягал.

По-късно. Още едно нощно приключение. Ренфийлд предвидливо изчакал, докато санитарят влезе да провери стаята. Тогава се втурнал навън през него и изфучал надолу по коридора. Наредих на санитарите да го последват. Той отново отиде в двора на изоставената къща и го открихме на същото място, притиснат към вратата на стария параклис. Когато ме видя, се разяри и ако санитарите не го бяха хванали навреме, щеше да се опита да ме убие. Докато го държахме, стана нещо странно. Той внезапно удвои усилията си и след това също толкова ненадейно се умири. Инстинктивно се огледах наоколо, но не съзрях нищо. Тогава улових погледа на пациента и го проследих, но тъй като гледаше към обляното от луна небе, не успях да забележа нищо освен един голям прилеп, който безшумно като призрак махаше с криле на запад. Обикновено прилепите се въртят в кръг и хвърчат насам-натам, но този изглежда продължаваше направо, сякаш знаеше накъде се е насочил или имаше някакви собствени намерения. С всеки миг пациентът ставаше все по-спокоен и след малко заяви:

— Ней нужно ме връзват. Ще дойда мирно!

Върнахме се в сградата без проблеми. Чувствам нещо злокобно в спокойствието му и няма да забравя тази нощ...

ДНЕВНИКЪТ НА ЛУСИ УЕСТЪНРА

Хилингъм^[236], 24 август. Трябва да правя като Мина и да си водя бележки за всичко, което се случва. Тогава ще можем дълго да си говорим, когато се срещнем. Чудя се кога ли ще го бъде. Иска ми се да беше отново с мен, понеже се чувствам толкова нещастна. Снощи май пак сънувах същото, каквото и в Уитби. Може би е от промяната във въздуха или защото отново съм си у дома. Всичко това ми се струва страховито и неясно, понеже не мога да си спомня нищо, ала съм изпълнена със смътен страх и се чувствам толкова слаба и отпаднала. Когато Артър дойде за обед и ме видя, това съвсем го наскърби. Нямах настроение да бъда весела. Чудя се дали ще мога да спя в стаята на мама довечера. Ще си измисля оправдание и ще опитам.

25 август. Още една усилна нощ. Мама не прие предложението ми. Тя сама не изглежда особено добре и без съмнение се притеснява да ме безпокои. Опитах се да остана будна и за известно време успях, но щом часовникът удари дванадесет, ме събуди от дрямка, така че сигурно съм заспала. Чувахе се някакво дращение или пляскане на крила по прозореца, но не обърнах внимание и понеже помня само това, предполагам, че вероятно пак съм потънала в сън. Още кошмари. Иска ми се да ги помнех. Тази сутрин съм страшно отпаднала. Лицето ми е мъртвешки бледо и гърлото ме боли. Трябва да е някакъв проблем с дробовете, защото май все не ми достига въздух. Ще се опитам да се поразвеселя, когато Артър пристигне. Знам, че ще е нещастен да ме види такава.

ПИСМО, АРТЪР ХОЛМУД ДО Д-Р СЮЪРД

Хотел „Албемарл“^[237], 31 август.

Драги мой Джак,

Искам да ми направиш услуга. Луси е болна — нищо конкретно, но изглежда ужасно и става по-зле с всеки ден. Попитах я дали има някаква причина. Не смея да задам същия въпрос на майка ѝ, защото да безпокоя клетата дама предвид настоящото ѝ здравословно състояние, би било пагубно. Г-жа Уестънра ми сподели, че нейната гибел е предрешена — сърдечно заболяване, — макар че горката Луси все още не знае. Сигурен съм, че има нещо, което измъчва скъпото ми

момиче. Мисълта за нея ме тормози. Боли ме, като я погледна. Казах ѝ, че ще те помоля да я видиш, и макар че тя първоначално се възпротиви — знам защо, стари приятелю, — накрая прие. За теб ще е болезнена задача, сигурен съм, но е за *нейно* добро и както аз не бива да се колебая в тази молба, така и ти не трябва да бездействаш. Ще се наложи да отидеш на обяд в Хилингъм утре в два часа, за да не събудиш подозрения у г-жа Уестънра, а след това при първа възможност Луси ще се опита да останете сами. Аз ще дойда за чая и можем да си тръгнем заедно. Безпокоя се и искам да обсъдим въпроса на четири очи веднага след като я видиш. Не отлагай!

АРТЪР

ТЕЛЕГРАМА, АРТЪР ХОЛМУД ДО СЮЪРД

1 септември.

Извикаха ме да видя татко, който се е влошил. Пиша. Пиши ми за всичко чрез тазвечерната поща до Ринг. Телеграфирай при необходимост.

ПИСМО ОТ Д-Р СЮЪРД ДО АРТЪР ХОЛМУД

2 септември.

Драги мой стари приятелю,

Що се отнася до здравето на г-ца Уестънра, бързам да те уведомя, че по мое мнение липсват всякакви функционални нарушения или заболявания, които да са ми известни. В същото време по никакъв начин не съм удовлетворен от вида ѝ. Тя е печално различна от последната ни среща. Разбира се, имай предвид, че нямах възможност за обстоен преглед, на какъвто се надявах. Приятелството ни създава някои малки затруднения, които дори медицинската наука и практика не могат да преодолеят. По-добре да ти разкажа какво точно се случи, за да си направиш сам, поне донякъде, изводите. След това ще напиша какво съм свършил и какво предлагам да се направи.

Заварих г-ца Уестънра в привидно весело настроение. Майка ѝ беше там и след няколко минути разбрах, че тя се опитваше всячески да я заблуди и предпази от тревоги. Не се съмнявам, че Луси предполага, макар и да не знае защо, колко трябва да щади майка си. Обядвахме сами и се насилвахме да бъдем радостни, но накрая, сякаш

като награда за тези усилия, наистина ни споходи добро настроение. След това г-жа Уестънра отиде да си легне и Луси остана с мен. Отправихме се към нейния будоар, а пътят веселият ѝ вид се запази, понеже прислугата сновеше наоколо. Веднага щом вратата се затвори обаче, и маската падна от лицето ѝ, тя потъна в едно кресло с тежка въздишка и скри очите си с ръка. Щом видях, че приповдигнатото ѝ настроение се изпари, веднага надделях над възраженията ѝ, като се заех да съставя диагноза. Тя ми каза много мило:

— Не мога да ви опиша колко ненавиждам да говоря за себе си.

Напомних ѝ, че лекарската тайна е свещена, но и че ти си дълбоко разтревожен за нея. Тя веднага долови мисълта ми и реши въпроса само с две думи:

— Кажете каквото решите на Артър. Не ме е грижа за мен самата, но за него съм готова на всичко!

Така че ми предостави свобода на действие.

Лесно забелязах, че в известна степен тя е малокръвна, но не можах да установя обичайните симптоми на анемията и съвсем случайно имах възможност да изследвам качествата на кръвта ѝ, понеже, докато отваряше един запъващ се прозорец, който беше защитил своето въженце, той поддаде и тя поряза лекичко ръката си на счупеното стъкло^[238]. Сама по себе си случката беше маловажна, но благодарение на нея си осигурих няколко капки от кръвта ѝ, които проучих. Качественият анализ установи съвършено нормално състояние и следва да заключа, че показва цялостно цветущо здравословно състояние. По другите физически показатели бях напълно доволен и няма място за тревога, но тъй като някъде следва да има причина, стигнах до извода, че сигурно е нещо душевно. Тя се оплаква от затруднения в дишането и твърди, че спи дълбоко и летаргично, спохождана от сънища, които я смразяват, но и за които не може да си спомни нищо. Казва, че като дете е ходила в съня си, и когато била в Уитби, този навик се е проявил отново. Веднъж тя тръгнала навън през нощта и отишла на Източния склон, където г-ца Мъри я открила, но ме уверява, че напоследък не се е връщала към тази си склонност. Аз се съмнявам и затова направих най-доброто, за което се досетих: писах на моя стар приятел и учител, професор Ван Хелзинг от Амстердам, който знае за загадъчните болести повече от всеки друг на света. Помолих го да намине и понеже ти ме уведоми, че

всичко следва да бъде под твой контрол, му споменах кой си и какви са отношенията ти с г-ца Уестънра. Това, драги мой приятелю, отговаря на твоите желания, понеже за мен е голяма чест и радост да сторя каквото мога за нея. Сигурен съм, че, поради личното си благоразположение, Ван Хелзинг би направил всичко за мен, така че без значение причината, поради която идва, трябва да посрещнем изискванията му. На пръв поглед има деспотичен нрав, но е така, защото знае какво говори по-добре от всеки друг. Той е философ, метафизик, един от най-напредничавите учени на съвремието и вярвам, че е напълно непредубеден към новото и различното. Освен всичко притежава железни нерви, закалка на леденостуден поток^[239], твърда решителност, самообладание, търпеливост, не добродетели, а същински благословии и най-добродушното и предано сърце на света — ето с това разполага за благородната дейност, която върши в полза на човечеството — дела на теория и практика, понеже е широко скроен, колкото и необятната му отзивчивост. Споделям ти тези обстоятелства, за да си наясно защо му имам такова доверие. Помолих го да дойде веднага. С г-ца Уестънра ще се видя отново утре. Ще се срещнем на Магазините^[240], така че да не разтревожа майка й с толкова скорошно повторно посещение.

Вечно твой,
ДЖОН СЮЪРД

ПИСМО, АБРАХАМ ВАН ХЕЛЗИНГ^[241], Д-Р ПО МЕДИЦИНА,

Д-Р ПО ФИЛОСОФИЯ, ДФН^[242] И ПР., И ПР., ДО Д-Р СЮЪРД

2 септември.

Добри ми приятелю,

Когато получих писмото Ви, аз вече идвам към Вас. За късмет мога да тръгна още сега без вреда за тези, които се надяваха на мен. Бяха ли друг случая^[243], тогава бяха лошо за тези, които се надяваха, понеже отивам при моя приятел, щом ме повика да помогна на онези, които са му скъпи. Кажете на вашия приятел, че когато онзи път изсмукахте от раната ми толкова бързо отровата на гангрената от онзи нож, който другият ни приятел, прекалено нервен, остави да се

изплъзне, Вие направихте повече за него, спечелвайки помощта ми мигом щом я поискате, отколкото цялото му богатство би можело. Но освен това е и удоволствие да го направя за него — Вашия приятел. Вие сте, при когото идвам. Затова ми пригответе стаи в „Грейт Ийстърн Хотел“^[244], така че да бъде наблизо, и го поискайте така уредено, че да видим младата дама не много късно утре, защото е вероятно по необходимост да тръгна обратно същата нощ. Но ако има нужда, ще дойда пак след три дни и ще остана по-дълго, ако трябва. Сбогом дотогава, приятелю мой Джон.

ВАН ХЕЛЗИНГ

ПИСМО, Д-Р СЮЪРД ДО Н. Б. АРТЪР ХОЛМУД

3 септември.

Драги Арт,

Ван Хелзинг дойде и си отиде. Отидохме заедно до Хилингъм и открихме, че Луси предвидливо бе уредила майка ѝ да обядва навън, така че бяхме сами с нея. Професорът проведе много внимателен преглед на пациентката. Той трябва да ми докладва, а после аз ще те уведомя, тъй като, разбира се, не бях там през цялото време. Боя се, че е много обезпокоен, но заяви, че трябва да помисли. Когато му споделих за приятелството ни и как ми се доверяваш по въпроса, той отвърна: „Трябва да му кажете всичко, което мислите. Кажете му каквото мисля и аз, ако можете да го отгатнете и стига да искате. Не, не се шегувам. Не е шега, а въпрос на живот и смърт, може би и на повече“. Попитах го какво има предвид, защото беше много сериозен. Това се случи, когато се бяхме върнали в града, а той бе седнал за чай, преди да потегли обратно към Амстердам. Не поиска да ми даде никаква друга насока. Не бива да ми се сърдиш, Арт, понеже съдържаността му по въпроса означава, че целият му ум работи за нейното добро. Той ще обясни всичко достатъчно ясно, когато му дойде времето, бъди сигурен. Затова му обещах, че само ще разкажа за посещенията ни точно както ако пишех специален материал за статия в „Дейли Телеграф“^[245]. Той сякаш не обърна внимание, а само отбеляза, че лондонският смог изобщо не е толкова ужасен, колкото когато е бил студент тук. Ще получа обясненията му утре, ако успее да ги подготви дотогава. Във всеки случай ще ми прати писмо.

Колкото до посещението, Луси беше по-бодра, отколкото в деня, когато първо я видях, и определено изглеждаше по-добре. Донякъде е изгубила онзи мъртвешки вид, който толкова те притеснява, а дишането ѝ беше нормално. Отнасяше се много мило с професора (каквато си е винаги) и се погрижи той да се чувства като у дома си. Въпреки това беше видно, че клетото момиче полага огромни усилия. Мисля, че Ван Хелзинг също го разбра, понеже забелязах съобразителността в погледа му изпод рунтавите вежди, който ми е отдавна познат. След това той се разбъбри за всичко останало освен за болести и за нас самите, и то с такава безкрайна сърдечност, че видях как престорената жизнерадост на бедната Луси преминава в истинска. Тогава, без на пръв поглед да има някаква промяна, той деликатно върна темата към своето посещение и каза учтиво:

— Моя скъпа млада госпожице, имам това безкрайно удоволствие, защото вие сте толкова многообичана. Това не е малко, мила моя, дори без онова, което ми убягва. Казаха ми, че нямате настроение, а бледността ви е мъртвешка. На тях казвам: „Пфу!“ — и той щракна с пръсти към мен и продължи. — Но заедно ще им покажем колко грешат. Как би могъл той... — след което Ван Хелзинг отпрати към мен същия жест и поглед, с които веднъж ме посочи в занятията си при или по-скоро след един определен случай, за който никога не пропуска да ме подсети — да знае каквото и да е за младата госпожици? Той си има своите лунатици, с които да си играе, да ги връща към радостта и на тези, за които са скъпи. Това не е малко и ех, струва си да дарим такова щастие. Ала младите дами! Той няма нито жена, нито дъщеря, а младите не говорят за себе си на другите млади, ами на старите като мен, които са познали толкова много скърби и причините им. Така че, скъпа моя, ще го отпратим да си пуши цигарата в градината, докато заедно си поговорим малко насаме.

Схванах намека и се поразтърках наоколо, докато накрая професорът излезе на прозореца и ме повика да вляза. Изглеждаше замислен, но каза:

— Проведох внимателен преглед, но липсват всякакви функционални причини. Съгласен съм с вас, че е имало голяма кръвозагуба. Имало е, но сега не е. Симптомите ѝ обаче не са по никакъв начин анемични. Помолих я да ми изпрати прислужницата си, за да я попитам само един-два въпроса, че така да не пропуснем нещо.

Знам добре какво ще каже. Но все пак има причина, винаги има причина за всичко. Трябва да се върна у дома и да помисля. Налага се да ми пращате телеграмата всеки ден и ако биде причина, ще дойда отново. Болестта, понеже не биде съвсем обичайна, е болест любопитна за мен, а и милата млада душица също ме интересува. Тя ме очарова и идвам за нея, ако не за вас или болестта.

Както ти писах, той не искаше да каже и дума повече дори когато останахме сами. И така, Арт, сега знаеш всичко, което и аз. Ще поддържам стриктно наблюдение. Надявам се, че твоят клет баща се съвзема. Сигурно е ужасно за теб, скъпи стари приятелю, да си в такава положение между двама души, които са ти толкова мили. Знам колко си предан на баща си, и си прав да държиш на тази преданост, но ако има нужда, ще те уведомя да дойдеш веднага при Луси, затова не бъди прекалено загрижен, освен ако не получиш вести от мен.

ДНЕВНИКЪТ НА Д-Р СЮЪРД

4 септември. Пациентът зоофаг все още задържа интереса ни. Избухна само веднъж, вчера, и то по необичайно време. Точно преди да удари дванадесет на обед, той станал неспокоен. Санитарят разпознал симптомите и веднага повикал помощ. За щастие, мъжете тръгнаха бегом и пристигнали тъкмо навреме, тъй като в полуден той така се разбеснял, че била нужна цялата им сила, за да го удържат. След около пет минути обаче взел постепенно да се успокоява, докато накрая потънал в някаква меланхолия. И досега е в това състояние. Санитарят каза, че крясъците му по време на пристъпа били наистина ужасяващи. Щом влязох вътре, за да се погрижа за някои от другите пациенти, стъписани от него, се оказах с вързани ръце. Мога напълно да си представя как ги е уплашил, понеже крясъците му смущаваха дори мен, въпреки че бях на известно разстояние. Обядът в лудницата вече приключи, а пациентът още седи умислен в един ъгъл с празен, унил и скръбен израз на лицето, който по-скоро подсказва, отколкото разкрива емоциите му. Не съм сигурен, че ги разбирам.

По-късно. Нова промяна в пациента. В пет часа погледнах вътре, за да го видя, и установих, че на вид е спокоен и радостен, какъвто си беше преди. Ловеше мухи, ядеше ги и отбелязваше улова си, дращейки резки с нокти по ръба на вратата между издутините на тапицерията^[246]. Когато ме видя, той се приближи, извини се за

лошото си поведение и съвсем кротко, дори плашливо, ме помоли да го отведем обратно в неговата стая и да му върнем бележника. Реших, че ще е добре да му угодя, и така той отново е в стаята си на отворен прозорец. Разпръснал е захарта от чая си по перваза и жъне богата реколта от мухи. Сега не ги яде, а ги събира в кутия както преди и вече оглежда ъглите за паяци. Предразположих го да говори за последните няколко дни, понеже всяка следа навеждаща към мислите му, би ми била от огромна помощ, но той не искаше да изплюе камъчето. За минута-две доби много тъжен вид и каза с някак отнесен глас, като че говореше по-скоро на себе си, отколкото на мен:

— Всичко свърши! Всичко свърши! Той ме остави. Вече няма надежда за мен, освен ако не го направя сам! — Тогава той се обърна ненадейно и решително към мен с думите: — Докторе, бихте ли бил така добър и да ми позволите още малко захар? Мисля, че би ми се отразило добре.

— И на мухите ли? — отвърнах.

— Да! Мухите също я харесват, а пък аз харесвам мухите, следователно харесвам и нея.

А има хора, които са толкова слабо запознати, и мислят, че лудите не разсъждават. Осигурих му двойна дажба и предполагам го направих по-щастлив от всеки друг на света. Жалко, че не мога да вникна в мислите му.

Полунощ. Още една промяна. Бях отишъл да видя г-ца Уестънра, която заварих много по-добре, и тъкмо се връщах. Стоях пред портала ни и наблюдавах скриващото се слънце, когато крясъците на Ренфийлд отново се разнесоха наоколо. Понеже стаята му е от тази страна на сградата, го чух много по-ясно, отколкото сутринта. Беше потресаващо да се откъсна от великолепната пребулена от облаци красота на залеза над Лондон с ярките му светлини, мастилени сенки и всички чудни багри, които се преливат по мръсните облаци като върху мътни води, и да осъзная колко сурово, неприветливо е зданието ми от студен камък, от което лъха безкрайно страдание, и моето сиротно сърце да устои на всичко това. Стигнах до Ренфийлд точно докато слънцето чезнеше, и през прозореца му видях как червеният диск потъва. А щом се скри, бесът му започна да отслабва все повече и повече и тъкмо когато

съвсем изчезна, той се изхлузи от ръцете, които го държаха — неподвижна купчина плът. Удивително е обаче какви възстановителни сили на съзнанието притежават безумците, защото след няколко минути вече стоеше прав, напълно спокоен и се оглеждаше наоколо. Дадох знак на санитарите да не го задържат, понеже бях любопитен какво ще направи. Той тръгна направо към прозореца и помете с ръка зрънцата захар, след това взе кутията си за мухи, изпразни я навън и изхвърли, после затвори прозореца, а после седна на леглото си. Изненадан го попитах:

— Няма ли повече да отглеждаш мухи?

— Не — каза той, — повръща ми се от всички тези глупости!

Определено е забележително интересен обект за изследване. Жалко, че не мога да надникна в ума му или в причините за внезапните му изблици. Момент, може би въпреки всичко има улики, стига да разберем защо днес пристъпите му се проявиха в полуден и при залез. Възможно ли е в някои часове от деня слънцето да има зловредно влияние над хора с определен нрав — както понякога луната има върху други? Ще видим.

ТЕЛЕГРАМА, СЮЪРД, ЛОНДОН, ДО ВАН ХЕЛЗИНГ, АМСТЕРДАМ

4 септември. Днес пациентката отново е по-добре.

ТЕЛЕГРАМА, СЮЪРД, ЛОНДОН, ДО ВАН ХЕЛЗИНГ, АМСТЕРДАМ

5 септември. — Пациентката значително се подобри. Добър апетит, спокоен сън, положително настроение, възвръща цвета си.

ТЕЛЕГРАМА, СЮЪРД, ЛОНДОН, ДО ВАН ХЕЛЗИНГ, АМСТЕРДАМ

6 септември. Ужасна промяна към по-лошо. Елате веднага. Не губете и минута. Задържам телеграмата до Холмуд, докато се срещнем.

[233] Кингстън ъпон Хъл — най-голямото пристанище на юг от Уитби. Намира се край р. Хъл, от която плавателните съдове поемат към Северно море. ↑

[234] Капелан — свещеник, който извършва частни служения извън храма. ↑

[235] „Неочакваното (...)“ — цитат от романа на Бенджамин Дизраели (1804–1881) „Хенриета Темпъл“, непревеждан на български език. ↑

[236] Хилингъм — измислено селище или имение. ↑

[237] „Албемарл“ — луксозен хотел на едноименната улица в Лондон. ↑

[238] (...) въженце (...) — има се предвид, че прозорецът се отваря чрез специално за целта въженце, което виси отстрани на рамката. ↑

[239] „(...) като леденостуден поток (...)“ — игра на думи. Същото словосъчетание е използвано в Шекспировия „Отело“: „В тая стая имам друго острие,/ закалено в леденостуден поток, то меч испански е (...)“ (д.5, с.2) — пр. мой. Именно проф. Ван Хелзинг ще се превърне в най-закаленото оръжие на протагонистите. ↑

[240] Магазините — вероятно някой от големите универсални магазини в Лондон, който е имал подобно обществено название. ↑

[241] Абрахам Ван Хелзинг — избирам този вариант за името на героя, вместо по-популярното в българските преводи на различни екранизации по романа „Ейбрахам ван Хелсинг“, защото това е холандската транскрипция на името, а героят по всяка вероятност би използвал нея. ↑

[242] Дфн — доктор на философските науки. ↑

[243] „Бяха ли друг случая (...)“ — в речта си Ван Хелзинг допуска множество граматически грешки поради чуждия си произход. Освен че бърка числата на съществителните и не подбира винаги подходящите дума за случая, той често използва погрешно родове, времена, словосъчетания, словоред и пр. В напрегнати моменти репликите на професора са на по-добър английски. ↑

[244] Грейт Ийстърн Хотел — хотел в централен Лондон в близост до железопътната гара на ул. „Ливърпул“. ↑

[245] „Дейли Телеграф“ — британски ежедневник, издаван в Лондон от 1855 г. насам. ↑

[246] Тапицерията — Ренфийлд вероятно е в изолатора. ↑

ГЛАВА X

ПИСМО, Д-Р СЮЪРД ДО Н. Б. АРТЪР ХОЛМУД

6 септември.

Драги Арт,

Днес новините ми не са добри. Тази сутрин Луси малко се влоши. От това обаче излезе и нещо добро: г-жа Уестънра, естествено, беше загрижена за дъщеря си и се посъветва с мен като професионалист. Възползвах се от възможността, за да ѝ кажа, че моят стар наставник — Ван Хелзинг, големият специалист, идва, за да ми гостува, и че ще я поставя под негово наблюдение наред с моето собствено, така че сега има как да отидем и да си тръгнем, без да я безпокоим прекомерно, понеже една тревога за нея би означавала сигурна смърт, а това може да се окаже пагубно и за Луси при нейното отпаднало състояние. Трудностите обкръжават всички ни, клетки стари приятелю, но ако е рекъл Господ, ще ги преодолеем невредими. При необходимост ще пиша, затова, ако не получиш вест от мен, приеми го като знак, че просто няма нищо ново. Макар и набързо,

вечно твой,
ДЖОН СЮЪРД

ДНЕВНИКЪТ НА Д-Р СЮЪРД

7 септември. Първото, което Ван Хелзинг ми каза, щом се срещнахме на улица „Ливърпул“^[247], беше:

— Казал ли сте нещо на нашия млад приятел — любовникът нейн?

— Не — отвърнах, — чаках първо да се видим, както писах в телеграмата. Изпратих му писмо, в което само споменавам, че идвате, понеже г-ца Уестънра не е добре, и че ще го уведомя при нужда.

— Правилно, приятелю — каза той, — съвсем правилно! Той по-добре все още да не знае, а може би никога няма да разбере. Моля се да е така, но ако се окаже необходимо, тогава трябва да научи всичко. И добри ми приятелю Джон, нека ви предупредя. Вие се занимавате с психично болните. Всички хора са луди по един или друг начин и така, както работите предпазливо с вашите безумци, така също работете и с тези на Бога — останалите по света. Казвате не на вашите какво правите, нито защо го правите. Не ги уведомявате каквото мислите. Така че ще държите знанието на мястото му, където може да отлежава — където да сбере подобните си наоколо и да се множи. Засега вие и аз ще съхраним, каквото ни е известно тук и тук — той ме докосна по сърцето и челото, а след това направи същото и със себе си. — В момента имам някои мои си размишления. По-късно ще ви разкрия.

— Защо не сега? — попитах. — Сигурно ще е от полза, можем да стигнем до някакво решение.

Той спря, погледна ме и каза:

— Приятелю мой Джон, когато житото е пораснало дори преди да узрее — докато млякото на неговата земя майка е в него и слънцето все още не е започнало да го багри със своето злато, сеячът издърпва класа, стрива го между грубите си ръце, издухва зелената плява и ви казва: „Вижте! Той е добро зърно, ще се превърне в добра реколта, щом дойде време“^[248].

Не виждах връзката и му го казах. Вместо отговор той се приближи, хвана ме за ухото^[249], закачливо го дръпна, както правеше преди много време на лекциите си, и каза:

— Добрият сеяч ви казва така тогава, защото знае, но не и дотогава. Но няма да видите добрия сеяч да изравя засятото зърно, за да разбере дали той расте. Това е за децата, които си играят на земеделие, а не за ония, които го приемат като работата на живота си. Схващате ли сега, приятелю Джон? Аз засях зърната си, а Природата има своята грижа, за да поникнат. Ако изобщо го направят, значи има някаква надежда, а аз чакам, докато класовете натежат.

Той внезапно спря, очевидно забелязал, че съм разбрал. След това продължи, и то с голяма тържественост:

— Винаги сте бил прилежен ученик, а медицинската ви книга^[250] — по-пълна от тази на останалите. Тогава бяхте само ученик, сега сте учител и вярвам, че добрите навици не са избледнели.

Помнете, приятелю, че знанието е по-силно от паметта, а не бива да се доверяваме на по-слабото. Дори да не сте поддържал добрата рутина, нека ви кажа, че случаят с нашата скъпа госпожица може да се окаже — забележете, казвам *може да се окаже* — такъв интерес за нас и другите, че всички останалите няма как да повдигнат неговата везна, както казва вашият народ. Вземете си тогава бележка за това. Нищо не е прекалено дребно. Съветвам ви — записвайте дори съмненията и догадките си. От тук нататък може да ви е от полза да видите доколко верни са предположенията, които правите. Учим се от грешките, не от успеха!

Щом описах симптомите на Луси — същите като преди, но безкрайно по-изразени — Ван Хелзинг доби мрачен вид, но не каза нищо. Той взе със себе си една чанта, в която имаше много инструменти и лекарства — „ужасяващите джунджурии на благородния ни занаят“, както бе нарекъл веднъж в една от лекциите си оборудването на професор от лечебния еснаф. След като бяхме въведени вътре, г-жа Уестънра ни посрещна. Тя беше разтревожена, но съвсем не и колкото очаквах да я заваря. Природата в едно от благотворните си настроения е предопределила, че дори смъртта има някаква противоотрова в страха от самата нея. Сега в случай, при който всеки шок може да се окаже пагубен, нещата са така наредени по една или друга причина, че всичко, което не е лично — дори ужасяващата промяна в дъщеря ѝ, към която е толкова привързана — сякаш не може да я досегне. Това е като начина, по който Майката Природа обвива едно чуждо тяло с було от някаква безчувствена материя, която може да предпази от зло това, което иначе би се увредило при съприкосновение^[251]. Ако това е инстинктивен егоизъм, тогава следва да замълчим, преди да обвиним някой в порока на себелюбието, понеже за причините му може да има по-дълбоки корени, отколкото познанието ни открива.

Използвах сведенията си за тази фаза на душевната патология, за да поставя правило, че г-жа Уестънра не бива да се намира на едно място с Луси или да мисли за болестта ѝ повече, отколкото бе наложително. Тя се съгласи с готовност, такава готовност, че отново станах свидетел на Природата, бореща се да запази живота на всяка цена. С Ван Хелзинг ни заведоха до стаята на Луси. Ако, щом я видях вчера, бях потресен, когато я видях днес, бях ужасен. Тя изглеждаше

мъртвешки, тебеширено бледа, сякаш червенината се бе отдръпнала дори от устните и венците, а костите на лицето ѝ изпъкваха забележимо. Да я видиш или чуеш как диша, беше мъчително. Лицето на Ван Хелзинг се вкамени като мрамор, а веждите му почти се заключиха над носа. Луси лежеше неподвижно и струва ми се, нямаше сили да говори, така че за момент всички останахме притихнали. Тогава професорът ме повика с жест и внимателно излязохме от стаята. Веднага щом затворихме вратата, той бързо пристъпи напред по коридора до следващата стая, която беше отворена. След това светкавично ме дръпна вътре и я затвори.

— Боже мой! — каза той. — Това е ужасно. Нямаме време за губене. Ще умре от цялостен недостиг на кръв, което да поддържа работата на сърцето. Необходимо е кръвопреливане веднага. Ти ли ще бъдеш, или аз?

— Аз съм по-млад и силен, професоре. Трябва да съм аз.

— Тогава се пригответи веднага. Ще донеса чантата си. Имам необходимото.

Тръгнах по стълбите с него и докато слизахме, се почука на входната врата. Щом стигнахме салона, прислужницата тъкмо отваряше и вътре бързо пристъпи Артър. Той се втурна към мен, като казваше, шепнейки нетърпеливо:

— Джак, бях толкова притеснен. Прочетох между редовете на писмото ти и ме обзе мъка. Татко е по-добре и побързах насам да видя с очите си. Този джентълмен е д-р Ван Хелзинг, нали? Сър, толкова съм ви благодарен, задето сте дошли.

Когато отначало погледът на професора падна върху него, той не бе в настроение за никакви прекъсвания, но сега, когато забеляза якото му телосложение и позна в него силната младост и мъжество, които то излъчваше, очите на Ван Хелзинг проблеснаха^[252]. Без да се бави, той хвана ръката му и каза:

— Сър, дойдохте навреме. Вие сте любимият на нашата скъпа госпожица. Тя е зле, много, много зле. Не, дете мое, не бъдете такъв — каза той, понеже Артър внезапно пребледня и седна на един стол, почти изгубил съзнание. — Вие ще ѝ помогнете. Можете да сторите повече от всеки на земята, а вашата решителност е най-добрата ви подкрепа.

— Какво мога да направя? — попита дрезгаво Артър. — Кажете и ще се подчиня. Животът ми е неин и бих дал дори последната капка кръв от жилите си.

Професорът има силно чувство за хумор и благодарение на старото ни познанство бързо го долових в отговора му:

— Млади ми сър, не искам чак толкова много — не и последната!

— Какво трябва да направя?

В очите му имаше огън и разширените му ноздри трепнаха от възбуждане. Ван Хелзинг го потупа по рамото.

— Елате! — каза той. — Вие сте мъж, а на нас ни трябва точно мъж. По-подходящ сте от мен, по-добър от моя приятел Джон.

Артър погледна объркано и професорът започна да му обяснява любезно:

— Младата госпожица е зле, много зле. Нуждае се от кръв и кръв ще получи или ще умре. С моя приятел Джон се посъветвахме и ще проведем това, което наричаме кръвопреливане — да прелееш от пълните вени на един в празните, които вехнат за него^[253]. Джон щеше да даде своята кръв, понеже е по-млад и силен от мен — тук Артър ме хвана за ръката и мълчаливо я стисна силно, — но сега вие сте тук, вие сте по-добър от нас, стари и млади, които теглим много в света на идеите. Нервите ни не са така спокойни, а кръвта ни — ярко като вашата!

Артър се обърна към него и каза:

— Ако само знаехте с каква радост бих умрял за нея, щяхте да разберете.

После сякаш се задави и замълча.

— Добро момче! — каза Ван Хелзинг. — В не-след-толкова-дългото ще се радвате, че сте направили всичко за нея, вашата любима. Елате сега и бъдете тих. Ще я целунете веднъж, преди да се свърши, но след това трябва да вървите и ще си отидете по мой знак. Не казвайте и дума на мадам. Знаете как е с нея! Не бива да има шок, всичко, което може да научи за това, ще бъде такъв. Елате!

Заедно отидохме до стаята на Луси. Наредихме на Артър да остане отвън. Луси обърна глава и ни погледна, но не каза нищо. Тя не спеше, но просто беше прекалено слаба, за да опита. Продума ни с очи; това бе достатъчно. Ван Хелзинг извади някои неща от чантата си

и ги постави на малката масичка, където не се виждаха. След това той забърка приспивателно и приближавайки леглото, каза насърчително:

— Ето, малка госпожице, тук е лекарството ви. Изпийте го наведнъж като добро дете. Вижте, повдигам ви така, че да преглътнете е лесно. Да.

Тя опита и успя.

Порази ме колко дълго мина, докато подейства приспивателното. Всъщност това ни посочи колко е изнемощяла. Сякаш мина цяла вечност, докато сънят взе да потрепва в нейните клепки. Най-накрая обаче лекарството подейства и тя заспа дълбоко. Когато професорът се удовлетвори от резултата, повика Артър в стаята и му повели да съблече сакото си. След това добави:

— Можете да вземете онази малка целувка, докато приближа масата. Приятелю Джон, помогни ми!

Така никой от нас не гледаше, докато той се привеждаше над нея.

Ван Хелзинг се обърна към мен с думите:

— Той е толкова млад и силен и с кръв така чиста, че не трябва да я дефибринираме^[254].

След това набързо, но в абсолютен ред професорът извърши манипулацията. В течение на преливането сякаш животът се завръщаше по страните на клетата Луси, а макар Артър да побледняваше, ярко щастие огряваше лицето му. След малко започнах да се притеснявам, понеже кръвозагубата се отразяваше на моя приятел, макар и да е толкова силен мъж. Това ме наведе на мисълта що за ужасна тежест е трябвало да понесе организъмът на Луси — онова, което отслаби Артър, само частично я възстанови. Ала лицето на професора беше безизразно, той стоеше с часовник в ръка и поглед, насочен ту към пациентката, ту към Артър. Чувах как бие сърцето ми. След малко той каза тихо:

— Не се движете рязко. Достатъчно е. Вие се погрижете за него, аз ще видя нея.

Щом всичко приключи, забелязах колко е отслабнал Артър. Превързах раната и го хванах подръка, за да го изведа, когато Ван Хелзинг проговори, без да се обръща — човекът сякаш имаше очи на тила си:

— Храбрият любим заслужава още една целувка, която ще получи веднага.

И както беше привършил манипулацията си, той нагласи възглавницата до главата на пациентката. Като направи това, тънката панделка от черно кадифе, която тя сякаш винаги носи около шията си, пристегнатата със стара диамантена закопчалка, която нейният обожател ѝ беше подарил, се измести малко нагоре и откри червен белег на гърлото. Артър не го забеляза, нито рязко поетия със съскане дъх, един от начините, по които Ван Хелзинг изразяваше вълнение. Той не спомена нищо на момента, но като се обърна към мен, каза:

— Сега заведете долу нашия храбър млад любим, дайте му от портото^[255] и го оставете да си полегне малко. След това трябва да си отиде вкъщи, да си почине, да спи дълго и да се храни обилно, че да бъде възстановен на каквото е дал на своята любима. Не бива да остане тук. Чакайте! Момент. Навярно, сър, сте нетърпелив за резултати. Тогава отнесете с вас, че във всяко отношение манипулацията е успешна. Този път спасихте живота ѝ и сте свободен да вървите у дома и да си отпочинете със спокойната мисъл, че онова, което може да се направи, е свършено. Ще ѝ разкажа всичко, когато е добре, тя ще ви обича не по-малко за това, което сторихте. Довиждане.

Щом Артър си отиде, аз се върнах в стаята. Луси спеше спокойно, но дишането ѝ беше по-силно, завивката се надигаше над гърдите. Ван Хелзинг седна отстрани на леглото и я загледа съссредоточено. Кадифената панделка отново покриваше червения белег. Прошепнах на професора:

— Какво смятате за този белег на гърлото ѝ?

— Вие какво смятате за него?

— Все още не съм го преглеждал — отговорих и още тогава се заех да разхлабя панделката.

Точно над външната югуларна вена^[256] имаше две пункции^[257], не големи, но и не безопасни на вид. Нямахше следи от болестно състояние, но ръбчетата бяха бели и изглеждаха протрити, като че от тритурация^[258]. Изведнъж ми хрумна, че тези рани или каквото бяха, могат да са причината на проявилата се кръвозагуба, но изоставих идеята веднага щом тя доби очертания, защото подобно нещо няма как да се случи. Цялото легло щеше да е алено от кръвта, която момичето трябва да е изгубило, за да остане така бледо, каквато беше преди преливането.

— Е? — каза Ван Хелзинг.

— Е — отвърнах, — нищо не мога да измисля.

Професорът стана.

— Довечера трябва да се върна в Амстердам — каза той. — Там има книги и други неща, които ми трябва. Вие трябва да останете тук цяла нощ и не бива да я изпускате от поглед.

— Да си повикам ли сестра? — попитах.

— Ние сме най-добрите сестри, вие и аз. Продължавайте да я наглеждате цяла нощ, грижете се да е добре нахранена и нищо да не я безпокои. Не бива да заспивате. По-късно можем да спим, вие и аз. Ще се върна възможно най-скоро. И тогава можем да започнем.

— Можем да започнем? — казах. — Какво, за Бога, имате предвид?

— Ще видим! — отговори, докато бързаше да излезе.

Той се върна след секунда, подаде глава през вратата и каза, вдигнал предупредително пръст:

— Помнете, тя е ваша отговорност. Ако я оставите и последва вреда, в бъдеще няма да спите спокойно!^[259]

ДНЕВНИКЪТ НА Д-Р СЮЪРД — ПРОДЪЛЖЕНИЕ

8 септември. Цяла нощ седях с Луси. Опиатът спря да действа към здрач и тя инстинктивно се пробуди. Приличаше на друг човек в сравнение със състоянието ѝ преди манипулацията. Тя дори беше с приповдигнато настроение и изпълнена от жизнерадост, но забелязвах следите на пълното изтощение, което бе преживяла. Щом казах на г-жа Уестънра, че д-р Ван Хелзинг е наредил да остана с нея, тя почти погледна през пръсти на идеята, посочвайки възстановените сили на дъщеря си и отличното ѝ настроение. Аз обаче бях непреклонен и направих приготовления за дългото си бдение. След като прислужницата я приготви за през нощта, аз влязох, като междувременно бях вечерял, и седнах отстрани на леглото. Тя по никакъв начин не възрази, а напротив — гледаше ме с благодарност всеки път, щом очите ни се срещнеха. Доста по-късно като че ли започна да се унася в сън, но сякаш нарочно се съвземаше и го прогонваше. Това се повтори няколко пъти, като с течение на времето усилията ѝ ставаха по-големи, а времето между тях — по-кратко. Беше очевидно, че тя не искаше да заспи, затова веднага повдигнах въпроса:

— Не искате ли да заспите?

— Не. Страхувам се.

— Страхувате се да заспите! Но защо? Това е дарът, за който всички милеем.

— Ех, не и ако сте като мен — ако сънят ви вещаеше ужас!

— Вещаеше ужас! Какво, за Бога, имате предвид?

— Не зная, ах, не зная. И точно това е най-страшното. Цялата онази немощ ме сполетяваше по време на сън, докато накрая презрях самата мисъл за него.

— Но скъпо момиче, тази нощ можете спите. Аз съм тук, пазя ви и мога да обещаая, че нищо няма да се случи.

— Ах, имам ви доверие!

Възползвах се от възможността и казах:

— Обещавам, че ако видя никакви признаци на кошмари, ще ви събудя веднага.

— Ще го направите ли? О, наистина ли ще го направите? Колко сте добър към мен. Тогава ще спя!

И почти на мига тя въздъхна дълбоко от облекчение и се отпусна заспала назад. Бях цяла нощ над нея. Тя така и не помръдна, а прекара цяла нощ в дълбок спокоен животворен и здравословен сън. Устните ѝ бяха лекичко разтворени, а гърдите ѝ се издигаха и спускаха последователно като махало. На лицето ѝ имаше усмивка, което беше признак, че никакви кошмари не смущават душевния ѝ покой.

В ранното утро прислужницата ѝ дойде и я оставих на нейните грижи, а аз се прибрах къщи, понеже ме безпокояха много неща. Телеграфирах накратко до Ван Хелзинг и до Артър, споделяйки отличните резултати от манипулацията. Отне ми цял ден да отметна работата, която ми беше останала за вършене. Беше се стъмнило, когато имах възможност да се поинтересувам за своя пациент зоофаг. Докладът беше обнадеждаващ, бил е съвсем спокоен през изминалото денонощие. При следобедната ми закуска пристигна телеграма на Ван Хелзинг от Амстердам, която съобщаваше, че и тази вечер трябва да отида в Хилингъм, тъй като няма да е зле, ако съм наблизко, а той щял да потегли с нощната поща и да се присъедини към мен рано сутринта.

9 септември. Бях твърде уморен и изнемощял, когато стигнах Хилингъм. Почти не бях мигвал от два дни и мозъкът ми беше

започнал да изпитва онази скованост, която бележи церебралната преумора^[260]. Луси не спеше, а настроението ѝ беше приповдигнато. След като се здрависа с мен, тя погледна закачливо и каза:

— Тази нощ няма да седите буден. Преуморен сте. Отново съм напълно здрава, наистина такава съм и ако ще има някакво бодърстване, аз ще съм тази, която ще бди над вас.

Не възнамерявах да споря, а вместо това отидох да вечерям. Луси дойде с мен и разведрен от чаровната ѝ компания, се нахраних превъзходно и изпих две чаши от портото, което беше повече от отлично. Тя ме заведе на горния етаж и ми показа стаята до нейната, където грееше уютен огън.

— Сега — каза тя — трябва да останете тук. Няма да затварям нито тази врата, нито моята. Може да легнете на канапето, понеже зная, че нищо не би изкушило вас, докторите, да спите в легло, докато има пациент на хоризонта. Ако искам нещо ще извикам и вие можете да дойдете при мен веднага.

Нямаше как да откажа, защото бях пребит като куче и едва ли щях да остана буден дори да се опитвах. Така, след като повтори обещанието си да ме повика, ако иска нещо, легнах на канапето и забравих за всичко.

ДНЕВНИКЪТ НА ЛУСИ УЕСТЪНРА

9 септември. Тази вечер се чувствам много щастлива. Бях толкова ужасно слаба, че сега, когато мога да мисля и да се движа наоколо, е все едно да усещам лъчите на слънцето след дълготраен източен вятър, появил от стоманено небе. Чувствам Артър някак много, много близо до мен. Сякаш усещам как присъствието му ме стопля. Предполагам, че е защото боледуването и немоцта са нещо себично и насочват вътрешните ни очи и състрадание към самите нас, докато здравето и силата отпускат юздите на Любовта и в мисли и чувства тя може да се скита, където пожелае. Знам къде са моите мисли. Само Артър да знаеше! Мили мой, мили мой, ушите ти сигурно пискат, докато спиш, както правят моите, щом се будя^[261]. Ех, блажената почивка от предната вечер! Как поспах, докато милият, добър д-р Сюърд ме наглеждаше. А тази нощ не ще се боя да дремна, след като

той е на ръка разстояние, на един зов. Благодаря на всички, че са толкова добри към мен! Благодаря ти, Господи! Лека нощ, Артър.

ДНЕВНИКЪТ НА Д-Р СЮЪРД

10 септември. Събуди ме ръката на професора върху главата ми. За един миг се разбудих напълно. При всяко положение това е едно от нещата, които научаваме в лудницата.

— А как е пациентката ни?

— Беше добре, когато я оставих, или по-скоро когато тя ме остави — отговорих.

— Елате, нека проверим — каза той и заедно отидохме в стаята.

Докато Ван Хелзинг пристъпи с леки движения като на котка към леглото, аз отидох към щората, за да я повдигна леко, понеже беше спусната. Щом я дръпнах и сутрешните лъчи на слънцето заляха стаята, чух как професорът тихо изсъска, поемайки си навътре дъх, и понеже познавах специфичността на това действие, смъртен страх прободеше сърцето ми. Като се приближих, той отстъпи назад и възклицанието му от ужас *Gott in Himmel!*^[262] нямаше нужда от допълнение, макар лицето му също да бе разкривено от ужас. Той посочи към леглото. Каменното му лице бе изопнато и пепеляво бяло. Коленете ми се разтрепериха. Там, на леглото, както изглежда, в безсъзнание, лежеше клетата Луси, по-ужасно пребледняла и изпита от всякога. Дори устните ѝ бяха бели, а венците сякаш се бяха отдръпнали назад от зъбите, както понякога може да се види при труп след продължително боледуване. Ван Хелзинг вдигна крак, за да тропне от яд, но житейската му интуиция и всичките дълги години постоянство го възпряха и той стъпи на земята спокойно.

— Бързо! — каза той. — Донесете брентито.

Влетях в трапезарията и се върнах с гарафата. Професорът накваси измъчените бледи устни с него и заедно разтрихме дланите, китките и сърцето. Той напипа пулса ѝ след няколко мига на мъчително очакване и каза:

— Не е прекалено късно. Бие, макар и само вяло. Цялата ни работа е загубена, трябва да започнем отново. Няма никакъв млад Артър наоколо, необходимо е да разчитам на вас самия този път, приятелю Джон.

Докато говореше, той ровеше из чантата си и изваждаше инструментите за кръвопреливане. Аз си свалих връхната дреха и навих ръкава на ризата си. В момента нямаше възможност да я приспим, а и нямаше нужда, затова, без да отлагаме и миг, пристъпихме към манипулацията. След известно време — съвсем не изглеждаше кратко, понеже постепенното изтичане на кръвта, без значение колко доброволно е отстъпена, е ужасно преживяване — Ван Хелзинг вдигна пръст предупредително.

— Не помръдвайте — каза той. — Боя се, че с нарастване на силите си може да се събуди, а това би било опасност, о, такава голяма опасност. Но аз ще предпазни мерки взема^[263]. Ще сложа подкожна инжекция морфин.

След това той пристъпи, пъргаво и сръчно, към изпълнение на намерението си. Въздействието върху Луси беше осезаемо, тъй като немоцта ѝ сякаш се сля с наркотичния сън. Да видя как плахата руменина се прокрадва обратно в бледите страни и устни ме накара да се почувствам горд. Никой мъж не би могъл да знае, преди да го изпита, какво е да усещаш как собственият ти живот полека изтича във вените на жената, която обичаш.

Професорът ме наблюдаваше критично.

— Това ще свърши работа — каза той.

— Вече? — възразих. — Взехте доста повече от Арт.

Той се усмихна тъжно и отвърна:

— Той е нейният любим, нейният *годеник*. Вие имате работа, много работа да вършите за нея и за другите и настоящото ще бъде достатъчно.

Когато той привърши с манипулацията, се погрижи за Луси, а в това време аз приложих точково притискане^[264] на собствената си инцисия^[265]. Докато чаках да се освободи, за да ми обърне внимание, полегнах, понеже усетих слабост и ми прилоша. След малко той превърза раната ми и ме изпрати на долния етаж да си взема чаша вино. Тъкмо излизах от стаята, когато ме последва и каза почти шепнешком:

— Имайте предвид, че нищо от това не трябва да се споменава. Ако нашият млад обожател се появи неочаквано, както по-рано — нито дума. Веднага би го сепнало и накарало да ревнува. Не бива нищо да се споменава. Толкова!

Когато се върнах, той ме изгледа внимателно и каза:

— Вие не сте по-добре. Отидете в стаята, легнете на канапето и починете малко, след това закусвайте много и елате тук при мен.

Последвах заръките му, понеже знаех колко са правилни и разумни. Бях свършил своето и следващото ми задължение бе да запазя силите си. Чувствах се много слаб и в тази немощ се стопи част от изумлението от случилото се. Заспах на канапето, докато се чудех отново и отново как Луси бе извършила подобно ретроградно движение^[266] и как би могла да се лиши от толкова много кръв без никаква следа, която да свидетелства за това. Предполагам, че сигурно съм продължил с тези въпроси, понеже, насън или наяве, мислите ми винаги се връщаха към малките пункции на нейното гърло и грапавия протрит вид на техните ръбчета, колкото и да бяха дребни.

През деня Луси спа спокойно и когато се събуди, беше сравнително укрепнала и се чувстваше добре, макар и съвсем не толкова, колкото предния ден. След като Ван Хелзинг я прегледа, излезе на разходка и ме остави при нея с изричните нареждания да не я оставям и за миг. Дочух го откъм салона да пита за пътя към най-близката телеграфна станция.

Луси бърбеше спокойно, изглежда съвсем не съзнаваше, че нещо се бе случило. Опитах се да поддържам интереса и ведростта ѝ. Когато г-жа Уестънра се качи горе, за да я види, тя сякаш също не забеляза каквато и да е промяна, а вместо това ми каза с благодарност:

— Дължим ви толкова много, д-р Сюзърд, за всичко, което направихте, но вече наистина трябва да се погрижите да не се претоварвате. Вие сам изглеждате преbledнял. Нуждаете се от съпруга, която от малко да ви гледа и да се грижи за вас, така си е!

Докато говореше, Луси се изчерви, макар и само за миг, понеже измъчените ѝ пресъхнали вени не можеха да поддържат задълго притока на кръв към лицето. После тя също толкова рязко преbledня и умолително обърна очи към мен. Усмихнах се, кимнах и поставих пръст на устните си, а тя с въздишка потъна обратно сред възглавниците си.

Ван Хелзинг се върна след няколко часа и веднага ми каза:

— Сега вие се върнете вкъщи, яжте много и пийте до насита. Подсилете се. Довечера аз оставам и сам ще седя буден с малката госпожица. Заедно трябва да наблюдаваме случая и никой друг не бива

да узнава. Имам сериозни основания. Не, не ги питайте, мислете каквото пожелаете. Не се страхувайте да предполагате дори най-невероятното. Лека нощ.

В салона две от прислужничките дойдоха при мен и попитаха дали заедно или поне някоя от тях би могла да остане при госпожица Луси. Те ме умоляваха да им позволя, и щом заявих, че е желание на д-р Ван Хелзинг само той или пък аз да я наглеждаме, те сърцераздирателно поискаха от мен да ходатайствам за тях пред „чуждестранния джентълмен“. Трогнах се много от тяхната загриженост. Може би беше, защото в момента се чувствам слаб, или може би засвидетелстваха такава преданост на Луси, понеже съм забелязвал отново и отново подобни случаи на женска добрина. Прибрах се тук като за късна вечеря, направих визитациите си — всичко беше наред, и записах това, докато очаквах да ме навести сънят. Той приближава.

11 септември. Този следобед наминах до Хилингъм. Заварих Ван Хелзинг в отлично настроение, а Луси — много по-добре. Малко след като пристигнах, един голям колет от чужбина беше доставен за професора. Той го отвори доста напористо поне на пръв поглед и извади един огромен букет от бели цветя.

— Това е за вас, госпожице Луси — каза той.

— За мен? О, д-р Ван Хелзинг!

— Да, скъпа моя, но не за вас, та да ви развлича. Това е лекарство. При тези думи Луси направи кисела физиономия.

— Не са, но не са и да се взимат след декокция^[267] или в причиняваща гадене форма, затова не се налага да сбръчквате това чаровно носле, или ще посоча на моя приятел Артър какви злочестини може да се наложи да преживее, като гледа толкова много красота, която той така обича, толкова много разкривена. Аха, прекрасна моя госпожице, сега толкова хубавото ви носле отново е напълно право. Това е лечебно, но вие не знаете по какъв начин. Той^[268] отива на прозореца, правя красив венец и го окачвам на врата ви, така че да спите спокойно. О, да! Също като цвета на лотоса ви кара да забравите за проблемите си. Ухае като водите на Лета^[269] и на онзи извор на

младостта, който конкистадорите дирили във Флорида, но всички я намерили твърде късно^[270].

Докато той говореше, Луси разглеждаше цветята и ги миришеше. Изведнъж ги хвърли и каза едновременно с погнуса и веселие:

— О, професоре, надявам се, че само се шегувате с мен. Та тези цветя са най-обикновен чесън.

За мое учудване Ван Хелзинг се изправи и каза с цялата си строгост, стиснал желязна челюст и склучил рунтави вежди:

— Не ми се подигравайте! Никога не се шегувам! Има си сериозна причина за всичко, което правя, и ви предупреждавам да не ми противоречите. Внимавайте поне заради другите, ако не заради самата себе си. — След това, като видя бедната Луси уплашена, както се и очакваше, той продължи по-внимателно: — О, малка госпожице, скъпа моя, не се плашете от мен. Всичко, което правя, е само за ваше добро, а тези толкова обикновени цветя ще са ви от голяма полза. Вижте, сам ги поставям в стаята ви. Правя сам венеца, който ще носите. Но шшт! Без да споменавате на други, което довежда до толкова любопитни въпроси. Трябва да се подчиним и мълчанието е част от покорството, а покорството ще ви изпрати силна и здрава в любящите обятия, които ви очакват. Сега постойте още малко. Елате с мен, приятелю Джон, ще ми помогнете да закичим стаята с моя чесън, който е изминал целия път от Харлем^[271], където моят приятел Вандерпул отглежда билки в своите оранжерии целогодишно. Трябваше да телеграфирам вчера или нямаше да бъдат тук.

Отидохме в стаята, като взехме цветята с нас. Действията на професора определено бяха чудати и не ги бях срещал в никоя фармакопея^[272], за която някога бях чувал. Най-напред той затвори прозорците и ги заключи добре с резетата, после, като взе шепа цветчета, натърка целите рамки, сякаш за да е сигурен, че всяка струя въздух, която би могла да влезе вътре, ще поеме миризмата на чесъна. След това със същата стиска той натри цялата каса на вратата: отгоре, отдолу, всяка от страните. Същото стори и около камината. Това ми изглеждаше гротескно и след малко казах:

— Е, професоре, знам, че винаги имате причина за това, което правите, но това определено ме озадачава. Добре че тук няма някой скептик, защото той би казал, че разработвате някаква магия, с която да държите настрана зъл дух.

— Може би това и правя! — отвърна тихо той, като в същото време започна да сплита венеца, който Луси щеше да носи около шията си.

След това зачакахме, докато тя приготви вечерния си тоалет, и когато си легна, Ван Хелзинг лично положи венеца от чесън около врата ѝ. Последните му думи към нея бяха:

— Внимавайте да не го повредите и дори в стаята да е задушно, не отваряйте довечера прозореца или вратата.

— Обещавам — каза Луси, — и благодаря и на двама ви хиляди пъти за цялата добрина към мен! О, какво съм направила, че да съм благословена с такива приятели?

Напуснахме къщата с моя кабриолет^[273], който чакаше. Ван Хелзинг каза:

— Довечера мога да спя спокойно, а и се нуждая от това: две нощи път, много четене през деня между тях, много безпокойство през следващия и една вечер бодърстване, без да мигна. Утре рано сутринта вие ме викате и отиваме заедно да видим нашата хубава госпожица толкова много по-силна заради „магията“, която разработих. Хо, хо!

Той изглеждаше така убеден, че щом си спомних за собствената си увереност преди две нощи и пагубните последици от нея, изпитах почтителен страх и смътен ужас. Сигурно немощта ме беше разколебала да спомена това на моя приятел, а ги почувствах по-силно и отпреди като неизплакани сълзи.

[247] „Ливърпул“ — улица в централен Лондон, на която има жп гара, където вероятно е пристигнал Ван Хелзинг. ↑

[248] „(...) добро зърно (...) добра реколта (...)“ — разказът визира библейска притча (Лук. 8:4-15), в която сеячът пръска семена и тези, паднали на пътя, на камъни или сред бурени, не изникват, а тези на добра земя стават добра реколта. Сравнението е с хората, които успяват или не да възприемат и да се поучат от божиято слово. Ван Хелзинг понякога използва немски родове за съществителните, затова и нарича зърното „той“. ↑

[249] „(...) ухото, закачливо го дръпна (...)“ — игра на думи. Използвана е думата „ear“, която означава „ухо“, но и „клас“, в каквото значение е използвана малко по-горе. Т.е. Ван Хелзинг е учителят, който сее, а неговите ученици са реколтата. Д-р Сюърд като негов

любимец е „добро зърно“ и ще направи добра реколта, но е все още зелен. ↑

[250] Медицинска книга — дневник на случаите, с които се сблъскват лекарите. ↑

[251] „(...) безчувствена материя (...) съприкосновение (...)“ — д-р Сюърд има предвид напр. черупките на мекотелите или на яйцата. ↑

[252] „(...) очите на Ван Хелзинг проблеснаха“ — Ван Хелзинг е чужденец също като Дракула, веждите му са гъсти като неговите, а очите му също проблясват в определени моменти, в случая — при мисълта за кръв, действията им често са еднакви и дори имат титли, с които се обръщат към тях. Двамата герои си приличат и това не е случайно. Авторът не пропуска да загатне това по различни поводи. Образите им са огледални. ↑

[253] „(...) вехнат за него.“ — Ван Хелзинг бърка родовете. Определителният член на немското Blut е das, т.е. ср.р., което на английски ще се преведе дословно като him, а не it. Различни грешки съпътстват речта на професора, както читателят вече е забелязал. ↑

[254] Дефибринация — процес по отстраняване на фибрина от кръвта — белтък, който участва в съсирването ѝ. ↑

[255] Порто — десертно червено ликьорно вино, произвеждано в Северна Португалия. ↑

[256] Външна югуларна вена — кръвоносен съд, който минава по шията и главата. През него тече по-голямата част от кръвта по външната страна на черепа. ↑

[257] Пункция — проникване в тъкан или орган, т.е. дупчица. ↑

[258] Тритурация — процес, при който на ръка се смесват различни вещества от растителен и лекарствен вид чрез стриване на прах. ↑

[259] „(...) няма да спите спокойно в бъдеще!“ — забележете, че Дракула беше отправил подобно предупреждение към Джонатан по-горе. ↑

[260] Церебрална преумора — прекалено изтощение на мозъка. ↑

[261] „(...) ушите ти сигурно пискат (...)“ — има поверие, според което, когато на човек му пищят ушите, значи някой го споменава. ↑

[262] Gott in Himmel (нем.) — Боже на небето. ↑

[263] „(...) предпазни мерки взема.“ — типичен словоред за немския език при бъдеще време. ↑

[264] Точково притискане — медицинска техника, при която с ръка, пръсти и длани се притискат определени точки от тялото в зависимост от нанесената рана, за да се контролира кръвотечението. В случая д-р Сюърд ще притиска ръката под лакътя си, за да прекъсне кръвта надолу от тази точка. ↑

[265] Инцисия — разрез върху орган или тъкан, направен с медицински цели. ↑

[266] Ретроградно движение — поемане в обратната посока или към предишен курс. ↑

[267] Декокция — извличане на полезни вещества при попарване и изваряване на билки и други растения. ↑

[268] „Той (...)“ — същата грешка като по-горе. Ним вместо it, макар да става дума за букета. На немски език думата е в мъжки род (der Strauß), откъдето идва и разминаването. ↑

[269] Лета — една от реките в царството на мъртвите според гръцката митология. Щом душата мине през нея, забравя целия си предишен живот. ↑

[270] „(...) извор на младостта (...)“ — легенда, според която, пренебрегвайки кралско поръчение, конкистадорът Хуан Понсе де Леон (1460–1521) се отправил да търси извор, който според индианците можел да го подмлади. С него тръгнали и мнозина сакати, болни и стари хора, но така и не открили водата. ↑

[271] Харлем — град в Северна Холандия. ↑

[272] Фармакопея — сборник, издаван от официална институция, който съдържа държавни стандарти за приготвянето, разпознаването, етиктирането и използването на лекарства. ↑

[273] Кабриолет — двуколесно превозно средство, теглено от един кон и със сгъваемо покривало. Развива голяма скорост поради лекото си тегло. ↑

ГЛАВА XI

ДНЕВНИКЪТ НА ЛУСИ УЕСТЪНРА

12 септември. Колко са добри всички към мен. Съвсем се влюбих в този мил д-р Ван Хелзинг. Чудя се защо беше толкова загрижен за цветята. Наистина ме изплаши, беше толкова разпален. Все пак трябва да е бил прав, понеже вече чувствам облекчение. По някаква причина не се боя, че съм сама тази нощ, и мога да спя без страх. Няма да ме е грижа за каквото и да е пляскане пред прозореца. Ех, тази нетърпима борба, която водих срещу съня толкова често напоследък, мъчителното безсъние или страха от унеса с всичките му непонятни ужаси, които той таи за мен! Колко благословени са някои хора, в чиито светове няма страх, нито боязън, за които сънят е дар, който се спуска нощес и не носи нищо друго освен сладки сънища. Е, ето, че тази вечер се надявам да заспя и лежа като Офелия^[274] от пиесата с „венци девичи и момински китки“^[275]. Никога преди не съм обичала чесън, но тази нощ е възхитителен! В мириса му има покой и вече чувствам как сънят се задава. Лека нощ на всички.

ДНЕВНИКЪТ НА Д-Р СЮЪРД

13 септември. Отидох в „Бъркли“^[276] и заварих Ван Хелзинг станал, както обикновено, навреме. Каретата, поръчана от хотела, чакаше. Професорът взе чантата си, която вече носеше винаги със себе си.

Нека запиша всичко подробно. В осем часа с Ван Хелзинг пристигнахме в Хилингъм. Беше прелестна утрин, ярките слънчеви лъчи и цялото свежо усещане за ранна есен сякаш бяха финалният момент на ежегодния природен кръговрат. Листата се обагряха в различни красиви цветове, но все още не бяха започнали да капят от дърветата. Когато влязохме, заварихме г-жа Уестънра да излиза от дневната. Тя е ранобудна по природа. След като ни приветства топло, каза:

— Ще се зарадвате да узнаете, че Луси е по-добре. Милото дете все още спи. Погледнах в нейната стая и я видях, но не влязох, за да не я смутя.

Професорът се усмихна и придоби тържествуващ вид. Той потри ръцете си и каза:

— Аха! Знаех си, че съм диагностицирал случая. Лечението ми сработва.

На това тя отвърна:

— Не бива да обирате всички лаври за себе си, докторе, състоянието на Луси тази сутрин се дължи отчасти и благодарение на мен.

— Какво имате предвид, мадам? — попита професорът.

— Е, нощес бях притеснена за скъпото дете и отидох в стаята му. Тя спеше шумно — толкова шумно, че дори влизането ми не я събуди. В стаята беше ужасно задушно. Навсякъде имаше много от онези противни цветя със силен аромат, а тя дори имаше купища от тях около врата си. Побоях се, че тежкият мирис ще се окаже прекален за милото дете в неговото немощно състояние, така че ги изнесох всичките и отворих леко прозореца, за да пусна вътре малко свеж въздух. Сигурна съм, че тя ще ви се понрави.

Тя се оттегли в будоара си, където обикновено закусва рано. Докато жената говореше, лицето на професора посивя като пепел. Той съумя да запази самообладание, докато старата лейди беше тук, понеже знаеше за нейното състояние и колко пагубен би бил дори само един шок. Всъщност той се усмихваше, докато ѝ държеше отворена вратата, за да отиде в стаята си. Но мигновено, щом тя изчезна, той ме дръпна ненадейно и силно в трапезарията и затвори вратата.

Тогава за пръв път в живота си видях Ван Хелзинг съкрушен. Той вдигна ръце над глава си в мълчаливо отчаяние и после удари безпомощно длани една в друга. Най-накрая седна на един стол и като закри лицето си с шепи, заплака със силни сухи хлипове, които сякаш се отронваха от дълбините на сърцето му. След това вдигна отново ръце, като че умоляваше цялата вселена.

— Боже! Боже! Боже! — възкликна той. — Какво сме направили и какво е сторило това бедно създание, че така сме залети със скръб? Има ли сред нас все още орис, спусната от стария езически свят, та подобни неща трябва да се случват, и то по такъв начин? Тази клета

майка, съвършено не знаейки и съвършено за най-доброто, както тя си мисли, прави такива неща, като да изгуби тялото и душата дъщеря си^[277], и не бива да ѝ кажем, не бива дори да я предупредим или тя умира и след това умираат двете. О, как сме залети! Как всички дяволски сили са срещу нас!

Внезапно той скочи на крака.

— Елате — каза той, — елате, трябва да се уверим и да действаме. Дяволи, никакви дяволи или всички дяволи наведнъж, няма значение, борим се с него по същия начин.

Той отиде до входната врата за чантата си и заедно се качихме до стаята на Луси.

Отново дръпнах щората, докато Ван Хелзинг отиде към леглото. Този път не се стресна, когато погледна към клетото лице със същата ужасна восъчна бледност като преди. Той придоби вид на неумолима печал и безкрайна мъка.

— Както очаквах — измърмори и отново рязко си пое дъх — маниер, който означаваше толкова много.

Безмълвно той заключи вратата, а след това започва да подрежда на малката масичка инструментите за поредната манипулация по кръвопреливане. Отдавна бях прозрял нуждата от това и започнах да свалям връхната си дреха, но той ме спря с предупредителен жест.

— Не! — каза той. — Днес вие трябва да извършите манипулацията. Аз ще снабдявам. Вече сте отслабен.

Докато говореше, той съблече сакото си и нави ръкавите на ризата си.

Отново манипулацията, отново опиятът, отново малко цвят се върна в бледните страни, а с него и равномерното дишане на здравословния сън. Този път аз я наглеждах, докато Ван Хелзинг се съвземе и отпочине.

По-късно той се възползва от един удобен случай да каже на г-жа Уестънра, че не бива да маха нищо от стаята на Луси, без да се допита до него, че цветята са от лекарствено естество и че вдишването на техния мирис е част от метода на лечението. След това той пое грижата за случая лично, като каза, че ще извършва наблюдение тази и следващата нощ и ще ми прати вест кога да дойда.

След още час Луси се събуди от сън свежа, ведра и на пръв поглед не бе особено по-зле след ужасното си изпитание. Какво

означава всичко това? Започвам да се чудя дали ежедневието ми сред душевноболни не започва да се отразява на собствения ми разсъдък.

ДНЕВНИКЪТ НА ЛУСИ УЕСТЪНРА

17 септември. Четири спокойни дни и нощи. Вече възстанових толкова от силите си, че едва мога да се позная. Сякаш съм преминала през някакъв дълъг кошмар и тъкмо съм се събудила, за да видя прелестните слънчеви лъчи и да почувствам свежия утринен въздух наоколо. Имам смътен спомен за продължителни тревожни мигове на чакане и страх, на мрак, в който отсъстваше дори болезнената надежда, която да направи насъщното страдание още по-горчиво, а след това забвение, продължаващо безкрайно, и въздигане отново към живот, както гмурец изплуващ изпод огромен пласт вода. От момента, в който д-р Ван Хелзинг е с мен обаче, сякаш всички лоши сънища отминаха, шумовете, които ме плашеха до безумие: пляскането с крила по прозореца, отдалечените гласове, които сякаш бяха толкова близо до мен, пронизващите звуци, които идваха, без да зная откъде и ми повеляваха да правя неща, без да зная какви, секнаха до един. Сега си лягам, без да се страхувам от съня. Дори не се опитвам да остана будна. Вече съм доста привързана към чесъна и всеки ден за мен пристига по една пълна кутия от Харлем. Довечера д-р Ван Хелзинг си заминава, тъй като трябва да отиде за един ден в Амстердам. Но нямам нужда да ме наглеждат. Достатъчно съм добре, за да остана сама. Боже, благодаря ти заради майка ми, заради скъпия ми Артър и заради всичките ни приятели, които бяха толкова отзивчиви! Дори няма да почувствам промяна, понеже снощи д-р Ван Хелзинг спеше на стола си през по-голямата част от времето. На два пъти го заварих задрямал, когато се събуждах, но не се боях да се унеса отново, въпреки че клоните, прилепите или нещо друго блъскаше направо свирепо върху стъклото на прозореца.

„ПОЛ МОЛ ГАЗЕТ“, 18 СЕПТЕМВРИ

БЯГСТВОТО НА ВЪЛКА

ОПАСНОТО ПРИКЛЮЧЕНИЕ НА НАШИЯ РЕПОРТЕР

ИНТЕРВЮ С ПАЗАЧА НА ЗООЛОГИЧЕСКАТА ГРАДИНА

След много запитвания, почти толкова откази и безкрайно повтаряне на думите „Пол Мол Газет“^[278], сякаш бяха някакво заклинание, успях да открия пазача на сектора от Зоологическата градина, в което се включва отделението на вълците. Томас Билдър живее в една от къщурките в заграждението зад клетката на слона и тъкмо беше седнал да пие чая си, когато го видях за първи път. Томас и жена му са гостоприемни хорица на възраст, без деца и ако указаното ми гостоприемство е било обичайното за тях, съвместният им живот трябва да е доста приятен. Пазачът не поиска да навлезе в онова, което той нарича „бранша“, докато вечерята не приключи и всички бяхме сити. След това, когато масата беше разчистена и той запали лулата си, каза:

— Сега, сър, можете да продължите и да ме ръшпитвѐте каквото ишкате. Ще ме извиня'айте, че откайзвах да говоря за пурфесионални въпроси преди едене. Аз давам на вълците, чакалите и хиените в целия ни сектор техния чай, преди да почна да им задайа'ам въпроси.

— Какво имате предвид с това да им задавате въпроси? — полюбопитствах с желанието да го предразположа към разговор.

— Да ги удрям по гла'ата със сопа е единият начин, да ги п'чеша зад хухото е друг, когато гусудата, както е въодушевление, искат малко да се пофукат пред техните 'мичета. Съвсем не съм толкоз против първия — удряне'о със сопа, преди да метна вътре вечерята им, ама чакам, докато са си изпи'и шерито^[279] и кауфейту, тай да се каже, преди да опитам с поче'анито зад ухото. Гле'йте — прибави той философски, — има бая от същата мая в нас като в тия гиди жиетни. Ей ви вас па идвате и ръшпитвѐти за мене с въпроси за бранша, пък че аз тѐй съм по разкисиленому, че ако не беше ваш'та въшлива 'ин бабка^[280], щях да ви'а първо как хвърчите, преди да съм отговорил, даже и след като ме питвѐхте подигравателному дали ще искам да ръшпитвѐте директора може ли да ми задайа'ате въпроси. Без да се обиждате, казах ли ви да вървите по 'я'олите?

— Направихте го.

— И гат' казахте, че ше'с оплачете от мен заради позване'о на скверен език, това беше да ма уда'ите по гла'ата, ама 'ин бабката направи всичко това поносимо. Аз не'аше па да са бия, затова изчаках за храната и го напра'ех с 'мжене както вълците, лъвовете и тигрите пра'ят. Ама Го'под обича ваш'та смелос', сега като дъртата жена ми

тикна резен от нейния чаен кекс и ма изплакна със стария си въшлив чайник, па си запалех чибука, можете да ме чешете зад ушите за всичко, каквото ви са чини, и не'а изтръгнати даже и ръмжене от мен. Карайте напред с ваш'те въпроси. Знам към какво па сти'с засилили — че тука е избягал вълк.

— Точно така. Искам да разбера вашата гледна точка за това. Просто ми обяснете как се случи. Когато се запозная с обстоятелствата, ще помоля да кажете каква считате, че е била причината, и каква ще бъде развързката на цялата история.

— Добре, началство. 'Начи т'ва е цялата история. Оня там вълк, дето му викахме Берсикер^[281], беше единият от трите сиви, които докараха от Норвегия до Йамрах^[282], и дето купихме от него преди четири години. Беше хубав друж'любен вълк, който никога не праеше да се каже лошо. По-изненадам съм за него, дето искал да избя'а на'ън, нежели всяко друго жиотно тука. Но, хе, не мо'е се вярва на вълците повече, нежели жените.

— Вие не му обръщайте внимание, сър! — намеси се г-жа Том със сърдечен смях. — Той са е гри'ил за жиотните долкоз дълго, че да съм проклета, ако сам ней като стар вълк! Ама ней лост чо'ек.

— Тъй, сър, беше вчера някъде два часа след хра'ене, когато чух за пръв път тая бъркотия. Праех носилка в клетката на маймуните за младата пума, дето е болна, ама когато чух скимте'е и 'мжене се запътнех направо. Тамо беше Берсикер, па 'фърля са като луда ра'ота на решетките, 'се едно искаше да изле'е. Нямаше много хора наоколо онзи ден, а наблизо беше само един мъж — висок, слаб чичка, с ченгелес' нос и заострена брада с някой и друг бял косъм по нея. Той имаше теж'к студен поглед, червени очи и му лепнах е'но 'ич не'аресване, понеже, май че, като чи ли беше заради него, щото на него се бяха хстървили. И'аше бели ярешки ръкавици на ръ'ете си, с които ми посочи към жиотните и вика: „Пазачо, вълците изглеждат раздразнени на нещо“. „Може би е на теб“, викам му аз, понеже не 'аресвам надувките, дето си ги придаваше. Той ни'с ядоса, както са надя'ах да направи, ами си надена една нагла усмивка на устата, дето я пълнеха остри бели зъби. „О, не, ни бих им са усладил“, вика ми той. „Амчи да, ши им са“, викам аз, па го имитирам. „Винаги им се услажда кокал ил' два да си почистят зъбите към времето за чай, па ти си донесъл цял чувал.“

Бе, беше странна работа, ама като ни видяха жиетните, че па сме се сго'орили, се кротнаха и като са приближих до Берсикер ме остави да му п'чеша ушите както винаги. Оня гиди мъж 'ойде и проклет да съм, ама ако не сложи ръката и не почеса също ушите на стария вълк! „Внимай, викам, Берсикер е бърз“. „Неа проблем, ми вика, свикнал съм с тях!“ Па му викам: „Ма ти в бранша ли си?“ и си швалям шапката, понеже човек, който продава вълци и тъйнататъкъвци, е добър приятел за пазачите. „Не, вика, не точно в бранша, ама съм си напраел няколко на домашни любимци.“ И с това той 'дигна шапка толкоз езирскано, колкото някой лорд, и си замина. Старият Берсикер про'лжи па да гле'а след не'о, докато той се скри от поглед и след това отиде и легна в един ъгъл и не идеше да излезе хвън целия следхобед. Ема учера, тъкмо щом луната се показва х'оре, всички вълци тук са хванаха па да 'мжът. Нямаше нещо, на което да 'мжът. Нямаше някой наоколо освен един, който очевидно ви'аше куче някъде по затъntenите места на гардените в парковото шосе. Един-два пъти излизах вън да проверя, че всичко е наред и си беше, па тогава 'мженето спря. Точно преди дванадесет часа тъкмо огледах наоколо, преди да са тръшна, и убий ма, ама като 'ойдох срещу клетката на стария Берсикер, виждам решетките счупени и извити, па тя самата — празна. И т'ва е всичко, което знам със сигурност.

— Някой друг видя ли нещо?

— Па един от наште гарденари си 'ойдваше дома към това време от вече'инка, когато вижда едно голямо сиво куче да изкача от гарденските плето'и. Поне така казва той, ама за пред мене си не му имам много доверие, понеже, ако той е видял, тей не казал и дума за това на своята госпожа, щом си 'ойдол 'къщи, па тъкмо след като бягството на вълка стана известно и ние вече бяхме целонощно, па ловжийствахме из парка за Берсикер, като той сети, че е 'иждал нещо. Моето мнение беше, че вече'инката му'й замаяла гла'ата.

— Сега, г-н Билдър, можете ли да обясните по някакъв начин бягството на вълка?

— Ем, сър — каза той с фалшива скромност, — мисля, че мога, ама не знам догде ши ви се понрави теорията.

— Несъмнено ще ми се понрави. Ако човек като вас, който познава животните, от опит не би могъл да изложи добро предположение, кой би могъл?

— Добре тогава, сър, обяснявам го по следния начин: струва ми се, че онзи гиди вълк избяга просто защото искаше да излезе.

От искрения начин, по който Томас и жена му се засмяха на шегата, разбрах, че тя им е вършила работа и преди, а цялото обяснение е просто изпитана продажба. Не можех да се справя чрез задявки с достопочтения Томас, но се убедих, че зная по-сигурен път към сърцето му, затова казах:

— Е, г-н Билдър, нека сметем, че първият половин суверен е заработен и това негово другарче очаква да бъде заслужено, като ми кажете какво мислите, че ще се случи.

— Тъй вий сте прав, сър — каза той чевръсто. — Ше ма извиния'айте, зная, задето па ва косих, ама дъртата тука ми смигна, което беше горе-долу, като да ми каже да продължа.

— О, никога! — изрече старата лейди.

— Мнението ми е такова: онзи гиди вълк па са крий някъде. Гарденарят, дето не помни, каза, че па гал'пирал на север по-бързо от кон, ама не му вярвам, понеже, вистате ли, сър, вълците не галопират повече нежели кучетата, те не са устроени така. Вълците е големи работи в книжките с приказки и смеъ да кажа, че когато те се съберат на глутници и същите са джасват връз нешо, т'ва па е по-страховито, отколкото те са си и могат да вдигнат дяволска врява и да го направят на кайма, каквото и да е то. Ама Го'под да ва пази, в истинския живот вълкът е само едно долно жиотно, не е и наполовина умен и смел, колкото добро куче, и няма и на половин четвъртинка такваз борбенос'. Па тоя ней свикнал да са бий или даже да се гри'и за себе и по-вероятно е някъде около парка и са крий, па трепери и ако изобщо мисли, са чу'и от де ще си земе закуската, или може би се е спуснал по някакво разстояние и е в някой въглищарник. Бога ми, неа ли някоя готвачка да си изкара ангелите, когато види зелените му очи как па ша блеснат срещу нея в мрака! Ако не мо'е получи храна, той е вързан да си търси, и сигур при сгода ще да цъфне навреме в някой месарски магазин. Не го ли направи, пък някоя бавачка тръгне, па да се измъква с някой войник, като оstay хлапетията в детската количка — ем, тогава неа са изненадам, ако преброяването на населението посочи едно беби по-малко. Т'ва е всичко.

Подавах му половин суверен, когато нещо изскочи пред прозореца и лицето на г-н Билдър удвои естествената си дължина от

изненада.

— Господи, помилуй! — каза той. — Туй ако ней старият Берсикер сам да си идва!

Пазачът отиде до вратата и я отвори. Това ми се стори напълно неналожителна постъпка. Винаги съм мислел, че едно диво животно изглежда най-красиво, когато ни дели очевидно държелива преграда. Личното ми преживяване по-скоро затвърди това схващане, отколкото го разсея.

Все пак обаче нямаше нищо необичайно, понеже нито Билдър, нито жена му мислеха вълка за нещо повече от куче. Самото животно беше толкова кротко и дружелюбно, колкото родоначалникът на всички рисувани вълци — бившия познайник на Червената шапчица, докато предрешен се опитва да спечели доверието ѝ.

Цялата сцена беше неопишуема смес от комедия и патос. Стрaшният вълк, който беше парализирал Лондон за половин ден и накара всички деца в града да треперят като листа, сякаш показваше разкажание и беше приет и прегърнат подобно на дяволит блуден син. Стариият Билдър го разгледа от всички страни с най-нежна загриженост и щом беше приключил със своя разкажал се грешник, каза:

— Ето, знаех, че бедният стар симпатяга ще си навлече някоя беля, не го ли казах още отначало? Ей му я главата цялата нарязана и пълна със счупени стъкла. Той па е минал през някоя проклета ограда или друго. Шрамота е, че позволяват на хората да слагат горе на оградите си счупени бутилки. Това тука е резултатът. Ела насам, Берсикер.

Той хвана вълка и го заключи в една клетка с парче месо, което компенсираше поне количествено угоеното теле^[283], и отиде да докладва.

Аз също тръгвам, за да донеса единствените сведения, които днес бяха дадени специално относно необичайното бягство от зоопарка.

ДНЕВНИКЪТ НА Д-Р СЮЪРД

17 септември. След обяд бях зает в кабинета си да оправям счетоводните книги, които, под натиска на други задължения и честите посещения при Луси, бяха сериозно изостанали. Внезапно вратата беше грубо изблъскана и вътре нахлу пациентът ми с лице, разкривено

от ярост. Сякаш ме удари гръм, защото подобно събитие като някой от болните да влезе по своя воля в кабинета на директора, е почти нечувано. Без да чака и миг, той се насочи право срещу мен. В ръката си държеше приборен нож и понеже забелязах, че е опасен, опитах се да държа бюрото помежду ни. В сравнение с мен обаче той беше прекалено бърз и силен, затова, преди да си върна равновесието, замахна към мен и поряза доста лошо лявата ми китка. Преди обаче да посегне отново, вкарах в действие дясната си ръка и той се просна по гръб на пода. Дланта ми кървеше обилно и на килима изтече цяла локвичка. Видях, че приятелчето ми не възнамерява да продължи с нов опит, и се заех да превържа китката си, докато през цялото време го държах под око. Когато санитарите връхлетяха вътре и насочихме вниманието си към него, заниманието му наистина ме отврати. Той лежеше по корем на пода и ближеше като куче кръвта, изтекла от наранената ми ръка. Задържаха го лесно и за моя изненада тръгна със санитарите съвсем кротко, като само повтаряше отново и отново:

— Кръвта е живот! Кръвта е живот!^[284]

Не мога да си позволя да губя кръв точно сега, напоследък дадох твърде много и трудно ще се опазя здрав, а освен това и продължителното изтощение поради болестта на Луси и нейните ужасни етапи на развитие ми се отразяват. Прекалено съм развълнуван и уморен, нуждая се от почивка, почивка, почивка. За щастие, Ван Хелзинг не ме повика, така че няма нужда да се лишавам от сън. Довечера не бих могъл да издържа без него.

ТЕЛЕГРАМА, ВАН ХЕЛЗИНГ, АНТВЕРПЕН, ДО СЮЪРД, КАРФАКС

(ИЗПРАТЕНА ДО КАРФАКС, СЪС ЕКС, ПОНЕЖЕ НЕ Е ПОСОЧЕНО ГРАФСТВО^[285], ДОСТАВЕНО С ДВАДЕСЕТ И ДВА ЧАСА ЗАКЪСНЕНИЕ.)

17 септември. Довечера не пропускайте да сте в Хилингъм. Ако не я наглеждате непрестанно през цялото време, отидете и вижте дали цветята са на мястото си. Много важно. Не пропускайте. Ще бъда при Вас възможно най-скоро, след като пристигна.

ДНЕВНИКЪТ НА Д-Р СЮЪРД

18 септември. Тъкмо тръгвам, за да хвана влака до Лондон. Телеграмата от Ван Хелзинг ме изпълни с тревога. Това е цяла загубена нощ, а от горчив опит зная какво би могло да се случи за една вечер. Разбира се, има вероятност всичко да бъде наред, но какво ли може да се е случило? Със сигурност над нас тегне някаква печална орис и всяко възможно нещастие ни се изпречва независимо какво се опитваме да сторим. Ще взема този цилиндър с мен и по-късно ще мога да завърша записа си с фонографа на Луси.

ПРОЩАЛНА БЕЛЕЖКА, ОСТАВЕНА ОТ ЛУСИ УЕСТЪНРА

17 септември. Нощ. Пиша това и го оставям на място, където ще бъде намерено, така че никой по никакъв начин да не си навлече неприятности заради мен. Това е точен разказ за случилото се тази вечер. Чувствам смъртна немощ и едва имам сили да пиша, но трябва да го сторя, дори да умра, докато го правя.

Легнах си както обикновено, погрижих се цветята да са поставени според нарежданията на д-р Ван Хелзинг и скоро заспах.

Събудих се от пляскането по прозореца, което започна след случката на склона в Уитби, когато Мина ме спаси — вече съм напълно наясно с това. Не се страхувах, но ми се искаше д-р Сюърд да бъде в съседната стая, както ме увери д-р Ван Хелзинг, та да мога да го повикам. Опитах се да заспя, но не успях. Тогава ме изпълни старият страх към съня и реших да остана будна. Унесът вироглаво щеше да се промъкне, когато не го желая, затова, понеже се боях да остана сама, отворих вратата и извиках:

— Има ли някой там?

Не получих отговор. Опасявах се да не събудя мама и затворих отново вратата. Тогава навън, откъм храстите в градината, чух някакъв вой като на куче, но по-свиреп и дълбок. Отидох до прозореца и погледнах, но не можах да видя нищо освен един голям прилеп, който по всяка вероятност досега беше блъскал по прозореца с крилетите си, така че си легнах отново, но решена да не заспивам. В същия миг вратата се отвори, мама надникна вътре и като видя по движенията ми, че не спя, влезе и седна до мен. Тя ми заговори дори по-мило и нежно от обикновено:

— Тревожих се за теб, скъпа, и дойдох да видя дали си добре.

Уплаших се, че може да настине, като седи по този начин, и я помолих да се завие и да поспим заедно, затова тя дойде и легна до мен. Не си свали пеньоара, понеже каза, че ще остане за малко, а след това ще се върне в своето легло. Когато я обгърнах с ръце, а тя мен със своите, пляскането и удрянето по прозореца започна отново. Това малко я стресна и уплаши.

— Какво е това? — извика тя.

Опитах се да я успокоя и когато най-накрая успях, тя легна кротко, но все още долавях как милото ѝ клето сърце бие неумолимо. Скоро откъм храстите в градината отново се чу приглушен вой, а не след дълго — трясък от прозореца и множество счупени стъкла се разпиляха на пода. Щората се изду навътре от вятъра, който нахлу и в процепа на счупения прозорец се показва главата на огромен измършавял сив вълк. Мама изпищя от ужас, с голямо усилие седна в леглото и като обезумяла посягаше към всичко, което можеше да ѝ помогне. Накрая тя се вкопчи във венеца от цветя, който д-р Ван Хелзинг все настояваше да нося на врата си, и го откъсна от мястото му. Няколко мига седеше, сочеше към вълка и от гърлото ѝ се долавяше непривично и ужасяващо гъргорене. Тогава тя падна — като ударена от мълния, главата ѝ се удари в челото ми и за момент ме зашемети. Стаята и всичко наоколо сякаш се въртеше. Задържах погледа си към прозореца, но вълкът отдръпна глава назад и безброй малки частички заприиждаха вътре през счупеното стъкло и закръжиха наоколо както колоните прах, които пътешествениците описват, когато в пустинята има самум^[286]. Опитах се да помръдна, но над мен тегнеше някаква омая, а тялото на скъпата ми клета майка, което сякаш вече беше започнало да изстива, понеже милото ѝ сърце престана да бие, ме притискаше и за известно време не си спомням нищо друго.

Моментът, докато се върна на себе си, не ми се стори дълъг, но пък много, много неприятен. Някъде наблизко ечеше погребална камбана^[287], из цялата околност кучетата виеха и в градинските храсти, като че тъкмо отпред, пееше славеят. Бях зашеметена и опиянена от болка, страх и немощ, но песента на птицата звучеше така, сякаш гласът на мъртвата ми майка долиташе отново, за да ме утеши. Мелодията май беше разбудила и прислужничките, понеже чувах как босите им крака тихо стъпваха пред вратата. Повиках ги, те дойдоха и когато видяха какво се беше случило и кой лежеше върху

мен на леглото, се разпищяха. Вятърът нахлу вътре през счупения прозорец и вратата се затръшна. Те повдигнаха тялото на милата ми майка и след като вече бях станала, я положиха на леглото, покрита с чаршаф. Всички те бяха толкова изплашени и неспокойни, че им наредих да отидат в трапезарията и да изпият по чаша вино. Вратата рязко се отвори и затвори. Прислужничките се разписаха и след това вкупом тръгнаха, накъдето им посочих, а аз поставих всичките си цветя върху гърдите на скъпата ми майка. Когато го направих, се сетих какво ми беше казал д-р Ван Хелзинг, но не исках да ги махам и освен това сега щях да разчитам на част от прислугата да остане будна с мен. Изненада ме, че те не се върнаха. Повиках ги, но не получих отговор, и затова отидох в трапезарията, да ги потърся.

Сърцето ми замря, когато видях какво се беше случило: и четирите лежаха безпомощно на пода и дишаха тежко. Гарафата с шери стоеше полупразна на масата, но наоколо се носеше особена и остра миризма. Усъмних се и огледах стъкления съд. Ароматът беше на лауданиум^[288] и щом погледнах към бюфета, видях, че бутилката, която докторът на мама използва за лечението ѝ — ех, използваше! — беше празна. Какво трябва да сторя? Какво трябва да сторя? Отново съм в стаята с мама. Не мога да я оставя, а съм сама с изключение на спящата прислуга, която някой беше упоил. Сама с мъртвите! Не смея да изляза, понеже после може да чуя глухия вой на вълка през счупеното стъкло.

Въздухът е сякаш наситен с пращинки, които се реят и кръжат с въздушния порив от прозореца, светлинките мъжделиво пламтят в синьо. Какво трябва да сторя? Боже, съхрани ме тази нощ от злото! Ще скрия този лист в деколтето си, където ще го намерят, когато дойдат да облекат и приготвят смъртта ми. Милата ми майка си отиде! Дошло е време аз също да напусна света. Ако не преживея тази нощ, сбогом, скъпи Артър, любими. Бог да те пази, мили мой, а на мен — да ми помага!

[274] Офелия — любимата на Хамлет от едноименната пиеса на Уилям Шекспир. ↑

[275] (...) „венци девичи и момински китки“ — перифраза от Шекспировия „Хамлет“: „А ето, че ѝ бяха позволени девичите венци,/

моминските й китки и пренасянето у дома/ с камбаните и опело.“ (д. 5, с. 1, р. 232–234). Пр. мой. ↑

[276] „Бъркли“ — изключително луксозен петзвезден хотел в централните части на Лондон на едноименната улица. ↑

[277] „(...) тялото и душата дъщеря си.“ — трябва да е „на дъщеря си“, но Ван Хелзинг пропуска да покаже притежанието поради проблемния си английски. ↑

[278] „Пол Мол Газет“ — английски следобеден ежедневник, излизал в периода 1865–1923 г. ↑

[279] Шери — ликьорно червено вино, произвеждано в Испания. ↑

[280] ’ин бабка — жаргонно название на „суверен“ — половин златен паунд. Оригиналната дума е „’arf-quid“. Тук превеждам „бабка“, защото тази дума се използва в българския иманярски жаргон за стара златна монета. ↑

[281] Берсеркер — пазачът сигурно се опитва да каже „Берсерк“, вж. по-горе, където Дракула разказва за берсерките и техните вълчи кожи. ↑

[282] Чарлз Йамрах (1815–1891) — емигрант от Германия, станал продавач на диви животни в Лондон и по-късно притежател на най-големия магазин за такива в света. ↑

[283] „(...) компенсираше (...) угоеното теле.“ — вълкът е сравнен с блудния син от библейската притча (Лук. 15:11-32). Според нея, когато синът се завръща, неговият баща го посреща зарадван и нарежда да докарат и заколят угоеното теле, което да изядат при веселбата (Лук. 15:23). ↑

[284] „Кръвта е живот!“ — библейска фраза, свързвана с юдейската забрана да се пие кръв. В българската Православна Библия е преведена така: „само гледай строго, да се не яде кръв, защото *кръвта е душа*: не яж душата заедно с месото.“ (Второзаконие 12:23), в английския превод на Библията: Only be sure that you do not eat the blood, for *the blood is the life*, and you shall not eat the life with the flesh. Считаю, че в конкретния случай „живот“ е по-подходящо от „душа“, макар че второто е по-правилно като значение според библейския текст. ↑

[285] Графство — основна административно-териториална единица в Англия. Съсекс се намира южно от Лондон. ↑

[286] Самум — силен много горещ вятър, който понася огромни количества пясък и засипва обширни територии. Среща се в пустинните райони, особено в Сахара и Близкия изток. ↑

[287] Погребална камбана — в Англия има обичай при погребения и други заупокойни ритуали да се използват ръчни звънци. Традицията се е практикувала поне до края на XIX в. ↑

[288] Лауданиум — тинктура от опиум. Бил е широко използван като успокоително средство. Днес е под строг контрол, защото води до пристрастяване. ↑

ГЛАВА XII

ДНЕВНИКЪТ НА Д-Р СЮЪРД

18 септември. Тръгнах веднага към Хилингъм и пристигнах рано. Оставих файтона да ме чака при портала и поех сам по алеята в двора. Почуках лекичко и позвъних възможно най-тихо, защото се боях да не обезпокоя Луси или г-жа Уестънра, и се надявах да привлека само някого от прислугата към вратата. След малко, като не получих отговор, почуках и позвъних отново, но пак нищо. Проклех леността на прислугата. Та те си спяха по леглата в такъв час — вече беше десет — и затова почуках и позвъних отново, този път по-настойтелно, но пак не последва отговор. Досега обвинявах само прислугата, но вече започваше да ме изпълва силно притеснение. Беше ли това мълчание само още едно звено от гибелната верига, която се затягаше около нас? Беше ли наистина това дом на смъртта, в който бях пристигнал твърде късно? Знаех, че тези минути или дори секунди отлагане могат да означават часове опасност за Луси, ако тя отново е изпаднала в една от онези ужасяващи кризи, и заобиколих къщата, защото може би случайно щях да открия някакъв достъп.

Не намерих нищо, което да послужи за вход. Всички врати и прозорци бяха затворени или заключени и обезсърчен се върнах на верандата. Оттам чух пъргавото туп-туп на копитата на бързо подкаран кон. Загълхнаха при портала и няколко секунди по-късно съзрях Ван Хелзинг да бяга нагоре по алеята. Когато ме видя, той каза задъхано:

— Та това сте вие и тъкмо пристигате. Как е тя? Прекалено ли сме закъснели? Не получихте ли телеграмата ми?

Отвърнах възможно най-бързо и ясно, че съм получил съобщението му едва рано тази сутрин, че не съм губил нито минута, преди да тръгна, и не мога да накарам никого в къщата да ме чуе. Той се поколеба и вдигайки шапката си, каза важно:

— Тогава се боя, че сме закъснели много. Да бъде волята Божия!
— С обичайната си неизчерпаема енергия той рече. — Елате. Ако

никъде няма открит път да влезем, трябва да си направим. Сега времето е, всичко на всичко, наше.

Заобиколихме до задната част на къщата, където имаше един кухненски прозорец. Професорът извади малък хирургически трион от куфара си и като ми го подаде, посочи към железните решетки на прозореца. Веднага се нахвърлих върху тях и много скоро отрязвах три. След това с един дълъг и тънък нож той избута резето между крилата на прозореца и го отвори. Помогнах му да влезе и го последвах. Нямаше никого в кухнята и стаите на прислугата, които бяха наблизко. Докато вървахме напред, проверихме всички стаи и в трапезарията, която беше слабо осветена от лъчите светлина, проникващи през кепенците, заварихме четири прислужнички да лежат на пода. Нямаше как да ги помислим за мъртви, понеже хрипливото им дишане и острият мирис на лауданиум в стаята не оставяше съмнения. С Ван Хелзинг се спогледахме и щом продължихме нататък, той каза:

— Можем да се погрижим за тях по-късно.

След това се качихме до стаята на Луси. За няколко мига се спряхме пред вратата и се заслушахме, но не доловихме и звук. С преbledнели лица и треперещи ръце внимателно я отворихме и влязохме вътре.

Как да опиша онова, което видяхме? На леглото лежах две жени — Луси и нейната майка. Втората беше положена на отсрещната страна, покрита с бял чаршаф, чийто край се беше подвил нагоре от течението, което струеше през счупения прозорец, и я откриваше преbledняла с изписано изражение на ужас. До нея лежеше Луси — още по-изпита, останала без капка кръв. Цветята, които беше носила около шията си, заварихме върху гърдта на нейната майка, а гърлото ѝ беше оголено и на него личаха двете малки ранички, които бяхме забелязали преди, но сега изглеждаха ужасно бели и разкъсани. Без да каже и дума, професорът се наведе над леглото, главата му почти докосна деколтето на клетата Луси, след това той бързо извърна глава, като че се ослушваше, и скачайки на крака, ми извика:

— Още не е прекалено късно! Бързо! Бързо! Донесете бренди!

Изхвърчах надолу по стълбите и се върнах с алкохола, като предвидливо го помирисах и опитах, за да не се окаже, че също е отровено като гарафата с шери, която намерих на масата. Прислужничките все още дишаха, но по-неспокойно и ми хрумна, че

упоителното губи действието си. Не останах, за да се уверя в това, а се върнах при Ван Хелзинг. Както и преди той натри с бренди устните, венците, китките и дланите ѝ.

— Мога да направя това, засега друго не е възможно — каза ми той. — Вие отидете да свестите онези прислужнички. Пернете ги по лицата с влажна кърпа силно. Накарайте ги да направят горещо, огън и топла вана. Тази бедна душица е почти толкова студена, колкото и онази до нея. Трябва да бъде сгорещена, преди да сторим още каквото и да е.

Отидох веднага и не ми бе трудно да свестя три от тях. Четвъртата беше младо момиче и опиатът очевидно ѝ беше повлиял по-силно, затова я повдигнах на канапето и оставих да спи. Отначало другите бяха замаяни, но щом отново се опомниха, те заплакаха и захлипаха истерично. Аз обаче бях непреклонен и не ги оставях да говорят. Казах им, че загубата на един живот е достатъчна несгода и че ако се забавят, ще пожертват госпожица Луси. Така, плачейки и хлипайки, те тръгнаха по пътя си, както си бяха недооблечени, и пригответаха огъня и водата. За щастие, пламъците в кухнята и при бойлера все още не бяха угаснали и гореща вода не липсваше. Направихме вана, пренесохме Луси, както си беше, и я оставихме вътре. Докато бяхме заети да разтриваме крайниците ѝ, някой почука на входната врата. Една от прислужничките изтича, наметна си набързо още нещо и я отвори. След това се върна и ни подшушна, че бил един джентълмен, който дошъл със съобщение от г-н Холмуд. Наредих ѝ само да му каже, че трябва да почака, защото в момента не можехме да приемем когото и да било. Тя си тръгна с посланието и улисан в работата ни, напълно забравих за посетителя.

Никога не бях виждал през всичките ни преживявания професорът да работи с такава умопомрачителна упоритост. Знаех — както и той — че това беше отчаяна битка със смъртта и в една почивка му го казах. Той ми отвърна по начин, който не разбрах, но с най-строгото изражение, което можеше да се изпише на лицето му:

— Ако това беше всичко, щях да спра, докдето сме стигнали сега, и да я оставя да чезне в мир, понеже не виждам светлина в живота над нейния хоризонт.

Той продължи работата си с, ако изобщо беше възможно, подновена и по-неистова енергичност.

Скоро и двамата осъзнахме, че топлината започва да действа. Сърцето на Луси биеше мъничко по-ясно на стетоскопа, а дробовете ѝ вече се движеха доловимо. Лицето на Ван Хелзинг почти засия и като я повдигнахме от ваната и повихме в горещ чаршаф, за да я подсушим, той ми каза:

— Първото вземане е наше! Шах на царя!

Занесохме Луси в друга стая, която досега беше подготвяна, положихме я на леглото и изляхме насила няколко капки бренди в гърлото ѝ. Забелязах, че Ван Хелзинг завърза мека копринена кърпа около шията ѝ. Все още беше в безсъзнание и също толкова зле, ако не и повече, отколкото някога сме я виждали.

Ван Хелзинг повика вътре една от жените, като ѝ нареди да остане с Луси и да не сваля очи от нея, докато се върнем, и с жест ме подкани да излезем от стаята.

— Трябва да се посъветваме какво има да се прави — каза той, докато се спускахме по стълбището.

В салона отвори вратата към трапезарията и като влязохме вътре, внимателно затвори след нас. Кепенците бяха вдигнати, а щорите — вече спуснати с онази почит към погребалните обичаи, която всяка британска жена от по-ниските класи винаги строго съблюдава. По тази причина стаята беше притъмняла. Имаше обаче достатъчно светлина за нашите намерения. Решителността на Ван Хелзинг се стопи в недоумение. Очевидно се тормозеше за нещо, така че почаках за момент, докато накрая той каза:

— Какво да правим сега? Къде да се обърнем за подкрепа? Трябва да направим ново кръвопреливане, и то скоро или животът на клетото момиче няма да струва дори и час. Ти вече си изчерпан, аз също. Боя се да имам доверие на онези жени, дори да не им липсва смелост. Какво да направим, че някой да отвори вените си за нея?

— Че к'во ми има на мен?

Гласът дойде откъм канапето в другия край на стаята и интонацията му вля облекчение и радост в душата ми, понеже принадлежеше на Куинси Морис. При първите думи Ван Хелзинг се сепна сърдито, но лицето му се проясни и доволен поглед светна в очите му, щом изкрещях „Куинси Морис!“ и се втурнах към него с разтворени обятия.

— Какво те доведе тук? — извиках, когато ръцете ни се заключиха.

— Струва ми се, че причината е Арт.

Той ми подаде една телеграма:

„Нямам вести от Сюърд вече три дни и съм ужасно разтревожен. Не мога да тръгна. Татко все още е в същото състояние. Прати ми как е Луси. Не отлагай. ХОЛМУД.“

— Мисля, че дойдох тъкмо в критичния момент. Знаеш, че трябва само да ми кажеш какво да направя.

Ван Хелзинг пристъпи напред, пое ръката му, като го гледаше право в очите, и заговори:

— Кръвта на смел мъж е най-доброто нещо на света, когато една жена е в опасност. Вие сте мъж, няма грешка. Е, дяволът може и да дава всичко от себе си, като работи против нас, но Господ ни праща мъже, когато ни трябват.

Още веднъж минахме през омразната манипулация. Сърце не ми стига да описвам с подробности. Луси беше преживяла ужасно сътресение и то ѝ се беше отразило повече от преди, защото макар в нейните вени да потече обилно количество кръв, тялото ѝ не реагира така добре на лечението, както при другите случаи. Борбата ѝ за живот бе смразяваща за гледане и слушане. Все пак работата и на сърцето, и на белите дробове се подобри и Ван Хелзинг сложи подкожна инжекция морфин както преди, която имаше благотворно действие — припадъкът ѝ се превърна в дълбок спокоен сън. Професорът остана да я наблюдава, докато аз слязох на долния етаж с Куинси Морис и пратих една прислужничка да плати на кочияша, който чакаше. Оставих Куинси да полежи, след като беше изпил чаша вино, и казах на готвача да приготви силна закуска. Тогава ме осени една идея и се върнах в стаята, в която сега се намираще Луси. Когато влязох внимателно вътре, заварих Ван Хелзинг с един-два листа за писане в ръка. Очевидно ги беше прочел и размишляваше над тях, както си седеше с ръка на челото. На лицето му беше изписано мрачно задоволство като на някого, който беше разсеял съмненията си. Той ми подаде листа и каза само:

— Изпадна от деколтето на Луси, когато я носехме към ваната.

Когато го прочетох, останах втренчен в професора и след миг го попитах:

— За Бога, какво означава всичко? Била ли е умопомрачена, все още ли е такава и що за ужасяваща заплаха е това?

Бях толкова объркан, че не знаех какво още да кажа. Ван Хелзинг махна с ръка и като взе листа, отвърна:

— Не се безпокойте за това сега. Забравете го за момента. Ще разберете всичко, като му дойде времето, но това ще се случи покъсно. А сега какво дойдохте да ми кажете?

Това ме върна към действителността и отново бях на себе си.

— Дойдох да говорим за смъртния акт. Ако не действаме предвидливо и разумно, може да има следствие и тази записка ще бъде събрана като доказателство. Надявам се, че няма да се стигне до там, понеже стане ли това, със сигурност ще убие клетата Луси, ако нещо друго не го стори. Зная и вие също, а и другият лекар, който се грижеше за нея беше наясно, че г-жа Уестънра имаше сърдечно заболяване и можем да потвърдим, че е починала от него. Нека попълним акта още сега и сам ще го занеса на лицето по гражданско състояние, а след това ще отида в погребалното бюро.

— Е, добре, приятелю Джон! Добре сте намислил! Наистина, ако госпожица Луси биде нещастна в недоброжелателите, които я нападат, е поне щастлива в приятелите, които я обичат. Един, двама, трима, всички отварят вените си за нея, на това отгоре и един старец. О, да, зная, приятелю Джон, не съм сляп! Обичам всички ви още повече заради това! Сега вървете.

В салона срещнах Куинси Морис с телеграма за Артър, в която съобщаваше, че г-жа Уестънра е мъртва, че Луси също е болна, но сега се подобрява и че Ван Хелзинг и аз сме с нея. Казах му къде отивам и той ме накара да побързам, но тъкмо когато тръгнах, ме попита:

— Джак, когато се върнеш, може ли да разменя две думи с теб насаме?

Кимнах му в отговор и излязох. Не срещнах никакви трудности при вписването и се уговорих с местното погребално бюро да дойдат този следобед за мерките на ковчега и да направим пригответленията.

Когато се върнах, Куинси ме очакваше. Казах му, че ще му обърна внимание веднага щом се осведомя за Луси, и отидох горе до стаята ѝ. Тя все още спеше и професорът като че ли не беше помръдвал от стола до леглото ѝ. Той постави пръст пред устни и разбрах, че очакваше да се събуди не след дълго, и се боеше да не

превари природата, затова отидох долу при Куинси и го заведох в стаята за закуска, където щорите не бяха спуснати и която беше малко по-приятна или по-скоро не толкова потискаща, колкото останалите. Като останахме сами, той ми каза:

— Джак Сюърд, не искам да се бутам някъде, където не'ам право да бъда, но това не е обикновен случай. Знаеш, че обичах това момиче и исках да се ожения за него, и макар че всичко е минало-свършено, не мо'а спра въпреки т'ва да чувствам притеснение за нея. Какво ней наред? Холандецът — той си е добро старо приятелче, разбирам го — каза, че този път идвате заедно в стаята, че трябва да направите *ново* кръвопреливане и че двамата сте изчерпани. Сега знам, че вие, медиците, говорите *in camera*^[289], и човек не бива да очаква да разбере за какво се съветвате насаме. Но това не е нещо обикновено и каквото и да е, аз изпълних своя дял. Не е ли така?

— Така е.

— И предполагам, че Арт също е бил замесен. Когато го видях преди четири дни у тях, изглеждаше унил. Не съм виждал нещо да се стопи толкова бързо, откакто бях в Пампа^[290] и имах една кобила, която бе така любезна да гризне дръвцето само за ноц. Един от онези големи прилепи, които там наричат вампири, я беше докопал вечерта, а заради неговата лакомия вената останала отворена и кръвта не й достигаше дори да се изправи. Трябваше да й пусна куршум, както си лежеше. Джак, ако можеш да ми кажеш, без да издаваш нещо поверително, Артър е бил първи, нали?

Докато говореше, бедничкият изглеждаше ужасно разтревожен. Измъчваше го неизвестността за съдбата на жената, която обичаше, и неведението за страховитата мистерия, която сякаш я обгръщаше, усилваше болката му. Неговото сърце кървеше и бе загубил цялото си мъжество — а то съвсем не му липсваше, — което иначе не би му позволило да се съсипе. Поколебах се, преди да отговоря, понеже чувствах, че не бива да издавам нищо, което професорът е пожелал да се пази в тайна, но той вече знаеше и предполагаше толкова много, че не можеше да има причина за мълчанието ми, затова отвърнах със същите думи:

— Така е.

— А от колко време продължава това?

— Около десет дни.

— Десет дни! Тогава предполагам, Джак Сюърд, че за толкова време това бедно прекрасно създание, което всички ние обичаме, е вляло във вените си кръвта на четирима силни мъже. Човече, цялото й тяло не'аше я побере.

След това той се приближи до мен и каза напрегнато и полугласно:

— Какво я изкара оттам?

Поклатих глава.

— Това — отвърнах — е целият проблем. Ван Хелзинг съвсем се е вманиачил по въпроса, а на мен вече умът ми не го побира. Не се осмелявам дори да предположа. Имаше поредица от дребни обстоятелства, които захвърлиха настрана всичките ни сметки за това, че Луси е добре наглеждана. Но те няма да се повторят. Оставаме тук, докато всичко завърши добре... или зле.

Куинси подаде напред ръка.

— Брой ме вътре — каза той. — Ти и холандецът ще ми казвате какво да правя и аз ще го върша.

Когато се събуди късно следобед, първото движение на Луси беше да опипа гърдата си и за мое учудване извади листа, който Ван Хелзинг ми беше дал да прочета. Предвидливият професор го бе върнал, откъдето се беше взел, за да не я разтревожи, щом се събуди. Тогава погледът ѝ падна върху него, а после върху мен и тя се зарадва. След това огледа стаята и като видя къде се намира, потръпна. Тя силно изрида и покри бледото си лице с клетите си слаби ръце. И двамата разбрахме какво означава това — беше осъзнала напълно смъртта на майка си и затова направихме всичко по силите ни, за да я утешим. Без съмнение това състрадание разсея нейните тревоги, но мислите и духът ѝ останаха унили, докато плачеше дълго, тихичко и приглушено. Казахме ѝ, че вече двамата или един от нас винаги ще остава с нея, и това сякаш я успокои. По залез тя потъна в дрямка. Тук се случи нещо много необичайно. Докато все още спеше, взе листа от деколтето си и го скъса надве. Ван Хелзинг пристъпи и взе парчетата. Въпреки това тя продължи да движи пръсти, все едно още държеше нещо в ръце. Най-накрая ги вдигна и ги разтвори, все едно за да разпилее късчетата. Ван Хелзинг изглеждаше изненадан и склучи замислено вежди, но не каза нищо.

19 септември. Цяла нощ тя спа на пресекулки, като постоянно се боеше да потъне в сън и беше някак по-слаба, когато се събуди. Заедно с професора поехме на смени наблюдението и не я оставихме без грижи и за миг. Куинси Морис не спомена нищо за своите намерения, но знам, че през цялата нощ непрестанно патрулираше около къщата. Когато дойде денят, всепроникващата светлина на слънцето изложи на показ съкрушените сили на горката Луси. Тя едва можеше да извърне глава и оскъдната храна, която успяваше да погълне, сякаш не ѝ помагаше. Понякога се унасяше и двамата с Ван Хелзинг забелязахме разликата в нея, когато е в свят и когато заспиваше. Докато спеше, изглеждаше по-силна, макар и с по-изпити черти, а дишането ѝ се облекчаваше. Разтворените ѝ устни разкриваха бледите венци, отдръпнати назад от зъбите, които така действително изглеждаха по-дълги и остри от обикновено. Щом се събудеше, нежността на нейните очи поразително променяше целия ѝ вид, защото отново заприличваше на себе си, макар да вехнеше. Следобед тя попита за Артър и ние му телеграфирахме. Куинси отиде да го посрещне на гарата.

Когато той пристигна, беше почти шест часът, слънцето залязваше закръглено и жарко, червената светлина се процеждаше вътре през прозореца, като обагреше с повече цвят бледите ѝ страни. Щом Артър я видя, вълнението съвсем го задуши и никой от нас не можа да продума. В изминалите часове пристъпите на сън или пък коматозните състояния^[291], които я спохождаха, зачестиха, така че моментите, в които можеше да разговаря, станаха по-кратки. Присъствието на Артър обаче сякаш ѝ се отрази съживително. Тя се поободри и му заприказва по-ведро, отколкото беше правила, след като се бяхме появили. Той също дойде на себе си и заговори толкова окуражително, колкото можеше, така че беше сторено всичко по силите ни.

Сега е почти един часът и той седи при нея заедно с Ван Хелзинг. Трябва да ги сменя след четвърт час, а междувременно записвам това с фонографа на Луси. До шест те ще се опитат да си починат. Страхувам се, че утрешният ден ще сложи край на нашата стража, защото последният удар беше прекалено жесток. Бедното дете не може да се възстанови. Бог да ни е на помощ.

ПИСМО, МИНА ХАРКЪР ДО ЛУСИ УЕСТЪНРА

17 септември.

Моя прескъпа Луси,

Сякаш мина *цяла вечност*, без да съм те чувала, а действително и без да съм писала. Знам, че ще получа опрощението ти за всичките си грехове, когато изчетеш целия този чаршаф новини. Е, върнах съпруга си у дома, както си му е редът. Когато стигнахме Ексетър, ни очакваше файтон, а в него, въпреки че имаше пристъп на подагра, беше г-н Хокинс. Той ни отведе в дома си, където за нас бяха подготвени приветливи уютни стаи, а после вечеряхме заедно. След това г-н Хокинс каза:

— Скъпи мои, пия за ваше здраве и благополучие. Нека ви спохожда всичко най-хубаво. Познавам и двама ви от деца, затова с обич и гордост видях как пораснахте. Сега желая да свиете гнездото си тук, при мен. Нямам ни дете, ни дявол, всички си отидоха, а със завещанието ми оставих всичко на вас.

Луси, скъпа, разплаках се, когато Джонатан и старецът стиснаха ръце. Прекарахме една много, много щастлива вечер.

Та ето, че сме настанени в тази прекрасна стара къща. От моята спалня и гостната виждам колко близо са огромните брястове до катедралата с техните дебели черни стволове, изправени пред вековния жълт камък на храма, и чувам как горе враните грачат ли, грачат, бърбят и клюкарстват по цял ден, както си правят враните, а и хората. Заета съм, не е нужно да ти го казвам, с подреждане и домакинстване. Джонатан и г-н Хокинс имат работа през целия ден, понеже сега, когато съпругът ми е съдружник, г-н Хокинс иска да му разкрие всичко за клиентите си.

Как е милата ти майка? Искан ми се да дойда набързо до Лондон за ден-два и да ви видя, скъпа, но с толкова много на гърба си, не смея още да го сторя, а и Джонатан продължава да се нуждае от грижи. Отново е започнал да хваща малко месце по костите си, но остана ужасно слаб след дългата болест. Дори сега понякога се стряска внезапно насън, буди се и цял трепери, докато с голямо търпение не го предразположи отново към обичайното му спокойствие. Но все пак благодаря ти, Боже, тези случаи стават все по-редки ден след ден и след време вярвам ще отминат напълно. Сега като вече ти казах за

новостите при мен, нека попитам за твоите. Кога ще се омъжваш, къде и кой ще проведе церемонията, какво ще облечеш и каква ще бъде сватбата: в широк или в тесен кръг? Каж ми всичко за нея, скъпа, кажи ми всичко за всичко, защото няма нещо, което е от значение за теб, и да не ми е скъпо. Джонатан ме помоли да ти пратя неговото „почтително преклонение“, но не смятам, че това е достатъчно добро като за младши съдружник в уважаваната кантора „Хокинс & Харкър“, така че понеже ме обичаш, а той също, и аз обичам теб с всички възможни наклонения и времена на този глагол, ти пращам вместо това просто неговата „обич“. Сбогом, моя прескъпа Луси и всичко най-хубаво.

Твоя,
МИНА ХАРКЪР

ДОКЛАД ОТ Д-Р ПАТРИК ХЕНЕСИ, ЧККХ^[292], ИЛННВК^[293] И ПР., И ПР. ДО Д-Р ДЖОН СЮЪРД

20 септември.

Уважаеми сър,

Съгласно искането Ви прилагам доклад относно състоянието на всичко, които ми беше поверено... Що се отнася до пациента Ренфийлд, има още за казване. Сполетя го нов пристъп, който можеше да придобие ужасен развой, но и който, както за радост се случи, не се оказа свързан с каквито и да е зловещи последици. Този следобед двама мъже с една товарна каруца посетиха необитаемата сграда, чийто двор граничи с нашия — къщата, до която, както помните, пациентът на два пъти избяга. Те спряха пред нашия портал и попитаха пазача за пътя, понеже не бяха тукашни. Аз самият гледах навън от прозореца на кабинета, пушейки след вечеря, и видях как един от тях тръгва нагоре към къщата. Като премина покрай прозореца на Ренфийлд, пациентът започна да го ругае от стаята си и го нарече с всички неприлични имена, които устните му успяха да произнесат. Мъжът, който изглеждаше достатъчно благоприличен, се задоволи до му отвърне „млъкни, сквернословен дрипльо“, на което нашият човек отвърна с обвинения, че го е ограбил и възнамерява да го убие, прибави също, че ще му попречи при повторен опит. Отворих

прозореца и направих знак на мъжа да не обръща внимание. След като се огледа наоколо, той се успокои, защото разбра на какво място е попаднал и заяви:

— Го'под да ва благослови, сър, не'а ме е грижа какво са ми казали в ена въшли'а лудница. Съжалявам ва с началството, за дето са нала'а да живеете под един покрив с див звяр като този.

След това попита сравнително вежливо за пътя, аз му казах къде са портите на необитаемата къща и той си тръгна, споходен от заплахите, проклятията и ругатните на нашия човек. Слязох долу, за да видя дали ще открия някаква причина за този гняв, тъй като обичайно има добро поведение и с изключение на буйните му пристъпи нищо подобно не се беше случвало. За мое удивление го заварих съвсем спокоен и дори сърдечен. Опитах се да го предразположа към разговор за инцидента, но той любезно заразитва какво имам предвид, и ме накара да повярвам, че напълно е забравил случката. Съжалявам, че трябва да го напиша, но това беше само още един пример за коварността му, понеже след половин час отново получих известие. Този път беше избягал през прозореца на стаята си и тичаше надолу по алеята в двора. Извиках на санитарите да ме последват и побягнах след него, понеже се уплаших, че е намислил някоя беля. Страхът ми се оправда, когато видях същата каруца, която беше отминала по-рано, да идва надолу по пътя с няколко огромни дървени сандъка върху нея. Мъжете бършеха челата си и лицата им бяха зачервени като след тежка работа. Преди да го достигна, пациентът се нахвърли отгоре им, събори единия от каруцата и започна да блъска главата му в земята. Убеден съм, че ако не го бях хванал в същия миг, щеше да убие човека на място. Другият скочи долу и го удари по темето с дебелата дръжка на тежкия си камшик. Замахът му беше безпощаден, но пациентът сякаш не го усети, а вместо това сграбчи и него. Сборичка се с всички нас, размяташе ни на всички страни, сякаш бяхме малки котенца. Знаете, че не съм лек, а и другите двама бяха едри мъже. Отначало мълчеше, но когато започнахме да го надвиваме, а санитарите взеха да му обличат усмирителната риза, закрещя:

— Ще ги унищожа! Не ще ме ограбят! Не ще ме убият малко по малко! Ще се бия за моя Господар и Повелител! — и други подобни несвързани бръщолевизи.

Със значителна трудност те го заведоха обратно в сградата и го затвориха в изолатора. Един от санитарите — Харди, е със счупен пръст, но го наместих добре и сега се оправя.

Двамата носачи отначало гръмко заплашваха да заведат дела за обезщетение и се заклеха да излеят върху нас всички санкции на закона. В законите им обаче се прокрадваше нотка на някакво несъзнателно оправдание за общото им поражение от един хилав луд. Казаха, че ако не били уморени от носенето и качването на тежките сандъци в каруцата, щели да се разправят набързо с него. Изтъкнаха още, че неуспехът ми се дължи на изключителната жажда, която би измъчвала поради присъщия за занаята им прахоляк и възмутителното разстояние от местоработата им до което и да е заведение за публично развлечение. Стана ми пределно ясно накъде бият и след пълна чаша грог^[294] или по-скоро няколко и по суверен в ръка на всеки, те отстъпиха от нападите си и се заклеха, че биха се сблъскали и с лош безумец по всяко време само заради удоволствието да срещнат такъв „проклет добряк“ като Вашия кореспондент. Взех имената и адресите им, в случай че ни потрѣбват. Те са следните: Джак Смолет от „Бъдингс Рентс“, „Кинг Джорджс Роуд“, „Грейт Уолуърт“^[295] и Томас Снелинг от „Питър Фарлис Роу“, „Гайд Корт“, „Бетнал Грийн“^[296]. И двамата са наети от „Харис & синове, дружество за пратки и превоз“, „Ориндж Мастърс Ярд“, „Сохо“^[297].

Ще Ви докладвам по всеки заслужаващ внимание въпрос, който изникне, и ще телеграфирам веднага, ако има нещо важно. Доверете ми се, уважаеми сър,

Ваш верен,
ПАТРИК ХЕНЕСИ

ПИСМО, МИНА ХАРКЪР ДО ЛУСИ УЕСТЪНРА.

(НЕОТВОРЕНО ОТ НЕЯ)

18 септември.

Моя прескъпа Луси,

Застигна ни такова неочаквано и скръбно злочестие. Съвсем внезапно почина г-н Хокинс. Някои може да си помислят, че това не е толкова тъжно за нас, но ние и двамата така го бяхме заобичали, че

сякаш изгубихме роден баща. Никога не съм познавала татко или мама, затова смъртта на скъпия старец е истински удар за мен. Джонатан е страшно покрусен. Не само че е изпълнен с печал, дълбока печал за милия добър човек, но и я изпитва на друго ниво. Г-н Хокинс се е отнасял благосклонно към него през целия му живот, а сега, в последните си дни, го приемаше като собствен син и му остави състояние, което за хора с нашия скромнен произход е богатство отвъд мечтите на сребролюбците^[298]. Джонатан казва, че отговорността, която събитието оставя върху него, го прави неспокоен. Започва да се съмнява в себе си. Опитвам се да го окуража и *моята* вяра в *него* му помага да бъде убеден в собственото си аз, а точно на това се отразява най-много силното сътресение, която е преживял. Ех, прекалено е жестоко, че нежна, скромна, благородна и силна душа като неговата — душа, която му позволи чрез помощта на нашия скъп приятел да се издигне от чиновник до експерт за няколко години — трябва да бъде така наранена, че самата сърцевина на нейната мощ е изгубена. Прости ми, скъпа, ако те безпокоя със собствените си проблеми в навечерието на твоето щастие, но Луси, мила, трябва да разкажа на някого, защото усилието да поддържам весел и бодър вид пред Джонатан ме измъчва, а тук нямам никого, на когото бих споделила. Презирам мисълта да посетим Лондон, както ще сторим вдругиден, понеже клетият г-н Хокинс е написал в завещанието си, че иска да бъде погребан в гроба на своя баща. Понеже няма никакви роднини, ще се наложи Джонатан да води процесията^[299]. Ще се опитам набързо да те навестя, миличка, дори само за пет минути. Прости ми, задето те безпокоя. С пожелания за всичко най-хубаво и обич,

МИНА ХАРКЪР

ДНЕВНИКЪТ НА Д-Р СЮЪРД

20 септември. Единствено решителността и навикът ме карат да направя запис тази нощ. Прекалено съм отчаян, прекалено унил, прекалено отровен от света и всичко в него, включително от самия живот, затова няма да ме е грижа, ако в този миг чуя как ангелът на смъртта размахва крила. А напоследък той не ги размахваше безцелно: майката на Луси, бащата на Артър и сега... Нека продължа по същество.

Отмених Ван Хелзинг в бдението му над Луси, както се бяхме уговорили. Искахме Артър също да си отдъхне, но отначало той отказа. Едва когато му казах, че ще имаме нужда от неговата помощ през деня и че не бива всички се сринем без почивка, защото Луси ще пострада, той се съгласи и тръгна. Ван Хелзинг беше много любезен към него.

— Хайде, дете мое — каза той, — елате с мен. Вие сте болен, слаб и сте преживели много скръб, много душевни страдания, а освен това и онова изпитание за силите ви, което ни е известно. Не бива да оставате сам, защото това означава да сте изпълнен със страхове и тревоги. Елате в гостната, където има голям огън и две канапета. Вие ще лежите на едното, аз — на другото, а общото състрадание ще ни бъде утеха един на друг дори без да разговаряме или да спим.

Артър тръгна с него, като хвърли назад продължителен поглед към лицето на Луси, почти по-бяло от самата възглавница. Тя лежеше съвсем спокойно и аз огледах стаята, за да се уверя, че всичко е на мястото си. Видях, че както в другата стая, така и тук професорът е привел в действие своя замисъл да използва чесъна. Цялата рамка на прозореца вонеше на него, а около шията на Луси, върху копринената кърпа, която Ван Хелзинг я накара да задържи, имаше грубо сплетен венец от същите миризливи цветя. Луси дишаше хрипливо, а лицето ѝ едва ли можеше да изглежда по-зле, понеже нейните отворените устни разкриваха бледите венци. На смътната премрежената светлина зъбите ѝ изглеждаха по-дълги и остри, отколкото бяха сутринта. По-точно поради светлинната илюзия кучешките зъби изглеждаха по-дълги и остри от останалите. Седнах до нея и тя на мига помръдна неспокойно. В същия миг се чу нещо като пляскане или блъскане откъм прозореца. Приблжих се тихичко и надникнах навън от края на щората. Имаше пълнолуние и забелязах, че шумът идва от огромен прилеп, който кръжеше наоколо — без съмнение привлечен от приглушената светлина — и от време на време удряше по прозореца с крилата си. Когато се върнах на мястото си, видях, че Луси се е изместила лекичко и е откъснала цветовете чесън от шията си. Сложих ги обратно, доколкото успях, и седнах да я наблюдавам.

Не след дълго тя се събуди, дадох ѝ храна, както Ван Хелзинг беше предписал. Хапна, но малко и без желание. Сякаш в нея вече нямаше от онази несъзнателна борба за сила и живот, която досега

съпровождаше болестта ѝ. Не по-малко любопитство ме порази, щом в същия миг, когато тя се разсъни, притисна цветовете чесън до себе си. Безспорно беше странно, че винаги, когато я обземаше онова летаргично състояние, в което дишаше хрипливо, тя ги слагаше настрана, но щом се будеше, се вкопчваше плътно в тях. Не бих могъл да греша, понеже през дългите часове, които последваха, тя често се унасяше и будеше, повтаряйки многократно тези две действия.

В шест часа Ван Хелзинг дойде да ме смени. Артър бил задрямал и той снизходително го оставил да си поспи. Когато видя лицето на Луси, чух отново рязкото му съскащо вдишване и той се обърна към мен с рязък шепот:

— Вдигнете щората, искам светлина!

След това се наведе и внимателно огледа Луси с лице, почти долепено към нея. Той махна цветята и вдигна копринената кърпа от гърлото ѝ. Когато го направи, отскочи назад, и чух възклицанието му *Mein Gott!*^[300], наполовина сподавено в гърлото му. Аз също се надвесих, погледнах и ме обля някакъв странен хлад.

Раничките на гърлото ѝ бяха изчезнали напълно.

Цели пет минути Ван Хелзинг продължи да я наблюдава най-сериозно, след което се обърна към мен и каза спокойно:

— Тя умира. Вече не остава много. Ще има голяма разлика, помнете ми думата, дали ще издъхне в сваят или докато спи. Събудете онова клето момче, нека дойде и да я види за последно. Той ни се довери, а и ние му бяхме обещали.

Отидох до трапезарията и го събудих. От начало беше сънен, но когато видя как слънчевите лъчи се процеждат от краищата на кепенците, помисли, че е късно и изрази безпокойството си. Уверих го, че Луси още спи, но и му казах възможно най-деликатно, за опасението ни с Ван Хелзинг, че краят е вече близо. Той скри лице в длани и се свлече от канапето на колене върху пода, където остана може би минута, молейки се със скрито лице, докато раменете му се тресяха от скръб. Хванах го за ръка и го изправих.

— Ела — казах аз, — скъпи стари приятелю, събери цялата си душевна сила — така ще бъде най-добре и най-лесно за нея.

Когато отидохме в стаята на Луси, забелязах, че Ван Хелзинг, с обичайната си предвидливост беше поел нещата в ръце и претворил цялата обстановка възможно най-предразполагащо. Дори бе сресал

косите на Луси, за да почиват върху възглавницата на привичните за тях слънчеви вълнички. Щом влязохме вътре, тя отвори очи и като видя Артър, прошепна нежно:

— Артър! О, любов моя, така се радвам, че дойде!

Той се привеждаше да я целуне, когато Ван Хелзинг го дръпна назад.

— Не — процеди той, — не още! Хванете ръката ѝ, това ще я успокои повече.

Артър направи това и коленичи до нея, а тя изглеждаше най-красива с всички нежни черти на ангелските ѝ очи. След това те се затвориха постепенно и тя потъна в сън. За миг гърдта ѝ се повдигна леко и тя си пое дъх като уморено дете.

И тогава неусетно се прояви необичайната промяна, която бях забелязал през нощта. Дишането ѝ стана хрипливо, устните се разтвориха и бледите венци, отдръпнати назад, накараха зъбите да изглеждат по-дълги и остри от обикновено. В нещо като сънно опиянение тя несъзнателно отвори очи, които сега ни гледаха някак едновременно унесено и неумолимо, и каза с чувствен нежен глас, какъвто никога не бях чувал от нейните устни:

— Артър! О, любов моя, така се радвам, че дойде! Целуни ме!

Артър се наведе, изгаряше от нетърпение да го направи, но в същия миг Ван Хелзинг, който също като мен се беше сепнал от гласа ѝ, се спусна към него и като го хвана за врата с две ръце^[301], го издърпа назад със страшна сила, която никога не съм предполагал, че би могъл да притежава, и почти го запрати до другия край на стаята.

— Не и ако ти е мил животът! — каза професорът. — Не, ако ти е мила собствената, а и нейната душа!

Той застана помежду им като настървен лъв.

Артър бе така слисан, че за миг не знаеше нито какво да направи, нито какво да каже, но преди пристъпът на ярост да го завладее, той осъзна къде се намира и при какви обстоятелства и остана да чака смълчан.

Също като Ван Хелзинг задържах погледа си на Луси и видях как подобно на сянка през лицето ѝ преминава гняв, а острите зъби изскърцаха, но после очите се затвориха и тя задиша тежко.

Съвсем скоро след това тя отвори очи с цялата им нежност и като протегна своята клета бледна слаба ръка, пое масивната матова длан на

Ван Хелзинг^[302]. Придърпвайки я към себе си, тя я целуна.

— Верни мой приятелю — каза тя плахо, но с неописуем патос,
— верни мой и негови приятелю! Ах, пази го, а мен дари с покой!

— Кълна се! — отвърна той тържествено, коленичейки до нея,
докато държеше ръката на Артър като някой, който полагаше обет.

След това той се обърна към Артър и му каза:

— Елате, дете мое, поемете ръката ѝ със своята и я целунете по
челото, но само веднъж.

Очите им се срещнаха наместо устните и също тъй се разделиха.

Луси притвори клепки и Ван Хелзинг, който наблюдаваше
отблизо, хвана Артър под лакътя и го издърпа встрани.

Тогаваше дишането ѝ отново захриптя и в един миг прекъсна.

— Всичко свърши — каза Ван Хелзинг. — Тя е мъртва!

Хванах Артър под ръка и го заведох до гостната, където той
седна, покри лице с длани и заплака в тях така, че ми се късаше
сърцето да го наблюдавам.

Върнах се обратно в стаята и заварих Ван Хелзинг да наблюдава
клетата Луси с лице, по-сериозно от всякога. В тялото ѝ бе настъпила
известна промяна. Смъртта беше върнала част от красотата ѝ, защото
чертите на челото и страните отново се бяха смекчили, а устните —
загубили мъртвешката си бледност. Сякаш кръвта, която вече не бе
необходима за работата на сърцето, беше направила жестоките дири на
смъртта възможно най-малко осезаеми.

*Ний мислехме, че тлее тя, докато спи,
и че спеше още, когато тя изтля.*^[303]

Застанах до Ван Хелзинг и казах:

— Ех, бедното мило момиче, най-накрая намери покой. Това е
краят!

Той се обърна към мен и каза с мрачна решителност:

— Не съвсем, уви! Не съвсем. Това е само началото!

Когато го попитах какво има предвид, той само поклати глава и
отвърна:

— Засега не можем да сторим нищо. Почакайте и ще видите.

[289] In camera (лат.) — тайно, поверително. ↑

[290] Пампа — обширен район в Южна Америка, покрит с обилна ниска дива растителност, който обхваща цял Уругвай и части от Аржентина и Бразилия. ↑

[291] Коматозно състояние — състояние, при което в резултат на настъпило мозъчно увреждане се наблюдава липса на двигателна активност, рефлексии и реакция при дразнения. Настъпва при мозъчна травма. ↑

[292] Член на Кралската колегия на хирурзите — член на професионалната организация на хирурзите в Англия и Ирландия. ↑

[293] Ирландската лекарска на Негово и Нейно Величество колегия — лицензиран член на съсловната организация на лекарите в Ирландия, която осъществява надзор над практиката на съответните специалисти. ↑

[294] Грог — питие, което се приготвя от твърд алкохол, най-често ром, и гореща вода или чай, към които се прибавя лимон. Съотношението вода към алкохол е 4:1. ↑

[295] Грейт Уолуърт — квартал на Лондон. ↑

[296] Бетнал Грийн — бедняшки квартал на Лондон. ↑

[297] Сохо — централен квартал на Лондон. ↑

[298] „Богатство извън мечтите на сребролюбците“ — цитат от пиесата „Комарджията“ (д.2, с.7) на Едуард Мур (1712–1757). ↑

[299] „(...) да води процесията“ — според традицията най-близкият роднина на починалия следва пръв ковчега. ↑

[300] Mein Gott! (нем.) — „Боже мой!“ ↑

[301] „(...) хвана врата му с две ръце“ — по-горе Дракула също понечи да направи това, когато инстинктите му надделяха над разума. ↑

[302] „(...) масивната матова длан на Ван Хелзинг“ — ръцете на Дракула също са големи, но бледи. ↑

[303] „(...) когато тя изтля.“ — цитат от стихотворението „Смъртното легло“ на английския романтик Томас Худ (1798–1845). Пълното четиристишие е: „Страхът ни разпиля надеждата сама,/а надеждата страхът ни разпиля,/ ний мислехме, че тлее тя, докато спи,/и че спеше още когато тя изтля.“ (пр. мой). Това кратко произведение е оказало силно влияние над Брам Стокър. В него се разказва за смъртта на жена, над която лир. герои са бдели цели нощи, наблюдавали са

нейното дихание и са отстъпили половината от силите си, за да подхранят живота в нея. ↑

ГЛАВА XIII

ДНЕВНИКЪТ НА Д-Р СЮЪРД — ПРОДЪЛЖЕНИЕ

ОПЕЛОТО беше насрочено за следващия ден, така че Луси да бъде погребана заедно с майка си. Аз се погрижих за всички неприятни формалности, а изтънченият собственик на погребалното бюро доказа, че неговите служители са наказани — или благословени — с малко от собствената му сервилна любезност. Дори жената, която направи последен тоалет на починалата, отбеляза конфиденциално пред мен като между професионалисти от сходни области, след като излезе от смъртните покои:

— Тя е много красив труп, сър. Истинска чест е да се погрижа за нея. Няма да е преувеличено, ако кажа, че ще бъде гордост за нашия погребален дом!

Забелязах, че Ван Хелзинг винаги е наоколо. Това беше възможно заради царящия безпорядък в домакинството. Нямахме никакви роднини в близост и понеже Артър трябваше да се върне още на следващия ден, за да подготви Погребението на баща си, се оказахме неспособни да известим когото и да е от онези, които се полагаше да бъдат поканени. При тези обстоятелства заедно с Ван Хелзинг се натоварихме с книжа и пр. Той настоя сам да прегледа документите на Луси. Попитах го защо, понеже се боях, че като чужденец сигурно не е съвсем запознат с английската правна регламентация и би могъл в неведението си да направи някоя ненужна беля. Той ми отвърна:

— Знаем, знаем. Забравяте, че освен лекар съм и юрист. Но това не е само заради правото. Бяхте наясно с това, когато задържахте настрана следователя. Аз имам да избегна нещо повече от него. Може да се намерят документи още... като този.

Докато говореше, той извади от джобното си тефтерче прощалната бележка, която беше в деколтето на Луси и която тя бе

скъсала насън.

— Когато откриете нещо за адвоката, който представлява покойната г-жа Уестънра, запечатайте всичките ѝ книжа и му пишете довечера. Колкото до мен, аз гледам в тази и старата стая на госпожица Луси цяла нощ и сам търся какво мога да открия. Не е добре, че собствените ѝ мисли попадат в ръцете на непознати.

Захванах се с моята част от работата и в следващия половин час открих името и адреса на представляващия г-жа Уестънра адвокат и му писах. Всички документи на клетата лейди се намираха в порядък: бяха дадени изрични указания за мястото на погребение. Тъкмо бях запечатал писмото, когато за мое учудване Ван Хелзинг влезе в стаята с думите:

— Има ли как да ви помогна, приятелю Джон? Свободен съм и, ако мога, услугите ми са ваши.

— Открихте ли онова, което търсехте? — попитах.

— Не търся нещо определено — отвърна той. — Само се надявах да намеря и намирам го всичко, което си беше там: няколко писма, малко бележки и едва започнат дневник. Но ето ги тук и засега няма да споменаваме нищо за тях. Утре следобед ще видя бедния младеж и с негово одобрение ще се възползвам от някои.

Щом приключихме с наличната работа, той ми каза:

— А сега, приятелю Джон, мисля, че можем лягаме. Трябва ни сън, на вас и на мен, и почивка, за да се съвземем. Утре ще имам много за вършене, но тази нощ не сме необходими от нас. Уви!

Преди да си легнем, отидохме да видим клетата Луси. Погребалното бюро определено си беше свършило работата добре, понеже сега стаята представляваше малка *chapelle ardante*^[304]. Цяло поле прекрасни бели цветя се стелеше вътре, а смъртта беше пременена във възможно най-малко отблъскващи краски. Краят на савана покриваше лицето ѝ. Когато професорът се приведе и внимателно го отмести назад, двамата трепнахме от омаята пред нас — дългите восъчни свещи хвърляха достатъчна светлина, за да забележа това добре. Цялата прелест на Луси се беше завърнала с нейната смърт, а изминалите часове, вместо да оставят следи от „на Повеха рушителния допир“^[305], бяха възстановили красотата на живота и не можех да повярвам на очите си, че гледам труп.

Професорът изглеждаше мрачно печален. Той не я бе обичал като мен и в очите му нямаше нужда от сълзи. Той ми каза: „Остани, докато се върна“, и напусна стаята. Дойде отново с шепя див чесън от кутията, която седеше в салона, но беше останала затворена, и постави цветята сред останалите и около леглото. След това свали от врата си изпод якичката едно малко златно разпятие и го положи върху устата ѝ. Той върна савана на мястото му и заедно излязохме.

Събличах се в стаята си, когато след предупредително почукване на вратата той влезе и на мига заговори:

— Утре искам да ми донесете преди мръкнало комплект инструменти за аутопсия.

— Наистина ли е необходимо? — попитах.

— И да, и не. Желая да извърша операция, но не каквато вие мислите. Нека ви споделя още сега, но нито дума на друг. Искам да ѝ отрежа главата и да извадя сърцето. О! Вие сте хирург, а така се стреснахте! Вас, когото съм виждал как, без да ви трепне ръката или душата, правите операции на живот и смърт, от които останалите се ужасяват. Е, не бива да забравям, скъпи мой приятелю Джон, че вие я обичахте, и не съм го забравил, защото аз ще оперирам, а вие трябва само да помагате. Бих искал да го направя довечера, но заради Артър не бива. Той ще бъде свободен утре след Погребението на баща си и ще поиска да я види... да го види. След това, когато вече е положена в ковчега готова, на следващия ден заедно ще дойдем, когато всички спят. Ще отковем капака и ще направим операцията си, а след това ще върнем всичко, така че никой да не знае освен нас самите.

— Но защо изобщо да го правим? Момичето почина. Защо да осакатяваме клетото ѝ тяло без причина? Ако няма нужда от аутопсия, нито какво да се извлече чрез нея — нищо от полза за Луси, за нас, за науката, за човешкото познание — защо да го правим? Без подобна причина би било чудовищно.

В отговор той постави ръка на рамото ми и каза с безкрайна деликатност:

— Приятелю Джон, съжалявам вашето бедно кървящо сърце и ви обичам още повече заради това, че то така кърви. Ако можех, щях да поема върху себе си бремето, което носите. Има обаче неща, които не знаете, но ще научите, и благодарете на Бог, че ги знам, макар да не са особено приятни. Джон, детето ми, вие сте ми приятел от много

години и досега да сте узнавали, че съм направил нещо без достатъчна причина? Мога да се заблуждавам — и аз съм само човек, но съм убеден във всичко, което правя. Не бяха ли това причините, че поискахте да дойда, когато настъпи голямата беда? Да! Не бяхте ли изумен, не — ужасен, когато не позволих на Артър да целуне своята любима, въпреки че тя умираше, и рязко го издърпах настрана с всички сили. Да! И все пак видяхте как тя ми благодари със своите така красиви умиращи очи, също с гласа си така немощен, как целуна грубата ми стара ръка и ме благослови? Да! И не ме ли чухте да заклевам обещание пред нея, че така склопи признателно очи? Да!

Е, аз си имам достатъчна причина за всичко, което искам да направя. Вярвахте ми през всички тези години, включително през изминалите седмици, когато имаше толкова странни неща, че можеше напълно да се съмнявате. Доверете ми се още малко, приятелю Джон. Не ми ли вярвате, тогава трябва да кажа какво мисля, а това вероятно не е добре. И ако работя — както ще работя с доверие или без — без доверието на моя приятел в мен, аз работя с натезало сърце и се чувствам, ех, толкова самотен, когато ми трябва цялата възможна подкрепа и смелост! — Той прекъсна за миг и продължи тържествено: — Приятелю Джон, предстоят ни странни и ужасни дни. Нека не бъдем двама, а един, че така да работим за добър край. Ще ми имате ли доверие?

Поех ръката му и обещах. Задържах отворена вратата, докато той излезе, а после го изпроводих с поглед, докато влезе в стаята си и затвори след себе си. Застинал неподвижно, видях една от прислужничките тихичко да минава по коридора — бе с гръб към мен, така че не ме видя — и да влиза в стаята, където Луси беше положена. Видяното ме трогна. Предаността е толкова рядко срещана и ние сме толкова признателни към тези, които без покана я показват на скъпите за нас хора. Ето едно бедно момиче, което, забравяйки за вродените си страхове от смъртта, отива да бди само край носилото на господарката, към която е било привързано, и така клетата тлен да не остане сиротна, докато не бъде положена във вечния покой...

Трябва да съм спал дълго и дълбоко, понеже съвсем се беше съмнало, когато Ван Хелзинг ме събуди, като влезе в стаята. Той се приближи до леглото и каза:

— Няма нужда да се тревожите за инструментите. Няма да го правим.

— Защо не? — попитах, тъй като сериозността му предната нощ ме беше впечатлила силно.

— Защото — отвърна важно той — е прекалено късно — или прекалено рано. Вижте!

Тук той извади малкото златно разпятие.

— Снощи това беше откраднато.

— Как? Откраднато? — попитах учудено. — След като сега е у вас?

— Защото си го върнах от жалката несретница, която го открадна — от жената, която ограби мъртвите и живите. Наказанието със сигурност ще я застигне, но без моя подкрепа. Тя нямаше никаква представа какво е направила, и така, не знаейки, тя само открадна. Сега трябва да чакаме.

Веднага щом изрече това, той си тръгна, оставяйки ме пред нова мистерия, над която да размишлявам, нова главоблъсканица за решаване.

Предиобедът беше потискащ, но след това дойде адвокатът: г-н Марквънд от „Хоулман, синове, Марквънд & Лидърдейл“. Той беше много любезен и признателен за това, което бяхме свършили, и свали от раменете ни всички грижи относно бъдещи формалности. Докато обядвахме, каза, че от известно време г-жа Уестънра е очаквала своята внезапната кончина заради сърцето си и е оставила всичките дела в безупречен ред. Той ни осведоми, че с изключение на известно фидеикомисарно имущество от бащата на Луси, което сега — при отсъствие на низходящи, е отишло назад към далечен клон на рода, всички имоти, движими и недвижими, са били оставени изцяло на Артър Холмуд^[306]. След като ни съобщи това, той продължи:

— Честно казано, направихме всичко по силите си, за да предотвратим подобно завещателно разпореждане и изтъкнахме определени непредвидени обстоятелства, които биха оставили дъщеря й без дори едно пени или не дотолкова свободна да се разпорежда, колкото би следвало от брачния съюз. Всъщност ние отидохме толкова далеч, че почти влязохме в противоречие, понеже тя ни попита дали сме били, или пък не подготвени да посрещнем желанията й. Разбира се, в този случай нямахме друга алтернатива освен да приемем. По

принцип бяхме прави и деветдесет и девет на сто трябваше да докажем по логиката на събитията точността на нашата преценка. Право да си кажем обаче, трябва да признаем, че в този случай всяка друга форма на разпореждане щеше да направи невъзможно удовлетворението на желанията ѝ. Понеже с нейната смърт, която предшестваеше тази на дъщеря ѝ, последната щеше да влезе във владение на имуществото ѝ дори да беше надживяла майка си с пет минути, нейната собственост щеше, в случай че не беше направила завещание — а това би било практически невъзможно при подобен случай — да бъде разгледано при кончината ѝ като при липса на завещание. При тези обстоятелства лорд Годълминг, макар да е толкова скъп приятел, не би могъл да има никакви претенции, а наследниците, тъй като са далечни, не биха пожелали да се откажат от законните си права поради сантиментални причини, засягащи някого напълно непознат. Уверявам ви, уважаеми господа, удовлетворен съм от последиците, напълно удовлетворен.

Той беше приятен събеседник, но радостта му за нещо дребно, от което е заинтересован служебно, в една толкова голяма трагедия бе нагледен пример за това докъде се простираше съпричастността му.

Не остана дълго, но спомена, че по-късно през деня ще се отбие да види лорд Годълминг. Все пак визитата му беше известно успокоение, тъй като ни увери, че не бива да се опасяваме от враждебна критика, що се отнася до действията ни. Очаквахме Артър в пет часа, така че малко по-рано посетихме смъртните покои. Сега това название беше напълно оправдано, защото вътре лежах и майка, и дъщеря. Собственикът на погребалното бюро, верен на занаята си, беше направил възможно най-добрата демонстрация на своите творения и наоколо витаеше траурна атмосфера, която на мига ни накара да паднем духом. Ван Хелзинг нареди да се придържат към предишната подредба, обяснявайки, че понеже лорд Годълминг щеше да пристигне много скоро, чувствата му щели да бъдат пощадени, ако види единствено и само това, което беше останало от *годеницата* му. Погребалният изглеждаше потресен от собствената си глупост и се постаря да върне нещата към състоянието, в което ги бяхме видели за последно снощи, така че когато Артър дойде, подобни душевни вълнения, които можехме да избегнем, му бяха спестени.

Бедничкият! Изглеждаше отчайващо опечален и съкрушен, дори неговото непоколебимо мъжество сякаш се беше стопило под напора

на съсипаните му емоции. Зная, че бе много искрено и предано привързан към баща си и да го загуби в такъв момент, бе жесток удар за него. С мен се държеше топло както винаги, а към Ван Хелзинг беше приветливо благовъзпитан, но нямаше как да не забележа, че нещо го притесняваше. Професорът също видя това и ми даде знак да го заведа на горния етаж. Направих това и го оставих пред вратата на стаята, понеже прецених, че би искал да е напълно сам с нея, но той ме хвана за ръка и ме поведе вътре, казвайки дрезгаво:

— Ти също си я обичал, стари приятелю, тя ми разказа всичко, а нямаше друг доверен човек с място, по-близо до сърцето ѝ, от теб. Не зная как да ти благодаря за всичко, което направи за нея. Дори не бих могъл да си помисля...

Тук той внезапно прекъсна, сложи ръце около раменете ми и плачейки, сведе глава до гърдите ми:

— О, Джак! Джак! Какво да сторя? Целият ми живот сякаш свърши за един миг, а няма никъде по света нещо, за което да живея.

Утеших го, доколкото беше възможно. В подобни моменти мъжете не се нуждаят толкова от думи. Да стиснете ръце, да поставиш ръка през рамото му, да поплачеш съпричастно, са изрази на състрадание, скъпи за мъжкото сърце. Останах мълчалив и неподвижен, докато хлиповете му заглъхнаха, и след това казах тихо:

— Ела да я видиш.

Заедно се приближихме до леглото и аз повдигнах тънкия ленен плат от лицето ѝ. Господи! Колко беше красива! Сякаш всеки изминал час подчертаваше нейната прелест. До известна степен това ме изплаши и удиви, а колкото до Артър, тръпките му се засилваха, докато съмнението не го разтресе като малария. Най-накрая след дълго мълчание той ми прошепна плахо:

— Джак, наистина ли е мъртва?

Със съжаление, се наложи да потвърдя това и продължих да го убеждавам — понеже почувствах, че подобно страховито съмнение не бива да продължи и секунда повече, доколкото зависи от мен, че обичайно след смъртта чертите на лицето се смекчават и дори си връщат присъщата за младостта им красота особено когато кончината е била предшествана от остро или продължително заболяване. Това, струва ми се, прекрати напълно всякакви колебания и след като известно време остана на колене до ложето и я съзерцаваше дълго с

любов, той тръгна. Казах му да се сбогува за последно с нея, понеже скоро ще приготвят ковчега, затова той се върна, пое мъртвата ѝ ръка, целуна я и се наведе, за да положи устни на челото ѝ. После си тръгна, без да откъсва влюбен поглед от нея.

Оставих го в гостната и казах на Ван Хелзинг, че се е сбогувал. Професорът отиде в кухнята и съобщи на хората от погребалното бюро, че могат да продължат с приготовленията и да заковат ковчега. Щом излезе от стаята, му споделих за въпроса на Артър.

— Не ме учудва — отвърна той. — Тъкмо сега за момент сам се бях поколебал!

Всички вечеряхме заедно и забелязах, че бедният Артър полагаше неимоверни усилия. Ван Хелзинг остана мълчалив през цялото време, но когато запалихме по пура, заговори:

— Лорд...

— Не, не, не така, за Бога! — прекъсна го Артър. — Във всеки случай не и все още. Простете, сър, не исках да ви обидя, причината е само че загубата ми е твърде скорошна.

Професорът отвърна много любезно:

— Използвах това име, защото се колебаех. Не бива да ви наричам „господин“, защото ви заобичах — да, скъпо момче, заобичах — като Артър.

Артър протегна ръка и топло хвана тази на възрастния човек.

— Наричайте ме както поискате — каза той. — Надявам се винаги да имам титлата „приятел“. И нека ви кажа, че не ми достигат думи да изкажа благодарността си за вашите добрини към моята клета любима — той спря за момент и продължи. — Знам, че тя е почувствала загрижеността ви дори по-добре от мен. Ако съм бил груб или по какъвто и да е начин непризнателен онзи път, когато вие действяхте... помните — професорът кимна, — трябва да ми простите.

Той отвърна с дълбоко уважение:

— Знам, че тогава ви беше трудно да ми се доверите напълно, понеже, за да се съгласите с подобна несдържаност, е нужно разбиране, и аз считам, че дори сега не ми се... че не бихте могли да ми се доверите, защото все още не разбирате. А може да има още моменти, в които ще ви се иска да ми се доверите, без все още да имате способност, възможност и необходимост да разбирате. Но ще дойде времето, когато доверието ви в мен ще бъде цялостно и пълно и когато

ще разберете, сякаш слънцето сам е осветил всичко. Тогава ще ми благодарите за всяко мое действие заради самия себе си, заради другите и заради скъпата Луси, която се заклях да защитавам.

— Да, разбира се, разбира се, сър — каза топло Артър, — ще ви се доверявам по всякакъв начин. Вярвам и зная, че притежавате много благородно сърце, че бяхте неин приятел и все още сте такъв на Джек. Можете да правите каквото пожелаете.

Професорът се прокашля няколко пъти и накрая каза:

— Мога ли да ви помоля за нещо още сега?

— Естествено.

— Знаете, че г-жа Уестънра ви остави цялото си имущество?

— Не, бедната, никога съм си го и помислял.

— И понеже е изцяло ваше, имате право да се разпореждате с него, както пожелаете. Искам да ми дадете позволение да чета всички книжа и писма на госпожица Луси. Доверете ми се, това не е безпричинно любопитство. Имам си мотиви, които, бъдете сигурен, тя щеше да одобри. Те са у мен. Събрах ги, преди да научим, че всичко е ваше, така че ничия чужда ръка да не им посегне, ничий чужд поглед да не надникне чрез словата в душата ѝ. Ще ги пазя, ако ми бъде позволено. Дори вие не бива да ги виждате още, но аз ще ги държа на сигурно място. Когато му е времето, ще ви ги върна, а дотогава и дума няма да се изгуби. Искам трудно нещо, но вие ще го направите. Ще го сторите ли заради Луси?

Артър заговори сърдечно, както си беше присъщо за него:

— Можете да правите каквото пожелаете, д-р Ван Хелзинг. Чувствам, че като казвам това, върша нещо, което моята мила би одобрила. Няма да ви безпокоя с въпроси, докато не стане време за това.

Професорът стана и каза тържествено:

— Постъпвате правилно. Всички ние ще изтърпим много страдания, но не и само такива, нито пък те ще ни бъдат последни. Ние, а също и вие — вие повече от всички ни, скъпо момче — ще се наложи да минем през горчивата вода, преди да стигнем сладката^[307]. Но в сърцата си трябва да сме смели и жертвоготовни, да изпълним дълга си и всичко ще бъде наред!

Онази нощ спях на канапето в стаята на Артър. Ван Хелзинг изобщо не си легна. Той ходеше напред-назад като на караул и никога

не изпускаше от поглед стаята, където Луси почиваше в ковчега си, обсипан с цветове див чесън, които, по-силни от аромата на крем и роза, разпръскваха тежка всепроникваща миризма, изпълваща нощта.

ДНЕВНИКЪТ НА МИНА ХАРКЪР

22 септември. Във влака за Ексетър. Джонатан спи.

Сякаш последната записка е едва от вчера, а колко много измина оттогава — в Уитби с целия живот пред мен, Джонатан го няма, няма и новини от него, а сега сме семейство, той е адвокат, съдружник, богат, майстор в занаята си, г-н Хокинс е в гроба, а Джонатан — с ново сътресение, което може да му навреди. Някой ден, ако ме попита за това, всичко ще бъде записано. Стенографските ми умения са поръждявали — така да се каже, поради благополучието, което ни споходи — затова във всеки случай ще мога да си ги опресня...

Службата беше обикновена, но много официална. Бяхме само ние, божиите служители, един-двама стари приятели от Ексетър, неговият представител в Лондон и един джентълмен, дошъл от името на сър Джон Пакстън — президента на Обединеното адвокатско дружество^[308]. С Джонатан стояхме, хванати за ръце, и чувствахме, че нашият най-добър и скъп приятел ни беше напуснал...

Върнахме се в града спокойно и хванахме буса^[309] до „Хайд Парк Корнър“^[310]. Джонатан смяташе, че ще ми е интересно да посетя „Ротън Роу“^[311] за кратко и по тази причина седнахме, но нямаше много хора. Беше пусто и печално да видиш толкова незаети пейки. Това ни напомни за празното място у дома, затова станахме и се разходихме надолу по „Пикадили“^[312]. Джонатан ме държеше над лакътя така, както правеше някога отдавна, преди да тръгна на училище. Стори ми се доста неуместно, понеже не може в продължение на няколко години да учиш други момичета на етикет и благоприличие, без поне малко от тази педантичност да попие и в теб, но това беше Джонатан — моят съпруг, освен това никой от хората, които ни виждаха, не ни беше познат, а и не ни беше грижа, ако ние им бяхме, — така че продължихме по същия начин. Бях се загледала в едно много красиво момиче с широкопола шапка, което седеше във виктория^[313] пред „Джулиано“^[314], когато Джонатан стисна ръката ми толкова силно, че ме заболя.

— Бога ми! — процеди той през зъби.

Все чувствам притеснение за Джонатан, понеже се боя, че някой нервен пристъп може да го разстрои отново, затова бързо се обърнах към него и попитах каква е причината за този смут.

Съвсем беше пребледнял, а очите му сякаш щяха да изскочат едновременно от ужас и удивление. Той се вираше в един висок, слаб мъж с тънък орлов нос, черни мустаци и островърха брада, който също наблюдаваше красивото момиче. Така я поглъщаше с поглед, че не забеляза нито един от двамата ни, и това ми позволи да го разгледам добре. Лицето му не беше приятно, а изглеждаше грубо, жестоко и сладострастно. Големите му бели зъби, които изглеждаха още по-бледи заради яркочервените устни, се подаваха остри като на животно. Джонатан продължи да се вира в него, докато не се уплаших, че непознатият ще забележи. Боях се, че няма да му се понрави, толкова свиреп и антипатичен изглеждаше. Попитах Джонатан какво го е обезпокоило, и той ми отвърна, очевидно мислейки, че съм наясно с нещата, колкото е той:

— Виждаш ли кой е това?

— Не, скъпи — отвърнах, — не го познавам. Кой е?

Отговорът му едновременно ме порази и потресе, защото бе изречен така, сякаш не съзнаваше, че говори на мен — Мина:

— Това е самият той!

Бедничкият, явно беше ужасен от нещо — много силно ужасен. Убедена съм, че ако не бях наблизо, за да се опре на мен и да го подкрепя, щеше да падне. Той продължи да се вира в него. Един човек излезе от магазина с малко пакетче и го подаде на дамата, която след това откара. Загадъчният непознат продължи да я следи с поглед. След като файтонът потегли нагоре по „Пикадили“, той тръгна в същата посока и повика един хансът^[315]. Джонатан продължи да гледа след него и каза, сякаш говореше на себе си:

— Това трябва да е графът, но се е подмладил. Господи, само ако това е така! О, Боже мой! Господи! Де да знаех! Де да знаех!

Терзанията му бяха така силни, че се боях да задържам вниманието му на темата с въпроси, и затова си замълчах. Лекичко го издърпах настрани и както ме държеше за ръката, той тръгна спокойно.

Повървахме малко по-нататък, след което отидохме в Грийн Парк^[316] и седнахме за малко. Беше горещ есенен ден и там открихме една удобна сенчеста пейка. След няколко минути, през които се взираше в нищото, очите на Джонатан се затвориха и той кротко заспа с глава на рамото ми. Реших, че така е най-добре за него, и затова не смутих съня му. След около двадесет минути той се събуди и ми каза доста ведро:

— Мина, нима съм заспал? О, прости ми, че съм толкова нетактичен. Ела, нека прием по чаша чай някъде.

Явно изобщо не можеше да си спомни за загадъчния непознат, също както при болестта си бе забравил всичко, за което тази случка му напомни. Не ми харесва, че забравата го обгръща така, може да причини или задълбочи някоя психическа травма. Не бива да го питам, защото се боя, че по-скоро ще му навредя, отколкото помогна, но някак трябва да науча събитията около пътуването му в чужбина. Опасявам се, че е време да отворя онзи пакет и да разбера какво пише. О, Джонатан, знам, че ще ми простиш, ако сгреша, но е само за твое добро, скъпи.

По-късно. Тъжно завръщане у дома във всяко отношение: къщата е пуста без милата душа, която беше така добра към нас, Джонатан все още е бледен и замаян от слабия повторен пристъп на болестта си, а сега телеграма от някой си Ван Хелзинг:

„Ще ви наскърби да научите, че преди пет дни почина г-жа Уестънра, а Луси се спомина завчера. Двете бяха погребани днес.“

О, какво изобилие от мъка в няколко слова! Бедната г-жа Уестънра! Клетата Луси! Отидоха си, отидоха си и никога не ще се върнат! А горкият, горкият Артър — да се лиши от най-безценното в живота! Боже, помогни на всички ни да понесем страданията си.

ДНЕВНИКЪТ НА Д-Р СЮЪРД

22 септември. Всичко свърши. Артър се върна в Ринг и взе Куинси Морис със себе си. Какъв добър приятел е Куинси! Убеден съм от дъното на душата си, че смъртта на Луси го покрусил, колкото всички ни, но той си проправи път през всичко с храбростта на викинг. Ако Америка продължи да ражда мъже като него, наистина ще бъде световна сила. Ван Хелзинг почива преди пътуването си. Довечера той

тръгва към Амстердам, но заяви, че има да свърши някои неща, които могат да се уговорят единствено лично, и ще се върне утре през нощта. След това, ако може, ще отседне при мен. Казва, че има работа в Лондон, която може да му отнеме известно време. Бедният! Боя се, че напрежението от изминалата седмица е сломило дори неговите железни сили. През цялото погребение беше видно, че с големи усилия запазва самообладание. Щом всичко приключи, стояхме до Артър, който, горкият, говореше за момента, когато кръвта му беше прелята във вените на неговата Луси. Забелязах, че лицето на Ван Хелзинг последователно преbledня и се изчерви. Артър спомена, че от този момент почувствал, като че те двамата наистина са женени и тя е негова съпруга пред Божиите очи. Никой от нас не каза и дума за другите преливания, нито някога ще го направи. Артър и Куинси тръгнаха заедно към гарата, а Ван Хелзинг и аз дойдохме тук. В краткия период, през който бяхме сами в каретата, той даде воля на един същински хистеричен пристъп. Още оттогава той отрича, че е такъв, и го отдава единствено на чувството си за хумор, което не смятало да отстъпва при тези твърде крайни обстоятелства. Той се смееше, докато плачеше, и се наложи да дръпна щорите, за да не може някой да ни види и да си състави погрешно впечатление, а след това продължи да плаче, докато се смее, и да се смее и плаче едновременно точно както правят жените. Опитах да бъда строг с него, както се прави, когато някоя жена е в такова състояние, но нямаше ефект. Двата пола са толкова различни в изразяването на нервната си слабост или сила!^[317] По-късно, когато лицето му отново придоби хладен и сериозен вид, го попитах защо изпитва радост, и то в такъв момент. Отговорът му в известно отношение бе типичен за него, защото съчетаваше в себе си логика, убедителност и тайнственост.

— Ех, не разбирате, приятелю Джон — каза той. — Не мислете, че съм весел, макар да се смея. Вижте, плаках дори през смеха си. Но по същия начин не смятайте, че само ми е мъчно, понеже въпреки всичко смехът ме навести. Винаги имайте наум, че смехът, който чука на вратата ви и казва „Може ли да вляза?“, е самозванец. Да! Истинският смях е крал и той влиза, когато и както пожелае. Той не пита никого и не подбира подходящо време. Той казва „Аз съм тук“. Ето например аз си късам сърцето за това толкова мило младо момиче, аз дадох кръвта си за нея, макар да съм стар и изморен, аз ѝ отдадох

времето, уменията и дори съня си, лиших от себе си останалите пациенти, като ѝ се посветих изцяло. И все пак мога да се смея до самия ѝ гроб — да се смея, когато пръстта от лопатата на гробаря пада върху нейния ковчег и приглася „туп, туп“ на сърцето ми, докато точи кръвта от страните ми. Душата ме боли за това клето момче — това скъпо момче на същата възраст като сина ми, ако бях благословен да е все още жив, с коса и очи като неговите. Ето, сега знаете защо го обичам толкова. Но въпреки това, когато той говори за неща, които бъркат в раната на съпружеското ми сърце и карат бащинското ми сърце да тъжи за него, както за никой друг — дори и за вас, приятелю Джон, защото ние сме натрупали повече преживелици, отколкото баща и син — дори в подобни моменти крал Смях самият идва при мен, крещи и врещи в ухото ми: „Ето ме тук! Ето ме тук!“, докато кръвта затанцува обратно и понесе към страните ми с него си^[318] малко от топлината му. Ех, приятелю Джон, светът е странен, светът е тъжен, светът е пълен с мъка, с неволи и грижи, но все пак, щом крал Смях дойде, той кара всички тях да затанцуват в мелодията, която свири. Скърбящи сърца, сухи кости в църковния двор и сълзи, които изгарят, когато се стичат — всички танцуват на музиката, която той твори с неусмихнатата си уста. Повярвайте ми, приятелю Джон, той е добре дошъл, когато идва, и така любезен да го прави. Ех, ние, мъжете и жените, сме като въжета, здраво опънати от напрежение, което ни тегли в различни посоки. Тогава идват сълзите и както дъждът въжетата ни стягат, докато може би напрежението стане твърде силно и се скъсаме. Но крал Смях самият идва като слънцето, облекчава напора отново и ние удържаме напред с усилия, каквито и да са те.

Не исках да го оскърбя, като се престоря, че не схващам мисълта му, но тъй като все още не разбирах причината за неговия смях, го попитах. Докато говореше, лицето му помръкна, а с него и тонът му стана съвсем различен:

— Ех, това е жестоката ирония на всичко: прелестната лейди, отрупана с цветя, която ни изглеждаше толкова хубава, сякаш е жива, докато накрая един по един не се зачудихме дали наистина са мъртва, положена в онази гробница от изящен мрамор в самотния църковен двор, където почиват толкова много от нейния род, положена там с майката, която милееше за нея и за която тя милееше, и онази свещена камбана, биеща „тим, тим, тим!“ така жално и полека, и онези божи

служители с бели ангелски одежди, с намерение да четат книги, а очите им все не са на страницата и всички ние с наведени глави. За какво беше всичко това? Тя е мъртва. Толкова! Нали?

— Е, с цялото ми уважение, професоре — казах аз, — не мога да видя нещо смешно във всичко това. Всъщност вашето обяснение направи главоблъсканицата по-трудна отпреди. Дори ако опелото е било комично, каква е връзката с бедния Арт и неговото нещастие? Та сърцето му просто се късаше.

— Точно това. Не каза ли, че преливането на кръвта му във вените ѝ я е направило негова истинска невеста?

— Да, и за него тази мисъл беше сладка и утешителна.

— Съвършено вярно. Но имаме едно препятствие, приятелю Джон. Ако е така, тогава какво правим с другите? Хо, хо! Тогава тази толкова очарователна девойка практикува полиандрия^[319], а аз с моята клета починала за мен съпруга, но жива според църковното право, макар и без разсъдък и напълно изгубена^[320] — дори аз, който съм верен съпруг на тази вече не-съпруга, съм бигамен.

— Отново не виждам откъде идва шегата!

Не ми беше особено приятно, че говори подобни неща. Той постави длан върху ръката ми и каза:

— Приятелю Джон, простете ми, ако огорчавам. Не показах чувствата си пред другите, когато щяха да раняват, а само на вас, стари ми приятелю, на когото мога да се доверя. Ако можехте да погледнете право в сърцето ми, когато ще се засмея, ако можехте да го направите, когато смехът пристигна, ако можехте да го направите сега, когато крал Смях захвърли своята корона и всичко останало — защото той отиде далеч, далеч от мен за дълго, дълго време — може би тогава щяхте най-вече да ме съжалявате.

Бях трогнат от прочувствения тон в гласа му и го попитах каква е причината.

— Защото зная!

Ето че вече всички се разотидохме и за много и все дълги дни самотата ще кацне на нашите стрехи с мрачни разперени криле. Луси лежи в родовата си гробница — пищен дом на смъртта наред самотен църковен двор, далеч от многолюдния Лондон, където въздухът е свеж, а слънцето се издига над Хампстед Хил^[321] и където на воля растат диви цветя.

Така мога да завърша този дневник и само Бог знае дали някога ще започна друг. Ако го направя или продължа отново с този, ще бъде, за да се спра на други хора и въпроси, понеже тук — накрая, където историята за любовта на моя живот привършва, преди да се захвана отново с работата, която поглъща цялото ми време, казвам с мъка и без надежда

FINIS.^[322]

„УЕСТМИНСЪР ГАЗЕТ“^[323], 25 СЕПТЕМВРИ

ХАМПСТЕДСКА МИСТЕРИЯ

Понастоящем в Хампстед и околностите се разиграват поредица от събития, които се движат видимо успоредно на онези, останали известни от авторите на заглавия като „Кенсингтънският ужас“, „Жената с кама“ и „Жената в черно“. През последните два-три дни няколко инцидента сполетяха малки деца, отдалечили се от вкъщи или закъснели да се приберат от игра в Хийт^[324]. При всички тези случаи децата са били прекалено малки, за да дадат някакво задоволително и понятно обяснение сами, но общото в техните оправдания е, че те са били с „к’асивата лейди“. Досега винаги са изчезвали късно следобед, а на два пъти децата не са били откривани рано призори на следващия ден. Всеобщото мнение в квартала е, че след като първото изгубено дете изтъкнало като причина за отсъствието си, че една „к’асива лейди“ го е поканила на разходка, другите са заели фразата и са я използвали като подходящо извинение. Това е напълно възможно, предвид че в момента любимата игра на малчуганите е да се примамват хитроумно едни други. Един кореспондент ни пише, че да видиш как някой от тези мънички хлапета се преструва на „к’асивата лейди“, е извънредно забавно. Някои от нашите карикатуристи, казва той, могат да си вземат урок по иронична гротеска, като сравнят реалността с картинката. Напълно в съответствие е с обичайните принципи на човешката природа, че „к’асивата лейди“ би следвало да е популярна роля в тези *al fresco*^[325] изпълнения. Нашият дописник наивно смята, че дори Елън Тери^[326] не би могла да бъде толкова очарователно впечатляваща, колкото някои от тези малки дечица с нацапани личица, които претендират — и дори си въобразяват — че са.

Вероятно обаче има и сериозна страна на въпроса, защото някои от децата, всъщност всички, които са отсъствали през нощта, са били леко одраскани или наранени по гърлото. Ожулванията изглеждат като направени от плъх или малко куче и макар сами по себе си да не са сериозни, биха могли да покажат, че каквото и животно да ги причинява, си има собствен порядък и начин на действие. На полицейския участък тук е наредено стриктно да следи за отдалечаващи се деца, особено за най-малките, във и около Хампстед Хийт и също за всяко безпризорно куче, което може да се намира в близост.

„УЕСТМИНСЪТЪР ГАЗЕТ“, 25 СЕПТЕМВРИ.

СПЕЦИАЛНО ДОПЪЛНЕНИЕ.

ХАМПСТЕДСКИЯТ УЖАС.

ОЩЕ ЕДНО ПОСТРАДАЛО ДЕТЕ.

„К’АСИВАТА ЛЕЙДИ.“

Току-що получихме сведения, че друго дете, изчезнало снощи, е било открито едва късно сутринта под един преципов храст в района Хампстед Хийт откъм „Шутърс Хил“^[327], който вероятно е по-малко посещаем от другите му части. То има същите малки ранички на гърлото, каквито са били забелязани при другите случаи. Беше ужасно отслабнало и изглеждаше съвсем изпито. След частичното си възстановяване то също разказа обичайната история, че е било подмамено от „к’асивата лейди“.

[304] *Chapelle ardante* (фр.) — параклис или стая, изпълнена с много запалени свещи, в която се полага тялото на починалия преди извършване на Погребението. Традицията е френска и обикновено се прилага за важни обществени личности. ↑

[305] „на Повеха рушителния допир“ — цитат от романа в стихове на Джордж Байрон (1788–1824) „Гяурът“ (1813). В него се разказва за Лейла от харема на Хасан, която тайно била влюбена в Гяура, заради което е удавена. Научавайки, Гяурът решава да си

отмъсти и убива Хасан. За това свое прегрешение Гяурът е обречен да се превърне във вампир след смъртта си и да изпие кръвта на целия си род и всички, които е обичал приживе. ↑

[306] „(...) фидеикомисарно имущество (...) на Артър Холмуд“ — при фидеикомисията чрез завещание се ограничава редът на наследниците. При нея наследникът по завещанието е задължен да запази през целия си живот определено имущество и да го предаде на своите наследници. В случая част от имуществото на г-жа Уестънра е било оставено от съпруга ѝ чрез фидеикомисия и следователно тя не може да се разпорежда с него, включително и със завещание, поради което при липса на неин пряк наследник по силата на закона то ще бъде наследено от далечни роднини. Останалото имущество, с което е можела да се разпорежда, явно е било оставено на Артър чрез завещание. ↑

[307] „(...) горчивата вода (...) сладката.“ — перифраза на библейския текст (Изход 15:22-25), в който се разказва, че след като Мойсей превел израилтяните през Червено море: „23. Дойдоха в Мера, и не можах да пият в Мера вода, защото беше горчива; затова и нарекоха онова (място) Мера (Горчило). 24. И заропта народът против Моисея и думаше: какво ще прием? 25. (Мойсей) викна към Господа, и Господ му показа дърво, и той го хвърли във водата, и водата стана сладка.“ Мотивът за горчивото и сладкото се среща често в книгата, така вж. по-горе при срещата на Джонатан с вампирките от 16 май, също разказа на Луси от дневника на Мина от 18 август. Повтаря се и по-надолу. ↑

[308] Обединено адвокатско дружество — едно от професионалните адвокатски обединения. ↑

[309] ’буса — има се предвид „омнибуса“ — предшественикът на днешния автобус, който се придвижва чрез живата сила на различни впрегатни животни. Обслужвал е градския транспорт в Лондон от 30-те години на XIX в. ↑

[310] Хайд Парк Корнър — оживено кръстовище в Лондон, намиращо се непосредствено до едноименния парк. ↑

[311] Ротън Роу — отсечка, минаваща от южната страна на Хайд Парк, която води началото си от Хайд Парк Корнър. През XIX в. често е била посещавана от известни личности, с което е будила интерес. ↑

[312] „Пикадили“ — улица в Лондон, започва от Хайд Парк Корнър. ↑

[313] Виктория — елегантен модел четириколесен двуместен файтон. Придвижва се с един или два коня. ↑

[314] „Джулиано“ — златарски магазин в Лондон, притежаван от прочутия италиански златар Карло Джулиано (1831–1895), станал известен с накитите си в стил неоренесанс. ↑

[315] Хансъм — модел двуколесен файтон, при който мястото за кочияша е на издигната капра зад пътниците. Носи името на своя изобретател — Джоузеф Хансъм (1803–1882). ↑

[316] Грийн Парк — малък лондонски парк в близост до Хайд Парк, залесен предимно с дървесни видове. ↑

[317] „Двата пола са толкова различни (...)“ — хистерията като вид невроза се проявява по-често при жените. Сцената тук може да се свърже с разсъжденията за „новата жена“ от началото на гл. 8. Читателят вече е забелязал, че мъжките персонажи демонстрираха много повече лабилност от женските, които, напротив, дори бяха свързани с особен стоицизъм (7.09 от дневника на д-р Сюзърд). Идеята на Стокър, че жената такава, каквата е, без да подражава на мъжа, е силна колкото него, се развива в целия роман, но изживява своята развръзка по-долу. ↑

[318] „(...) него си (...)“ — отново е сгрешен родът на „кръвта“.

↑

[319] Полиандрия — форма на полигамия, при която една жена има повече от един съпруг. Среца се в Индия и Непал. ↑

[320] „(...) напълно изгубена (...)“ — според църковното право на католицизма разводът не е разрешен. По тази причина Ван Хелзинг не може да се разведе с психично болната си съпруга. ↑

[321] Хампстед Хил — квартал в Северозападен Лондон. ↑

[322] Finis (лат.) — край. ↑

[323] „Уестминстър Газет“ — цветен лондонски вестник, излизал от 1893 до 1928 г. ↑

[324] Хампстед Хийт — лондонски парк, непосредствено до кв. Хампстед, за който има сведения още от X в. ↑

[325] Al fresco (ит.) — на открито. ↑

[326] Дейм Елън Тери (1847–1928) — английска актриса, която е изпълнявала главни женски роли в театъра на Хенри Ървинг.

Нашумява с ролите си по Шекспирови пиеси. Близка приятелка на Стокър. ↑

[327] Шутърс Хил — квартал на Лондон на юг от Хампстед Хийт. ↑

ГЛАВА XIV

ДНЕВНИКЪТ НА МИНА ХАРКЪР

23 септември. Джонатан е по-добре след една кошмарна нощ. Така се радвам, че има работа за вършене в изобилие, защото това държи вниманието му настрана от ужасните неща и ех, щастлива съм, че сега не е смазан от отговорностите на своята нова длъжност. Знаех, че ще остане верен на себе си, и сега съм много горда да видя как моят Джонатан се издига до висините на кариерата си и върви всячески в крак със задълженията, които го затрупват. Ще отсъства цял ден чак до късно, понеже спомена, че не може да обядва у дома. Къщната ми работа е привършена, така че ще взема неговия чуждестранен дневник, ще се заключа в стаята си и ще го прочета...

24 септември. Сърце не ми стигна да пиша снощи, защото ужасяващите записки на Джонатан не ми даваха покой. Клетият! Колко ли е страдал, независимо дали е истина, или бълнувания. Чудя се дали в тях изобщо има нещо вярно. Дали е получил мозъчната треска и след това е написал всички тези страховити неща, или е имал някакво основание за тях? Предполагам, че никога няма да разбера, понеже не смея да поставя въпроса пред него... А онзи мъж, който видяхме вчера? Той сякаш беше напълно убеден за него... Горкичкият! Сигурно Погребението го е разстроило и върнало към някакви мисли, които... Той сам си вярва за всичко. Спомням си как в сватбения ни ден каза: „Освен ако някой мой свещен дълг ме върне обратно към онези горчиви часове, били те насън или наяве, на сваят или пък на лудост“. Сякаш през всичко това преминава някаква нишка на последователност... Този страховит граф се е запътил към Лондон... Ако това е така, и той е пристигнал в града сред милионните тълпи... Това може да бъде свещен дълг и ако часът удари, не бива да отстъпваме... Ще бъда подготвена. Взимам пишещата си машина още в тази минута и започвам да преписвам. Така при необходимост ще

могат да го прочетат и други. Наложил ли се това, тогава може би ако съм била предвидлива, бедният Джонатан няма да бъде смущаван, защото бих могла да говоря вместо него и никога да не позволявам изобщо да се безпокои и тревожи. Ако той някога се отърси напълно от напрежението, може би ще поиска да ми разкаже всичко, а на мен би ми се отдала възможността да му задавам въпроси, да разбере още и видя как мога да го утеша.

ПИСМО, ВАН ХЕЛЗИНГ ДО Г-ЖА ХАРКЪР

24 септември.

(Поверително)

Уважаема мадам,

Моля да извините писмото ми за това, че съм тъй далечен приятел, както и че аз Ви изпратих печалните новини за смъртта на госпожица Луси Уестъра. По свое снизхождение лорд Годълминг ме упълномощи да чета нейните писма и книжа, понеже съм дълбоко загрижен за определени въпроси от жизнена важност. Сред тях намерих някои от Вас, които показват какви скъпи приятелки сте били и как сте я обичали. О, мадам Мина, заради тази любов ви умолявам — помогнете ми. Моля за доброто на другите — да поправа голяма грешка и да предотвратят много и ужасни беди — това може би е важно, отколкото бихте могли да си представите. Възможно ли е да Ви видя? Имайте ми доверие. Аз съм приятел на д-р Джон Сюзърд и лорд Годълминг (това бе Артър на госпожица Луси). Трябва да го пазя в тайна засега от всички. Необходимо е да пътувам до Ексетър и да се срещнем веднага, ако ми съобщите, че ще имам удоволствието да Ви видя, а също къде и кога. Смирено Ви моля да ме извините, мадам. Прочетох писмата Ви до бедната Луси и зная колко сте мила и как страда Вашият съпруг, затова ви умолявам, ако е възможно, да не го осведомявате ни най-малко, за да не му навреди. Отново моля да простите и да ме извините.

ВАН ХЕЛЗИНГ

ТЕЛЕГРАМА, Г-ЖА ХАРКЪР ДО ВАН ХЕЛЗИНГ

25 септември. Ако Ви е възможно, елате днес с влака от десет и петнадесет. На разположение съм, когато и да дойдете.

25 септември. Не мога да овладеея вълнението си — приближава моментът за посещението на д-р Ван Хелзинг и по някаква причина очаквам, че то ще хвърли малко светлина върху безрадостното преживяване на Джонатан, а след като се е грижил за клетата и скъпа Луси по време на болестта, която я погуби, той може да ми разкаже всичко за нея. Това е причината да дойде — заради Луси и нейното ходене насън, а не относно Джонатан. В такъв случай вече никога няма да разбере истината такава, каквата е! Колко съм наивна. Този ужасен дневник е завладял въображението ми и пречупвам всичко през неговата призма. Разбира се, че е за Луси. Милата, навикът ѝ се беше върнал и онази страшна нощ на склона сигурно я е разболяла. Почти бях забравила покрай собствените си грижи колко се беше влошила след това. Трябва да му е споделила за своето сомнамбулско приключение в Уитби и че съм запозната с всичко около него, затова сега той иска да му разкажа какво я е споходило, за да бъде наясно. Надявам се, че съм постъпила правилно, като не съм казала нищо на г-жа Уестънра. Никога не бих си простила, ако някое мое действие или бездействие е навредило на горката мила Луси. Надявам се също, че д-р Ван Хелзинг няма да ме обвинява. Напоследък имах много тревоги и безпокойства и чувствам, че не бих могла да понеса още точно сега.

Предполагам, че понякога плачът е само за добро — прочиства въздуха както дъжда. Може би се разстроих, задето вчера прочетох дневника, а след това тази сутрин Джонатан тръгна и няма да е до мен цял ден и цяла нощ. Разделихме се за първи път, откакто се оженихме. Скъпият ми, дано се грижи за себе си и не се случи нещо, което да го разстрои. Два часа е и докторът скоро ще бъде тук. Няма да споменавам нищо за дневника на Джонатан освен ако не се поинтересува. Радвам се, че преписах собствения си дневник на печатната машина, така ако той случайно попита за Луси, мога да му го дам. Това ще спести много въпроси.

По-късно. Той дойде и си отиде. Ех, каква странна среща и как само ми завъртя главата! Чувствам се като насън. Възможно ли е

всичко това, или дори част от него? Ако не бях прочела първо дневника на Джонатан, никога не бих могла дори да допусна тази мисъл. Клетият, клетият, мил Джонатан! Колко ли е страдал. Нека Господ даде всичко това да не го тревожи отново. Ще се опитам да му го спестя, но може дори да се окаже от помощ и успокоение за него — макар и да има неприятни последствия — да знае със сигурност, че очите, слухът и разсъдъкът не са му изневерили и всичко е истина. Вероятно съмнението е това, което го е обсебило, и когато то си отиде без значение в коя негова част — сънна или будна — може да докаже истината, той ще бъде по-спокоен и способен да понесе шока. Д-р Ван Хелзинг трябва да е добър човек, а също и разсъдлив, щом е приятел на Артър и д-р Сюърд и щом са го довели чак от Холандия да се грижи за Луси. След срещата ни чувствам, че той е мил, сърдечен и с благородна душа. Когато утре пристигне, ще го попитам за Джонатан и тогава, по Божия воля, можем да доведем до щастлив край цялата тази скръб и тревога. Преди мислех, че би ми харесало да се занимавам с интервюта. Един приятел на Джонатан от „Ексетър Нюз“ му казал, че паметта е всичко в подобна професия — че ти е нужна способността да възпроизведеш в текста точно почти всяка изговорена дума дори ако трябва да преработиш част от него впоследствие. Това тук беше необичайно интервю. Ще се опитам да го запиша *Verbatim*^[328].

Беше два и половина, когато се почука. Събрах куража си *à deux mains*^[329] и зачаках. След няколко минути Мери отвори вратата и представи „д-р Ван Хелзинг“.

Станах и се поклоних, а той се приближи: мъж с нормално тегло, здраво телосложение, рамене изпънати над широк и едър гръден кош и шия, съразмерна спрямо торса и главата му. Позата на главата му веднага навеждаше на мисълта за загатната разсъдливост и сила. Тя беше благородна, с хармонични размери, широка и издължена зад ушите. На гладко обръснатото му лице се открояваше масивна квадратна брадичка, голяма уста, излъчваща жизненост и решителност, симетричен нос, по-скоро прав, но с тънки и деликатни ноздри, които сякаш се разширяваха, когато големите гъсти вежди се събираха, а устните се свиваха. Челото му беше широко и хубаво, в началото се издигаше почти отвесно, а след това се заобляше над две изпъкналости или издутини. Чело, пред което червеникавата коса не би могла да падне, а вместо това свободно се спускаше назад и отстрани. Големите

му тъмносини, раздалечени едно от друго очи, бяха чувствителни и нежни или строги според настроението му^[330].

— Г-жа Харкър, нали? — попита той.

Поклоних се в знак на съгласие.

— Това е била госпожица Мина Мъри?

Отново се съгласих.

— Мина Мъри е тази, която искам да видя, която беше приятелка на милото клето дете Луси Уестънра. Мадам Мина, аз идвам заради покойните.

— Сър — казах аз, — не бихте могли да имате по-добра причина да съм ви задължена от тази, че сте били приятел на Луси Уестънра и сте се грижили за нея.

Подадох му ръка. Той я пое и каза нежно:

— Ех, мадам Мина, знаех си, че една приятелка на това клето невинно момиче ще бъде отзивчива, но все още не се бях уверил сам...

Той завърши словата си с елегантен поклон. Попитах го какъв е поводът, поради който иска да се срещнем.

— Прочетох писмата ви до госпожица Луси — подхвана той веднага. — Простете ми, но трябваше да се заема със събирането на сведения, а нямаше кого да разпитам. Знаем, че сте били с нея в Уитби. Понякога тя водеше дневник — не бива изглеждате изненадана, мадам Мина, започнала е, след като сте тръгнали, и е пишела по ваше подражание — и в този дневник тя проследява, както може да се предположи, определени случки, свързани със сомнамбулизъм, за които пише, че вие сте я спасили. По тази причина с голямо недоумение аз идвам при вас и ви моля, като разчитам на добротата ви, да ми разкажете всичко, което можете да си спомните за това.

— Мисля, че мога да ви разкажа всичко, д-р Ван Хелзинг.

— О, значи паметта ви умее да улавя подробности и факти? Това не се отдава на всяка млада дама.

— Не, докторе, но тогава записах всичко. Мога да ви го покажа, ако пожелаете.

— Ах, мадам Мина, ще бъда признателен. Ще ми направите голяма услуга.

Не можах да устоя на изкушението да го поозадача — предполагам, че малко от вкуса на райската ябълка е все още по

устните ни, — затова му дадох стенографския дневник. Той го взе с благодарствен поклон и каза:

— Мога ли да го прочета?

— Ако желаете — отвърнах възможно най-сдържано.

Той отвори книгата и на мига изражението му придоби смутен вид. След това се изправи и поклони.

— О, вие толкова умна жена! — каза той. — Отдавна знаех, че г-н Джонатан е мъж, благословен с много, но виж ти, неговата съпруга притежава всички добри качества. Не бихте ли ми оказали тази толкова голяма чест да ми помогнете, като ми го прочетете? Уви, не познавам стенографията.

В този момент малката ми шега приключи и почти се бях засрамила, затова взех печатния препис от кошницата за ръкоделие и му го подадох.

— Простете — казах, — не можах да се стърпя. Вече бях помислила, че ще ме попитате за скъпата Луси, и понеже вероятно не бихте могли да чакате — не заради мен, а защото знам, че времето ви сигурно е ценно — го преписах на машината за вас.

Той го взе и очите му светнаха.

— Толкова сте мила — каза той. — А сега мога ли да го прочета? Може би ще се наложи да ви попитам някои неща, когато привърша.

— Непременно — отвърнах, — прочетете го, а в това време аз ще наредя обяда да бъде приготвен и след това можете да ми задавате въпроси, докато се храним.

Той направи поклон, настани се на един стол с гръб към светлината и се улиса в книгата, а в същото време аз се погрижих за обяда, най-вече за да не го безпокоя. Когато се върнах, го заварих да крачи забързано напред-назад из стаята, а цялото му лице гореше от възбуждане. Той се втурна към мен и хвана двете ми ръце.

— О, мадам Мина — възкликна той, — просто нямам думи колко съм ви задължен! Този документ е като слънцето. Той ми отвори очите. Замаян съм и заслепен от толкова много светлина и все пак облаци се вият зад нея всеки път. Но вие не, не бихте могли да разберете. Ех, но съм ви признателен, вие толкова умна жена. Мадам — той каза това много тържествено, — ако някога Абрахам Ван Хелзинг може да направи нещо за вас или вашите близки, надявам се да ме уведомите. За мен ще бъде удоволствие и радост, ако мога да ви служа като

приятел. Като приятел, но всичко, което някога съм научил, всичко, което съм в състояние да сторя, ще бъде за вас и тези, които обичате. В живота има мрак, има и светлина, вие сте част от светлината. Ще имате щастлив живот, хубав живот, а вашият съпруг ще бъде благословен с вас.

— Но докторе, ласкаете ме твърде много, а... а не ме познавате.

— Не ви познавам! Аз, който съм на тази възраст и който през целия си живот съм изучавал мъжете и жените. Аз, който съм избрал за моя основна насока човешкия разсъдък, всичко свързано с него и всяко негово следствие! И аз прочетох дневника, който вие така хубаво сте записали за мен и в който от всеки ред лъха истина. Аз, който съм прочел вашето толкова мило писмо до бедната Луси за сватбата и доверието ви, да не ви познавам! О, мадам Мина, честните жени споделят целия си живот, ден по ден, час по час, минута по минута такива неща, които ангелите умеят да четат, а ние мъжете, желаещи да научим, имаме в себе си нещо от ангелския взор. Съпругът ви е благородна душа и вие също сте такава, защото имате вяра, а тя не може да съществува там, където вирее подлостта. А съпругът ви — разкажете ми за него. Напълно здрав ли е? Онази треска изцяло ли е преминала, възстановил ли е силата и жизнеността си?

Тук съзрях възможност да го попитам за Джонатан и затова казах:

— Той почти се възстанови, но беше силно покрусен от смъртта на г-н Хокинс.

— О, да, знам, знам — прекъсна ме той. — Прочетох последните ви две писма.

— Предполагам, че това го разстрои — продължих аз, — понеже, когато този четвъртък бяхме за последно в Лондон, той преживя силно вълнение.

— Вълнение, и то след едва преминала мозъчна треска! Това не беше добре. Какво беше това вълнение?

— Той помисли, че е видял някого, който му напомни нещо ужасяващо, нещо, което е довело до неговата болест.

Тук сякаш всичко ми се струпа наведнъж: съжалението към Джонатан, ужасът, който е преживял, цялата страховита тайнственост на неговия дневник и уплахата, която ме изпълва, откакто го прочетох. Всичко дойде накуп. Предполагам, че съм била истерична, защото се

хвърлих на колене, вдигнах ръце към него и го умолявах да върне здравето на съпруга ми. Той хвана ръцете ми, изправи ме, настани ме на канапето и седна до мен. Докато държеше дланта ми в своята, каза с тъй безкрайна нежност:

— Животът ми е пустош, самотен и така изпълнен с работа, че не съм имал много време за приятелства, но откакто бях повикан тук от моя доверен Джон Сюзърд, се запознах с толкова много добри хора и толкова благородство, че изпитвам повече от всякога — и това се задълбочи с напредването на възрастта ми — самотата в живота ми. Затова ми повярвайте, че дойдох тук, изпълнен с уважение към вас, и вие ме обнадеждихте — с надежда не за това, което диря, а че все още има останали честни жени, които да даряват живота с щастие, честни жени, чиито житейски път и искреност могат да дадат добър урок на децата, които ще се родят. Изпитвам радост, радост, че мога тук да ви бъда от някаква полза, защото, ако съпругът ви преживява страдания, те са в рамките на моята наука и опит. Мога да ви обещаая, че с радост ще сторя всичко за него, което мога — всичко, за да изпълня живота му със сила и мъжество, а вашия — с щастие. Сега трябва да хапнете. Прекалено сте развълнувана и вероятно прекалено разтревожена. Съпруг Джонатан не би харесал да ви види толкова бледа, а каквото той не харесва там, където обича, не е за негово добро. Значи, заради него трябва да се храните и усмихвате. Вие ми казахте всичко за Луси и сега няма да говорим за нея, за да не ни натъжава. Тази вечер ще остана в Ексетър, защото искам да помисля добре над това, което ми споделихте, и когато вече съм разсъдил, ще ви задам въпроси, ако позволите. А после освен това ще ми разкажете за тревогите на съпруга Джонатан, доколкото можете, но не още. Сега трябва да се храните, по-късно ще ми обясните всичко.

Следобед, когато се върнахме в гостната, той ми каза:

— А сега ми кажете всичко за него.

Когато се наложи да говоря с този изключително учен човек, се уплаших, че ще ме помисли за мекушава глупачка, а Джонатан за госпожичка — онзи дневник е толкова странен — и се поколебах да започна. Ала той беше мил, любезен и вече обеща да помогне. Вярвах му и затова казах:

— Д-р Ван Хелзинг, това, което имам да ви разкажа, е толкова невероятно, че не бива да се присмивате на мен или съпруга ми. От

вчера съм изпаднала в някакво трескаво съмнение. Трябва да сте снизходителен към мен и да не ме вземете за глупава, задето почти съм повярвала на нещо толкова необичайно.

Той ме насърчи както с поведението си, така и с думи.

— О, скъпа моя, ако само знаехте колко странен е случаят, заради който съм тук, вие щяхте да сте тази, която да се смее. Научил съм се да не мисля прибързано за убежденията на който и да е без значение колко нетипични могат да са. Опитах се да остана отворен за новото и не обикновените неща в живота ще променят това, а странните неща, необичайните неща, нещата, които биха те накарали да се колебаеш дали си безумец, или с всичкия си.

— Благодаря ви, благодаря ви хиляди пъти! Свалихте тежестта от сърцето ми. Ако позволите, ще ви дам да прочетете една книга. Тя е дълга, но аз съм я напечатала на пишещата машина. Ще ви разкаже за моите тревоги и тези на Джонатан. Това е препис от неговия дневник, който е водил в чужбина, за всичко случило се. Не смея да кажа нищо за него. Вие ще го прочетете и сам ще отсъдите. След това, когато ви видя, може би ще бъдете така любезен да ми споделите какво мислите.

— Обещавам — каза той, като му подадох листовете. — Сутринта, възможно най-скоро, ще дойда да видя вас и вашия съпруг, ако позволите.

— Джонатан ще бъде тук в единадесет и половина и в този случай, за да го видите тогава, ще трябва да дойдете за обяд. Можете да хванете бързия влак от 3:34, който ще ви заведе до „Падингтън“^[331] преди осем.

Той беше изненадан защо зная това наизуст, но нямаше как да е наясно, че съм проучила всички влакове към и от Ексетър, за да съм от полза на Джонатан, в случай че бърза.

Така той взе листовете и си отиде, а аз седнах и се замислих... за какво — не зная.

ПИСМО (ПРЕДАДЕНО НА РЪКА), ВАН ХЕЛЗИНГ ДО Г-ЖА ХАРКЪР

25 септември, 6 часа.

Уважаема мадам Мина,

Прочетох този толкова удивителен дневник на съпруга Ви. Може да спите, без да се съмнявате. Макар да е странен и ужасяващ, той е *истина!* Залагам живота си. Може да е по-лош за другите, но за Вас и

него няма страшно. Той е възхитителен младеж и нека Ви кажа от житейски опит, че някой, който би постъпил като него — да слезе надолу по стената и до онази стая — ах, и да отиде за втори път — не е мъж, който ще остане покосен завинаги от някаква уплаха. Разсъдъкът и душата му са съвсем в ред. Кълна се в това преди дори да съм го видял, така че си отдъхнете. Ще трябва да го разпитвам много за други неща. Благословен съм, че днес дойдох да ви видя, понеже научавам наведнъж толкова много, че отново съм заслепен... заслепен повече от всякога и трябва да помисля.

Ваш най-предан,
АБРАХАМ ВАН ХЕЛЗИНГ

ПИСМО, Г-ЖА ХАРКЪР ДО ВАН ХЕЛЗИНГ

25 септември, 6:30 следобед.

Уважаеми д-р Ван Хелзинг,

Хиляди благодарности за любезното ви писмо, което свали голяма тежест от сърцето ми. Но все пак, ако е вярно, що за чудовищни неща има по света и колко ужасно би било, ако този човек, този демон, е наистина в Лондон! Страхувам се дори да си го помисля. В този момент, докато пиша, получих телеграма от Джонатан, с която ми съобщава, че в 6:25 довечера тръгва от Лаунстън^[332] и ще бъде тук към 10:18, затова довечера няма да се притеснявам. По тази причина ще бъдете ли така любезен, вместо да обядвате с нас, да дойдете на закуска в осем часа, ако това не е прекалено рано за вас? Може да си заминете, ако бързате, с влака от 10:30, който ще Ви заведе до Падингтън в 2:35. Не отговаряйте на това, тъй като ще приема, че ако не ме известите, ще дойдете на закуска.

Доверете ми се,

искрено Ваша и признателна приятелка,
МИНА ХАРКЪР

ДНЕВНИКЪТ НА ДЖОНАТАН ХАРКЪР

26 септември. Бях решил никога отново да не пиша в този дневник, но времето за това настъпи. Когато се прибрах снощи, Мина беше приготвила вечерята и след като привършихме с нея, тя ми каза за посещението на Ван Хелзинг, че му е дала преписите на двата

дневника и колко е била притеснена за мен. Показа ми, че според писмото на доктора всичко, което съм написал, е истина. Това сякаш направи от мен нов човек. Именно съмнението дали всичко се е случило, ме беше съкрушило. Чувствах се лишен от мъжество, останал в тъмнината и изпълнен с подозрения. Но сега, когато *зная*, не се страхувам дори от графа. Тогава въпреки всичко той е успял в намеренията си да отиде в Лондон и значи съм видял него. Той се е подмладил, но как? Ван Хелзинг е този, който ще свали маската му и ще го залови, ако е такъв, какъвто Мина твърди. Останахме до късно и обсъдихме всичко. Мина се облича, а аз ще позвъня в хотела след няколко минути и ще го доведа...

Мисля, че беше изненадан да ме види. Когато влязох в стаята му и се представих, той ме хвана за раменете, обърна ме с лице към светлината и след като ме разгледа внимателно и зорко, каза:

— Но мадам Мина ми каза, че сте болен, че сте преживели силна уплаха.

Беше толкова забавно да чуя как този любезен възрастен човек с изсечени черти нарича жена ми „мадам Мина“. Усмихнах се и казах:

— Бях болен, *преживях* силна уплаха, но вие вече ме излекувахте.

— Но как?

— Чрез снощното си писмо до Мина. Бях се усъмнил, а всичко сякаш тънеше в нереалност и не знаех на какво да вярвам, дори на онова, което потвърждаваше собствените ми сетива. Като не знаех на какво да вярвам, не знаех и как да постъпя. Затова можех само да продължа напред с работата, в чийто коловоз досега се движеше животът ми. Коловозът отказа да ме допусне и аз изгубих доверие в себе си. Докторе, не знаете какво е да се съмняваш във всичко, дори в самия себе си. Не, не знаете, не бихте могли с вежди като вашите.

Той изглеждаше поласкан и каза, като се смееше:

— Значи сте физиогномист! С всеки час научавам повече тук. С голямо удоволствие идвам до вас за закуска и о, сър, ще простите похвала от един старец, но вие сте благословен с такава съпруга.

Бих го слушал как величае Мина цял ден, затова просто кимнах и не продумах.

— Тя е една от жените господни, изваяни от собствената му ръка да покажат на нас, мъжете, и на другите жени, че има рай, в който

можем да заживеем, а неговата светлина може да бъде и тук — на земята. Толкова вярна, толкова мила, толкова благородна и така малко себелюбива — а това, нека ви кажа, е много на тази възраст, изпълнена с мнителност и себичност. Колкото до вас, сър, прочел съм всички писма до бедната госпожица Луси, а някои от тях разказват за вас, затова ви познавам, откакто няколко дни чрез познанството на други, но виждам истинското ви аз от вчера насам. Ще ми подадете ръка, нали? И нека бъдем приятели за цял живот.

Ръкувахме се и той беше толкова любезен и сърдечен, че в гърлото ми сякаш заседна буца.

— А сега — каза той — мога ли да ви помоля за още малко подкрепа? Предстои ми голяма трудна задача и в началото тя е да зная. Бихте могъл да ми помогнете в това. Ще ми разкажете ли какво се случи, преди да отидете в Трансилвания? По-късно може да помоля за още помощ, и то от различен вид, но на първо време това стига.

— Слушайте, сър — отвърнах, — това, което има да свършите, отнася ли се до графа?

— Отнася се — каза той тържествено.

— Тогава съм с вас телом и духом. Щом тръгвате с влака от 10:30, няма да имате време да ги прочетете, но ще донеса целия куп документи. Може да ги вземете с вас и да ги прегледате във влака.

След закуска го изпратих до гарата. Когато се разделяхме, той каза:

— Може би ще дойдете в Лондон, ако ви пиша, и ще вземете с вас и мадам Мина.

— Ще дойдем и двамата, когато пожелаете — отвърнах.

Взех му сутрешните вестници и лондонските от снощи. Той ги разлистваше, докато разговаряхме при прозореца на вагона и чакахме влака да потегли. Погледът му като че ли изведнъж улови нещо в един от тях — „Уестминстър Газет“, познах го по цвета — и съвсем преbledня. Той прочете нещо съсредоточено, възкликвайки на себе си:

— Mein Gott! Mein Gott! Толкова скоро! Толкова скоро!

Не мисля, че в този момент отразяваше присъствието ми. Точно тогава свирката изсвистя и влакът тръгна. Това го отрезви, той се надвеси от прозореца и като замаха с ръка, извика:

— Предайте обичта ми на мадам Мина. Ще пиша възможно най-скоро.

26 септември. Наистина не съществува нищо окончателно. Няма и седмица, откакто казах *Finis*, а ето че вече започвам отново чист запис или по-точно продължавам със стария. До този следобед няха причина да размишлявам върху случилото се. Ренфийлд остана в общи линии толкова нормален, колкото си беше и преди. Той вече доста напредна с мухите и тъкмо се захвана с паяците, така че не ми е създавал никакви проблеми. Получих писмо от Артър, написано тази неделя, от което научих, че той се справя удивително добре. С него е Куинси Морис, а това е голяма подкрепа, защото той самият ври и кипи от добро настроение. Куинси също ми е драснал един ред и от него разбрах, че Артър започва да си възвръща част от своята предишна жизнерадост, затова, що се отнася до тях, нямам притеснения. Колкото до мен, вече се бях отдал на работата си с предишния ентусиазъм, така че можех искрено да заявя, че раната, която клетата Луси ми остави, беше започнала да заздравява. Сега обаче всичко започна отново и какъв ще бъде краят, само Бог знае. Мисля си, че Ван Хелзинг също е наясно, но би издал наведнъж само толкова, колкото да възбуди любопитство. Вчера той отиде до Ексетър и остана там цяла нощ. Днес се върна към пет и половина и като почти влетя в стаята, тикна снощния „Уестминстър Газет“ в ръцете ми.

— Какво мислите за това? — попита той, докато стоеше настрани със скръстени ръце.

Прегледах вестника, понеже изобщо не разбирах какво има предвид, но той ми го взе и посочи един абзац за подмамани деца в Хампстед. Това не ми говореше много, докато не стигнах до откъс, където бяха описани малки прободни ранички на гърлата им. Хрумна ми нещо и вдигнах очи.

— Е? — каза той.

— Също като при горката Луси.

— И какво смятате за това?

— Просто че има някаква обща причина. Каквото и да е наранило нея, е наранило и тях.

Отговорът му ми остана съвсем непонятен:

— Това е косвено вярно, но не и пряко.

— Какво имате предвид, професоре? — попитах.

Бях склонен да приема сериозността му с безразличие — понеже в края на краищата четири дни почивка и свобода от изгарящата мъчителна тревога помагат да ти възвърнат настроението, но щом видях лицето му, се въздържах. Никога, дори в най-голямото ни отчаяние за бедната Луси, той не беше имал по-строг вид.

— Кажете ми! — казах аз. — Не мога да отгатна нищо вероятно. Не зная какво да мисля и нямам факти, върху които да изградя предположение.

— Да не искате да ми кажете, приятелю Джон, че нямате никакво подозрение относно това, от което бедната Луси почина, дори след всички загатвания, оставени от събитията, а също и от мен?

— От голяма загуба или разпад на кръвта, последвани от нервно изтощение.

— А как кръвта се изгуби или разпадна?

Поклатих глава. Той пристъпи напред, седна до мен и подхвана:

— Вие сте умен човек, приятелю Джон. Разсъждавате добре и умът ви сече, но сте прекалено предубеден. Не оставяте очите ви да виждат, нито ушите ви да чуват^[333], а на това, което е извън вашия всекидневен живот, не отдавате значение. Не мислите ли, че има неща, които не можете да разберете, но все пак съществуват, че някои хора виждат това, което другите не могат? Та има факти, стари и нови, които убягват от вниманието на хората и техните очи, защото те знаят — или мислят, че знаят — някои неща, които други са им казали. Ех, недостатъкът на нашата наука е, че иска да обясни всичко и ако не го направи, тогава твърди, че няма нищо за обяснение. Но въпреки това всеки ден виждаме около нас появата на нови възприятия, които се смятат за нови и които са си старите, претендиращи да бъдат млади^[334] — подобно на изтънчените дами в операта. Вече предполагам, че не вярвате в телесно пренасяне^[335]. Не? Нито в материализация^[336]. Не? Нито в астрални тела^[337]. Не? Нито в четене на мисли. Не? Нито в хипноза...

— Да — казах аз, — Шарко^[338] я е доказал доста добре.

Той се усмихна и продължи:

— Тогава вие сте удовлетворен, що се отнася до това. Да? И разбира се, тогава сте наясно как тя действа и можете да проследите идеята на великия Шарко — уви, той вече не е между нас! — в самата душа на пациента под негово въздействие. Не? Тогава, приятелю

Джон, ще трябва да приема, че вие просто се съгласявате с обстоятелство и сте задоволен, като оставите от начало до край да биде празно. Не? Тогава ми обяснете — понеже разумът е мой учител — как така допускате хипнозата, а отхвърляте четенето на мисли. Нека ви кажа, приятелю, че днес има неща, създадени в науката за електричеството, които щяха бъдат отнесени към нечестивото от хората, които сами са открили електричеството — които пък щяха не особено по-рано да бъдат изгорени като магьосници. Винаги има неизвестности в живота. Защо се случи така, че Матусал^[339] живя деветстотин години, Старият Пар^[340] — сто шестдесет и девет, а въпреки това бедната Луси, с кръвта на четирима мъже в клетите си вени, не можа да живее дори ден? Защото, ако беше живяла още един ден, ние можехме да я спасим. Познавате ли всички неизвестности на живота и смъртта? Познавате ли из основи сравнителната анатомия и може ли да каже по каква причина чертите на зверовете са в някои хора, а не в други? Можете ли да ми кажете защо, докато другите паяци умират малки и скоро, онзи огромен паяк живя векове в камбанарията на старата испанска църква и растеше, растеше и накрая на спускане можеше да изпие маслото във всички кандила?^[341] Можете ли да ми кажете защо в Пампа, ех — и другаде — има прилепи, които идват нощес, отварят вените на добитък и коне и ги пресушават? Как на някои острови в Западните морета има прилепи, които висят на дърветата по цял ден и тези, които са ги виждали, ги описват като гигантски плодове или шушулки и че когато моряците спят на палубата, защото, като е горещо, прелитат върху тях и после... и после на сутринта са открити мъртви мъже, бледи, също каквато беше госпожица Луси?

— Мили Боже, професоре! — казах, като подскочих. — Да не искате да ми кажете, че Луси е била ухапана от такъв прилеп, че през деветнадесети век тук, в Лондон, има нещо подобно?

Той махна с ръка за тишина и продължи:

— Можете ли да ми обясните защо костенурката живее по-дълго от поколения човеци, защо слонът все ходи по земята, докато не надживее цели династии, и защо папагалът никога не умира, ако не е пострадал от котка, куче или друга неприятност? Можете ли да ми кажете защо хората навсякъде и през всички епохи вярват, че има неколцина, които живеят винаги, ако им биде дадена възможност, че

има мъже и жени, които не могат да умрат? Всички знаем — защото науката поддържа този факт, — че е имало жабчета, затворени в камък за хиляди години, запечатани в толкова малка пролука, че побира само него от зората на времето^[342]. Можете ли да ми обясните как индийският факир може да направи така, че да умре, да бъде погребан, гробът му — запечатан и засят с пшеница, а тя да бъде пожъната, отрязана, засята и отрязана отново и после идват мъже и свалят непокътнатия печат, а там лежи индийският факир не мъртъв, но напротив — става и тръгва сред тях както преди?^[343]

Тук го прекъснах. Започнах да се обърквам. Той така напълни ума ми с изброяването на природни феномени и бивали небивалици, че въображението ми се разпали. Мина ми смътната мисъл, че преподаваше някакъв урок, както отдавна в своя работен кабинет в Амстердам, но тогава той започваше с темата на разговора, така че през цялото време да я имам наум. Сега не разполагах с тази помощ, но пак исках да следвам мисълта му, затова заявих:

— Професоре, нека бъда отново вашият любим студент. Кажете ми тезата, така че да отнеса към нея знанието ви, докато говорите. В момента умът ми се лута от едно място на друго като на луд, а не на здравомислещ, който следва нечия мисъл. Чувствам се като първолак, който едва се влачи през някакво мочурище при мъглата, скачайки от камък на камък, опитвайки да се придвижва слепешката, без да знае накъде отива.

— Това е добро сравнение — каза той. — Е, ще ви кажа. Моята теза е тази: искам да повярвате.

— Какво да повярвам?

— Да повярвате на това, което не можете. Нека поясня. Веднъж чух за един американец, който определя така вярата: „тази способност, която ни позволява да приемем неща, за които знаем, че не са истина“. Колкото до мен, аз подкрепям този човек. Той имаше предвид, че трябва да сме отворени за новото и да не оставяме мъничко истина да възпре хода на голямата истина, както един дребен камък прави с товарния вагон. Ние първо се хващаме за малката истина. Добре! Ние държим на него и го ценим^[344], но по същия начин не бива до го оставяме да се мисли за цялата истина на вселената.

— Значи искате от мен да не оставям едно по-ранно убеждение да надвие възприемчивостта ми по отношение на някакъв нетипичен

въпрос. Правилно ли разчитам урока ви?

— Ах, все още сте любимият ми ученик. Има смисъл да ви уча. Сега, след като имате доброто желание, направихте първата крачка да разберете. Значи вие считате, че онези толкова малки дупчици по гърлата на децата са били направени от същото, което я причини на госпожица Луси?

— Така предполагам.

Той стана и заяви тържествено:

— Тогава грешите. О, де да беше така! Но уви, не е! По-лошо с, много, много по-лошо.

— За Бога, професор Ван Хелзинг, какво имате предвид? — извиках.

Той се отпусна внезапно на един стол с жест на отчаяние, облегна се с лакти на масата и каза, покрил лице с длани:

— Били са направени от госпожица Луси!

[328] Verbatim (лат.) — дословно. ↑

[329] *À deux mains* (фр.) — в ръцете си. Пълният френски идиом е: *Prendre son courage à deux mains*. ↑

[330] „(...) настроението му.“ — на 17 февруари 1872 г. Стокър пише писмо до известния поет Уолт Уитман (1819–1892). В него той добавя детайлно свое описание, защото и двамата кореспонденти са били запалени физиогномисти. То се покрива почти изцяло с даденото тук за Ван Хелзинг. На места авторът е използвал дори еднакви изразни средства и думи. Същото писмо съдържа и малко за характера на Стокър, което пък се припокрива с информацията, която д-р Сюзърд дава на Артър преди още да е повикал професора. Изглежда, че освен първото си име, авторът е дал на героя също своя външен вид и вътрешен мир (Beiford, V. „Bram Stoker. A biography of the author of *Dracula*“, Weidenfeld and Nicolson, L., p. 40–43). Един от прадедовците на Стокър е холандец, който идва в Англия през 1690 г. заедно с Вилхелм III Оранжски (1689–1702) (*Ibid.*, p. 20). ↑

[331] Падингтън — оживена централна гара в Лондон. ↑

[332] Лаунстън — малък английски град, разположен на границата между графства Корнуол и Девън (в което се намира Ексетър). ↑

[333] „(...) ушите ви да чуват (...)“ — препратка към библейската притча за сеяча и зърната от по-горе. След като привършва разказа си, Исус е запитан от учениците си защо говори на хората с притчи, а не направо. Той отговаря по следния начин: „понеже те гледат, а не виждат, и слушат, а не чуват, нито разбират и над тях се сбъдва пророчеството на Исая, което казва: «с уши ще чуετε, и няма да разберете; с очи ще гледате, и няма да видите; защото сърцето на тия човеци е закоравяло, и с уши тежко слушат, и затворили са очите си, за да не би някога с очи да видят и с уши да чуят, и със сърце да разберат, та да се обърнат, и ги изцерея»“ (Мат. 13:13-15). Същото се случва в този разговор между Ван Хелзинг и д-р Сюърд. ↑

[334] „(...) са си старите, претендиращи да бъдат млади (...)“ — тези слова ни разкриват една важна идея в книгата. По-горе, в края на 15 май, Джонатан разсъждава за могъществото на старите векове, което новите не могат лесно да преборят. Тук Ван Хелзинг споменава старите предразсъдъци, които се преструват на млади. Сам Дракула е едно такова възприятие, което се е подмладило. „Дракула“ е роман за края на предразсъдъците, които правят последно усилие да съществуват, преди да бъдат унищожени от съвремието. Един грандиозен бенефис на романтиката от предишните епохи. ↑

[335] Телесно пренасяне — преминаване на нечия душа и съзнание в чуждо тяло. ↑

[336] Материализация — термин от спиритуализма, който в края на XIX в. е бил особено популярно занимание. Така се нарича процесът, при който духът на починалия човек, викан от спиритуалистите, се появи пред тях от нищото. ↑

[337] Астрални тела — според някои окултни схващания в състояние на осъзнат сън или друг транс човек влиза в някое от своите астрални тела, които се намират в друга реалност — астралната равнина. ↑

[338] Проф. Жан-Мартен Шарко (1825–1893) — именит френски невролог, учител на Зигмунд Фройд, който изследва хистерията. Той пръв въвежда използването на хипнозата за научни цели, която до този момент е била заклеймявана като мистицизъм. Стокър го е срещнал веднъж на представление в театъра на Хенри Ървинг. ↑

[339] Матусал — библейски персонаж, пряк наследник на Адам и дядо на Ной, който според Библията е живял деветстотин шестдесет

и девет години (Битие 5:22, 25–27). ↑

[340] Старият Пар — прозвище за Томас Пар (1483–1635) — англичанин, който според тогавашното схващане е преживял 152 г. Това го превръща в легенда и води почти до народната му канонизация още приживе. Предполага се, че действително е имало грешка в регистрите, и така е била взета предвид рождената дата на сър Томас Пар (1483–1517) — английски рицар и негов съименник, роден по-рано. ↑

[341] „(...) огромен паяк (...) да изпие маслото във всички кандила.“ — история, излязла в английските списания някъде през есента на 1821 г.: „КРАЛЯТ НА ПАЯЦИТЕ: (...) Смаяният клисар на църквата «Св. Юстас» в Париж, който често откривал, че едно определено кандило угасвало твърде рано, а маслото било свършило, останал буден няколко ноци, за да намери причината. След дълго време той разкрил, че един паяк с изненадващи размери се спускал по въженцето, за да изпие маслото. Дори по-необикновено явление от същия вид се състояло през 1751 г. в Миланската катедрала. Там бил наблюдаван огромен паяк, който се хранил с маслото в кандилата. (...) Този паяк, тежащ четири паунда, бил изпратен на австрийския император и занесен в Имперския музей.“ (The Atheneum or Spirit of English Magazines, Vol. IX, april-october 1821, Munroe and Francis, Boston, p. 485. ↑

[342] „(...) жабчета, затворени в камък.“ — природен феномен, при който от счупен камък излиза жива жаба. Предполага се, че тя е била затворена там за хиляди години. Днес науката отхвърля това като абсурд. ↑

[343] „(...) индийският факир (...) тръгва сред тях?“ — странстващ индийски аскет и мъдрец, който е способен на различни действия, считани за свръхчовешки. На 22 август 1880 г. във в. London Telegraph излиза статия, заради която факирите добиват известност в Англия. Тя разказва за факира Садху Харидас, който през 1834 г. заявил, че може да живее дълго без храна и вода. Махараджата се усъмнил и наредил да го заровят жив в градината на двореца в сандък с неговия печат. Това станало пред погледите на няколко свидетели, между които двама англичани, и помощника на факира. Мястото било оградено със стена и пазено денонощно. След 40 дни факирът бил

изровен и се оказал жив, заради което получил богато възнаграждение от махараджата. ↑

[344] „Ние държим на него и го ценим (...)“ — има се предвид на истината. ↑

ГЛАВА XV

ДНЕВНИКЪТ НА Д-Р СЮЪРД — ПРОДЪЛЖЕНИЕ

ЗА момент гневът ме завладя напълно. Все едно е зашлевил Луси през лицето приживе. Ударих силно по масата и се изправих с думите:

— Д-р Ван Хелзинг, луд ли сте?

Той вдигна глава, погледна към мен и някак топлото му изражение веднага ме успокои.

— Де да бях! — каза той. — Безумието е леко бреме в сравнение с истина като тази. О, приятелю, защо мислите заобиколих от толкова далеч, защо отне толкова дълго да ви кажа нещо толкова просто? Беше ли, защото ви мразя или съм ви мразил през целия си живот? Беше ли, защото исках да ви нараня? Беше ли заради това, че исках сега, след толкова време, да ви се отплатя, задето онзи път ми спасихте живота от една ужасна смърт? О, не!

— Простете ми — казах аз.

— Приятелю мой — продължи той, — това беше, защото исках да бъда деликатен в разкритията си пред вас, понеже зная, че вие обичахте тази толкова мила лейди. Но дори сега не очаквам да повярвате. Толкова е трудно веднага да приемеш дадена абстрактна истина, че можем да се съмняваме дали такава е възможна, щом винаги сме вярвали на „не“-то в нея. По-трудно е въпреки това да се съгласиш с една толкова тъжна конкретна истина, и то за някой такъв като госпожица Луси. Довечера отивам да го докажа. Смееете ли да дойдете с мен?

Това ме слиса. Човек не би искал да потвърди подобна истина. Байрон е изключил от тази категория ревността.

И да докаже самата истина, която най презира.^[345]

Той видя колебанието ми и заговори:

— Логиката е проста. Този път никакви размишления като на някой луд, скачащ от камък на камък сред мъгливо блато. Ако не биде вярно, то това доказателство ще е облекчение. В най-лошия случай няма да навреди. Ако биде истина! Ах, тук идва страшното. Все пак сам този ужас би следвало да подпомогне моите намерения, защото им е нужна малко вяра. Елате, ето какво съм намислил: първо, още сега отиваме да видим онова дете в болницата. Д-р Винсент от Северната болница, където вестниците твърдят, че е то, е мой приятел, а предполагам и ваш, тъй като следвахте заедно в Амстердам. Той ще позволи на двама учени да прегледат случая му, ако не би оставил двама приятели да го сторят. Няма да му казваме нищо, а само че поискаме да направим проучвания. И след това...

— И след това?

Той извади един ключ от джоба си и го поднесе напред.

— И след това прекарваме нощта заедно в църковния двор, където почива Луси. Това е ключът от гробницата. Взех го от човека с ковчезите, за да го дам на Артър.

Сърцето ми се сви, защото почувствах, че ни предстоеше някакво ужасяващо изпитание. Въпреки това не можех да сторя нищо, затова събрах колкото смелост имах, и казах, че е по-добре да побързаме, тъй като следобедът преваля...

Заварихме детето будно. То беше поспало, хапнало и като цяло се възстановяваше. Д-р Винсент свали превръзката от гърлото му и ни показа пункциите. Приликата им с тези върху шията на Луси не можеше да се сбърка. Единствено бяха по-малки, а по ръбчетата изглеждаха и по-пресни. Попитахме Винсент на какво ги отдава и той отвърна, че трябва да е било някое животно, може би плъх, но що се отнася до него, той е склонен да вярва, че е бил един от прилепите, които са толкова многобройни край северните хълмисти части на Лондон.

— Освен безобидните — каза той — е възможно там да има някакъв див, по-заstraшителен южен екземпляр. Може би някой моряк си е донесъл един у дома и той е успял да избяга. Ако е по-млад, дори може да е излязъл на свобода от Зоологическата градина или да се е родил там от прилеп вампир. Знаете, тези неща се случват. Само преди десет дни един вълк избяга и беше, струва ми се, проследен в тази

посока. Цяла седмица след това децата не играеха нищо друго освен на Червената шапчица в Хийт и по алеите му, преди да се появи тази паника около „к’асивата лейди“, откогато за тях започна истинско забавление. Дори това бедно малко дребосъче, когато се събуди днес, попита сестрата дали може да си тръгне. Щом тя го попита защо е решило да си заминава, то каза, че искало да поиграе с „к’асивата лейди“.

— Надявам се — каза Ван Хелзинг, — че когато изпрацате детето въкъщи, ще предупредите родителите му зорко да го пазят. Тези прищевки за отдалечаване са особено опасни и ако то остане навън още една нощ, вероятно ще бъде пагубно. Но във всеки случай предполагам, че няма да го отпратите до няколко дни?

— Не със сигурност, не и поне седмица, дори повече, ако раната не е заздравяла.

Посещението ни в болницата бе отнело повече време, отколкото бяхме предположили, и когато излязохме, слънцето преваляше.

— Нямаме бърза работа — каза Ван Хелзинг. — По-късно е, отколкото мислех. Елате, нека потърсим място, където да хапнем, и след това ще продължим нататък.

Вечеряхме в „Замъка на Джек Стро“^[346] наред с малка компания велосипедисти и други, които шумно се веселяха. Около десет часа потеглихме от странноприемницата. Тогава вече беше много тъмно и отгатакъ лъчите на разпръснатите лампи бе още по-мрачно. Очевидно професорът беше набелязал предварително откъде да минем, защото той вървеше непоколебимо напред, но що се отнася до мен, не можех да се ориентирам, без съвсем да се объркам. Колкото по-нататък отивахме, толкова по-малко хора срещахме, докато накрая останахме малко изненадани, че видяхме патрул конни полицаи на обичайната си обиколка в предградията. Най-накрая стигнахме оградата на църковния двор и я прехвърлихме. С малко затруднения — понеже беше много тъмно и цялото място ни бе съвсем непознато, открихме гробницата на Уестънра. Професорът извади ключа, отвори скърцащата врата и отдръпвайки се настрани с вежлив, но съвършено непреднамерен жест, ме подкани да мина напред. Имаше забавна ирония в това предложение и учтивостта, с която ми даде предимство в един подобен страховит момент. Спътникът ми бързичко тръгна след мен и предпазливо притвори вратата, след като внимателно се увери, че

бравата е касова, а не автоматична. Във втория случай щяхме да се окажем в лоша ситуация. След това той бръкна в чантата си и извади кутия кибрит и парче свещ, която запали. Дори през деня и окичена със свежи цветя гробницата изглеждаше зловеща и страшна, а сега, няколко дни по-късно, когато те клюмаха посърнали и мъртви, когато бялото им преминаваше в ръждиво, а зеленото — в кафяво, когато паяците и буболечките си бяха върнали привичното господство, когато обезцветеният от времето камък, покритият с прах хоросан, прогнилото влажно желязо, изгубилият блясъка си месинг и потъмнелите сребърни плакети^[347] отразяваха слабото мъждукане на свещта, ефектът беше по-окайващ и отблъскващ, отколкото можеше да се очаква. Това неотклонно навяваше на мисълта, че не само тленният живот бе преходен.

Ван Хелзинг пристъпи към работата си, без да отлага. Докато той се уверяваше, че това е ковчегът на Луси, като придържаше свещта си така, че да разчита плакетите върху него, спермацетът^[348] се стичаше от нея на бели капки, които замръзваха щом докоснеха метала. Професорът затърси отново в чантата си и извади една отвертка.

— Какво възнамерявате да направите? — попитах.

— Да отворя ковчега. Още сега ще се убедите.

Той веднага започна да отвинтва болтовете и най-накрая повдигна капака, разкривайки оловния обков отдолу. Тази гледка ми дойде в повече. Щеше да бъде също такава голямо оскърбление за покойната, колкото ако приживе я беше съблякъл, докато спи. Неволно хванах ръката му, за да го спра. Той каза само „Ще видите“, а след това затърси отново в чантата си и извади тънко резбарско лъкче. Като удряше с отвертката върху оловото с бързи пробождащи движения, които ме караха да потръпвам, той направи малък отвор, който обаче беше достатъчен, за да влезе в него острието на триончето. Очаквах изблик на газ от едноседмичния труп. Ние, лекарите, които сме изпитвали рисковете на професията, трябва да привикваме към подобни неща, затова се отдръпнах към вратата, но Ван Хелзинг не спря и за момент. Той отрязва няколко фута от единия край на оловния ковчег, а след това напречно и надолу от другата страна. Като хвана ръба на свободния край, професорът го изви назад към долния му край и поднасяйки свещта към отвора, ми направи знак да погледна.

Приближих се и погледнах. Ковчегът беше празен.

Бях поразен и стъписан, но Ван Хелзинг остана равнодушен. Сега той беше по-сигурен от всякога в своето твърдение и това го окуражи да продължи нататък.

— Сега уверихте ли се, приятелю Джон? — попита той.

Почувствах как напират цялата ми присъща вироглава склонност да споря.

— Уверен съм, че тялото на Луси не е в този ковчег, но това доказва само едно — отвърнах.

— И какво е то, приятелю Джон?

— Че не е тук.

— Това е добра логика — каза той, — макар да не е достатъчна. Но как... как можете да обясните, че не е тук?

— Вероятно крадец на трупове — предположих. — Може хората от погребалното бюро да са го откраднали.

Чувствах, че говоря небивалици, но все пак това беше единствената възможна причина, която можех да изтъкна. Професорът въздъхна.

— Е, добре! — каза той. — Трябват ни още доказателства. Елате с мен.

Той постави отново капака на ковчегата, събра всичките си неща и ги прибра в чантата, после духна свещта и също я сложи вътре. Отворихме вратата и излязохме навън. Ван Хелзинг я затвори и заключи след нас. Той ми подаде ключа с думите:

— Ще го пазите ли? По-добре ще бъдете спокоен.

Засмях се — трябва да призная, не беше особено весел смях — когато му направих жест да го задържи.

— Сам ключът е нищо — казах, — може да има дубликати и при всички положения не е трудно да отвориш с шперц ключалка като тази.

Той не отвърна нищо, а само прибра ключа в джоба си. След това ми каза да наблюдавам едната страна на църковния двор, докато той прави същото в другата. Заех мястото си зад едно тисово дърво и видях как мрачният му силует се движи, докато разделящите ни надгробни камъни и дървета го скриха от погледа ми.

Бдението бе самотно. Тъкмо след като заех мястото си, чух в далечината часовник да бие дванадесет, а след известно време стана един и после два. Бях премръзнал, изтощен и гневен на професора, че ме беше взел със себе си и възложил подобно поръчение. Прекалено

ми беше студено и ми се спеше, за да наблюдавам зорко, но не бях унесен дотолкова, че да предам доверието към себе си и така като цяло времето измина отегчително и неприятно.

Внезапно, като се обърнах настрани, ми се стори, че видях нещо като бяла ивица, движеща се между два смрачени тиса от по-далечната за гробницата страна на църковния двор. В същия миг откъм частта на гробищния парк, определена за професора, едно черно петно се размърда и забърза след нея. Аз също тръгнах, но се препъвах в гробовете и трябваше да заобикалям надгробни камъни и изпречващите ми се гробници. Небето беше облачно и някъде далеч пропяха първи петли. Малко по-нататък, зад една разхвърлена редица хвойни, която бележеше алеята към църквата, един блед неясен силует се носеше към гробницата. Беше скрита от дървета и не успях да видя къде изчезна фигурата. Тогавя чух шумолене от движение, където я бях видял за пръв път, и като се приближих, заварих професора да държи в ръце едно мъничко дете. Щом ме видя, той ми го подаде и каза:

— Уверен ли сте сега?

— Не — отвърнах по начин, който ми се стори враждебен.

— Не виждате ли детето?

— Да, това е дете, но кой го е довел тук? И наранено ли е? — попитах.

— Ще видим — каза професорът, докато излизахме от църковния двор, носейки детето.

Когато се поотдалечихме, отидохме в един гъстак от дървета, запалихме клечка и разгледахме гърлото на детето. По него нямаше нито драскотина, нито какъвто и да е белег.

— Прав ли бях? — попитах победоносно.

— Пристигнали сме тъкмо навреме — отвърна професорът с облекчение.

Сега се налагаше да решим какво да правим с детето, затова се посъветвахме. Ако го оставим в полицейското управление, би ни се наложило да оправдаем някак ноцната си разходка, най-малкото да дадем обяснение как сме го открили. Така накрая стигнахме до решението, че ще го занесем до Хийт и когато чуем преминаващ полицаи, ще го оставим там, където няма как да не го намери, а след това да потърсим пътя към вкъщи възможно най-бързо. Всичко мина

добре. В покрайнините на Хампстед Хийт чухме тежките стъпки на полицаи и като положихме детето на пътеката, почокахме загледи, докато накрая той го видя на светлината на фенера си. Възкликанието му на почуда достигна до нас и после тихичко се измъкнахме. За щастие, хванахме един файтон близо до „Испанците“^[349], който ни откара в града.

Не мога да заспя, затова направих този запис. Но трябва да си набавя няколко часа сън, защото Ван Хелзинг ще ме извика по пладне. Настоява да го придружа на още една експедиция.

27 септември. Стана два часа, преди да се отдаде удобна възможност за начинанието ни. Погребението, което се състоя на обед, беше привършило и последните изостанали назад опечалени лениво се оттеглиха, когато, поглеждайки внимателно иззад един гъстак елшови дървета^[350], видяхме как клисарят заключва портата след себе си. Веднага разбрахме, че сме в безопасност до сутринта, стига да поискаме, но професорът ми каза, че в най-лошия случай няма да ни трябва повече от час. Отново изпитах ужасяващото чувство колко истинско е всичко, как нямаше никакво място за съмнение, и ясно осъзнах опасността от ръката на закона, която бяхме предизвикали с нечестивите си дела. Освен това, смятах всичко за една безсмислица. Беше безобразие да отворим оловен ковчег, за да проверим дали жена, починала от седмица, е наистина мъртва, а сега да проникнем отново в гробницата, когато вече бяхме уверени от собствените си очи, че тя не е там, изглеждаше като върховна глупост. Въпреки това свих рамене и се примирих, защото Ван Хелзинг има свой собствен начин да следва намеренията си, без значение кой ще му се изпречи. Той извади ключа, отвори гробницата и отново учтиво ме подкани да вляза пръв. Мястото не беше толкова зловещо, колкото снощи, но ех, щом слънцето заблестя вътре, изглеждаше толкова неописуемо окаяно. Ван Хелзинг се приближи до ковчега на Луси, а аз го последвах. Той се наведе над него, отново огъна назад оловното покритие и тогава тръпки на изненада и смут пропълзяха по мен.

Луси лежеше вътре, сякаш тъкмо каквато я бяхме запомнили в нощта преди Погребението. Не знам дали беше възможно, но тя излъчваше по-силна красота от всякога и не можех да повярвам, че е

мъртва. Устните ѝ бяха алени, не, по-алени отпреди, а нежна руменина обагреше страните ѝ.

— Това някакъв фокус ли е? — попитах.

— Сега убеден ли сте? — отговори професорът, поставяйки ръка върху мъртвите ѝ устни, така че потръпнах, и като ги разтвори, разкри белите ѝ зъби.

— Вижте — продължи той, — вижте, по-остри са дори от по-рано. С това и това — той докосна един от кучешките зъби и този под него — малките дечица могат да бъдат ухапани. Сега имате ли вяра, приятелю Джон?

За пореден път заядливата ми склонност да споря се пробуди. Не можех да се съглася с подобна поразителна мисъл, каквато той изказваше, и така в опит да упорствам, за който дори в онзи момент се укорих, казах:

— Може да е била оставена тук след предната нощ.

— Наистина? Така ли, а от кого?

— Не зная. Някой го е направил.

— Но все пак тя е мъртва от седмица. Повечето хора няма да изглеждат така за това време.

Не можех да отговоря на това и не продумах. Ван Хелзинг сякаш не забеляза мълчанието ми, но във всеки случай не показа нито разочарование, нито триумф. Той се взираше внимателно в лицето на мъртвата жена и като повдигаше клепачите ѝ, се вглеждаше в очите, а после още веднъж разтвори устните и прегледа зъбите. След това се обърна към мен и каза:

— Ето, има нещо, което е различно от всичко известно. В нея има двойствен живот, който не е като обикновения. Тя беше ухапана от вампира, ходейки насън в транс — о, вие потръпвате, това не ви е известно, приятелю Джон, но ще узнаете всичко по-късно — и при транс той можеше най-лесно да дойде за още кръв. В транс умря и в транс е също тя немъртва. Така че това е, което я отличава от всички други. Обикновено, докато немъртвият спи у дома си — докато говореше, той направи широк жест с ръце, за да посочи какво е „дом“ за един вампир, — техните лица издават какви са, но това е толкова миловидно, колкото когато тя не немъртва се връща към дебрите на обикновената смърт. Няма никакво зло тук, вижте, и заради това е трудно, че трябва да я убия в съня ѝ.

Това смрази кръвта ми и започнах да осъзнавам, че приемам теориите на Ван Хелзинг — но ако тя наистина бе мъртва, къде беше ужасът в мисълта да я убиеш? Той вдигна очи към мен и явно забеляза промяната в лицето ми, защото каза почти със задоволство:

— О, сега вече вярвате?

— Не искайте толкова много от мен наведнъж — отвърнах. — Склонен съм да се съглася. Как ще извършите това проклето дело?

— Ще ѝ отрежа главата, ще напълня устата ѝ с чесън, а тялото ще промуша със заострен кол.

Мисълта жената, която бях обичал, да бъде обезобразена по този начин, ме смрази. Но все пак това чувство не беше толкова силно, колкото очаквах. Всъщност изпитах тръпки и неприязън от присъствието на това същество — тази немъртва, както Ван Хелзинг го нарече. Възможно ли е любовта да е напълно субективна или изцяло обективна?

Достатъчно дълго почаках Ван Хелзинг да започне, но той изглеждаше потънал в мисли. След малко закопча езичето на чантата си с изщракване и каза:

— Помислих и реших как е най-добре. Ако просто последвам инстинктите си, ще направя сега, в този миг, каквото трябва да бъде сторено, но ще има последствия и усложнения, които са хиляди пъти по-тежки в това, че са ни неизвестни. Просто е. Тя все още не е отнела живот, макар това да е до време, и да го направя сега, би означавало да премахна заплахата от нея завинаги. Но след това може да имаме нужда от Артър и как ще му кажем за това? Ако вие, който видяхте раните на нейното гърло, а също и така подобните върху тези на децата в болницата, ако вие, който видяхте снощи ковчега празен, а днес — с жена в него, която не се е променила, освен да стане по-румена и по-красива цяла седмица, след като умря — ако вие знаете за това, а и за белия силует, който снощи доведе детето в двора на църквата и въпреки вашите собствени сетива не вярвате, как тогава мога да очаквам Артър, който не познава никое от тези неща, да повярва? Той се усъмни в мен, щом го откъснах от целувката ѝ, когато тя умираше. Знам, той ми прости, че заради някаква погрешна мисъл съм извършил нещо, което му попречи да си каже сбогом, както си му е редът, и може да си помисли, че вследствие на някоя по-грешна представа тази жена е била погребана жива, а дори при най-голямата грешка от всички —

че сме я убили. Тогава той ще каже, че сме били ние, сгрешилите, които сме причинили смъртта ѝ с нашите представи, а така той ще бъде винаги много нещастен. Все пак той никога не може да е сигурен и това е най-лошото от всичко. Понякога ще мисли, че тя, неговата възлюбена, е била погребана жива, и това ще изпълва сънищата му с кошмари за това как ли е страдала, и отново той ще мисли, че ние може и да сме прави и че неговата любима е била все пак немъртва. Не! Веднъж му казах, а оттогава научих много. Сега, след като зная, че всичко е истина, сто хиляди пъти повече зная аз, че той трябва да премине през горчивите води, за да стигне сладките. Той, клетият, трябва да изживее един миг, който ще накара самия рай да почернее за него. Тогава можем да действваме изцяло за добро и да го дарим с покой. Решил съм. Да вървим. Вие се връщате у дома, защото трябва да се погрижите довечера в лудницата всичко да бъде наред. Колкото до мен, аз ще прекарам нощта тук, в това гробище, както си зная. Утре вечер ще дойдете при мен в хотел „Бъркли“ в десет часа. Ще пиша на Артър да дойде, а също и на онзи доблестен млад мъж от Америка, който дари кръвта си. По-късно всички ще имаме работа за вършене. Идвам с вас не по-далеч от „Пикадили“ и там вечерям, понеже трябва да се върна тук преди залез-слънце.

Така заключихме гробницата, тръгнахме, прескочихме оградата на църковния двор, което не бе особено трудно, и се отправихме към „Пикадили“.

БЕЛЕЖКА, ОСТАВЕНА ОТ ВАН ХЕЛЗИНГ В НЕГОВИЯ КУФАР, ХОТЕЛ „БЪРКЛИ“, АДРЕСИРАНА ДО Д-Р
ДЖОН СЮЪРД

(НЕПРЕДАДЕНА)

27 септември

Приятелю Джон,

Пиша това в случай че нещо се случи. Отивам сам да бдя в онова гробище. Намирам за добре немъртвата, госпожица Луси, да не излиза довечера, защото така през утрешната нощ ще бъде по-нетърпелива. По тази причина ще поставя някои неща, които не ѝ се нравят — чесън и разпятие — и по този начин ще запечатам вратата на гробницата. Тя е още млада немъртва и биха ѝ повлияли. Освен това те само ще я спрат да излезе, не могат да попречат на желанието ѝ да се скрие

навътре: за тогава, когато немъртвата е отчаяна и трябва да намери възможност за последен отпор, каквато и да бъде тя. Ще съм наоколо цяла нощ — от залез до след изгрев, и ако има нещо, което може да се разбере, ще го науча. Не се страхувам за госпожица Луси, нито пък от нея, но онзи, заради когото тя е немъртва, вече разполага със силата да открие тази гробница и да намери там подслон. Той е коварен, както научих от г-н Джонатан и от начина, по който през цялото време ни заблуждаваше, когато се надпреварвахме с него за живота на госпожица Луси и изгубихме. Немъртвите са силни в много отношения. В десницата си той винаги притежават мощта на двадесет мъже. Дори силите, които ние четиримата дарихме на госпожица Луси, са се втели в него. Освен всичко той може да призове своя вълк и не знам още какво. Затова, ако биде, че дойде по-късно тази нощ, ще ме намери там, но никой друг няма — докато не стане прекалено късно. Но той може и да не направи опит. Няма защо да го стори. Ловното му поле е по-пълно с дивеч, отколкото дворът на църквата, където спи немъртвата жена, а един старец бди.

И така, пиша това в случай че... Вземете документите, които са с това, дневниците на Харкърви и останалите, прочетете ги и след това намерете този могъщ немъртъв, отрежете главата му, а сърцето изгорете или го промушете с кол, за да може светът да си отдъхне от него.

Ако биде така, сбогом.
ВАН ХЕЛЗИНГ

ДНЕВНИКЪТ НА Д-Р СЮЪРД

28 септември. Невероятно е как един добър нощен сън може да ми се отрази. Вчера почти бях готов да приема чудовищния замисъл на Ван Хелзинг, но сега той ме ужасява като груба непристойност. Не се съмнявам, че вярва на всичко това. Чудя се дали не се е смахнал. Със сигурност трябва да има някакво рационално обяснение на всичките тези загадъчни обстоятелства. Възможно ли е сам професорът да го е сторил? Той е толкова извънредно интелигентен, че ако не е добре с главата, би реализирал всяка своя натрапчива идея по уникален начин. Не ми се мисли за това и определено би било не по-малка изненада от това останалите да разберат, че Ван Хелзинг е бил луд, но във всеки

случай ще го следя внимателно. Може би ще успея да хвърля малко светлина върху мистерията.

29 септември, сутринта... Снощи малко преди десет часа Артър и Куинси дойдоха в стаята на Ван Хелзинг. Той ни каза онова, което искаше да направи, но говореше най-вече на Артър, сякаш намеренията на всички ни зависеха от него. В началото изрази надежда всички да дойдем, „понеже“, както каза, „задачата, която трябва да се свърши там, е на живот и смърт. Вие, без съмнение, сте бил изненадан от писмото ми?“. Това предположение беше пряко отправено към лорд Годълминг.

— Бях. По-скоро малко ме обезпокои. Напоследък около дома ми имаше толкова много тревоги, че можех да мина и без повече. Освен това бях любопитен какво имате предвид. Заедно с Куинси го обсъдихме, но колкото повече говорехме за това, толкова повече се обърквахме, докато сега вече мога да кажа за себе си, че съм като теле в железница, що се отнася до значението на всичко това.

— Аз също — каза пестеливо Куинси.

— О — възкликна професорът, — тогава и двамата сте по-близо до началото от приятеля Джон, който трябва да извърви много път назад, преди да стигне толкова далеч, че да започне.

Беше очевидно, че е усетил връщането ми към старото колебливо разположение на духа, без да кажа и дума. След това, като се обърна към другите двама, той каза с изключителна сериозност:

— Искам разрешението ви да сторя това, което считам добро тази вечер. Зная, че моля за много, а колко много, ще разберете, щом научите какво е това, което възнамерявам да направя. По тази причина ви моля да ми обещаете сред неведение, така че по-късно, при все че може да сте ми сърдит за известно време — не бива да крия сам от себе си възможността това да се случи — да не вините себе си за нищо.

— В 'секи случай това си беше искрено — намеси се Куинси. — Гарантирам за професора. Съвсем не схващам накъде бие, но се кълна, че е откровен, а на мен това ми стига.

— Благодаря ви, сър — каза с гордост Ван Хелзинг. — Моя беше честта да разчитам на вас като на верен приятел и подобна подкрепа

ми е скъпа.

Той протегна напред ръка и Куинси я стисна.

Тогава заговори Артър:

— Д-р Ван Хелзинг, не искам да „купя прасе в чувал“^[351], както казват в Шотландия, и ако това е нещо, което ще засегне честта ми на джентълмен или вярата ми като християнин, не бих могъл да дам подобно обещание. Ако можете да ме уверите, че това, което възнамерявате, не опетнява нито едното от двете, тогава веднага ще получите моето съгласие, макар че, с цялото ми уважение, не мога да разбера накъде биете.

— Приемам резервите ви — каза Ван Хелзинг — и всичко, за което ви моля, е, ако почувствате необходимост да осъдите някое мое действие, първо да помислите добре, докато се убедите, че то не потъпква вашите уговорки.

— Съгласен! — каза Артър. — Това е задоволително. А сега, когато *pourparlers*^[352] привършиха, мога ли да ви попитам какво е това, което ще правим?

— Искам да дойдете с мен, и това ще бъде тайна, до гробището в Кингстед.

Лицето на Артър оклюма, когато каза изненадано:

— Където е погребана горката Луси? — професорът направи поклон, а Артър продължи. — И когато отидем?

— Влизаме в гробницата!

Артър се изправи.

— Професоре, сериозен ли сте, или това е някаква безобразна шега? Простете, виждам, че сте сериозен.

Той седна отново, но забелязах, че го прави гордо и категорично като човек с наранено достойнство. Тишината продължи, докато не запита отново:

— И когато сме в гробницата?

— Отваряме ковчега.

— Това е прекалено! — каза гневно той и стана отново. — Имам желанието да съм търпелив към всичко разумно, но това... това е оскверняване на гроб... принадлежащ на някого, който...

Той съвсем се задуши от възмущение. Професорът погледна състрадателно към него.

— Ако можех да ви спестя някоя болка, бедни ми приятелю — каза той, — Бог знае, че щях да го направя. Но тази нощ стъпалата ни ще тъпчат по трънливите пътеки или по-късно и вовеки стъпките, които обичате, ще крачат през друмове от огън!

Артър вдигна безизразно бледо лице и каза:

— Внимавайте, сър, внимавайте!

— Не би ли било добре, ако чуете какво имам да кажа? — каза Ван Хелзинг. — А след това поне ще сте наясно с пределите на моите намерения. Да продължа ли?

— Така си е справедливо — намеси се Морис.

След миг Ван Хелзинг продължи с очевидно усилие:

— Госпожица Луси е мъртва, не е ли така? Да! Тогава не може да ѝ се навреди. Но ако тя не е мъртва...

Артър скочи на крака.

— Мили Боже! — извика той. — Какво имате предвид? Имало ли е някаква грешка? Била ли е погребана жива? — изстена той с мъка, която никоя надежда не би могла да облекчи.

— Не казвам, че е била жива, дете мое. Не го мислех. Не казвам повече от това, че тя може да е немъртва.

— Немъртва! Нежива! Какво имате предвид? Всичко това кошмар ли е, или какво?

— Има тайни, за които хората могат само да предполагат, които век по век те успяват да разгадаят само частично. Повярвайте ми, сега ние сме пред прага на една такава. Но аз не съм приключил. Мога ли да отрежа главата на мъртвата госпожица Луси?

— О, небеса, не! — извика Артър в буря от ярост. — За нищо на света не бих се съгласил с каквото и да е осакатяване на мъртвото ѝ тяло. Д-р Ван Хелзинг, отидохте твърде далеч. Какво съм ви сторил, че ме изтезавате така? Какво направи това клето мило момиче, та искате да хвърлите такова безчестие върху нейния гроб? Луд ли сте да говорите подобни неща или аз съм безумен да ги слушам? Не смейте да мислите повече за подобно сквернство. Няма да дам съгласието си за нищо, което вършите. Имам свой дълг да пазя гроба ѝ от оскърбления и Бога ми, ще го изпълня!

Ван Хелзинг стана от мястото, където беше седял през цялото време, и каза с важност и строгост:

— Лорд Годълминг, аз също имам свой дълг, дълг към другите, дълг към вас, дълг към мъртвите и Бога ми, ще го изпълня! Всичко, за което ви моля сега, е да дойдете с мен, да гледате и да слушате и ако, когато по-късно отправя същата молба, вие не сте по-склонен към удовлетворението ѝ дори повече от мен, тогава... тогава ще изпълня дълга си, каквото и да ми струва. А после, следвайки желанията на Ваша Светлост, ще бъда на разположение, за да ви дам подобаващо обяснение където и когато пожелаете.

Гласът му секна за малко и той продължи, изпълнен със съжаление:

— Но ви умолявам да не отивате далеч в гнева си към мен. През този дълъг живот на постъпки, които често не бяха приятни за вършене, а понякога и ми късаха сърцето, никога не съм имал задача, по-тежка от тази сега. Повярвайте ми, че ако дойде време, когато ще промените мнението си за мен, един ваш поглед ще заличи целия този тъжен миг, защото бих направил каквото е по силите на един човек, за да ви предпазя от печал. Просто помислите. Защо бих си давал толкова труд и мъки? Дойдох тук от собствената си страна да сторя каквото добро мога. На първо място да зарадвам моя приятел Джон, а след това да помогна на една мила млада лейди, която също заобичах. За нея — срамувам се да изтъкна толкова много, но го правя с добро чувство — аз дадох каквото и вие: кръвта във вените си. Дадох я аз, който не бях като вас неин любим, а само неин лекар и приятел. Аз ѝ посветих нощите и дните си — преди смъртта и след нея, и ако моята гибел може да ѝ стори добро дори сега, когато тя е мъртвата немъртва, ще я получи безрезервно.

Професорът каза това крайно печално, с умиляващо достойнство, от което Артър се трогна дълбоко. Той взе ръката на стареца и сподавено изрече:

— Ах, трудно ми е да мисля за това и не мога да го разбера, но поне ще дойда с вас и ще почакам.

[345] „(...) истината, която най презира.“ — неточен цитат от „Дон Жуан“ на Джордж Байрон (песен 1, стих 139). Дон Антонио иска да разбере дали доня Юлия му изневерява. ↑

[346] „Замъкът на Джак Стро“ — кръчма и странноприемница в Лондон непосредствено до Хампстед Хийт, която Брам Стокър е

посещавал често. Съществува до Втората световна война, когато е разрушена при бомбардировките. През 1962 г. е построена отново. ↑

[347] Сребърни плакети — ковчезите през XIX в., разпространени сред богатите слоеве, са оловни. Те са били поставяни в друг ковчег от дърво. На него са били прикрепвани сребърни плакети с имената на починалия. В този херметически затворен ковчег тялото е преседявало десетилетия, докато се разложи напълно, като газовете от процеса се събирали вътре. ↑

[348] Спермацет — китова мас, която се извлича от главата на кашалота. Свещите в края на XIX и началото на XX в. са били правени предимно от нея, заради яркия пламък, който предизвиква горенето ѝ. Тук отново има игра с думи. Авторът иска да създаде асоциация с мъжко семе. Тя следва да се отнесе към притчата за зърната. Капките спермацет са зърната, които ще покълнат в д-р Сюърд. От притчите на професора той ще повярва в неговата идея. Семето е намерило добра почва. ↑

[349] „Испанците“ — странноприемница в Хампстед, отворила врати през 1585 г. и работеща до днес. Читателите на Дикенс ще се сетят за нея от „Предсмъртните записки на клуба Пикуйк“. Двамата с Брам Стокър често са я посещавали заедно. Според собствениците ѝ, веднъж един посетител разказвал на Стокър история за призрак на млада жена, който се разхождал в близкото гробище, и така го вдъхновил за тази част от романа. ↑

[350] Елша — дърво, подобно на бреза. ↑

[351] Да „купя прасе в чувал“ — шотландска поговорка, която означава да направиш нещо, без да си наясно предварително какво. ↑

[352] Pourparlers (фр.) — преговори преди сключване на договор.

↑

ГЛАВА XVI

ДНЕВНИКЪТ НА Д-Р СЮЪРД — ПРОДЪЛЖЕНИЕ

БЕШЕ тъкмо дванадесет без четвърт, когато влязохме в двора на църквата през ниската ограда. Нощта беше мрачна и луната случайно проблясваше през пролуките между гъстите облаци, които пробягваха по небето. Всички се придържахме един до друг, а Ван Хелзинг вървеше мъничко напред, за да показва пътя. Когато приближихме гробницата, се загледах в Артър, понеже се боях, че съприкосновението с това място, изпълнено с толкова печални спомени, би го разстроило, но той се справяше добре. Реших, че цялата тайнственост на ситуацията потискаше по някакъв начин скръбта му. Професорът отключи вратата и като видя естественото колебание сред нас, породено от различни причини, преодоля тази трудност, като сам влезе пръв. Останалите го последвахме, а той затвори вратата, след което запали един фенер със затъмнител и го насочи към ковчега. Артър пристъпи напред колебливо.

— Вчера вие бяхте тук с мен. Беше ли тялото на госпожица Луси в ковчега? — каза ми Ван Хелзинг.

— Беше.

Професорът се обърна към останалите с думите:

— Чухте, а все още има някои, които не ми вярват.

Той извади отвертката си и отново свали капака от ковчега. Артър го наблюдаваше, беше много блед, но тих. Когато Ван Хелзинг отмести капака, той пристъпи напред. Очевидно не знаеше, че има оловен ковчег, или поне не си беше давал сметка за това. Когато видя пролуката в покритието, кръвта нахлу в главата му на мига, но също толкова бързо се отдръпна и той запази мъртвешката си бледност. Продължаваше да мълчи. Ван Хелзинг огъна назад оловния лист, а ние всички погледнахме и се отдръпнахме ужасени.

Ковчегът беше празен!

За няколко минути никой не каза и дума. Мълчанието беше нарушено от Куинси Морис:

— Професоре, аз гарантирах за вас. Думата ви е 'сичко, от което се нуждая. Обикновено не бих попитал нещо такова — не бих ви позорил с едно подхвърлено съмнение, но това е мистерия, която излиза отвъд 'сяка чест или безчестие. Ваше дело ли е това?

— Кълна ви се във всичко свято, че нито съм я премествал, нито съм я докосвал. Онова, което се случи, беше следното: преди две вечери заедно с моя приятел Сюърд дойдохме тук — с добри намерения, повярвайте ми. Отворих ковчег, който тогава беше запечатан, и го заварихме празен както сега. След това почакахме и видяхме нещо бяло да приближава между дърветата. На следващия ден дойдохме през деня и тя беше положена вътре. Нали беше, приятелю Джон?

— Да.

— Онази нощ пристигнахме тъкмо навреме. Още едно толкова малко дете липсваше и го намерихме сред гробовете, слава Богу, невредимо. Вчера дойдох тук преди залез, защото при настъпването му немъртвите могат да се движат. Чаках цяла нощ, докато слънцето изгря, но не видях нищо. Най-вероятно стана така, понеже бях сложил върху скобите на тези врати чесън, който немъртвите не могат да понасят, и други неща, които отбягват. Снощи нямаше излизане, затова тази вечер, преди залез, магнах чесъна и другите ми неща. И така стана, че открихме този ковчег празен. Но потърпете с мен. Засега има много странности. Почакайте с мен навън, незабележими и безшумни, и много по-странни неща ще има да стават. Така — тук той дръпна затъмнителя на фенера си, — сега навън.

Професорът отвори вратата и излязохме в редица. Той беше последен и затвори след себе си.

Ех, колко свеж и чист беше нощният въздух след зловецината на гробницата. Колко беше приятно да видиш как облаците се надбягват, а лунната светлина проблясва между тях, докато те пресичат и кръстосват небето — като радостта и тъгата в човешкия живот. Колко беше приятно да видиш чистия въздух, непокован от смърт и разложение, и колко одухотворително да съзреш горящата червенина в небето отвъд хълма и да чуеш глухата далечна глъч, която бележи живота в един огромен град. Всеки беше сериозен и се справяше по

свой начин. Артър мълчеше и както забелязах, полагаше усилия да схване целта и вътрешния смисъл на тази мистерия. Аз сам бях доволно търпелив и почти изкушен отново да хвърля съмнение, като се съглася със становището на Ван Хелзинг. Куинси Морис беше флегматичен подобно на човек, който приема всичко с хладнокръвие и смелост и чувства, че на всяка цена трябва да участва. Понеже не биваше да пуши, той си отрязва едно хубаво парче пресован тютюн и го задъвка^[353]. Колкото до Ван Хелзинг, той си имаше своите занимания. Първо взе от чантата си нещо, наподобяващо тънка вафлена бисквита, което беше грижливо завито в салфетка, след това извади с две шепи някакво белезникаво вещество, подобно на тесто или маджун. Той натроши вафлата на прах и го омеси в буцата с ръце. После взе цялото и като го оформи на тънки ивици, започна да ги поставя в процепите между вратата на гробницата и касата. Това малко ме озадачи и понеже бях наблизил, го попитах какво прави. Артър и Куинси също дойдоха, защото любопитството им надделя.

— Затварям гробницата, така немъртвата не би могла да влезе — отвърна той.

— И това нещо, което сложихте, там ли ще го направи? — попита Куинси. — Всемогъщи Скот!^[354] Това някаква уловка ли е?

— Уловка е.

— Какво е това, което използвате?

Този път въпросът беше на Артър. Ван Хелзинг почтително повдигна шапка, като отговори:

— Нафора. Донесох я от Амстердам. Имам индулгенция^[355].

Този отговор стресна и най-скептичните от нас и почувствахме спонтанно, че при намерения, сериозни като тези на професора, намерения, които до този момент вече го бяха накарали да използва най-свещеното от всичко за него, нямаше как да не му се доверим^[356]. С почтително мълчание заехме местата, които ни бяха определени, в близост около гробницата, но скрити от погледа на всеки минавач. Съжалих останалите, особено Артър. Сам бях подготвен от предишните си посещения, прекарани в страховити бдения, но въпреки това, дори аз, който отричах доказателствата само до преди час, почувствах как сърцето ми се свива. Никога гробниците не бяха изглеждали толкова мъртвешки бледи, никога кипарисите, тисовете или хвойните не въплъщаваха така погребалната меланхолия, никога

дърветата и тревата не се бяха полюшвали и шумолели толкова злокобно, никога клоните не са скърцали толкова тайнствено и никога далечният нощен кучешки вой не е вещаел такава печал.

Мълчанието продължи дълго, една голяма болезнена празнота и след това пронизително „Шшшш!“ от професора. Той посочи. Далече надолу по алеята с тисовете видяхме приближаваща се бяла фигура — неясна бяла фигура, която държеше нещо тъмно до гърдите си. Силуетът спря и в този миг лъч лунна светлина падна върху преминаващите облачни маси и откри с потресаваща яснота тъмнокоса жена, облечена в погребален саван. Не можехме да видим лицето, защото беше приведено над нещо, което забелязахме, че е едно русокосо дете. Последва тишина и кратък пронизителен вик като на заспало дете или пък куче, докато лежи пред огъня и сънува. Тръгнахме напред, но предупредителният жест на професора, който стоеше зад едно тисово дърво, ни спря, а след като вдигнахме очи, бялата фигура се движеше отново напред. Сега беше достатъчно близо, за да я видим ясно, а луната все още грееше. Сърцето ми се смрази и дочух хлипа на Артър, когато разпознахме чертите на Луси Уестънра. Луси Уестънра, ала толкова различна. Миловидността се бе превърнала в твърдост на елмаз, безсърдечна жестокост, а непорочността — в сладострастна поквара. Ван Хелзинг пристъпи. Покорни на неговото движение, всички ние също излязохме напред. И четиримата застанахме в редица пред вратата на гробницата. Професорът вдигна фенера си и дръпна затъмнителя. На концентрираната светлина, която обля лицето на Луси, забелязахме, че устните ѝ бяха алени от прясна кръв, а една струйка се стичаше по брадичката, като петнеше чистотата на погребалните ѝ одежди.

Побиваха ни тръпки от ужас. По треперещата светлина забелязах, че дори желязното самообладание на Ван Хелзинг го беше изоставило. Артър беше до мен и ако не бях сграбчил ръката му, за да го задържа, щеше да падне.

Когато Луси — наричам нещото пред нас Луси, защото то се беше вселило в нейния облик — ни видя, отстъпи назад и яростно изсъска, както би направила котка, когато е изненадана. След това очите ѝ пробягнаха по нас. Очите на Луси по форма и цвят, но очите на Луси, нечестиви и пълни с адска жар вместо невинния нежен поглед, който познавахме. В този миг останките от любовта ми се превърнаха

в омраза и ненавист. Трябваше ли да бъде убита, можех да го сторя с животинска наслада. Докато ни оглеждаше, очите ѝ проблеснаха с нечиста светлина, а по лицето разцъфна сладострастна усмивка. О, Боже, как изтръпнах, когато видях това! С небрежно движение, коравосърдечна като дявол, тя захвърли на земята детето, което досега беше притискала напрегнато и силно до гърдите си, и заръмжа над него като куче над кокал. Детето нададе остър писък и остана да лежи хлипайки. В тази постъпка имаше безчовечност, която изтръгна стон от Артър. Когато тя наближи към него с разтворени обятия и похотлива усмивка, той отстъпи и закри лице в шепи.

Но тя продължи да се приближава и каза с омайна страст и грация:

— Ела при мен, Артър. Остави другите и ела при мен. Обятията ми те жадуват. Ела и нека заедно намерим покой. Ела, съпруже мой, ела!^[357]

В гласа ѝ имаше нещо диаволично сладко — нещо като звън на чупещо се стъкло, което отекна в главите ни, макар словата да бяха отправени към друг. Колкото до Артър, той сякаш беше омагьосан. Като свали длани от лицето си, той широко разтвори обятия. Луси се беше хвърлила към тях, когато Ван Хелзинг изскочи напред и вдигна между двамата малкото си златно разпятие. Тя се отдръпна назад и с лице, което внезапно се разкриви от гняв, се втурна напред през него, сякаш за да влезе в гробницата. На един-два фута от вратата обаче спря като прикована от някаква непреодолима сила и след това се обърна. Лицето се откри от внезапния светъл изблик на лунна светлина и фенерът, който сега желязното самообладание на Ван Хелзинг не оставяше да трепне. Никога не съм виждал такава злоба и объркване в нечие лице и вярвам, че никога отново очи на смъртен няма да видят такива. Прелестната руменина стана сивкавосиня, очите сякаш хвърляха искри от адски огън, веждите се сбръчкаха, все едно под плътта се усукваха змиите на Медуза, а красивите ѝ, оцапани с кръв устни, се разтвориха широко като онези нарисувани по маските на гърците и японците^[358]. Ако някога лице е вещаело смърт — ако погледите могат да убиват — ние го видяхме в този миг.

И така за половин минута, която ми се видя като безкрайност, тя остана между издигнатото разпятие и святата възбрана пред

намерението ѝ да влезе. Ван Хелзинг наруши мълчанието, като попита Артър:

— О, приятелю, отговорете ми! Да довърша ли делото си?

Артър се хвърли на колене, като скри лицето си в шепа и каза:

— Постъпете както желаете, приятелю, постъпете както желаете.

Никога не би могло да има друг ужас като този — и тогава силите го напуснаха.

Заедно с Куинси тръгнахме към него и го хванахме под мишниците. Чухме щракването от затъмнителя на фенера, когато Ван Хелзинг го спусна. Като се приближи до гробницата, той започна да маха от цепнатините част от свещения символ, който беше поставил. Всички загледахме изумени от ужас как той отпраща назад жената, с плът не по-малко истинска в този момент от нашата собствена, през пролуката, в която едва би влязло острие на нож. Почувствахме задоволство, когато професорът спокойно възстанови ивиците маджун по ръбовете на вратата.

Щом привърши с това, той вдигна детето и каза:

— Елате сега, приятели мои, повече не можем да направим до утре. По пладне има погребение, затова ще дойдем всички тук скоро след това. Близките на починалия ще си отидат до два, а когато клисарят заключи портите, ние ще останем. Тогава има още за вършене, но не като през тази нощ. Колкото до този малчуган, той не е особено наранен и до утре вечер ще бъде добре. Трябва да го оставим, където полицията ще го открие, както през онази нощ, а след това — към вкъщи.

Той се приближи до Артър с думите:

— Приятелю мой Артър, преживяхте сурово изпитание, но покъсно, щом погледнете назад, ще видите колко необходимо беше. Сега сте в горчивите води, дете мое. До утре по това време, дай Боже, ще сте ги преминали и ще пиете от сладките, затова не скърбете премного. Дотогава няма да ви моля за прошка.

Артър и Куинси дойдоха у дома с мен. По пътя се опитахме да се поободрим взаимно. Оставихме детето в безопасност. Бяхме уморени, затова сънят наистина ни навести, ала без да ни измъчва.

29 септември, вечерта. Малко преди дванадесет часа ние тримата — Артър, Куинси Морис и моя милост — отидохме да вземем професора. Беше странно, че по неизказано съгласие всички се бяхме облекли в черно. Разбира се, Артър го носеше, защото бе в дълбок траур, но останалите го бяхме направили интуитивно. Стигнахме двора на църквата в един и половина, поразхождахме се безцелно наоколо, отбягвайки да ни забележат публично, затова, когато гробарите привършиха работата си, а клисарят с убеждението, че всички са си отишли, заключи портите, цялото място беше на наше разположение. Вместо своята малка черна чанта Ван Хелзинг носеше един дълъг кожен калъф като онези за крикет. Очевидно теглото му беше значително.

Щом останахме сами и вече бяхме чули как шумът от последните стъпки заглъхва нагоре по пътя, тихичко като по нареждане последвахме професора до гробницата. Той отключи вратата и влязохме, затваряйки след себе си. След това извади от чантата си фенера и го запали заедно с две восъчни свещи, които, като разтопи краищата им, закрепил върху други ковчези, така че да хвърлят достатъчно светлина, на която да се работи. Когато вдигна отново капака на ковчеза, в който беше Луси, всички погледнахме — Артър трепереше като лист — и видяхме, че тялото лежи вътре в цялата си смъртна красота. Ала в сърцето ми нямаше любов, нямаше нищо освен ненавист към противното Нещо, което бе взело облика на Луси, но не и душата ѝ. Забелязах как дори чертите на Артър се изопват. След малко той каза на Ван Хелзинг:

— Това наистина ли е тялото на Луси или само демон в нейния облик?

— Нейното тяло е и все пак не точно. Но почакайте малко и ще я видите каквато беше и каквато е.

Както си лежеше там, тя изглеждаше като кошмарна сянка на Луси: заострените зъби, оцапаните с кръв сладострастни устни, които те караха да потрепнеш, щом ги видиш — цялата този сладка и бездуховна външност сякаш бе дяволска насмешка с нежната непорочност на Луси^[359]. С присъщата си последователност Ван Хелзинг започна да изважда разнообразното съдържание на чантата си и да го приготвя за работа. Първо изкара един поялник и спойка за заваряване, а след това малка маслена лампа, която, щом запали в

единия ъгъл на гробницата, изпусна газ, горящ със син пламък и жежка топлина, после — скалпелите си, които постави наблизко, най-накрая — цилиндричен дървен кол, дебел два и половина или три инча и дълъг около три фута. Един от краищата му беше обгорен с огън, за да се закали, и издялан в остър връх. Заедно с него извади и тежък чук също като онези, които се използват във въглищарника на всяко домакинство за чупене на парчетата. За мен подготовката на един лекар за работа от всякакъв вид е вдъхновяваща и ме оживява, но ефектът на това върху Артър и Куинси беше да ги смае. И двамата обаче запазиха смелост и останаха спокойни и мълчаливи.

Щом всичко беше готово, Ван Хелзинг каза:

— Преди да направим каквото и да било, нека ви кажа това: то е взето от познанията и опита на древните и всички онези, които са изучавали силите на немъртвите. Когато те станат такива, заедно с промяната идва и проклятието на безсмъртието. Те не могат да умрат, а преживяват епоха след епоха, прибавяйки нови жертви и умножавайки злото по света, защото всичко, което умре като плячка на немъртъв, само става такъв и дебне себеподобните си. И така кръговратът винаги расте като пръстените от камък, хвърлен във вода. Приятелю Артър, ако бяхте срещнали онази целувка, за която помните отпреди бедната Луси да почине, или пък снощи, когато отворихте обятията си за нея, щяхте след време, когато умрете, да се превърнете в *nosferatu*^[360], както ги наричат в Източна Европа, и щяхте през цялото време да създавате още от тези немъртви, които така ни бяха изпълнили с ужас. Заниманията на тази толкова злощастна скъпа лейди беше тъкмо започват. Онези деца, чиято кръв тя пиеше, все още не са чак толкова зле, но ако тя продължи да живее немъртва, още и още те губят кръвта си и заради силата ѝ над тях идват при нея и така тя точи кръвта им със своите порочни уста. Но ако тя умре наистина, тогава всичко приключва. Малките ранички на гърлата им изчезват и те се връщат към игрите, без никога да разберат какво е било. Но най-благословено от всичко, когато тази сега немъртва биде заставена да почива наистина като мъртва, тогава душата на клетата лейди, която обичаме, ще бъде отново свободна. Вместо да върши злини нощес и множи още изроди по свой образ денем, тя ще заеме мястото си сред останалите Ангели. Така че, приятелю мой, ръката, която ще нанесе освободителния удар, за нея ще бъде благословена. Аз съм склонен на

това, но няма ли някой измежду нас, който има по-силно право? Няма ли да е щастие да мислиш от сега нататък в тишината на нощта, когато сънят не е: „Беше моята ръка, която я изпрати сред звездите, беше ръката на онзи, който най я обичаше, ръката, на която със сигурност щеше да се спре, ако можеше да избира.“? Кажете ми, ако биде някой такъв при нас!

Всички погледнахме към Артър. Той разбра какво сме сторили — с безпределна деликатност му отстъпвахме правото неговата ръка да направи отново спомена ни за Луси свещен вместо нечист. Затова пристъпи напред и макар ръката му да трепереше, а лицето му да бе бяло като сняг, каза смело:

— Верни мой приятелю, от дъното на разбитото си сърце ви благодаря. Кажете ми какво трябва да сторя и няма да се поколебая!

Ван Хелзинг положи ръка на рамото му и каза:

— Смел младеж! Само миг кураж и всичко свършва. Този кол трябва да се забие в нея. Ще бъде страховито изпитание — не бива да се лъжем, но ще продължи само за кратко и след това ще бъдете по-удовлетворен, отколкото болката ви е била голяма. От тази черна гробница ще излезете на повърхността, сякаш тъпчете по въздух. Но не бива да се колебавате, когато веднъж сте започнали. Просто помислете, че ние, вашите верни приятели, сме наблизо и се молим за вас през цялото време.

— Продължавайте — каза дрезгаво Артър. — Кажете ми какво трябва да сторя.

— Хванете кола с лявата си ръка и бъдете готов да поставите върха му над сърцето, а чука задръжте в дясната. След това, когато започнем молитвата си за поминалата — аз ще го чета^[361], тук имам книгата, а другите ще повтарят — ударете в името Божие, че така всичко с поминалата, която обичаме, да бъде наред, а немъртвата да си отиде.

Артър взе кола и чука и щом веднъж се настрои за действие, ръцете му повече не трепнаха. Ван Хелзинг отвори требника си и започна да чете, а заедно с Куинси повтаряхме, доколкото ни се отдаваше. Артър постави върха над сърцето и забелязах как той потъва в бялата плът. След това Артър удари с цялата си сила.

Нещото в ковчега се преви и от разтворените червени устни излезе грозен, смразяващ кръвта крясък. Тялото се тресеше, трепереше

и мяташе в бурни конвулсии. Острите бели зъби ухапаха, докато не прерязаха устните, и устата се покри с червена пяна. Но Артър така и не се поколеба. Той изглеждаше като въздушен удар на Тор, докато нетрепващата му ръка се издигаше и падаше, забивайки по-дълбоко и по-дълбоко кола на смилението, а в същото време кръвта от пронизаното сърце бликаше и струеше на тласъци наоколо. Лицето му беше безизразно и сякаш озарено от висш дълг. Гледката ни даде смелост и гласовете ни сякаш закънтяха из малката гробница.

А след това конвулсиите и тръпките по тялото намаляха, зъбите спряха да тракат, а лицето — да се криви. Накрая тя се отпусна неподвижно. Ужасната задача беше приключила.

Чукът изпадна от ръката на Артър. Той се олюля и щеше да падне, ако не го бяхме хванали. Големи капки пот се стичаха по челото, а дъхът му излизаше на сподавени пресекулки. Наистина беше напълно изцеден и ако нещо повече от човешко чувство не го бе подтикнало да извърши това, никога нямаше да го преодолее. За няколко минути бяхме толкова заети с него, че дори не погледнахме към ковчега. Когато го направихме обаче, шепот на потресаваща изненада плъзна помежду ни. Бяхме се втренчили толкова обсебени, че Артър, който беше седнал на земята, се изправи, дойде и също погледна. В този момент една непозната за него искра на доволство премина по лицето му и напълно разсея мрачното униние, което го обливаше.

Там, в ковчега, вече не лежеше противното Нещо, което толкова презирахме и така бяхме намразили, че делото по унищожението му беше поверено като привилегия на онзи, който има най-голямо основание за нея, а Луси — каквато я помнихме приживе, с лице, чиято миловидност и непорочност нямаха равни. Истина е, че по него личаха изтощението, болката и терзанията от последните й дни, но те ни бяха скъпи, защото будеха спомените ни за нея. Всички до един почувствахме, че светият мир, който обгръща като слънчевата светлина измъчения лик и тяло, беше само тленен символ и олицетворение на покоя, който щеше да владее вовеки.

Ван Хелзинг се приближи и положи ръка върху рамото на Артър с думите:

— А сега, Артър, приятелю мой, скъпи младежо, простено ли ми е?

Напрежението се стопи, когато той взе ръката на стареца в своята и като я вдигна до устните си, я притисна към тях и каза:

— Простено! Бог да ви благослови, задето върнахте душата на моята любима, а на мен — спокойствието.

Той сложи ръце върху рамената на професора и като положи глава на гърдите му, поплака тихо, докато ние стояхме неподвижно. Щом вдигна лице, Ван Хелзинг му каза:

— А сега, дете мое, можете да я целунете. Целунете мъртвите й устни, ако желаете, както би искала да направите, ако изборът беше неин. Защото тя вече не е зъбата дяволица, вече не е завинаги отвратително Нещо. Повече не е немъртва сатана. Тя е Божия рабиня, чиято душа е с Него!

Артър се наведе, целуна я и след това отпратихме него и Куинси извън гробницата. Заедно с професора отстранихме с триона горната част на кола, като оставихме върха му в тялото. След това отрязяхме главата и напълнихме устата с чесън. Заварихме оловния ковчег, завинтихме капака и като събрахме принадлежностите си, излязохме. Щом професорът заключи вратата, той даде ключа на Артър.

Отвън въздухът беше свеж, слънцето блестеше, а птиците пееха, сякаш цялата природа се бе настроила на друга вълна. Доволство, веселие и мир изпълваха всичко. В известна степен бяхме намерили покой и удовлетворение, макар и помрачено.

Преди да тръгнем, Ван Хелзинг каза:

— Сега, приятели мои, първата крачка от нашето дело е направена, най-мъчителната за нас. Но остава една по-важна задача: да намерим причинителя на всичката тази скръб и да го смажем. Имам следи, по които можем да тръгнем, но това е дълга работа, а и трудна и в нея има опасности и болка. Всички ще ми помогнете, нали? Всички се научихме да вярваме — не е ли така? И като е така, не съзнаваме ли дълга си? Да! И не обещахме ли да стигнем до горчивия финал?

Един след друг ние стиснахме ръката му и клетвата беше положена. Когато тръгнахме, професорът каза:

— След две нощи ще се срещнете с мен и ще вечеряме заедно в седем часа с приятеля Джон. Ще поканя други двама — двама, които все още не познавате, и ще бъда готов да изложи цялата работа пред нас и да разкрия всички намерения. Приятелю Джон, вие идвате с мен дома, защото имаме да обсъдим много и можете да ми помогнете.

Довечера тръгвам за Амстердам, но ще се върна утре нощес и тогава започва великото ни дело. Но първо ще имам много да кажа, така че да сте наясно какво да правите и от какво да се боите. Тогава наново ще си дадем дума, понеже ни предстои ужасна задача и щом веднъж стъпалата ни са върху ралото, не бива да поглеждаме назад^[362].

[353] „(...) флегматичен (...) задъвчи.“ — тук „флегматичен“ е вид характер от психологична гледна точка. Морис наистина е типичен представител на флегматиците, които имат склонност към лек живот, лесно запазват душевно спокойствие, приемат и преодоляват трудностите в живота, говорят малко и пестеливо. ↑

[354] „Всемогъщи Скот!“ — американски възглас на почуда, произлизащ от името на ген. Уинфийд Скот (1786–1866), който предвождал една от американските армии в Мексиканската война (1846–1848), но бил толкова напълнял, че не можел да язди. ↑

[355] Индулгенция — акт, с който Католическата църква е опрощавала грехове срещу определено заплащане. В случая грехът на Ван Хелзинг е, че не използва нафората по предназначение. ↑

[356] „(...) най-свещеното от всичко за него (...)“ — по-горе (19 август в дневника на Сюърд) вече беше спомената доктрината за Истинското Присъствие. За Ван Хелзинг като католик нафората е тялото на Христос, за останалите трима, които са англиканци и протестанти, тя е само символ, затова е по-свята само за него. ↑

[357] „Ела, съпруже мой, ела!“ — сцената се случва на 28 септември вечерта. Според писмата от по-горе това е датата на несъстоялата се първа брачна нощ на Луси и Артър. ↑

[358] Маските на японците и гърците — става дума за театралните маски, използвани в Япония и Елада. Изображенията по тях винаги изглеждат изопачени и преувеличени, за да се виждат емоциите, които изразяват, и от най-задните редове. ↑

[359] „(...) те караха да потръпнеш (...) непорочност на Луси.“ — Брам Стокър първо ни остави да разберем, че д-р Сюърд изпитва нужда да спори, да отхвърля дори това, с което е вече съгласен. Сега в мислите си той излива силен гняв към немъртвата, като на два пъти вече вметна, че устните ѝ го карат да потръпне, но така и не уточнява защо. Противоречивата му природа и онова, което Джонатан бе написал в дневника си по-горе, може да ни подсказва: „В сърцето си

изпитвах порочно, изгарящо желание да ме целуват с червените си устни“. Дали докторът не изпитва същото, без да го изрича? Чувствата на привличане и отвращение, които вампирите предизвикват у хората, наподобяват много на онези, които Шеридан лъо Фану пресъздава в своята повест „Кармила“ (1871). В нея гл. героиня се гнуси от лъстта на вампирката Кармила към нея, но едновременно с това не може да ѝ се противопостави. Видяхме подобно държание на Луси към Дракула по-рано. Връзката между двете творби обаче е силно преувеличена от критиката, тъй като двамата автори са използвали едни и същи източници, за да се запознаят с вампирските сказания. Докато Лъо Фану обаче просто ги използва наготово, Стокър ги доразвива, като обяснява част от тях и ги допълва с нови, които създава сам. Дори първоначалната му идея да се е запалила от „Кармила“, то той скоро е извършил същите проучвания като Лъо Фану и е изложил свое гледище за всичко в романа си. Така, стъпвайки на една база, двете творби нямат нищо общо на сюжетно ниво. ↑

[360] Nosferatu — дума с неясен произход, означаваща „нечист дух“. Обикновено се свързва с архаичен влашки, старогръцки или старобългарски. Има опити да се изведе и от немски. ↑

[361] „(...) аз ще го чета (...)“ — става дума за молитвата, но родовете отново са сгрешени. ↑

[362] „(...) не бива да поглеждаме назад“ — библейска перифраза, оригиналът е „никой, който е сложил ръката си върху ралото и погледва назад, не е годен за царството Божие.“ (Лук. 9:62). Т.е. негоден е онзи, който се откаже от започнатата работа. ↑

ГЛАВА XVII

ДНЕВНИКЪТ НА Д-Р СЮЪРД — ПРОДЪЛЖЕНИЕ

КОГАТО стигнахме хотел „Бъркли“, Ван Хелзинг завари телеграма за себе си:

„Идвам с влака. Джонатан — в Уитби. Важни новини. МИНА ХАРКЪР.“

Професорът беше възхитен.

— Ах, тази прелестна мадам Мина — каза той, — перла сред жените! Тя пристига, но аз не мога да остана. Трябва да отседна във вашия дом, приятелю Джон. Налага се да я посрещнете на гарата. Телеграфирайте й *en route*^[363], така че да бъде подготвена.

Когато съобщението беше изпратено, той си наля чаша чай. Докато отпиваше, ми разказа за дневника на Джонатан Харкър от престоя му в чужбина и ми даде печатен препис от него, а също от дневника на г-жа Харкър за Уитби.

— Вземете тези — каза той, — и ги проучете внимателно. Когато съм се върнал, ще сте овладял всички факти и тогава можем по-добре да навлезем в разследването си. Пазете ги, защото в тях има голямо богатство. Цялата ви вяра ще е необходима дори след изживяното днес. Описаното тук — докато говореше, той тържествено и тежко положи длан върху пакета листове — може да е началото на края за вас, за мен и много други, или може да предвещае гибелта на немъртвия, който броди по земята. Прочетете всичко с отворен ум, умолявам ви, и ако можете да добавите нещо по какъвто и да е начин към разказаната тук история, направете го, понеже е от голямо значение. Вие водихте дневник за всички тези толкова странни неща, нали така? Да! Тогава ще прегледаме всичко това заедно, когато се видим.

След това той се подготви за път и малко по-късно се отправи към улица „Ливърпул“. Аз тръгнах към „Падингтън“, където стигнах около петнадесет минути, преди да дойде влакът.

Тълпата се разпръсна след оживлението, присъщо на пероните за пристигащи. Бях започнал да се притеснявам да не пропусна гостенката си, когато едно миловидно момиче с изящна външност пристъпи към мен и след бегъл поглед каза:

— Д-р Сюърд, нали?

— А вие сте г-жа Харкър! — отвърнах веднага, при което тя ми подаде ръка.

— Познах ви от описанието на горката мила Луси, но...

Тя внезапно прекъсна и за миг руменина заля лицето ѝ.

Червенината, избила и по моите страни, някак успокои и двама ни, понеже бе един безмълвен отклик на нейната. Взех багажа ѝ, който включваше и пишеща машина, хванахме метрото до улица „Фенчърч“^[364] и телеграфирах незабавно до иконома ми да приготви веднага всекидневна и спалня за г-жа Харкър.

Пристигнахме тъкмо навреме. Тя, разбира се, знаеше, че мястото е лудница, но забелязах, че нямаше сили да потисне тръпката, когато влязохме.

Каза, че ако е възможно, по-късно би дошла в кабинета ми, тъй като имаме много да си говорим. Затова привършвам тук със записа във фонографския ми дневник, докато я чакам. Все още не ми се е отдало да погледна листовете, които Ван Хелзинг ми остави, въпреки че стоят отворени пред мен. Трябва да ангажирам вниманието ѝ с нещо и така ще получа възможност да ги прочета. Тя не знае колко безценно е времето, нито с каква задача сме се захванали. Ще внимавам да не я изплаша. Ето, че идва!

ДНЕВНИКЪТ НА МИНА ХАРКЪР

29 септември. След като се настаних, отидох до кабинета на д-р Сюърд. За миг се поколебах на вратата, защото сякаш го чух да говори на някого. Тъй като обаче той беше настоял да побързам, почуках и след неговия повик „Влезте“ отворих.

За моя голяма изненада с него нямаше никого. Той беше напълно сам, а на масата срещу него имаше нещо, което веднага познах от описания като фонограф. Никога не бях виждала такъв и силно ме заинтригува.

— Дано не съм ви накарала да чакате — казах. — Но останах на вратата, като ви чух да говорите, и помислих, че има някого с вас.

— О — отвърна той с усмивка, — само правех запис в дневника си...

— Дневникът ви? — попитах учудено.

— Да — отговори. — Водя го на това — докато говореше, той постави длан на фонографа.

Развълнувах се дотолкова, че изтърсих:

— Ама това бие даже стенографията! Мога ли да го чуя как казва нещо?

— Непременно — отвърна той с готовност и стана, за да го настрои за говор. Тогава се поколеба и изражение на безпокойство заля лицето му. — Работата е — започна той неуверено, — че водя само дневника си на него и понеже е изцяло — почти изцяло — за моите случаи, може би ще е неуместно... това е, имам предвид...

Той спря и аз се опитах да го извадя от неловкото положение:

— Вие сте помогнали с грижите за бедната Луси при кончината ѝ. Нека чуя как е умряла. Ще бъда изключително признателна за всичко, което разбере за нея. Тя ми беше много, много скъпа.

За моя изненада той отвърна с ужас:

— Да ви разкажа за смъртта ѝ? За нищо на света!

— Защо не? — попитах, обзета от някакво злоещо предчувствие.

Той отново се поколеба и забелязах, че се опитва да си измисли извинение. Най-после измънка:

— Вижте, не зная как да избира определена част от дневника.

Дори като говореше, му хрумна някаква идея и той каза с несъзнателна лековерност, променен глас и наивност на дете:

— Това е напълно вярно, честна дума. Честен кръст!

Можех само да се усмихна, а той направи гримаса.

— Този път се издадох! — възкликна. — Но знаете ли, въпреки че водя дневника от месеци, никога не ми е хрумвало как да намеря някоя определена част от него, в случай че искам да я чуя.

В този момент вече бях решила, че дневникът на доктора, който се е погрижил за Луси, може би има какво да прибави към цялостните ми знания за онова ужасно Същество и заявих смело:

— Тогава, д-р Сюърд, по-добре ме оставете да ви го препиша на пишещата машина.

Той пребледня съвсем като мъртвец.

— Не! Не! Не! За нищо на света не бих ви позволил да научите тази ужасна история!

Значи е била ужасна, а интуицията ми — правилна! Замислих се за момент и като обходих стаята с очи, несъзнателно търсейки нещо или някаква удобна възможност, която да ме подкрепи, съзрях на огромна купчина печатни листове върху масата. Той улови погледа ми и инстинктивно го проследи. Щом видя камарата, разбра какво имам предвид.

— Не ме познавате — казах аз. — Когато прочетете всички тези листове — моя собствен дневник и този на съпруга ми, които напечатах, ще ме опознаете по-добре. Не съм се колебала да напиша всяка мисъл, която напираше от сърцето ми, но разбира се, вие не ме познавате... все още и не бива да очаквам, че ще ми се доверите толкова скоро.

Определено е мъж с благородна душа. Клетата мила Луси е била права за него. Той стана и дръпна едно голямо чекмедже, в което бяха подредени по ред няколко кухи метални цилиндри, покрити с тъмен восък, и каза:

— Напълно сте права. Не ви повярвах, защото сте ми непозната. Но сега ви познавам и позволете да ви кажа, че е трябвало да се запознаем отдавна. Зная, че Луси ви е разказала за мен, тя също ми е споменавала за вас. Ще ми позволите ли да направя единственото, което мога, за да се реванширам? Вземете цилиндрите и ги прослушайте — първата половин дюзина от тях са лични за мен и няма да ви ужасят, след тях ще ме познавате по-добре. Дотогава вечерята ще бъде готова. В това време аз ще прочета някои от тези документи и ще мога по-добре да разбере някои неща.

Той сам пренесе фонографа горе до моята всекидневна и го нагласи. Сега ще науча нещо приятно, сигурна съм, защото ще ми покаже другата страна на една истинска любовна сага, която познавам само от едного...

ДНЕВНИКЪТ НА Д-Р СЮЪРД

29 септември. Бях толкова погълнат от този невероятен дневник на Джонатан Харкър и другия — на неговата съпруга, че оставих времето да се изплъзне неусетно. Г-жа Харкър още не беше слязла, когато прислужницата дойде да съобщи за вечерята, затова казах: „Тя

вероятно е уморена, нека вечерята се отложи с час“, и продължих с работата си. Тъкмо бях привършил дневника на г-жа Харкър, когато тя влезе. Изглеждаше прелестно красива, но много тъжна и очите ѝ бяха зачервени от плач. Това ме трогна дълбоко. Напоследък имах повод за сълзи, Бог ми е свидетел, но бях лишен от тяхното облекчение и сега видът на тези толкова мили очи, блеснали от скорошен плач, се вряза право в сърцето ми. Затова казах с цялата нежност, на която бях способен:

— Много се боя, че съм ви наскърбил.

— О, не, не сте ме наскърбил — отвърна тя, — но се развълнувах повече, отколкото мога да изкажа, заради вашето страдание. Това е прекрасна машина, но е жестоко откровена. Тя ми разказа със собствения си глас терзанията на сърцето ви. Беше като че една душа призовава Всемогъщия Господ. Никой не бива да ги чува изречени отново! Вижте, опитах се да бъда полезна. Написах думите на пишещата си машина и сега никой друг не ще има нужда да прослуша трепета на вашето сърце, както направих аз.

— Никой няма нужда някога да узнае и не ще узнае — казах с тих глас.

Тя положи ръка върху моята и каза много тържествено:

— Ех, но се налага!

— Налага се? Но защо? — попитах.

— Защото е част от ужасната история, част от смъртта на клетата мила Луси и всичко, което доведе до нея, защото в трудностите, които ни предстоят, да отървем земята от това отвратително чудовище, трябва да разполагаме с цялото познание и подкрепа, която можем да си набавим. Смятам, че цилиндрите, които ми дадохте, съдържат повече, отколкото искахте да науча, но виждам, че записите ви хвърлят много светлина върху тази тъмна мистерия. Ще ми позволите да помогна, нали? Знам всичко до определен момент и вече виждам, макар дневникът ви да ме отведе едва до 7 септември, какво е сполетяло горката Луси и как е била предизвикана ужасната ѝ гибел. Заедно с Джонатан работим ден и нощ, откакто професор Ван Хелзинг ни навести. Той замина за Уитби да събере още сведения и утре ще бъде тук, за да ни помогне. Не бива да имаме тайни помежду си, защото, ако работим заедно и при пълно доверие, със сигурност можем да бъдем по-силни, отколкото ако някои от нас са в неведение.

Тя гледаше към мен толкова умопително и в същото време изразяваше такава решителност и смелост в предложението си, че веднага отстъпих пред желанията ѝ.

— Ще постъпите — казах аз, — както решите по този въпрос. Бог да ми прости, ако допускам грешка! Все още има ужасни факти, които не сте узнали, но ако досега сте пропътували пътя до смъртта на бедната Луси, едва ли ще се съгласите, сигурен съм, да останете в неведение. Не, крайт — самият край — може да ви даде искрица покой. Елате, вечерята е готова. Трябва да се поддържаеме силни заедно заради онова, което ни предстои. Задачата ни е жестока и страховита. След като се нахраните, ще научите останалото и ще отговоря на всички въпроси, които имате, ако попаднете на нещо, което не разбирате, макар да е било видно за тези, които сме присъствали.

ДНЕВНИКЪТ НА МИНА ХАРКЪР

29 септември. След вечеря отидох с д-р Сюърд в кабинета му. Той изнесе фонографа от стаята ми, а аз взех пишещата си машина. Настани ме на един удобен стол и нагласи фонографа така, че да го достигаам, без да ставам, и ми показа как да го спра, в случай че искам да прекъсна. След това много тактично седна на един стол с гръб към мен, за да бъда възможно най-спокойна и започна да чете. Сложих разклонените жици^[365] в ушите си и заслушах.

Когато ужасната история за смъртта на Луси и... и всичко, което следваше, приключи, се отпуснах безжизнена на стола. За щастие, характерът ми не е боязлив. Когато д-р Сюърд ме видя, скочи с ужасен възклик и като извади бързичко една четвъртита бутилка от шкафа, ми даде малко бренди, което след няколко минути ме посъвзе. Всичко в главата ми беше хаос и ако сред безбрежните ужаси го нямаше лъчът свещена светлина, че моята скъпа, скъпа Луси най-накрая е намерила покой, не мисля, че можех да го понеса, без да направя сцена. Беше толкова безумно, тайнствено и странно, че ако не бях запозната с преживяванията на Джонатан в Трансилвания, нямаше да повярвам. Не знаех на какво да се доверя и затова излязох от затруднението си, като се погрижих за нещо друго. Свалих покривалото на пишещата машина и казах на д-р Сюърд:

— Сега ми позволете да напиша всичко това. Трябва да сме готови, когато д-р Ван Хелзинг се върне. Изпратила съм телеграма до

Джонатан да дойде тук, когато пристигне в Лондон от Уитби. В този случай датите са най-важното и мисля, че ако приготвим наличните ни материали и поставим всеки отделен в хронологичен ред, ще сме свършили много. Казахте ми, че лорд Годълминг и г-н Морис също са на път. Така ще можем да ги осведомим за всичко, когато пристигнат.

И така, той нагласи фонографа на бавна скорост и аз започнах да печатам от началото на седмия цилиндър. Използвах восьмична хартия^[366] и така копирах дневника три пъти точно както бях направила с останалите. Беше късно, когато привърших, но д-р Сюърд бе тръгнал на визитации при пациентите. Когато приключи, се върна и седна наблизо да чете, така че не се чувствах прекалено самотна, докато работих. Колко е добър и тактичен. Светът сякаш е пълен с добри мъже — дори да има и чудовища в него. Преди да го оставя, си спомних какво е написал Джонатан в дневника си за тревогата на професора, когато прочел нещо в следобедния вестник на гарата в Ексетър. Затова, като видях, че д-р Сюърд пази вестниците си, взех папките с „Уестминстър Газет“ и „Пол Мол Газет“ и ги занесох в стаята си. Сетих се колко ни бяха помогнали „Дейлиграф“ и „Уитби Газет“, от които бях направила изрезки, да разберем страховитите събития в Уитби, когато граф Дракула е акостира, затова ще прегледам следобедните вестници оттогава и може би ще хвърля малко нова светлина върху нещата. Не ми се спи, а работата би помогнала да остана спокойна.

ДНЕВНИКЪТ НА Д-Р СЮЪРД

30 септември. Г-н Харкър пристигна в девет часа. Беше получил телеграмата на съпругата си тъкмо преди да потегли. Той е забележително умен, ако може да се съди по лицето му, и пълен с жизненост. Ако този дневник се окаже истина — а като имам предвид собствените си невероятни преживявания, трябва да е така, е също човек със силен характер. Онова слизание в гробницата за втори път е забележителен пример за смелост. След като прочетох описанието му за това, бях приготвен да срещна един добър образец за мъжество, но съвсем не и тихия делови джентълмен, който днес пристигна тук.

По-късно. След обяд Харкър и неговата съпруга се върнаха в стаята си и щом минах малко по-рано, чух тракането на пишещата машина. Упорито продължават. Г-жа Харкър казва, че свързват в хронологичен ред всяко късче от доказателствата, с които разполагат. Харкър донесе писмата между получателите на сандъците в Уитби и лондонските превозвачи, които бяха поели грижата за тях. В момента чете и печатното копие на моя дневник. Чудя се какво ли мислят за него. Ето го...

Странно, никога не ми е хрумвало, че именно съседната къща може да е скривалището на графа! Един Господ знае, че имаме достатъчно улики от поведението на пациента Ренфийлд! Купчината писма, свързани с покупката на тази къща, бяха в напечатаното. О, само да ги имахме по-рано, може би щяхме да спасим горката Луси! Стига, натам безумие лежи!^[367] Харкър се върна и сега отново съпоставя внимателно материалите си. Казва, че до вечеря ще могат да покажат цялостно свързана история. Той смята, че в същото време аз трябва да видя Ренфийлд, тъй като досега е бил нещо като показател за това кога графът идва и си отива. Все още не всичко ми е напълно ясно, но предполагам, че щом проследя хронологията, ще разбера. Колко е хубаво, че г-жа Харкър напечата моите цилиндри! Иначе никога нямаше да вникнем в датите...

Заварих Ренфийлд да стои спокоен в стаята си със скръстени ръце и блага усмивка. В този миг изглеждаше с всички си като всеки друг. Седнах и си поговорихме спокойно на много теми. Тогава сам заговори за връщане у дома, въпрос, който, доколкото ми е известно, никога не беше споменавал при престоя си тук. Всъщност той заяви доста самоуверено, че ще бъде освободен веднага. Сигурен съм, че ако не си бях побъбрил с Харкър и видял писмата и датите на неговите пристъпи, щях да съм готов след кратко наблюдение да подпиша. Ала сега имам мрачни подозрения. Всички онези изблици на гняв бяха свързани по някакъв начин с близостта на графа. Какво тогава означава пълното му блаженство? Може би, че инстинктите му са задоволени, доколкото говорим за решителния триумф на вампира? Но момент, той сам е зоофаг и в своите безумни бръщолевици пред вратата на параклиса при изоставената къща винаги говореше за „господар“. Всичко това сякаш потвърждава мислите ни. След малко обаче си тръгнах. В момента приятелчето ми е някак твърде нормално, за да е

безопасно ровенето прекалено надълбоко с въпроси. Той може би ще започне да мисли и тогава... Затова си излязох. Съмнявам се в тези негови спокойни настроения и по тази причина намекнах на санитаря да го наблюдава внимателно и да подготви усмирителна риза, в случай че е необходима.

ДНЕВНИКЪТ НА ДЖОНАТАН ХАРКЪР

29 септември, във влака за Лондон. Когато получих любезното съобщение на г-н Билингтън, че ще ми даде всяко сведение, с което разполага, реших, че е най-добре да отида в Уитби и да направя на място разследването, както възнамерявах. Сега работата ми беше да проследя ужасяващия товар на графа до неговото местоназначение в Лондон. По-късно може би ще успеем да се захванем с него. Билингтън младши, едно сносно момче, ме посрещна на гарата и ме заведе до къщата на баща си, където бяха решили, че трябва да пренощувам. Те са гостоприемни, същински йоркширци: дай всичко на госта и го остави свободно да прави каквото реши^[368]. Те знаеха, че бях зает и престоят ми щеше да бъде кратък, затова г-н Билингтън беше приготвил в кантората си всички документи, засягащи превоза на сандъците. Почти ми се зави свят, щом погледнах отново едно от писмата, които бях видял върху масата на графа, преди да разбере за дяволските му кроежи. Всичко е било внимателно премислено, свършено последователно и с прецизност. Изглежда е имал подготовка за всяка пречка на пътя, по който е трябвало да изпълни намеренията си. Ако използвам американизъм, той „не е поел рискове“ и свършената точност, с която нарежданията му са били изпълнени, е логичната последица от предпазливостта му. Погледнах товарителницата и си направих бележка по нея: „Петдесет сандъка обикновена пръст за експериментални цели“. Също копие от писмо до „Картър, Патерсън“ и техният отговор. Преписах и двете. Това бяха всички сведения, които г-н Билингтън можеше да ми даде, затова отидох до пристаните и се срещнах с бреговите охранители, митничарите и началника на пристанището. Всички имаха какво да кажат за акостирането на кораба, което вече е заело място сред тукашните предания, но никой не можеше да прибави нищо към скромното описание „петдесет сандъка с обикновена пръст“. След това се срещнах с началник-гара, който услужливо ме свърза с мъжете,

приели сандъците. Копието им съвпаднаше със списъка и те нямаха какво да добавят, освен че кутиите били „огромни и смъртно тежки“ и че от местенето им се ожаднявало. Един от тях вметна, че съдбата била жестока, задето нямало някой джентълмен „тъкмо като вас, благородни господине“, да покаже някаква признателност към усилията им под формата на напитка. Друг каза в допълнение, че жаждата, която се е зародила тогава, била толкова силна, че дори оттогава не се е утолила напълно. Не е нужно да споменавам, че преди тръгване се погрижих да отстраня завинаги и по подходящ начин причината за упреците им.

30 септември. Началник-гара беше така добър да ме прати при своя стар другар — началник-гара на Кингс Крос, така че когато отидох там сутринта, можех да го попитам за пристигането на сандъците. Той също веднага ме свърза със съответните служители и видях, че копието им съвпаднаше с оригиналната товарителница. Възможностите да предизвикам необичайна жажда тук бяха ограничени, но въпреки това се възползвах щедро от тях и отново бях принуден да се справям с последиците по *ex post facto*^[369] начин.

Оттам отидох до централния офис на „Картър, Патерсън“, където ме посрещнаха с извънредна учтивост. Те намериха сделката в дневника си и книгата с писма и веднага телефонираха в офиса си на Кингс Крос за повече подробности. За късмет, мъжете, които са приготвяли впряга, чакаха за работа и служителят на мига ги прати насам, като даде на един от тях товарителницата и всички документи, свързани с доставката на сандъците до Карфакс. Копието тук отново съвпаднаше напълно. Хората на превозвача можеха да допълнят оскъдните сведения с някои подробности. Скоро открих, че почти изцяло са свързани с прашните условия на работата им и жаждата, предизвикана от изпълнението ѝ. Предоставих им възможност посредством общоприетата валута на кралството ни да я утолят по-късно — необходимо зло, след което един от мъжете отбеляза:

— Оназ' гиди 'ъща, началство, е най-чалнатата, в която съм бил. Да окъоравея, ама ней била пипвана от едно хиляда години. Имаше прах, който постила на мястото тей, че става си спал на не'о, без си наръбиш ко'алите, и мястото е таквоз занемарено, че чак ви намирисва на дертия Йерусалим. Ама дертия параклис — той изби рибата

направа! Аз и колегата мислехме, че никога неа излейм достатъчно бързо. Божей, не бих останал там и миг след мръкнало за по-малко от една бабка.

Понеже съм бил в къщата, му повярвах напълно, но ако знаеше каквото и аз, мисля, че щеше да завиши изискванията си.

Радвам се за едно: че всички сандъци, които са пристигнали в Уитби от Варна с „Деметра“, са били успешно внесени в стария параклис на Карфакс. Там трябва да има петдесет от тях, освен ако някои не са били преместени оттогава — както се опасявам поради дневника на д-р Сюърд.

Ще се опитам да се срещна с коларя, който е отнесъл сандъците от Карфакс, когато Ренфийлд ги е нападнал. Ако проследим тази нишка, ще можем да научим доста.

По-късно. С Мина работихме цял ден и подредихме всички документи.

ДНЕВНИКЪТ НА МИНА ХАРКЪР

30 септември. Толкова се радвам, че едва мога да се сдържа. Предполагам, че е в противовес на обсебващия страх, който ме беше обзел: че тази ужасна случка и отварянето на старата рана могат да повлияят пагубно на Джонатан. Гледах го как тръгва към Уитби с възможно най-смело изражение, но всъщност ме изпълваха мрачни предчувствия. Това усилие обаче му помогна. Никога не е бил толкова решителен, никога толкова силен, никога така изпълнен с вулканична енергия, колкото е сега. Стана точно както добрият мил професор Ван Хелзинг беше казал: той наистина е упорит и се калява от изпитанията, които биха погубили една по-слаба натура. Той се върна пълен с живот, надежда и непоколебимост. Поставихме всичко в ред за довечера. Чувствам се неспокойна от вълнение. Предполагам, че човек би трябвало да съжалява всичко онова, което е преследвано, колкото е графът. Така си е: това Нещо не е човек — нито дори звяр. Да прочетеш описанието на д-р Сюърд за смъртта на горката Луси и онова, което следва, е достатъчно, за да пресуши извора на съжалението в сърцето ти.

По-късно. Лорд Годълминг и г-н Морис пристигнаха по-рано, отколкото очаквахме. Д-р Сюърд беше излязъл по работа заедно с Джонатан и затова трябваше аз да ги посрещна. Причини ми болка, защото ми напомниха за всички надежди на Луси само отпреди няколко месеца. Разбира се, я бяха чували да говори за мен, а изглежда и д-р Ван Хелзинг също ми е „надувал тромпета“ много, както г-н Морис се изрази. Бедничките, никой от тях не съзнаваше, че ми е известно всичко за предложенията, които са направили на Луси. Нямаха и представа какво да кажат или сторят, понеже не бяха наясно с какво съм запозната. По тази причина трябваше да се придържат към неутрални теми. Все пак премислих въпроса и стигнах до извода, че най-добре би било, ако ги запозная с нещата до момента. От дневника на д-р Сюърд знаех, че са били там при смъртта на Луси — истинската ѝ смърт — и нямаше защо да се боя, че ще издам някоя тайна преждевременно, затова им казах по възможно най-подходящия начин, че съм прочела всички документи и дневници, а после, след препечатването им, заедно със съпруга ми тъкмо сме ги подредили. Дадох на всеки по копие, което да прочетат в библиотеката. Когато лорд Годълминг взе своето и го попрехвърли — купчината си беше доста голяма — той каза:

— Вие ли написахте всичко това, г-жо Харкър?

Кимнах и подех следното:

— Не разбирам съвсем какво намеквате, но вие всички сте толкова мили и добри хора. Работили сте толкова упорито и толкова дейно, че мога само да приема възгледите ви безрезервно, като се опитам да помогна. Вече получих един урок как се приемат факти, които биха направили човек смирен до сетния му час. Освен това зная, че вие обичахте горката Луси...

Тук той извърна лице и го скри в шепи. Долавях сълзите в гласа му. Г-н Морис с присъщата си деликатност само положи ръка за миг върху рамото му, а след това тихичко излезе от стаята. Предполагам, че има нещо в природата на жените, което позволява на мъжете да се прекършат пред тях и да изразят своята нежна и чувствителна страна, без да усещат, че това унижава достойнството им, понеже, когато лорд Годълминг се оказа сам с мен, той седна на канапето и даде път на словото и искреността. Аз седнах до него и хванах ръката му. Надявам

се, че не го е сметнал за нахално от моя страна, и ако някога по-късно си спомни за това, не би му хрумнала подобна мисъл. Тук не съм справедлива: *зная*, че никога не би го сторил — той е истински джентълмен. Понеже виждах, че му се къса сърцето, казах:

— Обичах милата Луси. Знам какво е била тя за вас и какво вие — за нея. Ние двете бяхме като сестри, а сега тя си отиде, затова ще ми позволите ли да ви бъда като сестра в тези тревоги? Наясно съм с цялата печал, която сте изпитали, макар че за мен тя е неизмерима. Ако съчувствието и състраданието могат да помогнат във вашето злочастие, ще ми позволите ли да ви бъда поне малко от помощ — заради Луси?

Скръбта на мига заля несретника. Сякаш всичко, което напоследък мълчаливо бе изстрадал, веднага откри пробойна. Лорд Годълминг изпадна в пълна истерия, вдигна разперени ръце и свирепо заудря длани една в друга, завладян от безкрайна агония. Той се изправи и седна отново, а сълзите закапаха по страните му. Изпитах безкрайна жалост към него и без да мисля, разтворих обятия. С плач положи глава на рамото ми и треперейки от вълнение, заридя безсилен като дете.

В нас, жените, се таи майчиният дух, който, щом се пробуди, ни извисява над по-дребните проблеми. Чувствах главата на този едър скърбящ мъж да почива върху мен, като че е тази на бебето, което някой ден може да лежи на гърдите ми, и погалих косата му, сякаш той беше мое собствено дете. В онзи момент така и не ми мина през ум колко странно беше всичко това.

След малко хлиповете му прекъснаха и макар че не се опита да прикрие чувствата си, той се изправи с извинение. Разказа ми за изминалите дни и нощи — изтощителни дни и безсънни нощи. Не е можел да поговори с никого така, както един мъж има нужда, когато тъгува. Нямало нито една жена, чието състрадание да спечели, или с която поради ужасните събития, подхранващи мъката му, би могъл да поговори свободно.

— Сега *зная* как страдах — каза той, докато бършеше очи, — но все още не мога да осъзная — и никой друг не би могъл — колко много означава за мен вашето деликатно състрадание днес. Ще го разбере по-добре след време и повярвайте ми, макар че сега не съм благодарен, признателността ми ще расте с това, което научавам. Ще

ми позволите да ви бъда като брат, нали, за цял живот — заради скъпата ни Луси?

— Заради скъпата ни Луси — казах, когато стиснахме ръце.

— Ах, и заради вас самата — добави той, — защото, ако изобщо си е струвало почитта и признанието на един мъж да бъдат спечелени, то от днес вие разполагате с моите. Ако някога бъдещето ви поднесе момент, в който се нуждаете от помощта на мъж, повярвайте, зовът ви няма да остане в пустиня. Нека Господ не позволява някога такъв миг да засенчи слънцето за вашия живот, но ако някога това се случи, обещавайте ми, че ще позволите да науча.

Той беше толкова откровен, а скръбта му така чиста. Почувствах, че това ще го утеши, и затова отвърнах:

— Обещавам.

Прекосявайки коридора, видях г-н Морис, загледан през прозореца. Той ме чу и се обърна.

— Как е Арт? — попита.

Като забеляза зачервените ми очи, той продължи:

— Ах, виждам, че сте го утешавали. Бедното старо приятелче! Има нужда от това. Единствено жена може да помогне на един мъж, когато му тежи на сърцето, а той нямаше коя да го успокои.

Г-н Морис понасяше собствените си грижи толкова смело, че сърцето ми кървеше за него. Видях ръкописа в ръцете му и осъзнах, че когато го прочете, той ще разбере колко много ми е известно, затова казах:

— Искан ми се да утеша всички, които носят мъка в сърцата си. Ще ми позволите ли да бъда ваша приятелка и ще дойдете ли при мен за утеха, ако се нуждаете от нея? По-късно ще разберете за какво говоря.

Той видя, че съм искрена, приведе се и поднесе ръката ми към устните си. Това беше слаба утеха за една толкова смела и великодушна личност, затова импулсивно се приведох и го целунах. Сълзите блеснаха в очите му и за един миг той изхлипа:

— Малко момиче — каза той съвсем спокойно, — никога до края на дните си няма да съжалите за тази чистосърдечна доброта!

След това той отиде в кабинета при своя другар.

„Малко момиче!“ — същите думи, с които е нарекъл Луси и — ах! — как само й е доказал своето приятелство!

[363] En route (фр.) — по пътя. ↑

[364] „Фенчърч“ — улица в централен Лондон, известна с гарата си. ↑

[365] Разклонени жици — фонографът се прослушва чрез фуния, подобно на грамофон, или със слушалки като днешните, които се поставят в ушите. Мина вероятно не е виждала такива, поради което използва това сравнение. ↑

[366] Восъчна хартия — много гладка хартия, която се е използвала за печат с циклостил — машина, върху чийто барабан се поставя лист хартия и след ръчното му завъртане написаното се пренася върху друг лист. Работи също като копирна машина. ↑

[367] „(...) натам безумие лежи!“ — цитат от Шекспировата трагедия „Крал Лир“ (действие 3, сцена 4), който по-горе вече беше цитиран по памет от Джонатан Харкър. ↑

[368] „(...) дай всичко на госта (...) каквото реши“ — по-горе Дракула цитира същата поговорка по „Одисея“. ↑

[369] Ex post facto (лат.) — преди факта или действието. ↑

ГЛАВА XVIII

ДНЕВНИКЪТ НА Д-Р СЮЪРД — ПРОДЪЛЖЕНИЕ

30 септември. Прибрах се вкъщи към пет часа и открих, че Годълминг и Морис не само са пристигнали, но и вече са се запознали с препечатката на различните дневници и писма, които Харкър и възхитителната му съпруга бяха преписали и подредили. Той още не се е върнал от посещението си при хората на превозвача, за които д-р Хенеси ми беше писал. Г-жа Харкър ни поднесе по чаша чай и за пръв път, откакто заживях тук, мога искрено да нарека тази стара къща дом. Когато привършихме, тя каза:

— Д-р Сюърд, мога ли да ви помоля за една услуга? Искам да се срещна с вашия пациент г-н Ренфийлд. Позволете ми да го видя. Това, което сте казали за него в дневника, живо ме заинтересува!

Попита ме толкова умолително и чаровно, че не можах да ѝ откажа, а и нямаше истинска причина да го сторя, затова я взех със себе си. Когато влязох в стаята, му казах, че една дама би искала да се срещнат, на което той отвърна просто:

— Защо?

— Тя иска да обиколи къщата и да се срещне с всички вътре — отвърнах.

— О, много добре — каза той, — нека влезе непременно, но изчакайте само минута, докато поразтребя.

Начинът му за подреждане беше любопитен: той просто глътна всички мухи и паяци в кутиите, преди да го спра. Това беше сигурно доказателство, че се бои или подозира някаква намеса. След като приключи с отвратителното си занимание, той каза щастливо: „Нека дамата влезе“, и седна отстрани на леглото си, навел глава, но с повдигнати клепачи, така че да я види, когато влезе. За миг помислих, че може да има някакви хомицидни намерения. Спомних си колко тих беше тъкмо преди да ме нападне в собствения ми кабинет, и се

погрижих да застана на място, от което ще успея да го задържа веднага, ако се опита да се нахвърли върху нея. Тя влезе в стаята с непринудена елегантност, която веднага би всяла уважение у всеки безумец — понеже непринудеността е едно от качествата, които лунатиците почитат с предимство. Тя се приближи до него с любезна усмивка и му подаде ръка.

— Добър ден, г-н Ренфийлд — каза тя. — Както виждате, ви познавам, защото д-р Сюърд ми е разказвал за вас.

Той не отвърна нищо веднага, а само я изгледа цялата внимателно със смръщено лице. Този израз се смени с почуда, която се смеси със съмнение, след това за мое невероятно удивление той каза:

— Вие не сте момичето, за което докторът искаше да се ожени, нали? Не може да сте вие, нали разбирате, понеже тя е мъртва.

Г-жа Харкър се усмихна нежно, като отвърна:

— О, не! Аз си имам съпруг, оженихме се още преди да се запозная с д-р Сюърд или той с мен. Аз съм г-жа Харкър.

— Какво правите тук тогава?

— Заедно с мъжа ми гостуваме на д-р Сюърд.

— Тогава не гостувайте.

— Но защо не?

Реших, че разговор като този може да не се понрави на г-жа Харкър повече, отколкото на мен, затова се намесих:

— Откъде знаете, че съм искал да се ожения за някого?

Отговорът му бе просто презрителен и дойде, след като извърна поглед от г-жа Харкър и го премести към мен, а после незабавно го върна към нея:

— Що за тъп въпрос!

— Изобщо не мисля така, г-н Ренфийлд — каза веднага г-жа Харкър в моя защита.

Той ѝ отвърна с учтивост, голяма колкото презрението, което беше показал към мен:

— Разбира се, вие ще разберете, г-жо Харкър, че когато един мъж е толкова обичан и ценен, колкото е вашият домакин, всичко, свързано с него, е от значение за нашата малка общност. Д-р Сюърд е уважаван не само от домакинството и приятелите си, но дори от своите пациенти, които са склонни да изопачат причини и последици, понеже някои от тях мъчно постигат душевно равновесие. След като аз самият

бях обитател на лудница, не мога да не забележа, че софистките наклонности на някои от пациентите ѝ почиват на грешки като *non causa*^[370] и *ignoratio elenchi*^[371].

Наострих уши за този нов развой на нещата. Ето, че моят любим безумец — най-изявеният от своя вид, когото някога съм срещал, говореше за основите на философията с обноски на изтънчен джентълмен. Чудя се дали присъствието на г-жа Харкър е докоснало някоя струна в спомените му. Ако този нов стадий е бил спонтанен или по какъвто и да е начин се дължи на нейно несъзнателно влияние, тя трябва да притежава някаква рядка дарба или сила.

Продължихме да говорим известно време и като забележа, че на пръв поглед той е съвсем благоразумен, тя се осмели, поглеждайки ме отначало въпросително, да го въведе в любимата му тема. Отново бях поразен, понеже той се отнесе към въпроса с безпристрастието на една напълно нормална психика и дори използва себе си за пример при споменаването на определени факти.

— Та аз самият съм пример за човек с особени разбирания. Наистина нямаше нищо чудно, че приятелите ми се обезпокоиха и настояха моя милост да бъде поставена под надзор. Въобразявах си, че животът е сигурна и вечна даденост, и с поглъщането на множество живи същества, без значение колко нисши според скалата на сътворението, може неограничено да го удължиш. Понякога го вярвах толкова силно, че веднъж дори се опитах да отнема човешки живот. Докторът тук ще потвърди един случай, когато се опитах да го убия с цел да подхраня жизнените си сили, като асимилирам в тялото си живота му посредством неговата кръв — осланяйки се, естествено, на библейската фраза „защото кръвта е животът“. Макар че в действителност продавачите на един определен цяр за всичко са вулгаризирали очевидната истина по крайно презрителен начин^[372]. Не е ли вярно това, докторе?

Кимнах в съгласие, понеже бях толкова изненадан, че едва знаех какво да мисля или кажа. Беше трудно да си представя, че съм го видял как гълта паяците и мухите си преди няма и пет минути. Поглеждайки към часовника си, осъзнах, че трябва да посрещна Ван Хелзинг на гарата, затова казах на г-жа Харкър, че е време да си ходим. Тя тръгна веднага, след като каза любезно на г-н Ренфийлд:

— Довиждане. Надявам се, че ще мога да ви виждам често и при по-приятни за вас обстоятелства.

На което, за мое удивление, той отвърна:

— Сбогом, скъпа моя. Моля се на Бога да не видя милото ви лице отново. Нека Той ви благослови и пази!

Момчетата останаха вкъщи, когато отидох до гарата, за да посрещна Ван Хелзинг. Клетият Арт изглеждаше по-щастлив, отколкото е бил, откакто Луси започна да се разболява, а Куинси е възвърнал своята жизнерадост за пръв път от много дни насам.

Ван Хелзинг слезе от каретата с несдържаната пъргавост на момче. Той ме забеляза веднага и се втурна към мен с думите:

— О, приятелю Джон, как вървят нещата? Добре? Тъй! Бях зает, но дойдох да остана, ако има нужда. Всичките ми дела са уредени и имам много за разказване. Мадам Мина е при вас? Да. А нейният чудесен съпруг? Артър и моят приятел Куинси също са при вас? Добре!

Докато карах към къщата, му разказах какво беше станало и как собственият ми дневник се е оказал от полза благодарение на предложението на г-жа Харкър, при което професорът ме прекъсна:

— Ах, тази прекрасна мадам Мина! Тя има разума на мъж — какъвто един мъж би притежавал, ако е много даровит, и женско сърце. Доверете ми се, добрият Господ я е изваял с някаква цел, когато е сътворил това толкова добро съчетание. Приятелю Джон, досега съдбата поставяше тази жена в наша услуга. След тази нощ тя не трябва да се меси в това толкова ужасно дело. Не е добре да влиза в риск толкова голям. Ние, мъжете, сме решени — не, не сме ли се врекли? — да унищожим чудовището, но една жена няма дял в това. Дори да не биде наранена, сърцето може да я предаде в толкова големи и многобройни ужаси, а в бъдеще да страда и когато се буди — от нерви, и в съня си — от кошмари. А освен това тя е млада жена и наскоро омъжена, може да има други неща, за които да мисли след време, ако не сега. Казвате, че е написала всичко, тогава трябва да го обсъди с нас, но утре казва сбогом на това дело и продължаваме сами.

Съгласих се охотно и след това му казах какво сме открили, докато отсъстваше: че къщата, която Дракула е купил, е именно тази в съседство на моята. Той остана поразен и го обгърна дълбоко безпокойство.

— Ах, че да го знаехме преди! — каза той. — Тогава можехме да го пипнем навреме и да спасим горката Луси. Но „разлятото мляко после не плаче“, както вие казвате^[373]. Няма да мислим за това, а ще продължим по пътя си до края.

След това той потъна в мълчание чак докато влязохме през портите. Преди да се заемем с приготвянето на вечерята, той се обърна към г-жа Харкър:

— Мадам Мина, приятелят Джон ми каза, че вие и вашият съпруг сте подредили в точна последователност всичко, което се е случило до този момент.

— Не до този момент, професоре — каза тя несдържано, — а до тази сутрин.

— А защо не досега? Вече видяхме каква ярка светлина хвърлиха всички дреболии. Споделихме тайните си и все още никой не си е изпатил, като го е направил.

Г-жа Харкър се изчерви и като извади един лист от джоба си, каза:

— Д-р Ван Хелзинг, ще го прочете ли, за да ми кажете дали трябва да бъде включено? Това е записката ми от днес. Аз също забелязах нуждата да се записва всичко към момента, колкото и да е незначително, но в това има малко информация, като изключим личната. Трябва ли да я добавя?

Професорът го прочете съсредоточено и го подаде обратно с думите:

— Няма нужда да се включва, ако не желаете, но ви умолявам да го позволите. Може да накарате вашия съпруг да ви заобича по-силно, а всички нас, вашите приятели, да ви ценим повече с по-голяма обич и уважение.

С ново изчервяване и ведреа усмивка тя го взе обратно.

И така всички записки чак до този момент са завършени и подредени. Професорът взе едно копие, за да го проучи след вечеря и преди срещата ни, която е уговорена за девет часа. Останалите вече са прочели всичко, затова, когато се съберем в кабинета, всички ще бъдем осведомени, що се отнася до фактите, и можем да обмислим намеренията ни за борба с този ужасен тайнствен враг.

30 септември. Срегнахме се в кабинета на д-р Сюърд два часа след вечерята в шест и оформихме нещо като съвещателна маса или съвет. Когато влезе, професор Ван Хелзинг зае почетното място, както го подкани д-р Сюърд. Той ме накара да седна вдясно от него и ме помоли да изпълнявам ролята на секретарка. Джонатан се настани до мен. Срецу нас бяха лорд Годълминг, д-р Сюърд и г-н Морис — като лорд Годълминг бе до професора, а д-р Сюърд по средата.

— Предполагам — каза професорът — мога да считам, че всички сме запознати с обстоятелствата в тези листове.

Всички изразихме съгласие и той продължи:

— Щом е така, мисля, че е добре да ви разкажа малко за това с какъв враг трябва да се справим. Тогава ще ви открия нещо от историята на този мъж, която знам със сигурност. Така след това можем да обсъдим как ще действаме и да вземем съответни мерки.

Съществуват създания като вампири. Някои от нас разполагат с доказателство, че ги има. Дори да нямахме свидетелство за това от собствения ни злощастен опит, поуките и записите от миналото дават достатъчно сведения като за здравомислещ човек. Признавам, че в началото се съмнявах. Ако през дългите години не се бях стремил да остана отворен към новото, не бих могъл да повярвам до един такъв момент, когато случилото се отекна в ушите ми: „Погледни! Погледни! Аз доказвам, доказвам“. Уви! Знаех ли от началото, каквото знам сега — не, дори да предполагам, един толкова безценен живот щеше да бъде спестен за много от нас, които я обичахме. Но това е приключило и трябва така да работим, че други бедни души да не погинат, докато можем да спасим. *Nosferatu* не умира като пчела, когато ужили веднъж. Той само става по-силен, а като е по-силен, има още повече мощ, за да твори зло. Този вампир, който е сред нас, е сам по себе си силен колкото двадесет мъже. Той е коварен повече от смъртен, защото подлостта му е растяла с векове. От друга страна, той има на помощ некромантия, която е, както етимологията ѝ подсказва, гаданието от мъртвите и всички починали, до които той може да се приближи, са под негова власт. Той е звяр, но и повече. Той е безчувствен дявол, а сърце няма. Той може с ограничения да се появи, когато и където пожелае, и то във всяка от формите, които са му достъпни. В своя обсег той може да направлява стихииите: бурята, мъглата, гръмотевиците. Той властва над всички подли твари: плъха и

кукумявката, прилепа... нощната пеперуда, лисицата, вълка. Той може да порасне или да се смали, а понякога изчезва и се връща незнаен. Как тогава ще трябва да насочим удара си, за да го унищожим? Как ще намерим мястото му, а като го открием, как ще го погубим? Приятели мои, това е много. Това е опасно дело, с което се захващаме, и може да има последствия, които ще накарат и смелите да тръпнат от ужас. Защото, ако се провалим в тази наша битка, той със сигурност печели, а тогава къде свършваме ние? Животът е нищо, не го скъпя. Но неуспехът тук не е просто живот или пък смърт. Той означава, че се превръщаме в това, което той е, че от сега нататък сме противни твари на нощта като него без сърце, ни съвест, дебнейки душите и плътта на тези, които обичаме най-много. Завинаги за нас са портите на небесата затворени, понеже кой ще ни ги отвори отново? Ще живеем навеки отлъчени от всички: петно върху челото на светлината Божия, стрела в ребрата на Онзи, който издъхна за човека^[374]. Но ние сме лице в лице с дълга и в такъв случай трябва ли да се отдръпнем? За себе си аз казвам не, но от друга страна, съм стар и животът с неговата светлина, прелестни места, птичи песни, музика и обич е далеч зад гърба ми. Вие сте млади. Някои от вас са преживели скръб, но все още ви очакват хубави дни в изобилие. Какво казвате вие?

Докато професорът говореше, Джонатан ме хвана за ръка. Щом видях, че посяга към мен, се уплаших, ах, колко се уплаших, че ужасяващото естество на опасностите срещу нас го надвигат, но за мен бе съживително да усетя допира ѝ — толкова силен, толкова уверен и решителен. Дланта на един смел мъж говори сама за себе си, дори не се нуждае от женската любов, за да улови нейната мелодия.

Когато професорът привърши, Джонатан ме погледна в очите, а аз в неговите, нямахме нужда от думи.

— Аз отговарям за Мина и за себе си — заяви той.

— Бройте и мен, професоре — каза пестеливо, както обикновено, г-н Куинси Морис.

— С вас съм — продума лорд Годълминг, — ако не за друго, то заради Луси.

Д-р Сюърд само кимна. Професорът се изправи и след като положи златното си разпятие на масата, протегна ръце на две страни. Аз хванах дясната, а лорд Годълминг — лявата. Джонатан хвана моята дясна длан с лявата си и се пресегна към г-н Морис. Така, щом всички

стиснахме ръце, нашето свято съзаклятие бе завършено^[375]. Чувствах сърцето си леденостудено, но дори не ми хрумна да отстъпя. Заехме отново местата си и д-р Ван Хелзинг продължи с чувство на радост, което показваше, че истинската работа е започнала. Трябваше да бъде приета сериозно и делово, колкото всяка житейска спогодба:

— Е, знаете срещу какво трябва да се изправим, но ние също не сме безпомощни. На наша страна е силата на единението — непознатата за вампирския род, разполагаме с наука, свободни сме да мислим и действваме, а часовете на деня и на нощта са еднакво на наше разположение. Всъщност докдето се простират силите ни, няма пречки за нас и сме свободни да се възползваме. Имаме преданост към кауза и крайна цел, която е безкористна. Всичко това е много.

Сега нека видим докъде са границите на силите, съсредоточени срещу нас, и какво конкретно не могат неговите. С други думи, да премислим ограниченията на вампирите като цяло и на този в частност.

Всичко, на което можем да се опрем, са предания и суеверия. Отначало те не изглеждат от голяма тежест, когато въпросът е на живот и смърт — не, повече и от живота, и от смъртта. Все пак трябва да сме доволни от каквото имаме. На първо място, защото няма как иначе, не разполагаме с други познания, и на второ, защото въпреки всичко тези неща — преданията и суеверията — са най-важното. Не почива ли вярата на другите във вампири — макар, уви, не и нашата — върху това? Преди година кой от нас щеше да получи такава възможност в разгара на нашия научен скептичен, лишен от фантазия деветнадесети век? Дори отхвърляхме едно поверие, чиято правота бе доказана от собствените ни очи. Приемете тогава, че вампирът и вярата в неговите ограничения и цял почиват към момента върху същите основи. Защото, нека ви кажа, той е познат навсякъде, където е имало хора: в Стара Гърция и Стария Рим, благоденства в цяла Германия, във Франция, в Индия, дори в Херсон^[376] и в Китай, толкова далеч от нас във всяко отношение, там дори е той и хората се страхуват от него до днес. Преживял е появата на берсерките исландци, изпратените от дявола хуни, славяните, саксонците, маджарите. Затова към момента разполагаме с всичко, върху което действията ни могат да се опрат, и нека ви кажа, че много от поверията са доказани от това, което видяхме от собствения си така злощастен опит. Вампирът е всевечен и

смъртта не го застига с времето. Той благоденства, когато може да пирува с кръвта на живите. Нещо повече, между нас са видели, че той дори се подмладява, че жизнеността му е несломима и като че ли се обновява, щом своеобразният му насъщен е в изобилие. Но той не може да тържествува без своята диета, той не се храни като другите. Дори приятелят Джонатан, който е живял с него седмици, така и никога не го е видял да яде! Той не хвърля сянка и няма отражение в огледалото, както отново Джонатан е забелязал. Има силата на мнозина в мишците си — свидетелства пак Джонатан, когато той затворил вратата пред вълците и също когато му помогнал да слезе от дилижанса. Той може да се превръща във вълк, както научаваме от пристигането на кораба в Уитби, когато той разкъса кучето. Може да е прилеп, както мадам Мина го е видяла на прозореца в Уитби или както приятелят Джон го е забелязал да излита от онази къща толкова наблизко, а моят приятел Куинси го е съзрял до прозореца на госпожица Луси. Той може да се появи с мъглата, която е създал — достопочтеният капитан на кораба доказва това, но доколкото ни е известно, разстоянието, на което може да разпростре мъглата, е ограничено, и тя се шири само около него. Може да пристигне на лунен лъч като стихийен пращец — както отново Джонатан е видял онези сестрици в замъка на Дракула. Той може и тъй да се смаява — сами видяхме как госпожица Луси, преди да почива в мир, се промъкна през вратата на гробницата от пролука, голяма колкото косъм. Само веднъж да открие пътя, и може да излезе или влезе навсякъде, без значение колко плътно биде оградено или дори разтопено с огън — заварено, както казвате. Той вижда в мрака — немалка сила това в един свят, който е наполовина затворен за него от светлината. Ах, но чуйте. Той може да върши всичко това, но все пак не е свободен. Не, той е затворник дори повече от роб в галера, от безумец в своята килия. Той не може да отиде където му се прииска. Той, който не е част от природата, трябва въпреки това да се подчинява на някои от нейните закони — защо, не знаем. Отначало не може да влезе никъде освен ако някой от домочадието не го покани, макар че след това няма пречка да идва, когато пожелае. Мощта му секва, както става с всички зли твари, при идването на деня. Само в определено време има възможност да черпи от ограничената си свобода. Ако не биде на мястото, с което е свързан, той може да се променя само по

пладне или при изгрева и залеза. От известните ни факти и тези записки разполагаме по дедуктивен път с доказателство. Така, като се има предвид, че той може да прави каквото поиска в пределите си, когато има своя подслон в пръстта, в ковчега, в своя адски дом, на нечестиво място, както видяхме, когато той отиде в гроба на самоубиеца в Уитби, все пак през останалото време може да се променя само когато настъпи моментът. Казват също, че е способен да премине течаща вода само между отлива и прилива и при най-високата точка на последния. Освен това има предмети, които толкова го мъчат, че няма никакви сили, като чесъна, за който сме наясно, и свещени вещи като този символ — моето разпятие, което бе сред нас дори сега, когато решаваме. Пред тях той е нищо, а вместо това в тяхно присъствие може само да се оттегли надалеч безмълвен и с покорство. Има също и други, за които ще ви кажа, в случай че ни дотрябват в нашите стремления. Клонка дива роза върху ковчега го държи да не излиза от него, свещен куршум, изстрелян в сандъка му, го убива, така че да биде мъртъв наистина, а колкото до кола, забит в него — вече знаем за неговото смиление, или отрязаната глава, която носи покой. Виждали сме го с очите си.

Така, щом открием обитанието на този преждечовек, можем да го задържим в ковчега му и да го унищожим, ако използваме вече известното ни. Но той е хитър. Помолих моя приятел Арминий^[377] от Будапещенския университет да му изгради портрет и от всичко оскъдно, което е достъпно, той ми разказа за миналия му живот. Наистина трябва да е бил онзи войвода Дракула, който спечелил своето име срещу турчина край великата река на самата граница с турската земя. Ако биде така, тогава не е бил обикновен човек, защото по онова време и векове по-късно той е считан за най-коварния и умен, а също и най-смелия от синовете на „земята оттатък леса“^[378]. Този могъщ разсъдък и решителност от стомана го последвали в гроба и дори сега са съсредоточени срещу нас. Дракула, казва Арминий, бил велик и благороден род, макар от време на време да се появявали издънки, за които съвременниците им твърдят, че са си имали работа с Лукавия. Те научили тайните му в Шоломанс^[379], сред планините над езерото Херманщат^[380], където дяволът изисква десетия ученик като своя отплата. В известията има думи като *stregoica* — вещица, *ordog* и *rokol* — Сатана и ад, а в един ръкопис точно този Дракула е споменат като

приятел, което всички разбираме достатъчно добре. От смето именно на този са произлезли велики мъже и добродетелни жени, чиито гробове правят свещена земята, която единствено този нечестивец може да обитава. Тъй като не е най-маловажният страх на тази зла твар, дълбоко вкоренена, здраво и изцяло, че не би могла в пръст, лишена от благопочивши, да намери покой.

Докато разговаряхме, г-н Морис неотклонно гледаше към прозореца и в този момент тихичко стана и излезе. Последва кратко мълчание и след това професорът продължи:

— А сега трябва да решим какво ще правим. Тук разполагаме с много данни и следва да подготвим настъплението си. От разследването на Джонатан знаем, че от замъка до Уитби са пристигнали петдесет сандъка с пръст, всеки един от които е бил доставен в Карфакс, известно ни е също, че поне някои от тях са били преместени. Струва ми се, че с първата ни крачка трябва да установим дали всички останали са в къщата оттатък тази ограда, където оглеждаме днес, или още някои са били изнесени. Ако е последното, трябва да проследим...

Тук изневиделица бяхме прекъснати. Отвън долетя шум от пистолетен изстрел и стъклото на прозореца беше разбито от куршум, който рикошира в горната част на амбразурата и се заби в отсрещната стена. Опасявам се, че имам сърце на страхливка, защото изпищях. Всички мъже скочиха на крака, лорд Годълминг изхвърча до прозореца и вдигна рамката. След като го направи, отвън чухме гласа на г-н Морис:

— Извинете! Боя се, че ви стреснах. Ще вляза вътре и ще ви обясня всичко.

Минута по-късно той дойде и каза:

— Беше идиотско от моя страна и най-искрено моля за прошка, г-жо Харкър, страхувам се, че сигурно ужасно съм ви изплашил. Но работата е, че докато професорът говореше, долетя един голям прилеп и кацна на перваза. След скорошните събития така намразих тези пусти гадини, че не мога да ги понасям, и излязох, за да го гръмна, както правя напоследък през следобедите, когато мярна някой. Преди ми се смееше за това, Арт.

— Улучихте ли го? — попита д-р Ван Хелзинг.

— Не зная, струва ми се не, понеже отлетя към гората.

Без да казва повече, той зае мястото си и професорът поднови беседата:

— Трябва да проследим всеки от тези сандъци, а когато свършим с това — да заловим или убием чудовището в неговото леговище, или се налага, така да кажем, да „стерилизираме“ пръстта, и по този начин никога вече да не намери защита в нея. Сторим ли това, накрая можем да го спипаме в неговия човешки облик в часовете между пладне и залез и така ще се сблъскаме с него, когато е най-уязвим.

А за вас, мадам Мина, тази нощ е краят, докато това приключи. Вие сте ни прекалено скъпа, за да поемате такъв риск. Когато тази нощ се разделим, не бива повече да задавате въпроси. Ще ви разкажем всичко в подходящ момент. Ние сме мъже и можем да го понесем, а вие трябва да бъдете нашата звезда и надежда и ще сме по-свободни да действваме, ако сте във от опасността, на която сме изложени.

Всички мъже, дори Джонатан, изпитаха облекчение, но на мен не ми прозвуча добре, че се налага да срещнат тази заплаха и вероятно да изложат на риск безопасността си — няма по-добра сигурност от силата, задето се безпокоят за мен, но те вече бяха решили и макар че тази чаша бе горчива, не можех да кажа нищо освен да приема рицарската им загриженост.

Г-н Морис поднови разговора:

— Понеже няма време за губене, гласувам да огледаме къщата още сега. Времето е всичко за него и бързите действия от наша страна могат да спасят друга жертва.

Признавам, че сърцето ми се сви, когато времето за действие наближи, но не казах нищо, понеже се боях повече, че ако се окажа в тежест или пречка за работата им, могат напълно да ме отстранят от съвещанията си. Сега се отправиха към Карфакс с намерение да влязат в къщата.

Типично по мъжки ми казаха да вървя в леглото и да спя, сякаш една жена може да спи, когато тези, които обича са в опасност! Ще лежа и ще се правя на заспала, за да не се притеснява Джонатан и за мен, когато се върне.

ДНЕВНИКЪТ НА Д-Р СЮЪРД

1 октомври, 4 сутринта. Тъкмо когато щяхме да напуснем къщата, за мен пристигна неотложно съобщение от Ренфийлд, чрез

което той искаше да се осведоми дали бих отишъл веднага при него, понеже имал да ми казва нещо от изключителна важност. Казах на човека, който ми донесе съобщението, че ще се погрижа за желанията му на сутринта, защото в този момент бях зает.

— Той е много настойчив, сър — добави санитарят. — Никога не съм го виждал толкова нетърпелив. Не знам дали ако не го видите скоро, няма да изпадне в един от насилствените си пристъпи.

Знаех, че той не би го казал безпричинно, затова отвърнах: „Добре, ще отида сега“, и помолих другите да ме изчакаат няколко минути, понеже трябва да видя пациента си.

— Вземете ме с вас, приятелю Джон — каза професорът. — Случаят с него от дневника ви особено ме заинтригува, а също, от време на време има значение за *нашето* дело. Много ще ми е приятно да го видя и особено когато разсъдъкът му е смутен.

— Може ли и аз да дойда? — попита лорд Годълминг.

— Аз също? — каза Куинси Морис.

— Може ли да дойда? — каза Харкър.

Кимнах и всички тръгнахме надолу по коридора.

Заварихме го силно развълнуван, но много по-премерен в речта и обноските си, отколкото бях свикнал да го виждам. В него имаше необичайна разсъдливост, която не бе привична на нищо, което някога съм виждал у един безумец, и беше приел за даденост, че напълно естествено доводите му ще надделеят над останалите. Четиримата влязохме в стаята, но отначало никой от другите не заговори. Молбата му беше да го освободя незабавно от лудницата и да го изпратя у дома. Той се аргументира, че се бил възстановил напълно, и изтъкна явната си уравновесеност.

— Обръщам се към вашите приятели — каза той, — те вероятно няма да възразят, ако дадат оценка за моя случай. Между другото, не сте ме представили.

Тогава бях толкова поразен, че прищявката да представя един безумец в лудница не ми направи впечатление, а освен това в поведението му несъмнено имаше някакво достойнство и чувство на равнопоставеност с нас, затова веднага изпълних желанието му:

— Лорд Годълминг, професор Ван Хелзинг, г-н Куинси Морис от Тексас, г-н Ренфийлд.

Той се здрависа с всеки, казвайки им по ред:

— Лорд Годълминг, имал съм честта да подкрепя баща ви в „Уиндъм“^[381]. Наскърбява ме да науча от това, че вие носите титлата, за неговата смърт. Той бе обичан и уважаван от всички, които го познаваха, а в своята младост, както съм чувал, е измислил рецепта за фламбиран пунш от ром, възторжено приета в Нощта на Дерби^[382]. Г-н Морис, трябва да се гордеете с вашия велик щат. Присъединяването му към Съединението беше прецедент^[383] с навярно трайни последици в бъдеще, когато Полюсът и Тропиците може да приветстват съюз със Звездите и Райетата. Силата на Единението може все пак да се докаже като голям механизъм за разширение, когато доктрината „Монро“ заеме истинското си място на политическа басня^[384]. Как да изкаже удоволствието си човек от среща с Ван Хелзинг? Сър, не се извинявам, задето пропуснах всички формални и шаблонни титли. Когато някой е направил революция в терапевтиката чрез откритието си за непрестанното развитие на мозъчното вещество, формалните шаблони са неподходящи, тъй като го ограничават до една-единствена обществена група. Вас, господа, които по националност, благородство и естествени дарби притежавате подобаващ статут в широкия свят, взимам за свидетели, че съм здрав поне колкото мнозинството хора, радващи се на свободата си. Освен това съм сигурен, че вие, д-р Сюърд, хуманен и съдебен лекар, а също и учен, ще сметете за един морален дълг да се отнесете с мен като с човек в изключителни обстоятелства.

Той отправи тази последна молба с изтънчена самоувереност, нелишена от чар.

Мисля, че всички бяхме изумени. Колкото до мен, бях убеден, макар да познавах характера и миналото му, че е възстановил разума си, и почувствах силно първосигнално желание да му кажа, че съм убеден в неговото здраве и ще се погрижа за необходимите формалности по неговото освобождаване на сутринта. Реших обаче, че е по-добре да почакам, преди един толкова решителен извод, понеже отдавна ми бяха известни внезапните промени, на които точно този пациент е податлив. По тази причина се задоволих да направя неопределеното заключение, че изглежда се подобрява много бързо и на сутринта ще проведе по-дълъг разговор с него, като тогава ще видя какво мога да сторя в отговор на желанията му. Това изобщо не му беше достатъчно, защото побърза да отвърне:

— Боя се, д-р Сюърд, че вие едва ли разбрахте молбата ми. Желая да тръгна веднага-тук-и-сега-в тази минута-в този миг, ако е възможно. Времето ни притиска, а според негласното ни споразумение със стария косач то е в основата на договора. Сигурен съм, че е достатъчно само да изложиш едно толкова просто, но все пак изключително важно желание пред един уважаван практикуващ лекар като д-р Сюърд, за да бъдеш сигурен в удовлетворението му.

Той се взря настойчиво в мен и като видя отрицанието в изражението ми, се обърна към другите и ги изгледа критично. Когато не срещна задоволителен отклик, той продължи:

— Възможно ли е да съм се лъгал в очакванията си?

— Така е — казах честно, но в същото време, както почувствах, и безжалостно.

Последва дълго мълчание и след това той заговори бавно:

— Тогава предполагам, че трябва само да изменя основанията за това мое желание. Моля ви да отстъпите — наречете го благодеяние, привилегия, каквото пожелаете. Склонен съм да ви умолявам не по лични причини, а за доброто на другите. Не разполагам със свободата да ви изложа всичките си доводи, но можете, уверявам ви, да приемете, че са основателни, благоразумни, безкористни и струят от най-висше чувство за дълг. Ако можехте да погледнете в сърцето ми, сър, щяхте напълно да одобрите причините ми. Не, дори повече, щяхте да ме считате за един от вашите най-добри и верни приятели.

Той отново изгледа всички ни настойчиво. Убеждението ми, че тази внезапна промяна на цялата му ценностна система не беше нищо повече от още една форма или фаза на неговата лудост, растеше и затова реших, че ще го оставя да продължи още малко, знаейки от опит, че щеше като всички безумци накрая да поддаде. Ван Хелзинг се взираше в него с крайна съсредоточеност, гъстите му вежди почти склучени на застиналото му в концентрация лице. Той се обърна към Ренфийлд с тон, който тогава не ме изненада, а ми направи впечатление едва сега, когато впоследствие се сетих за него, защото сякаш се обръщаше като към равен:

— Не можете ли откровено да ни кажете истинската причина за желанието ви да бъдете освободен тази нощ? Ако удовлетворите дори мен — чужденец без предубеждения и отворен за необичайното, ще

поема на свой риск и отговорност задължението д-р Сюърд да ви предостави привилегията, която търсите.

Той печално поклати глава и на лицето му се изписа горчиво съжаление.

— Хайде, сър, размислете — продължи професорът. — Желаете тази привилегия по причина от най-голяма важност, тъй като се надявате да ни впечатлите с вашата пълна уравновесеност. Това правите вие, в чиято трезвост на разсъдъка имаме основание да се съмняваме, тъй като именно поради този недостатък все още не сте изписан от медицински грижи. Ако не искате да помогнете в намерението ни да вземем най-мъдрото становище, как бихме могли да изпълним дълга, който вие сам поставяте пред нас? Бъдете разумен, като ни съдействате и ако можем, ще подкрепим удовлетворението на желанието ви.

Той пак поклати глава с думите:

— Д-р Ван Хелзинг, нямам какво да кажа. Доводите ви са достатъчни и ако бях свободен да говоря, нямаше да се колебая и за миг, но по този въпрос не съм господар сам на себе си. Мога единствено да ви помоля да ми се доверите. Ако ми бъде отказано, няма да нося отговорността.

Реших, че сцената става твърде комически печална и е вече време да приключи, затова тръгнах към вратата с думите:

— Хайде, приятели, имаме работа за вършене. Лека нощ.

Когато обаче приближих вратата, в пациента настъпи нова промяна. Той се втурна толкова бързо към мен, че за миг се уплаших да не предприеме ново хомицидно нападение. Страховете ми обаче бяха безпочвени, защото Ренфийлд протегна ръце умолително и отправи прошението си по един трогателен начин. Щом забеляза, че излишните му вълнения са в негов ущърб, понеже ни връщат повече към старите взаимоотношения, той стана още по-дързък. Зърнах за миг Ван Хелзинг и видях убеждението си отразено в очите му, затова придобих увереност, ако не и безкомпромисност, и му направих знак, че усилията му са напразни. Вече бях виждал същото непрестанно нарастващо вълнение у него, когато ме молеше за нещо, над което е размишлявал дълго, както например когато искаше котка, затова се бях подготвил да видя как ще рухне в същото потиснато състояние и сега. Очакването ми не се оправда, защото, когато разбра, че исканията му

са обречени, пациентът съвсем обезумя. Той се хвърли на колене, вдигна и закърши ръце в жалостна тъжба и изля бурен поток от молби, докато по страните му се стичаха сълзи, а лицето и тялото му изразяваха най-силно вълнение:

— Нека ви помоля, д-р Сюърд, о, умолявам ви, веднага да ме пуснете от тази сграда. Отпратете ме както и където желаете, проводете с мен пазачи с камшици и вериги, нека ме отведат в усмирителна риза, с белезници и оковани крака дори да е в тъмница, но ме пуснете да изляза от това място. Нямайте представа какво правите, като ме задържате тук. Говоря от дъното на душата си — от все сърце. Не знаете кому и колко вредите, а не мога да ви кажа. Злочестият аз! Не мога да кажа. Заради всичко свято за вас, всичко, което ви е скъпо, заради изгубената ви любов, заради живата ви надежда, в името на Всемогъщия изкарайте ме оттук и избавете душата ми от вина! Не ме ли чувате, човече? Не разбирате ли? Никога ли няма да ви стане ясно? Не виждате ли, че сега съм трезв и откровен, че не съм луд в пристъп на безумие, а нормален човек, борещ се за душата си? О, чуйте ме! Чуйте ме! Пуснете ме! Пуснете ме! Пуснете ме!

Реших, че колкото по-дълго продължава това, толкова по-буен ще става, затова го хванах за ръка и го изправих.

— Хайде — казах строго, — стига толкова, вече видяхме достатъчно. Лягайте си и опитайте да се съдржате.

Той внезапно престана и за няколко мига се вгледа внимателно в мен. След това, без да каже и дума, се изправи и като се отдръпна, седна отстрани на леглото. Ето че рухна както предния път — точно според очакванията ми.

Когато излизах от стаята, последен от групата ни, той ми каза с тих благовъзпитан тон:

— Вярвам, че вие, д-р Сюърд, ще ми окажете справедливостта да си спомните след време, че тази нощ направих всичко по силите си, за да ви убедя.

[370] Non causa (лат.) — липса на причина. ↑

[371] Ignoratio elenchi (лат.) — теза, която не се отнася към въпроса. Използва се за верни разсъждения, които обаче нямат връзка с конкретния спор. ↑

[372] „(...) цяр за всичко (...) презрителен начин.“ — през Викторианската епоха на пазара се появяват редица съмнителни лекарствени средства. Тук става дума за Clarke’s World-Famed Blood Mixture, което се препоръчвало за почти всяко съществуващо заболяване. Мотото на препарата било „Защото кръвта е живот“ („The Sydney Morning Herald“, August 4, 1877, p.11). Именно за вулгаризирането на фразата с цел реклама говори и Ренфийлд. ↑

[373] „Разлятото мляко после не плаче“ — Ван Хелзинг казва грешно поговорката „над разлято мляко не се плаче“, т.е. станалото — станало. ↑

[374] „(...) стрела в ребрата на Онзи (...)“ — намеква се за смъртта на Христос на кръста: „но един от войниците прободете с копие ребрата Му, и веднага изтече кръв и вода.“ (Иоан. 19:34). ↑

[375] „(...) съзаклятие бе завършено.“ — в тази глава авторът прави известни паралели между събранието на протагонистите и Тайната вечеря в Библията. ↑

[376] Херсон — елините са използвали тази дума за няколко различни полуострова като например Крим, Източна Тракия и Галиполи. ↑

[377] Арминий Вамбири (1832–1913) — унгарски евреин, пътешественик и учен-турколог, който изследвал Османската империя и владее двадесет езика. През 1890 г. се е запознал със Стокър на почетна вечеря след представление в театъра на Хенри Ървинг. Според някои критици той е запалил интереса му към вампирите и суеверията около тях и го запознал с историята на рода Дракула. Това обаче остават само догадки. ↑

[378] „Земята оттатък леса“ — превод от латински на името Трансилвания. ↑

[379] Шоломанс — „(...) училище, което се предполага, че се намира някъде в сърцето на планината и където всички тайни на природата, езика на животните и всички възможни магически заклинания и чародейства били преподавани лично от дявола. Допускат се само десетима ученици наведнъж и щом учебният курс приключи и девет от тях биват освободени да се върнат по домовете си, дяволът задържа десетия като отплата и възседнал змей, от там нататък той става негов aide-de-camp и му помага в «създаването на времето», което ще рече приготвянето на мълниите. (...)“ (Gerard,

Emily. „Transylvanian Superstitions.“ The Nineteenth Century, 1885, p.136.

↑

[380] Херманщат — горният цитат за Шоломанс продължава с думите: „Едно малко, неизмеримо дълбоко езеро, лежащо високо сред планините южно от гр. Хеманщат, се счита за казана, в който се приготвят мълнии, а при хубаво време змеят спи под водите му.“ Днес то се намира в Централна Румъния и носи името Бъля, а градът — Сибиу. ↑

[381] Уиндъм — клуб за джентълмени в Лондон, в който могат да членуват не повече от 600 души, а изборът на нови членове става с тайно гласуване. ↑

[382] Нощта на Дерби — нощта след конното състезание в Епсъм, което се провежда всеки юни от 1780 г. насам. ↑

[383] „Присъединяването му (...) беше прецедент (...)“ — Тексас е бил част от Мексико, но през 1836 г. обявява независимост след продължителни войни, които с периоди на прекъсване продължават цяло десетилетие след това. През 1845 г. територията се присъединява към САЩ, с което последва Мексиканската война (1846–1848), след победата в която щатът окончателно става част от САЩ. ↑

[384] „Доктрината «Монро» (...) политическа басня.“ — национална доктрина на САЩ, обявена от президента Джеймс Монро през 1823 г., според която САЩ ще счита всяка военна интервенция на европейските държави на двата американски континента като посегателство срещу собствения им суверенитет. Тъй като САЩ не разполага със силите да се противопостави на подобна атака, тази закана се е считала за „политическа басня“. ↑

ГЛАВА ХІХ

ДНЕВНИКЪТ НА ДЖОНАТАН ХАРКЪР

1 октомври, 5 сутринта. Включих се в групата за огледа с леко сърце, понеже ми се струва, че никога не бях виждал Мина толкова силна и спокойна. Така се радвам, че тя се съгласи да отстъпи и остави мъжете да свършат работата. Беше някак плашещо, че тя изобщо участваше в това страховито дело, но сега, когато работата ѝ привърши и когато благодарение на нейното усърдие, ум и предвидливост цялата история е събрана по такъв начин, че всеки момент се откроява, тя може да е спокойна, че е изпълнила своя дял, и от сега нататък да остави другото на нас. Мисля, че всички сме малко разстроени от случката с г-н Ренфийлд. Когато излязохме от стаята му, мълчахме, докато не се върнахме в кабинета. Тогава г-н Морис каза на д-р Сюърд:

— Слушай, Джак, ако тоя мъж не опитваше да блъфира, значи е най-нормалният луд, когото някога съм виждал. Н'съм сигурен, но вярвам, че има няк'ви сериозни причини, и ако е така, беше грубо спрямо него да не получи възможност.

Аз и лорд Годълминг не продумахме, но д-р Ван Хелзинг вметна:

— Приятелю Джон, вие знаете повече за безумците от мен и се радвам за това, понеже се боя, че ако трябваше аз да реша, щях да му дам свободата преди онзи последен истеричен изблик. Но живеем и се учим, а при сегашната ни задача не бива да поемаме рискове, както моят приятел Куинси би казал. Всичко е добре, както си е.

Д-р Сюърд им отговори, изпълнен с надежда:

— Няма как да не се съглася с вас. Ако този човек беше обикновен безумец, щях да му дам възможност, като му се доверя, но той изглежда толкова свързан с графа като негов показател, че се боя да не допусна грешка, като подкрепя капризите му. Не мога да забравя как се молеше с почти същия плам за котка, а след това опита да разкъса гърлото ми със зъби. Освен това той наричаше графа „повелител и господар“ и може би иска да излезе, за да му помогне по някакъв дяволски начин. Това ужасно нещо има вълците, плъховете и

собствения си вид на своя страна, затова предполагам, че не му е чужда мисълта да използва един почтен луд. Въпреки това определено изглеждаше искрен. Само се надявам да сме направили най-доброто. Всичко това, наред с опасната работа на дневен ред може така да изтощи човек...

Професорът пристъпи напред и като положи ръка на рамото му, каза по своя любезен, но и сериозен начин:

— Приятелю Джон, не се тревожете. Опитваме се да изпълним дълга си в един трагичен и страховит случай. Можем да го сторим само както считаме най-добре. На какво друго да се надяваме освен на съжаление от милосърдния Господ?

Лорд Годълминг се измъкна навън за няколко минути, но скоро се върна с една малка сребърна свирка в ръка.

— Онова старо място може да е пълно с плъхове — отбеляза той, — и ако е така, имам противоотрова под ръка.

Преминавайки оградата, поехме към къщата, като внимавахме да останем в сенките на дърветата по моравата, когато луната пръскаше светлина. Щом стигнахме до верандата, професорът отвори чантата си и извади много неща, които постави на стъпалото и ги раздели на четири части, очевидно по една за всеки.

— Приятели мои — каза той след това, — грози ни голяма опасност и са ни нужни оръжия от всякакъв вид. Врагът ни не е просто свръхестествен. Помнете, че той има силата на двадесет мъже и че макар нашите вратове и дихателни тръби са обикновени — и по тази причина могат да бъдат счупени или смазани — неговите не са податливи на обикновена сила. Един по-як мъж или група мъже, заедно по-силни от него, могат да го задържат за определено време, но не и да го наранят, както той може да направи с нас. По тази причина трябва да се пазим от допира му. Дръжте това близо до сърцето си — докато говореше, той вдигна едно малко сребърно разпятие и ми го подаде, понеже бях най-близо до него, — сложете тези цветя около врата си — тук ми връчи венец от чеснови цветове, — за други, по-земни неприятели — този револвер и този нож, а от помощ като цяло — тези съвсем малки електрически фенери, които можете да завържете към гърдите си. Накрая и най-важно от всичко е това, което не бива да оскверняваме излишно.

Това бе парче света нафора, което той сложи в плик и ми подаде. Всички други бяха обородвани по подобен начин.

— Сега — каза той, — приятелю Джон, къде са шперцовете? Ако се окаже, че можем да отворим вратата, няма нужда да взломяваме къща от прозореца както преди у госпожица Луси.

Д-р Сюърд опита един-два шперца и сръчността му на хирург се оказа от полза, защото скоро намери един подходящ. След като малко си поигра напред-назад, принуди ръждивото резе да поддаде и то падна с дрънчене. Натиснахме вратата, вехтите панти изскърцаха и тя бавно се отвори. Поразително приличаше на картината, описана в дневника на д-р Сюърд при отварянето на гробницата на госпожица Уестънра. Хрумна ми, че същата мисъл е осенила и другите, защото като един се отдръпнаха. Професорът пръв тръгна напред и влезе през отворената врата.

— *In manus tuas, Domine!*^[385] — каза той, докато с кръстен знак, прекрачваше прага.

Затворихме след нас най-малкото за да не привлечем внимание от пътя, когато се наложи да светнем лампите. Професорът внимателно изпита ключалката, за да се увери, че можем да я отворим отвътре, ако трябва бързо да се отправим към изхода. След това всички запалихме фенерите и пристъпихме към огледа.

Светлината на дребните лампи падаше под всякакви причудливи очертания, когато лъчите се пресичаха един друг или плътността на телата ни хвърляше огромни сенки. Никога през живота си не бих могъл да избягам от чувството, че освен нас там имаше още някого. Предполагам, че беше заради спомените за онези ужасяващи преживявания в Трансилвания, към които злоещата обстановка тъй осезаемо ме бе върнала. Мисля, че усещането беше общо за петима ни, защото забелязах, че другите се оглеждаха през рамо при всеки звук, дори всяка нова сянка точно както сам се улових, че правя.

Цялото място бе застлано с прах. Сякаш достигаше инчове дебелина по пода освен там, където имаше скорошни стъпки, и когато накланях фенера си надолу, забелязвах в тях следите от кабарите на обувките, разкъсали прашната покривка. Стените бяха сипкави и наслоени с прахоляк, който се беше събирал и по грамадите от паяжини в ъглите, докато те не бяха заприличали на стари дрипави парцали от частично разкъсващата ги тежест. На масата в залата

имаше огромна връзка ключове, всеки с пожълтял от времето етикет. Бяха използвани няколко пъти, защото върху покривката от прах имаше няколко дупки, подобни на тази, която се откри, щом професорът ги вдигна. Той се обърна към мен и каза:

— Познавате това място, Джонатан. Пречертавали сте негови скици и ви е известно поне повече, отколкото на нас. Накъде е пътят към параклиса?

Имах понятие за посоката, макар че при предишното си посещение не бях успял да вляза в него, затова ги поведох напред и след няколко грешни завоя се намерих срещу една ниска сводеста дъбова врата, укрепена с ивици желязо.

— Това е мястото — каза професорът, осветявайки малка скица на къщата, пречертана от папката с първоначалната ми кореспонденция относно покупката.

Без особени затруднения намерихме ключа на връзката и отворихме вратата. Бяхме подготвени за неприятности, защото откряната, тя изпусна слабо зловоние, но никой от нас не беше очаквал воня като тази, с която се сблъскахме в крайна сметка. Другите никога не бяха виждали графа очи в очи, докато в същото време при моите срещи с него той или беше на закрито, а съществуването му — навлязло в период на пост, или се намираще в разрушена сграда на свеж въздух, когато се беше натъпкал с прясна кръв, но тук пространството беше малко и затворено, а продължителната запустялост правеше въздуха отблъскващ и застоял. Имаше миризма на пръст като от резлива миазма, която се разнасяше през нечистия въздух. Но колкото до самата воня, как да я опиша? Не само че се състоеше от всички нечистотии на тленността и острата парлива миризма на кръв, но сякаш цялата гнилоч сама беше загнила. Пфу! Повръща ми се да мисля за това. Всеки дъх, изпуснат от това чудовище, беше обсебил мястото и засилил неговата противност.

При нормални обстоятелства подобно зловоние щеше да доведе начинанието ни до край, но това не беше обикновен случай и възвишената ни страховита цел надделя над чисто физическите съображения. Макар и да се бяхме отдръпнали при първия отвращаващ лъх, всички до един се заловихме с работата си, сякаш това гнусно място бе същинска розова градина.

Направихме внимателен оглед.

— Първата ни работа е да видим колко от сандъците са останали — каза професорът, когато започнахме. — След това трябва да проверим всяко кътче, ъгъл и цепнатина, за да сме наясно дали не можем да открием някаква следа какво се е случило с другите.

Един поглед бе достатъчен, за да разберем колко са останали, понеже тежките сандъци с пръст бяха огромни и нямаше как да бъдат объркани с нещо друго.

От петдесет само двадесет и девет бяха налични! В един миг се уплаших, виждайки как лорд Годълминг рязко се обръща и поглежда от сводестата врата към мрачния коридор отатък — аз също надникнах и внезапно сърцето ми се сви. Някъде сред сенките сякаш ни гледаше светлеещото лукаво лице на графа, гърбицата на носа, червените очи, алените устни, мъртвешката бледност. Беше само за момент, понеже, когато лорд Годълминг каза „Мисля, че видях лице, но се оказаха само сенки“ и поднови огледа си, насочих фенера си натам и пристъпих в коридора. Нямаше следа от никого и тъй като липсваха ъгли, врати и всякакви ниши, а имаше само плътни стени, там не би могло да се намери скривалище дори за него. Реших, че страхът е обострил въображението ми и замълчах.

Няколко минути по-късно видях как Морис ненадейно се отдръпна от ъгъла, който оглеждаше. Всички проследихме движенията му с очи, защото без съмнение в нас се надигна някакво безпокойство и пред погледите ни се откри истинска фосфоресцираща лавина, която блесна като куп звезди. Цялото пространство се оживи от плъхове.

За няколко мига стояхме ужасени — всички освен лорд Годълминг, който сякаш беше подготвен за подобен критичен момент. Втурвайки се към масивната, обкована с желязо дъбова врата, която д-р Сюърд беше описал отвън и която сам бях виждал, той завъртя ключа, дръпна грамадното резе и рязко я отвори. Тогава, като извади от джоба си малката сребърна свирка, нададе тих и пронизителен звук. Иззад къщата на д-р Сюърд му отговори кучешко джавкане и след около минута три териера се появиха, изскачайки от ъгъла на сградата. Несъзнателно всички се преместихме до вратата и в същия момент забелязах, че пелената от прах е силно разкъсана: липсващите сандъци са били изнесени оттук. Само за минута множеството плъхове значително нарасна. Те сякаш заляха мястото наведнъж, докато накрая на светлината на фенера тъмните им шаващи телца и лъскави

злонамерени очи заприличаха на земен насип, обсипан със светулки. Кучетата се втурнаха напред, но на прага внезапно спряха и се отдръпнаха, а след това едновременно вдигнаха носове и започнаха да вият по най-печален начин. Плъховете се увеличаваха с хиляди и ние излязохме.

Лорд Годълминг вдигна едно от кучетата, после го понесе вътре и постави на пода. Веднага щом краката му докоснаха земята, то сякаш възвърна смелостта си и се нахвърли срещу естествените си врагове^[386]. Те побягнаха от него толкова бързо, че преди да е сдавило дори двайсетина, останалите кучета, които лорд Годълминг пренесе по същия начин, уловиха само малко плячка преди цялата лавина да изчезне.

С това сякаш нечие зло присъствие изчезна, защото кучетата заподскачаха и лаеха весело, докато се хвърляха внезапно към повалените си противници, въргаляха ги отново и отново и подхвърляха във въздуха, като ги разтърсваха яростно. Духът на всички се повдигна. Независимо дали беше пречистването на мъртвешката атмосфера след отварянето на параклиса, или облекчението, което изпитахме, когато се озовахме навън, със сигурност сянката на ужаса сякаш се свлече от нас като наметало и причината за нашето посещение изгуби част от зловещата си значимост, макар че не се лишихме и от зрънце решителност. Затворихме, залостихме и заключихме външната врата, взехме кучетата с нас и се захванахме с претърсването на къщата. Никъде не открихме друго освен прахоляк в изобилие, а всичко беше недокосвано, като изключим собствените ми стъпки, които бях оставил при първото си посещение. Нито веднъж кучетата не показаха признаци на безпокойство и дори когато се върнахме в параклиса, те подскачаха весело наоколо, като че бяха на лов за зайци в лятна гора.

Утрото напираше от изток, когато излязохме навън. Д-р Ван Хелзинг беше взел ключа за входната врата от връзката и я заключи по обичайния начин, като след това прибра ключа в джоба си.

— Засега — каза той — нощта ни премина съвсем успешно. Не ни се случи нищо лошо, както се страхувах, че може да стане, и все пак се уверихме колко сандъка липсват. Най-вече радвам се, че тази наша първа — и вероятно най-трудна и опасна — крачка беше осъществена, без да сме довели на това място нашата прескъпа мадам Мина или да

тревожим мислите ѝ в сън или сваят с ужасяващи гледки, звуци и миризми, които никога не би забравила. Също научихме един урок, ако можем да разсъждаме *a particulari*^[387]: че дивите зверове под властта на графа все пак сами не са податливи на неговите свръхестествени сили, защото вижте тези плъхове, които щяха да се отзоват на повика му точно както от върха на замъка си той призовава вълците при вашето тръгване и при плача на онази клета майка, макар да дойдоха, те побягнаха един през друг от толкова малките кучета на моя приятел Артър. Пред нас стоят други проблеми, други опасности, други страхове, а това чудовище — той не използва силите си над животинския свят за последен и единствен път тази нощ. Нека е заминал другаде. Добре! Това ни дава възможност някак да извикаме „шах“ в тази партия, която играем с човешки души за залог. А сега нека вървим у дома. Зората приближава и разполагаме с причина да сме доволни от първата ни нощна задача. Може да е било предопределено, че имаме да последват много нощи и дни, изпълнени с угрози, но трябва да продължим и от никоя опасност не ще побегнем.

Когато се върнахме, къщата беше притихнала, ако не броим някакво клето създание, което пицеше в една от далечните килии, и глухите стенания откъм стаята на Ренфийлд. Клетият нещастник без съмнение се измъчваше, както лудите правят, с безполезни и мъчителни мисли.

Влязох на пръсти в нашата стая и заварих Мина заспала. Дишаше толкова леко, че трябваше да приведа ухо, за да я чуя. Тя изглежда по-бледа от обикновено. Надявам се срещата от тази вечер не я е разстроила. Наистина съм благодарен, че ще остане настрана от работата и дори обсъжданията ни в бъдеще. Напрежението е твърде голямо, за да го понесе една жена. В началото не мислех така, но сега съм наясно с това. По тази причина се радвам, че е уредено. Може би ще има неща, които биха я смразили да чуе, но все пак да се крият от нея, може да се окаже по-лошо, отколкото да ѝ ги споделя, ако веднъж се усъмни, че има нещо тайно. От сега нататък за нея работата ни ще бъде затворена книга, поне докато не настъпи такъв момент, в който можем да ѝ заявим, че всичко е приключило и светът се е освободил от едно чудовище, принадлежащо на преизподнята. Смея да твърдя, че ще бъде трудно да запазя мълчание предвид взаимното ни доверие, но трябва да съм твърд, затова утре ще поддържам неведението ѝ за

свършеното тази нощ и ще откажа да говоря за всичко, което се е случило. Лежа на канапето, за да не я разбудя.

1 октомври, по-късно. Предполагам беше естествено, че всички се успахме, понеже денят беше тежък, а през нощта нямахме и минута отдих. Дори Мина трябва да е усетила това, защото макар да спях до късно, станах преди нея, и трябваше два-три пъти да опитам, преди да я разсъня. Всъщност тя бе заспала толкова дълбоко, че за няколко секунди не ме разпозна, а само ме погледна с объркване и страх като някой събуден от кошмар. Тя се пооплака, че е уморена, и я оставих да си почива до късно през деня. Засега знаем, че двадесет и един сандъка липсват, и ако се окаже, че част са били отнесени при някои от онези премествания, може би ще успеем да проследим всички. Това, разбира се, ще облекчи неизмеримо усилията ни и колкото по-скоро се погрижим за този въпрос, толкова по-добре. Утре ще се срещна с Томас Снелинг.

ДНЕВНИКЪТ НА Д-Р СЮЪРД

1 октомври. Беше към пладне, когато професорът ме събуди, като влезе в стаята. Той беше по-весел и бодър от обикновено и е съвсем очевидно, че работата от предишната вечер е спомогнала да сваля част от тегнещото в сърцето му униние. След като се спря на снощното приключение, той каза внезапно:

— Пациентът ви ме интересува много. Може ли с вас да го посетя тази сутрин? Или в случай че това е твърде ангажиращо, мога да отида сам, ако е възможно. За мен е ново изживяване да открива безумец, който разговаря философски и разсъждава толкова смислено.

Имах малко належаща работа за вършене, затова му казах, че ще се радвам, ако отиде сам, понеже тогава няма да го карам да чака. По тази причина извиках санитар и му дадох необходимите нареждания. Преди професорът да напусне стаята, го предупредих да не си вади погрешно впечатление за моя пациент.

— Но — отвърна той — искам да говори за себе си и за своето самозаблуждение, за онова поглъщане на живи същества. Той е казал на мадам Мина, както научавам от вашия дневник, че някога е вярвам в това. Защо се усмихвате, приятелю Джон?

— Извинете ме — казах аз, — но отговорът е тук — положих ръка върху напечатаните материали. — Когато нашият нормален и образован луд направи именно това изказване — как *някога* е поглъщал живот, устата му бе противно натъпкана с мухите и паяците, които беше изял тъкмо преди г-жа Харкър да влезе в стаята.

Ван Хелзинг се усмихна.

— Добре! — каза той. — Правилно си спомняте, приятелю Джон. Трябваше да се досетя. И все пак точно тази заблуждаваща природа на мислите и паметта превръща душевните заболявания в едно толкова увлекателно изследване. Сигурно мога да извлека повече знание от безумията на този луд, отколкото бих по учението и на най-мъдрият. Кой знае?

Захванах се с работата и не след дълго прехвърлих това, което ми беше подръка. Сякаш измина съвсем кратко време, преди Ван Хелзинг да се върне в кабинета.

— Прекъсвам ли? — попита учтиво той, докато стоеше на вратата.

— Съвсем не — отвърнах. — Елате. Работата ми привърши и съм свободен. Ако желаете, вече мога да дойда с вас.

— Няма нужда, вече го видях!

— Е?

— Боя се, че не ме цени особено. Беседата ни беше кратка. Когато влязох в стаята, той седеше на една табуретка по средата с лакти на колената си, а на лицето му беше изписано мрачно негодувание. Говорих му възможно най-ободрително и с мяра за уважение, каквато считах за приемлива. Той изобщо не отвърна. „Познавате ли ме?“, попитах го. Отговорът му не беше насърчителен: „Познавам ви достатъчно добре. Вие сте старият глупак Ван Хелзинг. Надявам се, че ще отнесете със себе си идиотските ви мозъчни теории някъде другаде. Проклети да са всички дебелоглави холандци!“. Не пожела да каже и дума повече, а вместо това седна с неумолима мрачност толкова безразличен към мен, че все едно изобщо не съм бил в стаята. По този начин за момента приключи възможността ми да науча повече от този толкова умен безумец, затова ще тръгвам, ако позволите, и ще се поразведрия, като разменя няколко весели думи с онази скъпа душа мадам Мина. Приятелю Джон, радвам се неизразимо, че тя вече няма да бъде наранявана и няма повече да бъде

тревожена с нашите страховити дейности. Макар че много ще ни липсва помощта ѝ, така е по-добре.

— От цялото си сърце съм съгласен с вас — искрено отвърнах, понеже не исках да отстъпва по този въпрос. — По-добре г-жа Харкър да стои далеч от него. Нещата са достатъчно тревожни за нас, все мъже с житейски опит, поставяни многократно в неудобни ситуации, но в това няма място за една жена и ако беше останала в течение с нещата, несъмнено след време щеше да я прекърши.

Така Ван Хелзинг отиде да разговаря с г-жа Харкър, а съпругът ѝ, Куинси и Арт са навън и следват дирите на сандъците с пръст. Аз ще довърша рутинните си задължения и ще се срещнем довечера.

ДНЕВНИКЪТ НА МИНА ХАРКЪР

1 октомври. Странно е да бъда оставена в неведение, както стана днес, след като Джонатан ми имаше пълно доверие толкова много години, да го видя как открито избягва определени въпроси, и то най-съществените. Тази сутрин спях до късно след изтощението от вчера и макар че Джонатан също закъсня, беше по-ранобуден. Както винаги той поговори мило и нежно с мен, преди да излезе, но така не спомена и дума за случилото се при посещението в къщата на графа. И все пак трябва да е съзнавал колко ужасно се тревожех. Бедничкият! Предполагам, че трябва да го е измъчило дори повече, отколкото мен. Всички се съгласиха, че е най-добре да не бъда замесвана повече в това страховито дело, и аз не възразих. Но да мисля как той крие нещо от мен! И сега плача като наивна глупачка, когато *зная*, че това произтича от голямата му обич и благородните намерения на тези смели мъже.

Бяха го сторили за мое добро. Е, един ден Джонатан ще ми разкаже всичко и за да не помисли някога, че съм крила нещо от него, все още водя дневника си както обикновено. Тогава, ако се е съмнявал в доверието ми, ще му покажа всяка мисъл в сърцето ми записана, за да ги прочетат неговите скъпи очи. Странно е, но днес се чувствам тъжна и безжизнена. Предполагам, че е следствие от ужасните вълнения.

Снощи си легнах, когато мъжете си тръгнаха, просто защото бяха настояли. Не ми се спеше и се чувствах погълната от разкъсваща тревога. Не спирах да мисля за онова, което се беше случило откакто Джонатан дойде да ме види в Лондон, и всичко изглежда като

страховита трагедия с орис, напиратца към някакъв предначертан край. Каквото и да стори човек, без значение колко е правилно, сякаш причинява онова, за което той най-много би съжалявал. Ако не бях отишла в Уитби, може би сега бедната мила Луси щеше да е с нас. Тя не се беше възползвала да посети двора на църквата, докато не дойдох, а ако не беше ходила през деня с мен, нямаше да поеме натам нощес в съня си, и така чудовището не би могло да я погуби, както се случи. Ах, защо изобщо отидох в Уитби? Ето, отново плача! Чудя се какво ли ме е сполетяло днес. Трябва да го скрия от Джонатан, защото, ако научи, че два пъти съм плакала за една сутрин — аз, която никога не съм плакала за себе си и за която той никога не е бил причина да пролея и сълза, — милият, ще му се скъса сърцето. Ще се скрия зад самоуверено изражение и ако почувствам отново сълзи, той никога няма да ги забележи. Предполагам, че това е един от уроците, които ние, клетите жени, трябва да усвоим...

Съвсем не мога да си спомня как съм заспала снощи. Сещам се, че чувах внезапния лай на кучетата и многобройни странни звуци, подобни на пламенни молитви от стаята на г-н Ренфийлд, която е някъде надолу. Точно след това настана пълна тишина, толкова дълбока тишина, че ме разтревожи, и като станах, погледнах през прозореца. Всичко беше мъртво и притъмняло, черните сенки, които лунната светлина хвърляше, изглеждаха посвоему мълчаливи и потайни. Сякаш нищо не помръдваше, а вместо това всичко беше зловещо и застинало като смъртта или обречеността. Само една тънка ивица бяла мъгла, която пропълзяваше едва доловимо през поляната към къщата, като че ли имаше собствено съзнание и живот. Мисля, че отклонението от мислите ми е било за добро, понеже, когато се върнах в леглото, сънят вече пълзеше по мен. Полежах за кратко, но въобще не можех да заспя, затова станах и отново погледнах през прозореца. Мъглата се стелеше и сега беше почти до къщата, така че виждах как най-гъстата ѝ част се разливаше по стената, сякаш се прокрадваше към прозорците. Клетникът беше по-шумен от всякога и макар че не можех да различа и дума от онова, което казваше, по някакъв начин успях да доловя в гласа му пламенна молба. Тогава долетяха звуци на разправа и разбрах, че санитарите се занимават с него. Бях толкова изплашена, че се мушнах в леглото, дръпнах одеялото през глава и запуших уши с пръсти. Тогава никак не ми се спеше, поне така мислех, но трябва да

съм се унесла, защото освен сънища не помня нищо друго до сутринта, когато Джонатан ме събуди. Мисля, че ми отне усилие и малко време, за да разбера къде се намирам, и че Джонатан беше този, който се привеждаше над мен. Сънят ми беше много особен и почти типичен за начина, по който мислите, преди да заспиш, се сливат или продължават да растат в сънищата.

Мисля, че бях заспала и чаках Джонатан да се върне. Бях много притеснена за него и нямах сили да се движа. Краката, ръцете и умът ми бяха натежали, така че не можех да предприема нищо с обичайния замах. И така спях неспокойно и мислех. Тогава започнах да усещам въздуха тежък, влажен и студен. Дръпнах завивката от лицето си и открих за мое учудване, че всичко наоколо бе потънало в неяснота. Газената лампа, която бях оставила запалена, но приглушена за Джонатан, се долавяше като малка червена искрица^[388] през мъглата, която се сгъстяваше и разстиляше в стаята. След това си спомних, че бях затворила прозореца, преди да си легна. Щях да стана и да се уверя в това, но сякаш някаква тежка летаргия беше сковала крайниците и дори волята ми. Оставаше ми само да лежа примирена. Затворих очи, но все още виждах през клепачите си. (Удивително е какви шеги си играят с нас сънищата и колко им е услужливо въображението ни.) Мъглата ставаше все по-плътна, забелязвах как навлиза вътре, понеже я виждах като пушек — или като разпенила се кипнала вода, — който се процеждаше не през прозореца, а през сглобките на вратата. Тя ставаше все по-гъста, докато накрая сякаш оформи нещо като стълб от облаци наред стаята и забелязвах как светлината на газта блести подобно на червено око през върха му. Всичко в главата ми се завъртя точно както колоната мъгла сега се виеше наоколо, и накрая ми напомни на библейските слова: „облачен стълб дне и огнен стълб ноще“.^[389] Беше ли това наистина подобно свръхестествено напътствие, което ме бе навестило насън? Но стълбът се извисяваше едновременно като дневно и нощно указание, защото огънят пламтеше в червеното око, което при тази мисъл доби ново очарование за мен, и щом погледнах, жарта се бе разделила, сякаш блестеше през мъглата насреща като две червени очи подобно на онези, за които Луси ми беше разказала при своето краткотрайно бълнуване, когато на склона умиращите слънчеви лъчи обляха прозорците на църквата „Сейнт Мери“. Внезапно ме заля страхът, че Джонатан е видял как онези

ужасни жени са се появили в действителността през вихрушка мъгла, огрени от лунните лъчи, но трябва да съм сбъркала в съня си, защото всичко потъна в чернота. Въображението ми за последно реши да ми покаже едно синкавобяло лице, привеждащо се към мен от мъглата. Трябва да внимавам с подобни сънища — ако са чести, могат да ми вземат разсъдъка. Ще накарам д-р Ван Хелзинг или д-р Сюърд да ми предпишат нещо, което би ме приспало, само дето се боя да не ги разтревожа. Един такъв сън в момента би се вплел в страховете им за мен. Тази нощ ще направя всичко по силите си, за да заспя сама. Ако не успея, утре вечер ще ги помоля да ми дадат доза хлорал, който не може да ми навреди от един път и ще ми осигури спокоен сън. Последната нощ ме изтощи повече, отколкото ако изобщо не бях спала.

2 октомври, 10 вечерта. Снощи спах, но не сънувах. Трябва да съм се унесла дълбоко, понеже не се събудих, когато Джонатан дойде в леглото. Въпреки това сънят не ме ободри, защото днес се чувствам ужасно отпаднала и без настроение. Вчера прекарах целия ден в опити да чета и в сънливо излежаване. Следобед г-н Ренфийлд попита дали може да ме види. Клетникът беше толкова внимателен и когато си тръгнах, целуна ръката ми и пожела Бог да ме благослови. По някакъв начин това дълбоко ме трогна. Плача, когато си мисля за него. Това е нова слабост, с която трябва да внимавам. Джонатан ще се натъжи, ако научи, че съм плакала. Той и другите бяха навън до вечеря и се върнаха уморени. Направих всичко възможно, за да ги поободря, и предполагам, че усилията ми се отразиха добре, понеже забравих колко бях изтощена. След вечеря ме изпратиха да си лягам и всички излязоха да пушат заедно, както ми казаха, но знаех, че възнамеряваха да обсъдят помежду си на какво са се натъкнали през деня. Забелязах по поведението на Джонатан, че разполага с някакви важни сведения. Не ми се спеше колкото би следвало, затова, преди да заминат, помолих д-р Сюърд да ми даде малко от някакъв опиат, понеже предната нощ не бях спала добре. Той много любезно приготви сънотворното лекарство, което ми даде с думите, че няма да ми навреди, понеже било много слабо... Взех го и чакам съня, който все още ме отбягва. Надявам се, че не съм сгрешила, понеже, щом сънят започна да ме задява, се зададе нова уплаха: че вероятно съм

постъпила глупаво, като се лишавам от възможността да се събудя. Това може да ми се наложи. Ето го и съня. Лека нощ.

[385] *In manus tuas, Domine!* (лат.) — „В твоите ръце, Отче!“, част от последните думи, които Иисус изрича на кръста: „Иисус, като извика с висок глас, рече: Отче! В Твоите ръце предавам духа Си. И това като каза, издъхна.“ (Лук. 23:46). ↑

[386] „(...) естествените си врагове.“ — от тук съдя, че вероятно става дума за рат териер, който е селектиран специално за убиване на плъхове, мишки и други гризачи. Кучетата са малки, с къси опашки, черно и бяло по тялото и кремава козина по главата. ↑

[387] *A particulari* (лат.) — в частност. ↑

[388] Червена искрица — светилният газ свети с жълто-червеникав цвят, а не син. ↑

[389] „облачен стълб дне и огнен стълб ноще.“ — перифраза на библейския текст, който описва как Бог водил евреите през пустинята „А Господ вървеше пред тях дне в облачен стълб, като им показваше пътя, а ноще в огнен стълб, като им светеше, та да вървят и дне и ноще.“ (Изход 13:21). ↑

ГЛАВА XX

ДНЕВНИКЪТ НА ДЖОНАТАН ХАРКЪР

1 октомври, следобед. Открих Томас Снелинг в къщата му в Бетнал Грийн, но за нещастие той не беше в състояние да си спомни нещо. Изгледите за бира, които моето очаквано пристигане беше открило пред него, се бяха оказали многообещаващи и той бе започнал твърде рано с предстоящия запой. Научих обаче от жена му, която изглеждаше на кротка клета душица, че той е само помощник на Смолет, който бил по-отговорният от двамата. По тази причина отидох до Уолуърт, където заварих г-н Джоузеф Смолет в дома му по риза и тъкмо наливаше следобедния си чай. Той беше приличен интелигентен човек, очевидно добър благонадежден работник и с бистър ум. Спомни си всичко около произшествието със сандъците и като изкара от някакво мистериозно вместилище около задната част на панталоните си един прелестен халваджийски тефтер, запълнен от йероглифно писмо с дебел полуизтрит молив, той ми даде назначенията на сандъците. Имало, каза той, шест в товарната кола, които взел от Карфакс и оставил на улица „Чиксанд^[390]“ № 197, Майл Енд Ню Таун^[391], и още шест, които занесъл до „Джамейка Лайн“, Бърмъндзи^[392]. Следователно, ако графът е искал да разпръсне своите страховити леговища из Лондон, тези места са били избрани като първо назначение, така че след време да ги разпреди по-пълно. Последователният начин, по който това беше направено, ме накара да мисля, че той не би искал да се ограничи само в две части на Лондон. Сега се бе установил в най-далечната източна част на северния бряг, на източната откъм южния бряг и на юг^[393]. Северната и западната част със сигурност никога не са били изключвани от дяволския му кроеж — да остави настрана Сити^[394] и сърцето на модерен Лондон на югозапад и запад. Върнах се при Смолет и го попитах дали може да ни каже, ако други сандъци са били премествани от Карфакс.

Той отвърна:

— Ем, началство, вий са отнесохте с мен мно'у 'убу — бях му дал половин суверен — и ще ви кажа всичко, дето знам. Чух един мъж на име Блоксъм да казва преди четири вечера в „Заеца и куч'то“ на „Пинчърс Алей“ за как той и негов авер и'али рядко мръсна ра'ота в е'на стара 'ъща в Пърфлийт. Па то не'а много таквиз ра'оти като тая тука, и си мисла, че мо'е би Сам Блоксъм ще ви обясни из осно'и.

Попитах дали може да ме упъти къде да го намеря. Казах му, че ако ми даде адреса, това ще му спечели нов половин суверен, затова той глътна останалото от чая си и стана, казвайки, че се захваща с търсенето още тук и сега. На вратата се спря и заговори:

— Гле'йте ся, началство, не'а никакъв смисъл за мен да ви за'ържам па тука. Мо'е намеря Сам скоро или мо'е не го, ама във всеки случай не'а бъде в състояние да ви ка'е мно'у тая вечер. Сам си е образ, като почне с пиячката. Ако мо'е ми дадете един плик с марка на него и да го надпишете с адреса си, ще намеря къде Сам мо'е бъде намерен и ще ви го пратя довечера. Ама по-добре да сте са дигнали 'утринта скоро селд не'о или мо'е би не'а го хванете, 'щото Сам ста'а често рано, съвсем не му пречи пиячката от нощта педри туй.

Това беше напълно оправдано, затова едно от децата излезе с пени в ръка да купи плик, лист хартия и да задържи рестото. Когато момиченцето се върна, адресирах плика, залепих марката и щом Смолет чистосърдечно обеща да го изпрати в подходящия момент, поех към вкъщи. И без това сме по дирята. Тази нощ съм уморен и ми е нужен сън. Мина спи дълбоко и като че ли е малко пребледняла. Очите й изглеждат, сякаш е плакала. Бедничката, без съмнения я измъчва, че крием от нея, и сигурно я прави двойно по-притеснена за мен и останалите, но така е най-правилно. По-добре да е разочарована и обезпокоена сега, отколкото да си погуби нервите. Докторите бяха напълно прави, че настояваха да остане настрана от това ужасно дело. Трябва да съм твърд, защото на мен се пада тази определена тежест на мълчанието. При каквито и да е обстоятелства никога няма да навлизам в темата пред нея. Все пак може да не се окаже трудна задача, защото в края на краищата тя самата започна да се сдържа по въпроса и не е говорила за графа или неговите действия, откакто й разкрихме решението си.

2 октомври, следобед. Дълъг, изпитателен и вълнуващ ден. С първата поща получих адресирания до мен плик със запечатано в него мръсно парче хартия, на което беше написано с дърводелски молив и разкрячен почерк:

„Сам Блоксъм, «Коркранс», №4, «Потърс Кот», улица «Бартъл», Уолуърт. 'Итайте за оедника.“

Получих писмото в леглото и станах, без да смущавам Мина. Беше измъчена, сънена, бледа и никак не изглеждаше добре. Реших да не я будя, но все пак, когато се върна от това ново издирване, ще се погрижа да отиде обратно в Ексетър. Мисля, че ще е по-щастлива в дома ни, където ежедневните ѝ задължения ще я ангажират, вместо да остане тук в неведение при нас. Само за момент видях д-р Сюърд и му казах накъде се бях запътил, обещавайки да се върна и разкажа на останалите толкова скоро, колкото е необходимо, за да открия нещо. Стигнах до Уолуърт и открих с известни затруднения „Потърс Корт“. Правописът на г-н Снелинг ме беше подвел и затова питах за „Потърс Кот“, вместо „Потърс Корт“. Когато обаче открих улицата, намерих безпроблемно къщата със стаи под наем на „Коркърънс“. Когато попитах човека, който дойде до вратата, за „оедника“, той поклати глава и каза:

— Ни го знам. Тука не'а такъв човек. Никога ни съм го чу'ал за целия ми проклет живот. Ни вярвам да не'а никой кат' тоя да жи'ей тука или нерде си.

Извадих писмото на Смолет и като го прочетох, ми се стори, че урокът за правописа от името на улицата може да ме насочи.

— Какъв сте вие? — попитах.

— Аз съм уредникът — отвърна той.

Веднага разбрах, че бях на прав път, правописът отново ме беше подвел. След дребен подарък — половин крона, знанията на уредника бяха на мое разположение и научих, че г-н Блоксъм, който си е отспал бирата от снощи в „Коркърънс“, е тръгнал за работата в Поплър^[395] в пет часа сутринта. Той не успя да ми каже къде се намира местоработата му, но имаше беглото понятие, че става дума за някакъв си „изкилифенчен с'лад“, и с тази незначителна следа трябваше да започна от Поплър. Стана дванадесет часа, преди да се натъкна на каквато и да е следа от подобна сграда. Попаднах на нея в един магазин за кафе, където обядваха няколко работници. Един от тях

спомена, че на улица „Крос Ейнджъл“ се издига ново „хладилно помещение“^[396], и понеже това изпълняваше условията на „изкилифенчен с’лад“, веднага се запътих към него. Една беседа с навъсен портиер и с още по-навъсен бригадир, като и двамата бяха умирени с по монета на кралството, ме върна по следите на Блоксъм. Повикаха го след предложението ми да платя дневния му надник в замяна на няколко въпроса от личен характер. Беше си разумен човек, макар и грубоват по реч и обноски. Когато обещах да го възнаградя за сведенията и му дадох предплата, той ми каза, че е направил два курса между Карфакс и една къща на „Пикадили“, като е пренесъл от първата във втората сграда девет огромни сандъка — „бая тежки“ — с кон и каруца, наети от него за тази цел. Попитах го дали може да ми каже номера на къщата на „Пикадили“, на което той отвърна:

— Ем, началство, забраех номера, ама беше само няколко врати от една голяма бяла църква или нещучак, построено недалеч. Също беше прашна стара ’ъща, ама нищо в сравнение с прахоляка в ’ъщата, отдето взехме проклетите сандъци.

— Как влязохте в къщите, щом и двете са били пусти?

— Там седеше дъртакът, дето ме беше наел, па чакаше в ’ъщата на Пърфлийт. Той ми ’омогна да вдигна сандъците и да ги сложа в товарната кола. Да пукна, ама тоя беше най-силният чичка, на който някога съм случвал, пък дърто човече с един бял мустак, толкоз тънко, че да си помислиш, че не мо’е сенка да ’фърли.

При тези думи потръпнах!

— Та той дигна своя край на сандъците, все едно беше пакетчета чай, па аз пухтях, па са задъхвах, преди да изпрая моя си някак — а аз да не съм пилчок!

— Как влязохте в къщата на „Пикадили“? — попитах.

— Той също беше там. Трябва да е търгнал и да е стигнал преди мен, ’щото, когато позвъних, сам влезе и отвори вратата и ми ’омогна да нося сандъците в приемната.

— Всичките девет? — попитах.

— Аъ, имаше пет в първия курс и четири във втория. Беше бая потна работа, ама не си спомням добре как се прибрах ’къщи.

— Сандъците останаха ли в приемната? — прекъснах го.

— Аъ, беше голяма ’риемна и не’аше нишо друго в нея.

Направих още един опит за по-нататъшни разяснения:

— Нямахте ли ключ?

— Тъй и не ползвах нит' ключ, нит' нишо. Стариат гусудин, той сам отвори вратата и я затвори пак, когато отпъту'ах. Последния път не помня... ама това беше от бирата.

— И не си спомняте номера на къщата?

— Не, сър. Ама ня'а и'ате никакви трудности за това. Висока сграда е, с една каменна фасада и арка на нея и стръмни стълби до вратата. Знам ги тия стълби, дет' носих сандъците нагоре с трима хайлазина, дето се навъртяха наоколо да изкарат по пара. Стариат гусудин им даде шилинги и като видяха, че 'зеха толкоз' много, искаха още, ама той 'фана единия за рамото и май щеше да го 'фърли надолу по стъпалата, докато накрая си тръгнаха, кат' попържаха.

Реших, че с това описание можех да намеря къщата, затова, след като платих на приятелчето за сведенията му, потеглих към „Пикадили“. Бях научил нещо ново и неприятно: нямаше как да има грешка, че графът може сам да пренесе сандъците с пръст. Ако е така, времето ни е скъпо, понеже сега, когато е преместил част от тях, би могъл, когато пожелае, да завърши работата без свидетели. На „Пикадили Съркъс“^[397] отпратих файтона си и тръгнах пеша на запад. Оттатък „Джуниър Конститушънъл“^[398] стигнах до описаната къща и се убедих, че това е следващото леговище, подготвено от Дракула. Къщата изглеждаше, като че ли е опустяла отдавна. Прозорците бяха покрити с прах, а кепенците — вдигнати. Всички рамки бяха почернели от времето, а боята се беше излющила от желязото. Забелязваше се, че доскоро е имало голяма табела пред балкона, но е била безцеремонно откъртена — подпорите, които са я крепили, все още стояха по местата си. Зад перилата на балкона видях, че има някои хлабави дъски, чиито груби ръбове изглеждаха бели. Какво ли не бих дал да видя табелата непокътната, понеже тя вероятно щеше да даде някакво указание за собственика на къщата. Сетих се за опита, който имах от проучването и покупката в Карфакс, и веднага реших, че ако успея да открия бившия собственик, може би ще открия някакъв начин за достъп до къщата.

Към момента откъм „Пикадили“ нямаше какво да се разбере, нито пък какво да се направи, затова заобиколих отзад, за да видя какво може да се научи от този парцел. Повечето къщи на „Пикадили“ са обитаеми, затова уличките с конюшни^[399] бяха оживени. Разпитах

един-двама от конярите и лакеите наоколо дали могат да ми кажат нещо за необитаемата къща. Един от тях заяви, че е чул за скорошното ѝ наемане, но не можеше да си спомни от кого. Каза ми обаче, че до неотдавна имало сложено обявление „За продан“ и че вероятно „Мичъл, синове & Кенди“, имотните посредници, могат да ми кажат нещо повече, понеже той мислеше, че си спомня да е виждал името на тази фирма върху табелата. Не исках да изглеждам прекалено нетърпелив или да позволя моят осведомител да научи или предположи прекалено много, по тази причина, като му благодарих по обичайния начин, бавно се отдалечих. Вече беше полумрак и есенната нощ се спускаше, затова не губих време. След като научих адреса на „Мичъл, синове & Кенди“ от един указател в „Бъркли“, скоро бях пред техния офис на улица „Саквил“^[400].

Джентълменът, който ме посрещна, бе особено вежлив, но и също толкова необщителен. Щом веднъж ми каза, че къщата на „Пикадили“ — която той наричаше „имение“ през цялото време — е продадена, счете, че нямам повече работа при него. Когато попитах кой я е купил, той вдигна вежди една идея по-високо и помълча няколко секунди, преди да отвърне:

— Продадена е, сър.

— Простете — казах също толкова вежливо, — но имам извънредни причини да ви попитам на кого.

Той отново замълча, но за по-дълго и вдигна вежди дори повече.

— Продадена е, сър — беше отново пестеливият му отговор.

— Със сигурност — казах аз — не бихте възразили, ако ми позволите да науча поне това.

— Но го правя — заяви той. — Делата на клиентите са напълно поверителни в ръцете на „Мичъл, синове & Кенди“.

С формализъм от подобна класа нямаше смисъл да споря. Реших, че е най-добре да го предизвикам на негова територия:

— Вашите клиенти, сър, са щастливи да имат толкова решителен бранител на доверието им. Аз самият съм професионалист. — Тук му подадох визитката си. — В случая не съм подтикван от любопитство. Действам от името на лорд Годълминг поради желанието му да узнае нещо за имота, който е бил, както научил, наскоро за продан.

Тези думи придадоха на нещата различен оттенък.

— Бих желал да ви услужа, г-н Харкър — каза той, — и особено бих желал да услужа на Негова Светлост. Веднъж се занимавахме с един дребен въпрос около наемането на няколко стаи от негово име, когато все още беше Негово Благородие Артър Холмуд. Ако ми позволите да науча адреса на Негова Светлост, ще се посъветвам с нашата търговска къща по темата и във всеки случай ще се свържа с Негова Светлост чрез тазвечерната поща. Ще бъде истинско щастие, ако бихме могли да се отклоним от правилата ни, за да предоставим изисканите от Негова Светлост сведения.

Исках да си подсигурия приятел, а не да си създам враг, затова му благодарих, дадох му адреса на д-р Сюърд и си отидох. Вече беше тъмно, а аз се чувствах гладен и уморен. Изпих чаша чай в „Еърейтед Бред Къмпани“^[401] и слязох до Пърфлийт със следващия влак.

Заварих всички останали у дома. Мина изглеждаше уморена и бледа, но направи галантен опит да бъде щастлива и бодра. Свива ми се сърцето, като помисля, че трябваше да крия от нея и така съм причинил тревогите ѝ. Слава Богу, че това ще бъде последната нощ, в която тя ще наблюдава нашите съвещания и ще усеща болката от несподелянето на тайните ни. Събрах цялата си смелост, за да се задържа на разумното решение да я оставим настрана от нашата зловеща задача. Изглежда някак по-примирена или поне самият въпрос сякаш ѝ е станал неприятен, понеже, когато се направи някакъв случаен намек, тя наистина потръпва. Радвам се, че взехме решението си навреме, тъй като с едно такова чувство нарастващото ни познание би я измъчило.

Не можех да разкажа на другите за наученото през деня, преди да останем сами, затова след вечеря — последвана от малко музика, за да запазим някакво приличие дори пред себе си — заведох Мина до нейната стая и я оставих да си легне. Скъпото момиче беше по-привързано към мен откогато и да било и ме прегърна така, сякаш искаше да ме задържи, но имаше много за разказване и излязох. Слава Богу, премълчаването на нещата не променяше отношенията ни.

Когато отново слязох, заварих всички останали събрани около печката в кабинета. Във влака бях описал нещата дотук в дневника и просто им го прочетох като най-добро средство да ги поставя в течение със сведенията ми. Когато привърших, Ван Хелзинг каза:

— Много сте се потрудили днес, приятелю Джонатан. Без съмнение сме по следите на липсващите сандъци. Ако открием всички в онази къща, тогава работата ни е близо до привършване. Но ако някои ги няма, трябва да търсим, докато ги открием. Тогава ще нанесем последния си *соур*^[402] и ще изправим подлеца пред неговата истинска гибел.

Всички помълчахме известно време, а после изведнъж г-н Морис се обади:

— Кажете как ще влезем в тая къща?

— Влязохме в другата — отвърна бързо лорд Годълминг.

— Но, Арт, това е различно. Взломихме къща в Карфакс, но под прикритието на нощта и зад оградата на двора. Ще бъде страшно различно да ограбиш къща на „Пикадили“ независимо дали през деня или нощта. Признавам, че не виждам как ще влезем вътре, освен ако онова посредническо птиченце може да ни намери някакъв ключ. Вероятно ще знаем, когато утре получиш писмото му.

Веждите на лорд Годълминг се склупиха, той стана и се разтъпка из стаята. След малко спря и каза, като ни изгледа един след друг:

— Куинси разсъждава благоразумно. Нещата с взломяването стават сериозни. Веднъж се измъкнахме, но сега имаме изключителна работа на дневен ред... освен ако не открием панерчето за ключове на графа.

Понеже нищо не можеше да бъде направено преди сутринта и тъй като щеше да бъде най-малкото препоръчително да изчакаме, докато лорд Годълминг получи вести от хората на Мичъл, решихме да не предприемаме никакви активни действия преди закуска. Доста време останахме да пушим, обсъждайки въпроса от различни гледни точки и варианти за действие. Използвах възможността да запиша в дневника всичко до този момент. Много ми се спи и ще си лягам...

Само още ред. Мина спи дълбоко, диша спокойно. Сбърчила е чело, сякаш мисли дори в съня си. Все още е прекалено бледа, но не изглежда толкова изтощена, колкото сутринта. Надявам се, че утрешният ден ще излекува всичко това. У дома в Ексетър тя пак ще бъде на себе си. Но ех, как ми се спи!

ДНЕВНИКЪТ НА Д-Р СЮЪРД

7 октомври. Отново се озадачих от Ренфийлд. Настроенията му се менят толкова бързо, че ми е трудно да ги следя, и понеже те винаги значат нещо повече от собственото му здраве, представляват изключително интересно изследване. Тази сутрин отидох да го видя, след като отблъсна Ван Хелзинг. Поведението му беше като на човек, владеещ съдбата. Всъщност той владееше съдбата посвоему. Изобщо не се интересуваше от нищо, случващо се на самата земя, витаеше в облаците и наблюдаваше всички слабости и нужди на нас, простосмъртните. Реших да се възползвам от случая, като науча нещо, и го попитах:

— Какво става с мухите напоследък?

Той ми се усмихна доста високомерно — такава усмивка, каквато би се появила върху лицето на Малволио^[403], — когато ми отвърна:

— Мухата, мой любезни сър, има една забележителна черта — крилата ѝ символизират безплътната енергия на психическите способности. Древните са направили добре, когато са изобразили душата като пеперуда!

Реших, че искам да доведа аналогията му до крайната ѝ логика, затова побързах да кажа:

— О, значи сега сте след нечия душа, така ли?

Безумието осуети разсъжденията му и по лицето му се изписа объркване. Той поклати глава с непоколебимост, която бях виждал много рядко у него, и каза:

— О, не, о, не! Не искам никакви души. Животът е всичко, което желая — тук лицето му засия. — В момента съм напълно безразличен към това. Животът е наред. Имам всичко, от което се нуждая. Ако искате да изследвате зоофагия, трябва да си намерите нов пациент, докторе!

Това малко ме поозадачи, затова го подмавих:

— След като владееете живота, предполагам вие сте някакъв бог?

Той се усмихна с неизказано незлобливо превъзходство.

— О, не! Далеч съм от това да преписвам на себе си качества на Божеството. Дори не съм заинтересован от Неговите дела, особено духовните. Ако мога да изложа интелектуалната си позиция, аз съм, що се отнася до чисто светските неща, до известна степен в положението, което духовно е заемал Енох^[404]!

Това за мен беше неразрешима загадка. В момента не можех да си спомня положението на Енох, затова трябваше му задам един прост въпрос, макар да чувствах, че с това падам в очите на безумеца:

— А защо Енох?

— Защото той ходи по Бога^[405].

Не можах да видя сходството, но не исках да го призная, затова се върнах назад към това, което той беше отрекъл:

— Значи не се интересувате от живота и не искате души. Защо не?

Поставих въпроса си набързо и някак строго с цел да го смутя. Опитът успя, понеже за миг той несъзнателно се върна обратно към някогашното си раболепно поведение, поклони се ниско пред мен и ласкателно отвърна:

— Не искам никакви души наистина, наистина! Не искам. Не бих могъл да ги ползвам, ако ги имах. Те няма как да ми послужат за каквото и да било. Как бих могъл да ги изям или... — Той внезапно прекъсна и предишният ехиден поглед се изписа на лицето му, както вятърът се понася по повърхността на водата. — И докторе, колкото до живота, какво е той все пак? Когато си получил каквото желаеш, и знаеш, че никога няма да търпиш лишение, това е всичко. Имам приятели — добри приятели — като вас, д-р Сюзърд — това беше изречено с дяволит поглед на неизразимо лукавство. — Знам, че никога няма да ми липсват средства за живот!

Мисля, че през помрачението на лудостта си той видя някаква враждебност в мен, понеже веднага се върна към последното убежище за такива като него — упоритото мълчание. След малко осъзнах, че за момента е безсмислено да му говоря. Той беше намусен и затова си тръгнах.

По-късно през деня изпрати да ме повикат. Обикновено не бих отишъл без особена причина, но в момента съм толкова заинтригуван от него, че с готовност направих това усилие. Освен това се радвам, че имам нещо, с което да си запълня времето. Харкър е навън и следва дирите, а същото правят лорд Годълминг и Куинси. Ван Хелзинг е в кабинета ми и обмисля задълбочено записките, подготвени от Харкърви. Изглежда счита, че чрез точни познания за всички подробности ще се натъкне на някакво доказателство. Той не желае да бъде обезпокояван безпричинно, докато работи. Щях да го взема с мен,

за да види пациента, но ми хрумна, че след като последно беше отблъснат, едва ли ще има желание да дойде отново. Имаше и друга причина: Ренфийлд може би нямаше да говори свободно пред трето лице, колкото ако бях сам с него.

Заварих го седнал на табуретката по средата на стаята в поза, типична за него, когато обмисля нещо енергично. Когато влязох, той веднага каза, все едно въпросът беше на езика му:

— Какво смятате за душите?

Тогава беше очевидно, че предположението ми е било вярно. Несъзнателните мисли се развиват дори при лудите. Реших да изкарам нещата наяве.

— Какво смятате вие за тях? — попитах.

В първия момент той не отвърна, а се огледа наоколо и нагоре-надолу, като че очакваше да открие някакво вдъхновение за своя отговор.

— Не искам никакви души! — каза той в немошно оправдание.

Въпросът сякаш човъркаше ума му и затова реших да се възползвам — „бъди жесток, но от обич само“^[406]. Затова казах:

— Допада ви животът и искате него?

— О, да! Но всичко е наред, няма нужда да се безпокоите за това!

— Но — попитах аз — как ще вземем живота, без да вземем и душата?

Това изглежда го обърка, затова добавих:

— Добре ще си прекарате някой път, когато изхвърчите оттук с душите на хиляди мухи, паяци, птици и котки, жужащи, цвърчащи и мяукащи навсякъде около вас. Взел сте животите им, известно ви е и трябва да се справите с техните души!

Сякаш нещо провокира въображението му, понеже той постави пръсти в ушите си и стисна очи точно както едно малко момче би направило, когато лицето му е сапунисано. В това имаше нещо прочувствено и трогателно, което ме научи на друго, защото пред мен все едно седеше дете — само дете, макар чертите му да бяха повехнали, а наболата му брада да сивееше. Бе очевидно, че той изживяваше някакво психическо смущение в развитие и знаейки как в предишните си състояния тълкуваше привидно непознатото за себе си, реших, че ще вляза в ума му без значение как и ще продължа нататък.

Първата стъпка беше да възстановя доверието му, затова го попитах, като говорех доста силно, за да ме чуе със запушените си уши:

— Желаете ли малко захар, за да привлечете мухите си отново наоколо?

Той сякаш се събуди на мига, поклати глава и отвърна през смях:

— Не особено! Все пак мухите са си жалки твари! — след малко добави: — Но също толкова не искам душите им да жужат около мен.

— А паяците? — продължих.

— Да вървят по дяволите! Каква е ползата от тях? Няма как да изядеш или... — той внезапно прекъсна, сякаш си спомни за някакъв забранен за обсъждане въпрос.

„Така, така! — помислих си. — Това е вторият път, когато ненадейно спира на думата «изпия». Какво означава това?“

Ренфийлд изглеждаше сигурен, че е допуснал грешка, понеже побърза, за да отклони вниманието ми:

— Подобни неща изобщо не ме вълнуват. „Плъхове, мишки и подобни дребни гадини^[407]“, както Шекспир казва, могат да се нарекат „фураж за пилета от хамбара“^[408]. Преодолял съм всички тези нелепости. Можете да поискате от някой да яде молекули с чифт китайски клечки, колкото и да ме заинтересувате от по-нисшите хищници, когато зная какво ме очаква.

— Разбирам — казах аз. — Искате нещо голямо, в което можете да впиете зъби? Как бихте закусили със слон?

— Що за безсмислени глупости говорите!

Той съвсем се разгорещи, затова реших да го притисна повече.

— Чудя се — казах замислено аз — как ли изглежда душата на слон!

Постигнах ефекта, който целях, защото той веднага престана с високомерието и се превърна отново в дете.

— Не искам душата на слон, нито нечия друга! — каза той.

За няколко мига остана унил. Изведнъж скочи на крака с искрящи очи и всички белези на прекомерно умствено вълнение.

— Вървете по дяволите вие и душите ви! — изкрещя той. — Защо ме тровите с тях? Не са ли ми достатъчни болката, притесненията и тревогите и без да мисля за души?

Понеже изглеждаше много враждебен, реших, че щеше да изпадне в нов хомициден пристъп, затова надух свирката си. Веднага

обаче щом направих това, той се успокои и каза с извинение:

— Простете ми, докторе. Самозабравих се. Няма да се нуждаете от помощ. Така съм притеснен със собствените си мисли, че лесно избухвам. Само ако знаехте проблема, пред който ще се изправя и чието решение търся, щяхте да бъдете снизходителен, да ме съжалите и извините. Умолявам ви, не ме слагайте в усмирителна риза. Искам да мисля, а не мога да го правя свободно, когато тялото ми е в затвор. Сигурен съм, че ще разберете!

Очевидно се владееше, затова когато санитарите дойдоха, им казах, че не е важно, и те се оттеглиха. Ренфийлд наблюдаваше как си тръгват и когато вратата се затвори, той каза с голяма самоувереност и ласкателство:

— Д-р Сюърд, вие бяхме много снизходителен към мен. Бъдете уверен, че съм ви много, много признателен!

Реших, че е добре да го оставя в това настроение, и затова си тръгнах. Определено има над какво да се размишлява при това негово състояние. Една част от думите му изглежда съставят онова, което американските интервюиращи наричат „история“, стига някой да ги подреди в правилен ред. Ето ги:

Не би споменал „пия.“

Страхува се от мисълта да бъде обременен с „душата“ на каквото и да било.

Не се страхува, че нещо от „живота“ ще му липсва в бъдеще.

Презира всички по-нисши форми на живот, макар че се бои да не бъде преследван от душите им.

Логически всичко това сочи в една посока! Той е сигурен, че ще придобие някакъв по-висш живот. Той се страхува от последствията — бремето на душата. Значи се е насочил към човешки живот!

А увереността?

Мили Боже! Графът е бил при него и някакъв нов ужасяващ кроеж се задава!

По-късно. След обиколката си отидох при Ван Хелзинг и му споделих подозренията си. Той съвсем се угрижи и след като за известно време размишлява по въпроса, ме помоли да го заведа при Ренфийлд. Направих го. Щом се приближихме до вратата, чухме

безумецът да си пее весело, както правеше някога във времена, които сега изглеждат толкова далечни. Когато влязохме, видяхме с изумление, че той беше разпръснал захарта си както преди, а мухите, есенно сънливи, жужаха из стаята. Опитяхме се да го накараме да говори по темата от предишния ни разговор, но той не искаше и да слуша. Продължи да пее, все едно не бяхме там. Беше взел парче хартия и го сгъваше в един бележник. Трябваше да си тръгнем също толкова незабелязани, колкото и когато влязохме.

Неговият случай е наистина необикновен. Довечера трябва да го наблюдаваме.

ПИСМО, „МИЧЪЛ, СИНОВЕ И КЕНДИ“ ДО ЛОРД ГОДЪЛМИНГ

1 октомври.

Милорд,

Ние винаги сме удовлетворявали Вашите искания с радост. Молим Ви във връзка с желанието на Ваша Светлост, изразено от г-н Харкър от Ваше име, да приемете следната информация, отнасяща се за покупко-продажбата на № 347, „Пикадили“. Първоначалните продавачи са изпълняващите завещанието на покойния г-н Арчибалд Уинтър-Съфнелд. Купувачът е чуждестранен благородник — граф де Вил^[409], който сам осъществи сделката, като плати цената в книжни^[410], „без да е в сметките“^[411], ако Ваша Светлост позволи да използваме толкова прост език. Освен това не знаем нищо друго за него.

Милорд,

ние сме покорните слуги на Ваша Светлост
„МИЧЪЛ, СИНОВЕ & КЕНДИ“

ДНЕВНИКЪТ НА Д-Р СЮЪРД

2 октомври. Снощи поставих човек в коридора, като му казах да води точни бележки за всеки звук, който дочуе от стаята на Ренфийлд, и му дадох нареждания, че ако се случи нещо странно, трябва да ме извика. След вечеря, когато всички се събрахме около печката в кабинета — г-жа Харкър си беше легнала, обсъдихме направеното и откритията за деня. Единствено Харкър имаше някакъв напредък и много се надяваме, че следата му ще се окаже значима.

Преди да си легна, обиколих до стаята на пациента и погледнах през наблюдателния процеп. Той спеше дълбоко, а гърдите му се вдигаха и спускаха равномерно.

Тази сутрин човекът на смяна ми докладва, че малко след полунощ бил неспокоен и повтарял молитвите си доста силно. Попитах го дали това е всичко и той отвърна, че не чул нищо друго. Имаше нещо толкова подозрително в поведението му, че попитах направо дали е заспал. Той отрече това, но призна, че е „дремнал“ за малко. Жалко е, че не можеш да се довериш на хората, ако не ги следиш.

Днес Харкър е навън по следата си, а Куинси и Арт ще се погрижат за коне. Годълминг смята, че ще бъде добре да имаме винаги коне в готовност, защото, когато се сдобием с информацията, която търсим, няма да има време за губене. Трябва да стерилизираме всичката пръст, внесена тук между изгрев и залез. Така ще хванем графа, когато е най-слаб и без убежище, където да се укрие. Ван Хелзинг тръгна за Британския музей и търси някакви надеждни източници за древна медицина. Старите лекари са взимали предвид онова, което техните последователи не приемат, а професорът иска да намери нещо за вещици и дяволски церове, които по-късно могат да са ни от полза.

Понякога си мисля, че всички сме умопомрачени и при светъл момент ще се събудим в усмирители ризи.

По-късно. Отново се срещнахме. Изглежда най-накрая сме по следата и утрешната ни работа може да е началото на края. Чудя се дали спокойствието на Ренфийлд има нещо общо с това. Настроенията му дотолкова следват действията на графа, че усещането за приближаващата гибел на чудовището може по недоловим начин да е стигнала до него. Ако само можехме да открием някакъв намек какво му е минало през главата между спора ми с него днес и подновяването на лова за мухи, това може да ни насочи към ценна следа. От известно време той е привидно спокоен... но дали? Този див кръсък изглежда долетя от неговата стая...

Санитарят се появи внезапно в стаята ми и каза, че някакъв инцидент е сполетял Ренфийлд. Чул викове и когато отишъл при него,

го заварил да лежи по лице на пода, покрит целия с кръв. Трябва веднага да тръгвам...

[390] „Чиксанд“ — улица в Лондон до кв. Уайт Чапъл, в която живеят предимно хора от бедните слоеве. ↑

[391] Майл Енд Ню Таун — бивш квартал на Лондон, който днес е част от кв. Майл Енд. ↑

[392] Бърмъндзи — квартал на Лондон. ↑

[393] „(...) северния бряг (...) южния бряг (...)“ — Лондон е разделен от р. Темза надве. ↑

[394] Сити — абсолютният център на Лондон. Отделен квартал, където се намира финансовото и административно средище на града. ↑

[395] Поплър — енория в Лондон, източно от Бърмъндзи. ↑

[396] Хладилно помещение — преди да се появят хладилниците, храната е била складирана в специални хладилни складове, построени по метода на термоса. ↑

[397] „Пикадили Съркъс“ — кръгово кръстовище на едноименната улица. ↑

[398] „Джунийър Конститушънъл“ — клуб за джентълмени в Лондон на ул. „Пикадили“, № 101, закрит през 1904 г. ↑

[399] Улички с конюшни — в тогавашен Лондон зад къщите в дадена отсечка е имало малки улички, предназначени за частните конюшни на собствениците. ↑

[400] „Саквил“ — малка уличка, която пресича „Пикадили“. ↑

[401] „Еърейтед Бред Къмпани“ — британска фирма, която по това време предлагала на пазара здравословен хляб и разполага с верига магазини за чай. Ликвидирана през 1955 г. ↑

[402] Соуп (фр.) — удар. ↑

[403] Малволио — герой от Шекспировата комедия „Дванадесета нощ“. Прочутите му усмивки се появяват в началото на действие 3, сцена 4. ↑

[404] Енох — библейски персонаж, баща на споменатия по-горе Матусал (Битие 5:21). ↑

[405] „Защото той ходи по Бога.“ — в Библията се казва, че Енох не умрял, а бил възнесен от Господ на небето (Битие 5:22,24): „И ходи Енох по Бога, и изчезна, понеже Бог го взе.“ (Битие 5:24. ↑

[406] „бъди жесток, но от обич само.“ — цитат от „Хамлет“ на Шекспир (д. 3, с. 4) — пр. мой. ↑

[407] „пльхове, мишки и подобни дребни гадини“ — цитат от „Крал Лир“ на Шекспир. Репликата изрича Едгар, който се прави на луд. Тя продължава със „се храни Том седем години“ (сравни с пр. на В. Петров, където погрешно пише „пет“, за да се запази ритъма на български език) Интересно е, че подобно на последните 3 споменати в този ден Шекспирови пиеси отново имаме д. 3, с. 4. Сборът на двете цифри прави *седем*. Цитирането на всички тях става именно тук — на *седмото* споменаване на 1 октомври в романа. Мисля, че Стокър отново ни е оставил код, който насочва към последната цитирана тук Шекспирова пиеса и по-точно фразата „*Князът на мрака е джентълмен*“ която отново е изречена от Едгар и съставя ред 142 от д.3, с.4 на трагедията (1+4+2=7). Стокър е познавал из основи тайнописа, използван от посланици и тайни агенти, още от невръстна възраст. Започнал е заниманията си, преди да навърши седем години, благодарение на книгата Mercury: or the Secret and Swift Messenger от Bishop Wilkins (Beiford, В. „Bram Stoker. A biography of the author of Dracula“, Weidenfeld and Nicolson, L., p. 15). ↑

[408] „фураж за пилета от хамбара“ — т.е. нещо маловажно. ↑

[409] Граф Де Вил — събрани, тези имена образуват Девил (Deville), т.е. „дявол“, каквото значение има и името Дракула. ↑

[410] Книжни — т.е. в банкноти. ↑

[411] „без да е в сметките“ — т.е. чрез посредник. ↑

ГЛАВА ХХІ

ДНЕВНИКЪТ НА Д-Р СЮЪРД

3 октомври. Нека изложа с подробности всичко, което се случи след последния ми запис, доколкото си го спомням. Нито миг, за който мога да се сетя, не бива да бъде забравен. Трябва да продължа в пълно спокойствие.

Когато стигнах стаята на Ренфийлд, го заварих да лежи на пода на лявата си страна в лъщяща локва кръв. Щом отидох да го преместя, веднага ми стана ясно, че е получил жестоки наранявания — сякаш липсваше всякакъв синхрон между частите на тялото, присъщ дори на апатичен здрав разум. Щом лицето му се откри, забелязах, че то беше ужасно насинено, сякаш е било блъскано в пода — нещо повече, кръвта със сигурност беше от раните по него. Когато обърнахме тялото, санитарят коленичи до него и ми каза:

— Сър, мисля, че гръбнакът му е счупен. Вижте, двата му десни крайника и цялата страна на лицето са парализирани.

Санитарят беше безмерно поразен как нещо подобно може да се случи. Той изглеждаше съвсем объркан и каза със сбърчени вежди:

— Не мога да свържа тези две неща. Възможно е да обезобрази така лицето си, като сам го блъска в пода. Веднъж видях как една млада жена го прави в Евърфийлдската лудница, преди някой да я е докоснал. Предполагам, че може да си е счупил и врата, като е паднал от леглото, ако е получил лошо изкривяване. Но за Бога, не мога да си представя как са се случили и двете. Ако гръбнакът му е бил счупен, не би могъл да си удари главата, а ако лицето му е било в такова състояние, преди да падне от леглото, щеше да има следи от това.

— Отидете при д-р Ван Хелзинг — казах му аз — и го помолете учтиво да дойде тук веднага. Нужен ми е без нито миг отлагане.

Мъжът изтича и след няколко минути професорът се появи по халат и чехли. Щом видя Ренфийлд на земята, за момент той вгълбено се загледа в него, а след това се обърна към мен. Мисля, че отгатна

какви предположения имам по очите ми, понеже каза много тихо, за да не достигне до ушите на санитаря:

— Ах, тъжно нещастие! Ще се нуждае от много, много внимателно наблюдение и грижи. Аз ще остана с вас, но първо да се облека. Ако ме изчакате, ще дойда след няколко минути.

Сега пациентът дишаше хрипливо и не беше трудно да се забележи, че е претърпял ужасно нараняване. Ван Хелзинг се завърна с необикновена бързина, понесъл един хирургически куфар. Очевидно беше взел някакво решение, защото още преди да е погледнал към пациента, ми прошепна:

— Отпратете санитаря. Трябва да сме сами, когато се свести след операцията.

— Мисля, че засега е достатъчно, Симънс — казах по тази причина. — За момента направихме всичко по силите си. По-добре да продължите към обиколката ви, а д-р Ван Хелзинг ще оперира. Веднага ме уведомете, ако някъде се случва нещо необичайно.

Човекът се оттегли, а ние започнахме детайлен преглед. Раните на лицето бяха повърхностни, а истинската травма бе импресионна фрактура на черепа^[412] точно над моторния център^[413]. Професорът се замисли за момент и каза:

— Трябва да намалим налягането и доколкото е възможно, да го върнем към нормално състояние. Бързото разпространение на отока показва ужасното естество на нараняването. Изглежда целият моторен център е засегнат. Кръвонасядането в мозъка бързо ще нарасне, затова трябва веднага да трепанираме или може да се окаже прекалено късно.

Докато говореше, се чу тихо почукване на вратата. Отидох да я отворя и заварих в коридора Артър и Куинси по пижами и чехли. Първият каза:

— Чух как твоят човек вдига д-р Ван Хелзинг и му казва за някакво нещастие, затова събудих Куинси или по-скоро го повиках, защото той не беше заспал. Напоследък нещата се случват твърде бързо и ненадейно за всички ни, за да спим непробудно. Мислех си, че утрешната вечер няма да завари нещата такива, каквито са били. Ще се наложи да погледнем назад... и напред малко по-внимателно, отколкото досега. Може ли да влезем?

Кимнах и задържах вратата отворена, докато влязат, а след това я затворих отново. Когато Куинси видя позата и състоянието на

пациента и забеляза ужасяващата локва на пода, каза тихо:

— Бога ми! Какво му се е случило? Бедният несретник!

Разказах му набързо и добавих, че очакваме да дойде в съзнание след операцията — във всеки случай за кратко. Той веднага отиде и седна отстрани на леглото до Годълминг. Всички зачакахме смирено.

— Ще потърпим — каза Ван Хелзинг — само колкото е достатъчно да определим най-добрата точка за трепанация, така че възможно най-бързо и успешно да премахнем съсирека, понеже е видно, че кръвотечението се усилва.

Минутите, през които чакахме, изминаха с нетърпима мудност. На сърцето ми лежеше ужасна тежест, а от лицето на Ван Хелзинг разбрах, че той изпитва някакво мрачно предчувствие или страх за това, което щеше да се случи. Думите, които Ренфийлд можеше да изрече, ме ужасяваха. Наистина се боях да мисля, но убеждението в това, което следваше, ме беше застигнало както хората, за които бях чел, че са чули мъртвото часовниче^[414]. Дъхът на клетника излизаше на колебливи пресекулки. Изглеждаше сякаш всеки миг ще отвори очи и ще проговори, но след това винаги последваше продължителна хриплива въздишка и той изпадаше отново в по-дълбока безчувственост. Въпреки че съм свикнал с легла на болни и смърт, това безпокойство нарастваше все повече и повече у мен. Почти чувах туптенето на собственото си сърце, а кръвта, напиреща в слепоочията ми, звучеше като ударите на чук. Накрая мълчанието се превърна в мъчение. Изгледах другарите си един по един и разбрах от зачервените им лица и унили вежди, че те преживяваха същото изтезание. Напрегнатото безпокойство беше обгърнало всички ни, сякаш някаква погребална камбана щеше да заечи над главите ни, когато най-малко очакваме.

Най-накрая дойде момент, в който беше очевидно, че пациентът започва бързо да гасне и можеше във всеки момент да умре. Погледнах към професора и улових погледа му, насочен към мен. Заговори със строго лице:

— Няма време за губене. Думите му могат да струват много животи. Така си мислех, докато седя тук. Може да е заложена нечия душа! Ще оперираме точно над ухото.

Без нито дума повече Ван Хелзинг проведе операцията. За още няколко мига дишането беше все така хрипливо. След това пациентът

си пое дъх толкова продължително, че сякаш гърдите му щяха да се разкъсат. Внезапно очите му се отвориха и се втренчиха с безумно и безпомощно изражение. Това продължи за кратко и след малко то се стопи в радостно изумление, а от устата му долетя въздишка на облекчение.

— Ще бъда мирен, докторе — докато говореше, той се размърда конвулсивно. — Кажете им да ми свалят усмирителната риза. Сънувах нещо ужасно и то така ме изтощи, че не мога да се движа. Какво е станало с лицето ми? Чувствам го цялото подутото и ме боли ужасно.

Той опита да извърне глава, но дори само от това усилие очите му сякаш отново се превърнаха в стъкло и по тази причина внимателно го обърнах. Тогава Ван Хелзинг каза с тих и сериозен глас:

— Разкажете ни съня си, г-н Ренфийлд.

Щом чу това, лицето му се проясни въпреки обезобразяването му и той заговори:

— Д-р Ван Хелзинг. Колко мило от ваша страна, че сте тук. Дайте ми малко вода, пресъхнаха ми устните. Ще се опитам да ви разкажа. Сънувах...

Той прекъсна и сякаш загуби съзнание.

— Бренди — в кабинета ми е — бързо! — обърнах се тихичко към Куинси.

Той изтича и се върна с чаша, гарафа бренди и кана вода. Навлажнихме изпръхналите устни и пациентът бързо се съвзе. Изглежда обаче нараненият му агонизиращ мозък е работил в промеждутъка, понеже, когато дойде в пълно съзнание, той ме погледна пронизващо с измъчено и объркано изражение, което никога няма да забравя, и каза:

— Не бива да се заблуждавам, не беше сън, а жестока реалност.

Тогава очите му зашариха из стаята и щом попаднаха на двете фигури, които търпеливо седяха отстрани на леглото, той продължи:

— Ако все още не бях сигурен, щях да се уверя по присъствието им.

За миг очите му се затвориха — не от болка или сънливост, а съзнателно, като че събираше всичките си сили, за да издържи. Когато ги отвори, той каза, несдържано и по-оживено, отколкото досега:

— Бързо, докторе, бързо. Умирам! Чувствам, че имам само няколко минути и след това ще да се върна към смъртта — или нещо

по-лошо! Наквасете устните ми отново с бренди. Има нещо, което трябва да кажа, преди да умра или преди клетият ми смазан мозък да го стори. Благодаря ви! Беше онази нощ, след като ме оставихте, когато ви умолявах да ме пуснете да си вървя. Тогава не можех да продумам, понеже чувствах езика си вързан, но с изключение на това бях трезв колкото и сега. Отчаянието ме измъчваше дълго след като си отидохте. Сякаш продължи с часове. Тогава ме заля внезапен покой. Умът ми като че отново се проясни и осъзнах къде се намирам. Чух как кучетата лаят зад нашата сграда, но не където беше Той!

Докато говореше, очите на Ван Хелзинг не мигаха, но ръката му се протегна, срещна моята и я сграбчи силно. Той обаче не се издаде, а само кимна лекичко и с тих глас каза: „Продължете“. Ренфийлд започна отново:

— Той се качи до прозореца с мъглата, както често съм го виждал и преди, но тогава беше плътен — не дух, и очите му бяха свирепи, сякаш беше гневен. Той се смееше с червените си устни и остриите му бели зъби блестяха на лунната светлина, когато се обърна да погледне назад към дървесния пояс, откъм който лаеха кучетата. В началото не исках да го поканя вътре, макар да знаех, че както винаги иска именно това. Тогава той започна да ми обещава някои неща — не на думи, а като ги правеше.

Той беше прекъснат от професора с една дума:

— Как?

— Като ги караше да се появят точно както преди пращаше вътре мухи, когато слънцето грееше: огромни, тлъсти и сочни със стомана и сапфир по крилето, и големи нощни пеперуди вечерта с череп и кръстосани кости на гръбчетата им.

Ван Хелзинг му кимна, като ми прошепна неволно:

— *Acherontia Aitetropos om Sphinges* — която наричате „мъртвешка глава“^[415]?

Пациентът продължи, без да спира.

— Тогава той започна да шепти: „Плъхове, плъхове, плъхове! Стотици, хиляди, милиони и всеки от тях — по един живот, и кучета да ги ядат и също — котки. Всички са животни! Всички с червена кръв, съдържаща години живот в себе си, а не просто жужащи мухи!“. Присмях му се, защото исках да видя какво може да направи. Тогава кучетата завиха далеч оттатък притъмнените дървета на Неговия дом.

Посочи ми към прозореца. Аз станах и погледнах навън. Той вдигна ръце и сякаш изкрещя без думи. Черна лавина се разля навсякъде по тревата, прииждаща във формата на пламък. Тогава Той раздели мъглата надве и видях хиляди пълхове с искрящи червени очи като Неговите, само че по-малки. Той протегна ръка, а те всички спряха и мисля, че сякаш изрече: „Всички тези животи ще ти дам, да, и много още и по-могъщи през безбройните векове, ако паднеш и ми се поклониш!“^[416]. И тогава червена пелена, с цвета на кръвта, сякаш се спусна над очите ми и преди да осъзная какво върша, вече бях отворил прозореца и Му казвах: „Влезте, Господарю и Повелителю!“. Пълховете всички си бяха отишли, но Той се пъкна в стаята през рамката, макар че беше отворена само на инч — точно както сама Луната често се промъкваше през най-тясната пролука, а после сияеше пред мен в своята пълнота и великолепие.

Гласът му отслабваше, затова отново навлажних устните му с бренди, и той поднови историята си, но изглежда паметта му беше продължила сама през промеждутъка, защото разказът му бе отишъл по-напред. Щях да му кажа да се върне назад, но Ван Хелзинг ми прошепна:

— Оставете го да продължи. Не го прекъсвайте. Той няма как да се върне и може би не би успял изобщо да започне отново, ако веднъж загуби нишката на мисълта си.

Ренфийлд продължи:

— Цял ден чаках да получа вести от него, но не ми изпрати нищо, нито дори една месарка и когато луната изгря, му бях много ядосан. Веднага щом се мушна през прозореца, макар да беше затворен, без дори да почука, побеснях. Той ми се усмихна подигравателно, бялото му лице погледна от мъглата с искрящите си червени очи и тръгна, сякаш аз бях никой, а притежаваше сам цялото място. Дори не миришеше по същия начин, когато мина покрай мен. Не можех да го задържа. Стори ми се, че някак г-жа Харкър беше дошла в стаята.

Двамата мъже, които седяха на леглото, станаха и се приближиха, заставайки зад него, така че да не ги вижда, но откъдето можеха да чуват по-добре. Те бяха безмълвни, но професорът се стресна и потрепери. Лицето му обаче стана още по-мрачно и строго. Ренфийлд продължи, без да забележи:

— Когато г-жа Харкър влезе да ме види този следобед, тя не беше същата. Беше като чая, след като чайникът е напълнен отново.

Тук всички помръднахме, но никой не каза и дума. Той не прекъсна:

— Не разбрах, че беше тук, докато не проговори, но тя не изглеждаше по същия начин. Бледите хора не ме вълнуват. Допадат ми с много кръв в тях, а нейната сякаш всичката беше изтекла. Тогава не обърнах внимание, но когато тя си тръгна, се замислих, и обезумях от ярост, че Той ѝ отнема живота — усещах, че останалите потръпнаха също като мен, но иначе останахме спокойни. — Затова, когато Той дойде тази нощ, бях подготвен за Него. Видях мъглата да се прокрадва вътре и я сграбчих здраво. Чувал съм, че лудите притежават неестествена сила, и понеже знаех, че съм такъв — във всеки случай понякога, — реших да използвам мощта си. Ах, и Той също го почувства, защото излезе от мъглата, за да се бори с мен. Държах го здраво и мислех, че ще победя, понеже нямах намерение Той да вземе още от живота ѝ, докато не видях очите Му. Те се врязаха в мен и силата ми се разпадна като вода. Той се изплъзна от нея и щом опитах отново да Го притисна, ме вдигна и тръшна на земята. Падна червена пелена, чу се звук като от мълния и мъглата сякаш се прокрадна под вратата^[417].

Гласът му изнемогваше, а дъхът ставаше по-хриплив. Ван Хелзинг инстинктивно се изправи.

— Сега знаем най-лошото — каза професорът. — Той е тук и знаем защо. Може би не е прекалено късно. Нека се въоръжим — по същи начин, както онази нощ, но без да губим време, нямаме нито един излишен миг.

Какъв беше смисълът да изказваме опасенията си, по-точно онова, в което бяхме убедени, с думи — споделихме ги и без тях. Всички побързахме да вземем от стаите си същите вещи, които носихме, когато влязохме в къщата на графа. Професорът вече беше подготвил своите и щом се срещнахме в коридора, ги посочи многозначително и каза:

— Никога не ги оставям и няма да го направя, докато това безрадостно дело не завърши. И вие бъдете разумни, приятели мои. Врагът, с който си имаме работа, не е обикновен. Уви! Уви, че се налага скъпата мадам Мина да страда!

Той прекъсна. Гласът му секваше и не знаех дали яростта или ужасът надвива в сърцето ми.

Спряхме пред вратата на Харкърви. Арт и Куинси се отдръпнаха и последният каза:

— Налага ли се да я безпокоим?

— Трябва — отвърна мрачно Ван Хелзинг. — Ако вратата биде заключена, ще я разбия.

— Няма ли това да я изплаши ужасно? Не е обичайно да се нахлува така в стаята на една лейди!

Професорът каза важно:

— По принцип сте прав, но това е на живот и смърт. За един лекар всички стаи са еднакви, а дори да не бяха, тази нощ за мен всички са като една. Приятелю Джон, щом завъртя дръжката, ако вратата не се отвори, слагате ли рамото си и бутате и вие също, приятели мои. Сега!

С тези думи той завъртя дръжката, но вратата не помръдна. Ние се хвърлихме върху нея. Тя се разби с трясък и едва не паднахме по очи в стаята. Всъщност професорът падна и му помогнах, когато се изправи на ръце и колене. Онова, което видях, ме смрази. Усетих как космите на тила ми се изправят като четина, а сърцето ми замира.

Луната беше толкова ярка, че въпреки плътната жълта щора всичко в стаята се виждаше. На леглото до прозореца лежеше Джонатан Харкър. Той дишаше тежко, сякаш беше в ступор^[418], а лицето му се багреше в червенина. Коленичила на отсамния край на леглото, обърната напред, беше облечената в бяло фигура на неговата съпруга. От същата страна стоеше висок слаб мъж, облечен в черно. Беше с гръб към нас, но на мига забелязах, че всички разпознахме графа — във всяко отношение, дори по белега на челото му. Лявата му ръка стискаше двете китки на г-жа Харкър и ги държеше настрана, изпъвайки напълно ръцете ѝ. Дясната се беше впила в нейния тил, натискайки главата ѝ надолу към гърдите му. Бялата ѝ нощница бе изцапана с кръв, а тънка струйка се процеждаше от голите гърди на мъжа, които се виждаха от разкъсаната му дреха. Начинът, по който бяха застанали, ужасно напомняше на дете, което натиска носа на коте в паничка мляко, за да го накара да пие. Щом нахълтахме в стаята, графът се обърна с лице към нас и адският поглед, за чието описание бях чувал, изведнъж светна пред мен. Червените му очи горяха със

сатанински гняв. Огромните ноздри на бледия орлов нос се разшириха и потрепнаха, а остриите бели зъби зад пълните устни, от които капеше кръв, изскърцаха като на див звяр. С един замах той запрати жертвата си назад върху леглото, сякаш беше хвърлена от високо, и като се обърна, скочи към нас. Но в този миг професорът вече бе на крака и държеше напред плика със светата нафора. Графът внезапно спря точно както клетата Луси беше направила пред гробницата си, и отстъпи. Той се отдръпваше все по-назад и по-назад, докато ние, издигнали разпятията си, се приближавахме. Лунната светлина секна ненадейно, щом един огромен черен облак заплава през небето, а когато газената лампа пламна от кибритената клечка на Куинси, не видяхме нищо освен разпръскваща се пара. Докато я наблюдавахме, тя пропълзя под вратата, която, отскачайки след внезапното ѝ отваряне, се беше затръшна в старото си положение. Ван Хелзинг, Арт и аз тръгнахме към г-жа Харкър, която вече си бе поела дъх и надала безумен, пронизващ ушите отчаян писък, за който сега ми се струва, че ще звънти в главата ми, докато съм жив. За няколко секунди тя остана да лежи разсъблечена в беззащитната си поза. Лицето ѝ беше мъртвешко с бледност, която изпъкваше от кръвта, обагряща устните, страните и брадичката. От гърлото ѝ се процеждаше струя кръв. Очите ѝ бяха обезумели от ужас. Тогава тя вдигна пред лицето си своите клетки безсилни ръце, а по бялата кожа личаха червените белези от страховитата хватка на графа и от нея се откъсна глух сиротен плач, пред който ужасяващият писък изглеждаше само като моментен израз на иначе безкрайна печал. Ван Хелзинг се приближи и внимателно дръпна покривката на леглото върху тялото ѝ, докато Арт, след като погледна към лицето ѝ за миг, побягна от стаята. Професорът ми прошепна:

— Джонатан е в ступор, какъвто знаем, че Вампирът може да причини. Няма как да направим нищо за бедната мадам Мина през следващите няколко минути, докато се съвземе. Трябва да го събудя!

Той навлажни една кърпа със студена вода и с нея започна да го удря леко по лицето. През цялото време съпругата му държеше длани пред лицето си и ридаше по начин, който разкъсваше сърцето ми. Аз вдигнах щората и погледнах през прозореца. Блясъкът на луната беше силен и забелязах как навън Куинси Морис тича по моравата и се скрива в сянката на едно огромно тисово дърво. Учудих се защо прави

това, но в същия миг чух краткото възклицание на Харкър, когато частично се върна в съзнание, и се обърна към леглото. На лицето му, както се очакваше, се изписа изражение на безумно удивление. За няколко секунди изглеждаше зашеметен, но след това пълното съзнание сякаш наведнъж нахлу в него и той подскочи. Съпругата му, сякаш тласната от бързото движение, се обърна към него с разтворени ръце, за да го прегърне. Веднага обаче тя отново ги сви и като събра лакти, задържа длани пред лицето си и затрепери, докато леглото под нея не се разклати.

— За Бога, какво значи всичко това? — извика Харкър. — Д-р Сюърд, д-р Ван Хелзинг, какво има? Какво се е случило? Какво не е наред? Мина, скъпа, какво има? Какво означава тази кръв? Господи, господи! Дотам ли се е стигнало! — и като се надигна на колене, плесна с ръце като безумен. — Мили Боже, помогни ни! Помогни й, ах, помогни й!

С бързо движение той скочи от леглото и започна да облича дрехите си — цялото му същество се беше разбудило при необходимостта от неотложни действия.

— Какво се е случило? Разкажете ми всичко! — крещеше той, без да спира. — Д-р Ван Хелзинг, вие обичате Мина, зная. О, направете нещо, за да я спасите. Все още не може да е отишло твърде далеч. Пазете я, докато аз огледам за него!

Съпругата му въпреки своя страх, ужас и злострадание прозря някаква неизбежна опасност за него: забравяйки веднага за собствената си скръб, тя го сграбчи и извика:

— Не! Не, Джонатан, не бива да ме оставяш. Бог ми е свидетел, изстрадах достатъчно тази нощ и без той да те е наранил. Трябва да останеш с мен. Остани с приятелите, които ще се погрижат за теб!

Докато говореше, изразът на чувствата й стигна до безумие. Той й крещеше, а тя го дърпаше, за да седне на леглото, и го притискаше бурно към себе си.

С Ван Хелзинг опитахме да ги успокоим. Професорът вдигна своето златно разпятие и каза с невероятно спокойствие:

— Не се страхувайте, скъпа моя. Ние сме тук и докато това е близо до вас, нищо страшно не може да ви доближи. В безопасност сте за тази нощ. Трябва да бъдем спокойни и да се посъветваме заедно.

Тя потръпна и остана тиха, облегнала глава върху гърдите на съпруга си. Щом я вдигна, неговият бял халат се оцапа с кръв на мястото, където устните ѝ го бяха докоснали, а дребната отворена рана на шията ѝ беше прокървила. Веднага щом видя това, тя се дръпна назад с тих плач и прошепна между сподавени хлипове:

— Нечиста, нечиста!^[419] Никога повече не бива да го докосвам или целувам. О, сега аз съм тази, която ще бъде най-лошият му неприятел и от която той би имал най-голяма причина да се бои.

На това той отвърна решително:

— Глупости, Мина. Срамота е за мен да чувам подобни думи. Не бих ги слушал от теб и няма да ги слушам. Нека Бог ме съди по собствените ми заслуги и да ме накаже с по-тежко страдание дори от този час, ако заради някое мое действие или решение някога нещо застане между нас!

Той протегна ръце, притисна я до гърдите си и за известно време тя полежа на тях, хлипайки. Харкър погледна към нас зад приведената ѝ глава с очи, които премигнаха насълзени над потрепващите му ноздри. Устните му бяха застинали като стомана. След малко хлиповете станаха по-редки и слаби и тогава той ми каза, говорейки с преднамерено хладнокръвие, което почувствах, че изпитва силите на психиката му до краен предел:

— А сега, д-р Сюърд, разкажете ми всичко. Твърде добре ми е известно основното, разкажете ми всичко, което се е случило.

Казах му какво точно е станало, а той слушаше с привидна невъзмутимост, но ноздрите му се свиха, а очите му пламнаха, когато обяснявах как грубите ръце на графа бяха държали съпругата му в онази страшна и противна поза с уста до отворената рана върху гърдите на вампира. Развълнува ме да видя, че дори в този момент, докато застиналото му лице, пребледняло от гняв, потрепваше конвулсивно над сведената ѝ глава, ръцете му нежно и любящо галеха нейните разбъркани коси. Тъкмо когато привърших с разказа си, Куинси и Годълминг почукаха на вратата. Те влязоха в отговор на поканата ни. Ван Хелзинг ме погледна въпросително. Доколкото разбрах, имаше предвид дали да се възползваме от появата им, за да отклоним, ако е възможно, злощастните съпрузи от мислите им един за друг, затова, като му кимнах в съгласие, той попита новодошлите какво са видели. На това лорд Годълминг отвърна:

— Не го открих в коридора и в стаите ни. Погледнах в кабинета, но макар да е бил там, е заминал. Той обаче...

При тези думи Арт внезапно прекъсна, загледан в клетата оклюмала фигура на леглото. Ван Хелзинг каза важно:

— Продължете, приятелю Артър. Не искаме тук повече тайни. Сега надеждата ни е знанието за всичко. Разказвайте свободно!

Тогава той започна отново:

— Бил е там и макар че може да е било само за няколко секунди, съвсем е обърнал мястото с краката нагоре. Всички ръкописи са изгорени, сините пламъци мъждееха сред бялата им пепел. Цилиндриите от твоя фонограф също са били хвърлени в огъня и восъкът го е подсиллил.

Тук го прекъснах.

— Слава Богу, че има още едно копие в касата!

За миг лицето му грейна, но отново оклюма, щом продължи:

— Изтичах на долния етаж, но не намерих и следа от него. Погледнах в стаята на Ренфийлд, но там нямаше нищо освен...!

Той отново прекъсна.

— Продължете — каза дрезгаво Харкър.

Той наведе глава, навлажни устни с език и добави:

— Освен че нещастникът е мъртъв.

Г-жа Харкър вдигна лице и като ни изгледа един след друг, каза сериозно:

— Да бъде волята Божия!

Нямаше как да не почувствам, че Арт премълчаваше нещо, но тъй като съобразих, че го прави умишлено, не казах нищо. Ван Хелзинг се обърна към Морис и каза:

— А вие, приятелю Куинси, имате ли нещо за казване?

— Малко — отговори той. — Може да е съвсем случайно, но в момента не съм сигурен. Реших, че е добре да разбера, ако е възможно, къде ще отиде графът, когато излезе от къщата. Не го видях, но забелязах как един прилеп се издига от прозореца на Ренфийлд и полита на запад. Очаквах, че под някакъв образ ще се върне в Карфакс, но той очевидно е търсил друго убежище. Няма да се върне тази нощ, защото на изток небето почервенява и зората приближава. Трябва да действваме утре!

Той изрече последното през стиснати зъби. За около две минути цареше мълчание и ми се стори, че чувах сърцата ни. Тогава Ван Хелзинг каза, полагайки много нежно ръка върху главата на г-жа Харкър:

— А сега, мадам Мина — клета скъпа, скъпа мадам Мина — разкажете ни точно какво се случи. Бог ми е свидетел, че не искам да бъдете наранена, но е нужда да знаем всичко. Засега, повече от всякога, трябва цялата работа да бъде свършена бързо, решително и на всяка цена. Денят приближава до нас, в който всичко трябва да приключи, ако това е възможно, и сега имаме шанс да живеем и учим.

Бедната мила лейди потръпна и долових напрежението, с което тя притисна своя съпруг по-близо до себе си и започна да свежда глава все по-ниско до гърдите му. Тогава тя вдигна лице гордо и протегна едната си ръка към Ван Хелзинг, който я пое със своята и крепко я задържа, след като се наведе и я целуна почтително. Другата ѝ длан беше вплетена в тази на съпруга ѝ, който я прегърна закрилнически. След кратко мълчание, в което очевидно подреждаше мислите си, тя подхвана:

— Взех приспивателното, което така любезно ми бяхте дали, но дълго време то не подейства. Сякаш се разсънвах повече и безбройни мисли започнаха да заливат ума ми — всички свързани със смърт и вампири, с кръв, болка и тревоги.

Съпругът ѝ неволно изстена и тя се обърна към него, като му каза любящо:

— Не се измъчвай, скъпи. Трябва да си смел и силен и да ме подкрепиш в тази ужасна задача. Ако само знаеше какво терзание е за мен дори да разкажа за всички тези страхове, би разбрал колко се нуждая от помощта ти. Та стана ми ясно, че трябва да засиля действието на лекарството чрез волята си, ако изобщо щеше да ми бъде от полза, затова решително се настроих да заспя. И наистина сънят трябва скоро да ме е навестил, защото не си спомням повече. Джонатан не ме е събудил при влизането си, понеже следващото, за което се сещам, е, че той лежеше до мен. В стаята имаше същата рядка бяла мъгла, която и преди бях забелязвала. В момента нямам представа дали знаете за това. Ще го прочетете в дневника ми, който ще ви покажа по-късно. Долавях същия неясен ужас, който ме беше обхващал преди, и онова чувство за нечие присъствие. Обърнах се да

събудя Джонатан, но се оказа, че спи толкова дълбоко, сякаш той беше взел приспивателното, а не аз. Опитах, но не можах да го разсъня. Това много ме уплаши и се огледах ужасена наоколо. Тъкмо тогава сърцето ми замлъкна — до леглото, сякаш беше излязъл от мъглата — или по-скоро все едно мъглата се бе превърнала в неговата фигура, понеже тя беше изчезнала напълно — стоеше един висок слаб мъж, облечен изцяло в черно. Веднага го познах от описанието на другите: восъчното лице, носа с висока гърбица, върху който светлината падаше като тясна бяла ивица, разтворените алени устни с остри бели зъби между тях и червените очи, които ми се стори, че бях виждала при залеза в прозорците на църквата „Сейнт Мери“ в Уитби. Познах също червеникавия белег на челото му, където Джонатан го е ударил. За миг сърцето ми спря и щях да изпищя, само че бях вцепенена. Междувременно той заговори с пронизителен и остър шепот, гледайки към Джонатан, сякаш се обръщаше към него: „Тишина! Ако издадете и звук, ще го хвана и ще му разбия главата пред очите ви“. Бях ужасена и прекалено объркана, за да направя нещо. С подигравателна усмивка той сложи едната си ръка върху рамото ми и като ме стисна здраво, оголи гърлото ми с другата. Докато правеше това, той каза: „Първо малко освежаване като награда за моите усилия. По-добре да седите мирна. Това не е първият път, нито пък вторият, когато вашите вени утоляват жаждата ми!“. Бях объркана и твърде странно, но не исках да му попреча. Предполагам, че това беше част от ужасната му прокоба, когато докосне жертвите си. И ах, Боже мой, Боже мой, смили се над мен! Той положи зловонните си устни върху шията ми!

Съпругът ѝ изстена отново. Тя стисна ръката му по-силно и го погледна със съжаление, сякаш той беше пострадалият, и продължи:

— Почувствах как силите ми чезнат и почти загубих съзнание. Колко дълго продължи този ужас, не зная, но ми се стори, че измина много време, преди да отдръпне противната си зловеща озъбена уста. А прясната кръв капеше от нея!

За момент сякаш споменът я надви, тя оклюма и щеше да се свлече долу, ако не я беше подкрепила ръката на съпруга ѝ. С голямо усилие тя се свързе и продължи:

— Тогава той ми заговори подигравателно: „Значи вие, както и другите, искате да съревновавате ума си с моя. Искате да помогнете на тези мъже да ме преследват и осуетят намеренията ми! Сега сте

наясно, а те вече знаят отчасти и не след дълго ще разберат напълно какво означава да застанеш на пътя ми^[420]. Трябваше да запазят енергията си по-близо до дома. Докато те играха хитро срещу мен — срещу мен, който съм господствал над цели нации, съзаклятничел съм за тях и съм се бил за тях стотици години, преди те да се родят — аз им провалях сметките. И вие, най-скъпото за тях, сега сте за мен плът от плътта ми^[421], кръв от кръвта ми, род от рода ми, за кратко моя изобилна преса за вино, а по-късно ще бъдете моя спътница и помощник^[422]. На свой ред вие ще бъдете отмъстена, защото нито един от тях не ще откаже да служи на вашите нужди. Но засега ще бъдете наказана за онова, което сте направили. Вие спомагахте да ми пречат, сега ще се отзовете на моя призив. Когато умът ми ви каже «Елате!», ще прекосите земи и морета, за да изпълните повелята ми, и за тази цел ще направя това!». С тези думи той разтвори ризата си и с дългите си остри нокти разкъса една вена на гърдите си. Когато кръвта започна да блика, той хвана ръцете ми с една от своите, като ги стисна здраво, а с другата ме сграбчи за шията и притисна устата ми до раната, така че бях принудена или да се задуша, или да погълна част от... О, Боже мой! Боже мой! Какво съм сторила? Какво съм сторила да заслужи такава съдба аз, която опитах да изживея в смирение и праведност всичките си дни. Смили се над мен, Господи! Сведи поглед към клетата ми душа, която е в опасност, по-лоша от смъртта, и с милост пожали онези, на които тя е скъпа!

Тя започна да трие устни, сякаш за да ги изчисти от опетняването^[423].

Докато разказваше ужасната си история, небето изсветля от изток и всичко се проясняваше. Харкър беше тих и спокоен, но докато непоносимото описание продължаваше, на лицето му се смрачаваше все повече и повече на утринната светлина, докато накрая, щом първият червен блясък на зората пламна, плътта се открояваше тъмна под побелелите му коси^[424].

Погрижихме се един от нас винаги да бъде в близост до злочестната двойка, докато не успеем да се съберем и обсъдим действията си.

Сигурен съм за следното: днес слънцето няма да изгрее над злочест дом през целия му път по време на ежедневната му обиколка.

[412] Импресионна фрактура на черепа — фрактура, при която има хлътнали костни фрагменти, което води до повишаване на вътречерепното налягане. ↑

[413] Моторен център — част от човешкия мозък, която отговаря за движенията на тялото, травма в нея може да предизвика парализа. ↑

[414] Мъртво часовниче — малък бръмбар, който издава зловещи звуци през нощта и според поверието предвещава смърт. ↑

[415] Мъртвешка глава — или на латински: *Acherontia Atropos* от семейство *Sphingidae* е вид нощна пеперуда с големи размери, която на гърба си има шарки с бял цвят, които изглеждат като човешки череп и кръстосани кости. ↑

[416] „(...) ако паднеш и ми се поклониш!“ — библейска фраза, изречена от дявола, когато изкушава Исус в пустинята: „Пак Го завежда дяволът на твърде висока планина и Му показва всички царства на света и тяхната слава, и Му дума: всичко това ще Ти дам, ако паднеш и ми се поклониш.“ (Мат. 4:8-9. ↑

[417] „(...) излезе от мъглата да се бори с мен (...)“ — сцената напомня на библейската борба между Яков и ангела, която продължила цяла нощ. Яков щял да победи, но ангелът се допрял до става на бедрото му и я изкълчил. Той обаче не пуснал съперника си, докато не получил благословията му (Битие 32:24-28). При представянето на Ренфийлд (25 май) д-р Сюзърд споменава, че поредица от нещастия ще балансира помрачения му ум. Борбата му с Дракула показва, че човешкото в него все пак надделява пред голямата опасност, с която се сблъсква. Докторът е бил прав. ↑

[418] Ступор — състояние на вцепенение, при което човек е напълно безчувствен и обездвижен, но в съзнание, което се разбира, защото очите са отворени и следят обстановката. ↑

[419] „Нечиста, нечиста!“ — в Стария завет тези думи трябва да изрече болният от проказа, защото е нечист: „На прокажения, който има тая рана, дрехата да се разреде, и главата му да бъде открита, и да бъде забулен до устата, и да вика: нечист, нечист!“ (Левит 13:45). ↑

[420] „(...) да застанеш на пътя ми“ — в Библията синът на Матусал казва следното във връзка с отмъщението: „И рече Ламех на жените си: Ада и Цила! Чуйте гласа ми; жени Ламехови! Послушайте думите ми: аз ще убия мъж, който би ме уязвил, и момче, което би ме наранило“ (Битие 4:23). За брачните връзки вж. бележките по-долу.

Цитатът продължава с „ако за Каина се отмъстява седмкратно, то за Ламеха — седемдесет пъти по седем.“ (Битие 4:24). ↑

[421] „(...) плът от плътта ми (...)“ — според християнските вярвания съпрузите са една плът след брака. Това се засвидетелства още със създаването на първата жена от Бога: „И създаде Господ Бог от реброто, взето от човека, жена, и я заведе при човека. И рече човекът: ето, това е кост от костите ми и плът от плътта ми; тя ще се нарича жена, защото е взета от мъжа (си).“ (Битие 2:22-23). ↑

[422] „(...) моя спътница и помощник.“ — След като Бог създава Адам, той решава, че „И рече Господ Бог: не е добро за човека да бъде сам; да му сътворим помощник, нему подобен“ (Битие 2:18) и създава Ева. ↑

[423] „(...) опетняване“ — играе ли си отново Стокър с думите? На първо място той използва думата *pollution*, която наистина означава осквернявам, опетнявам, замърсявам и пр., но в медицината *полюцията* има значението и на еякулация без полово стимулиране, която най-често настъпва по време на еротични сънища. Това е единственото употребяване на тази дума в романа, въпреки че има много други синонимни такива, които означава опетняване. Освен че тя е неопределена (не е членувана), е включена в думите на д-р Сюърд, който познава медицинските термини и понякога си служи с тях. Читателят трябва да е забелязал силната еротика в сцените, където вампирите имат някакви взаимоотношения с хора от другия пол, но те никъде не преминават в изчистена картина. Всичко остава замаскирано. Джеймс Туичъл определя това като „секс без полови органи“ (The Vampire Myth, American Imago, (37) 1980, p.88). Какво наистина се случва, е трудно да се каже. Дали Стокър цели просто да прокара тази нишка прикрито чрез символи и сигнали, или иска да ни каже нещо повече. Според Фройд сексуалното е в основата на сънищата и често се проявява в тях цензурирано (напр. той разглежда всеки продълговат предмет в тях като фалически символ). Смята ли същото Стокър? Ланцетът, с който Сюърд си играе и почти кара Луси да запищи, срещата на Джонатан с трите вампирки, проникването на дървения кол в плътта на Луси и връзката с първата ѝ брачна нощ с Артър, разклащането на леглото от силната емоция, която Мина изпитва, привеждането на главата ѝ към скута на нейния съпруг и т.н. В романа подобни сцени обикновено настъпват след сън. Възможно ли

е цялото сексуално съдържание на книгата да се е състояло, но после героите да са го цензурирали несъзнателно, както Фройд смята, че става при сънищата? ↑

[424] „(...) плътта се открояваше тъмна (...)“ — Стокър използва именно „плът“, за да създаде контраст между преbledнялата Мина и лицето на Джонатан, чиито побелели от тревоги и страх коси карат да изглежда по-тъмно. Мина вече не е „плът от плътта“ му като негова съпруга, защото принадлежи на Дракула. За това намекват и библейските перифрази, свързани с брака. Междувременно по-горе Сюърд сравнява кръвта с мляко. От сцените с манипулациите по кръвопреливане разбрахме директно от думите на героите, че обмяната на кръв е символичен брак. В този случай млякото не би ли символизирило бащинство. ↑

ГЛАВА XXII

ДНЕВНИКЪТ НА ДЖОНАТАН ХАРКЪР

3 октомври. Пиша в този дневник, защото трябва да правя нещо или ще полудея. Сега е шест и след половин час трябва да се срещнем в кабинета и да донесем нещо за ядене, понеже д-р Ван Хелзинг и д-р Сюърд са на мнение, че ако не се храним, няма да направим всичко по силите си. Бог ми е свидетел, днес това ще се окаже необходимо. Трябва да пиша при всяка възможност, защото не смея да спра и да мисля. Всичко дребно или значимо трябва да бъде отразено в дневника, защото може би накрая малките неща ще ни помогнат най-много. Познанието, голямо или скромно, не може да постави Мина или мен в по-лошо положение от това, в което се намираме сега. Въпреки всичко трябва да имаме вяра и надежда. Бедната Мина ми каза чак сега със сълзи, стичащи се по милите ѝ страни, че чрез беди и премеждия се изпитва вярата ни — че трябва и занапред да се уповаваме на нея и Господ ще ни помага до края. Краят! О, Боже, какъв край?... На работа! На работа!

Когато д-р Ван Хелзинг и д-р Сюърд се върнаха от посещението си при клетия Ренфийлд, се захванахме сериозно с онова, което имахме за вършене. Първо, д-р Сюърд ни каза, че когато заедно с д-р Ван Хелзинг отишли долу до стаята, те заварили Ренфийлд да лежи вцепенен на пода. Лицето му било посиняло и натъртено, а всички кости на врата — счупени.

Д-р Сюърд попитал санитаря на смяна в коридора дали е чул нещо. Той си признал, че както си седял полузадрямал, внезапно до него достигнали шумни гласове от стаята и тогава Ренфийлд извикал силно няколко пъти „Боже! Боже! Боже!“, след което се чуло падане и когато влязъл в стаята, го заварил да лежи на пода по очи точно както докторите го видели. Ван Хелзинг попитал дали е чул „гласове“ или „глас“, и той казал, че не е сигурен. В началото му се сторило, че там били двама души, но понеже нямало никого в стаята, вероятно е бил само един. Можел да се закълне, стига да е необходимо, че думата

„Бог“ била изречена от пациента. Д-р Сюзърд ни каза, когато останахме сами, че не иска да навлиза в подробности по тази тема. Въпросът за следствие трябваше да бъде обмислен, но то никога не би установило истината, тъй като никой няма да повярва в нея. При това положение той реши, че по показанията на санитаря може да издаде акт за смърт поради злополука при падане от леглото. В случай че следователят го изиска, ще се проведе формално разследване, разбира се, със същия изход.

Когато започнахме да обсъждаме въпроса за следващите ни действия, първото нещо, което решихме, беше, че Мина трябва да бъде напълно осведомявана и абсолютно нищо — без значение колко е болезнено — не бива да ѝ се спестява. Тя самата се съгласи с ползата от това, но ми беше жал да я гледам така смела, а в същото време скръбна и дълбоко отчаяна.

— Трябва да избягваме всякакви потайности — каза тя. — Уви, вече имахме достатъчно много! Освен това няма нищо на света, което може да ме нарани повече от това, което вече съм преживяла — отколкото страдам сега! Каквото и да се случи, ще ми даде нова надежда и повече смелост!

Докато говореше, Ван Хелзинг я гледаше втренчено.

— Но скъпа мадам Мина, не се ли страхувате? — каза ненадейно той, макар и тихо. — Не за себе си, а за другите след това, което се случи?

Когато тя отвърна, чертите на лицето ѝ застинаха, но очите ѝ засияха с богобоязънта на мъченица:

— О, не! Защото вече съм решила!

— Какво? — попита той учтиво, докато ние се бяхме смълчали, понеже всеки имаше своята бегла представа за какво говори тя.

Отговорът ѝ дойде съвсем непринудено, все едно просто излагаше някакъв факт:

— Че ако открия в себе си — а аз зорко ще следя за това — следа от злонамереност към някого, когото обичам, ще умра!

— Нима бихте се самоубила? — попита той дрезгаво.

— Бих, ако нямах приятели, които ме обичат, които биха ми спестили подобно мъчение и една толкова отчаяна постъпка!

Докато говореше, тя го гледаше многозначително. Професорът беше седнал, но веднага се изправи, приближи се до нея и постави

длан върху главата ѝ.

— Дете мое, има един такъв, стига да беше за ваше добро — каза важно той. — Аз мога да поема отговорността за себе си пред Бога да ви осигуря подобна евтаназия дори в този миг ако така беше най-добре. Не ако беше безопасно! Но дете мое...

За момент сякаш не му достигаше въздух и силен плач се надигна в гърлото му. Той го преглътна и продължи:

— Тук има някои, които биха застанали между вас и смъртта. Не бива да умираете. Не бива да умрете от ничия ръка, но най-малко — от вашата собствена. Докато другият, който отрови щастливите ви дни, не е наистина мъртъв, не бива да умираете, защото, ако той още преживява като немъртъв, смъртта дори би ви направила каквото е той. Не, трябва да живеете! Трябва да се борите и стремите към живота, макар смъртта да изглежда като дар неописуем. Ще влезете в схватка със самата Нея дори да ви е навестила в радост или мъка, денем или нощем, в безопасност или при угроза! Заради спасението на душата ви повелявам да не умираете — не, нито да мислите за смърт — докато това ужасно зло не ви отмине.

Бедничката пребледня като мъртвец и потръпна от уплаха, както съм виждал плаващи пясъци да се разклащат и вълнуват пред прииждащия прилив. Всички мълчахме и не можехме да сторим нищо. Накрая тя се успокои и като се обърна към него, каза мило, но толкова, толкова сиротно, протягайки ръка:

— Обещавам ви, скъпи мой приятелю, че ако Господ ми позволи да живея, ще се боря за това, докато, ако бъде Неговата воля, този ужас не ме отмине.

Тя беше толкова смела и мила, че всички почувствахме как сърцата ни крепнат от жертвоготовност за нея. Започнахме да обсъждаме какво трябва да предприемем. Казах ѝ, че ще получи всички документи от касата и всички книжа, дневници и фонографски записи, които може да използваме от тук нататък и че тя ще води записките, както правеше преди. Беше доволна от възможността да прави каквото и да е — ако „доволна“ може да се каже за участието в нещо толкова зловещо.

Както обикновено Ван Хелзинг предварително беше помислил за всички останали и бе подготвил точен разчет на действията ни.

— Вероятно е добре — каза той, — че при срещата ни след посещението в Карфакс решихме да не правим нищо със сандъците, които са там. Бяхме ли предприели нещо, графът сигурно щеше да отгатне замисъла ни и без съмнение да вземе предварителни мерки, за да осуети подобен опит по отношение на останалите, но сега той не знае за нашите намерения. Не, повече, по всяка вероятност не му е известно, че подобна сила съществува за нас като да стерилизираме леговищата му, така че той никога да не ги използва както преди. Сега сме толкова по-напред в сведенията ни относно месторазположението на сандъците, че когато сме огледали къщата на „Пикадили“, може да ги проследим до последния. Днешният ден тогава е наш и в него е надеждата ни. Слънцето, което изгря над скръбта ни тази сутрин, ни пази при своя път. Докато не залезе довечера, това чудовище трябва да остане в какъвто и образ да е сега. Той не може да излезе извън ограниченията на земния си подслон. Не може да се стопи като дим, нито да изчезне в пукнатини, цепнатини или пролуки. Ако мине през входа, той трябва да отвори вратата като смъртен. И така имаме този ден да издирим всичките му леговища и да ги стерилизираме. По този начин, ако все още не сме го хванали и унищожили, ще го принудим да отстъпи на място, където залавянето и погубването му биха били сигурни до време.

Тук подскочих, не бях в състояние да се сдържа при мисълта, че минутите и секундите, така безценни и наситени с живота и щастието на Мина, отлитат. Докато говорихме, действията ни бяха невъзможни. Ван Хелзинг обаче вдигна предупредително ръка.

— Не, приятелю Джонатан — каза той, — в това най-прекия път към дома е и най-дълъг, както казва поговорката ви. Ще действваме заедно, при това страшно бързо, когато настъпи моментът. Но помислете, при всяко положение ключът за проблема е в онази къща на „Пикадили“. Графът може да е купил много домове. За тях той ще притежава нотариални актове за придобиването, ключове и други. Ще има хартия, на която пише, ще има чекова книжка. Сигурно разполага с много вещи, които той трябва да държи някъде, и защо не в това толкова централно и спокойно място, където може да влиза и излиза от предния или задния вход по всяко време, когато в разгара на трафика никой няма да забележи. Ще отидем там и ще претърсим тази къща и щом научим какво крие, тогава правим каквото нашият приятел Артър

нарича с ловните си фрази „запуши дупката“^[425], и така залавяме стария ни лисан... така, нали?

— Тогава нека отидем веднага — извиках аз, — пилеем толкова безценно време!

Професорът не помръдна, а само каза:

— А как да влезем в онази къща на „Пикадили“?

— Без значение! — възкликнах. — Ще я разбием, ако се наложи.

— А полицията ви? Къде ще бъдат те и какво ще кажат?

Смаях се, но знаех, че ако той иска да отлага, значи има разумни причини. По тази причина казах възможно най-спокойно:

— Не чакайте повече, отколкото е необходимо. Без съмнение знаете на какво мъчение съм подложен.

— Ах, дете мое, това и правя. Наистина, нямам желание да увелича страданията ви. Но само помислете какво можем да направим, докато целият свят е на крака. След това ще настъпи нашият час. Мислих и мислих и ми се струва, че най-простият начин е и най-добър от всички. Сега искаме да влезем в къщата, но нямаме ключ, нали така? — Кимнах. — Сега си представете, че вие действително бяхте нейният собственик и все още не можете да влезете, но смятате, че не бихте се примирили с взломването ѝ. Какво бихте направили?

— Щях да намеря сигурен ключар и да му възложя отварянето на вратата с шперц.

— А полицията ви? Щяха да се намесят, нали?

— О, не! Не и ако знаят, че човекът е нает законно.

— Тогава — рече, докато гледаше към мен също толкова настойчиво, колкото и говореше, — всичко, което се подлага на съмнение, са скрупулите на наелия го и убеждението на полицаите ви дали той има чиста съвест, или пък не. Полицията ви сигурно наистина има усърдни до фанатичност и вещи — ах, колко вещи! — мъже в преценката на човешката душа, щом се главоболят по такива въпроси. Не, не, приятелю мой Джонатан, ако махнете катинара на хиляда необитаеми къщи във вашия Лондон или в който и да е град по света и ако го направите, както законно се прави, и по времето, когато е правилно да се извърши това, никой няма да се намеси. Четох за един джентълмен, който имал доста хубава къща в Лондон, и когато отишъл за лятото в Швейцария и заключил имота си, някакъв крадец дошъл, счупил един прозорец отзад и влязъл. След това той отворил кепенците

отпред и излязъл навън през вратата пред очите на полицията. После организираше търг в този дом, направил обявление и поставил голяма табела и когато денят дошъл, продал на един виден търговски агент всички вещи на онзи друг човек, който ги притежавал. Тогава той отишъл при един строителен предприемач и му продал къщата с уговорка да я събори и изнесе всичко за определен период от време. И вашата полиция и други власти му услужвали всячески. А щом собственикът се върнал от екскурзията си в Швейцария, заварил само празна дупка, където бил домът му. Всичко това било направено *en règle*^[426], а в нашата работа ние също трябва да сме *en règle*. Не бива толкова рано, та полицаите, които няма много да му мислят, да го сметнат за странно, а вместо това ще сме там след десет часа, когато наоколо е пълно с хора, и подобни неща щяха да бъдат свършени, стига да бяхме наистина собственици на къщата.

Не можех да не съобразя колко е прав, а ужасното отчаяние по лицето на Мина се поразея. В подобен замисъл имаше надежда. Ван Хелзинг продължи:

— Когато веднъж сме в къщата, можем да открием още следи. Във всеки случай някой от нас може да остане там, докато другите открият останалите места, където бидат още от сандъците с пръст — в Бърмъндзи и Майл Енд.

Лорд Годълминг се изправи.

— Тук мога да съм от полза — каза той. — Ще телеграфирам на моите хора да поставят коне и екипажи, където ще са най-необходими.

— Гледай сега, драги — каза Морис, — идеята всичко да е готово, в случай че трябва да продължим на кон, е превъзходна, но не мислиш ли, че един от шикозните ти екипажи с хералдическите си украшения в някоя уединена уличка на Уолуърт или Майл Енд би привлякъл прекалено много внимание като за нашите намерения? Струва ми се, че е желателно да си хванем файтон, когато се отправяме на север или юг, и дори да ги оставим някъде близо до квартала, в който отиваме.

— Приятелят Куинси е прав! — каза професорът. — Умът му е, както казвате, обширен като хоризонта. Трудно нещо е това, което отиваме да свършим, и не искаме никакви хора да ни наблюдават, ако е възможно.

Мина взе дейно участие във всичко и се зарадвах да видя, че неотложната работа ѝ помага да забрави ужасните преживявания от нощта. Тя беше много, много бледа — почти мъртвешки и толкова слаба, че устните ѝ се бяха отдръпнали и разкриваха зъбите, които сякаш изглеждаха някак издадени. Не споменах последното, за да не я уязвя излишно, но сърцето ми се смрази при мисълта, за онова, което се е случило с бедната Луси, когато графът е изпил кръвта ѝ. Все още нямаше признаци, че зъбите са станали по-остри, но все още не беше изминало много и имаше време за опасения.

Щом стигнахме до обсъждането за поредността на действията и как да разпределим силите си, се появиха нови поводи за колебания. Най-накрая се съгласихме, че преди да потеглим за „Пикадили“, трябва да унищожим леговището на графа, което е наблизо. В случай че той ни разкриеше толкова скоро, по този начин щяхме пак да бъдем с крачка пред него, а присъствието му в напълно материален облик, и то когато е най-слаб, можеше да ни даде нова насока.

Що се отнася до разпределението на силите, професорът предложи, че след посещението в Карфакс трябва всички да влезем в къщата на „Пикадили“, където аз и двамата доктори ще останем, докато лорд Годълминг и Куинси открият леговищата в Уолуърт и Майл Енд и ги унищожат. Беше възможно, ако не и сигурно, както настоя професорът, че през деня графът ще се появи на „Пикадили“ и че ако това се случи, бихме могли да се справим с него още там и тогава. Във всеки случай ще можем да го последваме в пълен състав. Упорито възразих на замисъла да ги придружа, като казах, че настоявам да остана, за да пазя Мина. Мислех, че съм напълно категоричен по въпроса, но Мина не искаше и да чуе за несъгласието ми. Тя каза, че може да се появи някакъв правен проблем, по който да бъде полезен, че из документите на графа може да има някоя следа, която бих могъл да открия заради преживяванията ми в Трансилвания и че така или иначе са ни необходими всички възможни сили, за да се справим със свръхестествените способности на Дракула. Трябваше да отстъпя, защото решението на Мина не търпеше възражение. Тя заяви, че *нейната* последна надежда е всички да работим заедно.

— Колкото до мен — каза тя, — не се страхувам. Нещата не могат да станат по-лоши, отколкото са, а каквото и да се случи, в него

ще има частица надежда или утеха. Върви, съпруже мой! Бог може, ако пожелае, да ме запази толкова добре сама, колкото и с някой друг.

Тогава аз подскочих, като извиках:

— Тогава, за Бога, нека тръгнем веднага, защото губим време. Графът може да отиде на „Пикадили“ по-рано, отколкото си мислим.

— Няма начин! — каза Ван Хелзинг, вдигайки ръка.

— Но защо? — попитах.

— Забравихте ли — отвърна, но вече с усмивка, — че снощи той си направи голямо угощение и ще спи до късно?

Да съм забравил! Дали някога ще го направя — бих ли могъл? Може ли който и да е от нас някой ден да забрави онази ужасна сцена? Мина се бореше упорито да запази самоотверженото си самообладание, но болката я надви. Тя оброни лице в шепи, затрепери и зариде. Ван Хелзинг не беше имал намерение да ѝ припомня страховитото преживяване. Той просто забрави за присъствието и участието ѝ в работата, унесен в размишленията си. Когато осъзна какво е казал, беше ужасен от недомислието си и опита да я утеши.

— Ах, мадам Мина — каза той, — скъпа, мила мадам Мина, уви, точно аз от всички, които безкрайно ви ценят, казах нещо толкова разсеяно. Тази моя глупава стара уста и безполезната ми изкуфяла глава не го заслужават, но ще го преглътнете, нали?

Докато говореше, той ѝ се поклони ниско. Тя пое ръката му и като го гледаше през сълзи, каза дрезгаво:

— Не, няма да го забравя, защото го помня добре, а с него имам и толкова много хубави спомени за вас, че ще ги запазя всички. Сега се налага скоро всички да вървите. Закуската е готова и трябва да се храним, за да сме силни.

Докато закусвахме, цареше особена обстановка. Опитахме да сме ведри и да се окуражаваме взаимно, а Мина беше най-весела и лъчезарна от всички. Когато приключихме, Ван Хелзинг се изправи и каза:

— И така, скъпи мои приятели, продължаваме със страховитото ни начинание. Всички ли сме въоръжени както през онази нощ, когато за първи път посетихме леговището на неприятеля? Въоръжени както срещу безпътни, така и физически набези? — всички го уверихме в това. — Тогава е наред. Сега, мадам Мина, във всеки случай сте в пълна безопасност до залеза, а ние ще се върнем преди това, ако... Ще

се върнем! Но докато още не сме тръгнали, нека видя, че сте в безопасност при нападение само срещу вас. След като слязохте долу, аз подготвих стаята ви, поставих известните ни защитни вещи, така че Той не би могъл да влезе. Нека сега предпазя вас самата. Допирам на челото ви това парченце света нафора в името на Отца, Сина и...

Последва страховит писък, от който сърцата ни почти застинаха. Щом той постави нафората върху челото на Мина, тя го изгори — жигоса плътта, сякаш беше късче нажежен до бяло метал. Умът на моята клета любима ѝ подсказа какво значи това още щом нервите ѝ сигнализираха за болката. Испитаното и осъзнатото така я завладяха, че не можа да сдържи този крясък, израз на терзанието ѝ. Но мислите ѝ скоро се въплътиха в думи. Ехото от крясъка още не беше престанало да кънти във въздуха, когато тя се опомни и падна на колене върху пода във внезапен изблик на срам. Скривайки лице зад красивата си коса, както прокаженият прави със старото си наметало, тя зариде:

— Нечиста! Нечиста! Дори Всемогъщият отбягва скверната ми плът! Ще нося този белег на срама върху челото си до Съдния ден.

Всички мълчаха. Аз се свлякох до нея в пристъп на безнадеждна скръб и я прегърнах силно. За няколко минути сиротните ни сърца затуптяха като едно, докато приятелите ни извърнаха очи, тихо ронещи сълзи. След това Ван Хелзинг се обърна и каза тържествено, толкова тържествено, че нямаше как да не почувствам неговото вдъхновение. Той все едно не беше на себе си:

— Може би ще носите този белег, докато Бог сам намери, както със сигурност ще стори, в Съдния ден да поправи всички злини на земята и на Своите деца, които Той е причинил върху им. И ах, мадам Мина, скъпа моя, мила моя, нека ние, които ви обичаме, бъдем там и видим, когато този ален белег, знак на Божия промисъл за случилото се, ще се заличи и остави челото ви чисто, като сърцето, което познаваме. Също толкова сигурно, колкото че сме живи, този белег ще избледнее, когато Господ сметне за правилно да вдигне бремето, което ни тежи. Дотогава ние носим Кръста си, както Неговият Син е направил в подчинение на волята Му. Може би ние сме посочено от Неговото благоволение оръдие и се изкачваме по Негова заповед като онзи другия сред удари от бич и срам, сред кръв и сълзи, сред съмнения и страх и всичко това е разликата между Бога и човека.

В думите му имаше надежда и утеха, които приканваха към смирение. Заедно с Мина почувствахме това и едновременно поехме по една от ръцете на стареца, приведохме си и ги целунахме. След това, без да кажем и дума, всички коленичихме заедно и като се държахме за ръце, се заклехме да бъдем верни един на друг. Ние, мъжете, се врекохме да вдигнем булото на скръбта от лицето на тази, която всеки от нас обичаше по свой начин, и се помолихме за подкрепа и напътствия в страшната задача, която ни очакваше.

Вече беше време да тръгваме. Затова се сбогувах с Мина — раздяла, която никой от нас няма да забрави до сетния си час, и потеглихме.

За едно бях решил: ако накрая разберем, че Мина ще стане вампир, тогава тя няма да отиде в онази непозната и страховита земя сама. Предполагам, че по тази причина от стари времена един вампир е вещаел много други. Точно както техните отвратителни тела могат да почиват само в свещена пръст, така и най-свещената обич бе сержант, набиращ новобранци за мъртвешките им редици.

Влязохме в Карфакс без затруднение и заварихме всичко както при първото ни посещение. Беше трудно за вярване, че сред толкова обикновена обстановка на занемареност, прах и разруха имаше място за ужас като този, който вече познавахме. Ако не бяхме решили порано и нямахме страховити спомени, които да ни притискат, трудно щяхме да пристъпим към задачата си. Не открихме никакви книжа или други знаци, че къщата е била обитавана, а в стария параклис огромните сандъци изглеждаха точно както ги бяхме видели за последно. Когато застанахме пред тях, д-р Ван Хелзинг ни каза важно:

— А сега, приятели мои, тук ни очаква нашият дълг. Трябва да стерилизираме тази пръст, така наситена със свещени спомени, че той я е донесъл от една далечна земя за толкова престъпни цели. Той я е подбрал, защото е била свещена. Ето защо го побеждаваме със собственото му оръжие, понеже ние я правим дори по-свята. Била е помазана за такава цел от човек, сега ние я помазваме за Бога.

Докато говореше, той извади от чантата си една отвертка и гаечен ключ и много скоро капакът на един от сандъците беше отворен. Пръстта миришеше на душно и застояло, но сякаш изобщо не забелязвахме това, защото вниманието ни беше съсредоточено в професора. След като взе едно късче света нафора от кутийката си, той

го положи благоговейно върху пръстта, а после затвори капака и започна да го завинтва на мястото му, докато ние му помагахме.

Направихме същото с всеки един от огромните сандъци и ги оставихме по същия начин, както ги бяхме заварили, но във всеки имаше по късче нафора.

Когато затворихме вратата след себе си, професорът заяви тържествено:

— Дори сега е свършено много. Ако е възможно да се справим толкова успешно с всички други, тогава залезът този следобед може да огрее челото на мадам Мина бяло като слонова кост и без нито багра!

Пресичайки моравата по пътя към гарата, където щяхме да хванем влака, видяхме предната фасада на лудницата. Нетърпеливо погледнах и на прозореца от стаята си видях Мина. Помахах и кимнах, за да ѝ дам знак, че работата ни е завършила успешно. Тя също кимна в отговор, за да покаже, че е разбрала. За последно я видях да маха за сбогом. С натезали сърца се добрахме до гарата и хванахме влака, който тъкмо пристигаше, когато намерихме перона.

Написах това във влака.

„Плакадили“, 12:30 часа. Тъкмо преди да стигнем улица „Фенчърч“, лорд Годълминг ми каза:

— С Куинси ще намерим ключар. Вие по-добре да не идвате, в случай че се появят някакви затруднения, защото при това положение на нас няма да ни навреди особено, ако взломим някаква безлюдна къща, но вие сте адвокат и от Обединеното адвокатско дружество могат да ви кажат, че е трябвало да сте наясно какво вършите.

Възразих, че ще споделя всяка опасност, дори позора, но той продължи:

— Освен това ще привличаме по-малко внимание, ако не сме твърде много. Званието ми ще уреди нещата с ключаря и всеки полицаи, който намине. По-добре заедно с Джак и професора да отидете някъде в Грийн Парк, откъдето се вижда къщата, и когато забележите, че вратата е отворена, а майсторът си е отишъл, ще дойдете заедно. Ние ще следим за вас и ще ви пуснем.

— Идеята е добра! — каза Ван Хелзинг.

След неговите думи не отвърнахме друго. Годълминг и Морис потеглиха бързо с един файтон, а ние ги следвахме в друг. На ъгъла на улица „Арлингтън“^[427] слязохме и се разходихме безцелно в Грийн Парк. Сърцето ми подскочи, когато видях как къщата, към която толкова от надеждите ни бяха насочени, се издига мрачна и притихнала, обречена на самота сред по-оживените си и поддържани съседки. Седнахме на една пейка с добър изглед и запалихме по пура, така че да привличаме възможно най-малко внимание. Минутите се нижеха като часове, докато чакахме да се появят другите.

Накрая видяхме как пристига една четириколка. Лорд Годълминг и Морис излязоха от нея с отмерена походка, а от капрата се спусна един набит отруден човек с грубо изплетена кошница за инструменти. Морис плати на файтонджията, който докосна шапката си и потегли. Двамата изкачиха стълбите и лорд Годълминг поясни какво иска да се свърши. Майсторът свали палтото си спокойно и го метна върху един от коловете на оградата, казвайки нещо на един полицаи, който точно тогава преминаваше безцелно наблизко. Същият кимна в знак на съгласие, а ключарят клекна на земята и постави кошницата до себе си. След като затърси нещо в нея, той извади някои инструменти, които прилежно сложи наблизко. После се изправи, погледна през ключалката, духна в нея и отбеляза нещо, обръщайки се към тези, които го бяха наели. Лорд Годълминг се усмихна и човекът вдигна една доста голяма връзка ключове. Като избра един от тях, той го пхна в ключалката и започна да я проучва, сякаш опипваше пътя си в нея. След като си поигра известно време, опита с втори, а после — трети. Накрая той бутна леко вратата, тя се отвори и тримата влязоха в приемната. Ние поседяхме още. Пурата ми бързо изгоря напълно, а тази на Ван Хелзинг съвсем изгасна. Чакахме търпеливо, когато видяхме как майсторът излезе и внесе вътре кошницата си. След това задържа вратата притворена с колене, докато напасне един ключ в нея. Накрая го връчи на лорд Годълминг, който извади портфейла си и му даде нещо. Мъжът докосна шапката си, взе кошницата, облече палтото си и тръгна. Съвсем никой не забеляза цялата операция.

Когато човекът се отдалечи достатъчно, ние тримата пресякохме улицата и почукахме на вратата. Куинси Морис веднага ни отвори, а в това време лорд Годълминг стоеше до него и си палеше пура.

— Мястото вони толкова противно — каза последният, когато влязохме.

Наистина вони противно като стария параклис в Карфакс, а с досегашния си опит съзнавахме пределно ясно, че графът се е разполагал там доста свободно. Тръгнахме да огледаме къщата, като всички се придържахме заедно в случай на нападение, понеже знаехме, че неприятелят ни е силен и лукав, а в момента нямахме представа дали графът е в сградата, или не. В трапезарията, която беше отгътък приемната, открихме осем сандъка с пръст. Бяхме попаднали само на осем от девет! Работата ни не беше приключила и никога нямаше да привърши, докато не намерим липсващия. Най-напред отворихме кепенците на прозореца, който гледаше към тесен, покрит с плочи двор пред бялата лицева страна на една конюшня, боядисана така, за да изглежда като фасада на малка къщичка. Тя нямаше прозорци, затова не се бояхме, че може да ни наблюдават. Не губихме повече време да оглеждаме сандъците. Отворихме ги един по един с инструментите, които бяхме донесли, и постъпихме с тях както с онези в стария параклис. Беше очевидно, че графът не е в къщата, и се заехме да търсим останалите му вещи.

След като прегледахме набързо другите стаи от мазето до тавана, стигнахме до заключението, че всички неща, които вероятно принадлежат на графа, се намират в трапезарията, и затова се захванахме с внимателното им проучване. Те бяха на масата в нещо като подреден безпорядък. В един голям вързоп листове имаше нотариален акт за къщата на „Пикадили“, актове от покупката на къщите в Майл Енд и Бърмъндзи, хартия за писма, пликове, перодръжки и мастило. Всички бяха покрити с тънка амбалажна хартия, за да не прашасват. Намерихме също четка за дрехи, четка за коса, гребен, кана и леген — пълен с мръсна вода, която червенееше може би от кръв. Най-накрая имаше и една малка купчинка ключове с всякакви видове и размери, които вероятно бяха за другите къщи. След като разгледахме тази последна находка, лорд Годълминг и Куинси Морис си записаха внимателно различните адреси на къщи в източната и южната част на града, взеха голямата връзка ключове и тръгнаха, за да унищожат сандъците на тези места. Останалите сме тук и чакаме, доколкото ни стига търпение, или те да се върнат, или да дойде графът.

[425] „Запуши дупката“ — при лов, най-често на лисици и язовци, когато животното трябва да бъде хванато живо, дупката се запушва и задимява. Така то е принудено да търси изход. ↑

[426] *en règle* (фр.) — законосъобразно. ↑

[427] Улица „Арлингтън“ — малка пресечка на „Пикадили“, съвсем близо до Грийн Парк. ↑

ГЛАВА XXIII

ДНЕВНИКЪТ НА Д-Р СЮЪРД

3 октомври. Сякаш цяла вечност чакахме да пристигнат Годълминг и Куинси Морис. Професорът опитваше да държи мислите ни заети, като ги ангажираше през цялото време. Разбрах благородната му цел по косите погледи, които от време на време хвърляше към Харкър. Бедният, тъжно е да видиш как мъката го е завладяла. Довчера беше прям, щастлив човек със здраво младежко лице, тъмнокестенява коса и изпълнен с енергия. Днес той е измъчен слаб старец, чиито бели коси напълно подхождат на хлътналите му зачервени очи и изписани с горест черти на лицето. Енергията му обаче е все още непокътната, всъщност той е като жив огън. Може би това ще бъде неговото избавление, защото ще го поддържа през тези моменти на отчаяние, и ако всичко мине добре, той ще се събуди отново за житейските реалности. Бедният, мислех си, че собствените ми тревоги са достатъчно лоши, ала неговите... Професорът разбира това достатъчно добре и дава всичко от себе си, за да поддържа ума му зает. При тези обстоятелства онова, за което говореше, представляваше изключителен интерес. Доколкото помня, беше следното:

— Откакто ми попаднаха подръка, изучавах отново и отново всички книжа, свързани с това чудовище, и колкото повече проучвах, толкова по-голяма ми се струваше необходимостта да го смажем напълно. Навсякъде се посочва възходът не само на неговите сили, но и на познанията му за тях. Както разбрах от изследванията на моя приятел Арминий от Будапеща, приживе е бил най-забележителна личност. Воин, държавник и алхимик — последното е било върхът на научното познание по негово време. Имал е остър ум, несравнима вещина и сърце, което не познавало нито страх, нито разкаяние. Дори е дръзнал да посещава Шоломанс, а там нямало клон на познанието от онези времена, който да не усвоил. Е, при него мощта на мисълта е преодоляла физическата смърт, макар че изглежда паметта му не се е запазила изцяло. В някои неща разсъдъкът му е бил — и е останал —

като на дете, но в момента израства и част от това, което е било детинско в началото, сега има мъжки бой. Той експериментира и го прави добре. Ако не беше станало така ние да пресечем пътя му, досега щеше да бъде — той все още може да стане, ако се провалим — баща или радетел на едно ново общество от същества, чийто път върви през Смъртта, а не Живота.

Харкър въздъхна и каза:

— И всичко това е насочено срещу моята любима! Но как експериментира? Това може би ще ни помогне да го победим!

— През цялото време, откакто е дошъл, той изпитва силите си бавно, но сигурно. Този негов голям разсъдък на дете работи. Добре е за нас, че засега е такъв, понеже, ако се беше осмелил още в началото да предприеме определени действия, отдавна щеше да бъде отвъд нашите възможности. Той обаче възнамерява да успее, а един човек, който има векове пред себе си, може да си позволи чакането и да продължи бавно. *Festina lente*^[428] може спокойно да мине за негов девиз.

— Не мога да разбера — каза Харкър с изтощение. — Ах, бъдете по-ясен заради мен! Вероятно мъката и тревогите замъгляват ума ми.

Професорът положи нежно ръка на рамото му с думите:

— Ех, дете мое, ще бъда ясен. Не забелязвате ли как напоследък това чудовище навлиза в познанието чрез опити? Как той използва пациента зоофаг, за да спомогне проникването си в къщата на приятеля Джон, защото вашият Вампир, макар че във всеки следващ случай може да влезе, когато и както пожелае, трябва при първия път да бъде поканен за това от обитател. Но това не са неговите най-съществени експерименти. Не видяхме ли как в началото всички тези толкова големи сандъци бяха преместени от други? Тогава е знаел единствено, че трябва да действа по този начин. Но през цялото време, в което неговият така велик, ако и незрял разсъдък се е развивал, той е започнал да обмисля дали може, или не да премести сам сандъка. Така е започнал да помага, а после, когато открил, че това биде правилно, той се опитва да ги мести всички сам. Продължава по този начин да разпростира своите гробове и никой освен него не знае къде са скрити. Може би е решил да ги зарови дълбоко в земята. Така той ще ги използва само през нощта или в момент, когато може да променя образа си — и двете му вършат еднаква работа. Няма как някой да

узнае къде е скривалището му! Но дете мое, не се отчайвайте, той се научи твърде късно! Вече всичките му леговища освен едно бидеха стерилизирани за него, а преди залеза и него го очаква същото. Тогава той няма къде да се премести или скрие. Отложих тази сутрин, че така да бидем сигурни. Не рискуваме ли не по-малко от него? Тогава защо да не бидем дори по-внимателни, отколкото е той самият? По моя часовник е един час и ако всичко биде наред, приятелят Артър и Куинси вече идват насам. Днес е нашият ден и трябва да напредваме уверено, макар и бавно, без да пропускаме възможност. Та ние сме петима, когато отсъстващите се върнат!

Изведнъж се стреснахме от почукване на входната врата — двете традиционни почуквания на пощальон от момчето с телеграмите. Всички наведнъж се втурнахме към приемната, а Ван Хелзинг вдигна ръка към нас в знак за мълчание, пристъпи към вратата и я отвори. Момчето му подаде съобщението. Професорът затвори отново вратата и след като погледна адреса на подателя, го разпечата и прочете на глас.

— „Внимавайте за Д. Тъкмо сега, 12:45, той тръгна забързан от Карфакс и устремен на юг. Изглежда възнамерява да заобиколи и може би иска да ви срещне: Мина.“

Последва мълчание, нарушено от гласа на Джонатан Харкър:

— Нека сега да благодарим на Бога! Скоро ще се срещнем!

Ван Хелзинг се обърна веднага към него и каза:

— Бог действа според волята си и когато реши. Не се страхувайте, но все още не се и радвайте, понеже точно това, на което се надяваме в момента, може да бъде нашата гибел.

— Сега не ме е грижа за нищо друго — отвърна той разпалено — освен да затрия този звяр от лицето на земята. Бих продал душата си за това!

— Ах, шшт, шшт, дете мое! — каза Ван Хелзинг. — Бог не търгува с души по този начин, а Дяволът, макар да го прави, не държи на думата си. Но Господ е милостив и справедлив. Той познава болката и предаността ви към милата мадам Мина. Помислете вие как страданието ѝ би се удвоило, ако само чуе тези ваши безумни слова. Не се съмнявайте за никого от нас, всички сме посветени на това дело и днес ще видим неговия край. Идва време за действие. Днес този Вампир е ограничен до възможностите на човек и до залез не може да

се промени. Ще му отнеме време да пристигне тук — вижте, двадесет минути след един е — и все още има малко време, преди да е наминал тъдява, дори да биде толкова бърз. Това, на което трябва да се надяваме, е, че милорд Артър и Куинси ще пристигнат първи.

Около половин час, след като бяхме получили телеграмата на г-жа Хार्кър, откъм входната врата се чу тихо, но решително почукване. Беше най-обикновено като това на хилядите господа, които тропат на нечия врата всяка минута, но накара сърцето на професора, както и моето, да забие силно. Спогледахме се и заедно отидохме в приемната, като всеки от нас беше готов да използва различните ни оръжия — духовното в лява ръка, а тленното в дясна. Ван Хелзинг дръпна резето и задържайки вратата притворена, се отдръпна, готов да действа и с двете си ръце. Вътрешната ни радост сигурно се е изписала по лицата ни, когато на стъпалото до вратата видяхме лорд Годълминг и Куинси Морис. Те бързо влязоха и затвориха след себе си. Докато прекосяваха приемната, последният каза:

— Всичко е наред. Намерихме и двете места. Имаше по шест сандъка във всяко и ги унищожихме всички!

— Унищожихте ги? — попита професорът.

— Така му се пада!

Замълчахме за минута и след това Куинси каза:

— Вече можем само да почакаме тук. Ако обаче той не се появи до пет часа, трябва да потегляме, понеже не е работа да оставим г-жа Хार्кър сама след залез.

— Не след дълго ще е тук — каза Ван Хелзинг, който преглеждаше джобното си тефтерче. — *Nota bene*^[429], според телеграмата на мадам е тръгнал на юг от Карфакс, което означава, че е отишъл да прекоси реката, а той може да направи това само между прилива и отлива, който трябва да е някъде преди един часа. Че е отишъл на юг, е от значение за нас. Засега той само се е усъмнил и най-напред е тръгнал от Карфакс натам, където най-малко би заподозрял намеса. Вероятно сте били в Бърмъндзи само малко преди него. Фактът, че все още не е тук, показва, че после е посетил Майл Енд. Това му е отнело известно време, защото по-късно би трябвало някак да бъде преведен през реката. Доверете ми се, приятели, няма да чакаме още много. Трябва да подготвим някакъв план при нападение,

така че да не пропилеем възможността си. Шшт, вече няма време. Взимайте оръжията си! Готови!

Докато говореше, той вдигна предупредително ръка, защото всички чухме внимателно поставен ключ в бравата на входната врата.

Дори в един такъв момент мога само да се възхищавам на начина, по който един властен дух се проявява. Във всичките ни ловни дружини и приключения в различни части на света Куинси Морис винаги е бил този, който организира плана за действие, а Артър и аз сме свикнали да му се подчиняваме безусловно. Сега старият ни навик изглежда се възвърна инстинктивно. Като обходи стаята с един бърз поглед, той веднага ни състави план при нападение и без нито дума с един жест постави всеки от нас на мястото му. Ван Хелзинг, Харкър и аз бяхме точно зад вратата, така че когато тя се отвори, професорът да я пази, докато ние двамата застанем между нея и онзи, който ще влезе. Готови да се придвижат към прозореца, Годълминг отпред и Куинси зад него останаха скрити. Закакахме с напрежение, от което секундите течаха кошмарно мудно. Някой пристъпваше през приемната бавно и предпазливо. Графът очевидно беше готов за някаква изненада — поне се опасяваше от това.

Внезапно с един-единствен скок той се озова в стаята, проправяйки си път през нас, преди някой да е вдигнал ръка, за да го спре. Сякаш бе пантера, в него имаше нещо толкова нечовешко, че сякаш отрезви всички ни от смута при появата му. Първи се прояви Харкър, който мигом се хвърли към вратата, водеща към стаята в предната част на къщата. Щом графът ни видя, той се озъби страховито, разкривайки дългите си заострени кучешки зъби, но злостната усмивка бързо премина в поглед на лъвско презрение, студен и нетрепващ. Изражението му отново се смени, когато в един миг всички ние пристъпихме към него. Жалко, че нямахме по-добре организиран план за нападение, защото дори в тази минута се чудех какво ли щяхме да направим. Дори не знаех дали смъртоносните ни оръжия щяха да са ни от някаква полза. Харкър явно възнамеряваше да провери това, понеже беше подготвил своя голям кукри^[430], и замахна ненадейно и свирепо към него. Ударът си беше силен и само дяволската бързина, с която графът отскочи назад, го спаси. Още една секунда и острието на ножа щеше да посече гърдите му. Както изглежда, върхът беше поразил само палтото му, отваряйки широк

разрез, от който се изсипаха куп банкноти и златни монети. Изражението, изписано върху лицето на графа, беше толкова пъклено, че за момент се уплаших за Харкър, макар че го виждах как отново замахва високо със страховития си нож за пореден удар. Несъзнателно пристъпих напред с намерение да го защита, стискайки разпятието и нафората в лявата си длан. Почувствах как могъща сила се разлива по ръката ми и не беше изненадващо да забележа как чудовището се свива, когато всички го сторихме наведнъж. Би било невъзможно да опиша изражението на омраза и смаяна злост — на яд и адска свирепост — които се изписаха върху лицето на графа. Восъчната му кожа стана зеленикавожълта от контраста с пламтящите му очи, а аленият белег на бледото чело изпъкна като туптяща рана. В следващия миг с пъргаво движение той се шмугна под ръката на Харкър, преди да довърши удара си, сграбчи шепа пари от пода, впусна се през стаята и се хвърли към прозореца. Сред сриващото се с гръм и блясък стъкло той се претърколи върху калдъръма долу. Въпреки шума от разбиващия се прозорец чух звънтенето на златото, когато някои от суверените паднаха върху плочите.

Хукнахме натам и го видяхме да тича невредим на земята. Като изкачи бързо стъпалата, той прекоси покрития с камък двор и отвори вратата на конюшнията. Там се извърна към нас и заговори:

— Смятате да ми попречите вие — с пребледнелите си лица, един подир друг като овце на заколение. Всички ще съжалявате! Мислите, че сте ме оставили без място за покой, но аз имам още. Отмъщението ми едва сега започва! Ще го разпростра през вековете и времето е на моя страна. Момичетата, които всички вие обичате, са вече мои, а чрез тях вие и още други ще ми принадлежите — мои роби, които да изпълняват повелите ми, които да бъдат мои лешояди, щом искам да се храня. Ба-а!

С презрителна усмивка той прекоси прага и ръждивото резе изскърца, докато графът залостваше вратата след себе си. Друга врата някъде отгатък се отвори и се затръшна. След като вече бяхме осъзнали затруднението да го последваме през конюшнията и тръгнахме към приемната, пръв от нас заговори професорът:

— Научихме нещо... много! Въпреки смелото си изказване той се бои от нас, бои се от времето, бои се да иска! Ако не, защо избърза толкова? Или ушите ми не са наред, или тонът му го издаде. Защо взе

онези пари? Схващате бързо. Вие сте ловци на диви зверове и разбирате това. Колкото до мен, убеждава ме, че нищо тук не може да му е от полза, в случай че се върне.

Докато говореше, той сложи останалите пари в джоба си, взе нотариалния акт с вързопа, както Харкър го беше оставил, и хвърли всичко останало в камината, като я запали с клечка кибрит.

Годълминг и Морис се втурнаха към двора, а Харкър се наведе от прозореца, за да проследи с поглед графа. Той обаче беше залостил вратата на конюшните и докато я разбият, от него не беше останала и следа. Заедно с Ван Хелзинг опитахме да поразпитаме от задната страна на къщата, но улицата с конюшни пустееше и никой не го беше видял да си тръгва.

Вече беше късно следобед и залезът приближаваше. Трябваше да признаем, че партията ни е приключила. С натежали сърца се съгласихме с професора, когато той каза:

— Нека се върнем при мадам Мина — бедната клета скъпа мадам Мина. Засега не можем да направим нищо повече, а там поне ще я пазим. Но не бива се отчайваме. Има още един сандък с пръст и ще се опитаме да го открием, и когато това е свършено, всичко вече ще бъде наред.

Забелязах, че той говори възможно най-неустрашимо, за да успокои Харкър. Той пък горкият беше съвсем съсипан. От време на време изпускаше някоя тиха въздишка, която не можеше да потисне — мислеше за своята съпруга.

С тъга на сърцето се върнахме у нас, където заварихме г-жа Харкър, която ни очакваше с доловимо щастие, което правеше чест на смелостта и безкористността. Щом видя израженията ни, лицето ѝ пребледня като на мъртвец: за секунда-две очите ѝ се притвориха, като че се молеше тайно, а след това тя каза ведро:

— Никога не бих могла да ти се отблагодаря достатъчно. Ах, бедният ми любим! — с тези думи тя пое сивкавата ръка на съпруга си в своите длани и я целуна. — Сложи клетата си глава тук и полегни. Всичко вече ще бъде наред, скъпи! Господ ще ни пази, ако в милосърдието си Той има тази воля.

Клетникът въздъхна. В това несравнимо злощастие нямаше място за думи.

Вечеряхме без охота, но мисля, че това малко ни поободри. Беше вероятно заради чистия животински нагон, когато си гладен — понеже никой от нас не беше хапвал нищо след закуска, — или може би защото си правехме компания, но във всеки случай всички се чувствахме по-малко окаяни и гледахме на утрешния ден като не напълно лишен от надежда. Верни на обещанието си, разказахме на г-жа Харкър всичко, което се бе случило, и въпреки че преbledняваше като сняг в онези моменти, където опасността изглежда беше застрашила нейния съпруг, и се изчервяваше, щом предаността му към нея се проявяваше, тя слушаше смело и хладнокръвно. Когато стигнахме до частта, в която Харкър се нахвърли върху графа съвсем безразсъдно, се вкопчи в ръката на съпруга си и я стисна толкова силно, като че това щеше да го предпази от всяко зло, което можеше да го сполети. Тя обаче не каза нищо, докато разказът не завърши напълно и всичко стигна до сегашния момент. След това, без да пуска съпруга си, тя се изправи и заговори. Ах, нямам думи да опиша сцената: тази блага мила очарователна ласкава жена в цялата сияйна прелест на своята младост и жизненост, с червения белег на челото ѝ, за който тя съзнаваше и който ние съзряхме със скърцане на зъби, спомняйки си откъде и как се беше появил, любящата ѝ добрина срещу свирепата ни ненавист, крехката ѝ вяра срещу нашите съмнения и страхове, а знаехме, че така, както провидението подсказваше, с цялата си доброта, чистота и вяра тя бе отритната от Бога.

— Джонатан — каза тя и произнесена от нейните устни, тази дума прозвуча като музика, изпълнена с любов и нежност, — Джонатан, скъпи, и всички вие, верни, верни мои приятели, искам да имате нещо наум през всички тези страховити мигове. Знам, че трябва да се борите — че дори трябва да го унищожите, както направихте с мнимата Луси, така че сега истинската може да пребъде в отвъдното, но това не е дело на ненавист. Тази клета душа, която е причинила цялото това страдание, е най-тъжният случай от всички. Само помислете каква ще бъде радостта му, щом неговата по-лоша страна е погубена, за да може по-добрата да намери духовно безсмъртие. Трябва да го съжалявате, макар и това да не го избави от гибел.

Докато говореше, забелязах как лицето на съпруга ѝ помръкна и се разкриви така, сякаш гневът поглъщаше цялото му съществуване. Несъзнателно той стисна ръката на жена си толкова силно, че

кокалчетата му побеляха. Тя не потрепна от болката, която съм сигурен, че е изпитала, а вместо това го погледна по-умоляващо от всякога. Щом замлъкна, той скочи на крака, почти отскубвайки се от ръката ѝ, с думите:

— Нека Бог само ми го даде в ръцете за толкова, колкото ми трябва да погубя този негов земен живот, каквато е и целта ни. Ако освен това мога да изпратя душата му да гори в ада за вечни времена, бих го сторил!

— Ах, тихо, тихо! В името на милостивия Господ. Не говори подобни неща, Джонатан, съпруге мой, или страхът и ужасът ще ме съсипят. Само виж, скъпи — обмислях всичко това през този толкова дълъг ден, — че... може би... ще настъпи час... когато аз също ще се нуждая от подобна милост и че някой друг като теб и с не по-малка причина да бъде ядосан може да ми я откаже. Ах, съпруге мой! Съпруге мой, щях наистина да ти спестя подобна мисъл, ако имаше начин, но въпреки това се моля Господ да не е оценил безумните ти слова като нещо повече от вопъл на един силно любящ и дълбоко покрусен човек с разбито сърце. О, Боже, нека тези клетки бели коси бъдат доказателство за страданието на този, който цял живот не е сторил никакво зло и когото сполетяха толкова много тревоги.

Сега очите на всички нас — мъжете, бяха пълни със сълзи. Не им се съпротивлявахме и плачехме, без да ги крием. Тя също зариде, като видя, че милостивите ѝ думи са надделели. Харкър се хвърли на колене до нея и като я прегърна, зарови лице в гънките на роклята ѝ. Ван Хелзинг ни направи знак и ние незабелязано излязохме от стаята, оставяйки двете влюбени души насаме с Бога.

Преди да се оттеглят, професорът подреди стаята им срещу поява на Вампира и увери г-жа Харкър, че може да си отдъхне спокойно. Тя опита да привикне към тази идея и очевидно заради своя съпруг си придаде доволен вид. Беше дръзко усилие и, смятам, дори съм сигурен, че не беше напразно. Ван Хелзинг бе поставил наблизко звънче, което някой от тях трябваше да използва в случай на опасност. Когато се оттеглиха, с Куинси и Годълминг решихме, че трябва да останем будни и като разделим нощта помежду си, да бдим над безопасността на клетата и съкрушена лейди. Първата смяна се падаше на Куинси и по тази причина ние трябваше да си легнем възможно

най-скоро. Годълминг вече спи, защото е втори. Сега, когато нямам друга работа, аз също ще си лягам.

ДНЕВНИКЪТ НА ДЖОНАТАН ХАРКЪР

3-4 октомври, около полунощ. Мислех, че вчерашният ден никога няма да свърши. Измъчваше ме силно желание за сън и имах някаква сляпа надежда, че щом се събудя, ще заваря всичко променено, а всяка промяна сега би могла да бъде само към по-добро. Преди да се разделим, обсъдихме каква щеше да бъде следващата ни стъпка, но не успяхме да стигнем до някакво решение. Всички бяхме наясно, че остава един сандък с пръст и единствен графът знае къде е. Ако избере да остане скрит, можеше да ни разиграва години напред, а в същото време... мисълта е твърде ужасна и дори не смея да си спомня за нея отново! Зная само, че ако някога е имало жена, която е била напълно свършена, това е моята клета и злочастна любима. Обичам я хиляди пъти повече заради чистосърдечното ѝ състрадание от последната нощ, състрадание, което накара собствената ми омраза към чудовището да изглежда недостойна. Със сигурност Господ не ще позволи светът да опустее със загубата на едно подобно създание. Надеждата ми е в това. Сега всички се носим към подводните скали и вярата за нас е единствена котва. Благодаря ти, Господи! Мина спи спокойно, без да сънува. Боя се какви щяха да бъдат сънищата ѝ, изтъкани от подобни страховити спомени. Струва ми се, че не е била толкова спокойна, откакто слънцето залезе. Тогава за кратко на лицето ѝ се изписа покой, който беше като пролетта, последвала ветровития март. В онзи миг си помислих, че е заради нежността на аления залез, която обливаше лика ѝ, но сега някак ми се струва, че всичко има по-дълбок смисъл. Не ми се спи, въпреки че съм уморен — уморен до смърт. Ще опитам обаче да поспя, защото трябва да помисля и за утре, а за мен няма почивка, докато...

По-късно. Сигурно съм заспал, защото Мина ме събуди, седнала в леглото, със стреснато изражение. Видях го ясно, защото в стаята не беше тъмно. Тя постави предупредително ръка върху устните ми и след това прошепна в ухото ми:

— Шшт! Има някой в коридора!

Внимателно станах, прекосих стаята и безшумно открянах вратата.

Изтегнат на един матрак точно отпред, г-н Морис лежеше съвсем буден. Той вдигна ръка в знак за мълчание и ми прошепна:

— Шшт! Върнете се в леглото, всичко е наред. Тук ще има по някой от нас през цялата нощ. Не искаме да поемаме рискове!

Жестът и изражението му не търпяха възражения, затова се върнах и казах на Мина. Тя въздъхна и несъмнено сянка на усмивка се прокрадна по клетото ѝ бледо лице, когато ме прегърна нежно с думите:

— Ах, благодаря ти, Боже, за тези благородни и смели мъже!

С въздишка тя потъна отново в съня си. Пиша това сега, понеже не ми се спи, макар че трябва да опитам да заспя отново.

4 октомври, сутрин. Мина ме събуди още веднъж през нощта. Този път и двамата бяхме поспали добре, защото дрезгавината на задаващото се утро издължаваше очертанията на прозорците, а пламъкът на газената лампа беше като искрица вместо диск от светлина.

— Върви да повикаш професора — каза ми тя припряно. — Искам да го видя веднага.

— Защо? — попитах.

— Имам една идея. Предполагам, че ми е хрумнала през нощта и назряла, без да усетя. Трябва да ме хипнотизира преди изгрева и тогава ще мога да говоря. Върви бързо, прелюбими, моментът приближава.

Отидох до вратата. Д-р Сюърд лежеше на матрака и като ме видя, скочи на крака.

— Има ли нещо нередно? — запита тревожно той.

— Не — отвърнах, — но Мина иска да види д-р Ван Хелзинг веднага.

— Тръгвам — каза той и забърза към стаята на професора.

Две-три минути по-късно Ван Хелзинг вече беше в стаята по халат, а г-н Морис и лорд Годълминг стояха с д-р Сюърд на вратата и го разпитваха. Щом професорът видя Мина, една усмивка — искрена усмивка, замени тревогата на лицето му.

— Ах, скъпа моя мадам Мина, това определено е промяна — каза той, потривайки ръце. — Вижте, приятелю Джонатан, днес си върнахме нашата мила мадам Мина, каквато беше преди!

След това той се обърна към нея и каза със задоволство:

— А какво трябва да направя за вас? Защото в този час не ме викате без причина.

— Искам да ме хипнотизирате! — каза тя. — Направете го преди зората, понеже чувствам, че тогава ще мога да говоря, и то свободно. Побързайте, защото времето изтича!

Без нито дума той ѝ направи знак да седне в леглото.

Втренчен в Мина, той започна да прокарва една след друга дланите си пред нея от горната част на лицето ѝ надолу. Тя се взираше в него съсредоточено за няколко минути, през които сърцето ми биеше като механичен чук, понеже чувствах, че настъпва някакъв решителен момент. Постепенно очите ѝ се затвориха и тя остана вцепенена като дънер. Само по нежното надигане на гърдта ѝ можеше да се разбере, че е жива. Професорът направи още няколко движения с ръка, а след това престана и забелязах, че челото му беше покрито с едри капки пот^[431]. Мина отвори очи, но не приличаше на същата жена. Погледът ѝ беше отнесен, а в гласа ѝ се долавяше непозната за мен тъжна замечтаност. Професорът вдигна ръка, подканяйки към тишина, и ми направи жест да доведе останалите вътре. Те дойдоха на пръсти, затваряйки вратата след себе си, и застанаха до края на леглото, за да гледат. Мина, изглежда, не ги виждаше. Мълчанието беше нарушено от гласа на Ван Хелзинг, който говореше ниско, за да не прекъсне потока на мислите ѝ:

— Къде сте?

— Не зная — отговори безразлично тя. — Сънят не може да има място, което да нарече собствено.

За няколко минути последва тишина. Мина седеше скована, а професорът се взираше втренчено в нея. Всички останали бяхме затаили дъх. В стаята ставаше все по-светло. Без да сваля поглед от лицето на Мина, д-р Ван Хелзинг ми направи знак да вдигна щората. Изпълних заръката му и денят сякаш нахлу вътре. Една червена ивица се разрасна внезапно и розовата светлина заля стаята. В същия миг професорът заговори отново:

— Къде сте сега?

Отговорът беше отнесен, но затова си имаше причина. Тя изглежда се опитваше да си обясни нещо. Бях я чувал да използва същия тон, когато чете стенографските си бележки.

— Не зная. Всичко ми е непознато!

— Какво виждате?

— Не мога да видя нищо. Пълен мрак е.

— Какво чувате?

Долових напрежението в търпеливия глас на професора.

— Плискането на вода. Наблизо е, ромоли, подскачат малки вълнички. Чувам ги отвън.

— Тогава сте на кораб?

Всички се спогледахме, опитвайки се да разберем нещичко един от друг. Бояхме се дори да си помислим. Отговорът дойде скоро:

— Ах, да!

— Какво друго чувате?

— Хора трополят над мен, тичат наоколо. Скърца верига и чувам звънтежа от езика на шпила^[432], който опира в хлапавото колело^[433].

— Какво правите?

— Вцепенена съм — ах, толкова съм вцепенена. Сякаш съм мъртва!

Гласът заглъхна. Тя дълбоко си пое дъх като заспала и очите ѝ се затвориха отново.

До този момент слънцето беше изгряло и ни обливаше светлината на деня. Д-р Ван Хелзинг положи ръцете си върху раменете на Мина и внимателно облегна главата ѝ на възглавницата. За няколко мига тя лежеше като спящо дете, а след това с дълбока въздишка се събуди и загледа учудено, задето вижда всички около себе си. „Насън ли съм говорила?“ беше всичко, което тя каза. Изглеждаше обаче, че ситуацията беше ясна за нея и без да ѝ казваме. Въпреки това изгаряше от желание да разбере. Професорът повтори разговора и тя заяви:

— Тогава нямаме и минута за губене, вече може да е твърде късно!

Г-н Морис и лорд Годълминг тръгнаха към вратата, но спокойният глас на професора ги извика обратно:

— Стойте, приятели мои. Този кораб, където и да е, вдигаше котва, докато тя говореше. Има много, които в този момент правят това във вашето огромно Лондонско пристанище^[434]. Кой от тях търсим?

Слава Богу, че отново имаме някаква улика, макар че накъде може да ни отведе, не знаем. Някак сме останали слепи. Слепи по наш, човешки начин — обръщайки се назад, ние виждаме какво сме могли да видим, като гледаме напред, ако сме били в състояние да гледаме напред тогава, и да видим онова, което сме можели да видим! Уви, това изречение е пълна каша! Сега можем да сме наясно какво е имал наум графът, когато сграбчи онези пари, въпреки че страховитият нож на Джонатан го излага на опасност, от която дори той се бои. Искал е да избяга. Чухте ме, да ИЗБЯГА! Разбрал е, че само с един останал сандък и няколко мъже, които го преследват както кучета лисица, този Лондон не е бил място за него. Той е взел последния си сандък с пръст на борда и напуска тази земя. Искан да избяга, но не! Ние го следваме. „Дръж!“, както приятелят Артър би казал, когато сложи червения си редингот!^[435] Старата ни лисица е хитра, ах, толкова хитра и затова трябва да я последваме също с хитрост. Аз съм не по-малко хитър и отскоро обмислям намеренията му. Междувременно можем да си отдохнем спокойно, понеже има вода между нас, която той не иска да пресича и която не би могъл и да желае — освен ако корабът трябваша да акостира, а дори тогава само между отлива и прилива и при най-високата точка на последния. Вижте, слънцето тъкмо изгря и целият ден до залез е наш. Нека се изкъпем, облечем и да си направим закуска, от която всички имаме нужда, и можем спокойно да похапваме, след като той не биде на една и съща земя с нас.

— Но защо ни е да го търсим по-нататък, щом вече ни е оставил?
— попита Мина, докато го гледаше умолително.

Той взе ръката ѝ.

— Засега не ме питайте повече — отвърна, докато я галеше. — Когато закусим, тогава отговарям на всички въпроси.

Той не възнамеряваше да каже нищо друго и затова се поделихме, за да се облечем.

След закуска Мина повтори въпроса си. За момент той я изгледа важно и каза, изпълнен със скръб:

— Защото, моя скъпа, скъпа мадам Мина, сега повече от всякога ние трябва да го намерим дори ако се наложи да го последваме в пастта на ада!

Тя пребледня и плахо попита:

— Защо?

— Понеже — отвърна той сериозно — той може да живее векове, а вие сте само една смъртна жена. Откакто веднъж той постави този белег на гърлото ви, трябва да се боим от времето.

Бях до нея тъкмо навреме, за да я хвана, когато залитна напред в несвяст.

[428] *Festina lente* (лат.) — Бързай бавно. ↑

[429] *Nota bene* (лат.) — отбележете си добре. ↑

[430] Кукри — вид непалски нож с дълго извито острие (във форма, подобна на бумеранг), пригоден за разсичащи действия, който в опитни ръце би могъл да отреже човешка глава с един замах. ↑

[431] „(...) движения с ръка (...) пот.“ — действията, които Ван Хелзинг използва, напомнят месмеризъм. При него с такива действия на дланите лекарите от края на XVIII и началото на XIX в. са насочвали енергиите на пациента в различни посоки, докато лекувания изпаднал в транс. В първите години на XIX в. този метод бил отречен от науката, въпреки че продължил да се използва. Едно обаче било сигурно — трансът, който той предизвиквал, бил реален, което накарало различни учени, най-често бивши месмеристи, да го изследват. Накрая шотландският хирург Джеймс Бранд (1795–1860) дал рационално обяснение на феномена и открил пред света хипнозата, която по-късно била доусъвършенствана и призната. Бранд използвал техниките на месмеризма, за да предизвика този транс, а впоследствие те също били заменени. Изглежда Ван Хелзинг има неговия метод на работа, което може би говори, че преди се е занимавал с месмеризъм. ↑

[432] Шпил — приспособление за навиване на въжета в корабите. Представлява голяма макара, поставена хоризонтално, която се върти при ръчен натиск. ↑

[433] Хлапаво колело — вид зъбчато колело, което се върти, следвано от език, закрепен в близост до него. Зъбците са направени така, че щом езикът влезе между тях, то да не се върти назад. По този начин колелото се движи само в една посока. Шпилът има такова колело в основата си, за да не се развърта въжето на него заради тежестта на товара в другия му край. ↑

[434] Лондонско пристанище — пристанището на Лондон, което се простира по поречието на Темза в града до Северно море. По това време е било най-голямото пристанище на света. ↑

[435] „Дръж (...) червения си редингот!“ — по това време, както и по-късно, ловът на лисици в Англия е своеобразен спорт, участниците в който са на коне и винаги облечени в червени рединготи. Зад тях ходят специално обучени за целта кучета. Щом някой от ловците забележи лисицата, той извиква Tally Ho!, чийто български еквивалент е „Дръж!“, за да даде сигнал на кучетата си. Уловилият лисицата е победител. ↑

ГЛАВА XXIV

ФОНОГРАФСКИЯТ ДНЕВНИК НА Д-Р СЮЪРД, ЗАПИСАНО ОТ ВАН ХЕЛЗИНГ

ТОВА е за Джонатан Харкър.

Ще останете с вашата скъпа мадам Мина. Ние ще отидем да предприемем диренията си — ако мога да ги нарека така, защото това не са дирения, а проучвания, и търсим само потвърждение. Но оставате ли и се грижете за нея днес. Това е вашият най-добър и най-свещен пост. Днес нищо не може да го намери тук. Нека ви кажа, че така ще сте наясно с онова, което ние четиримата знаем, защото аз вече съм им казвам. Той, нашият враг, си е отишъл, тръгнал е обратно към замъка си в Трансилвания. Знам го така добре, като да е било написано върху стената от огромна огнена ръка^[436]. Някак се е подготвили за това и онзи последен сандък с пръст е бил някъде готов за отплаване. Той взе парите с тази цел и затова бързаше накрая, че да не го хванем преди залеза. Беше последната му надежда освен тази да се скрие в гробницата, която той мисли, че клетата госпожица Луси, бидейки, както е предполагал, подобна нему, държи отворена за него. Но нямаше нищо от време. Когато това се провали, той се устреми направо към последната си опора — последното му земно укрепление, бих могъл да кажа, исках ли *double entente*^[437]. Той е ловък, ах, толкова ловък! Знае, че игричката му тук е приключила, и затова решава да се прибере у дома. Намира кораб, придържащ се към курса, по който дойде, и отива в него. Тръгваме да намерим какъв кораб и накъде пътува, когато открием това, се връщаме и ви казваме всичко. Тогава ще утешим с нова надежда вас и клетата мила мадам Мина. Защото ще бъде надежда, когато го премислите, че не всичко е загубено. На самото същество, което преследваме, му отне стотици години да стигне чак до Лондон, а сега за един ден, когато знаем местоположението му, го отблъскваме. Той е ограничен, макар и да има властта да причини зло и страдания, каквито ние не можем. Но ние сме

силни, всеки в общата ни цел, и сме по-силни заедно. Запазете дух отново, скъпи съпруге на мадам Мина. Битката тепърва започва и накрая ние ще победим — толкова е сигурно, колкото че Бог от небето бди над Своите деца. По тази причина бъдете напълно спокоен, докато се върнем.

ВАН ХЕЛЗИНГ

ДНЕВНИКЪТ НА ДЖОНАТАН ХАРКЪР

4 октомври. Щом прочетох на Мина съобщението, което Ван Хелзинг беше оставил на фонографа, клетото момиче се поразведри. Сигурността, че графът не е в страната, вече започна да я успокоява, а това ѝ вдъхва сили. Колкото до мен, сега, когато страховитата му заплаха не е лице в лице с нас, ми изглежда почти невъзможно да повярвам в съществуването ѝ. Дори собствените ми ужасяващи преживявания в замъка Дракула изглеждат като отдавна забравен сън. Тук на свежия есенен въздух и яркото слънце...

Уви! Как бих могъл да не вярвам! Насред мислите си погледнах към червения белег върху бледото чело на клетата ми любима. Докато той стои, вратата не може да се разколебае. А после сам споменът за него ще я поддържа кристалночиста. С Мина се боим да не останем без работа, затова преглеждахме отново и отново всички дневници. Въпреки че действителността изглежда по-ясна, след всеки път болката и страхът сякаш намаляват. Има някаква цел свише, видна във всичко, която ни успокоява. Мина каза, че може би сме оръдие на върховно добро. Възможно е! Ще опитам да мисля като нея. Досега никога не сме разговаряли за бъдещето. По-добре да почакаме, докато се срещнем с професора и останалите след разследването им.

Денят отминава по-бързо, отколкото някога съм предполагал, че един ден би могъл отново да тече за мен. Вече е три часът.

ДНЕВНИКЪТ НА МИНА ХАРКЪР

5 октомври, 5 следобед. Нашата докладна среща. Присъстващи: професор Ван Хелзинг, лорд Годълминг, д-р Сюърд, г-н Куинси Морис, Джонатан Харкър, Мина Харкър.

Д-р Ван Хелзинг разясни какви стъпки са били предприети днес, за да открие с какъв кораб и накъде е отплавал граф Дракула при

своето бягство:

— Като знаех, че той иска да се върне в Трансилвания, бях уверен, че трябва да пресече делтата на Дунав или да мине някъде през Черно море, тъй като дойде по този път. Очакваше ни мрачна неизвестност. *Omne ignotum pro magnifico*^[438] и така с натежали сърца тръгнахме да потърсим кои кораби отплават за Черно море снощи. Бил е ветроход, тъй като мадам Мина говори за вдигане на платна^[439]. Този не е така важен, че да влезе в списъка на плаванията в „Таймс“, и затова отидохме по предложение на лорд Годълминг до вашия „Лойдс“^[440], където има отбелязвания за всички кораби, които плават, колкото и да са малки. Там открихме, че само един черноморски кораб е отплавал с прилива. Той е „Царица Катерина“ и пътува от пристана „Дулитъл“ за Варна, а оттам нататък към други пристанища и нагоре по Дунав. „Тъй“, казах аз, „това е корабът, на който е графът“. Затова се отправихме към пристана „Дулитъл“ и там намерихме един човек в дървена кабинка, толкова малка, че той изглеждаше по-голям от нея. От него се осведомихме за плаванията на „Царица Катерина“. Той ругае много и той червено лице и силен глас, но въпреки това добър човечец и щом Куинси му даде нещо от джоба си, което подрънка, когато го разклати и прибра в една толкова малка кесия, която беше скрил дълбоко под дрехите си, той още по-добричък и наш верен слуга. Идва с нас и пита много хора, които са грубовати и избухливи. Тези също бидат по-добрички, когато вече не бяха жадни. Те говорят много за проклетия и пършивост и други, които не разбирам, макар че предполагам какво значат, но въпреки това ни казват всичко, от което се интересуваме.

Те ни разкриват как вчера следобед около пет часа при тях идва един много забързан мъж — висок мъж, слаб и блед, с гърбав нос, зъби много бели и очи, които сякаш горят, че бидел цял в черно, освен че имал сламена шапка, която не отива нито на него, нито на времето, че пръска парите си, за да се осведоми бързо кой кораб плава за Черно море и откъде. Някой го завел до кабинката, а после при кораба, в който не пожелал да влезе, а вместо това спрял на брега, където бил единият край на подвижното мостче^[441], и помолил капитана да дойде при него. Той се появил, когато казал, че ще плати добре, и въпреки че отначало ругае много, се съгласява на условията. След това слабият човек тръгва и някой му казва къде могат да се наемат кон и каруца.

Той отива там и скоро се връща, сам карайки кола, на която огромен сандък. Нея свалил без чужда помощ, макар че трябвали няколко души, за да я натоварят в кораба. Той говори дълго с капитана за това как и къде ще бъде поставен сандъкът, но на капитана не му харесва, ругае го на много езици и му казва, че ако иска, може да се качи и види къде ще бъде. Но той казва „не“, че все още няма да влезе, понеже има много работа, при което капитанът му казва, че е по-добре да побърза — проклет да е — понеже този кораб ще напусне — за проклятие — преди съмнало — с проклятие. Тогава слабият мъж се подсмивва и казва, че разбира се, трябва да потегли, когато счита за подходящо, но и че ще се изненада, ако тръгне чак толкова скоро. Капитанът ругае отново многоезично, а слабият се покланя, благодари му и казва, че засега ще злоупотреби с добрината му, за да дойде на борда преди плаването. Накрая капитанът, почервенял повече от всякога и на още езици му казва, че не иска никакви французи — пършиви и също проклети, на също толкова проклетия си кораб. И така, след като попитал къде наблизо може да има плавателен съд, от който да купи корабни бланки^[442], се разделили.

Никой не знаеше къде е отишъл „или е толкоз пършив да му пука“, както те се изразиха, понеже имали за какво друго да мислят — е, отново за проклетия, понеже скоро стана ясно за всички, че „Царица Катерина“ няма да отплава, както се е очаквало. Рядка мъгла започнала да пълзи нагоре по реката. Тя се сгъстявала все повече и повече, докато скоро плътно обгърнала кораба и всичко около него. Капитанът изругал многоезично — много многоезично, с проклетия и пършивост, но нямало какво да стори. Водата се надигала все повече и повече и се уплашил, че ще изпусне прилива. Той не бил особено любезен, когато тъкмо при пълния прилив слабият мъж се качил по подвижното мостче и помолил да види къде е бил прибран сандъкът му. Тогава капитанът отвърнал, че иска той и сандъкът му — стар, а също съвсем проклет и пършив — да вървят по дяволите. Но слабият човек не бидел обиден, слязъл долу с помощника, видял къде бил оставен, качил се горе и постоял за малко на замъглената палуба. Трябва да си е тръгнал сам, понеже никой не го забелязва. Всъщност те не мислели за него, защото скоро мъглата започнала да се разсейва и всичко отново било ясно. Моите приятели, жадни и цапнати в устата с пършивост и проклетия, се засмяха, щом разказваха как псувните на

капитана надминали дори обичайната си многоезичност и били поцветуци отвсякога, когато, питайки други моряци, които в това време били в движение нагоре-надолу по реката, разбрал, че малцина от тях изобщо са видели някаква мъгла освен тази, която лежала около пристана. Корабът обаче потеглил с отдръпващия се прилив и без съмнение до сутринта бил надолу до устието на реката. До момента, в който те ни казаха това, вече е бил навътре в морето.

И така, моя скъпа мадам Мина, излиза, че трябва да чакаме за известно време, защото неприятелят ни е по морето на път за делтата на Дунав с мъглата на неговите услуги. Да направляваш кораб отнема време, той не върви никога толкова бързо, а когато ние потеглим, ще бъде по суша по-бързо и го срещаме там. Най-голямата ни надежда е да го настигнем, когато е в сандъка между изгрев и залез, защото тогава не може да се бори, а ние ще направим с него това, което трябва. Има дни за нас, в които можем да подготвим плана си. Знаем точно къде отива, понеже се срещнахме със собственика на кораба, който ни показва товарителниците и всички възможни документи. Сандъкът, който търсим, трябва да бъде свален във Варна и предаден на посредник, някакъв Ристикс, който ще представи там пълномощното си и така ще завърши работата на нашия приятел търговец. Когато той пита дали биде нещо нередно, понеже ако е така, може да телеграфира и направи разследване във Варна, ние казваме „не“, понеже каквото трябва да се направи, не е за полицията или митниците. Това трябва да се свърши само от нас и както ние решим.

Когато д-р Ван Хелзинг приключи, го попитах дали е сигурен, че графът е останал на борда.

— Имаме най-сигурното доказателство — отвърна той, — вие сама свидетелствахте за това, когато тази сутрин бяхте в хипнотичен транс.

Попитах го отново дали е наистина необходимо да преследват графа, понеже, ех, боях се Джонатан да ме остави, а знаех, че той със сигурност щеше да тръгне, ако другите го направят. Той заговори спокойно, но постепенно се разпали. После обаче яростта и гневът му нараснаха, докато накрая нямаше как да не забележим откъде извира поне отчасти онова лично чувство за надмощие, което досега го правеше господар сред останалите:

— Да, необходимо е — необходимо — необходимо! На първо място за ваше добро, а после заради човечеството! Това чудовище вече причини много зло предвид малкия обсег на действие, в който се намира, и за краткото време, когато все още просто се луташе в толкова тесни ограничения, в мрак и невежество. Всичко това съм казал на тези другите, вие, скъпа моя мадам Мина, ще го научите от фонографа на приятеля Джон или от този на вашия съпруг. Разказал съм им как решението да изостави своята пуста земя — пуста на хора — и да дойде в нова страна, където животът на човек се плоди, докато те са като изправени класове пшеница, му е отнело столетия. Имаше ли друг от немъртвите, подобен нему, да направи опит за онова, което и той, вероятно не всички векове на света, които са били или които ще бъдат, биха му помогнали. С този един всички окултни, тъмни и могъщи сили на природата трябва да са работили заедно по някакъв забележителен начин. Мястото, където е бил жив, немъртъв през всички тези векове, е пълно със странности от света на геологията и химията. Там има дълбоки пещери и цепнатини, за които не е известно докъде водят. Имало е вулкани, някои от тях все още изхвърлят вода с необичайни свойства и газове, които убиват или пък създават живот. Без съмнение има нещо магнетично или електрическо в някои от тези сборове на окултни сили, които въздействат на физическото съществуване по особен начин, а в него самия имаше от първия му живот някои силни качества. В едно тежко и войнствено време той е бил известен със своето желязно самообладание, остър ум и смело сърце повече от всеки друг мъж. В него някои жизнени устои по странен начин са достигнали своя апогей и докато тялото му все още е силно, расте и се развива, така се разраства и неговият ум. Всичко това без онази дяволска подкрепа, която несъмнено получава, понеже тя трябва да се уповава на силите, които произлизат от и са знакови за доброто. И така, това е той за нас. Той ви зарази — ах, простете ми, скъпа моя, че трябва да кажа това, но за вашето добро говоря. Заразява ви така, че дори ако не го направи повече, вие ще трябва само да живеете — да живеете постарому, по своя досегашен начин и тъй след време смъртта, която за човеците е обща участ и Божия воля, ще ви направи като него. Това не бива да се случи! Заедно се заклехме, че не бива. Затова сме ние слуги на Божия промисъл: светът и людете, за които Неговият Син загина, няма да бъдат оставени на чудовища,

чиито съществуване Го позори. Той вече ни позволи да избавим една душа и излизаме като старите рицари на Кръста да спасим още. Като тях ще пътуваме към изгрева и като тях, ако погинем, погиваме за добра кауза.

Той замлъкна и аз му казах:

— Но няма ли графът да приеме поражението си разумно? След като бе прокуден от Англия, няма ли да я избягва както тигърът прави със селото, от което е бил преследван?

— Аха! — отвърна той. — Сравнението ви с тигъра добро за мен и ще се възползвам от него. Вашият людоед, както наричат в Индия тигъра, който веднъж е вкусил кръв на човек, вече не се вълнува от друга плячка, а вместо това дебне непрестанно, докато не го улови. Това, което ловим от нашето село, е също тигър людоед и той никога не престава да дебне. Не, в себе си той не е някой, който ще се оттегли и остане настрана. През своя живот, живия си живот, той преминава границата с Турция и нападна враговете си на собствената им земя, той биде отблъснат, но остана ли отблъснат? Не! Той се върна отново и отново, и отново. Погледнете упорството и търпението му. С детския ум, който беше на негово разположение, му трябваше много, докато роди намерението си да дойде в един огромен град. Какво прави той? Намира онова място от целия свят с най-добри перспективи за него. След това преднамерено обмисля, за да се подготви. Търпеливо проучва силата и какви са способностите му. Учи нови езици. Усвоява нови социални навици, новата среда за стария си начин на живот, политиката, правото, финансите, науката, привичките на една нова страна и нови хора, които са дошли след него. Беглият му поглед само обостря жаждата и разпалва желанието му. Не, помага му да съзрее, колкото до ума му, понеже всичко му доказва колко прав е бил в началото на своите догадки. Той е направил това сам, напълно сам от една порутена гробница в забравена земя! Какво още не би могъл да стори, когато по-висшият свят на мисълта е отворен за него? Той, който може да се присмива на смъртта, както вече знаем, който благоденства сред болести, морящи цели народи. Ах, ако един такъв идваше от Бога, а не от Дявола, що за сила на доброто можеше да бъде в този наш стар свят! Но ние сме се вrekli да освободим земята. Делата ни трябва да са безмълвни, усилията ни — тайни, защото в тази просветена епоха, в която хората не вярват дори на онова, което видят,

съмнението на разумните човеци е неговото най-могъщо предимство. То би било негова сила, броня и оръжия, с което да унищожи нас — неприятелите му, които сме готови да рискуваме душите си дори заради безопасността на един скъп за нас човек — заради добруването на човечеството, за слава и чест на Бога.

След основно обсъждане се съгласихме, че за тази вечер нищо конкретно няма да бъде решено, че всички трябва да почиваме на фактите и опитаем да стигнем до задоволителни изводи. Утре на закуска ще се срещнем отново и след като споделим помежду си това, което сме измислили, ще стигнем до някакъв определен план за действие.

Тази нощ съм изпълнена с невероятен мир и покой. Сякаш нечие обсебващо присъствие е било отстранено от мен. Може би...

Това предположение остана недовършено, такова не би могло и да се направи, защото улових с поглед в огледалото червения белег на челото ми и разбрах, че все още съм нечиста.

ДНЕВНИКЪТ НА Д-Р СЮЪРД

5 октомври. Станахме рано и смятам, че сънят помогна много на всички ни. Когато се срещнахме на сутрешна закуска, цареше по-силно всеобщо оживление, отколкото който и да е от нас е очаквал да изпита отново.

Наистина е невероятно колко жилав е човекът по природа. Нека някоя тегоба, без значение каква, се отмести по какъвто и да е начин — дори чрез смъртта, и ние ще се втурнем към първите устои на надеждата и радостта у нас. Неведнъж, когато сядахме около масата, очите ми се разтваряха в почуда дали всички изминали дни не са били сън. Единствено когато забелязвах червената дамба върху челото на г-жа Харкър, се връщах към реалността. Нещо повече, сега, когато сериозно обмислям въпроса, е почти невъзможно да осъзная, че причината за всичките ни беди все още съществува. Дори г-жа Харкър сякаш извърща очи от тревогите си в някои моменти. Само от време на време, когато нещо ѝ напомни за тях, тя мисли за ужасния си белег. Ще се срещнем тук в кабинета ми след половин час, за да решим как ще действваме. Забелязвам само една непосредствена трудност, усещам я

само инстинктивно, а не рационално: ще се наложи всички да говорим откровено, а все още се боя, че по някаква тайнствена причина езикът на бедната г-жа Харкър е вързан. Зная, че тя сама си прави изводите, и от всичко, което се е случило досега, мога да предполагам колко са брилянтни и точни, но тя не иска или не може да ги изкаже. Споменах това на Ван Хелзинг и ще го обсъдим насаме. Предполагам, че част от онази противна отрова, която проникна във вените ѝ, започва да действа. Графът е имал своя причина, когато ѝ е устроил онова, което Ван Хелзинг нарича „кървавото кръщение на Вампира“. Е, съществуват отрови, които сами се отделят от доброкачествени вещества. В епоха, когато съществуването на птомаините^[443] е неясно, не бива нищо да ни учудва! Зная едно: че ако усетят ми относно безмълвието на г-жа Харкър е оправдан, тогава имаме една ужасна трудност — непозната опасност — в работата, която ни предстои. Същата сила, която я заставя да мълчи, може да я накара и да говори. Не смея да мисля по-нататък, защото така позоря в мислите си една благородна жена!

Ван Хелзинг идва към кабинета ми малко по-рано от другите. Ще опитам да поставя въпроса пред него.

По-късно. Когато професорът дойде, обсъдихме обстановката. Забелязах, че той има нещо наум, което искаше да сподели, но усетих у него някакво колебание да отвори темата. След като поувърта за кратко, той ненадейно каза:

— Приятелю Джон, има нещо, което ти и аз при всяко положение трябва да обсъдим насаме отначало. По-късно можем да поверим тайните си на другите — след това замлъкна, аз зачаках и той продължи. — Мадам Мина, клетата ни, скъпа мадам Мина се променя.

Студени тръпки пробягаха по мен, когато най-лошите ми опасения бяха потвърдени. Ван Хелзинг продължи:

— След злостастния ни опит покрай госпожица Луси трябва този път да сме подготвени, преди нещата да отидат твърде далеч. Работата ни този път действително е по-трудна от всякога и тези нови тревоги правят всеки час смъртно важен. Забелязвам как чертите на вампир се появяват по лицето ѝ. Засега са много, много слабо изразени, но се виждат, ако можем да погледнем без предубеждение. Зъбите ѝ са малко

по-остри и понякога очите ѝ са безчувствени. Но това не е всичко, защото вече често я завладява мълчание, така както беше с госпожица Луси. Тя не говореше дори когато пишеше онова, което искаше да стане известно по-късно. Сега се боя от това. Ако се окаже, че тя може чрез нашия хипнотичен транс да ни разкрие какво вижда и чува графът, не е ли още по-сигурно, че той, след като я е хипнотизирал пръв и който е пил от собствената ѝ кръв, а след това я накара да пие от неговата, би могъл, ако пожелае, да застави ума ѝ да му открие онова, което знае?

Кимнах в съгласие и той продължи:

— Тогава какво трябва да сторим, за да предотвратим това? Трябва да я държим в неведение за намеренията ни и така не би могла да каже онова, което не знае. Това е мъчителна задача! Ах, толкова мъчителна, че сърцето ми се къса да мисля за нея, но трябва да бъде така. Щом се срещнем днес, трябва да ѝ кажа, че по причина, за която няма да говорим, тя не бива повече да присъства на нашите съвещания, а единствено ще я пазим.

Той избърса челото си, по което беше избила обилна пот при мисълта за болката, която може би щеше да се наложи да причини на клетата душа, която вече толкова изстрада. Знаех, че за него ще бъде някаква утеха, ако заявя, че аз също съм достигнал до същия извод, понеже по всяка вероятност ще стопи усиленото съмнение. Казах му го и ефектът беше какъвто очаквах.

Вече приближава момента на общото ни събрание. Ван Хелзинг си тръгна, за да се приготви за срещата и болезнената част от нея. Наистина вярвам, че това, което иска, е да се помоли насаме.

По-късно. В самото начало на срещата ни заедно с Ван Хелзинг изпитахме огромно лично облекчение. Г-жа Харкър изпрати съобщение по своя съпруг, за да каже, че засега няма да се присъедини към нас, тъй като смята, че ще е по-добре, ако сме свободни да обсъдим действията си, без нейното присъствие да ни смущава. С професора се спогледахме за миг и двамата изпитахме облекчение. Колкото до мен, реших, че ако г-жа Харкър сама е осъзнала заплахата, освен голяма болка ни беше спестена и голяма опасност. При тези обстоятелства се съгласихме чрез въпросителен поглед и отговор с

пръст на устните да запазим мълчание относно подозренията ни, докато имаме възможност да ги обсъдим отново насаме. Веднага пристъпихме към нашия План за настъпление. Ван Хелзинг грубо изложи фактите пред нас:

— „Царица Катерина“ напусна Темза вчера сутринта. С най-високата възможна скорост ще ѝ отнеме три седмици да достигне Варна, а ние можем да пропътуваме разстоянието по суша до същото място за три дни. Сега, ако допуснем два дни по-малко за плаването на кораба, дължащи се на времеви влияния, каквито знаем, че графът може да предизвика, и ако оставим цял ден и цяла нощ за всякакви забавяния, които могат да ни се изпречат, тогава имаме разлика от около две седмици. Следователно, за да бъдем напълно сигурни, трябва да тръгнем отгук най-късно на 17-и. Тогава по всяка вероятност ще бъдем във Варна ден преди корабът да пристигне и ще можем да направим всички нужни приготовления. Разбира се, всички ще тръгнем въоръжени — въоръжени срещу зли твари духовно, а също физически.

Тук Куинси Морис добави:

— Разбирам, че графът е от страна на вълци и може да се окаже, че той ще се озове там преди нас. Предлагам да добавим уинчестъри^[444] към въоръжението си. Имам пълно доверие в тях, когато наоколо се появи подобна неприятност. Арт, помниш ли, когато в Тоболск^[445] глутницата беше тръгнала по петите ни? Какво ли нямаше да дадем за по една винтовка с пълнител!

— Добре! — каза Ван Хелзинг. — Нека бъдат уинчестъри. Куинси винаги е хладнокръвен, но най-вече когато предстои лов, макар че моята метафора биде по-позорна за науката, отколкото вълците бидат опасни за човека. В това време не можем да направим нищо и понеже смятам, че Варна не е позната на никого от нас, защо да не отидем там по-рано? Чакането тук е също толкова дълго, колкото и там. Довечера и утре можем да се подготвим и след това, ако всичко биде наред, ние четиримата ще се отправим на пътешествието си.

— Ние четиримата? — каза Харкър въпросително, вглеждайки се в нас един след друг.

— Разбира се — отвърна бързо професорът, — вие трябва да останете, за да се погрижите за вашата прескъпа съпруга!

Харкър запази мълчание за кратко и след това каза приглушено:

— Нека поговорим за това сутринта. Искам да се посъветвам с Мина.

Помислих, че сега е моментът Ван Хелзинг да го предупреди да не ѝ разкрива плановете ни, но той не обърна внимание. Аз го погледнах многозначително и се изкашлях. Вместо отговор той постави пръст пред устните си и после се извърна.

ДНЕВНИКЪТ НА ДЖОНАТАН ХАРКЪР

5 октомври, следобед. Известно време след срещата ни тази сутрин не можех да мисля. Новото състояние на нещата остави ума ми в почуда, която не оставя място за енергична мисъл. Решението на Мина да не участва по никакъв начин в обсъждането ме накара да се замисля и понеже не можех да разнищя въпроса с нея, ми остана само да предполагам. Сега съм по-далеч от всякакво решение, отколкото съм бил преди. Начинът, по който другите го приеха, също ме озадачи. Последния път, когато говорихме за това, се съгласихме, че няма да има повече тайни помежду ни. В момента Мина спи сладко и спокойно като дете. Устните ѝ са извити, а лицето сияе от радост. Слава Богу, за нея все още има и такива мигове.

По-късно. Всичко е толкова странно. Стоях, наблюдавах безгрижния сън на Мина и се чувствах по-щастлив, отколкото предполагам, че някога ще бъда. Когато се спусна вечерта и докато потъващото все по-надолу слънце покриваше земята със сенки, тишината в стаята ставаше все по-тягостна. Изведнъж Мина отвори очи, погледна ме с нежност и каза:

— Джонатан, искам да ми обещаеш нещо с ръка на сърцето. Обещание към мен, но благоговейно отправено към ушите на Бога и което няма да нарушиш дори ако падна на колене и те моля с горчиви сълзи на очи. Бързо, трябва да го направиш веднага.

— Мина — казах аз, — няма как да дам такова обещание на мига. Може и да нямам право на това.

— Но скъпи мой — отвърна тя с такава неземна прочувственост, че очите ѝ блестяха като вечерници, — аз съм тази, която го иска, и то не е заради мен самата. Можеш да питаш д-р Ван Хелзинг дали съм права. Ако не се съгласи, направи както поискаш. Не, дори повече, ако

по-късно всички се окажете на това мнение, си освободен от обещанието.

— Обещавам! — казах аз и за миг тя изглеждаше безпределно щастлива, въпреки че за мен бе лишена от всякаква радост заради червения белег на челото ѝ.

— Обещай — заговори тя, — че няма да ми казваш нищо относно плановете, изготвени за настъплението срещу графа. Нито с думи, нито с намеци или приказки за нещо друго, не и докато това стои върху мен!

Тя посочи мрачно към белега. Уверих се, че е искрена, и отвърнах тържествено:

— Обещавам! — и с тези думи почувствах, че в този миг между нас се издигна стена.

По-късно, полунощ. Мина беше радостна и ведра цяла вечер. Толкова много, че всички останали сякаш се окуражиха, заразени с щастливото ѝ настроение. Вследствие на това дори аз самият се почувствах все едно пелената мрак, която тегнеше над нас, се беше повдигнала. Оттеглихме се рано. Сега Мина спи като малко дете. Прекрасно е, че нагласата ѝ за сън се е запазила дори сред тези ужасни тревоги. Благодаря на Бога за това, защото така поне може да забрави грижите си. Вероятно нейният пример ще ми повлияе, както доброто ѝ настроение направи тази нощ. Ще опитам да заспя, ех, без да сънувам.

6 октомври, сутрин. Още един изгрев. Мина ме събуди рано, някъде по същото време като вчера, и ме помоли да доведе д-р Ван Хелзинг. Помислих, че отново е настъпил добър момент за хипноза, и без да питам, тръгнах към професора. Той явно очакваше подобно посещение, защото го заварих облечен в стаята му. Вратата беше открената, така че да чуе, когато се отваря нашата спалня. Веднага тръгна с мен и когато влезе, попита Мина дали другите могат също да дойдат.

— Не — отвърна просто тя, — няма да е необходимо. Със същия успех може и вие да им кажете. Трябва да се присъединя към вас на пътешествието.

Д-р Ван Хелзинг беше учуден също колкото и мен.

— Но защо? — попита той след кратко мълчание.

— Трябва да ме вземете с вас. Заедно ще бъдем в по-голяма безопасност.

— Но защо, скъпа мадам Мина? Знаете, че сигурността ви е нашият най-свещен дълг. Вървим към опасност, от която вие сте или може да бъдете по-уязвима от всички ни вследствие на нещо... вследствие на обстоятелствата, които се случиха.

Той замлъкна объркан.

Като вдигна ръка, за да посочи към челото си с пръст, тя отвърна:

— Известно ми е. Затова трябва да дойда. Мога да ви го кажа сега, докато слънцето изгрива. Повече няма да съм способна на това. Зная, че когато графът ме поиска, трябва да тръгна. Наясно съм, че ако ми каже да отида скришно, ще трябва да го направя с хитрост, да хвърля прах в очите ви по всякакъв възможен начин — дори на Джонатан.

Бог е свидетел на погледа, който хвърли към мен, докато говореше, и ако наистина има ангел, който записва, това изражение е отбелязано за вечна нейна прослава. Само я стиснах за ръката. Не можех да говоря, вълнението ми беше твърде голямо дори, за да го облекчат сълзите.

— Вие, мъжете, сте смели и силни — продължи тя. — Силни сте заедно, понеже така преодолявате онова, което би сломило издръжливостта на оногова, който трябва да се пази сам. Освен това ще съм от полза, след като можете да ме хипнотизирате и така да научите това, което дори аз самата не зная.

Д-р Ван Хелзинг каза с безкрайна тържественост:

— Мадам Мина, вие, както винаги, сте изключително разумна. Ще дойдете с нас и заедно ще направим онова, към което сме се устремили.

След като каза това, продължителното мълчание на Мина ме накара да я загледам. Тя падна назад върху възглавницата си заспала. Не се събуди дори когато дръпнах щората и слънцето заля стаята със светлината си. Ван Хелзинг ми направи жест да изляза тихичко с него. Отидохме в стаята му и след минута лорд Годълминг, д-р Сьюрд и г-н Морис също бяха с нас. Той им съобщи какво е казала Мина и после продължи:

— Сутринта ще потеглим към Варна. Вече трябва да вземем под внимание и още нещо: мадам Мина. Ех, душата ѝ е тъй предана... За нея е мъчение да ни споделя толкова много, както стори, но така е най-правилно, за да сме предупредени навреме. Не бива да изпускаме възможност и във Варна трябва да сме готови за действие веднага щом корабът пристигне.

— Какво точно ще направим? — попита пестеливо г-н Морис.

Професорът помълча за момент, преди да отвърне:

— Първо ще се качим на борда, след това, когато разпознаем сандъка, ще поставим клонка дива роза върху него. Ще я привържем, защото, докато е там, никой не може да излезе, така поне казват преданията. А на преданията трябва да се осланяме изначално. Те са били вярата на човека в неговото утро и все още имат корените си в религията. После, когато получим възможността, на която се надяваме, щом няма никой наблизо да види, ще отворим сандъка и... и всичко ще бъде наред.

— Няма да чакам за възможност — каза Морис. — Като видя сандъка, ще го отворя и ще унищожа чудовището, макар да има и хиляда души, които гледат, и дори ако ще ме очистят за това в следващия миг!

Несъзнателно сграбчих ръката му и я усетих твърда като стомана. Мисля, че разбра погледа ми, надявам се да е така.

— Добро момче — каза д-р Ван Хелзинг. — Смело момче. Куинси е истински мъж. Бог да го благослови за това. Дете мое, повярвайте ми, никой от нас няма да отстъпи или спре пред опасността. Аз само казвам какво можем да направим... какво трябва да направим. Но наистина, наистина няма как да знаем какво ще направим. Има толкова много неща, които могат да се случат, а техните пътища и изходи са толкова различни, че до самия миг не можем да знаем. Ще бъдем въоръжени по всякакъв начин и щом решителният момент настъпи, няма да ни липсва смелост. Сега нека днес внесем ред във всичките си дела. Нека всичко, засягащо други, които са ни скъпи и разчитат на нас, биде завършено, понеже никой не може да каже кога, как и какъв ще бъде краят. Колкото до мен, моите собствени работи са готови и тъй като нямам друго за вършене, ще направя приготовления за пътя. Ще взема всички билети и прочее за пътешествието ни.

Нямаше друго за казване и се разделихме. Сега трябва да уредя всичко, което имам на този свят, и ще бъда готов независимо какво ни очаква...

По-късно. Всичко е готово. Завещанието ми е написано, а останалото е уредено. Ако Мина оцелее, ще бъде мой единствен заветник. Ако това не се случи, тогава другите, които бяха толкова добри към нас, ще имат наследствените права.

Вече клони към залез. Безпокойството на Мина ми създава грижи. Сигурен съм, че в ума ѝ има нещо, което ще се разкрие напълно в точния миг на залеза. Тези случаи се превръщат за всички ни в мъчителни моменти, защото всеки изгрев и всеки заник разбулват някаква нова опасност — някаква нова болка, която обаче по Божията воля ще бъде доведена до добър край. Пиша всичко това в дневника, защото моята мила не бива още да го чува, но ако се окаже, че някога отново би могла да го научи, ще бъде на нейно разположение.

Тя ме вика.

[436] „(...) огромна огнена ръка.“ — в гл. 5 от Старозаветната Книга на пророк Даниила е разказана историята за невидима ръка, която изписва няколко символа на стената в двореца на вавилонския цар Валтасар. Текстът бил на непознат език и той поискал някой да му го преведе срещу щедри награди. Даниил прочел всички четири думи и обяснил значението им. Те предсказвали гибелта на Вавилон. Още същата нощ пророчеството се изпълнило, защото персийците нападнали ненадейно. ↑

[437] *Double entente* (фр.) — двойно съглашение, т.е. професорът използва словосъчетанието си в двоен смисъл. ↑

[438] *Omne ignotum pro magnifico* (лат.) — Всичко неизвестно се счита за велико, т.е. бива надценявано. ↑

[439] „(...) вдигане на платна.“ — по-горе Мина не говори за платната, а за шпила на кораба, но една от неговите функции е вдигането на тежките платна. ↑

[440] „Лойдс“ — първото и най-голямо в света морско застрахователно дружество, основано през 1688 г. и функциониращо до днес, което води регистър на всички кораби. ↑

[441] Подвижно мостче — мостчето, което се спуска от кораба към пристана. Дракула не може да мине по него, защото приливът на реката още не е дошъл, както няколкократно Ван Хелзинг обяснява погоре. ↑

[442] Корабна бланка — вероятно бланка за издаване на коносамент — ценна книга по силата, на която капитанът на кораба, който я е издал, поема задължение да превози товара до определено място. Представилият същия документ на местоназначението има право да получи товара. ↑

[443] Птомаин — алкалоиди, които се отделят при разложението на вещества от биологичен произход. Считало се е, че те предизвикват хранителните отравяния при консумация на развалена храна. Днес това е доказано като погрешно схващане, за тази неяснота в съществуването и въздействието им наемква докторът. ↑

[444] Уинчестър — изключително популярен американски модел пушки, използван за защита и лов, но остава най-известен с престрелките от Дивия запад. Ако приемем, че действието на книгата се развива през 1893 г., най-новият модел е бил „Уинчестър 1892“, който събира до шест куршума в магазина си и притежава изключително бърз зареждащ механизъм за времето си. ↑

[445] Тоболск — град в Русия, по това време административен център в Сибир. ↑

ГЛАВА XXV

ДНЕВНИКЪТ НА Д-Р СЮЪРД

11 октомври, вечерта. Джонатан Харкър ме помоли да отбележа това, защото каза, че не е в състояние за тази задача, а иска да се води точен запис.

Мисля, че никой от нас не беше изненадан, когато ни повикаха да видим г-жа Харкър малко преди залеза. Напоследък разбрахме, че изгревът и заникът за нея са моменти на своеобразна свобода, в които старото ѝ аз може да се изразява, без някаква властна сила да я подчинява, възпира или подбужда към действие. Това настроение или може би състояние започва някъде половин час и дори повече преди самия изгрев или залез и продължава докато слънцето е високо или облаците все още искрят от струящите лъчи над хоризонта. В началото се наблюдава известно пасивно разположение на духа, като че тежестта на някакво бреме отслабва, и скоро след това тя възвръща своята пълна непринуденост. Щом обаче секне този миг на свобода, тя бързо идва на себе си или изпада пак в старото положение, предшествано само от секунда предупредително мълчание.

Когато се срещнахме тази вечер, тя изглеждаше някак смутена и носеше всички белези на вътрешна борба. Аз го отдавам на нейните жестоки първоначални усилия. Само след няколко минути обаче тя си върна пълен самоконтрол. След това, както беше полуизлегната на канапето, тя направи жест на съпруга си да седне до нея и помоли останалите да приближат столовете си. Като взе ръката на мъжа си в своята, тя поде:

— Вероятно за последно всички заедно сме на разположение един на друг! Зная, скъпи, зная, че ще бъдеш винаги с мен до края — това беше за съпруга ѝ, чиято ръка, както забелязахме, се впи в нейната. — Сутринта тръгваме към задачата си и само Господ знае какво очаква всекиго от нас. Вие ще бъдете така добри да ме вземете с вас. Зная, че ще направите всичко, което смелите и честни мъже могат да направят за една клета слаба жена, чиято душа вероятно е

изгубена... не, не, не все още, но по всяка вероятност е заложена на карта. Ала трябва да запомните, че не съм като вас. Има отрова в кръвта ми, в душата ми, която може да ме погуби, която ще ме погуби, освен ако получим избавление. Ах, приятели мои, знаете също толкова добре, колкото и аз, че душата ми е на прага на гибелта, и въпреки това съм наясно, че има само един път за мен, който нито вие, нито аз трябва да поемаме!

Тя изглежда умолително всички ни поред и накрая спря поглед на съпруга си.

— Кой е този път? — попита Ван Хелзинг пресипнал. — Кой е този път, по който не трябва — не бива — да поемаме?

— Този, който води до смъртта ми независимо дали чрез моята или нечия друга ръка, преди по-голямото зло да се е разразило напълно. Зная, а вие също, че ако бях мъртва, щяхте да освободите безсмъртната ми душа, както направихте с тази на моята клета Луси. Ако смъртта и страхът от нея бяха единственото, което се изпречваше на пътя ми, нямаше кончината ми тук, сега, сред приятели, които ме обичат, да бъде презряна от мен самата. Но смъртта не е всичко. Не ще повярвам, че да умреш в един такъв момент, когато пред нас има надежда и усилни задължения, е по Божия воля. По тази причина аз от моя страна се отказвам от сигурността на вечния покой и пристъпвам към неизвестното, което може би таи най-черното от нашия свят и отвъдното!

Всички мълчахме, защото несъзнателно усещахме, че това беше само прелюдия. Израженията на другите бяха замръзнали, а това на Харкър придоби пепелявосив оттенък. Той вероятно предсещаше по-добре от всички нас какво ще последва. Тя продължи:

— Ето това мога да хвърля в наследствената маса^[446] — нямаше как да не забележа чудатия правен термин, който тя използва напълно сериозно в подобен момент. — Какво ще даде всеки един от вас? Зная за животите ви — бързо продължи тя, — това е лесно за смелите мъже. Вашите животи са от Бога и можете да Му ги върнете, но какво ще дадете на мен? — Тя погледна отново въпросително, но този път избягна лицето на съпруга си. Куинси изглежда разбираше. Той кимна и нейното лице светна. — Тогава аз ще ви кажа ясно какво желая, защото в тази връзка между нас не бива да има съмнителни

положения. Трябва да ми обещаете до един — дори ти, любими мой съпруге, — че дойде ли моментът, ще ме убиете.

— Кой е този момент?

Гласът беше на Куинси, но напрегнат и тих.

— В който промяната в мен ви убеди, че е по-добре да умра, отколкото да живея. Когато плътта ми е мъртва, тогава, без да отлагате и миг, ще забиете кол в мен и ще отрежете главата ми или каквото друго би ми дало покой!

Куинси пръв се изправи на крака след кратко мълчание. Той коленичи пред нея и като взе ръката ѝ, каза тържествено:

— Аз съм само един грубиянин, който вероятно не е живял, както един мъж трябва да живее, за да заслужи подобно отличие, но ви се кълна във всичко свято и скъпо за мен, че ако някога настъпи този миг, няма да избягам от дълга, който поставяте пред нас. Обещавам ви също несъмнено да направя всичко, защото дори само ако се усъмня, ще приема, че моментът е настъпил!

— Верни мой приятелю! — беше всичко, което тя успя да каже през сълзи, а сетне се наведе и целуна ръката му.

— Кълна се в същото, скъпа моя мадам Мина! — каза Ван Хелзинг.

— И аз! — заяви лорд Годълминг.

Те коленичиха един след друг пред нея, за да положат клетвата. Аз ги последвах. Тогава съпругът ѝ се обърна с плах поглед към нея, едновременно пребледнял и позеленял, а снежнобялата му коса изглеждаше по-скоро белезникава:

— Ах, мила моя, трябва ли и аз също да обещаая това? — попита той.

— Ти също, прескъпи мой — каза тя с безгранична прочувственост и жал в погледа и гласа. — Не бива да отстъпваш. За мен няма никой по-близък и скъп от теб на света. Душите ни са свързани в едно за цял живот, завинаги. Помисли, скъпи, че е имало времена, когато смелите мъже са убивали своите съпруги и жените в рода, за да ги предпазят от лапите на врага. Ръцете им не са трепвали нито за миг, защото техните любими са ги умолявали за тази смърт. Мъжете имат този дълг към онези, които обичат, в подобни времена на жестоки изпитания! И ах, мили мой, ако се наложи да срещна смъртта чрез нечия ръка, нека бъде на този, за когото съм най-скъпа. Д-р Ван

Хелзинг, не съм забравила в случая с Луси за снизхождението ви към онзи, който обичаше... — тя прекъсна, изчервена от изгаряща руменина, и промени думите си — към онзи, който имаше най-голямо право да я дари с покой. Ако отново дойде такъв момент, разчитам на вас да остане щастлив спомен в живота на моя съпруг, че неговата любяща длан ме е освободила от ужасното ми робство.

— Отново се кълна! — чу се плътният глас на професора.

Г-жа Харкър се усмихна, наистина се усмихна, докато с въздишка на облекчение се облегна назад и каза:

— А сега едно предупреждение, предупреждение, което никога не трябва да забравяте: ако някога настъпи този миг, това може би ще стане бързо и неочаквано, а в такъв случай не бива да губите време, ако разполагате с удобен момент. При такива обстоятелства аз може би ще бъда — не, ако той настъпи, *ще* бъда — съюзница на вашия неприятел.

— Още една молба — след тези думи тя стана много сериозна, — не е жизненоважна като другата, но искам да направите още нещо за мен, ако желаете.

Всички се съгласихме, но не проговорихме. Думите бяха излишни.

— Искам да прочетете Погребалната служба.

Тя бе прекъсната от дълбоката въздишка на съпруга си. Поемайки ръката му в своята, тя я задържа до сърцето си и продължи:

— Ще се наложи да я прочетеш над мен някой ден. Какъвто и да е крайт на тези ужасяващи събития, мисълта за това ще бъде сладка за всички или поне за някои от нас. Надявам се, че ти, прескъпи мой, ще я прочетеш, защото тогава твоят глас ще остане в паметта ми завинаги — каквото ще да става!

— Но ах, любима моя — рече той умолително, — смъртта е далеч от теб.

— Не — отвърна тя, вдигайки решително ръка. — Сега съм по-близо до смъртта, отколкото ако пръстта на гроба тегнеше върху ми!

— О, любов моя, трябва ли да я чета? — каза той, преди да започне.

— Би ми донесло утеха, съпруге мой! — беше всичко, което тя отвърна, и след като приготви книгата, той започна да чете.

Как бих могъл — как някой би могъл да опише тази необикновена картина, нейната тържественост, мрак, тъга, ужас и освен всичко това нейното очарование. Дори един скептик, който не би могъл да види друго, освен изопачаване на горчивата истина в нещо свято или прочувствено, щеше да бъде покрусен до дъното на душата си, ако беше видял тази малка група от всеотдайни и задружни приятели, коленичили около една отчаяна скърбяща лейди, или пък бе чул бликащата нежност в словата на съпруга ѝ, докато с глас, пронизан от толкова силно вълнение, че трябваше често да прекъсва, той прочете простата, но и прекрасна служба от „Опелото на почиващите“^[447].

Аз... аз не мога да продължа... думите... и... г... гласът м... ми... ч... чезнат!

Интуицията ѝ беше правилна. Колкото и да беше странно и изумително, както може да ни се стори занаят дори на нас, които почувствахме могъщото ѝ въздействие, това ни донесе голямо утешение, а мълчанието, което беляза загубата на нейната душевна свобода, не се стори на никого от нас изпълнено с отчаяние, както се опасявахме.

ДНЕВНИКЪТ НА ДЖОНАТАН ХАРКЪР

15 октомври, Варна. Тръгнахме от Чаринг Крос^[448] сутринта на 12-и и бяхме в Париж същата нощ, където заехме запазените си места в Ориент Експрес^[449]. Пътувахме цяло денонощие и пристигнахме тук около пет часа. Лорд Годълминг отиде до консулството, за да провери дали има пристигнали телеграми за него, докато останалите избързахме към хотел „Одесос“. При пътуването може да се е случило нещо, аз обаче бях твърде угрижен, за да го осъзная и да ме заинтересува. Докато „Царица Катерина“ не се появи в пристанището, за мен не би имало нищо интересно на целия свят. Слава Богу, Мина е добре. Изглежда здравето ѝ укрепва, а цветът ѝ се връща. Тя спи твърде често. В течение на пътуването прекара в сън почти цялото време. Преди изгрев и залез обаче е напълно будна и бдителна, а за Ван Хелзинг се превърна в навик да я хипнотизира в

такива моменти. Отначало имаше известни затруднения и той трябваше да повтаря многократно специфичното движение, но сега тя сякаш се поддава веднага, като по навик, и почти няма нужда от някакви усилия. Изглежда в тези особени моменти той има силата лесно да внушава и нейните мисли му се подчиняват. Той винаги я пита какво вижда и чува. На първото тя отговаря:

— Нищо. Всичко е тъмно.

А на второто:

— Чувам как вълните връхлитат кораба и водата плиска наоколо. Платна и въжета се опъват, мачти и рейки^[450] скърцат. Вятърът е силен — чувам го във вантите^[451], а носят пори пяната.

Очевидно „Царица Катерина“ все още е по море, по пътя си към Варна. Лорд Годълминг тъкмо се върна. Има четири телеграми, по една от всеки ден, след като потеглихме, и всичките с едно и също съдържание: отникъде не е изпратен доклад за „Царица Катерина“ до „Лойдс“. Преди да напуснем Лондон, той нареди на свой представител да му изпраща всеки ден по телеграма със сведения дали има новини за кораба. Той получава съобщение дори ако няма уведомления за него и така е сигурен, че от другата страна на линията наблюдението продължава.

Вечеряхме и си легнахме рано. Утре трябва да се срещнем с вицеконсула и да вземем мерки, ако е възможно, да се качим на борда веднага щом „Царица Катерина“ пристигне. Ван Хелзинг казва, че шансът ни е да влезем в кораба между изгрев и залез. Графът дори да приеме образа на прилеп, не може да пресече течащата вода по свое желание и затова няма как да напусне съда. Тъй като не смее да приеме човешка форма заради евентуални подозрения, които без съмнение иска да избегне, той трябва да остане в сандъка. Ако тогава ние се качим на борда след изгрева, той ще остане изцяло на нашата милост, защото можем да отворим сандъка и да се погрижим за него, както направихме с клетата Луси, преди да се събуди. Какво снизхождение ще получи от нас, няма голямо значение. Смятаме, че едва ли ще имаме особени проблеми със служителите и моряците. Слава Богу, в тази страна с подкупи всичко е възможно, а ние сме добре запасени с пари! Трябва само да се уверим, че корабът не би могъл да влезе в пристанището между залеза и изгрева, без да бъдем предупредени, и ще сме в безопасност. Мисля, че Чичко Паричко ще уреди въпроса!

16 октомври. Мина все още докладва едно и също: връхлитащи вълни и плискаща вода, мрак и благосклонни ветрове. Очевидно сме тук навреме и когато получим вести за „Царица Катерина“, ще бъдем подготвени. Тъй като тя трябва да пресече Дарданелите, със сигурност ще получим сведения.

17 октомври. Смятам, че вече всичко е добре подготвено, за да посрещнем графа при завръщането от пътешествието му. Годълминг каза на доставчиците, че имал предположение за нещо откраднато от негов приятел, което се съдържало в сандъка, и получи плахо съгласия да го отвори на собствена отговорност. Собственикът на кораба му даде документ, в който се нарежда на капитана да му предостави всякакви условия да направи каквото пожелае на борда, а също упълномощи по подобен начин и представителя си във Варна. С последния вече се бяхме срещнали. Той беше много трогнат от любезното държане на Годълминг към него и заедно се уверихме, че ще направи всичко по силите си, за да подпомогне нашите намерения. Вече обмислихме действията си, в случай че успеем да отворим сандъка. Ако графът е вътре, Ван Хелзинг и Сюърд ще отрежат главата му веднага и ще забият кол в сърцето. Морис, Годълминг и аз ще бъдем готови да предотвратим външна намеса дори ако се наложи да използваме оръжията, с които ще разполагаме. Професорът казва, че ако направим така с тялото на графа, още скоро след това ще се разпадне на прах. В такъв случай не би имало никакви доказателства срещу нас, ако се надигнат подозрения за убийство. Но дори и да не беше така, трябва да паднем или пък ще станем от собствените си действия и може би някой ден този ръкопис ще застане между нас и въжето. Що се отнася до мен, ще бъда благодарен дори само моментът да настъпи. Решили сме да не оставим и камък на мястото му, докато не изпълним намерението си. Уговорили сме се с определени длъжностни лица, че веднага щом „Царица Катерина“ бъде забелязана, ще бъдем осведомени от нарочен пратеник.

24 октомври. Цяла седмица чакане. Телеграмите до Годълминг са ежедневни, но са все еднакви: „Все още не е докладван“. Отговорите на Мина от сутрешните и вечерните хипнотични сеанси са еднообразни: връхлитащи вълни, плискаща вода и скърцащи мечти.

Телеграма, 24-ти октомври.

Руфъс Смит, „Лойдс“, Лондон, до лорд Годълминг чрез вицеконсула на Н.Б.В.^[452], Варна.

„Тази сутрин *“Царица Катерина”* е докладвана при Дарданелите.“

ДНЕВНИКЪТ НА Д-Р СЮЪРД

25 октомври. Как ми липсва фонографът! Да водя дневник с писалка, е досада, но Ван Хелзинг настоява. Всички сме полудели от вълнение след вчера, когато Годълминг получи телеграмата си от „Лойдс“. Вече зная как се чувстват мъжете, когато в битка чуят сигнала за сражение. Единствена от групата ни г-жа Харкър не показва никаква емоция. Все пак не е чудно, че не го прави, защото нарочно се погрижихме да не разбере нищо за това, и всички опитахме да не показваме вълненията си в нейно присъствие. Сигурен съм, че някога щеше да забележи, без значение колко се опитваме да го скрием, но тя значително се промени в това отношение през последните три седмици. Летаргията ѝ се задълбочава. Макар да изглежда силна и здрава и да възвръща част от цвета си, с Ван Хелзинг не сме удовлетворени. Често я обсъждаме, но не сме казали на другите. Би разбило сърцето на клетия Харкър, а нервите му — със сигурност, ако разбере, че имаме съмнение по този въпрос. Ван Хелзинг ми каза, че преглежда зъбите ѝ много внимателно, докато тя е в състояние на хипноза, понеже твърди, че ако не са започнали да се заострят, няма реална опасност за някаква промяна в нея. Настъпи ли такава, би било наложително да вземем мерки! И двамата знаем какви трябва да бъдат, въпреки че не си споделяме тези мисли взаимно. Никой от нас не бива да страни от задачата — без значение, че е ужасна за обмисляне. „Евтаназия“ е отлична и утешителна дума! Признателен съм на онзи, който я е измислил.

От Дарданелите до тук има само около 24 плавателни часа, съдейки по скоростта, с която „Царица Катерина“ е пристигнала там от Лондон. Значи би трябвало да се появи някъде сутринта и понеже не е възможно да влезе в пристанището преди това, всички ще си легнем рано. Ще станем в един часа, за да бъдем готови.

25 октомври, обед. Все още няма новини за пристигането на кораба. Хипнотичният доклад на г-жа Харкър тази сутрин беше същият както обикновено, така че е възможно да получим вести всеки момент. Ние, мъжете, сме в треска от вълнение освен Харкър, който е спокоен. Ръцете му са студени като лед и преди час го заварих да точи острието на големия си гхоркски нож^[453], който вече винаги носи със себе си. За графа ще бъде лоша перспектива, ако върха на този „кукри“ някога се опре в гърлото му, размахван от толкова сурова леденостудена длан!

Днес с Ван Хелзинг сме малко разтревожени за г-жа Харкър. Към обед тя изпадна в нещо като летаргия, което не ни се понрави, но въпреки това запазихме мълчание спрямо другите. Сутринта беше неспокойна, затова в началото се зарадвахме, че спи. Когато обаче съпругът ѝ спомена небрежно, че тя се е унесла в толкова дълбок сън, че не може да я събуди, отидохме до стаята ѝ, за да видим с очите си. Тя дишаше свободно, а видът ѝ беше толкова хрисим и спокоен, че сметнахме съня за най-доброто налично решение. Бедното момиче има толкова много да изличи от мислите си, че не е чудно ако сънят, носейки ѝ забрава, твори добро.

По-късно. Преценката ни се оказа правилна, защото след няколкочасовия освежителен сън тя се събуди и изглеждаше по-бодра и жизнена от дни насам. При залез-слънце направи обичайния си хипнотичен доклад. Където и да е в Черно море, графът бърза към крайната си спирка. Надявам се и към гибелта си!

26 октомври. Още ден без вести от „Царица Катерина“. Досега трябваше да е тук. Очевидно тя все още пътешества някъде, защото

хипнотичният доклад на г-жа Харкър при изгрева отново беше същият. Възможно е понякога съдът да не се движи заради мъгла. Някои от параходите, които пристигнаха вчера, съобщиха за такава по места на север и юг от пристанището. Трябва да продължим наблюдението си, понеже всеки момент може да има сигнал за кораба.

27 октомври, обед. Изключително странно. Никакви новини от кораба, който очакваме. Снощи и тази сутрин г-жа Харкър докладва както обикновено: „връхлитащи вълни и плискаща вода“, макар и да добави, че „вълните бяха много слаби“. Телеграмите от Лондон си оставаха същите: „без по-късни докладвания“. Ван Хелзинг е ужасно обезпокоен и преди малко ми сподели опасенията си, че графът ни се изплъзва. Той добави многозначително:

— Не ми харесва тази сънливост у мадам Мина. Душата и спомените могат да стигнат до странни явления при транс.

Щях да го попитам за подробности, но тъкмо тогава влезе Харкър и той вдигна предупредително ръка. Довечера при залез трябва да я накараме да говори повече в хипнотичното си състояние.

28 октомври. Телеграма. *Руфъс Смит, Лондон, до лорд Годълминг чрез вицеконсула на Н.Б.В., Варна.*

„В един часа днес е докладвано пристигането на «Царица Катерина» в Галац^[454].“

ДНЕВНИКЪТ НА Д-Р СЮЪРД

28 октомври. Не мисля, че когато телеграмата, съобщаваща за пристигането в Галац дойде, беше такъв удар за нас, какъвто можеше да се очаква. Наистина не знаехме откъде, как и кога мълнията ще ни удари, но вероятно всички предпологахме, че нещо странно ще се случи. Забавянето на пристигането във Варна ни увери един по един, че нещата няма да бъдат такива, каквито предпологахме. Чакахме само да разберем къде ще е разликата. Това обаче си остана не по-малка изненада. Предполагам, присъщо ни е да се уповаваме на надеждата напук на себе си — че нещата ще се наредят, както бихме искали, а не

както знаем, че ще се наредят. За ангелите трансцендентализмът^[455] е сигнална светлина, дори ако за човека е бесовски огън^[456]. Беше странно преживяване и всички го приехме различно. За момент Ван Хелзинг вдигна длан над главата си като че в знак на протест срещу Всемогъщия, но не каза и дума, а след няколко секунди се беше изправил, а на лицето му бе застинало сурово изражение. Лорд Годълминг пребледня силно и седна задъхан. Аз самият бях полузашеметен и учудено гледах ту към единия, ту към другия. Куинси Морис пристегна колана си с онова бързо движение, което познавах толкова добре. В дните на странстванията ни това означаваше „време за действие“. Г-жа Харкър смъртно пребледня — толкова, че белегът на челото ѝ сякаш гореше, но тя смирено вдигна ръце и погледна нагоре в молитва. Харкър се усмихна — наистина се усмихна, с мрачната горчива усмивка на някой, който няма надежда, но в същото време действията му опровергаха думите, защото неволно ръцете му потърсиха дръжката на огромния кукри и останаха на нея.

— Кога тръгва следващият влак за Галац? — обърна се Ван Хелзинг към нас.

— В 6:30 утре сутринта!

Всички подскочихме, защото отговорът дойде от г-жа Харкър.

— Откъде, за Бога, знаете това? — каза Арт.

— Забравяте или може би не знаете, макар че е известно на Джонатан и д-р Ван Хелзинг, че съм влаков спец. У дома в Ексетър винаги преписвах разписанията, така че да съм полезна на съпруга си. Понякога го намирам за толкова потребно, че вече винаги проверявам железопътната програма. Знаех, че ако нещо ни отведе до замъка Дракула, ще трябва да стигнем през Галац или при всяко положение — Букурещ, затова много внимателно проучих разписанията. За нещастие няма много, тъй като единственият влак за днес потегля, докато говорим в момента.

— Възхитителна жена! — измърмори професорът.

— Не можем ли да хванем извънреден^[457]? — попита лорд Годълминг.

Ван Хелзинг поклати глава:

— Боя се, че не. Тази страна е много по-различна от вашата или моята. Дори да имахме извънреден, вероятно щеше да пристигне не по-рано от редовния влак. Освен това се налага да подготвим нещо.

Трябва да помислим. Нека се организираме. Вие, приятелю Артър, отидете до влака, вземете билетите и уредете всичко да е готово, за да тръгнем сутринта. Вие ли отивате, приятелю Джонатан, до корабния посредник и взимате от него писма до посредника в Галац с упълномощаване за претърсване на кораба точно както беше тук. Морис Куинси^[458], вие се срещнете с вицеконсула и осигурете помощта му за неговия колега в Галац и всичко онова, което може да направи, за да улесни пътя ни, така че да не загубим време с преминаването на Дунава. Джон ще остане с мадам Мина и с мен, за да обсъждаме, защото така, ако биде дълго време, може да закъснеете и няма да има значение, когато слънцето залезе, понеже аз съм тук с мадам, за да направим доклада.

— А аз — каза г-жа Харкър бодро, като напомняше на старото си аз повече, отколкото през много от изминалите дни, — ще опитам всячески да съм от полза, като планирам и вода записки, както правех преди. Странно, но нещо в мен някак се променя и усещам повече свобода, отколкото напоследък!

Когато осъзнаха важността на думите ѝ, тримата по-млади мъже се почувстваха щастливи, но с Ван Хелзинг се обърнахме един към друг и за миг си разменихме мрачни и сериозни погледи. Въпреки това не казахме нищо.

Когато и тримата тръгнаха по задачите си, професорът помоли г-жа Харкър да прегледа преписа на дневниците и да намери частта, в която съпругът ѝ е в замъка. Тя излезе, за да ги вземе, и когато вратата се затвори след нея, той ми каза:

— Мислим за едно и също! Казвайте!

— Има някаква промяна. Но надеждата в това е крехка и може би измамна.

— Точно така. Знаете ли защо я помолих да вземе ръкописа?

— Не! — отвърнах. — Освен ако не е било заради възможността да останем насаме.

— Отчасти сте прав, приятелю Джон, но само отчасти. Искам да ви кажа нещо. И ах, приятелю, поемам огромен — ужасен — риск, но се надявам, че това е правилно. В момента, когато мадам Мина каза онези думи, които приковаха вниманието и на двама ни, ми хрумна нещо. По време на транс преди три дни графът изпрати при нея своя дух, за да прочете мислите ѝ, или по-вероятно той я взе, за да го видим

в сандъка му с пръст на кораба, връхлитан от вълните, точно докато се движи свободно при изгрева и залеза. Тогава научи, че сме тук, понеже тя има повече за разказване от своя открит живот с очи, които виждат, и уши, които чуват, отколкото той, както е затворен в своя сандък ковчег. Сега прави всичко по силите си, за да ни избяга. В момента тя не му трябва.

Той е сигурен заради обширното си познание, че тя ще се отзове на повика му, но я изолира — откъсва я, доколкото може, от силите си, така че да не отиде при него. Ах, тук се надявах, че нашите човешки умове, съзрели толкова отдавна и нелишени от Божията благосклонност, ще надвият неговата мисъл на дете, крееща във вековна гробница, още незряла и още себична и затова дребнава. Ето че мадам Мина идва. Нито дума за трансa ѝ пред нея! Тя не го знае и би я съкрушило. Ще я хвърли в отчаяние точно когато имаме нужда от цялата ѝ надежда, цялата ѝ смелост, когато най-много ни трябва обширният ѝ ум, който е остър като на мъж, но на прелестна жена и притежава необикновената сила, която графът му даде и която би могъл да отнеме напълно, макар да не мисли така. Шшт! Нека аз говоря, а вие ще се учите. Ах, Джон, приятелю мой, изправени сме пред ужасно затруднение. Боя се както никога преди. Можем само да се уповаваме на Господа. Тихо! Тя идва!

Реших, че професорът щеше да се предаде на хистерията точно както беше направил, когато Луси умря, но с голямо усилие той се овладя и бе в съвършено уравновесено състояние на духа, щом г-жа Харкър пристъпи в стаята бодра, щастлива и на пръв поглед забравила за злочестините си, улисана в работата. Като влезе, тя подаде на Ван Хелзинг множество листове, напечатани на машина. Той ги прегледа сериозно и докато четеше, лицето му се проясни. След това, държейки страниците между палеца и показалеца си, каза:

— Приятелю Джон, за вас с този ваш голям житейски опит — и вие също, скъпа мадам Мина, която сте млада — имам един урок: никога не се страхувайте да мислите. Често в ума ми бръмчеше една половинчата мисъл, но се боя да го оставя и той да загуби крилете си. Сега с повече познание се връщам там, където тази половинчата мисъл се зароди, и намирам, че изобщо не е бидела половинчата, че биде цялостна идея, макар толкова недоузряла, та все още не е достатъчно силна, за да използва крилцата си. Не, като „Грозното пате“ на моя

приятел Ханс Андерсен, той не биде никаква патешка мисъл, ами голяма лебедова мисъл, която плава благородно на мощни криле, щом дойде време да ги изпита. Вижте, тук чета какво е написал Джонатан:

„Един друг свой родственик от по-късна епоха отново и отново да повежда войските си през Великата река в турските земи? Който, отблъснат, се връщаше отново и отново, и отново, въпреки че трябваше сам да напуска окървавеното поле, на което воините му са били изклани, защото знаеше, че дори сам накрая ще възтържествува.“

Какво ни казва това? Не много? Не! Детският ум на графа не вижда нищо и по тази причина той говори толкова свободно. Вашите съзрели мисли не съзират нищо. Моите също не виждат точно до този момент. Не! Но прозвучава дума от някой, който говори без мисъл, защото тя също не знае какво означава това... какво *би могло* да означава. Също както има стихии, които мируват, но пак, когато по закона на природата се движат по пътя си и сблъскат — тогава пуф! И блясва светлина, обширна като небесата, която ослепява, убива и погубва някои, но и озарява долу цялата земя на левги, левги. Не е ли така? Е, ще обясня. Да започна: някога да сте изучавали философията на престъплението? „Да“ и „Не“. Вие, Джон, да, понеже това е учение за лудостта^[459]. Вие не, мадам Мина, понеже нямате досег с престъплението... освен веднъж. Все още умът ви работи правилно и не разсъждава *a particulari ad universale*^[460]. Има я тази специфика при престъпниците. Толкова е неизменна във всички народи и през всички времена, че дори полицията, която не познава особено философията, знае емпирично, че *тя съществува*. Това е да си емпирик. Престъпникът винаги работи по едно престъпление — това е същинският престъпник, който е предопределен да върши престъпления и чиято воля не е насочена към друго. Този престъпник няма завършен ум на възрастен. Той е умен, коварен и находчив, но колкото до мислите му, те не бидат на съзрял човек. До голяма степен той биде детски ум. А този наш престъпник е също предопределен да върши престъпления, умът му е детски и от него стореното е като от дете сторено. Малката птица, малката риба, малкото животно не се учи по първопричина, а емпирично, и когато той се научи да действа, тогава има основата да върши още^[461]. *Dos pou sto*^[462], казва Архимед. „Дайте ми опорна точка и аз ще повдигна света!“ Да направиш нещо веднъж, е опорната точка, чрез която детският ум съзрява, и докато той

не си изгради намерение да върши друго, отново продължава със същото всеки път точно както е правил преди! Ах, скъпа моя, виждам, че очите ви са отворени и блясъкът открива пред вас всички левги... — рече той, защото г-жа Харкър плесна с ръце и очите ѝ наистина заблестяха. — Сега ще говорите вие. Кажете на нас, двама скучни хора на науката, какво виждате с тези тъй сияйни очи.

Докато тя говореше, той взе и задържа ръката ѝ. Палецът и показалецът се заключиха около пулса ѝ, както си помислих, инстинктивно и несъзнателно.

— Графът е престъпник и от престъпен вид. Нордау^[463] и Ломброзо^[464] биха го класифицирали така и *quid*^[465] престъпник умът му не е съвършено изграден. По тази причина при трудност той трябва да потърси помощ в рутината. Миналото му е доказателство за това и единствената страница за него, която ни е известна — и която знаем от собствената му уста, ни казва, че някога, когато, както би казал г-н Морис, „попаднал натясно“, той се върнал в своята страна от земята, която се опитал да завладее, и оттам, без да губи воля, се подготвил за нов опит. Той се върнал отново по-добре въоръжен за работата си и е спечелил. Така той дойде в Лондон, за да завладее нови земи. Беше отблъснат и когато изгуби всяка надежда за победа, а съществуването му се оказа в опасност, той избяга през морето към дома си точно както някога е отстъпил зад Дунав от Турската земя.

— Добре, добре! Ах, вие толкова умна лейди! — каза Ван Хелзинг въодушевено и се приведе, за да ѝ целуне ръка.

Миг по-късно той каза спокойно, сякаш сме били на консултация в болнична стая:

— Само седемдесет и два и при цялото това вълнение. Имам надежда.

Като се обърна отново към нея с необуздано нетърпение, той каза:

— Но продължавайте. Продължавайте! Има още какво да се каже, ако желаете. Не се бойте. Джон и аз знаем. Аз поне във всеки случай ще ви кажа, ако сте права. Говорете без страх!

— Ще опитам, но ми простете, ако изглеждам самомнителна.

— Не! Не се бойте, трябва да бъдете такава, защото ние мислим тъкмо за вас.

— Тогава, понеже е престъпник, той е егоист и понеже умствените му способности са слаби, а действията му се опират на себичност, той се ограничава до едно намерение. Това намерение е безжалостно. Както когато е отстъпил зад Дунава, оставяйки войските му да бъдат накълцани на парчета, така и сега той цели да бъде в безопасност, незаинтересован от нищо друго. Така собственият му егоизъм в известна степен оставя душата ми свободна от ужасната му власт, която придоби над мен през онази страховита нощ. Чувствам го! Ах, чувствам го! Благодаря на Бога за великата Му милост! Душата ми е по-свободна, отколкото изобщо е била от онзи прокобен час насам и всичко, което ме притеснява сега, е опасението, че в моя транс или сън той може да е използвал онова, което зная, за целите си.

Професорът се изправи:

— Той е направил именно това и по този начин ни остави тук, във Варна, докато корабът, който го пренасяше, се втурна през обвилата го мъгла към Галац, където, без съмнение, се е подготвил да ни избяга. Но детският му ум не е стигнал по-далеч и може да се окаже, както често става по пътищата Господни, че тъкмо това, на което злодеятелят най-много е настоявал заради собственото си добро, се превръща в най-върховната вреда за него. Ловецът е паднал в собствената си примка, както изтъква великият Псалмопевец^[466]. Понеже сега, когато мисли, че се е отървал от всяка следа, която ни е оставил, и ни е избягал с толкова много часове преднина, неговият себичен детски ум ще му нашепне за сън. Той смята също, че като е прекъснал връзката с ума ви, до вас не могат да стигат никакви вести от него. Ето тук греши! Страховитото кърваво кръщение, което направи с вас, ви дава възможността да отидете при него духом, както правехте досега в моментите на свобода, когато слънцето изгрява или пък залязва. В тези мигове вие го правите по моя воля, а не по негова и тази способност за добро на вас и другите спечелихте, като изстрадахте от ръцете му. Сега всичко това е още по-ценно, защото не му е известно и за да се запази, той дори се е лишил от познанието си за нашето местоположение. Ние обаче не сме егоисти и вярваме, че Господ е с нас въпреки всички тези злини и многобройни теgebни часове. Ще го следваме, без да отстъпваме, дори да се изложим на опасността да станем като него. Приятелю Джон, това бе велик момент и той направи много, за да се придвижим напред по пътя си. Трябва да

бъдете писар и да опишете всичко, така че когато другите се върнат от работата си, да им го дадете, тогава ще знаят каквото и ние.

И така, написах това, докато ги чакахме, а г-жа Харкър го напечата на машината си, тъй като беше взела ръкописа с нас.

[446] Наследствена маса — цялата съвкупност от права и задължения на починалия, която се разпределя в определени дялове между наследниците. ↑

[447] „Опелото на почиващите“ — съкратено от „Обред за опелото на почиващите“. Описва реда за изпълнение на службата във връзка с опелото на починалите англиканци, съдържащ се в книгата *The Book of Common Prayer*, която е публикувана за пръв път през 1549 г. при управлението на крал Едуард IV, поради което е изпълнена със стари думи. В нея са описани различните действия, които свещеникът извършва, както и молитвите, които трябва да бъдат прочетени, латински фрази и цитати от Библията. ↑

[448] Чаринг крос — голяма гара в централните части на Лондон. ↑

[449] Ориент Експрес — луксозен френски влак, който по това време минава по маршрута Париж-Страсбург-Мюнхен-Виена-Будапеща-Букурещ-Варна. След това пътниците са продължавали по вода до Истанбул. Влакът е бил посещаван от редица известни личности и в края на XIX в. е забележителна атракция. ↑

[450] Рейка — хоризонтално разполовен рангоут на мачтата, на който са прикрепени платната. ↑

[451] Ванта — въжета, опънати от върха на мачтата до бордовете, за да я укрепят. ↑

[452] Н.Б.В. — Нейно Британско Величество. ↑

[453] Гхоркски нож — неправилно изписване на вярното „горкхски“. Има се предвид споменатият по-горе кукри, който е бил типичното оръжие за горкхите — непалски войни, които служат и до днес като наемници в Индия и Британия. ↑

[454] Галац — град, разположен в близост до делтата на р. Дунав, с голямо пристанищно значение. През XIX в. в него е имало силно българско присъствие. ↑

[455] Трансцендентализъм — философско учение, което се противопоставя на материализма и вярва в съществуването на човешка

душа, която е по-висша от тялото. Според идеите на това учение възприятието на човека спрямо света не се формира само от познатите му пет сетива, но и по други неемпирични пътища. ↑

[456] Бесовски огън — или още блуждаещ огън е светлинен феномен, който се среща при блата и мочурища, където пътниците виждат светлини с неизяснен произход през нощта. Подведени от този фалшив сигнал те се изгубват и повече не намират обратния път. В Ирландия, чиито оказания Стокър е познавал, явлението се нарича *will-o'-the-wisp*, т.е. „Уил с факлата“, и обяснява произхода му с някой си Уилям, който бил наказан след смъртта си вечно да се скита по земята с факла. Това изречение ни показва, че д-р Сюърд вярва в идеите на трансцендентализма. Той счита, че познанието и усещането на човека за заобикалящото може да се постигне и с предчувствие (както в случая, че нещо изненадващо ще се случи), но тези по-висши чувства, които насочват човека към едно или друго, са като бесовски огньовете — т.е. несигурни, неразбираеми и дори подвеждащи за хората, които не са безплътни като ангелите и разчитат много повече на петте си плътни сетива, в които вярва материализмът, макар да имат и друг път на себеусещане в трансцендентализма. ↑

[457] Извънреден — има се предвид специален влак по поръчка на пътник в желан от него час и посока. ↑

[458] Морис Куинси — Ван Хелзинг размества собственото име на Куинси с фамилията му също както веднъж Дракула сбърква, обръщайки се към Джонатан. ↑

[459] „(...) учение за лудостта.“ — тук умът на престъпника (в романа — Дракула) се сравнява с този на лудия (в романа — Ренфийлд). От една страна това е типично за епохата, от друга — задълбочава паралела между Дракула и Ренфийлд. Освен че и двамата са умопомрачени, притежават нечовешка физическа сила и животинското в тях понякога надделява. Дракула е огледалният образ на Ван Хелзинг. Като че ли, ако вземем характеристиката на професора и към нея прибавим тази на лудия Ренфийлд, ще получим графа — помрачен и деградирал свръхчовек. ↑

[460] *a particulari ad universale* (лат.) — от специфичното към общото. ↑

[461] „(...) не се учи по първопричина, а емпирично (...)“ — за разлика от д-р Сюърд, който е поддръжник на трансцендентализма,

Ван Хелзинг изглежда застъпва емпиричното познание. Може би обаче това трябва да ни покаже, че ако ангелите биха разбрали напълно света на неемпирично ниво, понеже са изцяло безпътни, а за хората трансцендентализмът е възможен, но нетипичен, защото освен дух имат и тяло, то тогава за Дракула и животните единственият възможен метод за съзряване е емпириката — т.е. опитът. Те нямат душа, а разполагат само с тяло. Ван Хелзинг казва, че графът е умен, но същевременно с детски ум. Това не го определя като глупав, а подвластен на инстинкта. Във всичките си действия той използва ума си, но за цели, които би си поставил един див звяр, а не човек. Дракула може да разговаря с животните и да приема образа им. Той и останалите вампири в книгата често биват сравнявани с различни животински видове. Може би с това Стокър противопоставя теориите за божествения произход на човека и тази за еволюцията. За него Дарвин не може да е прав, произлезлият от животните човек е звяр като самите тях, само Господ може да създаде душа. ↑

[462] *Dos rou sto* — пълната реплика е *dos moi pa sto, kai tan gan kinaso*. Това е латинска транскрипция на гръцкия текст. Ван Хелзинг сам дава точен превод. ↑

[463] Макс Нордау (1849–1923) — унгарски евреин, който през 1892 г. издава книгата *Entartung*. В нея той излага теорията за дегенерацията на обществата, която се отразява и улеснява от изкуството. Според него между физическата и моралната деградация е възможна връзка. Предполага се, че книгата на Нордау е била позната на Стокър, защото са имали общ издател. ↑

[464] Чезаре Ломброзо (1835–1909) — италиански лекар, който разработва теорията за родения престъпник, стъпвайки на теорията за еволюцията на Чарлз Дарвин. Според него хората, склонни към престъпления, носят престъпен ген и се отличават по външния си вид. Описанието, което той дава за типичния престъпник, силно кореспондира с това на Дракула: „носът често е с гърбица като човката на граблива птица. При убийците и изнасилвачите веждите обикновено са рунтави“ и „има издутина в горната вътрешна страна на ушите, остатък от заострените уши, характерни за маймуните.“ (тези и други връзки между теориите на Ломброзо и Нордау и творчеството на Стокър в: Diane Long Hoeveler, „Scientific Ideologies in Bram Stoker’s *Dracula and The Lair of the White Worm*“, 11.11.2006, www.erudit.org). ↑

[465] Qua (лат.) — като. ↑

[466] „Ловецът (...) примка (...) Псалмопевец.“ — мотивът е често срещан в Псалтира. Най-близък изглежда текста: „Нечестивците ще паднат в своите мрежи, аз пък ще премина“ (Псалт. 140:10), освен него: „Приготвиха примка за нозете ми; душата ми отпадна; изкопаха пред мене яма и сами паднаха в нея“ (Псалт. 56:7), „Паднаха народите в ямата, що бяха изкопали; в примката, що бяха скрили, се оплете ногата им“ (Псалт. 9:16) и др. ↑

ГЛАВА XXVI

ДНЕВНИКЪТ НА Д-Р СЮЪРД

29 октомври. Това е написано във влака от Варна до Галац. Снощи се събрахме малко преди залез. Всеки беше свършил задачата си възможно най-добре и доколкото решителността, усилията и възможността позволяват, сме подготвени за цялото пътешествие и работата ни, когато стигнем до Галац. Когато обичайното време наближи, г-жа Харкър се настрои за хипнотичен сеанс и след продължителни и сериозни опити от страна на Ван Хелзинг, отколкото обикновено бяха нужни, тя потъна в транс. Обичайно тя проговаря при подсказки, но този път се наложи професорът да ѝ задава въпроси, и то доста конкретни, преди да научим нещо от нея. Най-накрая отговорът ѝ дойде:

— Нищо не мога да видя. Не се движим. Няма връхлитащи вълни, водата спокойно плисква срещу въжето на котвата. От близо и далеч чувам викове на мъжки гласове, греблата се въртят и скърцат в ключовете си^[467]. Някъде гръмна оръжие, ехото от него изглежда далечно. Отгоре потропват стъпки, въжета и вериги се влачат. Какво е това? Блести светлина. Чувствам как вятърът вее срещу мен.

Тук тя спря, изправи се сякаш несъзнателно, както лежеше на канапето, и вдигна ръце с длани нагоре, все едно повдига някаква тежест. Ван Хелзинг и аз се спогледахме с разбиране. Куинси повдигна лекичко вежди и я загледа съсредоточено, докато Харкър инстинктивно заключи хватката си около своя кукри. Мълчанието продължи дълго. Всички знаехме, че времето, през което може да говори, изтича, но усещахме, че е безсмислено да се намесваме по какъвто и да е начин. Тя внезапно седна и отвори очи с думите:

— Нима никой от вас не иска чаша чай? Сигурно сте много уморени!

Така можехме само да я зарадваме и затова приехме. Тя побърза да донесе чая и когато излезе, Ван Хелзинг каза:

— Виждате, приятели мои. Той е близо до земя: оставил е сандъка си с пръст. Ала има още, докато стигне брега. През нощта може да се спотайва някъде скрит, но ако не биде пренесен на суша или корабът не я допре, няма как да я достигне. В този случай би могъл, ако биде през нощта, да промени облика си и да скочи или прелети до брега, както направи в Уитби. Ала ако денят дойде, преди да е стигнал земя, тогава, освен ако не бъде пренесен, не може да избяга. Ако пък бъде пренесен, митничарите може да открият какво има в сандъка. По тази причина, за радост, ако не се измъкне по суша довечера или преди изгрев, ще си изгуби целия ден. Тогава можем да пристигнем навреме, защото, ако не избяга през нощта, ще му се натъкнем денем, докато е в сандъка, и оставен на нашата милост, защото не се осмелява да биде истинското си аз будно и видимо, за да не бъде разкрит.

Нямаше какво повече да се каже, затова изчакахме търпеливо изгрева, при който можехме да научим повече от г-жа Харкър.

Рано тази сутрин зачихме със спиращо дъха вълнение отговора, който тя щеше да изрече в транса си. Пътят до хипнотичното състояние беше по-дълъг дори отпреди и когато то настъпи, времето, което оставаше до пълния изгрев, беше толкова кратко, че започнахме да се отчайваме. Ван Хелзинг сякаш вложи цялата си душа в този опит и най-накрая тя отвърна в подчинение на неговата воля:

— Всичко е тъмно. Чувам как водата плиска на едно ниво с мен и нещо скърца, сякаш дърво в дърво.

Тя замлъкна и червената зора разцъфна. Налага се да чакаме до вечерта.

И така пътуваме към Галац, обхванати от мъчително очакване. Би трябвало да пристигнем между два и три сутринта, но още сме в Букурещ и вече закъсняваме с три часа, затова ще бъдем там късно след изгрева. По тази причина ще имаме още две хипнотични съобщения от г-жа Харкър. Едно от тях, а може би и двете, ще хвърли повече светлина над случващото се.

По-късно. Залезът настъпи и отмина. За щастие се появи, когато нямаше какво да ни притеснява, защото, ако се беше показал, докато бяхме на някоя гара, може би нямаше да си осигурим необходимото

спокойствие и уединение. Г-жа Харкър се поддаде на хипнотичното въздействие с по-малка готовност дори от тази сутрин. Боя се, че способността ѝ да разчита усещанията на графа може да заглъхне тъкмо когато ни е най-нужна. Струва ми се, че вече започва да прибягва към въображението си. Досега, когато е била в транс, се е придържала към най-обикновени обстоятелства. В случай че това продължава, може накрая да ни подведе. Ако считам, че властта на графа над нея ще се стопи едновременно с достоверността на информацията ѝ, това би било щастлива мисъл, но се страхувам, че може би не е така. Когато все пак говори, думите ѝ са озадачаващи:

— Нещо излиза. Чувствам как минава през мен като студен вятър. В далечината чувам объркани звуци — като на мъже, говорещи на странни езици, буйни води и вой на вълци.

Тя спря и по нея побягнаха тръпки, които се усилиха няколко секунди, докато накрая започна да се тресе като парализиран. Не каза нищо повече дори при повелителните въпроси на професора. Когато се събуди от трансa, изпитваше студенина, изтощение и отпадналост, но умът ѝ бе нащрек. Не можеше да си спомни нищо, но ни попита какво е казала, и щом ѝ споделихме, тя се замисли мълчаливо, дълбоко и продължително.

30 октомври, 7 сутринта. Вече приближаваме Галац и може би по-късно няма да имам време за писане. Тази сутрин всички очаквахме изгрева с нетърпение. Знаейки колко по-трудно успява с хипнотичния транс, Ван Хелзинг започна със специфичните си жестове по-рано от обикновено. Това обаче не постигна никакъв ефект преди обичайния момент и тя се поддаде с още по-голяма трудност само минута преди слънцето да изгрее. Професорът не се забави нито миг с въпросите си. Отговорът ѝ дойде със същата бързина:

— Всичко е тъмно. Чувам как водата плиска наоколо край ушите ми и скърцането на дърво в дърво. Някъде далеч мучи добитък. Има още някакъв шум, особен е, като...

Тя замлъкна и пребледня, като ставаше все по-бледа.

— Продължавайте, продължавайте! Говорете, заповядвам ви! — каза Ван Хелзинг с измъчен глас.

В същия миг в очите му се появи отчаяние, защото изгряващото слънце зачерви даже и лицето на г-жа Харкър. Тя вдигна клепачи и всички подскочихме, когато нежно и на пръв поглед с безкрайно равнодушие изрече:

— Ах, професоре, защо ме карате да направя нещо, което знаете, че не мога? Нищо не помня.

Тогава, като видя изумените ни изражения, тя каза, като ни изглежда разтревожено един след друг:

— Какво съм казала? Какво съм направила? Не знам нищо, освен че бях задрямала тук и ви чух да казвате: „Продължавайте. Говорете, заповядвам ви!“. Виждаше ми се толкова забавно, че ми нареждате, все едно съм била лошо дете!

— Ах, мадам Мина — каза той тъжно, — доказателство е, ако такова биде нужно, за това колко ви обичам и почитам, когато някоя дума, изречена по-настойчиво за ваше добро, би могла да изглежда толкова странна, защото тя е да наредя на онази, на която за мен е чест да се подчинявам!

Свирките пицят, приближаваме Галац. Изгаряме от нетърпение и притеснение.

ДНЕВНИКЪТ НА МИНА ХАРКЪР

30 октомври. Г-н Морис ме заведе в хотела, където с телеграма бяхме запазили стаите си. Само него можеха да пуснат с мен, защото не говори никакви чужди езици. Силите бяха разпределени точно както и във Варна с тази разлика, че тъй като времето ни притиска, лорд Годълминг отиде при вицеконсула, понеже званието му може да послужи като непосредствена гаранция пред службите. Джонатан и двамата доктори отидоха при корабния посредник, за да научат подробности около пристигането на „Царица Катерина“.

По-късно. Лорд Годълминг се върна. Консултът отсъства, а вицеконсултът е болен, затова рутинната работа била свършена от един чиновник. Той бил много любезен и предложил да направи всичко по силите си.

ДНЕВНИКЪТ НА ДЖОНАТАН ХАРКЪР

30 октомври. В девет часа заедно с д-р Ван Хелзинг и д-р Сюзърд посетихме „Г-да Маккензи & Стайнков“, представителите на лондонското дружество „Хапгуд“. Те получили съобщение от Лондон в отговор на телеграмата с молбата на лорд Годълминг да ни окажат всички услуги, които са по силите им. Те бяха повече от учтиви и любезни и веднага ни поведоха към борда на „Царица Катерина“, която беше закотвена в речното пристанище. Там се срещнахме с капитана на име Донелсън, който ни разказа за пътуването си. Той заяви, че през целия си живот никога не е имал толкова благоприятно плаване.

— Човече! — каза той. — Ама ни изпльши, щото оча'ахми, че ще са наложи да плащаме за това с нек'ъв рядък случай на болен късмет, така че да си запазим нивото. Ней нормално да са плава ут Лондон до Черно море с вятър зад те'е, се едно Дя'ола сами ду'а у платната и само той си знай що. И в туй вре'е не мо'ехме да зръваме нищо. Колчем кат' бяхме до някой кораб или пристанище, или нос, падаше мъгла и се хо'еше с нас, докат' кат' са беше 'дигнала и погледнахме навън, за един дя'ол не виждахме. Минахме през Гибралтар, без да мо'ем дадем сигнал и докат' стигнем Дарданелите да си чакаме разрешението за преминаване, съвсем до нищо не са доближихме. Отначало бях склонен да отпусна платната и да лавирам^[468], докат' мъглата са вдигне, но в това време си ка'ах, че ако Дя'ола е намислил да ни закара бързо до Черно море, вероятно щеше да го направи независимо дали ние искахме, или не. Ако пътуването минеше бързо, не би било за позор пред собствениците или пък за вреда на транспорта, пък Старият Чорт, който се беше стремил към сопствените си намерения, щеше да ни е стабилно благодарен, задет' не му са месим.

Това съчетание от простота и хитрост, суеверност и търговски нюх ентусиазира Ван Хелзинг, който каза:

— Приятелю, този Дявол е по-умен, отколкото повечето смятат, и е наясно, щом срещне някой, който не му отстъпва!

Шкиперът^[469] не остана разочарован от тази похвала и продължи:

— Когато преминахме Босфора, мъжете започнаха да се оплакват. Някои ут тех, румънците, дойдоха и поискаха да хвърлят зад борда един голям сандък, който някакъв чудат старец донесе на кораба

тъкмо преди да потеглим ут Лондон. Бях ги видял как са дзверят на дядката и показват тва пръста, като го видяха, да са пазят ут уроки. Човече! Ама суивернустта на чужденците е толкуз хабсурдна! Набързо ги пратих да си гле'ат работата, ама тъкмо като на обгърна мъглата, са почувствах малишко кат' тях, макар че ни бих казал, че е зарад' големия сандък. Ем, продължихме и кат' мъглата не са 'дигна пет дена, просту оставих вятъра да на носи, щото, ако Дя'олът искаше да стигне някъде — ем, щеше пристигне безпроблемну. Пък ако не искаше, ем, и без туй щяхме да придържаме строго наблюдение. 'Секи случай имахме лек път и дълбоки води през цялото време и преди два дни, слънцето заранта кат' са появи през мъглата, са намерихме право в реката срещу Галац. Румънците издивяваха и искаха ут мен, право лий или не, да вземат сандъка и да го хвърлят във водата. Трябваше с един хандшпунг да се разправам за това с тях и когат' и последния ут тях са махна ут палубата, стиснал глава с ръце, ги бях убедил, че урука-ниурука, имотът и доверието на стопанина са по-добре в моите ръце, отколкото в Дунава. Те бяха, само са помислете, изкарали сандъка на палубата, готов за хвърляне, и понеже беше отбелязан „Галац през Варна“, си ка'ах, че ще го оставя да си седи, докат' са разтоварим на пристанището, и тей ли ин'чи са отръвем ут нея. Тоя ден не свалихме много и са наложи да останем ноца на котва, ама заран, 'ладно и рану час преди да са съмне, един мъж дойде на борда с нареж'ане от Англия, да получи един сандък, отбелязан за някакъв граф Дракула. 'Секи случай това му беше под ръка. Книжката му бяха у ред и рад бях да са отърва от прокле'уту нещо, щото бях почнал себе да са усещам неспокоен ут него. Ако Дя'олът имаше някакъв багаж на бурда, си ка'ам, ня'а е дру'о от туй!

— Какво беше името на мъжа, който я взе? — попита д-р Ван Хелзинг с едва сдържано вълнение.

— Ша ви ка'а ей ся! — отвърна той и като слезе до каютата си, донесе една разписка, подписана „Имануел Хилдешайм“. Адресът беше „Бурген щрасе“ №16.

Разбрахме, че това е всичко, което капитанът знаеше, затова благодарихме и си тръгнахме.

Заварихме Хилдешайм в неговата кантора — юдей тип „Театър Аделфи“^[470] с нос като на овца и фес. Доводите му бяха подчертани от звонкове — ние дръпнахме линията — и след кратък пазарлък ни каза

каквото знае. Оказа се малко, но важно. Получил писмо от г-н де Вил от Лондон, в което му казал да приеме, ако е възможно преди изгрев, за да избегне митничарите, един сандък, който щял да пристигне в Галац с „Царица Катерина“. Трябвало да го предостави във владение на някой си Петров Скински, който работи със словаците, извършващи контрабандата надолу по реката до пристанището. За услугата му било платено с английска банкнота, която била надлежно осребрена в злато^[471] от Дунавската международна банка. Когато Скински отишъл при него, той го завел до кораба и му предал сандъка там, за да си спести таксата за пренасяне. Това беше всичко, което знае.

Потърсихме Скински, но не успяхме да го намерим. Един от съседите му, който не таеше особена обич към него, каза, че си е тръгнал преди два дни, без никой да знае накъде. Това беше потвърдено от хазяина му, който получил по куриер ключа за къщата заедно с наема в английски пари. Това се случи между десет и единадесет часа снощи. Отново бяхме на изходна позиция.

Докато разговаряхме, някой дотича и задъхано сподави, че тялото на Скински е било намерено зад оградата на църквата „Св. Петър“ и гърлото му било разкъсано като от див звяр. Тези, с които говорехме, се втурнаха, за да видят ужаса, а жените завикаха „Това е работа на някой словак!“. Побързахме да си заминем, понеже като нищо щяхме да бъдем въввлечени в случката и така да се забавим.

Докато се връщахме в хотела, не можахме да стигнем до никакъв окончателен извод. Всички бяхме убедени, че сандъкът е бил изпратен нанякъде по вода, но къде може да е това, ще трябва да разберем. С натезали сърца се прибрахме в хотела при Мина.

Когато се събрахме, първата ни работа беше да обсъдим дали отново да й гласуваме доверие. Нещата стават отчайващи, а това е най-малкото някаква възможност, макар и рискована. Като предварителна мярка бях освободен от обещанието си към нея.

ДНЕВНИКЪТ НА МИНА ХАРКЪР

30 октомври, вечерта. Бяха толкова изтощени, преуморени и отчаяни, че преди да си починат, нямаше какво друго да свършим, и затова ги помолих да си легнат за половин час, докато аз опиша всичко до момента. Чувствам се толкова признателна на човека, изобретил

„пътната“ пишеща машина, а и на г-н Морис, който ми я взе. Щях да се чувствам напълно загубена, ако се налагаше да пиша на ръка...

Всичко е готово. Клетият скъп, скъп Джонатан, колко ли е изстрадал, колко ли страда сега. Той лежи на канапето и едва-едва диша, цялото му тяло е развалина. Веждите му са смръщени, лицето му е измъчено от болка. Бедничкият, може би размишлява, бърчи цялото си лице, вгълбен в мислите си. Ах, ако само можех да помогна... Щях да направя всичко по силите си.

Помолих д-р Ван Хелзинг и той ми даде книгата, които още не бях виждала... Докато почиват, ще прегледам всичко внимателно и може би ще стигна до някакъв извод. Ще опитам да следвам примера на професора, като мисля без предубеждения за изминалите обстоятелства...

Вярвам, че благодарение на Божието провидение направих откритие. Ще взема картите, за да ги разгледам...

По-сигурна съм от всякога в правота си. Изготвих решението си, затова ще събера останалите, за да им го прочета. Те могат да отсъдят, но дано е точно, защото всяка минута е ценна.

ПАМЕТНА БЕЛЕЖКА НА МИНА ХАРКЪР

(ПОСТАВЕНА В ДНЕВНИКА Й.)

База на разследване. Целта на граф Дракула е да се върне в дома си.

(а) Трябва да бъде занесен от някой друг. Това е сигурно, защото, ако имаше силата да се придвижва сам, както пожелае, той можеше да го стори като човек, вълк, прилеп или по друг начин. Очевидно се бои от разкриване или намеса при безпомощното състояние, в което сигурно се намира — затворен между изгрева и залеза в дървения си сандък.

(б) *Как ще бъде пренесен?* Тук от полза ще ни бъде методът на изключването. По път, вода или чрез железницата?

1. *По път.* Има безбройни трудности особено при напускане на града.

(х) Има хора, а хората са любопитни и проявяват склонност да се намесват. Някой намек, предположение или съмнение за това какво има в сандъка би го унищожило.

(у) Ще се наложи или може би ще се наложи да премине през митничари и октруери^[472].

(з) Преследвачите му могат да го последват. Това е най-големият му страх и за да предотврати предателство, отхвърли, доколкото му е възможно, дори своята жертва — мен!

2. *Чрез железницата.* Сандъкът не е поверен на никого. Би имало опасност от закъснение, а то може да се окаже пагубно с неприятели по петите му. Наистина възможно е да избяга през нощта, но какво би го сполетяло, ако остане на непознато място без подслон, където да избяга? Намеренията му не са такива и не възнамерява да рискува.

3. *По вода.* От една страна, това е най-сигурният начин, от друга — най-опасният. По вода той е безсилен, освен през нощта, дори тогава обаче може само да призовава мъгла, буря, сняг и вълците си. Но претърпи ли крушение, течащата вода ще го погълне безпомощен и наистина би бил загубен. Може и да доплава с кораба до брега, но ако се окаже, че това е враждебна земя, по която не е свободен да се движи, пак ще се окаже в окаяно състояние.

От записките знаем, че той е бил по вода, затова трябва да установим къде точно.

На първо място се налага да разберем какво точно е свършил досега. Тогава бихме могли да хвърлим светлина върху предстоящите му кроежи.

Първо. Трябва да разберем какво правеше в Лондон като част от основния си план за действие в моменти на затруднение, за да се справи възможно най-добре.

Второто е да видим, доколкото можем да предположим от познатите ни факти, какво е предприел тук.

Колкото до първото, той очевидно е възнамерявал да пристигне в Галац и е изпратил товарителница до Варна с намерение да ни измами и да не разкрием замисъла му за напускане на Англия по този начин. След това единствената му и непосредствена цел е била да избяга.

Доказателство за това е писмото с указания до Имануел Хилдешайм да разтовари и отнесе сандъка *преди изгрев*. Също нарежданията до Петров Скински. За тях можем само да предполагаме, но трябва да е имало някакво писмо или съобщение, тъй като Скински е отишъл при Хилдешайм.

Знаем, че досега кроежите му са били успешни. Пътуването на „Царица Катерина“ е било забележително бързо — дотолкова, че е събудило подозрения у капитан Донелсън, но съчетанието от неговата суеверност и хитрина са изиграли за графа собствената му игра и той е плавал чрез попътния вятър през мъгли и всичко останало, докато на сляпо е достигнал Галац. Доказа се, че пригответленията на графа са били добре свършени. Хилдешайм разтоварил сандъка, свалил го и предал на Скински. Той го взел... и тук нишката се губи. Знаем само, че сандъкът е някъде по вода и се движи по течението. Ако е имало някакви митничари и октруери, те са били избегнати.

Сега стигаме до онова, което графът трябва да е свършил след пристигането си — *по суша*, в Галац.

Сандъкът е бил предаден на Скински преди зората. При изгрев графът може да се появява в собствения си облик. Тук се питаме защо Скински е бил избран да помогне в работата. В дневника на съпруга ми е споменато, че той има отношения със словаците, които извършват контрабандата надолу по реката до пристанището, а коментарът на мъжа^[473], че убийството е било работа на словак, е показало всеобщото мнение против неговата прослойка. Графът е целял уединение.

Предположението ми е следното: в Лондон графът е решил да се върне в замъка си по вода, защото това е най-безопасният и скрит начин. Бил е пренесен от замъка с помощта на циганите, а те вероятно са предали товара си на словаците, които са доставили сандъците във Варна, защото оттам те са били изпратени за Лондон. Следователно графът е разполагал със сведения за хората, които могат да уредят тези услуги. Когато сандъкът е бил на суша преди изгрева или след залеза, той е излязъл от него, срещнал се е със Скински и му е дал указания как да организира пренасянето на товара нагоре по реката. След като това е било направено и е знаел, че всичко е наред, той е заличил следите си или поне така си е помислил, като е убил своя посредник.

Проучих картата и открих, че най-подходящите реки нагоре, по които словаците могат да плават, са или Прут, или Серет^[474]. Прочетох в печатния текст, че в транса си съм чула как кравите мучат, водата плиска на едно ниво с ушите ми и скърцане на дърво. В такъв случай графът е бил в сандъка си на открита лодка, задвижвана вероятно с гребла или прътове, защото бреговете са близо, а те карат срещу течението. Звукът нямаше да бъде същият, ако се носят надолу по реката.

Разбира се, има вероятност да не е нито Серет, нито Прут, но бихме могли да направим по-нататъшни проучвания. От двете Прут предполага по-лесна навигация, но при Фунду^[475] в Серет се влива Бистрица^[476], която тече нагоре около прохода Борго. Завоят, който прави, е очевидно най-близкият воден път до замъка на Дракула.

ДНЕВНИКЪТ НА МИНА ХАРКЪР — ПРОДЪЛЖЕНИЕ

Когато свърших да чета, Джонатан ме взе в обятията си и ме целуна. Останалите се ръкуваха с мен с две ръце, а д-р Ван Хелзинг каза:

— Скъпата ни мадам Мина отново се оказа наш учител. Погледът ѝ е попаднал на онова, за което ние сме били слепи. Сега отново сме по дирите му и този път може би ще успеем. Неприятелят ни е най-беззащитен и ако може да го засечем денем по водата, задачата ни ще бъде свършена. Той има преднина, но няма сили да ускори движението си, понеже не може да напусне сандъка, за да не го заподозрат онези, които го пренасят, защото съмнението им би ги накарало да го хвърлят в потока, където той загива. Това му е известно и не смее. Сега, мъже, към нашия Военновременен съвет. Тук и в тази минута трябва да решим какво се налага да свършим всички и поотделно.

— Ще взема парен катер, за да тръгна след него — каза лорд Годълминг.

— А аз — коне, и ще го следвам от брега, в случай че спре на суша — заяви г-н Морис.

— Добре! — възкликна професорът. — И двете са добра идея. Но нито един от вас не бива да тръгва сам. Нужна е сила да пребори сила, ако се наложи. Словакът е силен, груб и носи яки оръжия.

Всички мъже се усмигнаха, защото те самите носеха със себе си малък арсенал.

— Взел съм някой-друг уинчестър — каза г-н Морис, — от голяма полза са в тълпа, а може да има и вълци. Ако помните, графът взе още някои предпазни мерки. Той даде някакви нареждания, които г-жа Харкър не успя да чуе или разбере добре. Трябва да сме подготвени за всичко.

— Мисля, че е най-добре да отида с Куинси — заяви д-р Сюърд. — Свикнали сме да ловуваме заедно и добре въоръжени, двамата ще можем да се изправим пред всичко, което ни се изпречи. Не бива да си сам, Арт. Може да се наложат сражения със словаците, а опасността от ръкопашен бой — понеже не допускам, че тези приятелчета носят огнестрелни оръжия, би развалила плановете ни. Този път не бива да рискуваме. Няма да се успокоим, докато главата на графа не бъде отделена от тялото и се убедим, че няма как да се съживи.

Докато говореше, той гледаше към Джонатан, а Джонатан — към мен. Забелязвах как бедничкият се разкъсваше в ума си. Той, разбира се, искаше да бъде при мен, но същевременно групата на катера най-вероятно би била тази, която ще погуби В... В... В... Вампира. (Защо ми е трудно да напиша тази дума?) Той помълча за малко и в това време д-р Ван Хелзинг каза:

— Приятелю Джонатан, това е за вас по двама причини. Първо, защото сте млад, смел и можете да се биете, а вероятно накрая всички сили ще са необходими. Отново ваше право е да погубите онзи... онова, което е причинило скръб на вас и близките ви. Не се страхувайте за мадам Мина, ще се грижа за нея, ако позволите. Аз съм стар. Краката ми не са толкова бързи в движение както преди и не съм привикнал да яздя толкова дълго, да преследвам колкото е нужно или да се бия със смъртоносни оръжия. Но мога да съм от полза, като се сражавам по друг начин. Бих умрял, ако се наложи, също както и помладите мъже. Сега нека ви кажа, че каквото ще направя, е следното: докато вие, милорд Годълминг, и приятелят Джонатан плавате нагоре по реката със своята малка бърза парна лодка, а Джон и Куинси пазят брега, на който случайно той може да слезе, аз ще заведа мадам Мина точно в сърцето на вражеската страна. Докато старата лисица е вързана в сандъка си, носещ се по течащия поток, откъдето той не може да избяга до брега — където не смее да вдигне капака на своя сандък

ковчег, за да не го оставят от страх неговите словашки превозвачи да загине — ние ще тръгнем по стъпките, които Джонатан е извървял — от Бистриц край Борго, и ще стигнем до замъка на Дракула. Тук хипнотичните сили на мадам Мина със сигурност ще са от полза и ще намерим пътя, иначе напълно тъмен и непознат, след първия изгрев, когато наближим съдбовното място. Има много за вършене и други места за осветяване, така че това гнездо на змии да бъде заличено.

— Професор Ван Хелзинг — прекъсна го Джонатан разгорещено, — имате предвид, че ще заведете Мина, при цялата ѝ злощастна участ и омърсена с дяволска зараза, право в смъртоносния му капан? За нищо на света! Ни Дявола, ни Бога ще ме принудят!

За минута той почти онемя и след това продължи:

— Знаете ли какво е онова място? Можете ли да си представите тази отвратителна преизподня на адска поквара, където дори лунната светлина живее под злокобен образ и всяка частица прах, която се рее във вятъра, е всепоглъщащ звяр в зародиш! Нима някога сте чувствали вампирски устни върху гърлото ви? — тук той се обърна към мен и щом очите му съзряха челото ми, протегна ръце с вик. — О, Боже мой, какво сме сторили, та да ни сполети това зло!

Той се отпусна на канапето в безсилие от мъка.

Гласът на професора, който звучеше ясно и ласкаво и сякаш отекуваше наоколо, успокои всички ни:

— Ах, приятелю мой, тъкмо защото бих избавил мадам Мина от онова ужасно място, ще отида. Да пази Бог, че трябва да я заведа там. Има работа — безумна работа — за вършене, която нейните очи не бива да виждат. Ние, мъжете тук, всички без Джонатан видяхме с техните собствени очи какво трябва да се направи, преди онова място да се очисти. Помнете, че сме в ужасно затруднение. Ако графът ни избяга този път, а той е силен, хитър и коварен, може би ще реши да се приспи за цял век, а тогава, след време, нашата скъпа — той взе ръката ми — ще отиде при него, за да му прави компания, и ще бъде като онези другите, които вие, Джонатан, сте видели. Вие ни разказахте за техните лукави устни и сте чул скверния им смях, когато сграбчиха движещата се торба, която графът им подхвърли. Треперите, но това може да се случи. Простете ми, задето ви причинявам толкова много болка, но е необходимо. Приятелю мой, не е ли отчаяна надеждата, заради която отдавам може би живота си? Ако се налагаше някой да

отиде в това място, за да остане, аз съм този, който щеше да им прави компания.

— Правете, каквото желаете — каза Джонатан с ридание, което го разтресе цял, — в Божиите ръце сме!

По-късно. Ех, почувствах се добре, като видях старанието на тези решителни мъже. Как биха могли жените да не обичат онези от тях, които са толкова честни, смели и почитени! А също ме накара да се замисля за невероятната мощ на парите! Какво ли не можеш да постигнеш, ако ги използваш както трябва и какво става, ако не съумееш. Чувствам се толкова благодарна, че лорд Годълминг е богат и че двамата с г-н Морис, който също има цяло състояние, са готови да похарчат парите си толкова свободно. Ако не го бяха направили, нашият малък поход нямаше как да започне нито толкова своевременно, нито с такава добра подготовка, както ще се случи само след час. Няма и три часа, откакто беше решено какво трябва да свърши всеки от нас, а вече лорд Годълминг и Джонатан имат един великолепен катер, готов да потегли всеки момент с пълна пара. Д-р Сюърд и г-н Морис се снабдиха с половин дузина старателно отбрани и добри коне. Разполагаме с всички възможни карти и приспособления. Заедно с професор Ван Хелзинг тръгваме довечера с влака от 11:40 за Варещи^[477], където ще намерим превоз, за да ни откара до прохода Борго. Имаме доста пари подръка, понеже трябва да купим карета и коне. Ще я караме сами, защото няма на кого да се доверим за това. Професорът знае по малко от извънредно много езици, затова ще се справим добре. Всички се въоръжихме, дори аз получих висококалибрен револвер. Джонатан нямаше да бъде доволен, докато и аз не съм въоръжена като останалите. Уви, не мога да нося онова, с което разполагат другите. Белегът на челото ми го забранява. Милият д-р Ван Хелзинг ме утешава, като казва, че съм напълно снаряжена, понеже може да има вълци. С всеки час времето става все по-студено, а снежните виелици идват и си отиват като предупреждение.

По-късно. Имах нужна цялата ми смелост, за да кажа сбогом на моя любим. Смелост, Мина! Професорът те наблюдава внимателно и погледът му е изпълнен с предупреждение. От тук насетне не ще има сълзи, освен ако Господ не благоволи да ги пролея от радост.

ДНЕВНИКЪТ НА ДЖОНАТАН ХАРКЪР

30 октомври. Нощ. Пиша това на светлината от пещта на парния катер — лорд Годълминг я разпалва. Има опит в тази работа, понеже от години разполага със собствен катер на Темза и още един на Норфолкските разливи^[478]. Що се отнася до плановете ни, решихме, че предположенията на Мина са правилни и ако графът е избрал бягство по вода обратно към замъка, това ще бъде Серет, а след вливането ѝ — Бистрица. Счетохме, че някъде около 47-мия градус северна географска ширина се намира мястото, от което е избрал да прекоси местността между реката и Карпатите. Не се боим да плаваме с добра скорост нагоре по реката дори през нощта. Водата е дълбока, а разстоянието между бреговете е достатъчно, за да направят движението лесно дори след мръкнало. Лорд Годълминг ми казва да подремна за малко, тъй като засега стига един от нас да бъде нащрек. Аз обаче не мога да спя — как бих могъл, когато чудовищна опасност е надвиснала над моята любима, а тя се е запътила към онова презряно място... Единствената ми утеха е, че сме в Божиите ръце. Само дете с тази вяра би било по-лесно да умра, отколкото да живея, и така да се избавя от всички неволи. Г-н Морис и д-р Сюърд вече бяха тръгнали на дългата си езда, преди ние да потеглим. Те ще се придържат към десния бряг, достатъчно далеч, за да стигнат до възвишенията, от които ще имат добър изглед към реката и ще избегнат лъкатушенето по завоите ѝ. За началните си преходи разполагат с двама души, които да яздят и водят допълнителните им коне — общо четири, така че да не предизвикат любопитство. Когато отпратят тези мъже, което няма да е след дълго, сами ще се грижат за животните. Може да се окаже необходимо да обединим силите си и ако това стане, те биха могли да осигурят коне за цялата ни група. Едно от седлата има подвижен рог и лесно може да се пригоди за Мина, ако се наложи^[479].

Хвърлили сме се в безумна авантюра. Сега, докато стремително напредваме през тъмата с ледения дъх на реката, който сякаш се издига

и ни връхлита, с всички тайнствени гласове на нощта около нас, това стана напълно ясно. Носехме се сред непознато място и по непознати пътища в един цял свят от мрак и злокобност. Годълминг затваря вратичката на пещта...

31 октомври. Все още бързаме. Денят дойде и Годълминг спи. Аз съм на пост. Утринният студ е хаплив и топлината на пещта е приятна, въпреки че носим тежки кожени палта. Досега минахме само покрай няколко отворени лодки, но в нито една от тях нямаше на борда сандък или товар с размера на онзи, който търсим. Хората се плашеха всеки път, когато насочвахме електрическия ни фенер към тях, падаха на колене и се молеха.

1 ноември, следобед. Цял ден нищо ново. Не открихме това, което търсим. Вече навлязохме в Бистрица и ако преценката ни е погрешна, губим всички шансове. Преглеждахме всяка лодка, голяма или малка. Рано тази сутрин един екипаж ни взе за правителствен катер и се отнесе към нас съобразно заблудата си. В това видяхме начин да изгладим някои трудности, затова при Фунду, където Бистрица се влива в Серет, си взехме румънско знаме, което сега се вее на видно място. Този номер е успешен при всяка лодка, която сме претърсили оттогава. Срецнахме всяка възможна почит и нито едно възражение на нашите въпроси или действия. Някои от словаците ни казват, че една голяма лодка ги е разминала с по-висока скорост от обичайната, тъй като имала двойно по-голям екипаж на борда. Това се случило, преди да стигнат Фунду, затова не можах да уточня дали е завила към Бистрица, или е продължила нагоре по Серет. Във Фунду не чухме за такава лодка, затова сигурно е минала оттам през нощта. Много ми се спи, вероятно студът започва да ми се отразява, а и тялото ми трябва да си отдъхне за известно време. Годълминг настоява да поеме първата смяна. Бог да го благослови за цялата му добрина към бедната ми скъпа Мина и мен.

2 ноември, сутрин. Посред бял ден е. Скъпият ми приятел не ме е събудил. Каза, че щяло да бъде грехота, защото съм спял спокойно и без да мисля за тревоги. Струва ми се отвратително егоистично, че съм прекарал в сън толкова дълго и така той е останал цяла нощ на пост, но въпреки това е бил напълно прав. Тази сутрин съм нов човек. Както си седя и го гледам да спи, мога едновременно да върша всичко необходимо: да следя машината, да управлявам и да бъда нащрек. Чувствам как силата и жизнеността ми се връщат. Чудя се къде са сега Мина и Ван Хелзинг. Трябва да са стигнали Варещи около обяд в сряда. Отнело им е известно време да вземат карета и коне, затова, ако са потеглили и продължили усилено, би трябвало някъде сега да приближават прохода Борго. Господ да ги пази и направлява! Страхувам се да мисля какво би могло да се случи. Само да се движехме по-бързо! Но не е възможно. Машината бумти и работи на краен предел. Чудя се как ли се справят д-р Сюърд и г-н Морис. Сякаш безкрайно много потоци се спускат от планините, за да се влеят в тази река, но понеже никой от тях не е особено голям — във всеки случай поне към момента, въпреки че без съмнение са ужасни през зимата, когато снеговете се топят, — конниците не са срещнали сериозни препятствия. Надявам се, че преди да стигнем Страсба^[480], може би ще ги срещнем, защото, ако до това време не сме настигнали графа, ще е наложително да обсъдим последващите си действия.

ДНЕВНИКЪТ НА Д-Р СЮЪРД

2 ноември. Три дни на път. Няма нищо ново, но и да имаше, ми липсва време да го опиша, защото всеки миг е безценен. Почиваме само колкото е необходимо за конете, но и двамата не се оплакваме. Онези наши дни на приключения се оказват полезни. Трябва да продължим напред, няма да се спрем, докато отново не видим катера.

3 ноември. Във Фунду научихме, че катерът е продължил нагоре по Бистрица. Искане ми се да не беше толкова студено. Времето вещае сняг и ако натрупа много, ще ни спре. В такъв случай ще трябва да си вземем шейна и да продължим като руснаци.

4 ноември. Днес чухме, че катерът се е забавил след злополука при опит да си пробие път през бързеите. Словашките лодки се справят с помощта на въжета и умело управление. Някои се изкачиха само преди няколко часа. Годълминг сам е механик любител и очевидно е вкарал катера отново в изправност. Накрая преминали благополучно през водоскоците с местна помощ и подновили преследването. Опасявам се, че лодката не е особено по-добре след инцидента. Селяните ни казват, че когато отново се озовала в спокойни води, спирала от време на време, докато не изчезнала от поглед. Трябва да продължим напред възможно най-бързо. Може би помощта ни скоро ще е необходима.

ДНЕВНИКЪТ НА МИНА ХАРКЪР

31 октомври. Пристигнахме във Варещи по обед. Професорът ми каза, че тази сутрин на зазоряване едва ме е хипнотизирал и всичко, което съм изрекла, било: „мрак и тишина“. Сега го няма, защото отиде да купи карета и коне. Заяви, че по-нататък щял да набави допълнителни коне и така да имаме възможност за смяната им по пътя. Очакват ни малко повече от 70 мили път. Страната е прелестна и изключително интересна. Ако само бяхме тук при други обстоятелства, би било възхитително да я разгледам цялата. Каква наслада би било, ако с Джонатан пътуваме сами през нея. Да се отбиваме и срещаме хора, от които да научаваме по нещо за живота им, и да наситим умовете си със спомени за всички цветове и живописност на цялата тази дива красива земя и необикновените ѝ хора. Но уви...!

По-късно. Д-р Ван Хелзинг се върна. Взел е каретата и конете. Ще вечеряме и потегляме след час. Хазяйката подрежда за нас една огромна кошница с провизии. Изглежда достатъчна като за рота войници. Професорът я насърчава и ми шепне, че може да мине седмица, преди отново да намерим прилична храна. Освен това е пазарувал и изпрати въщи няколко прекрасни кожени палта, наметки и всякакви топли дрехи. Няма начин да настинем.

Тръгваме скоро. Страхувам се да мисля какво може да ни се случи. Наистина сме в Божиите ръце. Само Нему е известно какво ще

бъде и Му се моля с цялата сила на клетата ми смирена душа да бди над моя скъп съпруг, а каквото и да стане, той да знае, че съм го обичала и ценяла повече, отколкото бих могла да изкажа, а последната ми и най-чиста мисъл винаги ще бъде за него.

[467] Ключ за гребло — приспособление на лодката, в което влиза дръжката на греблото, така че да се застопори в една точка при гребането. ↑

[468] Лавирам — техника във ветроходството, при която корабът се движи на зигзаг. Използва се при движение срещу вятъра. Така, въпреки че корабът запазва скоростта си, изминава повече път. По този начин капитанът иска да забави пристигането си в Черно море, като лавира, без да е необходимо. ↑

[469] Шкипер — капитан на малък търговски кораб. ↑

[470] „тип «Театър Аделфи»“ — лондонски театър, основан през 1806 г., известен с карикатурните си персонажи. Стокър иска да намекне за комичния образ на евреите от тази театрална епоха. Артистите обикновено са носили огромни изкуствени носове, рошави вежди и други преувеличени маски и облекла, за да изглеждат смешни. ↑

[471] „(...) осребрена в злато (...)“ — банкнотите, обезпечени със злато, могат да бъдат осребрени при предявяването им пред централната или друга банка, която е била упълномощена за това. ↑

[472] Октруер — служител, който събира октруа — местна такса, с която се облагат стоки, внесени на дадена административно-териториална единица. Към края на XIX в. този налог е почти изчезнал в Европа. ↑

[473] „(...) коментарът на мъжа (...)“ — малко по-горе пише, че коментарът е направен от жени. Твърде възможно е авторът да допуска умишлено грешката, за да прибави чувство за реализъм в романа. Все пак тази подробност не е важна и едва ли Мина си е направила труда да я запомни. Подобни грешки в паметта на героите видяхме и по-горе. ↑

[474] Прут и Серет — леви притоци на р. Дунав, извиращи от Украинските Карпати. ↑

[475] Фунду — село в Южна Буковина, Северна Румъния. Намира се около 70 км източно от прохода Борго. ↑

[476] Бистрица — река, която минава в близост до Бистриц и през Варта Дорней — град, намиращ се на 32 км източно от прохода Борго. ↑

[477] Варещи — село в Южна Буковина. Намира се на около 100 км източно от с. Фунду, към което са се запътили останалите. ↑

[478] Норфолкски разливи — система от плавателни реки, езера и канали в графство Норфолк, Източна Англия. ↑

[479] „(...) рог (...) наложи.“ — рогът е предната издигната част на седлото. Прието е, че жените яздят настрани, затова е необходим подвижен рог. ↑

[480] Страсба — селището вероятно е измислено. ↑

ГЛАВА XXVII

ДНЕВНИКЪТ НА МИНА ХАРКЪР

1 ноември. През целия ден се движим с добра скорост. Конете сякаш разбират, че се отнасяме благо с тях, защото охотно препускат в пълен ход с най-голяма бързина. Досега ни се случи толкова много, а сякаш всичко продължава постарому и това ни обнадеждава, че пътешествието ще бъде леко. Д-р Ван Хелзинг е пестелив в думите си. Той казва на чифликчиите, че бърза за Бистриц, и им плаща добре, за да смени конете. Вземаме си гореща супа, кафе или чай и тръгваме. Това е прекрасна страна, пълна с всякакви невъобразими красоти, а хората са смели, силни, обикновени и притежават низ от добри качества. Те са много, много суеверни. В първата къща, където спяхме, щом жената, която се погрижи за нас, видя белега на челото ми, се прекръсти и посочи с два пръста към мен, за да се предпази от уроки. Мисля, че си направиха труда да сложат повечко чесън в храната ни, а аз не мога да го понасям. Оттогава винаги внимавам да не свалям шапката или воала си и така избягвам подозренията им. Движим се бързо и понеже нямаме кочияш, който да разнося клюки, се пазим от злословия, но не се съмнявам, че този страх от уроки ще продължи неотлъчно да ни следва през целия път. Професорът изглежда неуморен. През деня не си почива изобщо, въпреки че ме кара да спя продължително. При залез-слънце ме хипнотизира и каза, че съм отговорила както обикновено: „мрак, плискаща вода и скърцащо дърво“. Значи врагът ни все още е по реката. Боя се да мисля за Джонатан, но сега някак не се тревожа нито за него, нито за себе си. Пиша това в една чифликчийска къща, докато чакаме конете да бъдат приготвени. Д-р Ван Хелзинг спи. Бедничкият, изглежда толкова уморен, стар и побелял, но е стиснал устни, решителен като завоевател. Дори в съня си е изпълнен с решителност. Когато тръгнем, ще го убедя да си почине, а аз ще карам. Ще му кажа, че пред нас има цели дни и не бива да се съсипва за момента, в който силите му ще са най-необходими... Всичко е готово, тръгваме след малко.

2 ноември, сутрин. Постигнах успех и цяла нощ карахме на смени. Сега денят е пред нас ясен, но и хладен. Във въздуха витае някаква странна тежест — казвам тежест, понеже липсва по-добра дума. Имам предвид, че потиска и двамата ни. Много е студено и само топлите кожи ни сгряват. Ван Хелзинг ме хипнотизира при изгрева. Каза, че съм отвърнала: „мрак, скърцащо дърво и ревяща вода“, значи с изкачването им реката се променя. Надявам се, че моят любим няма да предприема рискове повече от нужното, но ние сме в Божиите ръце.

2 ноември, нощ. Цял ден на път. Нататък страната става по-дива и величествените хребети на Карпатите, които при Варещи изглеждаха толкова далеко и ниско на хоризонта, сега сякаш ни обкръжават, извисяващи се пред нас. И двамата изглеждаме в добро настроение. Мисля, че опитваме да повдигаме духа си взаимно. Така се разведряваме. Д-р Ван Хелзинг каза, че до сутринта ще стигнем прохода Борго. Тук къщите са много малко и той ми сподели, че последният кон, с който се сдобихме, ще продължи с нас, понеже едва ли ще можем да го сменим. Професорът взе два допълнителни освен чифта, който сменихме, така че сега имаме впряг от четири коня. Милите животни са търпеливи и послушни и не ни създават проблеми. Нямаме притеснения с други пътуващи, а така дори аз мога да карам. Ще стигнем прохода денем. Не искаме това да се случи по-рано. По тази причина не се припираме, а си правим дълги почивки на смени. Ех, какво ли ще ни донесе утрешният ден? Отправили сме се да търсим мястото, където клетият ми любим е изстрадал толкова много. Дано Бог вярно е направлявал пътя ни и нека благоволи да бди над моя съпруг и онези, които са скъпи на двамата ни и сега се намират в такава смъртна опасност. Колкото до мен, аз не съм достойна за Неговия поглед. Уви, нечиста съм пред очите Му и ще остана такава, докато Той не пожелае да се изправя пред Него като някой, който не си е навлякъл гнева Му.

ПАМЕТНИ ЗАПИСКИ НА АБРАХАМ ВАН ХЕЛЗИНГ

4 ноември. Това е за моя стар и верен приятел д-р Джон Сюзърд от Пърфлийт, Лондон, в случай че не бих могъл да го срещна. Може да обясни. Сутрин е и пиша до огъня, който поддържах цяла нощ — мадам Мина ми помагаше. Студено е, студено, толкова студено, че тягостното сиво небе е натежало от сняг, който, щом падне, ще натрупа и ще се задържи цяла зима върху скованата земя. Това сякаш въздейства на мадам Мина. Тя се чувства толкова потисната, че цял ден не е на себе си. Само спи, спи и пак спи! Тя, която обикновено е толкова дейна, остана безучастна буквално през целия ден. Дори загуби апетит. Изобщо не пише в малкия си дневник — тя, която толкова чинно прави това при всяка почивка. Нещо ми нашепва, че нищо не е наред. Все пак тази вечер е по-vif^[481]. Тя прекара в сън целия ден и се събуди освежена и укрепнала, защото сега е безкрайно приветлива и блага както винаги. При залез опитвам да я хипнотизирам, но уви, без успех! Възможностите ми отслабват с всеки изминал ден и тази нощ ме предадоха напълно. Е, да бъде волята Божия — каквато и да е и накъдето и да води!

А сега — към хронологическото описание, понеже щом мадам Мина не пише със своята стенография, се налага аз да го сторя по моя тромав старомоден начин, така че всеки наш ден да не остане незаписан.

Стигнахме прохода Борго вчера сутринта тъкмо след изгрева. Когато видях дирите на зората, се подготвих за хипнозата. Спряхме каретата и слязохме, за да не ни смущава нищо. Направих постеля от кожи, а мадам Мина, докато лежеше, се поддаде както обикновено, но по-бавно и за по-кратко от всякога, на хипнотичния сън. И както преди, отговорът дойде: „мрак и плискаща се вода“. След това тя се събуди бодро и сияйна, тръгнахме по пътя си и скоро се озовахме при прохода. По това време и на това място в нея се запали пламъкът на устрема. Някаква нова напътстваща сила биде в нея проявена, защото тя показа към един път и заяви:

— Това е посоката.

— Откъде я знаете? — питам аз.

— Разбира се, че зная — отвръща тя и с прекъсване добавя. — Нима моят Джонатан не е минал по нея и не е описал пътуването си?

Отначало мисля нещо странно, но скоро виждам, че там биде само една подобна отсечка. Използван е, но малко и е много различен

от пътя на дилижанса от Буковина до Бистриц, който е по-широк и отъпкан.

Така че се спускаме по него. Когато попадаме на други пътища — невинаги бяхме сигурни дали изобщо са такива, понеже бяха неподдържани и засипани от лек сняг, — само конете си знаят. Отпускам юздите и те продължават толкова търпеливо. Малко по малко откриваме всичко онова, за което Джонатан е отбелязал в онзи прекрасен негов дневник. След това продължаваме дълги, дълги часове и часове. Отначало казвам на мадам Мина да спи. Тя опитва и успява. Спи през цялото време, докато накрая усещам как ставам прекалено подозрителен и се опитвам да я събудя. Но тя продължава да спи и не мога да я събудя, макар да опитвам. Не искам да прекалявам, за да не ѝ навредя, понеже зная, че тя е страда много и времето прекарано в сън, биде всичко на всичко за нея. Мисля, че сам дремя, защото чувствам вина, сякаш съм направил нещо. Намирам се седнал, с изпънат гръб и юзди в ръцете, а кротките коне се движат в бавен тръс както досега. Поглеждам надолу и виждам, че мадам Мина още спи. Залезът вече не е далеч и върху снега светлината на слънцето се разлива в голям жълт потоп, така че ние хвърляме гигантски дълги сенки там, където планината се издига твърде стръмно. Понеже се изкачваме все по-нагоре и по-нагоре и всичко е, ех, толкова диво и каменисто, сякаш бяха краят на земята.

Тогава събуждам мадам Мина. Този път става без много затруднения и опитвам да я поставя в хипнотичен сън. Но тя не спи, бидейки, все едно ме няма. Продължавам да опитвам и да опитвам, докато изведнъж заварвам себе си и нея в мрак. Та оглеждам се и разбирам, че слънцето е залязло. Мадам Мина се смее, а аз се обръщам и се вглеждам в нея. Сега е напълно будна и никога не е изглеждала толкова добре след онази нощ в Карфакс, когато за пръв път влязохме в къщата на графа. Смайвам се и в този момент губя спокойствието си, но тя е толкова сияйна, нежна и внимателна към мен, че забравям всички страхове. Паля огън, понеже бяхме взели с нас дърва, а тя приготвя храна, докато аз разпрегна конете и ги завържа на завет за зоб. Когато по-късно се връщам при огъня, тя е приготвила вечерята ми. Тръгвам да ѝ помогна, но тя се усмихва и казва, че вече е привършила с яденето — била толкова гладна, че не могла да изчака. Това не ми харесва и имам страшни опасения, но се боя да не я

изплаша, и затова запазвам мълчание. Тя ми поднася храната и вечерям сам, след това се завиваме с кожи, лягаме до огъня и аз ѝ казвам да спи, докато пазя. Скоро обаче забравям за бдението си и когато внезапно си спомням, че съм на пост, откривам, че тя лежи спокойна, но будна, и гледа към мен с искрящи очи. Един-два пъти още се случва същото, заспивам за дълго и се събуждам, преди да се съмне. Ставам и опитвам да я хипнотизирам, но уви, макар че тя притваря покорно клепки, не можа да се унесе. Слънцето се издига нагоре, нагоре и все по-нагоре и тогава сънят я навестява твърде закъснял, но толкова дълбок, че не може да се събуди. Наложил се да я вдигна и занеса, докато спи, в каретата, когато вече бях впрегнал конете и подготвил всичко. Мадам все още спи и докато сънят я е унесъл, изглежда пожизнена и румена отпреди. Това не ми харесва. Страхувам се, страхувам се, как се страхувам! Страхувам се от всичко, дори да мисля, но трябва да продължа по пътя си. Залогът в тази игра е на живот и смърт или дори повече. Не бива да отстъпваме.

5 ноември, сутрин. Нека бъда конкретен във всичко, защото, въпреки че заедно сме виждали много необичайни неща, вие може отначало да помислите, че аз, Ван Хелзинг, съм луд — че многобройните ужаси и продължителното нервно напрежение най-накрая е помрачило ума ми.

Пътуваме непрестанно през целия изминал ден, приближавайки се към планините, като прекосяваме все по-дива и безлюдна земя. Простират се огромни зейнали бездни, много водопади и Природата сякаш чества свой собствен празник. Мадам Мина все още спи и продължава да спи. Въпреки че почувствах глад и го утолих, не успях да я събудя дори за храна. Започвам да се боя, че така, както е омърсена от кръщенето на Вампира, пагубната магия на това място тегнеше над нея. „Е, казах си аз, ако биде, че тя спи през целия ден, ще се наложи аз също да не спя през нощта“. Докато пътуваме по пътя, стар, неравен и несъвършен, сведох глава и заспах. Отново се събудих с чувство за вина и че е изминало време. Мадам Мина още спеше, а слънцето се беше снишило. Но всъщност имаше промяна във всичко. Намръщените планини изглеждаха по-далеч, а ние бяхме приближили върха на един стръмен хълм, на чието било имаше такъв замък, за

какъвто Джонатан разказва в дневника си. Веднага се възрадвах и уплаших, защото сега, за добро или лошо, краят приближаваше.

Събудих мадам Мина и отново опитах да я хипнотизирам, но уви, беше напразно, докато не стана твърде късно. Тогава, преди големият мрак да се спусне над нас — понеже дори след заника небесата отразяваха скритото слънце върху снега и за известно време всичко бе обхванато от здрач, — аз изведох конете и ги нахраних на завет, доколкото успях да намеря такова място. След това паля огън и карам мадам Мина, вече будна и по-очарователна от всякога, да седне удобно до него посред одеялата си. Донесох готова храна, но тя не искаше да се храни, като каза просто, че не чувства глад. Не я насилвам, понеже зная за нежеланието ѝ. Аз обаче се храня, защото по необходимост трябва да имам сили за двама. Със страх от онова, което може да се случи, нарисовах един кръг, толкова голям, за нейно спокойствие, около мястото, където мадам Мина седеше, а върху него сложих малко от нафората и я натроших хубаво, така че всичко да бъде добре защитено. През цялото време тя седеше скована — толкова скована, колкото някой мъртъв, и пребледняваше все повече, докато снегът се оказа не по-бял, като не отрони и дума. Но когато се доближих, тя се притисна към мен и долових, че нейната клета душа кара тялото ѝ да се тресе от глава до пети, а конвулсиите бяха такива, че накараха сърцето ми да се свие болезнено. Тъй като исках да изпробвам на какво е способна, когато по-късно се поуспокои, ѝ казах:

— Няма ли да се приближите до огъня?

Тя се изправи покорно, но щом направи една крачка, спря и застана като поразена.

— Защо не продължите? — попитах.

Тя поклати глава и като се върна назад, седна на мястото си. След това, докато гледаше към мен с очи като на човек, току-що станал от сън, тя каза само:

— Не мога! — и остана мълчалива.

Зарадвах се, защото знаех, че това, което тя не може, не е по силите и на никой от онези, които ни заплашват. Въпреки че има опасност за тялото ѝ, все още нейната душа беше защитена!

Скоро след това конете зацвилиха и започнаха да се мятат на въжетата си, докато не отидох да ги успокоя. Щом почувстваха дланите ми, те изцвилиха тихо сякаш от облекчение, близнаха ме по

ръцете и за известно време мируваха. Много пъти през нощта отивах при тях, докато настъпи студеният час, в който цялата природа е замряла, и винаги присъствието ми бе успокоение за тях. В този момент огънят започна да гасне и мислех да го разпаля, защото вече снегът падаше на парцали, а с него се стелеше и мразовита мъгла. Дори в мрака имаше някакво сияние, каквото винаги искри над снега, а вихрушките и валмата мъгла сякаш приеха очертания на жени с одежди, които се влачеха по земята. Навсякъде тегнеше мъртва зловеща тишина, а конете цвилеха и се бяха свили, като че се страхуваха от най-лошото. Уплаших се — ужасни страхове, но след това ме обгърна чувство за сигурност от кръга, в който бях застанал. Започнах също да си мисля, че си въобразявам заради нощта, мрака, вълнението, през което бях преминал, и всички ужасни тревоги. Сякаш спомените ми за всички страховити преживявания на Джонатан ме мамеха, защото снежинките и мъглата започнаха да се реят и кръжат наоколо, докато за миг успях да зърна неясните очертания на онези жени, които са искали да го целуват. Тогава конете се присвиха още повече и изстенаха от ужас, както хората правят, щом почувстват болка. Дори лудостта на уплахата ги отмина и не им позволи да избягат. Страхувах се за моята скъпа мадам Мина, когато тези неземни силуети приближиха до окръжността. Погледнах към нея, но тя седна спокойно и ми се усмихна. Когато щях да пристъпя към огъня, за да го подхраня, тя ме хвана, дръпна ме назад и прошепна с глас, който сякаш бях чул в съня си, толкова беше унил:

— Не! Не! Не излизайте навън. Тук сте в безопасност!

Аз се обърнах към нея, погледнах я в очите и казах:

— А вие? Точно за вас се боя!

При това тя се засмя — един тих, неестествен смях, и каза:

— Страхувате се за *мен*! Защо за мен? Никой на света не е в по-голяма безопасност от тях, колкото съм аз.

Докато размишлявах над значението на думите ѝ, от повеея на вятъра пламъкът да подскочи и забелязах червения белег на челото ѝ. Уви, тогава разбрах! Не бях ли осъзнал, скоро щях да науча, защото кръжащите силуети от мъгла и сняг се приближиха, но продължиха да се придържат извън Свещения пръстен. Тогава те започнаха да се материализират, докато — ако Господ не е отнел разсъдъка ми, понеже ги видях с очите си — пред мен стояха наистина от плът същите три

жени, които Джонатан е видял в стаята, когато те поискали да целуват шията му. Познах поклащащите се заоблени форми, искрящите безжалостни очи, белите зъби, рубинения цвят на сладострастните устни. Те непрестанно се усмихваха на клетата скъпа мадам Мина и докато смехът им се носеше в тишината на нощта, сплетоха ръце, посочиха към нея и казаха с онези толкова сладки звънливи гласове, които Джонатан казва, че носят натрапчивата сладост на чаши с вода:

— Ела, сестрице. Ела при нас. Ела! Ела!

В уплахата си се обърнах към моята клета мадам Мина и сърцето ми подскочи от радост като пламък, ех, защото страхът в милите ѝ очи, отвращението, ужасът нашепна на душата ми история, изпълнена с надежда. Слава Богу, тя все още не беше една от тях. Сграбчих една цепеница, която беше до мен, и като извадих малко от нафората, тръгнах към огъня и се приближих до жените. Те отстъпиха пред мен и се засмяха злокобно. Подсилих огъня и не се изплаших, защото знаех, че сме защитени в нашето убежище. Не можеха да ме доближат, докато съм въоръжен така, нито пък мадам Мина, стига да останеше в кръга, който тя не можеше да напусне също колкото и те не можеха да влязат в него. Конете престанаха да цвилят и се отпуснаха застинали на земята. Снегът нежно се сипеше върху тях и все повече побеляваха. Разбрах, че за клетите животни няма да има повече страх.

Останахме така, докато руменината на зората падна през снежния сумрак. Бях обезсърчен и уплашен, съкрушен и ужасен, но щом това красиво слънце започна да изкачва хоризонта, животът отново се върна в мен. С първите лъчи на зората злокобните силуети се стопиха във вихрушката от мъгла и сняг. Валмата от призрачна сивота се отдалечиха към замъка и изчезнаха.

С пукването на зората несъзнателно се обърнах към мадам Мина с намерение да я хипнотизирам, но тя внезапно се отпусна в дълбок сън, от който не успях да я разбудя. Опитах, въпреки че спеше, но тя не отвърна по никакъв начин, абсолютно никакъв и денят настъпи. Все още се боя да помръдна. Накладох огъня и видях конете. Всички бяха мъртви. Днес имам много за вършене тук. Ще продължа да чакам, докато слънцето се вдигне високо, понеже може би ще се наложи да отида на места, където неговата светлина, дори помрачена от сняг и мъгла, ще бъде защита за мен.

Ще подкрепя мен със закуска и след това — към страховитите ми задължения. Мадам Мина все още спи и слава Богу, сънят ѝ е спокоен...

ДНЕВНИКЪТ НА ДЖОНАТАН ХАРКЪР

4 ноември, следобед. Злополуката с катера беше ужасна. Ако не беше тя, щяхме отдавна да сме настигнали лодката и досега моята скъпа Мина вече да бъде свободна. Страхувам се да мисля за нея, залутана сред чукарите около онова злокобно място. Взехме си коне и продължаваме по следата. Пиша това, докато Годълминг се приготвя. Носим оръжията си. Циганите трябва да внимават, ако имат намерение да се бият. Ех, ако можеха Морис и Сюърд да бъдат с нас. Трябва само да се надяваме! Ако не пиша повече, сбогом, Мина! Бог да те благослови и закриля.

ДНЕВНИКЪТ НА Д-Р СЮЪРД

5 ноември. На разсъмване видяхме пред нас група цигани, забързани откъм реката с техния *leiter-wagon*. Те се скупчиха около него и се втурнаха напред, сякаш някой ги гонеше. Снегът се сипе леко, а във въздуха витае необичайно напрежение. Може само така да ни се струва, но унието е особено. Чувам отдалечен вой на вълци. Снегът ги принуждава да слязат от планините. Опасностите ни дебнат от всички страни. Конете са почти готови и скоро тръгваме. Състезаваме се със смъртта. Само Господ знае чия, къде, какво, кога и как ще се случи...

ПАМЕТНИТЕ БЕЛЕЖКИ НА Д-Р ВАН ХЕЛЗИНГ

5 ноември, следобед. Поне съм с всичкия си. Благодаря на Бога за тази милост въпреки обстоятелствата, макар че да докажа това, беше страховито. Когато оставих мадам Мина да спи в Свещения пръстен, поех към замъка. Ковашкият чук, който взех в каляската от Варещи, ми бе полезен. Въпреки че всички врати бяха отворени, ги избих от ръждясалите панти, за да не се затворят поради нечии зли намерения или лошо стечение на обстоятелствата и така, като съм вътре, да остана затворен. Тук ми послужи горчивият опит на Джонатан. По спомен от дневника му намерих пътя за стария параклис, понеже

знаех, че там са задачите ми. Въздухът беше задушен, сякаш се носеше някакво сернисто изпарение, което понякога ме замайваше. Или ушите ми бучаха, или чувах в далечината воя на вълци. След това замислих мен за моята скъпа мадам Мина и се оказах в ужасно положение. Дилемата ме постави между патова ситуация.

Нея не посмях да я взема на това място, а вместо това я оставих, защитена от Вампира в Свещения пръстен, и все пак дори там биха я застигнали вълците! Склонявам сам себе си, че работата ми е тук, а колкото до вълците, трябва да се примирим, ако такава бяха Божията воля. При всяко положение отвъд бе само смъртта и свободата. Така избрах за нея. Беше ли само за мен, изборът щеше да е лесен: търбухът на вълка е по-добър за почивка, отколкото гробът на Вампира! Затова реших да продължа с работата си.

Знаех, че там имаше поне три гроба за дирене — обитавани гробове. Затова търсих и търсих и намерих един от тях. Тя се бе унесла във вампирския си сън, тъй изпълнена с живот и сладострастна красота, че потрепнах, макар да бях дошъл за убийство. Ах, не се съмнявам, че в старите времена, когато са ставали такива неща, не един мъж, предприел задача, подобна на моята, е открил, че няма нито сърце, нито сили за нея. И така той отлага, отлага, отлага, докато първичната красота и очарование на разблудната немъртва са го хипнотизирали и той остава все така, докато дойде залезът и вампирският сън завърши. Тогава пленителните очи на прелестната жена се отварят и поглеждат с любов, а чувствените устни го даряват с целувка... и мъжът е безсилен. И там остава още една жертва на вампирската прегръдка, още някой се влива в злоещите и страховити редици на немъртвите!...

Със сигурност излъчва някаква прелест, щом се разчувствам единствено от присъствието на някой като нея дори така, както лежи в гробница, порутена от времето и покрита с вековен прах, макар да бидеше онази отвратителна миризма, която витаеше в леговищата на графа. Да, аз бях разчувстван — аз, Ван Хелзинг, въпреки всичките ми намерения и мотиви за омраза — аз бях разчувстван от жажда да отлагам, която сякаш вцепеняваше съзнанието ми и задушаваше душата ми. Може би беше, защото естествената нужда от сън и необичайната угнетеност на въздуха започваха да ме надвиват. Със сигурност се унасях в сън, сън с отворени очи на някой, който се

намира под въздействието на сладостна омая, когато през смразеното от сняг пространство долетя един продължителен немощен плач, така изпълнен със скръб и жал, че ме пробуди като да бе вой на рог. Защото това, което чух, бе гласът на моята мила мадам Мина.

Тогава отново пристъпих към ужасната си задача и докато отмествах капациите на гробниците, открих още една от сестрите — другата смугла. Не посмях да се спра и да я погледам, както бях направил с другарката ѝ, за да не започна отново да се омайвам, а вместо това продължих да търся, докато най-накрая не открих в една висока пищна гробница, като че направена за някоя любима, онази друга светлокоса сестрица, която също като Джонатан бях видял да се събира от атомите на мъглата. Тя бе тъй прелестна на вид, толкова обаятелно сияйна, толкова безкрайно сладна, че инстинктът на мъж в мен, който предизвиква някой от моя пол да обича и закриля някой от нейния, накара в главата ми да нахлуят безредно нови чувства. Но слава Богу, че душевното стенание на моята скъпа мадам Мина не бе заглъхнало в ушите ми и преди чародейството да засили влиянието си над мен, се бях устремил към безумната си задача. До този момент, доколкото можех да преценя, бях претърсил всички гробници в параклиса и понеже през нощта около нас имаше само три от тези немъртви фантоми, приех, че не съществуват други. Видях една огромна гробница, по-царствена от всички останали. Беше грамадна и с величествени размери. На нея имаше само една дума:

ДРАКУЛА.

Значи това беше немъртвешкият дом на Краля вампир, властелин на толкова много други, подобни нему. Неговата празнота красноречиво потвърждаваше подозренията ми. Преди да върна онези жени към същността им на мъртви души, като свърша зловещата си работа, поставих малко от нафората в гробницата на Дракула и така го прокудих от нея като немъртъв завинаги.

Тогава започнах страховитата си задача и я презрях. Беше ли само една, щеше да е сравнително лесно. Но три! Да се връщам към това още два пъти, след като бях преминал през един зловещ подвиг, защото ако с милата госпожица Луси беше ужасно, какво ли щеше да бъде с тези непознати, които бяха оцелели векове и събрали сили през изминалите години, които, ако можеха, щяха да се борят за отвратителните си животи...

Ех, приятелю мой Джон, това бе касапска работа. Ако мислите за другите починали и за живите, които са покрити с подобна пелена от страх, не ми даваха сили, нямаше как да продължа. Треперя, треперя дори сега, въпреки че докато всичко свърши, слава Богу, запазих самообладанието си. Ако не бях видял покоя на първо място и щастието, което се разстла върху нея тъкмо преди сетния момент като възплащението на една спечелена душа, не бих могъл да продължа с това клане. Нямаше да издържа ужасяващите стенания, когато колът влезе на мястото си, проникна в гърчещото се тяло и кървавата пяна изби по устните. Щях да избягам от страх и да оставя работата си недовършена. Но всичко приключи! А клетите души вече мога само да съжалявам и оплаквам, като се сетя за тях, и трите спокойни в своя пълен мъртвешки сън миг преди да изчезнат. Защото, приятелю Джон, ножът ми едва беше отделил главата на всяка, преди цялото тяло да се размекне и превърне в обикновен прах, като че смъртта, която е трябвало да ги застигне векове по-рано, най-накрая сложи ръка върху тях и отчетливо заяви „Аз съм тук!“.

Преди да напусна замъка, така запечатах входовете му, че никога повече графът да не влезе немъртъв там.

Когато пристъпих в кръга, където мадам Мина спеше, тя се събуди и като ме видя, извика от болка, че съм преживял твърде много.

— Елате — каза тя, — да си тръгваме от това презряно място! Нека отидем да посрещнем съпруга ми, който, зная, идва към нас.

Тя изглеждаше бледа, изпита и слаба, но очите ѝ бяха бистри и блестяха с жар. Останах доволен, че я виждам болна и пребледняла, защото бях изпълнен с пресни спомени за руменината на вампирките в ужасния им сън.

И така с вяра и надежда, но все още обгърнати от страх, тръгваме на изток, за да посрещнем приятелите ни — и *него*, за чието пристигане мадам Мина казва, че вече *знае*.

ДНЕВНИКЪТ НА МИНА ХАРКЪР

6 ноември. Беше късно следобед, когато заедно с професора поехме на изток, откъдето знаех, че ще дойде Джонатан. Не бързахме, въпреки че пътят минаваше по стръмен склон, защото се налагаше да носим с нас тежки одеяла и наметки. Не посмяхме да поемем риска да останем без топлина на студа и снега. Трябваше да вземем също и част

от провизиите си, понеже се намирахме в истинска пустош и засега, доколкото виждахме през сипеция се сняг, нямаше и следа от местни жители. Когато извървахме около миля, се уморих от тежкия преход и седнах да си почина. Тогава погледнахме назад и видяхме къде ясните очертания на замъка Дракула се връзват в небето, защото бяхме в подножието на хълма, върху който той се издигаше, и виждахме Карпатите от много по-нисък ъгъл. Съзряхме го в цялото му величие, издигащ се цели хиляда фута от билото над стръмна пропаст, а обкръжаващите го близки планини бяха разделени от него с огромна на пръв поглед бездна. Имаше нещо диво и тайнствено в това място. Чувахме далечния вой на вълците. Не бяха близо, но екът, макар да долиташе приглушен от сподавящия го снеговалеж, беше страховит. От начина, по който д-р Ван Хелзинг се оглеждаше наоколо, разбрах, че опитва да намери някое стратегическо място, където ще бъдем защитени в случай на нападение. Неравният път се спускаше все по-надолу. Можехме да го проследим, въпреки натрупалия сняг.

След малко професорът ми направи знак, затова станах и отидох при него. Беше намерил чудесно място, нещо като естествена кухня в една скала с отворстие като вход между два огромни камъка. Той ме хвана за ръката и ме поведе навътре:

— Вижте — каза той, — тук ще бъдете на завет! И ако вълците дойдат, мога да се изправя срещу тях един по един.

Той внесе вътре кожата ни, направи за мен уютно гнезденце, и след като извади част от провизиите, настоя да се храня. Но не можех. Беше ми противно дори да опитам, колкото и да исках да го зарадвам. Той доби скръбен вид, но не ме укори. Като извади бинокъла си от куфара, застана на върха на скалата и започна да обхожда с поглед хоризонта.

— Вижте! Мадам Мина, вижте, вижте! — извика той внезапно.

Качих се на скалата до него. Той ми подаде бинокъла и посочи. Снегът вече се сипеше по-силно и бурният вятър го превръщаше в свиреп вихър. Имаше обаче моменти, в които снежните виелици прекъсваха, и можех да обхвана с поглед околността. От височината, на която бяхме, се виждаше на голямо разстояние и надалеч, отвъд бялата снежна пустиня, забелязах черната ивица на реката, която се къдреше по пътя си. Точно пред нас и не особено далеч — всъщност толкова близо, че се учудих как не ги бяхме видели, преди да дойдат,

група яздещи мъже напредваха забързани. Между тях имаше каруца, дълъг *leiter-wagon*, който се клатеше наляво-надясно както кучетата махат с опашките си, при всяка неравност на пътя. Тъй като се открояваха на снега, по дрехите им разбрах, че са селяни или цигани.

На каруцата имаше огромен правоъгълен сандък. Сърцето ми подскочи, когато го видях, защото почувствах, че идваше краят. Следобедът вече приближаваше и добре знаех, че при залеза Нещото, сега приковано към затвора си, щеше да получи свобода отново и можеше чрез всеки от многобройните си образи да избегне преследването. Обърнах се към професора с уплаха. За мое удивление обаче той не беше там. Миг по-късно го видях по-надолу. Той рисуваше кръг около скалата също както снощи, когато си намерихме подслон. Щом го завърши, отново застана до мен и каза:

— Поне вие ще сте в безопасност от *него*!

Той взе бинокъла от мен и при следващото затишие на снега разгледа цялото пространство под нас.

— Погледнете — каза той, — напредват с все сила. Пришпорват конете с камшици и галопират възможно най-бързо — той замлъкна и заговори глухо. — Надпреварват се със залеза. Може би сме закъснели. Да бъде волята Божия!

Нов заслепяващ снежен пристъп се спусна и целият пейзаж потъна в него. Скоро обаче отмина и докторът отново насочи бинокъла си към равнината.

— Вижте! Вижте! Вижте! — долетя внезапният му вик. — Погледнете, двама конници ги следват бързо, изкачвайки се от юг. Трябва да са Куинси и Джон. Вземете бинокъла. Погледнете, преди снегът да закрие всичко!

Взех го и погледнах. Двамата мъже може би бяха д-р Сюърд и г-н Морис. Знаех, че при всяко положение нито един от тях не беше Джонатан. В същото време бях *сигурна*, че той не беше далеч. Докато се оглеждах наоколо, видях северно от приближаващата група още двама мъже, яздещи с главозамайваща скорост. Бях убедена, че единият от тях е Джонатан, а другия взех, разбира се, за лорд Годълминг. Те също преследваха хората с каруцата. Когато казах на професора, той извика ликуващ като ученик и след като се загледа съсредоточено, докато снежната вихрушка закри напълно гледката,

постави своя уинчестър, насочен към камъка при входа на заслона ни, готов за стрелба.

— Те всички приближават — каза той. — Когато моментът настъпи, циганите ще ни обкръжат от всички страни.

Подготвих револвера си под ръка, защото, докато говорехме, воят на вълците се засили и приближи. Когато снежната буря утихна за миг, погледнахме отново. Беше нетипично да видиш как снегът пада на такива големи парцали наоколо, а отвъд него слънцето сияеше все по-ярко и по-ярко, докато захождаше към отдалечените планински върхове. Обхождайки с бинокъла си всички посоки, тук-там забелязах точки, които се движеха поотделно, по двойки, тройки и в по-големи групи — вълците се събираха за своята плячка.

Докато чакахме, всяка секунда се точеше като век. Вятърът напираше свирепо, а снежният вихър яростно фучеше срещу нас. Случваше се да не различаваме нищо и на педя разстояние, но друг път, когато свистящият вятър се носеше около нас, сякаш прочистваше въздушното пространство наоколо, така че виждахме надалеч. Напоследък така привикнахме да следим за изгрева и залеза, че сравнително точно знаехме кога ще настъпят. Явно не след дълго слънцето щеше да се скрие. Трудно беше за вярване, че по собствено наблюдение бяхме чакали по-малко от час в скалистия ни заслон, преди отделните групи да настъпят към нас. Сега вятърът навяваше неотклонно от север все по-яростно и пронизващо. На пръв поглед той разпръсна снежните облаци от нас, защото снежинките прехвърчаха случайно. Ясно различавахме хората от всяка група, преследваните и преследвачите. Наистина странно, но първите сякаш не съзнаваха или не ги беше грижа, че някой е по петите им, ала въпреки това изглежда удвоиха скоростта си, докато слънцето потъваше все повече към планинските върхове.

Те се приближаваха все по-близо и по-близо. С професора се снишихме зад скалата и приготвихме оръжията си. Очевидно беше решен да не преминат. Всички те изобщо не подозираха за присъствието ни.

Изведнъж два различни гласа извикаха:

— Halt^[482]!

Единият беше на моя Джонатан, извисен от силно вълнение, а другият — силният, решителен тон на властна команда, който

притежаваше г-н Морис. Циганите може би не познаваха езика, но едва ли можеха да сбъркат интонацията, на която и реч да бяха произнесени думите. Несъзнателно те дръпнаха юздите и в същия миг лорд Годълминг и Джонатан се втурнаха към тях от едната страна, а д-р Сюърд и г-н Морис от другата. Водачът на циганите, един тънещ във великолепието мъж, който яздеше, сякаш се бе сраснал с коня си като кентавър, им махна и със свиреп глас изглежда нареди на спътниците си да продължат. Те зашибаха конете, които потеглиха напред, но четиримата мъже вдигнаха своите пушки уинчестър и непогрешимо им наредиха да спрат. В същия миг с д-р Ван Хелзинг се надигнахме иззад скалата и насочихме оръжията си към тях. Като видяха, че са обкръжени, те дръпнаха юздите и се заковаха на местата си. Водачът им се обърна към тях с думи, които накараха всички мъже от циганската дружина да извадят оръжията, които носеха — нож или пистолет, и да заемат готовност за нападение. Сблъсъкът не закъсна.

С едно бързо движение на юздите водачът пришпори конете си напред и като посочи първо към слънцето, което вече приближаваше върховете на възвишенията, а след това към замъка, каза нещо неразбираемо за мен. Вместо отговор четиримата мъже от нашата група скочиха от конете си и се хвърлиха към каруцата. Щях ужасно да се изплаша за Джонатан при такава опасност, но пламът на битката ме беше погълнал изцяло както всички останали. Не чувствах страх, а само безумно бушуващо желание за действие. Като видях бързите ни движения, водачът на циганите изкомандва и хората му веднага се наредиха в кръг около каруцата. Бутаха се и си пречеха в нетърпението си да изпълнят заповедта.

В центъра на ситуацията видях, че Джонатан от едната страна на живия обръч, а Куинси от другата си проправят път към каруцата. Очевидно възнамеряваха да привършат задачата си, преди слънцето да залезе. Сякаш нищо не можеше да ги спре, нито да им попречи. Вдигнатите оръжия, святкащите ножове на циганите и воят на вълците зад тях изглежда дори не привличаше вниманието им. Непреклонността на Джонатан и изявената му целеустременост обезкуражиха онези срещу него. Те инстинктивно се отдръпнаха встрани от страх и го оставиха да премине. В същия миг той скочи върху каруцата, с невероятна сила повдигна огромния сандък и го хвърли през колелото на земята. В същото време, за да преодолее

обръча от цигани, се наложи г-н Морис да използва сила. Макар че неизменно гледах към Джонатан, останала без дъх, с крайчеца на окоето си видях как той се хвърли безразсъдно напред и щом си проби път през циганите, те замахнаха с проблясващи ножове към него. Той отби ударите с огромния си бауи^[483] и отначало реших, че също е преминал невредим, но щом скочи при Джонатан, който вече беше слязъл от каруцата, забелязах, че се държи отстрани с лявата си ръка и кръвта блика между пръстите му. Въпреки всичко той не отлагаше и докато Джонатан, който изключително дейно се беше захванал с единия край на сандъка, опитвайки се да изтръгне капака чрез големия си кукри, налетя като обезумял със своя бауи върху другата страна. Под напорите на двамата дървото започна да поддава. Пироните излязоха с внезапен остър звук и горната част на сандъка падна.

В това време циганите, като видяха, че са хванати на мушка от уинчестърите и оставени на милостта на лорд Годълминг и д-р Сюърд, отстъпиха и не оказаха повече съпротива. Слънцето почти беше потънало зад планинските върхове и всички хвърляха дълги сенки на снега. Видях графа да лежи в сандъка върху пръстта, част от която се беше разпиляла върху него при рязкото падане от каруцата. Беше мъртвешки блед, също като восъчна фигура, а червените очи пламтяха със страховит отмъстителен поглед, който ми беше познат твърде добре.

Докато го наблюдавах, очите му съзряха спускащото се слънце и погледът им на омраза се смени с тържествуване.

Но в същия миг големият нож на Джонатан замахна с блясък. Изпищях, когато видях как той се врязва в гърлото му, докато в същия миг бауито на г-н Морис пронизва сърцето.

Като по чудо пред очите ни и почти колкото за един дъх цялото тяло се превърна в прах и изчезна от погледа ни.

Ще съм благодарна до края на живота си, че дори в този сетен миг на лицето му имаше изражение на покой, каквото никога не си бях представяла, че може да се изпише върху него.

Сега замъкът Дракула се извисяваше на червеното небе и всеки камък от изпочупените му зъбери беше очертан от светлината на залязващото слънце.

Като решиха, че по някакъв начин ние сме причината за свръхестественото изчезване на мъртвия мъж, циганите се обърнаха и

побягнаха, яздейки, като че да запазят животите си. Тези, които нямаха коне, скочиха на своя leiter-wagon и извикаха на другите да не ги изоставят. Вълците, които бяха отстъпили на безопасно разстояние, веднага ги последваха и ни оставиха сами. Г-н Морис, който се беше свлякъл на земята, се надигна на лакът, държейки ръка, притисната на хълбока. Кръвта все още бликаше между пръстите му. Втурнах се към него, защото Свещеният пръстен вече не можеше да ме задържи. Двамата лекари направиха същото. Джонатан коленичи зад него и раненият мъж облегна назад главата си върху рамото му. Като въздъхна, с немощен жест той пое ръката ми в неокървавената си длан. Сигурно бе забелязал скръбта по лицето ми, защото се усмихна и каза:

— Щастлив съм само за това, че бях от полза! О, Боже! — извика той внезапно, като с голямо усилие седна и посочи към мен. — Струваше си да умра за това! Вижте! Вижте!

Слънцето вече се беше спуснало точно над планинските върхове и червеният блясък падаше върху лицето ми, обливайки го с рубинена светлина. Като един мъжете се свлякоха на колене и дълбоко искрено „амин“ се отрони от всички тях, щом проследиха с поглед пръста му. Умиращият каза:

— Да благодарим на Бог, че нищо не е било напразно! Вижте! Снегът не е по-чист от челото й! Проклятието отмина!

И за наша безкрайна мъка с усмивка и в покой загина един доблестен джентълмен.

[481] Vif (фр.) — жизнен. ↑

[482] Halt (нем.) — стой. ↑

[483] Бауи — нож с дължина 24 см и ок. 4 см широчина. Наречен е на името на тексасеца Джеймс Бауи (1796–1836), който на 19 септември 1827 г. участва в дуел. Освен пистолет взел със себе си и изработен по поръчка ловен нож, който бил подарък от брат му. Бауи бил прострелян в бедрото, след това черепът му бил разбит от удар на приклад и накрая пронизан със сабя. Когато обаче опонентът му понечил да извади сабята си от тялото му, той го убил на място с един точен удар на своя нож и оцелява след схватката. Това донесло изключителна популярност на оръжието, което добило още по-голяма слава при присъединяването на Тексас към САЩ, за което се

споменава по-горе. Ножът на Бауи е не по-малко опасен от вече описания кукри, с който често биват сравнявани. ↑

БЕЛЕЖКА

Преди седем години всички минахме през ада и мисля, че щастието, което сполетя някои от нас по-късно, е добре заслужено след мъките, които изживяхме. Допълнителна радост за мен и Мина е, че рожденият ден на момчето ни е същият, в който Куинси Морис загина. Майка му тайно вярва, че част от духа на смелия ни приятел е преминал в него. Сигурен съм в това. Имената му свързват заедно всички мъже от малката ни група, но го наричаме Куинси.

Това лято си направихме пътешествие до Трансилвания и посетихме местата, които бяха и още са изпълнени за нас с толкова живи и страховити спомени. Не беше за вярване, че нещата, които някога видяхме със собствените си очи и чухме с ушите си, са били истина. Всички следи за случилото се бяха изличени. Замъкът стоеше както преди, издигащ се високо над запустелия пейзаж.

Когато се върнахме вкъщи, разговаряхме за някогашните времена, към които можем да погледнем назад, без да съжаляваме, понеже и Годълминг, и Сюърд са щастливо женени. Взех записките от касата, където бяха стояли през цялото време след завръщането ни от толкова отдавна. Бяхме поразени от обстоятелството, че в целия куп материали, от които се състоят записките, едва ли има и един автентичен документ. Всички те са просто грамада напечатани листове, като изключим последните дневници на Мина, Сюърд и моя и паметните бележки на професора. Дори да искахме, трудно бихме убедили някого да ги приеме като доказателство за една толкова безумна история. Ван Хелзинг обобщи всичко, докато държеше момчето ни на коляното си:

— Не ни трябва доказателства. Не искаме никой да ни вярва! Един ден това момче ще разбере каква смела и доблестна жена е неговата майка. Вече познава милувката и любящата ѝ грижа. Понататък ще научи защо някои мъже са я обичали толкова, че да рискуват всичко за нейното добро.

Джонатан Харкър

ПРИЛОЖЕНИЯ

ГОСТЪТ НА ДРАКУЛА

„Гостът на Дракула“ е непубликувана до 1914 г. част от романа „Дракула“. „Тя беше отрязана заради дължината на книгата и може да се окаже интересна за многобройните читатели на най-забележителната творба на моя съпруг“, заявява Флорънс Стокър в предговора на посмъртния едноименен сборник с разкази на ужаса от Брам Стокър. Предварителните бележки по романа също сочат, че това е непубликуваната му първа глава. Като разказ е излизала и под името „Проклятието на Дракула“. В редактиран и преработен вариант на Питър Хейнинг тя е известна и със заглавията „Дъщерята на Дракула“, „Валпургиева нощ“ и „Сън в дома на мъртвите“.

Когато тръгнахме на път, слънцето грееше ярко над Мюнхен, а въздухът беше изпълнен с жизнерадостта на ранното лято. Тъкмо преди да потеглим, Herr Делбрюк (maître d'hôtel^[484] на „Quatre Saisons“^[485], където бях отседнал) слезе без шапката си до каретата и след като ми пожела приятно пътуване, каза на кочияша, докато все още държеше дръжката на вратата:

— Не забравяйте да се върнете преди мръкнало. Небето изглежда светло, но северният вятър носи мраз, който нашепва за внезапна буря. Сигурен съм обаче, че няма да закъснеете — тук той се усмихна и добави: — защото знаете коя нощ е тази.

Йохан отвърна решително „Ja, mein Herr“^[486] и като докосна шапката си, побърза да потегли. Когато излязохме от града, му направих знак да спрем и попитах:

— Кажете ми, Йохан, коя е тази нощ?

Той се прекръсти и отвърна пестеливо:

— Walpurgis nacht^[487].

След това извади своя тежък старомоден немски сребърен часовник, същински топуз, и го загледа със сбърчени вежди, а раменете му тръпнеха от нетърпение. Разбрах, че това е начинът да възрази благовъзпитано на излишното забавяне, и се отпуснах обратно в каретата, като му дадох знак да продължи. Той потегли бързо, за да навакса изгубеното време. Конете непрестанно мятаха глави и душеха подозрително из въздуха. В тези моменти често се оглеждах разтревожен. Пътят бе напълно открит, понеже се движехме по нещо като високо, брулено от вятъра плато. Докато напредвахме, забелязах отсечка, която не изглеждаше особено използвана и сякаш се спускаше през една малка криволичеща долина. Изглеждаше толкова приветлива, че въпреки възможността да подразня Йохан му извиках да спре. Щом дръпна юздите, му казах, че бих искал да продължи по пътя надолу. Оправданията му бяха какви ли не и често се кръстеше, докато говореше. Това някак предизвика любопитството ми, затова му зададох някои въпроси. С отговорите си опита да извърти нещата и непрестанно поглеждаше към часовника си в знак на протест.

— Е, Йохан — казах му накрая, — искам да продължа по този път надолу. Няма да ви карам да ме последвате, освен ако не желаете, но кажете ми защо не искате да дойдете, само това ме интересува.

Вместо отговор той се хвърли толкова бързо от капрата, че сякаш в същия миг се озова на земята. След това разтвори ръце умолително към мен и настоя да не тръгвам. В немския му имаше достатъчно примесен английски, за да проследя потока на мислите му. Постоянно изглеждаше, че ей сега ще ми каже нещо — тъкмо онова, което очевидно го смразяваше, но всеки път се спираше и произнасяше, докато се кръсти:

— Walpurgis nacht!

Опитах да споря с него, но беше трудно да убедя някого, чийто език не владее. Преимуществото определено бе на негова страна, защото, макар и да започваше на един много слаб и развален английски, винаги се развълнуваше и се впускаше в майчината си реч, а всеки път щом правеше това, поглеждаше към часовника си. Конете станаха неспокойни и задушиха из въздуха. В същия миг той силно пребледня и като ги загледа стреснато, внезапно се втурна напред,

хвана ги за юздите и ги поведе на около двадесет фута. Последвах го и попитах защо направи това. В отговор той се прекръсти, посочи към мястото, което бяхме напуснали, изтегли каретата си към другия път, показвайки по този начин кръст, и каза първо на немски, а след това на английски:

— Погребаха го... този, дето уби себе.

Спомних си за стария обичай да погребват самоубийците на кръстопът.

— Ах! Разбирам, самоубийство. Колко интересно!

Но за Бога, не можех да разбера защо конете бяха изплашени.

Докато говорехме, чухме някакъв звук, нещо между скимтене и лай. Беше отдалечен, но конете станаха много неспокойни и Йохан с големи усилия ги усмири.

— Звучи като вълк... но пък няма вече вълци тук — каза той все така бледен.

— Няма? — казах въпросително. — Отдавна ли вълците не са били толкова близо до града?

— Отдавна, отдавна — отвърна той, — през пролетта и лятото, но със снега вълците бяха тук не толкова отдавна.

Докато милваше конете и се опитваше да ги умири, черни облаци се спуснаха внезапно над небето. Светлината отстъпи пред тях, а студеният вятър сякаш ни промуши. Само полъх и по-скоро бе предвестник по природа, а не самото явление, защото яркото слънце отново се показва. Йохан погледна под дланта на челото си към хоризонта и каза:

— Бурята от сняг, той идва преди отдавна.

След това погледна отново към часовника си и моментално, стискайки здраво юздите си — понеже конете все още риеха земята неспокойно и мятаха глави, — се изкачи на капрата, сякаш беше дошло време да продължим пътуването си.

Реших малко да поупорствам и не се качих веднага в каретата.

— Кажете ми — казах аз — за мястото, до което води пътят — и посочих надолу.

Той отново се прекръсти и промълви някаква молитва, преди да отговори:

— То е нечисто.

— Кое е нечисто? — запитах.

- Селото.
— Значи има село?
— Не, не. Никой не живее там стотици години.
Това жегна любопитството ми.
— Но вие казахте, че там имало село.
— Имаше.
— Къде е сега?

Веднага след този въпрос той се впусна в дълга история, в която немският и английският бяха така омесени един с друг, че не разбрах съвсем какво точно казва, но общо взето схванах, че много отдавна, преди стотици години, там са умирали хора и като ги положили в гробове, изпод пръстта започнали да долитат звуци. Изровили ги, а вътре мъжете и жените били обагрени с живот и устните им аленеели от кръв. И така, бързайки да спасят животите си (ах, и душите си! — тук той се прекръсти) тези, които останали, се разбягали по други места, където живите живеели, а мъртвите били мъртви вместо... вместо нещо друго. Той очевидно се боеше да произнесе последните думи. В течение на разказа вълнението му нарастваше все повече и повече. Сякаш въображението му го беше сграбчило и накрая го доведе до същински пристъп на страх: лицето му беше пребледняло, а той се потеше и трепереше, докато се оглеждаше наоколо, все едно очакваше появата на някакво ужасяващо привидение под ярките слънчеви лъчи, огряващи широкото поле. Най-накрая, в агония от безнадеждност, той извика:

— Walpurgis nacht! — и ми посочи към каляската, за да се кача.

Цялата ми английска кръв кипна от това и като се отдръпнах, му казах:

— Вие сте страхливец, Йохан... страхливец сте. Вървете у дома. Ще се върна сам. Разходката ще ми се отрази добре.

Вратата на каляската беше отворена. Взех от седалката дъбовия бастун, който винаги нося със себе си по време на излетите през почивните дни, затворих вратата, посочих назад към Мюнхен и казах:

— Вървете си у дома, Йохан... Walpurgis nacht не засяга англичаните.

Сега конете бяха по-непокорни от всякога и Йохан се опитваше да ги удържи, докато трескаво ме умоляваше да не правя нещо толкова глупаво. Съжалих клетия човечец, защото беше силно загрижен, но в

същото време не можах да сдържа смеха си. Английският му вече съвсем се беше изпарил. В тревогата си бе забравил, че единственият начин да го разбере е като говори езика ми, поради което забърбори на своя роден немски. Това взе да става малко досадно. След като му оказах посоката „Вкъщи!“, се обърнах, за да продължа надолу по кръстопътя към долината.

С отчаян жест Йохан обърна конете си към Мюнхен. Подпрях се на бастуна и погледнах след него. За известно време той караше бавно по пътя, но тогава върху билото на хълма се появи един висок и слаб мъж. Толкова можех да видя от това разстояние. Когато премина покрай него с конете, те започнаха да се изправят на задните си крака и да хвърлят къчове, а след това зацвилиха ужасени. Йохан не можеше да ги удържи. Те се понесоха надолу по пътя, препускайки бясно. Наблюдавах ги, докато се изгубиха в далечината, а след това потърсих с поглед непознатия, но се оказа, че той също е изчезнал.

С леко сърце завих надолу по страничния път през дълбоката долина, на което Йохан беше възразил. Не можех да забележа дори най-малка причина за това и вероятно съм повървял около два часа, без да мисля за времето или разстоянието и със сигурност без да се натъкна на човек или къща. Колкото до мястото, то бе същинско мъртвило, но не бях обърнал особено внимание на това, докато, завивайки по едно разклонение на пътя, се оказах в рехавите покрайнини на една гора. Тогава осъзнах, че пустотата на околностите, които бях преминал, ми беше повлияла, без да осъзная.

Седнах да си почина и се огледах наоколо. Порази ме, че беше значително по-хладно, отколкото в началото на разходката ми — сякаш наоколо се носеше ридаещ стон, придружен от някой и друг ек, отекващ високо над мен. Като вдигнах поглед, забелязах, че огромни гъсти облаци се носят бързо по небето от север към юг. В някакъв далечен въздушен пласт се зараждаха признаците на приближаваща буря. Беше ми малко студено и понеже помислих, че е защото не се движа след разходката, продължих нататък.

Местността, през която вървах сега, беше много по-живописна. Нямаше нищо забележително, което да откроиш с поглед, но във всичко цареше прелестно очарование. Почти напълно забравих за времето и си спомних за него едва когато сгъстяващият се сумрак ме обгърна и тогава се замислих как да намеря пътя към къщи.

Светлината на деня си беше отишла. Въздухът беше хладен, а високо горе облаците пълзяха по-забележимо. Придружаваше ги някакъв далечен ехтящ звук. През него на интервали долиташе тайнствен вой, за който кочияшът беше казал, че е вълчи. За момент се поколебах. Бях заявил, че ще разгледам изоставеното село, затова продължих и след малко стигнах до обширна открита местност, обкръжена навсякъде от хълмове. Склоновете им бяха покрити с дървета, които се разстилаха надолу до полето, като изпъстриха с гъстаците си по-леките стръмнини и падини тук-там. Проследих с поглед лъкатушещия път и забелязах, че завива край един от най-гъстите шубраци и се губи зад него.

Докато го наблюдавах, хладен полъх изпълни въздуха и заваля сняг. Замислих се за безкрайното разстояние, която бях изминал през тази пуста местност, и побързах да си намеря подслон в гората отсреща. Небето притъмняваше все повече, а снегът се сипеше побързо и силно, докато земята пред мен и наоколо не се превърна в искрящ бял килим, чийто далечен край се губеше в неизвестността на мъглата. Тук пътят беше неравен и в полето границите му не бяха толкова забележими, колкото когато преминаваше през просеките, и след малко осъзнах, че съм се отдалечил от него, понеже твърдата му повърхност вече не беше под краката ми, а вместо това стъпалата ми потъваха в трева и мъх. Тогава вятърът стана по-силен и задуха с нарастваща мощ, докато накрая не бях принуден да тичам пред него. Въздухът стана леденостуден и въпреки че се движех, ми се отрази зле. Снегът вече падаше на парцали и се завърташе около мен на такива внезапни вихрушки, че едва държах очите си отворени. Небесата непрестанно се раздираха от ослепителни светкавици и при проблясъците им забелязах безброй дървета пред себе си, предимно тисове и кипариси, всички покрити с дебел сняг.

Скоро бях на завет между дърветата и оттам, сред царящата тишина, чувах как вятърът връхлита отвисоко. След малко мракът на нощта се сля с притъмнялото от бурята небе. Не след дълго стихията сякаш утихваше: вече прииждаше само на свирепи повеи и пристъпи. В такива мигове тайнственият вой на вълка звучеше, все едно беше подет от много подобни звуци наоколо.

От време на време през черните маси пълзящи облаци се процеждаше слаб лъч лунна светлина, който озаряваше простора и ми откри, че се намирам в покрайнините на гъста горичка от кипариси и

тисове. Когато снегът спря да вали, излязох от заслона си, за да проуча мястото по-отблизо. Струваше ми се, че сред всички онези старинни съсипни, край които бях преминал, може и да открия някоя останала къща, която, макар и порутена, да ми даде подслон за известно време. Докато минавах край горичката, забелязах, че я опасва ниска ограда, и продължавайки напред, скоро попаднах на пролука в нея. Тук кипарисите образуваха алея, която водеше до квадратния силует на някаква постройка. Тъкмо обаче когато я съзрях, преминаващите облаци захриха луната и прекосих пътеката в мрака. Вятърът сигурно е станал по-студен, защото усещах как потръпвам, докато вървя, но имах надежда за подслон и продължих по пътя си слепешком.

Спрях, защото внезапно всичко утихна. Бурята беше преминала и може би в съзвучие с безмълвието на природата сърцето ми също сякаш замлъкна. Но това трая само за миг, защото ненадейно лунните лъчи пробиха през облаците, разкривайки ми гробище, а квадратният силует пред мен бе огромна и масивна мраморна гробница, бяла като снега, който я покриваше заедно с всичко наоколо. Светлината на месеца беше придружена от яростното стенание на бурята, която изглежда се разбушуваше отново с протяжен нисък вой като на много кучета или вълци. Това ме смути и изпълнен със страхопочитание, почувствах как студът малко по малко ме обгръща, докато накрая се вкопчи и в сърцето ми. След това, докато потокът лунна светлина все още обливаше мраморната гробница, халата отново показва, че набира нови сили, като че се връщаше по старите си дири. Погълнат от някакъв жив интерес, приближих гробницата, за да видя какво представлява и защо нещо подобно се издигаше само на такова място. Заобиколих я и над дорийската врата^[488] прочетох на немски:

ДОЛИНГЕН, ГРАФИНЯ ГРАЦКА
ЩИРИЯ
ПОДИРИ И НАМЕРИ СМЪРТ
1801

Върху гробницата, като че пронизващ плътния мрамор — понеже постройката беше изградена от няколко колосални каменни блока — стърчеше огромен железен кол или прът. Отдръпнах се назад и видях изсечено с огромни руски букви:

„Мъртвият препуска бързо.“

Във всичко това имаше нещо толкова загадъчно и тайнствено, че ми прилоша и почувствах силна немощ. Вече започвах да съжалявам, че не бях последвал съвета на Йохан. Внезапно ме порази една мисъл, породена от мистериозните обстоятелства, която ме хвърли в ужасен потрес. Беше Валпургиевата нощ!

Валпургиевата нощ, когато според преданията на милиони хора дяволът броди по земята... когато гробовете се отварят и мъртвите излизат от тях, за да се скитат. Когато всички зли твари от земята, във въздуха и водата се събират да гуляят. Кочияшът старателно отбягваше точно това място. Това село бе мястото, обезлюдено от векове. Това беше мястото, където почива самоубиецът, а сега на това място аз бях останал сам — съвсем самичък, треперещ от студ и под саван от сняг със свирепата буря, надвиснала над мен! Трябваше да призова цялото си душевно спокойствие, цялата вяра, в която бях възпитан, и цялата си смелост, за да не ме смаже пристъпът на ужас.

В този миг ме връхлетя същинско торнадо. Земята се разтърси, сякаш хиляди коне профучаха по нея, и този път бурята носеше на ледените си криле не сняг, а огромни ледени късове, които заудряха толкова безмилостно, че сякаш ги запращаха ремъците на балеарски прашкари^[489] — град, който събори листа и клони и направи заслона на кипарисите също толкова безполезен, колкото ако стеблата им бяха сламки след жътва. Отначало се втурнах към най-близкото дърво, но скоро бях принуден да го изоставя и подирих единственото място, което можеше да ми осигури убежище — дълбокия дорийски вход на мраморната гробница. Там, свит до масивната бронзова врата, бях защитен до известна степен от ударите на ледените късове, понеже те политаха към мен само когато рикошираха в земята или мраморната стена.

Когато се облегнах на вратата, тя лекичко се откряна навътре. Дори заслонът на гробницата беше добре дошъл в тази безжалостна стихия и тъкмо щях да вляза вътре, когато една разклонена светкавица освети цялата небесна шир. В същия миг аз, човек от плът и кръв, видях, с очи обърнати към мрака на мъртвешкия дом, красива жена със закръглени страни и алени устни, която сякаш спеше върху един саркофаг. Когато гръмотевицата проеча отвисоко, все едно ме стисна ръката на великан и ме запрати във насред бурята. Всичко стана толкова внезапно, че преди да го осъзная телом и духом, вече ме

шибаха ледените късове. В същото време имах странното обсебващо чувство, че не съм сам. Погледнах към гробницата. Точно тогава просветна нов ослепителен блясък, който удари железния кол, стърчащ от гробницата, и през него се изля в земята, като порази и разби мрамора подобно на огнена стихия. Покойницата се изправи, агонизирайки, обгърната от пламъците и горчивият ѝ писък от болка бе сподавен от трясъка на гръмотевицата. Последното, което чух, беше тази кошмарна бъркотия от звуци, сякаш отново бях сграбчен от онази великанска хватка и захвърлен, докато ме биеше градушката, а във въздуха наоколо ехтеше воят на вълците. Накрая помня само неясна бяла движеща се маса, като че всички гробове, които ме обкръжаваха, бяха прогонили своите забулени в савани мъртъвци и те се приближаваха към мен през белите валма на сипещата се градушка.

Постепенно започнах да идвам в съзнание и тогава ме обзе кошмарно чувство на изтощение. За известно време не можех да си спомня нищо, но лека-полека започна да ми просветва. Краката ми изгаряха от болка и все още не бях успял да ги помръдна, сякаш се бяха парализирали. Усещах вледеняващо чувство на тила си и надолу по гръбнака, а ушите, също като краката ми, бяха вцепенени и непрестанно ме боляха, но в гърдите усещах топлина, която в сравнение с останалото бе приятна. Беше кошмар — физически кошмар, ако би могъл да се нарече така, понеже някаква голяма тежест затрудняваше дишането ми.

Този период на полулетаргия сякаш продължи вечно и докато е преминал, сигурно съм спал или загубил съзнание. Тогава почувствах гадене като в началото на морска болест и диво желание да се освободя от нещо, без да зная какво. Обгръщаше ме безкрайна тишина, все едно целият свят бе заспал или погинал, нарушавана единствено от тихото и тежко дихание на някакво животно близо до мен. Почувствах нещо топло и грапаво на гърлото си и тогава осъзнах ужасната истина, която смрази сърцето ми и накара кръвта да се качи в главата ми. Някакво голямо животно лежеше върху мен и ближеше врата ми. Страхувах се да помръдна, защото инстинктът за самосъхранение ме застави да лежа неподвижно, но звярът сякаш осъзна, че в мен вече има някаква промяна, защото повдигна глава. През миглите си видях

над мен двете големи пламтящи очи на един гигантски вълк. Бели остри зъби проблясваха от зеещата червена паст, а противният му вонящ дъх ме обливаше.

За още известно време не си спомням повече. Събуди ме тихо ръмжене, последвано от лай, който се повтаряше отново и отново. Тогава като че от много далеч дочух „Хей! Хей!“, сякаш заедно го викаха множество гласове. Надигнах предпазливо глава и погледнах натам, откъдето идваше звукът, но гробището препречваше погледа ми. Вълкът все още лаеше по онзи странен начин, когато около кипарисовата горичка премина някаква червеникава светлинка, която сякаш придружаваше гласовете. Те се приближиха, а животното залая по-бързо и силно. Страхувах се да не помръдна или да не издам някакъв звук. Червеният блясък приближаваше по бялата плащаница, която се стелеше в мрака наоколо. Тогава внезапно иззад дърветата се показва отряд конници, които яздеха в тръст и носеха факли. Вълкът се надигна от гърдите ми и тръгна към гробището. Видях как един от конниците (съдейки по фуражките и дългите им военни наметала, бяха войници) вдига карабината си и се прицелва. Един от другарите му го перна през ръцете и куршумът изсвистя над главата ми. Очевидно беше взел силуета ми за вълка. Друг проследи с мерника си животното, докато то се измъкваше, и последва изстрел. Тогава отрядът продължи напред в галоп — част от него към мен, а останалите последваха вълка, когато той изчезна сред прибулените със сняг кипариси.

Докато се приближаваха, опитах да помръдна, но бях безсилен, въпреки че виждах и чувах всичко, което се случваше наоколо. Двама или трима от войниците слязоха от конете си и коленичиха до мен. Единият повдигна главата ми и постави длан на сърцето ми.

— Добри новини, другари! — извика той. — Сърцето му все още бие!

Тогава сипаха малко бренди в гърлото ми и силата, която то ми даде, бе достатъчна, за да отворя напълно очи и да се огледам. Светлини и сенки играеха сред дърветата, а мъжете се викаха един друг. Те се събраха, надавайки изплашени възгласи, и светлините блеснаха, когато другите се стекоха безредно откъм гробището като обладани от зли духове. Когато онези, които бяха по-напред, се приближиха, хората около мен ги попитаха нетърпеливо:

— Е, намерихте ли го?

Отговорът скоро прокълтя:

— Не! Не! Тръгвайте бързо... бързо! Това не е място, където да се задържаме, особено в тази нощ!

— Какво беше? — този въпрос прииждаше във всички възможни интонации.

Отговорите бяха най-различни и всички неопределени, сякаш мъжете бяха подтиквани от някакъв общ импулс да говорят, но въпреки това и сдържани от също толкова силен страх да споделят мислите си.

— То... то... самото! — изломоти един, чийто разум съвсем се беше помрачил в този миг.

— Хем вълк... хем не точно вълк! — вметна друг, треперейки.

— Няма смисъл да го гоним без свещен куршум^[490] — отбеляза трети с по-сдържан тон.

— Добре ни послужи, задето излезе тая нощ! Наистина си заслужихме онези хиляда марки! — възкликна четвърти.

— Имаше кръв по счупения мрамор — каза друг след кратко мълчание, — няма как да е от светкавицата. Ами той... безопасен ли е? Погледнете му гърлото! Вижте, другари, вълкът е лежал върху него, за да пази кръвта му топла.

Офицерът погледна врата ми и отвърна:

— Добре е. Кожата не е пробита. Какво означава всичко това? Никога нямаше да го намерим, ако не беше лаят на вълка.

— Какво стана с него? — попита мъжът, който държеше главата ми и който изглеждаше най-малко смутен от групата, понеже дланите му бяха стабилни и не трепереха. На ръкава си имаше нашивка на дребен офицерски чин.

— Отишъл е в дома си — отговори един мъж с издължено преbledняло лице, който наистина трепереше от ужас, докато се оглеждаше боязливо наоколо. — Тук има достатъчно гробове, в които да почива. Хайде, другари, бързо! Да се омитаме от това проклето място.

Офицерът ме надигна, за да седна, докато произнасяше някаква заповед, и след това няколко души ме качиха на кон. Той скочи на седлото зад мен, обгърна ме с ръце, нареди да тръгваме и като извърнахме очи от кипарисите, се понесохме бързо във военен строй.

Понеже езикът ми беше все така неуслужлив, мълчах по принуда. Сигурно съм заспал, защото следващото нещо, което помня, е как стоя изправен, подпомогнат от по един войник от всяка страна. Почти се бе съмнало и от север червената резка на слънцето се отразяваше като кървава пъртина върху снежната пустош. Офицерът нареждаше на хората си да не казват нищо за онова, което бяха видели, освен че са открили някакъв непознат англичанин, пазен от грамадно куче.

— Куче! Това не беше куче — намеси се човекът, който беше изпаднал в силна уплаха. — Мисля, че зная какво е вълк, щом го видя.

— Казах куче — отвърна спокойно младият офицер.

— Куче! — повтори иронично другият. Очевидно смелостта му нарастваше с изгрева и като ме посочи, продължи. — Погледнете гърлото му. Това работа на куче ли е, господин офицер?

Неволно вдигнах ръка към врата си и когато го докоснах, извиках от болка. Мъжете се скупчиха край мен, за да погледнат, а някои дори се привеждаха от седлата си.

— Куче, както казах — отново се чу спокойният глас на младия офицер. — Ако кажем нещо друго, ще си спечелим само подигравки.

След това ме качиха на кон зад един от кавалеристите и се понесохме в околностите на Мюнхен. Тук се натъкнахме на отдалечаваща се карета, в която бях пренесен, и после ме откараха до Quatre Saisons — младият офицер ме придружаваше, докато един от войниците ни следваше на кон, а останалите тръгнаха към казармите си.

Когато пристигнахме, Herr Делбрюк се втурна толкова бързо надолу по стълбите да ме посрещне, че несъмнено е наблюдавал през прозореца. Той ме хвана за ръцете и ме въведе загрижено вътре. Офицерът отдаде чест и тъкмо понечи да си тръгне, когато схванах това негово намерение и настоях да дойде до покоите ми. Над чаша вино благодарих на него и смелите му другари, заедно ме спасиха. Той отвърна скромно, че за него е било повече от чест, а Herr Делбрюк още в началото е уредил всичко, за да бъде възнаграден издирващият отряд. На това двусмислено изказване maître d'hôtel се усмихна, а офицерът се позова на дълга си и се оттегли.

— Но Herr Делбрюк — запитах аз, — защо и как така войниците тръгнаха да ме търсят?

Той сви рамене, сякаш в пренебрежение към собствения си принос, и отвърна:

— Имах късмета да получа позволение от началника на поделението, в което съм служил, да попитам за доброволци.

— Но как разбрахте, че съм се изгубил? — попитах аз.

— Кочияшът дойде тук с останалото от каретата си, която се обърнала при бягството на конете.

— Но разбира се, не бихте изпратили спасителен отряд от войници само по тази причина, нали?

— О, не! — отвърна той. — Ала още преди да пристигне файтонджията, получих тази телеграма от бояра, чийто гост сте.

Тук той извади съобщението от джоба си и ми го подаде, за да прочета:

Бистриц.

Пазете моя гост — за мен няма нищо по-скъпо от безопасността му. Ако му се случи нещо или се изгуби, не щадете средства да го откриете и да подсиgurите спокойствието му. Той е англичанин и по тази причина е склонен към приключения. Често снегът, вълците и нощта са опасни. Не губете и секунда, ако заподозрете, че е в беда. Вашето усърдие е гарантирано от моето състояние.

Дракула

Докато държах телеграмата, стаята сякаш се завъртя около мен и ако внимателният *maître d'hôtel* не ме беше подкрепил, щях да падна. Имаше нещо толкова странно във всичко това, нещо толкова неестествено и невъобразимо, което постепенно изгради у мен чувството, че съм награда в надпреварата между две враждуващи сили. Дори неясната мисъл за това сякаш ме вцепени. Определено ме закриляше някаква тайнствена сила. В критичния момент от една далечна страна беше пристигнало съобщение, което ме избави от бялата смърт и пастта на вълка.

[484] *Maître d'hôtel* (фр.) — с това название се отбелязва началникът на обслужващия персонал в хотела. ↑

[485] „Quarre Saisons“ (фр.) — Четирите годишни времена. ↑

[486] „Ja, mein Herr.“ (нем.) — Да, уважаеми господине. ↑

[487] Walpurgis nacht (нем.) — Валпургиева нощ. Нощта на 30 април преди деня на св. Валпурга (1 май), в която всички вещици и нечисти сили се събират заедно, за да предотвратят идването на пролетта. ↑

[488] Дорийска врата — има се предвид, че входът на гробницата е изграден в един от трите класически гръцки архитектурни стила. ↑

[489] Балеарски прашкар — най-известните прашкари наемници в древността са били тези от Балеарския архипелаг край днешна Испания. За разлика от повечето бойци, които са умеели да хвърлят с прашките си камъни от по 50–80 гр., те пращали срещу враговете си камъни с тегло до половин килограм. Това им спечелило прозвището „живи катапулти“. ↑

[490] Свещен куршум — в романа „Дракула“ Ван Хелзинг споменава, че свещеният куршум може да убие вампира. В своя монолог той говори все за неща, с които героите са се запознали преди това, но сцена с куршуми липсва. Това е още един остатък след отрязването на тази първа глава от романа. Подобна сцена на лов и дявол, vyplътен във вълк, има и в споменатото в бел. към романа произведение на Дюма Le Meneur de loups. ↑

ДЖЕЙН СТОДЪРД Г-Н БРАМ СТОКЪР. РАЗГОВОР С АВТОРА НА „ДРАКУЛА“

Интервюто е взето от Джейн Стодърд, известна с псевдонима Лорна. Излиза от печат на 1 юли 1897 г. в „Бритиш Уикли“ на страница 187. На 25 юли същата година откъс е включен в статията „Английските писатели и техните книги“ в „Солт Лейк Трибюн“ на страница 19.

Един от най-интересните и завладяващи нови романи е „Дракула“ на г-н Брам Стокър. Той се спира на старите средновековни сказания за вампири, които не са били анализирани толкова брилянтно в никоя друга творба на английски. Сюжетът е разположен отчасти в Трансилвания и отчасти в Англия. Първите четиридесет и пет страници, които представят дневника на Джонатан Харкър след напускането му на Виена до неговото решение да избяга от замъка Дракула, са ненадминати в съвременната белетристика по силата на необикновеното си внушение. Единствената книга, която, доколкото ми е известно, може да се сравнява с тях, е „Водите на Херкулес“ от Е. Д. Джерард^[491], която също се спира върху едно диво и малко познато лице на Източна Европа. Без да разкривам сюжета на историята, мога да кажа, че Джонатан Харкър, чийто дневник пръв представя графа вампир, е млад адвокат, изпратен от своя работодател в замъка Дракула, за да уреди покупката на къща и земя в Англия.

{Тук се преразказва сюжетът на първите няколко глави.}

Особеното е, че макар, от една страна, това да е страховита книга, тя оставя едно съвсем удовлетворително впечатление. Събитията, които се случват, са дотолкова откъснати от ежедневните

преживявания, че не преследват въображението ти по неприятен начин. Сигурно е, че никой от съвременните ни писатели не може да създаде толкова изумителна книга.

В понеделник сутрин имах удоволствието от една кратка беседа с г-н Брам Стокър, който, както е известно на повечето, е сътрудник на сър Хенри Ървинг в театър „Лицеум“^[492]. Когато го попитах, той ми отвърна, че сюжетът на историята дълго се е въртял в ума му и че му отнело около три години да го напише. Винаги се е интересувал от сказанията за вампири. „Несъмнено, отбеляза той, това е много увлекателна тема, понеже се основава едновременно на мистерии и факти. През Средните векове страхът от вампирите е обезлюдявал цели села.“

— **Има ли някаква историческа база за сказанията?**

— Те почиват, предполагам, на подобен случай: някакъв човек е изпаднал в сънно състояние, близко до смъртта, и е бил погребан преждевременно. По-късно тялото може да е било изровено и открито живо, а това е всяло ужас сред хората, които в своето невежество сигурно са си въобразили, че наоколо се е появил вампир. По-историчните могат да изпаднат в транс по същия начин вследствие на невъздържания си страх. И така историята прераснала, че един вампир може да зароби много други и да ги преобрази като себе си. Дори в самотните селца са вярвали, че там може би бродят множество подобни същества. Когато паниката обладала населението, избирали да избягат.

— **Къде в Европа е най-разпространено това вярване?**

— В определени райони на Щирия^[493] то е оцеляло най-дълго и е останало най-силно, но сказанията са обичайни за много страни: за Китай, Исландия, Германия, Саксония, Турция, Хесон, Русия, Полша, Италия, Франция и Англия, а освен това и всички татарски общности.

— **Предполагам, че за да се разберат сказанията, са необходими справки с много източници?**

Г-н Стокър ми каза, че познанието за вампирските суеверия, представено в „Дракула“, е събрано от невероятно много и най-различни книги.

— Нито една книга от тези, които познавам, няма да ви разкрие всички подробности. Научих доста от „Очерк върху румънските суеверия“ на Е. Джерард^[494], която най-напред излезе в „Найнтийн

Сенчъри“^[495], а след това беше публикувана в няколко тома. Добих някаква престава и от „Върколаци“ на г-н Баринг-Гулд^[496]. Той е обещал и книга за вампири, но не знам дали има някакъв напредък в тази насока.

Читателите на „Дракула“ ще си спомнят, че най-забележителният герой е д-р Ван Хелзинг, холандският лекар, който с необикновените си способности, себеотрицание и труд най-накрая надхитря и погубва вампира. Г-н Стокър ми каза, че Ван Хелзинг е вдъхновен от действителна личност. В една скорошна уводна статия за „Дракула“, публикувана в провинциален вестник, се предполага, че от книгата могат да бъдат извлечени възвишени морални поуки. Попитах г-н Стокър дали е писал с някаква цел, но на това той даде уклончив отговор:

— Предполагам, че всяка подобна книга сигурно съдържа някаква поука — отбеляза той, — но предпочитам читателите да разберат това сами.

В отговор на следващите въпроси г-н Стокър каза, че е роден в Дъблин и в продължение на тринадесет години работата му е била свързана с държавна служба. Той е магистър на хуманитарните науки на Тринити Колидж в Дъблин. Негов сродник е г-н Франкфорт Мур, един от най-известните млади писатели напоследък. Започнал е литературната си дейност рано. Първата му публикация е била книга за „Задълженията на чиновниците в мировия съд“. След това излязъл цикъл с детски истории — „Под залеза“, публикуван от Сампсън Лоу^[497]. След това последвала книгата, с която той беше най-известен досега — „Змийският проход“^[498]. Г-да Кънстъбъл са публикували в тяхната библиотека „Акми“^[499] един увлекателен малък том, наречен „Одното жряло“^[500] и той, заедно с „Хребетите на Шаста“^[501], слага край на списъка с романи от г-н Стокър. Той живее в Лондон от около деветнадесет години и смята, че градът е най-доброто възможно място като за книжовник. Тук всеки писател ще получи шанс, ако го бива в нещо, а признанието е само въпрос на време.

Г-н Стокър говори за великодушието, което литераторите показват един към друг, с тон, който свидетелства, че той поне не е предразположен към кавги с критиците.

Г-н Стокър не намира за необходимо да публикува чрез литературен посредник. Винаги му се е струвало, казва той, че един

автор с елементарни делови способности може да свърши по-добра работа за себе си от всеки посредник.

— В ден-дневен някои изкарват по десет хиляди годишно от романите си и едва ли изглежда честно да плащат десет или пет процента от тази огромна сума на посредник. С десетина писма в хода на годината биха могли да уредят всичките си литературни дела за своя сметка.

Макар г-н Стокър да не го заяви, съм склонна да мисля, че за него литературният посредник е вампир от деветнадесети век.

Нито едно интервю през тази седмица няма да остане завършено, без да се спомене Юбилеят^[502], затова попитах г-н Стокър, като лондончанин от почти двадесет години, какво мисли за честванията.

— Всички — каза той — бяха горди, че великият ден премина толкова благополучно. Пред нас се откри величието на Империята и шествието от изминалата седмица донесе у дома, както нищо друго не би могло, чувството за безмерното многообразие на доминионите на кралицата.

[491] Е. Д. Джерард — псевдоним на Емили Джерард, чиято книга *The Land Beyond the Forest* (1888) Стокър използва, за да се запознае с народната вяра, суеверия, сказания и начин на живот в Трансилвания. ↑

[492] „Лицеум“ — лондонски театър, воден по това време от Ървинг. Стокър е негов управител от 1878 до 1898 г. Любовта на Стокър към театъра е причината за дълбоките му познания по различни пиеси и препратките към тях в романа. ↑

[493] Щирия — по това време автономно херцогство в рамките на Австро-Унгария. ↑

[494] Всъщност книгата носи наименованието „Очерк върху трансилванските суеверия“, но вестникът или Стокър я цитират погрешно. ↑

[495] „Найнтийн сенчъри“ — месечно британско литературно списание, излизало под различни имена от 1877 до 1972 г. ↑

[496] П-р Сабин Баринг-Гулд (1834–1924) — англикански свещеник, който е събирал народни песни, сказания и т.н. В обширната му библиография присъстват съчинения по различни мрачни теми като

върколаци, привидения и прокълнати гори. Цитираната книга е неговият дебют в тази област. ↑

[497] Сампсън Лоу (1797–1886) — лондонски книгоиздател и търговец. ↑

[498] „Змийският проход“ (1890) — роман на Стокър, който разказва за тайната на съкровище, скрито в тресавище, и древната ирландска легенда за победата на Св. Патрик над краля на змиите. Непревеждан на български. ↑

[499] „Констъбъл (...) «Акми»“ — през 1795 г. Арчибалд Констъбъл създава едноименното издателство. Най-известната книга, която то издава някога, е именно „Дракула“ (1897), въпреки че то съществува до днес. Библиотека „Акми“ е поредица романи, която не оцелява дълго. Книгата на Стокър излиза под номер 2 в нея. ↑

[500] „Одното жряло“ (1895) — роман от Стокър, който разказва за любовта на млад брегови охранител и девойка от рибарско градче в Шотландия, който в същото време трябва да се изправи срещу контрабандата, която баща ѝ извършва заедно с други бедни рибари. Заглавието (The Watter's Mou') е на шотландски диалект и означава „Водното устие“. ↑

[501] „Хребетите на Шаста“ (1895) — романтичен роман от Стокър, който разказва за любовна история между богатата английска наследница и американски ловец, които се срещат в планината Шаста, Калифорния, където главната героиня отива, за да се възстанови от болест. Историята се счита за нетипична за Стокър. ↑

[502] Юбилеят — през 1897 г., когато е взето интервюто, се навършват 60 г. от възцаряването на кралица Виктория. ↑

Издание:

Автор: Брам Стокър

Заглавие: Дракула

Преводач: Слави Ганев

Език, от който е преведено: английски

Издание: първо

Издател: „Deja Book“; Сиела Норма АД

Град на издателя: София

Година на издаване: 2015

Тип: роман

Националност: английска

Печатница: „Абагар“ АД — В. Търново

Отговорен редактор: Благой Иванов; Христо Блажев

Редактор: Емануил Томов

Художник: Христо Чуков

Коректор: Ганка Филиповска

ISBN: 978-954-28-1695-9

Адрес в Библиоман: <https://biblioman.chitanka.info/books/3221>

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.